

uppgifter under sagda budgetår utanordnats för byggnadsarbeten vid vissa skolor i Karesuando, Karl Gustavs och Korpilombolo skoldistrikt. Frånräknas dessa utgifter, kvarstår ett belopp av i runt tal 235 000 kronor.

Av de till ovannämnda byggnadsarbeten beviljade statsbidragen återstå ännu vissa belopp till utbetalning. Då det icke synes uteslutet, att en del av ifrågavarande statsbidrag icke kommer att utanordnas förrän under budgetåret 1947/48, synes anslaget för detta budgetår lämpligen böra uppföras med oförändrat belopp, 300 000 kronor.

Departementschefen.

Jag har icke funnit anledning till erinran mot skolöverstyrelsens förslag. Anslaget torde därför böra uppföras med oförändrat belopp, 300 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gränssorter m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 300 000.

[214.] 27. **Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrpersonalens barn, förslagsanslag.** Ur anslaget, vilket för närvarande är uppfört med 33 000 kronor, utgår, förutom bidrag till inackordering eller hållande av skolhushåll för lots- och fyrpersonalens barn, jämväl ersättning till lärare för bristande bostads- och bränsleförmåner.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen.

1946 års riksdags beslut i anledning av propositionen nr 356 angående statsbidrag till tjänstebostäder för folkskolans lärare m. m. torde komma att i viss mån beröra dispositionen av förevarande anslag. Någon nämnvärd inverkan härav på anslagsbehovet synes man dock ej behöva räkna med för nästa budgetår. Jag förordar därför, att anslaget i enlighet med skolöverstyrelsens förslag uppföres med oförändrat belopp, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrpersonalens barn* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 33 000.

[215.] 28. **Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 400 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har, under hänvisning till av folkskolinspektörerna lämnade uppgifter angående utgifterna under förevarande anslag, hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med 25 000 kronor till 425 000 kronor.

Med hänsyn till gällande bestämmelser angående utbetalning av statsbidrag till ifrågavarande ändamål påverkas icke anslagsbehovet för nästa budgetår av den beslutade allmänna löneregleringen. Belastningen å ifrågavarande anslag utgjorde under budgetåret 1944/45 omkring 503 800 kronor och under budgetåret 1945/46 i runt tal 410 300 kronor. Jag anser mig böra biträda överstyrelsens förslag om en höjning av anslaget med 25 000 kronor till 425 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och biträdande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 425 000.

[216.] 29. **Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning, förslagsanslag.** Ur detta anslag, som för innevarande budgetår utgår med 11 300 kronor, gäldas understöd åt ifrågavarande lärarinnor i enlighet med riktlinjer, som godkänts av 1934 års riksdag (skrivelse nr 293). Antalet understödsberättigade har successivt minskat.

Skolöverstyrelsen har, under framhållande av att vissa lärarinnor, som åtnjöt understöd, komme att uppnå pensionsåldern under budgetåren 1946/47 och 1947/48, föreslagit en minskning av anslaget med 1 600 kronor till 9 700 kronor.

Jag har intet att erinra mot överstyrelsens förslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets omorganisation förlorat sin anställning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 9 700.

[217.] 30. **Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 2 050 000 kronor. Anslagsbelastningen har i avrundade tal uppgått, för budgetåret 1942/43 till 1 915 000 kronor, för budgetåret 1943/44 till 2 173 000 kronor och för budgetåret 1944/45 till 2 067 000 kronor. För budgetåret 1945/46 utgjorde anslagsbelastningen omkring 2 170 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

I skrivelse den 16 november 1946 har *skolöverstyrelsen* sedermera föreslagit sådan ändring av gällande bestämmelser rörande statsbidrag till inackordering, att vid inackordering av lärjungar tillhörande sjunde och högre folkskoleklass med det i 1 § 2 och 3 mom. kungörelsen 1943: 538 före-

kommande uttrycket »närmaste skola» må avses närmaste skola av A- eller B1-form. De skolöverstyrelsen åsyftade författningsrummen ha för närvarande, så vitt nu är i fråga, följande lydelse:

1 §.

2. För skolbarn i folkskolans första, andra eller tredje klass, som är bosatt minst 4 kilometer från närmaste skola, samt för skolbarn i folkskolans fjärde eller högre klass, som är bosatt minst 6 kilometer från närmaste skola, utgår statsbidrag utan föregående ansökningsförfarande för den tid vederbörande skolstyrelse finner inackordering erforderlig, dock icke för flera dagar under ett och samma redovisningsår än läsåret omfattar vid den skola, där barnet undervisas.

3. För skolbarn, som är bosatt på kortare avstånd från närmaste skola än i 2 mom. sägs, må statsbidrag, efter därom av skoldistriktet gjord ansöknings, utgå för det antal dagar, som bestämmas av vederbörande folkskolinspektör eller, i fall som omförmäles i 3 § 3 mom., av skolöverstyrelsen.

Med närmaste skola avses, då fråga är om undervisning av barn i hjälpklass, närmast belägna skola, där hjälpklassundervisning är anordnad.

Skolöverstyrelsen anför, att från trakter, där inackordering av folkskolebarn förekommer, framförts önskemål om att statsbidrag kunde få utgå t. ex. när en målsman till en lärjunge tillhörande klass sju vid B3- eller D1-skola under sista läsåret önskade undervisning för lärjungen vid skola av A-form. Den nuvarande bestämmelsen om »närmaste skola» möjliggjorde icke detta. Beträffande motiveringen i övrigt för överstyrelsens nämnda förslag hänvisas till punkten 219 i det följande.

Departement-
schefen.

Det synes angeläget att underlätta för det stora antal landsbygdsskoldistrikt — omkring 1 300 — som ännu icke genomfört folkskolekursens förlängning med det sjunde skolåret, att planlägga och ordna denna organisationsändring på ett rationellt sätt. Det av skolöverstyrelsen framlagda förslaget om uppmjukning av gällande bestämmelser rörande inackordering av skolbarn synes ägnat att i viss mån underlätta en centralisering av undervisningen i sjunde klassen till skolor av A- eller B1-form och därmed även ett bättre utnyttjande av den med ett sjunde år förlängda skoltiden. Jag är därför beredd att för egen del förorda bifall till överstyrelsens ifrågasvarande förslag. Med hänsyn till gällande rekvisitionsbestämmelser torde en dylik ändring av statsbidragsbestämmelserna icke nämnvärt påverka anslagsbehovet för nästa budgetår. I enlighet med överstyrelsens förslag torde förevarande anslag därför böra för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 2 050 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 2 050 000.

[218.] 31. **Folkskolor m. m.: Bidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning, reservationsanslag.** Anslag till skolhemsbyggnader och deras inredning anvisades första gången av 1919 års lagtima riksdag. För budgetåren 1943/44 och 1944/45 har riksdagen anvisat reservationsanslag med 250 000 respektive 500 000 kronor, och för innevarande budgetår är anslaget uppfört med 1 000 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden på närmare angivna skäl ansett sig böra föreslå oförändrad medelsanvisning för nästkommande budgetår.

I skrivelse den 26 november 1946 har *skolöverstyrelsen* vidare, med anledning av en av *stiftelsen Norrbottens läns arbetsstugor* i ämnet gjord framställning, anfört, att stiftelserna Norrbottens läns och Västerbottens läns arbetsstugor borde kunna tilldelas statsbidrag från förevarande anslag med belopp, som av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall bestämdes, till bestridande av kostnader för om- och tillbyggnad jämte inredning och utrustning av befintliga arbetsstugor. Statsbidrag, som icke skulle kunna utgå till nybyggnad, borde enligt överstyrelsens mening kunna utgå i sådana fall, då befintlig arbetsstuga vore belägen på för ändamålet lämplig tomt samt enligt intyg av vederbörande länsarkitekt vore av sådan beskaffenhet, att de planerade arbetena lämpligen kunde utföras. I varje särskilt fall borde förebringas noggrann utredning angående arbetsstugans framtida behövlighet.

I enlighet med skolöverstyrelsens förslag torde ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 1 000 000 kronor. Vad överstyrelsen anfört ifråga om statsbidrag till nämnda stiftelser har icke givit mig anledning till erinran, varför jag ansluter mig till överstyrelsens förslag i detta hänseende. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 1 000 000.

[219.] 32. **Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn, förslagsanslag.** Under nedannämnda budgetår har detta anslag uppförts med följande belopp:

1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45	1945/46	1946/47
1 300 000	2 200 000	2 500 000	2 600 000	3 300 000	3 600 000	4 100 000

Skolöverstyrelsen har ansett anslagsbehovet för nästa budgetår böra uppskattas till 4 900 000 kronor. Överstyrelsen har anfört bland annat:

De under krigstiden rådande svårigheterna att anordna skolskjutsar med motorfordon ha numera med den inträdda förbättringen av försörjningsläget i fråga om flytande bränsle och gummiringar påtagligt lättats. Till

följd härav har på senare tiden ett jämförelsevis stort antal nya skjutsar inrättats. I ett icke ringa antal fall ha dessa skjutsar möjliggjort betydande förbättringar av skolorganisationen.

Enligt från riksräkenskapsverkets budgetbyrå inhämtad preliminär uppgift har anslagsbelastningen under budgetåret 1945/46 utgjort i runt tal 4 157 000 kronor, vilket belopp huvudsakligen torde innefatta statsbidragen till skolskjutsar, anordnade under redovisningsåret 1944/45.

Kostnaderna för de nya skolskjutsar under redovisningsåret 1945/46, för vilkas anordnande överstyrelsen medgivit statsbidrag, ha enligt i vederbörande ansökningar lämnade uppgifter beräknats till sammanlagt omkring 612 000 kronor. Det mot denna kostnadssumma svarande statsbidraget utgör cirka 490 000 kronor.

För redovisningsåret 1946/47 har överstyrelsen hittills medgivit statsbidrag till nya skolskjutsar, kostnadsberäknade till omkring 350 000 kronor med ett häremot svarande statsbidrag å 280 000 kronor.

Med ledning av de nu nämnda statsbidragsbeloppen skulle anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 kunna beräknas till $(4\,157\,000 + 490\,000 + 280\,000 =) 4\,927\,000$ kronor.

På grund av minskade driftkostnader för motorfordon bliva skjutstersättningarna under innevarande redovisningsår sannolikt i en del fall något lägre än under de närmast föregående åren, varigenom medelsbehovet för budgetåret 1947/48 i motsvarande mån minskas. Då det emellertid kan antagas, att ytterligare ett antal ansökningar om statsbidrag till nya skolskjutsar under innevarande redovisningsår inkommer inom de närmaste månaderna, vilka ansökningar överstyrelsen kan finna sig böra bifalla, vill överstyrelsen på grundval av ovan angivna beräkning förorda, att anslaget för budgetåret 1947/48 icke uppföres med lägre belopp än 4 900 000 kronor.

Sedermera har *skolöverstyrelsen* i skrivelse den 16 november 1946 förordat sådan ändring av gällande bestämmelser om statsbidrag till skolskjutsar, att ökade möjligheter erhållas för anordnande av lämpliga skolskjutsar särskilt på folkskolans högsta stadium, samt att statsbidrag till s. k. självskjutsar må kunna utgå för lärjungar i sjunde och högre folkskoleklass. Till stöd härför har överstyrelsen anfört följande.

Enligt gällande bestämmelser utgår statsbidrag till skolskjutsar (kungörelsen 1935:449) *företrädesvis*, då genom anordnande av skolskjuts besparingar i det allmännas utgifter för skolväsendet i övrigt uppstå. Om skjutskostnaden är jämförelsevis ringa, kan dock skolöverstyrelsen i vissa fall medge statsbidrag till skolskjutsar för åstadkommande av förbättring av skolväsendet, även om inga direkta besparingar uppstå. Utan att besparing uppstår kan likaledes bidrag utgå till skolskjuts vid synnerligen lång och svår skolväg.

Under de senare åren, då skoldistriktet på landsbygden mera allmänt antingen infört eller planerat att införa sjuårig obligatorisk skolgång, ha önskemål ofta framkommit att få organisera skolväsendet på sådant sätt, att lärjungar tillhörande klass sju vid B2-, B3- och D1-skolor kunde med anlitande av skolskjutsar, »självskjutsar» eller inackordering få hänvisas till närbelägna skolor av helst A-form. Även från B1-skolor önskar man på sina håll sammanföra lärjungarna i sjunde klassen till avdelningar av A-form. I viss utsträckning ha gällande bestämmelser angående statsbidrag för anordnande av skolskjutsar och inackordering stått hindrande i vägen för genomförande av här ifrågasatt organisation.

Då övergång till sjuårig skolkurs skall ske senast med ingången av läsåret 1948/1949, är frågan om centralisering i folkskolans topp för närvarande synnerligen aktuell i stora delar av landet. Där det sjunde läsåret redan införts, är man flestades på målsmannahåll icke tillfredsställd i de fall, då lärjungarna i klass sju hänvisats till undervisning i flerklassiga läraravdelningar.

Från lärarsammanslutningar och andra ha tid efter annan önskemål framförts om att bestämmelserna speciellt angående statsbidrag till skolskjutsar måtte ändras, så att bidrag lättare kunde erhållas vid centralisering av folkskolans sjunde klass. Jämväl 1940 års skolutredning, som behandlat här ifrågavarande spörsmål, har föreslagit åtgärder för underlätande av centralisering av folkskolans högre klasser.

Vid handläggning inom överstyrelsen av reglementsärenden, byggnadsärenden och skolskjutsärenden har ådagalagts, att vissa ändringar i gällande bestämmelser angående statsbidrag till kostnader för skolskjutsar och inackordering äro erforderliga, om skolväsendets aktuella behov skola kunna i önskvärd utsträckning tillgodoses.

Överstyrelsen har från statens folkskolinspektörer infordrat yttranden angående behovet av ändrade författningsbestämmelser i syfte att bereda skoldistriktet på landsbygden ökade möjligheter att, där så lämpligen låter sig göra, sammanföra lärjungar tillhörande klass sju till centralt belägna skolor, varest undervisning för dem kunde anordnas i avdelningar organiserade enligt bästa möjliga skolform. Av samtliga 52 folkskolinspektörer ha 51 oreserverat tillstyrkt omedelbara åtgärder i denna riktning. Folkskolinspektörerna framhålla allmänt, att såväl skolstyrelserna som lärarna i regel önska vidgade centraliseringsmöjligheter i folkskolans topp. På många håll, framhåller man, anse skoldistriktet det vara meningslöst att införa sjuårig skolkurs i flerklassiga läraravdelningar. En avsevärd förbättring av landsbygdens skolväsen kunde enligt folkskolinspektörerna ernås, om bestämmelserna angående statsbidrag till skolskjutsar och inackordering något uppmjukades.

Helt oberoende av hur den framtida skolan kommer att gestalta sig finner överstyrelsen angeläget, att statsbidrag till kostnader för anordnande av skolskjutsar för folkskolebarn redan från och med läsåret 1947/48 kunde medgivas främst i syfte att underlätta för skoldistriktet att anordna undervisningen i skolor av bästa möjliga skolform och ej, som nu är förhållandet, företrädesvis för att besparingar skola kunna uppstå. Den bidragsbeviljande myndigheten bör dock givetvis alltid ha skyldighet att tillse, att kostnaden för varje skolorganisation, som förutsätter skolskjutsar, icke blir oskäligt hög. En väl planlagd skolorganisation med skolskjutsanordningar i folkskolans topp torde i själva verket, sedd på lång sikt, ej sällan komma att medföra besparingar genom att lokal- och lärarfrågorna kunna lösas på ett mera rationellt sätt.

För att möjliggöra en jämförelsevis billig och på många håll lätt genomförbar anordning för hänvisning av lärjungar tillhörande sjunde eller högre klass till skola av högre skolform än den lärjungarna eljest skulle tillhöra, bör statsbidrag åtminstone försöksvis kunna utgå till skoldistriktet jämväl för bestridande av kostnader för skolskjuts medelst fordon, som framföres av lärjunge själv. Statsbidrag till dylika »självskjutsar» torde i tillämpliga delar böra utgå under samma förutsättningar, som för närvarande gälla för fortsättningsskolan. På många håll blir en kombination av vanliga skol-

skjutsar och »självskjutsar» ändamålsenlig. För närvarande kan överstyrelsen icke förorda, att statsbidrag får utgå till »självskjutsar» för lärjungar tillhörande lägre klass än sjunde. Denna fråga torde böra upptagas i ett större sammanhang. Då emellertid lärjungarna tillhörande sjunde och högre folkskoleklass befinna sig på samma åldersstadium som fortsättningsskolans lärjungar, finner överstyrelsen starka skäl tala för att statsbidrag till självskjutsar snarast får utgå, när det gäller ifrågavarande högre folkskoleklassers lärjungar, särskilt som systemet med självskjutsar slagit synnerligen väl ut inom fortsättningsskoleväsendet och avsevärt förbilligat centraliseringen.

De av överstyrelsen föreslagna författningsändringarna komma givetvis att medföra viss ökning av statens utgifter för skolskjutsar och inackorering. Det är för närvarande icke möjligt för överstyrelsen att med någon grad av säkerhet beräkna storleken av denna utgiftsökning. På grund av gällande rekvisitionsbestämmelser kommer emellertid merutgiften icke att belasta respektive anslag för budgetåret 1947/48.

Framställningar i liknande syfte ha gjorts av *lärarkåren i Dalarnas norra inspektionsområde* samt av *folkskolestyrelsen i Blomskogs skoldistrikt*.

Departementschefen.

Såsom jag förut framhållit finner jag det angeläget att främja ett rationellt utnyttjande av det sjunde skolåret i svagare skolformer genom att underlätta centralisering till högre skolformer av undervisningen på folkskolans högsta stadium. Det förslag till åtgärder härutinnan, som skolöverstyrelsen nu framlagt, synes mig ändamålsenligt och jag får för egen del förorda, att de av överstyrelsen föreslagna ändringarna av gällande grunder för statsbidrag till skolskjutsar vidtagas från och med nästa budgetår. Med hänsyn till gällande rekvisitionsbestämmelser torde de ifrågasatta ändringarna icke märkbart påverka anslagsbehovet för nästa budgetår.

Mot skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag i och för sig icke funnit anledning till erinran. Då belastningen å ifrågavarande anslag emellertid enligt budgetredovisningen för budgetåret 1945/46 endast uppgått till i runt tal 4 052 000 kronor i stället för det belopp av 4 157 000 kronor, från vilket överstyrelsen utgått, torde det vara tillräckligt, att anslaget uppräknas med 700 000 kronor till 4 800 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4 800 000.

[220.] 33. **Folkskolor m. m.: Bidrag till kostnaderna för tillhandahållande av fria läroböcker m. m., förslagsanslag.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 5 400 000 kronor. Bestämmelser angående ifrågavarande statsbidrag hava meddelats i kungörelsen den 14 juni 1946, nr 292. Jämlikt dessa bestämmelser må skoldistrikt årligen erhålla statsbidrag till kostnaderna för tillhandahållande av fri undervisningsmateriel åt lärjungar vid folk- och småskolor med tio kronor för

varje lärjunge, som vid slutet av föregående år var inskriven och åtnjöt obligatorisk undervisning vid folk- eller småskola eller frivillig sådan undervisning, motsvarande sjunde eller åttonde skolåret. Antalet dylika lärjungar, som uppskattades till 540 000 vid vårterminens slut 1946, har av *skolöverstyrelsen*, med hänsyn till skolpliktens successiva utsträckning till 7 och 8 år ävensom till det ökade antalet barn i skolåldern, beräknats till omkring 550 000 vid läsårets slut 1947. Överstyrelsen har därför hemställt, att förevarande anslag måtte för budgetåret 1947/48 uppföras med 5 500 000 kronor, vilket innebär en anslagsökning med 100 000 kronor.

Jag biträder överstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:ts måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till kostnaderna för tillhandahållande av fria läroböcker m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5 500 000.

[221] 34. *Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa byggnadsarbeten, förslagsanslag.* 35. *Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten, förslagsanslag.* Dessa anslag äro för innevarande budgetår uppförda med 8 000 000 kronor respektive 2 000 000 kronor.

Från och med den 1 januari 1946 gälla de nya grunder för statsbidrag till byggnadsarbeten för folkskoleväsendet, varom bestämmelser meddelats i kungörelsen 1945: 882. Dessa nya bestämmelser skilja sig från de förutvarande, vilka återfinnas i kungörelsen 1936: 45, främst däri, att statsbidragen icke längre utgå efter en för alla fall lika procentsats utan graderas från fall till fall med hänsyn till vederbörande kommuns ekonomiska bärkraft samt däri att bidragen i sin helhet utbetalas i samband med byggets utförande i stället för i form av årliga bidrag under loppet av 25 år. Innan det gamla bidragssystemet avvecklats, fungera emellertid de båda systemen parallellt. Avgörande för de ena eller andra bestämmelsernas tillämpande är i princip, huruvida ett ärende företagits till avgörande före eller efter den 1 januari 1946. Dock ha vissa övergångsbestämmelser tillskapats, möjliggörande bland annat viss omprövning av förut fattade beslut med tillämpning av de nya grunderna. Bidrag, som utbetalas jämlikt kungörelsen 1945: 882, avföras från anslaget till bidrag till vissa byggnadsarbeten och byggnadsbidrag, som utgå enligt kungörelsen 1936: 45, från anslaget till bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit en höjning av anslaget till bidrag till vissa byggnadsarbeten med 4 000 000 kronor till 12 000 000 kronor. I fråga om anslaget till bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten har överstyrelsen föreslagit en oförändrad medelsanvisning av 2 000 000 kronor. Överstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Bidrag till vissa byggnadsarbeten. Totalbeloppet av de statsbidrag enligt de nya bestämmelserna, som kunna beräknas komma att utgå till av Kungl. Maj:t under första halvåret 1946 medgivna byggnadsföretag, torde uppgå till omkring 11 500 000 kronor. Därvid är emellertid att märka, att byggnadstillstånd enligt lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete hittills beviljats endast för en del av dessa byggnadsföretag. Statsbidragen till de företag, för vilka byggnadstillstånd beviljats, beräknar överstyrelsen till omkring 6 000 000 kronor. Olika omständigheter, framför allt ovissheten om den kommande utvecklingen på byggnadsmarknaden, göra, att beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår måste bli synnerligen approximativ. Med utgångspunkt från nämnda belopp av 6 000 000 kronor synes vid fortsatt reglering av skolbyggnadsverksamheten i huvudsaklig enlighet med för närvarande tillämpade principer medelsbehovet för helt år kunna beräknas till omkring 12 000 000 kronor.

Då säkrare hållpunkter för beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 saknas, synes anslaget för nämnda budgetår icke böra uppföras med lägre belopp än det sist angivna, särskilt som det synes sannolikt, att anslaget kommer att belastas jämväl av utgifter, som föranledas av den omprövning av tidigare statsbidragsbeslut, som i vissa fall kan ske.

Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten. Årsbidragen under budgetåret 1945/46 för samtliga hithörande byggnadsföretag, till vilka statsbidrag enligt av Kungl. Maj:t intill den 1 januari 1946 meddelade beslut må utgå, kunna beräknas till omkring 3 660 000 kronor. Härtill komma årsbidragen för de byggnadsföretag, som enligt de äldre bestämmelserna medgivits av länsstyrelserna. Anslagsbelastningen under samma budgetår torde emellertid enligt preliminära uppgifter kunna beräknas till 1 432 000 kronor. Dessa siffror visa, att summan av de verkliga utbetalningarna avsevärt understiger de beviljade årsbidragen. Den angivna belastningssumman motsvarar i själva verket årsbidragen för de byggnadsföretag, till vilkas utförande statsbidrag beviljats av Kungl. Maj:t redan före den 1 juli 1941. En avsevärd eftersläpning i fråga om utbetalningen av årsbidragen föreligger sålunda. Med hänsyn härtill och till den omprövning av bidragsfrågorna, som i en del fall kan komma att ske, vill överstyrelsen icke ifrågasätta någon anslagshöjning för budgetåret 1947/48 utan föreslår oförändrad medelsanvisning.

Departementschefen.

Jag biträder överstyrelsens förslag i fråga om medelsanvisningen för nästa budgetår. I enlighet härmed torde anslaget till bidrag till vissa byggnadsarbeten böra höjas med 4 000 000 kronor till 12 000 000 kronor och anslaget till bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten uppföras med oförändrat belopp, 2 000 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till *Folkskolor m. m.*: Bidrag till vissa byggnadsarbeten för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag

av kronor 12 000 000;

dels ock till *Folkskolor m. m.*: Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 2 000 000.

[222] 36. **Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 1 050 000 kronor. Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med oförändrat belopp. Vid sin anslagsberäkning har överstyrelsen utgått från anslagsbelastningen under budgetåret 1945/46 och tagit hänsyn till den minskning av medelsbehovet i jämförelse härmed, som för budgetåret 1947/48 föranledes av att bidragstiden då utgått för sådana undervisningslokaler, som första gången togos i bruk under något av redovisningsåren 1921/23.

Anslaget torde för nästa budgetår i enlighet med skolöverstyrelsens förslag böra uppföras med oförändrat belopp, 1 050 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 1 050 000.

[223] 37. **Folkskolor m. m.: Hyresbidrag för undervisningslokaler m. m., förslagsanslag.** Till hyresbidrag för undervisningslokaler är för innevarande budgetår uppfört ett förslagsanslag av 200 000 kronor. Enligt kungörelsen 1946: 554 utgår från och med innevarande budgetår hyresbidrag även för lokaler för barnbispisning. För såväl undervisnings- som barnbispisningslokaler utgår hyresbidraget med en tredjedel av den erlagda hyran eller, om hyran uppenbarligen är oskäligen, av det lägre belopp, som enligt ortens pris kan anses skäligt.

I sitt betänkande om skolmåltiderna (stat. off. utr. 1945: 47, sid. 211) framhöll 1941 års befolkningsutredning bland annat, att det skulle synas utredningen mer tillfredsställande, om hyresbidraget dels höjdes till 50 procent och dels graderades med hänsyn till skatteunderlagets storlek. Härvid borde enligt befolkningsutredningens mening någon skillnad icke göras mellan undervisningslokaler och skolmåltidslokaler.

I propositionen angående statsbidrag för anordnande av skolmåltider (1946: 174, sid. 111) förklarade emellertid min företrädare i ämbetet sig icke för det dåvarande beredd att till slutligt avgörande upptaga frågan om ändrade grunder för hyresbidraget. Denna fråga syntes böra av skolöverstyrelsen upptagas till övervägande i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1947/48.

Skolöverstyrelsen har nu förslagit en höjning av bidraget från en tredjedel till hälften av den erlagda hyran och i anslutning därtill beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 500 000 kronor eller 300 000 kronor mer än för innevarande budgetår. Vid oförändrade statsbidragsgrunder har anslagsbehovet beräknats till 320 000 kronor. Överstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Under de senaste åren har skolväsendets utveckling medfört ett avsevärt ökat behov av undervisningslokaler. Det stigande barnantalet i skolorna har ytterligare stegrat detta behov. Då skolbyggnadsverksamheten för närvarande icke har och under den närmaste framtiden icke torde kunna få en sådan omfattning, att lokalbehovet härigenom kan helt tillgodoses, är ett ökat behov av förhyrda undervisningslokaler att förvänta.

De nya bestämmelserna angående statsbidrag till anordnande av skolmål-tider (kungörelsen 1946: 553) komma självfallet att medföra ökat behov även av skolmål-tidslokaler. Av samma skäl som ovan anförts beträffande undervisningslokaler torde åtminstone under den närmaste framtiden detta behov icke kunna fullt tillgodoses genom nybyggnader.

För såväl undervisningen som för bespisningsverksamheten är det angeläget, att de lokaler, som måste förhyras, bli så ändamålsenliga som möjligt. En höjning av det till skoldistriktens utgående hyresbidraget skulle givetvis öka distriktens möjligheter att förhyra de lämpligaste lokaler, som kunna stå till buds. Vid övervägande av frågan om bidragsbeloppets storlek bör dock icke förbises, att de förhyrda lokalerna i regel icke äro fullt tillfredsställande. Det måste därför anses som ett önskemål, att skoldistriktet anskaffa för vederbörande ändamål uppförda lokaler. Med hänsyn härtill böra hyresbidragen icke bestämmas till alltför höga belopp. Överstyrelsen anser för sin del, att en höjning av bidraget från en tredjedel till hälften av den erlagda hyran är väl avvägd.

Enligt från riksräkenskapsverkets budgetbyrå inhämtad preliminär uppgift har anslagsbelastningen under budgetåret 1945/46, innefattande bidragen för redovisningsåret 1945/46 till förhyrda undervisningslokaler, utgjort 234 687 kronor, vilket jämfört med närmast föregående budgetår innebär en ökning med omkring 33 200 kronor.

För beräkning av det ökade medelsbehov, som uppkommer genom utvidgningen av statsbidragsområdet till att omfatta jämväl skolmål-tidslokaler, har överstyrelsen infordrat vissa uppgifter från statens folkskolinspektörer. Av dessa uppgifter framgår, att under redovisningsåret 1945/46 sammanlagt 463 skolmål-tidslokaler förhyrdes och att totalbeloppet av de för dessa lokaler erlagda hyrorna utgjorde 121 338 kronor. För redovisningsåren 1946/47 och 1947/48 har antalet förhyrda skolmål-tidslokaler beräknats till 677 respektive 792 och hyresbeloppen till sammanlagt 210 107 respektive 254 775 kronor. Flera av inspektörerna ha emellertid framhållit, att dessa beräkningar med hänsyn till många ännu osäkra faktorer äro mycket approximativa.

Givetvis är det vid nuvarande tidpunkt icke möjligt att med någon större grad av säkerhet beräkna det antal skolmål-tidslokaler, som kan komma att förhyras under redovisningsåret 1947/48, då behovet av sådana lokaler ännu icke kan överblickas. De av folkskolinspektörerna lämnade uppgifterna anser överstyrelsen emellertid böra godtagas som grundval vid beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1947/48.

Med utgångspunkt beträffande hyresbidragen till undervisningslokaler från den uppgivna anslagsbelastningen under redovisningsåret 1945/46, i runt tal 235 000 kronor, och beträffande bidragen till skolmål-tidslokaler från de av folkskolinspektörerna angivna beräknade hyreskostnaderna för redovisningsåret 1947/48, omkring 255 000 kronor, skulle således vid bibehållande av nuvarande statsbidragsgrunder anslagsbehovet för budgetåret

1947/48 kunna beräknas till $\left(235\,000 + \frac{255\,000}{3} = \right) 320\,000$ kronor. Med

den av överstyrelsen förordade höjningen av hyresbidraget från en tredjedel till hälften av den erlagda hyran skulle behovet av anslagsmedel ökas med 50 procent till 480 000 kronor. Då det emellertid, såsom av det förut nämnda framgår, finnes skäl att räkna med en ökning även av antalet förhyrda undervisningslokaler, anser överstyrelsen lämpligt, att anslaget för budgetåret 1947/48 uppföres med lägst 500 000 kronor.

Statskontoret, som funnit angeläget, att ändring icke — i varje fall be-
träffande undervisningslokaler — vidtages i nu gällande statsbidragsgrun-
der, har anfört:

Statskontoret vill bringa i erinran, att, då frågan om statsbidrag till bygg-
nader för folkskoleväsendet var föremål för prövning vid 1935 års riksdag
(propositionen 174, sid. 83), föredragande departementschefen uttalade, att
det med ett hyresbidrag å femtio procent av erlagd hyra kunde te sig lika
fördelaktigt för en kommun att anskaffa skollokaler hyresvägen som att
bygga egna lokaler, kanske fördelaktigare. Då det alltid innebure en olä-
genhet, att skollokalerna ej tillhörde kommunerna, syntes det tillräckligt, att
hyresbidraget begränsades till en tredjedel av den verkliga hyran.

Såvitt statskontoret kan finna, äger det av departementschefen sålunda
anförda argumentet mot ett statsbidrag å 50 procent av hyreskostnaden allt-
jämt principiell giltighet. Det bör i detta sammanhang särskilt uppmärk-
sammas, att enligt det av 1945 års riksdag beslutade nya statsbidragssyste-
met i fråga om skolbyggnadsföretag, vilket system grundar sig på skatte-
trycket i respektive skoldistrikt, minimigränsen för statsbidrag satts till 35
procent av bidragsunderlaget. Då statskontoret med hänsyn till den rela-
tivt ringa omfattning, i vilken förhyrning av lokaler för folkskoleväsendet
kommer till stånd, icke anser sig böra förorda en tillämpning av nämnda
mera komplicerade bidragssystem jämväl för hyreskostnader, måste ämbets-
verket ur förut angivna synpunkt finna det angeläget, att ändring icke vid-
tages i nu gällande statsbidragsgrunder på förevarande område. Därest en
ändring skulle anses vara påkallad av svårigheter på byggnadsmarknaden
— vilket undandrager sig ämbetsverkets bedömande — torde densamma
böra avse allenast skolmältidslokaler.

Rådande förhållanden på byggnadsmarknaden i förening med ansvällning-
en av folkskoleväsendet till följd av det stegrade barnantalet torde komma
att under de närmaste åren i avsevärd utsträckning nödvändiggöra utnytt-
jande av förhyrda lokaler för såväl undervisningen som skolbarnsbespis-
ningen. Erfarenheten visar emellertid, att de förhyrda lokalerna ofta icke
äro fullt tillfredsställande. Då detta åtminstone till en del torde bero på det
relativt ringa statsbidraget, synes det kunna förväntas, att en höjning av
bidraget skall öka skoldistriktens ansträngningar att förhyra så goda och
lämpliga lokaler som möjligt. Det betraktelsesätt, vilket, såsom statskonto-
ret erinrat, år 1935 legat till grund för statsmakternas bedömande av frågan
om hyresbidragets storlek äger sålunda i nuvarande läge icke samma aktua-
litet.

Jag finner alltså en höjning av hyresbidraget påkallad och skolöverstyrel-
sens förslag härutinnan synes mig väl avvägt. Jag förordar därför, att hyres-

Departe-
mentschefen.

bidraget från och med nästa budgetår må utgå med hälften av den erlagda hyran för undervisningslokaler och lokaler för barnbespisning eller, om hyran uppenbarligen är oskälig, av det lägre belopp, som enligt ortens pris kan anses skäligt.

Överstyrelsens kostnadsberäkningar ha icke givit mig anledning till erinran, varför jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 500 000 kronor. Med hänsyn till att hyresbidrag numera även utgår för barnbespisningslokaler, torde anslaget böra erhålla ändrad rubrik på sätt härefter angives. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Hyresbidrag för undervisningslokaler m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 500 000.

[224] 38. **Folkskolor m. m.: Underhålls- och materielbidrag, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 1 000 000 kronor. 1945 års folkskolesakkunniga ha med skrivelse den 10 december 1946 avlämnat förslag till ändrade grunder för ifrågavarande bidrag, vilket förslag för närvarande är föremål för remissbehandling. Jag räknar emellertid med att förslag i ämnet skall kunna underställas 1947 års riksdag. Med hänsyn härtill torde anslaget böra i riksstatsförslaget för nästa budgetår uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna till *Folkskolor m. m.: Underhålls- och materielbidrag* ett *förslagsanslag* av .. kronor 2 900 000.

[225] 39. **Folkskolor m. m.: Tjänstebostadsbidrag, förslagsanslag.** 40. **Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder, förslagsanslag.** Förstnämnda anslag är för innevarande budgetår uppfört med 3 200 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har beräknat medelsbehovet under detta anslag för nästa budgetår till 3 300 000 kronor.

Departementschefen.

Från och med budgetåret 1947/48 skall det nya statsbidragssystem beträffande tjänstebostäder för folkskolans lärare tillämpas, varom riksdagen sistlidna höst för sin del fattat beslut (proposition 1946: 356 och riksdagens skrivelse 1946: 546). De nya bestämmelserna innebära i korthet, att det *nuvarande tjänstebostadsbidraget* indrages med utgången av innevarande budgetår och att i stället ett nytt, egentligt tjänstebostadsbidrag, kallat *byggnadsbidrag*, införes att utgå till skoldistrikt vid nybyggnad av tjänstebostad eller vid inköp av hus, avsett att användas som tjänstebostad, ävensom, under vissa förutsättningar, vid om- eller tillbyggnad eller mera omfattande ändringsarbeten å redan befintlig tjänstebostad. Till skoldistrikt, som under de sistförflutna 20 åren verkställt nybyggnad av tjänste-

bostad eller nedlagt mera avsevärda kostnader på om- eller tillbyggnad av tjänstebostad, skall vidare övergångsvis, intill dess 20 år förflutit från det att ifrågavarande byggnadsåtgärder vidtagits, utgå ett tjänstebostadsbidrag, kallat *övergångsbidrag*, med visst belopp för varje av byggnadsåtgärdena berörd tjänstebostad. Enligt de i propositionen 1946:356 gjorda beräkningarna, vilka lämnats utan erinran av riksdagen, erfordras under det nya systemets första år dels anslag till det nuvarande tjänstebostadsbidraget, vilket rekvideras och utbetalas budgetårsvis i efterskott, dels ock ett anslag till byggnadsbidrag. Från och med budgetåret 1948/49 äro anslag till såväl byggnadsbidrag som övergångsbidrag erforderliga, under det att behov av anslag till det nuvarande tjänstebostadsbidraget då ej längre föreligger.

För nästa budgetår torde det nuvarande förslagsanslaget till Folkskolor m. m.: Tjänstebostadsbidrag med hänsyn till anslagsbelastningen under det senast förflutna budgetåret böra, såsom skolöverstyrelsen föreslagit, uppföras med 3 300 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 100 000 kronor. Det nya anslaget till byggnadsbidrag till tjänstebostäder torde böra uppföras i riksstaten under rubriken Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder och givas förslagsanslags natur, varvid dock, såsom 1941 års lärarlönesakkunniga föreslagit i det till grund för nyssnämnda proposition liggande betänkandet, riksdagen torde böra årligen maximera det sammanlagda bidragsbelopp, som av Kungl. Maj:t må beviljas under nästkommande budgetår. Anslaget torde i enlighet med beräkningarna i propositionen 1946:356 för nästa budgetår böra uppföras med 100 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till *Folkskolor m. m.: Tjänstebostadsbidrag* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 3 300 000;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1947/48 bevilja byggnadsbidrag till tjänstebostäder för folkskolans lärare med tillhopa 4 000 000 kronor;

dels ock till *Folkskolor m. m.: Byggnadsbidrag till tjänstebostäder* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100 000.

[226] 41. **Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 21 900 kronor. Gällande stat för skolan med därtill hörande skolhem finnes införd på sid. 662 f. i statsliggaren.

Skolöverstyrelsen har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departement-
mentschefen.

Jag tillstyrker överstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 21 900.

[227] 42. **Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning, reservationsanslag.** 43. **Folkskolor m. m.: Handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning, förslagsanslag.** Dessa anslag äro för innevarande budgetår uppförda med respektive 60 000 kronor och 20 000 kronor. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 juni 1946 må förstnämnda anslag disponeras för anordnande genom aktiebolaget radiotjänst av en fortsättningskurs för de elever, som deltagit i den under läsåret 1945/46 anordnade korrespondens- och radiokursen för nybörjare i främmande språk. Fortsättningskursen skall stå under inseende av skolöverstyrelsen och anordnas i enlighet med av överstyrelsen meddelade anvisningar. Ur sistnämnda anslag bestridas statsbidrag jämlikt kungörelsen 1945: 593 angående handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning vid vissa folkskolor samt statsbidrag därtill.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att förevarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrade belopp. Överstyrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

Ehuru överstyrelsen ännu icke kan slutgiltigt bedöma resultatet av den hittills anordnade korrespondens- och radioundervisningen, är det dock tydligt, att denna undervisningsmetod visat på värdefulla möjligheter, som ytterligare böra prövas, bland annat med hänsyn till pågående undersökningar genom 1946 års skolkommision om språkundervisningen i folkskolan. Det vore därför värdefullt med en upprepning av försöken, eventuellt i andra delar av landet och på ett lärjungematerial av ungefär samma antal men med något annan sammansättning än det, som beröres av de nu pågående försöken, samt möjligen även på ett något lägre åldersstadium, exempelvis också med lärjungar från femte klass i folkskolan.

Överstyrelsen vill därför föreslå, att erforderligt anslag för en dylik upprepning av kursen måtte ställas till förfogande för budgetåret 1947/48. Det borde övervägas, om icke breven i någon omfattning kunde försäljas för självkostnadspris till allmänheten och till andra skolor än dem, som direkt deltaga i försöksundervisningen.

1946 års skolkommision har hemställt, att försöken med kombinerad korrespondens- och radioundervisning måtte få fortsätta under nästa budgetår i betydligt utökad omfattning samt efter delvis förändrade riktlinjer. Kommissionen har i samband härmed föreslagit en höjning av anslaget till anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning med 17 000 kronor till 77 000 kronor och av anslaget till handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning med 20 000 kronor till 40 000 kronor.

Kommissionen har anfört bland annat följande.

Den första kursen av ifrågavarande slag pågick läsåret 1945/46 och omfattade cirka 500 elever huvudsakligen i sjätte klassen och tillhörande 78 skolor inom fem inspektionsområden runt Stockholm. Innevarande budgetårs anslag äro avsedda för en fortsättning av nämnda kurs. Den hittills anordnade undervisningen har visat så värdefulla möjligheter, att försöken enligt kommissionens mening ytterligare böra fullföljas. För att vidgade erfarenheter skola kunna vinnas vill kommissionen emellertid föreslå, att, om nya försök skola äga rum, dessa måtte få genomföras med något andra direktiv än dem, som gälla för den hittillsvarande verksamheten.

Med hänsyn till de undersökningar om språkundervisningen i folkskolan, som redan pågå genom kommissionen, vore det önskvärt, att försöken främst finge gälla elever i folkskolans femte klass. För underlättande av kursens planläggning vill kommissionen därvid uttala, att man redan nu torde böra utgå ifrån att undervisningen skall pågå under ytterligare minst ett läsår och då som en fortsättningskurs med samma elever.

Försöken böra vidare anordnas inom ur geografisk och social synpunkt olikartade områden, och bland dem som därvid kunna ifrågakomma vill kommissionen nämna Jämtland, Medelpad, Södermanland, Östergötland, Göteborgstrakten och Gotland. Dessutom torde det vara av värde att ett antal av de lärare inom inspektionsområdena runt Stockholm, vilka nu tjänstgöra som handledare och därvid vunnit erfarenhet av denna undervisningsmetod, bli i tillfälle att med nya elever deltaga i de fortsatta försöken. Intresset i flertalet av de hittills berörda skolorna är, enligt vad kommissionen erfarit, mycket stort såväl bland målsmän som elever.

Ytterligare variationer i förutsättningarna kunna erhållas genom att även de nya försöken i regel omfatta klart studiebegärade elever men dessutom i vissa distrikt samtliga elever i klasserna. Härigenom skulle erfarenheter vinnas av undervisningsmetodens allmänna tillämpning. Uttagningen av elever bör dock under alla förhållanden ägnas stor uppmärksamhet.

Försök under sålunda ändrade förutsättningar torde böra omfatta cirka 1 000 elever. Härigenom skulle de även med större fördel kunna infogas i de undersökningar, som i övrigt pågå för kommissionens räkning.

I fråga om övriga förändringar vill kommissionen framhålla, att undervisningsbrevet lämpligen böra få en annan typografisk utstyrelse och förses med för ett lägre åldersstadium lämpliga, instruktiva bilder, till vilka undervisningen kan anknyta. Detta kommer att medföra något ökade framställningskostnader. Möjligen skulle kostnaden för studiematerialet kunna nedbringas, om detta, som skolöverstyrelsen ifrågasatt, även försåldes till skolor, som icke deltaga i försöksundervisningen, men då det torde vara förenat med svårigheter att förutse omfattningen av en försäljning, utgår kommissionen ifrån att de studiebrev, som utdelas gratis till de för försöken uttagna skolorna, även i fortsättningen måste helt bekostas av statsmedel.

Utformningen av detaljerna för verksamheten bör liksom hittills anföras av radiotjänsts skolradioavdelning under skolöverstyrelsens inseende. Kommissionen förutsätter emellertid, att sådana avtal böra träffas med studiebrevsförfattarna, att studiematerialet nu omedelbart eller senare kan bli det allmännas egendom i så måtto, att det även får tjäna som underlag för radioundervisning av annan lärare än författarna av breven. Liknande önskemål ha uttalats av skolöverstyrelsen.

I fråga om kostnaderna för den föreslagna utökade kombinerade korrespondens- och radioundervisningen anför kommissionen i huvudsak följande.

Utökningen av antalet deltagare i försöksundervisningen ävensom utvidgningen av försöksområdet komma att medföra ökade kostnader. Sålunda kunna utgifterna för granskning av elevernas provskrivningar beräknas stiga med 3 500 kronor samt utgifterna för instruktionssammanträden och inspektionsresor — däri inberäknat en mera regelbunden inspektion genom en konsulent i engelska språket — med 2 600 kronor. Kostnaderna för tryckning av studiebrev, illustrationer m. m. torde komma att öka med 3 900 kronor. Med ledning av erfarenheterna från budgetåret 1945/46 kunna vidare de tekniska kostnaderna, om högst fem sändarstationer tagas i anspråk, beräknas öka med 7 000 kronor till 12 000 kronor.

Den sammanlagda kostnadsökningen under anslaget till anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning kan sålunda beräknas uppgå till $(3\,500 + 2\,600 + 3\,900 + 7\,000 =) 17\,000$ kronor.

Ökningen av elevantalet medför vidare, att ett större antal skolor än hittills kommer att beröras av försöken, och kommissionen räknar därvid med cirka 150 skolor mot 78 under första försöksperioden. Vid oförändrat antal veckotimmar, två per vecka, erfordras därför en höjning av anslaget till handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning med 20 000 kronor till 40 000 kronor.

Departementschefen.

Erfarenheterna från de hittills anordnade försöken med kombinerad korrespondens- och radioundervisning i engelska i folkskolan äro sådana, att en fortsatt försöksverksamhet är väl motiverad. Denna fortsatta verksamhet torde böra givas den omfattning och följa de riktlinjer, som skolkommissionen i sin framställning föreslagit. Målet för undervisningen bör vara att genom praktiska försök fastställa vilket kunskapsmått elever i folkskolans femte och sjätte klasser kunna tillägna sig i engelska språket under en minst tvåårig kurs med kombinerad korrespondens- och radioundervisning. Skolkommissionens beräkningar av de av verksamhetens utvidgning föranledda kostnadsökningarna ha icke givit mig anledning till erinran. Anslaget till anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning torde sålunda böra höjas med 17 000 kronor till 77 000 kronor och anslaget till handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning med 20 000 kronor till 40 000 kronor.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1947/48 anvisa
dels till *Folkskolor m. m.: Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning* ett
reservationsanslag av kronor 77 000;
dels ock till *Folkskolor m. m.: Handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning* ett
förlagsanslag av kronor 40 000.

[228.] 44. **Nomadskolor: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 232 500 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, sid. 664.

Skolöverstyrelsen har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Den allmänna löneregleringen föranleder en uppräknings av ordinarieposten med 82 000 kronor till 226 000 kronor och av icke-ordinarieposten med 15 500 kronor till 58 000 kronor samt en minskning av posten till rörligt tillägg med 6 000 kronor till 16 000 kronor. Den förändring av medelsbehovet under arvodesposten, som må föranledas av löneregleringen, torde ej bli av den storleksordning, att den nämnvärt påverkar anslagsbehovet. Jag förordar därför, att arvodesposten, som är förslagsvis betecknad, uppföres med oförändrat belopp, 24 000 kronor. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(226\,000 + 58\,000 + 16\,000 + 24\,000 =)$ 324 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 91 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande avlöningsstat för nomadskolorna, att tillämpas till vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 226 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis ..	» 24 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	» 58 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 16 000
Summa kronor 324 000;	

dels ock till *Nomadskolor: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 324 000.

[229.] 45. **Nomadskolor: Omkostnader, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har detta anslag uppförts med 199 300 kronor. Anslagets disposition framgår av sid. 665 i statsliggaren.

Skolöverstyrelsen har föreslagit höjning av anslaget med 20 900 kronor till 220 200 kronor. Av handlingarna i ärendet inhämtas:

Nomadskolornas expenser. Nuvarande anslagsbelopp till expenser utgör förslagsvis 61 000 kronor, varav för bränsle, lyse och renhållning förslagsvis 46 500 kronor samt för övriga expenser 14 500 kronor. *Nomadskolinspektören* har med ledning av medelsåtgången under budgetåret 1944/45 beräknat anslagsbehovet för bränsle, lyse och renhållning budgetåret 1947/48 till 68 900. *Skolöverstyrelsen* har i anledning härav före-

Departement-
schefen.

slagit en höjning av anslagsposten till expenser med $(68\,900 - 46\,500 =) 22\,400$ kronor.

Kostnader för lärjungars inackordering vid skola. Nuvarande anslagsbelopp utgör förslagsvis 126 500 kronor. *Nomadskolinspektören* har på grundval av de verkliga utgifterna under budgetåret 1944/45 beräknat medelsbehovet till 125 000 kronor. *Överstyrelsen* har därför föreslagit en sänkning av denna delpost med $(126\,500 - 125\,000 =) 1\,500$ kronor.

Anskaffande av viss utrustning. Senast å riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisades särskilda medel till inredning och utrustning vid nomadskolorna. *Skolöverstyrelsen* har nu efter framställning från nomadskolbyggnadskommittén för Norrbottens län hemställt om anvisande av ett tilläggsanslag av 5 000 kronor för nämnda ändamål. *Överstyrelsen* har vidare med anledning av framställning av nomadskolinspektören, tillstyrkt anvisande av 15 800 kronor, därav 9 000 kronor för nästa budgetår, för anskaffande av tvättmaskiner och golvbonare till nomadskolhemmen.

Departement-
schefen.

Överstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår har icke givit mig anledning till erinran. De engångsbelopp för anskaffande av viss utrustning, som av *överstyrelsen* tillstyrkts, torde lämpligen böra anvisas under förevarande anslag, vilket för nästa budgetår torde böra höjas med $(22\,400 - 1\,500 + 5\,000 + 9\,000 =) 34\,900$ kronor till 234 200 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nomadskolor: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 234 200.

[230.] 46. **Nomadskolor: Fortsättningsskolundervisning för nomadbarn, förslagsanslag.** Denna undervisning är sedan läsåret 1943/44 organiserad efter i huvudsak samma linjer som fortsättningsskolundervisningen för den bofasta befolkningens barn. Undervisningstiden är uppdelad på två årskurser och förlagd till tiden från början av juni till mitten av juli. Anslaget har för innevarande budgetår uppförts med 19 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har med stöd av en av *nomadskolinspektören* verkställd kostnadsberäkning föreslagit en anslagshöjning med 1 900 kronor till 20 900 kronor.

Departement-
schefen.

Den gjorda beräkningen av anslagsbehovet har icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nomadskolor: Fortsättningsskolundervisning för nomadbarn* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 20 900.

[231.] 47. **Fortsättningsskolor: Bidrag till avlöning åt lärare, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 3 675 000 kronor. Från och med budgetåret 1946/47 har en provisorisk reglering av anställnings- och avlöningsförhållandena genomförts för samtliga lärargrupper vid fortsättningsskolan och ersättningsskolan. Statsbidrag till avlöning åt lärare vid fortsättningsskolor rekvideras i efterskott först efter utgången av det redovisningsår, på vilket kostnaderna belöpa. Efter rekvisition av skoldistriktet skall emellertid vederbörande utbetalande myndighet så snart ske kan under det redovisningsår, på vilket kostnaderna belöpa, förskottsvis utbetala 90 procent av det belopp, som av distriktet beräknats utgöra avlöningskostnaderna för redovisningsåret. Utanordnat förskott jämte en procent av detsamma avdrages vid den slutliga utanordningen av statsbidraget.

Anslaget till avlöning åt lärare vid fortsättningsskola respektive medelsåtgången för ändamålet utgjorde

	Anvisat anslag kronor	Medelsåtgång kronor
för budgetåret 1939/40	4 825 000	4 394 000
» » 1940/41	4 050 000	2 336 000
» » 1941/42	4 200 000	3 122 000
» » 1942/43	3 700 000	3 636 000
» » 1943/44	3 500 000	3 470 000
» » 1944/45	3 600 000	3 340 000
» » 1945/46	3 600 000	3 560 000
» » 1946/47	3 675 000.	

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit en sänkning av anslaget från 3 675 000 kronor till 3 500 000 kronor. Överstyrelsen har därvid anfört följande.

På grund av övergång till sjuårig folkskolekurs och därmed till ettårig fortsättningsskolplikt och till åttaårig lärokurs i folkskolan, varigenom fortsättningsskolan väsentligen indrages, samt på grund av de nu ökade möjligheterna till centralisering av fortsättningsskolväsendet får man räkna med en fortgående inskränkning av antalet läraravdelningar och kurser i fortsättningsskolan.

Den av 1946 års riksdag beslutade höjningen av arvoden för undervisning i fortsättningsskola har ansetts föranleda en årlig kostnadsökning i fråga om avlöning åt lärarpersonalen med 450 000 kronor, varav med hänsyn till redovisningsförfarandet endast hälften eller 225 000 kronor upptagits för budgetåret 1946/47. För budgetåret 1947/48 får man räkna med hela kostnadsökningen 450 000 kronor.

Med hänsyn till den väntade allmänna minskningen av fortsättnings-skolorganisationens omfattning anser sig överstyrelsen trots sistnämnda kostnadsökning kunna föreslå, att anslaget för budgetåret 1947/48 upptages till 3 500 000.

Departement-
schefen.

Jag biträder skolöverstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortsättningsskolor: Bidrag till avlöning åt lärare*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 3 500 000.

[232.] 48. **Fortsättningsskolor: Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 500 000 kronor. Anslaget disponeras på följande sätt:

1. Bidrag till inackordering och skolhushåll, <i>förslagsvis</i> ..	kronor 200 000
2. Bidrag till andra skolskjutsar än självskjutsar, <i>förslagsvis</i> »	200 000
3. Bidrag till självskjutsar, <i>förslagsvis</i>	100 000
Summa kronor 500 000.	

Envar av anslagsposterna skall redovisas särskilt för sig.

Anvisade anslag och medelsåtgång i avrundat tal för budgetåren 1940/46 framgå av följande uppställning.

Budgetår	Anvisat anslag kronor	Medelsåtgång kronor
1940/41	530 000	501 700
1941/42	500 000	422 000
1942/43	550 000	525 800
1943/44	500 000	516 700
1944/45	500 000	440 500
1945/46	500 000	618 200.

Skolöverstyrelsen har föreslagit en höjning av anslaget med 50 000 kronor, avseende posten bidrag till andra skolskjutsar än självskjutsar.

Riksräkenskapsverket, som förordat en höjning av anslaget med 30 000 kronor, har anfört bland annat följande.

Siffran för nettoutgiften å anslaget för budgetåret 1945/46, 618 200 kronor, motsvarar ej statsbidragskostnaderna för ett redovisningsår — redovisningsåret 1944/45 — enär däri ingå kostnader, som bort belasta anslaget för budgetåret 1944/45 men som på grund av försening av utbetalningsärendena icke hunnit utbetalas förrän under budgetåret 1945/46. Riksräkenskapsverket har företagit en utredning beträffande storleken av statsbidragen avseende redovisningsåret 1944/45, som är det sista år för vilket exakta uppgifter kunna erhållas ur de till riksräkenskapsverket avlämnade räkenskaperna. Denna utredning har givit vid handen, att statsbidragen avseende nämnda år uppgått till sammanlagt 523 802 kronor, fördelade på följande sätt.

1. Bidrag till inackordering och skolhushåll	kronor 231 877
2. Bidrag till andra skolskjutsar än självskjutsar	» 202 260
3. Bidrag till självskjutsar	» 89 665
Summa kronor 523 802.	

Någon anledning att antaga, att kostnaderna under budgetåret 1947/48 för statsbidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet komma, på grund av eftersläpning av bidragsutbetalningarna eller av andra orsaker, att nämnvärt avvika från ovan angivna statsbidrag avseende redovisningsåret 1944/45, synes icke föreligga. Bidragen till självskjutsar torde dock sannolikt komma att undergå någon höjning.

I anslutning till vad ovan anförts och med hänsyn till anslagsbeloppets avrundning får riksräkenskapsverket förorda, att för budgetåret 1947/48 anvisas ett anslag av 530 000 kronor, fördelat på de olika posterna med 230 000, 200 000 respektive 100 000 kronor.

Förevarande anslag torde i enlighet med riksräkenskapsverkets förslag för nästa budgetår böra höjas med 30 000 kronor till 530 000 kronor.

Departementschefen.

I detta sammanhang torde jag få beröra uppkommen fråga om vidtagande av viss ändring i gällande grunder för statsbidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet.

Enligt kungörelsen 1932: 589 gäller såsom villkor för utgående av statsbidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet, att genom den vidtagna centraliseringen eljest erforderlig skola blivit obehövlig. Därest i ett skoldistrikt kommit till stånd sådan centralisering av fortsättningsskolväsendet, att lärjungar från olika skolor sammanförts till gemensam undervisning vid en skola i ett eller flera av fortsättningsskolans läroämnen under det att undervisningen i övriga ämnen alltjämt är förlagd till respektive skolor, kan på grund av nämnda statsbidragsvillkor bidrag icke utgå till de kostnader, distriktet nödgats ikläda sig för de sålunda vidtagna partiella centraliseringsåtgärderna. Vid prövning under senare tid av ett antal besvärsmål, avseende statsbidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet i vissa skoldistrikt inom Västerbottens län, har Kungl. Maj:t haft att taga ställning till fråga om meddelande av dispens från bestämmelsen om att genom centraliseringen skall hava möjliggjorts indragning av en skola i dess helhet. I avgivet utlåtande i ämnet har statskontoret — under framhållande av att frågan om meddelande av dispens i angivna hänseende vore av beskaffenhet att böra underställas riksdagen — ifrågasatt, huruvida icke en revision av gällande statsbidragsgrunder borde komma till stånd i syfte att bereda skoldistrikt möjlighet att komma i åtnjutande av statsbidrag jämväl i fall, då allenast en del av undervisningen i fortsättningsskola centraliserats. Enär även vid en dylik begränsad centralisering av fortsättningsskolväsendet besparing i statsbidraget till avlönande av fortsättningsskolans lärare uppkommer, finner jag för egen del starka billighetsskäl tala för att bidrag av statsmedel må kunna utgå till bestridande av skoldistrikts kostnader för åtgärder, som vidtagits i syfte att åvägabringa den ifrågavarande partiella centraliseringen. Jag förordar således en revision av författningsbestämmelserna i den av statskontoret angivna riktningen. Därest riksdagen lämnar detta förslag utan erinran, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter hörande av skolöverstyrelsen utfärda de föreskrifter, som i anledning därav kunna befinnas erforderliga.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortsättningsskolor: Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 530 000.

[233.] 49. **Fortsättningsskolor: Utbildningskurser för lärare, reservationsanslag.** Efter avbrott för budgetåren 1940/44 anvisade riksdagen för budgetåret 1944/45 ett reservationsanslag av 6 200 kronor för anordnande av en begynnelsekurs för utbildning av lärare i jordbruk med binärningar sommaren 1945 samt för budgetåret 1945/46 ett reservationsanslag av 12 400 kronor för anordnande sommaren 1946 av en begynnelsekurs och en fortsättningskurs för utbildning av lärare för undervisning i jordbruksbetonade fortsättningsskolor. Av sistnämnda båda kurser kom begynnelsekursen på grund av brist på sökande ej till stånd. För innevarande budgetår ha anvisats 11 400 kronor för anordnande sommaren 1947 av en fortsättningskurs i jordbruk med binärningar, avsedd för deltagarna i den till sommaren 1946 planerade begynnelsekursen, och en begynnelsekurs i jordbruk och skogshantering.

Skolöverstyrelsen — som förutsatt, att den till sommaren 1946 planerade men inställda begynnelsekursen i jordbruk med binärningar finge hållas sommaren 1947 i stället för den då planerade fortsättningskursen i ämnet — har hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas 15 700 kronor för anordnande sommaren 1948 av *dels* en fortsättningskurs i jordbruk med binärningar, avsedd för deltagarna i den begynnelsekurs, som överstyrelsen sålunda avsett skola äga rum sommaren 1947, *dels* en fortsättningskurs i jordbruk och skogshantering, avsedd för deltagarna i den till sommaren 1947 planerade begynnelsekursen i jordbruk och skogshantering, *dels* ock en begynnelsekurs för lärare i de yrkesbestämda fortsättningsskolorna i anslutning till handel. Överstyrelsen har vidare hemställt om viss höjning av de till deltagarna i ifrågavarande kurser utgående ersättningarna. Överstyrelsen har anfört:

Att deltagarantalet vid de senaste kurserna ej blivit fulltaligt och att en kurs måst inställas av brist på sökande hänger givetvis bland annat samman med osäkerheten i fråga om fortsättningsskolans framtida omfattning och de minskade anställningsmöjligheter, som den successivt kommer att erbjuda. Kursverksamheten bör givetvis också anpassas härefter. Det föreligger emellertid alltjämt behov av utbildade lärare i ämnet arbetskunskap. Överstyrelsen har tid efter annan tillfälle att konstatera, att yrkesbestämda fortsättningsskolor ej kunna upprätthållas av brist på lärare. Ansökningar om särskild behörighet genom överstyrelsen för lärare i arbetskunskap bli allt vanligare, och kraven på kompetens ha måst mildras, för att dylik undervisning över huvud skall komma i gång.

Den till deltagare i utbildningskurserna utgående ersättningen är för närvarande lägre än vad som är medgivet i fråga om andra av skolöverstyrel-

sen anordnade kurser. Stipendium utgår av statsmedel till kursdeltagare, som ej är bosatt å kursorten, med 25 kronor för vecka och till deltagare, som är bosatt å kursorten, med 12 kronor 50 öre. Beloppen bestämdes av 1944 års riksdag och voro avvägda med viss hänsyn till de ersättningar, som tidigare utgingo till deltagare i av överstyrelsen anordnade kurser. Dessa ersättningar äro emellertid nu höjda från högst 5 kronor till högst 7 kronor om dagen. Överstyrelsen anser därför befogat, i synnerhet som deltagarantalet de senare åren nedgått, att stipendiebeloppen höjas och föreslår 40 kronor respektive 20 kronor för vecka och högst 240 kronor respektive 120 kronor sammanlagt för kurs. Då det hittills utgående reseanslaget, beräknat efter en medelkostnad av 15 kronor per deltagare, visat sig otillräckligt, torde medelkostnaden böra beräknas efter 20 kronor per deltagare. Med tillämpning av nu angivna höjningar och med samma belopp, 2 200 kronor, som tidigare utgått för undervisning m. m., skulle kostnaden för vardera jordbrukskursen, avsedd för 24 deltagare under sex veckor, uppgå till 8 440 kronor, vilket belopp synes böra avrundas uppåt till 8 450 kronor. För handelskursen, som bör avses för 24 deltagare under fyra veckor, skulle erfordras 5 760 kronor, varav 1 400 kronor till undervisning m. m., vilket belopp bör avrundas uppåt till 5 800 kronor. Sammanlagda kostnaden för de av överstyrelsen föreslagna kurserna skulle alltså uppgå till 22 700 kronor. Med hänsyn till reservation från budgetåret 1945/46, som torde uppgå till minst 7 000 kronor, torde beloppet kunna reduceras till 15 700 kronor.

Den till sommaren 1946 planerade begynnelsekursen i jordbruk med binäringar, vilken på grund av brist på sökande ännu icke kommit till stånd, torde lämpligen i stället böra anordnas sommaren 1947. Detta föranleder, att den till denna sommar planerade fortsättningskursen i samma ämne bör skjutas till sommaren 1948. Då torde vidare böra anordnas dels en fortsättningskurs för deltagarna i den till sommaren 1947 planerade begynnelsekursen i jordbruk och skogshantering, dels ock en begynnelsekurs i handel.

Mot skolöverstyrelsens förslag om höjning av stipendierna till deltagare i ifrågavarande kurser har jag icke funnit anledning till erinran. Då de av överstyrelsen verkställda kostnadsberäkningarna för nästa budgetår icke heller i övrigt givit mig anledning till erinran, torde anslaget i enlighet med överstyrelsens förslag böra för nästa budgetår uppföras med 15 700 kronor. Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fortsättningskolor: Utbildningskurser för lärare*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 15 700.

Departement-
schefen.

Högre folkskolor och folkhögskolor.

[234.] 50. **Understöd till högre folkskolor, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 205 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har hemställt om höjning av anslaget för nästa budgetår med 283 000 kronor till 1 488 000 kronor. Överstyrelsen har huvudsakligen anfört följande.

Antalet högre folkskolor är under innevarande budgetår 54, av vilka elva äro nyinrättade, nämligen högre folkskolorna i Boliden, Burträsk, Färgelanda, Jokkmokk, Oskarström, Ragunda, Ramsele, Tingsryd, Vaggeryd, Västra Vingåker och Övertorneå. Från och med budgetåret 1947/48 tillkommer högre folkskolan i Degerfors, som blivit erkänd såsom högre folkskola från och med läsåret 1947/48, varjämte högre folkskolan i Matfors beräknas träda i verksamhet från och med samma budgetår. Skolöverstyrelsen anser sig vid anslagsberäkningarna för budgetåret 1947/48 böra räkna med att ytterligare ett antal nya högre folkskolor, förslagsvis fem, komma att vara i verksamhet vid ingången av nämnda budgetår. Å andra sidan får man räkna med att några högre folkskolor komma att avföras från här ifrågavarande anslag därigenom, att de förändras till kommunala mellanskolor. Överstyrelsen har beräknat, att tre högre folkskolor komma att före ingången av budgetåret 1947/48 förändras till kommunala mellanskolor. Skolöverstyrelsen utgår således från att de högre folkskolornas antal under budgetåret 1947/48 kommer att utgöra $(56 + 5 - 3) = 58$.

Vissa högre folkskolor komma att få sitt klassantal automatiskt ökat. Ett antal ordinarie och extra ordinarie tjänster, som tidigare uppehållits med extra och biträdande lärare, äro numera tillsatta eller beräknas komma att tillsättas före ingången av budgetåret 1947/48. Statsbidraget till de tre skolor, som beräknas bli omändrade till kommunala mellanskolor, kan uppskattas till 90 000 kronor. För de fem högre folkskolor, som enligt överstyrelsens beräkningar skulle nyinrättas, torde statsbidraget under budgetåret 1947/48 komma att utgöra omkring 40 000 kronor. Med hänsynstagande bland annat till anförda omständigheter beräknar överstyrelsen medelsbehovet för nästa budgetår till 1 488 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har vidare, såsom i det föregående berörts, föreslagit dels slopande av förbudet mot uppdelning av klassavdelning vid undervisning i tyska, engelska och franska, dels ock minskning av gymnastikavdelningarnas storlek. Merkostnaden vid ett genomförande av dessa förslag ha beräknats till 2 180 kronor respektive 5 000 kronor, varav 1 700 kronor respektive 3 900 kronor skulle falla å statsverket. Nämnda kostnadsökningar påverka ej anslagsbehovet för nästa budgetår.

Departementschefen.

Beträffande skolöverstyrelsens förslag om slopande av förbudet mot uppdelning av klassavdelning vid undervisning i främmande levande språk och om minskning av gymnastikavdelningarnas storlek hänvisar jag till vad jag därom anført under punkten 162.

Mot överstyrelsens beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår har jag icke funnit anledning till någon väsentlig erinran. Det av överstyrelsen beräknade anslagsbeloppet, 1 488 000 kronor, torde böra avrundas till 1 485 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd till högre folkskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 485 000.

[235.] 51. **Bidrag till arvoden åt skolläkare vid högre folkskolor, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 5 000 kronor. Enligt beslut av 1944 års riksdag (skrivelsen 1944: 319) medgavs, att från och med budgetåret 1944/45 finge statsbidrag utgå till arvoden åt vid folk- och småskolor samt högre folkskolor anställda skolläkare. Bestämmelser i ämnet meddelades i kungörelsen 1944: 585. Enligt beslut av 1946 års riksdag (skrivelsen 1946: 8, p. 169) kan från och med innevarande budgetår statsbidrag utgå jämväl till avlönande av särskilt anställda skolsköterskor vid folk- och småskolor men däremot icke till avlönande av särskilt anställda skolsköterskor vid högre folkskolor. Bestämmelser i anledning av sistnämnda riksdagsbeslut ha meddelats i kungörelsen 1946: 291 om ändring i vissa delar av kungörelsen 1944: 585.

I sin nyssnämnda skrivelse 1946: 8 framhöll emellertid *riksdagen*, i anslutning till i ämnet väckta motionerna I: 89 och II: 139, att enligt riksdagens mening övervägande skäl talade för att statsbidrag jämväl utginge till avlönande av särskilt anställda skolsköterskor vid högre folkskolor. Riksdagen förutsatte, att Kungl. Maj:t toge nämnda fråga under närmare omprövning och för riksdagen framlade förslag i ämnet.

Skolöverstyrelsen, som för nästa budgetår hemställt om oförändrat statsbidrag med 5 000 kronor till arvoden åt skolläkare vid högre folkskolor, har nu framlagt utredning i av riksdagen angivet hänseende och därvid föreslagit, att statsbidrag måtte få utgå jämväl till avlönande av särskilt anställda skolsköterskor vid högre folkskolor enligt samma bestämmelser, som gälla beträffande statsbidrag till avlönande av särskilt anställda skolsköterskor vid folk- och småskolor, samt att förevarande anslag måtte för ändamålet från och med nästa budgetår höjas med 1 200 kronor och under den ändrade benämningen Högre folkskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare m. m. uppföras med 6 200 kronor. Överstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Jämlikt kungörelsen 1946: 291 må till skoldistrikt med mer än 20 000 invånare, under vissa i kungörelsen angivna villkor, utgå statsbidrag till avlönande av i distriktet anställd skolsköterska, som icke är distriktssköterska. Sådant statsbidrag må, därest särskilda skäl föreligga för anställande av dylik skolsköterska, efter skolöverstyrelsens medgivande i varje särskilt fall jämväl utgå till distrikt med mindre invånarantal än nyss sagts.

Av skoldistriktet med över 20 000 invånare torde för närvarande endast 5 ha högre folkskola. Dessa äro

Borås	154	lärjungar
Gävle	137	»
Kalmar	179	»
Lund	98	»
Västerås	159	»

Tillhopa 727 lärjungar.

Antalet skoldistrikt med invånarantal understigande 20 000, till vilka statsbidrag till avlönande av skolsköterska vid högre folkskola enligt ovanstående dock skulle kunna tänkas ifrågakomma, kan icke bestämt angivas. Överstyrelsen vill emellertid beträffande dylika skolor räkna med ett sammanlagt lärjungeantal av cirka 500. Tillhoppa kan således antalet lärjungar vid högre folkskolor, där statsbidrag till avlönande av skolsköterska skulle utgå, uppskattas till cirka 1 200, och det erforderliga statsbidragsbeloppet beräknas till cirka 1 200 kronor.

Statskontoret har anfört:

I likhet med skolöverstyrelsen anser statskontoret statsunderstöd till avlönande av särskilt anställda skolsköterskor vid de högre folkskolorna böra utgå enligt samma grunder, som gälla för skolsköterskor vid folk- och småskolor. Sådant statsbidrag bör medgivas från och med den 1 juli 1947. Överstyrelsen har beräknat anslagsbehovet till 1 200 kronor för år. Då emellertid bidrag rekvireras och utbetalas budgetårsvis i efterskott (jämför 1946 års åttonde huvudtitel, sid. 323) lära för budgetåret 1947/48 medel icke behöva beräknas till ifrågavarande ändamål.

Departement-
schefen.

Mot skolöverstyrelsens anslagsäskanden för nästa budgetår, i vad de avse oförändrad medelsanvisning med 5 000 kronor till arvoden åt skolläkare vid högre folkskolor har jag icke något att erinra.

Vad därefter angår frågan om statsbidrag för avlönande av särskilt anställda skolsköterskor vid högre folkskolor vill jag med hänsyn till den ståndpunkt 1946 års riksdag intagit till detta spörsmål tillstyrka, att dylikt statsbidrag må, på sätt skolöverstyrelsen föreslagit, utgå enligt samma bestämmelser, som gälla beträffande skolsköterskor vid folk- och småskolor. För en sådan utvidgning av bestämmelsernas tillämplighet erforderlig författningsändring torde böra träda i kraft vid ingången av budgetåret 1947/48. Kostnaderna torde i anslutning till skolöverstyrelsens beräkning kunna uppskattas till 1 200 kronor för år. Då emellertid, som statskontoret framhållit, statsbidrag till avlönande av skolsköterskor rekvireras och utbetalas budgetårsvis i efterskott, erfordras icke anslag för ändamålet för nästa budgetår.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att statsbidrag till avlönande av skolsköterskor vid högre folkskolor må utgå i överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat;

dels ock till *Bidrag till arvoden åt skolläkare vid högre folkskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 5 000.

[236.] 52. **Folkhögskolor: Understöd, förslagsanslag.** Anslaget är nu uppfört med 2 630 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har hemställt om en anslagshöjning för nästa budgetår med 35 000 kronor till 2 665 000 kronor. Överstyrelsen anför:

Variationen från ett år till ett annat i kostnaderna för kursernas uppehållande hänför sig huvudsakligen till uppdelningen i parallellgrupper, föranledd av ökad eller minskad elevtillströmning. Denna har under senaste året undergått en markant ökning. Sålunda bevistade 6 800 elever under läsåret 1945/46 folkhögskolorna mot 6 500 året dessförinnan. Då det finnes anledning att antaga, att denna utveckling kommer att fortsätta, torde en viss ökning av antalet parallellavdelningar böra beräknas för budgetåret 1947/48. En ökning av anslaget med 25 000 kronor för nämnda ändamål torde därför vara erforderlig.

I det för budgetåret 1946/47 anvisade förslagsanslaget av 2 630 000 kronor har inräknats ett belopp av 50 000 kronor för anordnande av fortsättningskurser vid folkhögskolor, samma belopp som föregående budgetår. Dessa kurser ha för första gången anordnats i anslutning till huvudkurserna läsåret 1945/46. Dessa ha dragit en kostnad av 46 000 kronor. Anmärkas bör, att man har anledning att räkna med ett större antal fortsättningskurser under budgetåren 1946/47 och 1947/48. Överstyrelsen anser sig böra föreslå ett anslag för dessa kurser av 60 000 kronor för budgetåret 1947/48.

Understödet till folkhögskolor synes alltså böra höjas dels med 25 000 kronor på grund av ökat antal parallellavdelningar, dels med 10 000 kronor såsom ökat anslag till fortsättningskurser och således uppföras med 2 665 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har vid sin beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår utgått från de för budgetåret 1945/46 gällande bidragsgrunderna. Från denna utgångspunkt torde överstyrelsens beräkning kunna godtagas. Jag erinrar emellertid, att 1946 års riksdag under höstsessionen med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning (propositionen nr 311 s. 80 ff.) medgivit, att statsbidrag i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer må utgå till bestridande av kostnaderna för utbetalande av tillfälligt lönetillägg och provisoriskt lönetillägg åt lärare vid folkhögskolor i huvudsaklig överensstämmelse med vad dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet förordat. Kostnaderna för det provisoriska lönetillägget beräknades till i runt tal 245 000 kronor.

Departementschefen.

Folkhögskolans lärarförening har gjort framställning om åtgärder i syfte att en lönereglering för lärarna vid de statsunderstödda folkhögskolorna måtte komma till stånd vid samma tidpunkt som löneregleringen för statstjänstemännen. Av praktiska skäl lär det vara omöjligt. Jag är emellertid beredd att föranstalta om en utredning i syfte att en dylik lönereglering må kunna äga rum så snart som möjligt. I avbidan på resultatet av denna utredning finner jag skäligt, att folkhögskolans lärare för nästa budgetår tillerkännas provisoriskt lönetillägg med högre belopp än som utgår för innevarande budgetår. Vid övervägande av lönetilläggets storlek har jag ansett mig böra förorda, att det bestämmes i huvudsaklig överensstämmelse med vad som framgår av följande sammanställning:

rektor

a) kurstid 34 veckor	kronor 1 260
b) » 24 eller 21 veckor	» 840

ämneslärare med fast anställning

a) kurstid 34 veckor	» 1 080
b) » 24 »	» 720
c) » 21 »	» 600

extra ordinarie och vikarierande ämneslärare

a) kurstid 24 veckor	» 600
b) » 21 »	» 540

timlärare i läsämne kronor 1: 30/tim.*övningslärare*

a) slöjd	» 1: 10/tim.
b) hushållsgöromål	» 4: 50/dag
c) gymnastik och sång	» 1: 30/tim.

Beträffande tilläggsbeloppen för timlärare i läsämne och för övningslärare torde dock Kungl. Maj:t böra äga vidtaga de jämkningar, som må befinnas påkallade av hänsyn till den av chefen för finansdepartementet under för flera huvudtitlar gemensamma frågor berörda allmänna regleringen av timlärararvodena och övningslärares löner. I övrigt torde böra gälla i huvudsak samma villkor och bestämmelser med avseende å lönetillägget som för innevarande budgetår. Kostnaderna torde kunna beräknas till i runt tal 400 000 kronor.

Förevarande anslag torde således böra för nästa budgetår uppföras med (2 665 000 + 400 000 =) 3 065 000 kronor.

Äberopande vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att statsbidrag i den ordning Kungl. Maj:t bestämmer må utgå till bestridande av kostnaderna för utbetalande av provisoriskt lönetillägg åt lärare vid folkhögskolor i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat;

dels ock till *Folkhögskolor: Understöd* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3 065 000.

[237]. 53. **Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare, förslagsanslag.** Enligt 1946 års riksdags beslut (skrivelsen nr 8, p. 197) kan från och med innevarande budgetår bidrag utgå till arvoden åt vid statsunderstödda folkhögskolor anställda skolläkare. Bestämmelser i ämnet äro meddelade i kungörelsen 1946: 373. Bidrag till arvode åt skolläkare utgår i efterskott för arbetsår räknat med tre kronor för varje elev, som under arbetsåret varit inskriven vid folkhögskolan. Till ifrågavarande ändamål har riksdagen för innevarande budgetår anvisat ett förslagsanslag av 15 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har för nästa budgetår hemställt om oförändrat anslag.

I avvaktan på närmare erfarenhet rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål torde anslaget i enlighet med skolöverstyrelsens förslag böra för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 15 000.

[238.] 54. **Folkhögskolor: Förberedande samhällsvetenskaplig kurs, reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 5 000 kronor. Då beredningen av denna anslagsfråga icke är avslutad, torde anslaget i riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna till *Folkhögskolor: Förberedande samhällsvetenskaplig kurs* ett *reservationsanslag*
av kronor 15 000.

[239.] 55. **Folkhögskolor: Stipendier åt elever, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 1 300 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har hemställt om höjning av anslaget med 800 000 kronor. Överstyrelsen har därvid — i samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning och lantbruksstyrelsen — förordat nya grunder för utdelande av ifrågavarande stipendier, i huvudsak innebärande införande av samma system med grundstipendier och behovsstipendier, som från och med innevarande budgetår tillämpas i fråga om stipendier vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.

N u v a r a n d e g r u n d e r. Bestämmelser angående stipendier åt elever vid folkhögskolor äro meddelade i kungörelsen 1934: 399 (ändrad genom kungörelserna 1945: 569 och 1946: 372). Enligt dessa bestämmelser må stipendium tilldelas endast obemedlad och mindre bemedlad elev. Elev hänföres till tre behovsgrader, varvid till högsta behovsgraden endast bör räknas elev, som i synnerlig grad är i behov av stipendium. För elev av tredje (högsta) behovsgraden må beräknas högst 90 kronor, för elev av andra behovsgraden högst 60 kronor och för elev av första behovsgraden högst 30 kronor för varje läsmånad. Dessa belopp ha fastställts av 1946 års riksdag. Dessförinnan voro beloppen enligt beslut av 1945 års riksdag 75, 50 respektive 25 kronor och ännu tidigare enligt beslut vid 1938 års riksdag 45, 25 och 15 kronor per elev och läsmånad.

S k o l ö v e r s t y r e l s e n s f ö r s l a g. Överstyrelsen framhåller bland annat, att 1946 års riksdags beslut rörande stipendier vid läroverk m. fl. läroanstalter, varigenom maximibeloppet för dessa stipendier höjts till 1 040 kronor, vilket motsvarar ett belopp av 115 kronor i månaden, föranlett överstyrelsen att ompröva hela stipendiefrågan även för folkhögskolornas del.

Överstyrelsen har ansett sig kunna konstatera, att det för läroverken m. fl. läroanstalter införda stipendiesystemet kommit att ställa de högre skolornas elever i ett gynnsammare läge än folkhögskolornas. Med hänsyn till elevrekryteringen vid folkhögskolorna syntes därför en förändring av stipendiebestämmelserna önskvärd. Det syntes också kunna göras gällande, att den utjämning mellan skolort i stad och icke skolort på landet, som det vore de nuvarande grundstipendiernas uppgift att åstadkomma, också vore motiverad för folkhögskolelevernas del, ehuru det här gällde att åstadkomma utjämning mellan skolort och icke skolort, båda belägna på landet. På anförda skäl ville överstyrelsen därför föreslå, att grundstipendier utan behovsprövning infördes jämväl vid folkhögskolorna.

Beträffande villkoren för erhållande av grundstipendium har överstyrelsen föreslagit vissa avvikelser från vad som gäller i fråga om läroverksstipendierna, bland annat innebärande en uppmjukning av föreskriften om studielämplighet.

Beträffande stipendiernas *storlek* framhåller överstyrelsen, att, med hänsyn till att de flesta folkhögskolor låge på landet och de möjligheter till lägre inackorderingskostnader, som folkhögskolorna erbjöde, stipendierna borde bestämmas till lägre belopp än för läroverkseleverna m. fl. Överstyrelsen föreslår, att grundstipendiet för inackorderad elev sättes till 45 kronor per läsmånad, dock att för elev vid folkhögskola i stad grundstipendiet borde bestämmas till 55 kronor. För dagligen resande elev föreslås ett grundstipendium, motsvarande dels resekostnaden i den mån densamma överstiger 5 kronor per månad, dels ock hälften av kostnaden för en måltid om dagen. För närvarande gäller beträffande sistnämnda kategori elever, att de erhålla ersättning för resekostnad överstigande 15 kronor per månad.

Behovsstipendiet föreslås av överstyrelsen utgå med högst 45 kronor per månad, dock att där elev är hänvisad till enskild inackordering beloppet borde kunna utgå med högst 60 kronor i månaden.

Överstyrelsen har beräknat *kostnaden* för ett genomförande av förslaget under nästa budgetår till 2 100 000 kronor eller 800 000 kronor mer än för innevarande budgetår, varvid överstyrelsen emellertid framhåller, att överstyrelsen under alla förhållanden skulle varit nödsakad att föreslå en uppräkning av anslaget med minst 200 000 kronor.

Remissyttranden.

Statskontoret har avstyrkt förslaget om införande av nya stipendiegrunder för folkhögskolornas del och därvid anført följande.

Vid folkhögskolorna äro i stort sett samtliga elever bosatta å andra orter än skolorten. För folkhögskolornas del finnes sålunda icke någon motsättning mellan skolort och icke skolort. Anledning saknas därför att införa en uppdelning av stipendiebeloppen i grundbelopp och tillägg för att åstadkomma en utjämning av kostnaderna mellan elever med bostad å skolorten och elever från annan ort. Härtill kommer, att de föreslagna grunderna av

andra skäl synas föga lämpa sig för folkhögskolorna. Med dessa skolors arbetssätt lär nämligen vissa svårigheter möta då det gäller att avgränsa stipendieverksamheten till att omfatta enbart studielämpliga elever, vilket utgör en förutsättning för stipendium vid de högre läroanstalterna. Att å andra sidan som överstyrelsen förutsatt uppluckra denna föreskrift för folkhögskolornas vidkommande innebär i realiteten, att eleverna vid sistnämnda läroanstalter försättas i ett gynnsammare läge än eleverna vid de högre läroanstalterna.

I detta sammanhang vill statskontoret ifrågasätta, om det icke, därest jämväl i fortsättningen ett antal svenska folkhögskolestipendier anses skola ställas till förfogande för elever från övriga nordiska länder, såsom villkor bör i likhet med vad tidigare varit fallet föreskrivas, att svensk ungdom beredes motsvarande förmåner vid folkhögskolor i de övriga nordiska länderna.

Icke heller *studielånenämnden* har ansett sig kunna för närvarande tillstyrka skolöverstyrelsens förslag. Nämnden har anfört följande.

För att principiell likhet skall uppnås mellan stipendiegrunderna vid folkhögskolor och läroverk föreslår skolöverstyrelsen, att stipendierna till folkhögskolelever skola uppdelas i grundstipendier och behovsstipendier och samtidigt en höjning av maximala stipendiebeloppet bestämmas. Studielånenämnden finner visserligen, att skäl tala för att införa ett med »läroverksystemet» likartat stipendiesystem även vid folkhögskolorna. Det bör emellertid enligt nämndens mening då anpassas efter de särskilda förhållandena vid dessa undervisningsanstalter. Sålunda synas grundstipendierna, särskilt för alla å landsbygden belägna folkhögskolor, böra avvägas efter andra grunder än de för läroverken gällande och nu av skolöverstyrelsen föreslagna. Kurserna vid folkhögskolorna äro avsevärt kortare än vid läroverken och inackorderingen i internat är i regel betydligt billigare än den för läroverksungdomen vanliga inackorderingen i enskilda hem. Genomgången av en kurs blir därför lättare att finansiera än vid läroverken. De utan behovsprövning utgående grundstipendierna synas därför icke behöva tilltagas så högt som skolöverstyrelsen föreslagit. Beloppet synes vidare böra sättas i relation till de varierande inackorderingskostnaderna vid de olika folkhögskolorna. Vidare måste folkhögskolorna, så vitt nämnden har sig bekant, redan nu avvisa ett mycket stort antal sökande på grund av platsbrist, och ökning av folkhögskolornas kapacitet lär knappast kunna ske med hänsyn till att detta kräver omfattande och för närvarande icke möjliga nybyggnader. Då grundstipendierna synas verka därhän, att tillströmningen till skolorna i hög grad stimuleras, synes även av nu anförda omständighet grundstipendiernas storlek böra begränsas.

Med hänsyn till anförda synpunkter ställer sig nämnden tveksam till skolöverstyrelsens nu framlagda förslag och anser, att det bör underkastas ytterligare prövning. Denna synes nämnden lämpligen böra ske i samband med den allmänna översyn av statens studieunderstödjande verksamhet, som nämnden föreslagit i utlåtande angående stipendier åt elever vid folk- och småskoleseminarier. Nämnden är sålunda icke beredd att nu tillstyrka överstyrelsens förslag i ämnet.

För att emellertid bereda de elever vid folkhögskolorna i städer, som icke ha förmånen av inackordering i internat vid skolan, bättre stipendievillkor än nu, synes högstbeloppet av stipendium böra höjas så, att det motsvarar

högstbeloppet för i enskilt hem inackorderad läroverkslärjunge. Nämnden föreslår därför, att stipendium till folkhögskolelev i avvaktan på närmare utredning om stipendiernas slutliga disposition, måtte kunna utgå med högst 115 kronor per studiemånad. Vid utmätandet av stipendier böra också välvilliga grunder i fråga om sökandens ekonomiska förhållanden tillämpas.

Ur förevarande anslag må utgå stipendier åt sammanlagt högst 30 svenska elever vid folkhögskolor i Danmark, Finland, Norge och Island, vilka genomgått en årskurs vid svensk folkhögskola. I fråga om utdelningen av sådana stipendier skola i tillämpliga delar gälla föreskrifterna i kungörelsen 1934: 399. Ur anslaget må härjämte utgå stipendier åt sammanlagt högst 100 elever från nämnda länder för genomgående av kurser vid svenska folkhögskolor. Beträffande utdelningen av dessa stipendier gälla bland annat i tillämpliga delar bestämmelserna i sistnämnda kungörelse, dock att stipendium må, utan hänsyn till behovsgraden, utgå med belopp, motsvarande högsta stipendium, som kan tilldelas svensk elev.

Svenska föreningen Norden har hemställt att för nästa budgetår måtte få utgå oförändrat antal stipendier till svenska elever vid utländska folkhögskolor och till utländska elever vid svenska folkhögskolor. Föreningen har emellertid ifrågasatt att stipendierna till de svenska eleverna skulle utan hänsyn till behovsgraden utgå med belopp, motsvarande högsta stipendium, som kan tilldelas svensk elev.

Skolöverstyrelsen, som hört folkhögskolinspektören, har tillstyrkt framställningen om oförändrat stipendieantal för nästa budgetår men avstyrkt förslaget om att stipendium till svensk elev skulle utan behovsprövning utgå med högsta stipendiebelopp. Under hänvisning till sitt förslag till nya grunder för utdelande av stipendier åt elever vid folkhögskolor har överstyrelsen föreslagit, att till svensk elev vid folkhögskola i nordiskt grannland måtte utgå stipendium enligt de grunder, som av överstyrelsen föreslagits beträffande elev vid svensk folkhögskola i stad.

Departement-
schefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har skolöverstyrelsen föreslagit införande i fråga om elevstipendier vid folkhögskolor av samma system — med grundstipendier och behovsstipendier — som från och med innevarande budgetår genomförts beträffande stipendier för elever vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. Maximibeloppet för stipendium skulle emellertid i princip alltså vara 90 kronor; endast vid folkhögskola i stad, där inackordering icke kunde erhållas i internat, skulle detta belopp kunna höjas till 115 kronor. Om man bortser från den anslagshöjning, som under alla omständigheter varit erforderlig för nästa budgetår, skulle ett genomförande av förslaget medföra en kostnadsökning av i runt tal 600 000 kronor.

Uppdelningen av stipendierna vid de allmänna läroverken i grundstipendier och behovsstipendier har främst motiverats av den beträffande dessa

skolor framträdande motsättningen mellan begreppen skolort och icke-skolort. Detta förhållande gör sig icke med samma styrka gällande vid folkhögskolorna. Skall ett liknande system införas jämväl i fråga om dessa, synes därför icke lämpligt eller möjligt att utan vidare kopiera läroverkens stipendiesystem. Folkhögskolornas elevstipendier böra i stället, såsom studielånenämnden framhåller, anpassas efter de särskilda förhållandena vid dessa undervisningsanstalter, varvid särskilt bör beaktas de avsevärt kortare kurserna och den i regel icke oväsentligt billigare inackorderingen vid folkhögskolorna. Dessa frågor tarva emellertid ytterligare överbäganden.

Studielånenämnden har i annat sammanhang uttalat, att den med hänsyn till den snabba utvecklingen av statens studiehjälp åt den studerande ungdomen och de förslag om ändrade grunder för eller utvidgning av densamma, som redan framställts eller kunde väntas komma att framställas, funne en allmän och grundlig översyn av denna studiehjälpverksamhet ofrånkomlig, innan nya steg toges. Jag har för egen del kommit till samma uppfattning. Det synes därvid särskilt angeläget att såvitt möjligt klara gränser uppdragas mellan olika former av studiehjälp samt att enkla och enhetliga principer införas för tilldelningen av studiehjälpsunderstöd av olika slag. Det administrativa förfarandet med avseende på studiehjälpen har även synts böra underkastas omprövning.

Den 29 november 1946 har jag efter vederbörligt bemyndigande tillkallat sakkunniga för utredning angående universitets- och högskolestudenternas ekonomiska och sociala förhållanden. De sakkunniga ha till främsta uppgift att utreda studiehjälpsfrågan för de studerande vid universiteten och med dem jämförliga högskolor. Sedermera har Kungl. Maj:t på min föredragning uppdragit åt studielånenämnden att utreda motsvarande spörsmål beträffande de stora huvudgrupperna av övriga statliga eller statsunderstödda undervisningsanstalter. Jag förutsätter, att nämnden skall kunna bedriva utredningen med sådan skyndsamhet, att resultatet därav kan delgivas nästa års riksdag. I avvaktan härpå är jag icke beredd att förorda någon principiell ändring av grunderna för nu ifrågavarande stipendier.

Däremot vill jag icke motsätta mig en provisorisk höjning av maximibeloppet för folkhögskolestipendierna för att bereda de elever vid folkhögskola i stad, vilka icke ha fördelen av inackordering i internat vid skolan, samma stipendieförmåner som i samma situation varande läroverkselever m. fl. Jag tillstyrker därför studielånenämndens förslag, att stipendium i angivet fall må kunna utgå med högst 115 kronor för läsmånad. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser i detta hänseende.

Därest riksdagen icke framställer erinran mot vad jag sålunda anført, torde förevarande anslag för nästa budgetår böra höjas med 200 000 kronor till 1 500 000 kronor, vilken höjning i huvudsak sammanhänger med beräknad ökning av elevantalet.

I anledning av vad statskontoret anført beträffande stipendieutdelningen

åt elever från de övriga nordiska länderna vill jag framhålla, att förhållandena ännu icke torde vara sådana, att en återgång till den tidigare gällande principen om reciprocitet synes kunna ifrågasättas. Det av föreningen Norden framlagda förslaget, att stipendium skall kunna utan hänsyn till behovsgraden utgå till svensk elev vid folkhögskola i grannland med belopp, motsvarande högsta stipendium, som kan tilldelas svensk elev, är jag icke beredd tillstyrka.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkhögskolor: Stipendier åt elever* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 500 000.

[240.] 56. **Folkhögskolor: Understöd för utbildning av lärare.** Ur anslaget till understödjande av folkhögskolor ha tidigare jämlikt kungörelsen den 26 september 1921 (nr 627) utgått 4 500 kronor för utbildning av lärare och lärarinnor vid folkhögskolor. Från och med budgetåret 1932/33 indrogs sistnämnda anslag. I anledning av inom riksdagen väckta motioner anvisade riksdagen för budgetåret 1938/39 ett särskilt reservationsanslag av 4 500 kronor till förevarande ändamål. Efter att för budgetåret 1939/40 hava varit uppfört med 4 500 kronor indrogs anslaget för att för budgetåret 1945/46 åter uppföras, denna gång med 11 000 kronor. Med sistnämnda belopp är anslaget uppfört även för innevarande budgetår. Nuvarande anslag har av skolöverstyrelsen avsetts skola disponeras med 7 600 kronor till en fortbildningskurs för slöjdlärarinnor och med 3 400 kronor till resestipendier åt folkhögskollärare.

Skolöverstyrelsen har hemställt om en höjning av anslaget för nästa budgetår med 5 400 kronor. Därvid har överstyrelsen räknat med anordnande under nästa budgetår av dels en kurs i folklivs- och bygdeforskning (6 600 kronor), dels ock en kurs i rationalisering av hemarbete för lärarinnor i hushållsgöromål (6 400 kronor), varjämte oförändrat belopp, 3 400 kronor, avsetts skola disponeras till resestipendier åt folkhögskollärare. Överstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

För budgetåret 1947/48 föreligga förslag om två kurser.

Den första kursen avser utbildning i folklivs- och bygdeforskning. Vid de flesta folkhögskolor har undervisningen i olika ämnen självfallet anknytning till skolans bygd. Det är därför av vikt, att folkhögskolans lärare erhålla kännedom dels om den vetenskapliga forskningen beträffande bygdekultur och folkliv, dels om de ledande institutionerna på området. Kursen har preliminärt kostnadsberäknats till 6 600 kronor.

Det andra förslaget avser en kurs i rationalisering av hemarbete för lärarinnor i hushållsgöromål. Skolöverstyrelsens konsulent för husligt arbete har härom anfört följande.

»Under nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden med de stora svårigheter, som husmödrarna ha att anskaffa hjälp till hemarbetet, är det nödvändigt, att detta arbete rationaliseras. Ej minst gäller detta landsbygdens hem. Det är av betydelse, att den kvinnliga ungdom, som vid folkhögsko-

lorna erhålla undervisning i husligt arbete, får klart för sig betydelsen av arbetsorganisation och arbetsförenkling och får upplysning om på vilka vägar denna sistnämnda kan uppnås. En förnuftigt genomförd rationalisering av det husliga arbetet kommer att öka trivseln i hemmet, vilket bör inverka på att landsbygdens ungdom mindre lätt lockas från hemmen.

Det torde kunna förutsättas, att lärarinnorna i hushållsgöromål vid folkhögskolorna ha en riktig inställning till betydelsen av att hemarbetet rationaliseras. De arbeta dock ofta ensamma utan möjlighet till närmare kontakt med det forskningsarbete, som skett på ifrågavarande område. Speciellt under senare år ha avsevärda framsteg gjorts. Det vore därför av utomordentligt stor betydelse, om lärarinnor i hushållsgöromål vid folkhögskolor erhöles möjlighet att få genomgå en kurs av detta slag.»

De preliminära kostnadsberäkningarna för denna kurs sluta på 6 400 kronor.

Då båda de här föreslagna kurserna synas överstyrelsen mycket betydelsefulla för folkhögskolans arbete, vill överstyrelsen hemställa, att medel för deras hållande ställes till förfogande.

Därjämte synes överstyrelsen böra disponera samma belopp (3 400 kronor) till resestipendier åt folkhögskollärare, som för innevarande budgetår avses för detta ändamål.

Jag är endast beredd att såtillvida tillstyrka skolöverstyrelsens förslag i fråga om kursverksamheten för folkhögskollärare under nästa budgetår, att jag förordar anvisande av medel för anordnande för lärarinnor i hushållsgöromål av en kurs i rationalisering av hemarbete. Kostnaderna för denna kurs ha beräknats till 6 400 kronor. Därjämte torde, i enlighet med överstyrelsens förslag, böra beräknas 3 400 kronor till resestipendier åt folkhögskollärare. Ifrågavarande anslag bör därför för nästa budgetår uppföras med $(6\,400 + 3\,400 =) 9\,800$ kronor, vilket innebär en anslagssänkning med 1 200 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Folkhögskolor: Understöd för utbildning av lärare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av . . kronor 9 800.

Abnormundervisningen.

[241.] 57. **Läroanstalter för blinda: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 393 500 kronor. Då beredningen av denna anslagsfråga icke är avslutad, torde anslaget i riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna till *Läroanstalter för blinda: Avlöningar* ett förslagsanslag av kronor 575 000.

[242.] 58. **Läroanstalter för blinda: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 197 800 kronor och disponeras enligt omkostnadsstat med tillhörande bestämmelser, införd på sid. 673 f. i statsläggaren.

Skolöverstyrelsen har i anslutning till de av läroanstalternas styrelser framlagda beräkningarna ifrågasatt följande ändringar i omkostnadsstaten.

	Nuvarande belopp kronor	Ökning eller minskning kronor
<i>Utgifter:</i>		
1. Sjukvård m. m. åt personal, <i>förslagsvis</i>	500	—
2. <i>Expenser:</i>		
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	65 900	— 2 300
b. Övriga <i>expenser</i>	26 000	+ 500
3. <i>Övriga utgifter:</i>		
a. Undervisnings- och arbetsmateriel, <i>förslagsvis</i>	14 900	—
b. Kosthåll, <i>förslagsvis</i>	74 450	—
c. Beklädnad för elever vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebod, <i>förslagsvis</i>	18 800	—
d. Skyddsbeklädnad, <i>förslagsvis</i>	1 200	—
e. Utrustningsbidrag till avgående elever, <i>förslagsvis</i>	9 400	+ 600
f. Sjukvård åt elever, <i>förslagsvis</i>	5 450	—
g. Tandvård åt elever, <i>förslagsvis</i>	1 300	+ 500
h. Utrustning för läkarrum	800	— 800
i. Utackorderingsbidrag till elever vid hantverksskolan i Kris- tinehamn för blinda män, <i>förslagsvis</i>	17 400	—
j. Utgifter för från institutet och förskolan för blinda å Tomte- boda till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda män dimitterade elever, <i>förslagsvis</i>	21 000	—
Summa utgifter kronor	257 100	— 1 500
<i>Inkomster:</i>		
1. Elevavgifter	6 670	—
2. Ersättning för värme, elektrisk ström, städning, tvätt, skydds- beklädnad m. m.	13 130	— 4 400
3. Försäljning av slöjdalster m. m.	11 000	—
4. Kustersättning m. m.	28 500	— 500
Summa inkomster kronor	59 300	— 4 900
Nettoutgift kronor	197 800	+ 3 400

Av överstyrelsens framställning inhämtas bland annat följande.

3 e. **Utrustningsbidrag.** Utrustningsbidrag till avgående elever vid hantverksskolan för blinda män i Kristinehamn har hittills utgått

med 400 kronor för elev, som genomgått 3-årig kurs, och 200 kronor för elev, som endast genomgått 2-årig kurs. Bidraget föreslås nu skola utgå med förstnämnda belopp även efter genomgången 2-årig kurs, därest eleven då är fullt färdig med utbildningen. Detta har motiverats med att eleverna i regel redan efter genomgången 2-årig kurs kunnat lära sig borstbinderiyrket och därtill även litet korgmakeri. Inspektören för blindundervisningen har framhållit, att det likväl hänt, att elever stannat vid skolan det tredje året för att erhålla det högre utrustningsbidraget. Detta borde därför ej göras beroende av utbildningstidens längd utan utgå till sitt fulla belopp, när vederbörande vore fullt färdig med sin utbildning.

3 g. T a n d v å r d å t e l e v e r. Ersättningen till tandläkare för slitage och arbetsmaterial, som nu utgår med 1 krona 80 öre per arbetstimme, föreslås vid hantverksskolorna för blindas höjd till 4 kronor, varvid även inkluderas ersättning för lokalhyra och tandsköterska.

Under erinran om att driftkostnaderna för tandvård åt elever vid nornadskolorna för innevarande budgetår beräknats efter fyra kronor per arbetstimme vill jag icke motsätta mig att samma belopp beräknas även vid hantverksskolorna för blindas. Då jag icke heller i övrigt har funnit anledning till erinran mot skolöverstyrelsens beräkningar av omkostnadsstaten, bör omkostnadsanslaget i enlighet med överstyrelsens förslag för nästa budgetår uppföras med 201 200 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 3 400 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Läroanstalter för blindas: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 201 200.

[243.] 59. *Vårdanstalten i Lund för blindas med komplicerat lyte: Avlöningar, förslagsanslag.* Detta anslag är nu uppfört med 228 000 kronor. Då beredningen av denna anslagsfråga icke är avslutad, torde anslaget i rikstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna till *Vårdanstalten i Lund för blindas med komplicerat lyte: Avlöningar* ett *förslagsanslag*
av kronor 360 000.

[244.] 60. *Vårdanstalten i Lund för blindas med komplicerat lyte: Omkostnader, förslagsanslag.* Detta anslag är för närvarande uppfört med 103 000 kronor och disponeras enligt omkostnadsstat, införd på sid. 675 i statsliggaren.

Skolöverstyrelsen har icke ifrågasatt annan ändring beträffande ifrågasvarande anslag än en uppräknings av delposten till kosthåll å förslagsvis 69 000 kronor med 3 000 kronor till 72 000 kronor. Enligt vad rektor vid vård-

anstalten framhållit, hade denna delpost visat sig för lågt beräknad. Den hade visserligen räckt till under krisåren, då flertalet matvaror varit tämligen starkt ransonerade, men förhållandena komme att bli annorlunda efter hand som rikligare tilldelningar medgåves. Redan under budgetåret 1945/46 hade en icke oväsentlig kostnadsökning ägt rum. Priserna å vissa livsmedel såsom mjöl, bröd och gryn vore nu högre än tidigare, och i stort sett torde man icke kunna räkna med sjunkande livsmedelspriser utan snarare med förhöjda priser, exempelvis beträffande mjölk.

Byggnadsstyrelsen har, efter framställning av anstaltens rektor, hemställt om anvisande för nästa budgetår av 12 000 kronor till komplettering och modernisering av tvättinrättningen vid anstalten. Beloppet avses för anskaffande av en tvättmaskin, två strykpressar med tillhörande kompressorsaggregat, två handtvättbaljor och två strykbräden. *Skolöverstyrelsen* har tillstyrkt förslaget.

Departement-
schefen.

Delposten till kosthåll torde i enlighet med skolöverstyrelsens förslag böra uppräknas med 3 000 kronor. Vidare böra till modernisering och komplettering av tvättinrättningen anvisas 12 000 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår höjas med 15 000 kronor till 118 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 118 000.

[245.] 61. **Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever, reservationsanslag.** Till detta ändamål ha under nedannämnda budgetår utgått följande belopp:

1942/43		kronor	5 900
1943/44		»	5 600
1944/45		»	11 000
1945/46		»	10 200
1946/47		»	9 000.

För anskaffande av skrivmaskiner åt avgående elever vid institutet och förskolan å Tomtebodha ha under budgetåren 1942/44 såsom en tillfällig besparingsåtgärd anlitats vissa fondmedel.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med 10 900 kronor, innebärande en anslagsökning med 1 900 kronor. För Tomtebodainstitutet ha därvid beräknats 2 000 kronor (— 1 000 kronor), för hantverksskolan i Kristinehamn, med hänsyn till förefintlig reservation, 5 400 kronor (+ 1 000 kronor) och för hantverksskolan i Växjö 3 500 kronor (+ 1 900 kronor).

I enlighet med skolöverstyrelsens förslag torde ifrågavarande anslag för nästa budgetår böra höjas med 1 900 kronor till 10 900 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
mentschefen.

att till *Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*

av kronor 10 900.

[246.] 62. **Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare, förslagsanslag.** Från detta anslag, som nu är uppfört med 20 000 kronor, bestridas kostnader för resor för elever vid statens läroanstalter för blindas och skyddsslingar vid vårdanstalten i Lund för blindas med komplicerat lyte samt åtföljande vårdare i enlighet med de bestämmelser, som finnas införda i statsliggaren, sid. 676. Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

I överensstämmelse med skolöverstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
mentschefen.

att till *Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*

av kronor 20 000.

[247.] 63. **Understöd åt blivande blindlärare.** Sedan anslaget för ifrågavarande ändamål varit indraget under budgetåren 1941/46, har å riksstaten för innevarande budgetår för ändamålet uppförts ett obetecknat anslag av 2 400 kronor. Anslaget har beräknats med utgångspunkt från att understöd kommer att utgå till två blindlärare för utbildning under ett läsår.

Direktionen över institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas har — under åberopande av en av institutets rektor, tillika inspektör för blindundervisningen, till direktionen avläten skrivelse — hemställt om ett anslag för nästa budgetår av 1 800 kronor till understöd åt blivande blindlärare. Avsikten vore, att under budgetåret utbilda en lärare i kunskapsämne vid blindskola och en lärare i kunskapsämne vid vårdanstalten i Lund för blindas med komplicerat lyte med en utbildningstid av respektive ett helt och ett halvt läsår.

Skolöverstyrelsen har med tillstyrkan av direktionens förslag hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 1 800 kronor för ifrågavarande ändamål.

Med tillämpning av nyssnämnda beräkningsgrund torde för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1947/48 böra anvisas ett anslag av 1 800 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 600 kronor. Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
mentschefen.

att till *Understöd åt blivande blindlärare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 1 800.

[248.] 64. **Tryckning av blindskrifter, reservationsanslag.** Detta anslag, som under åtskilliga år utgått med 7 000 kronor, höjdes från och med budgetåret 1944/45 till 9 000 kronor. Sedan budgetåret 1941/42 tillgodoföras genom försäljning av blindskrifter influtna medel anslaget såsom särskilda uppbördsmedel.

Direktionen över institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas har — under åberopande av en av institutets rektor, tillika inspektör för blindundervisningen, avläten skrivelse i ämnet — hemställt om beviljande för budgetåret 1947/48 av dels ett anslag å 9 000 kronor till tryckning av blindskrifter, dels ock ett engångsanslag av 6 300 kronor för inköp och inmontering av en motordriven tryckpress. Till stöd för sistnämnda yrkande har anförts, bland annat, att den nuvarande med handkraft dragna tryckpressen vore gammal och försliten.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt den gjorda framställningen.

Departem-
entschefen.

För inköp och inmontering av nämnda motordrivna tryckpress torde detta anslag böra för nästa budgetår tillfälligt höjas med 6 300 kronor till 15 300 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tryckning av blindskrifter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 15 300.

[249.] 65. **Dövstumskolorna: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 1 292 000 kronor. Då beredningen av denna anslagsfråga icke är avslutad, torde anslaget i riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna till *Dövstumskolorna: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av kronor 1 925 000.

[250.] 66. **Dövstumskolorna: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är nu uppfört med 681 300 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, sid. 679 f.

Skolöverstyrelsen har för nästa budgetår begärt ett anslag av 772 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 90 700 kronor. De förordade ändringarna beträffande olika poster framgå av följande sammanställning:

U t g i f t e r		
U t g i f t s ä n d a m å l	Nuvarande belopp kronor	Ökning eller minskning kronor
1. Sjukvård m. m. åt personal	7 000	—
2. Reseersättningar	7 000	—
3. Expenser:		
a. bränsle m. m.	155 900	+ 6 700
b. övriga expenser	15 500	—
4. Övriga utgifter:		
a. undervisnings- och arbetsmateriel	66 400	+ 900
b. inventarier och maskiner	32 500	+ 8 500
c. tvätt och renhållning	18 000	+ 2 600
d. sjukvård åt elever	12 100	+ 1 400
e. tandvård åt elever	2 800	+ 3 250
f. bad åt elever	2 500	—
g. utrustning till läkarrum	3 000	— 3 000
h. utrustning till tandläkarrum å Manilla	—	+ 4 400
i. kosthåll	268 800	+ 26 700
j. utackordering av elever	115 500	+ 30 400
k. beklädnad för elever	81 500	+ 13 000
l. flitpengar åt elever	12 200	+ 3 200
m. parkers underhåll	12 000	— 6 550
n. bibliotek	1 400	— 150
o. livränta åt förra ägarinnan av Broby gård	2 000	—
p. foder åt husdjur å Mogård	1 000	—
Summa kronor	817 100	+ 91 350
I n k o m s t e r		
	135 800	+ 1 045
Nettoutgift kronor	681 300	+ 90 305 ¹

¹ Avrundat till 90 700 kronor.

Av överstyrelsens framställning inhämtas bland annat följande.

4e. T a n d v å r d å t e l e v e r. Ökningen av denna post hänför sig i huvudsak till föreslagen höjning av ersättningen till tandläkare till driftkostnader från 1 krona 80 öre till 4 kronor per arbetstimme.

4l. F l i t p e n g a r. Anslagsmedlen till flitpengar åt fortsättningsskol-elever och skyddslingar äro för närvarande beräknade efter 5 kronor per elev och månad. Överstyrelsen föreslår, att genomsnittsbeloppet vid vårdanstalten höjes till 8 kronor och att duktiga skyddslingar må kunna uppmuntras med något rikligare flitpengar, förslagsvis upp till 50 öre per dag för de allra bästa.

4 m. Parkers underhåll. Engångsanslag å 10 000 kronor till rensning av dammar vid Lunda-skolan bortfaller. Anslagsmedlen till vårdanstalten å Mogård föreslås höjda från 800 till 4 000 kronor för trädgårdens iståndsättande.

Departement-
mentschefen.

I överensstämmelse med den ståndpunkt jag intagit i det föregående under punkten 242, torde medlen till driftkostnaderna för tandvården åt eleverna böra beräknas efter 4 kronor per arbetstimme. Jag tillstyrker vidare anvisande av begärda medel till högre flitpengar och trädgårdens iståndsättande vid vårdanstalten å Mogård. Då jag icke heller i övrigt funnit anledning till erinran mot skolöverstyrelsens beräkningar av omkostnadsstaten, torde förevarande anslag för nästa budgetår böra uppföras med 772 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 90 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 772 000.

[251.] 67. *Dövstumskolorna: Utrustning av dövstumskolan i Härnösand, reservationsanslag.* Till om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna anvisade 1945 års riksdag (skrivelsen 1945: 425) för budgetåret 1945/46 under statens allmänna fastighetsfond ett investeringsanslag av 745 000 kronor. Genom nådigt beslut den 29 mars 1946 har Kungl. Maj:t därefter uppdragit åt byggnadsstyrelsen att utföra nybyggnad av dövstumskolan i Härnösand och tillika bemyndigat styrelsen att av nämnda anslag disponera 700 000 kronor.

Styrelsen för dövstumskolan i Härnösand har — med förmålan att den nya dövstumskolan beräknades vara färdig för inflyttning senast vid höstterminens början år 1948 — anhållit om anslag med *dels* 187 525 kronor till anskaffning av nya inventarier för skolan och till bestridande av flyttningskostnader, *dels* ock 3 000 kronor till anlitande av en möbelarkitekt för uppgörande av förslag till rummens möblering samt av ritningar och arbetsbeskrivningar för de erforderliga möblerna.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Anskaffning av nya inventarier m. m. *Dövstumskolastyrelsens* beräkning av medelsbehovet grundar sig huvudsakligen på en av dövstumskolans rektor, länsarkitekten Å. Seberg och snickerifabrikören G. Hollsten gjord approximativ beräkning av kostnaderna för anskaffning av viss närmare angiven utrustning. Flyttningskostnaderna ha beräknats till 2 000 kronor.

1945 års dövstumutredning har avstyrkt anvisande av begärda medel, 4 525 kronor, till anskaffning av vissa inventarier för skomakeriverkstaden, enär dövstumutredningen hade under övervägande frågan, om hantverksarbete över huvud borde bibehållas i barndomsskolorna för dövstamma. I övrigt har utredningen tillstyrkt den begärda medelsanvisningen under framhållande av att möbelförrådet vid dövstumskolan vore i dåligt skick

och borde i det närmaste helt förnyas vid inflyttningen i den nya byggnaden.

Anlitande av möbelarkitekt. Dövstumskolstyrelsen har anfört: För att få fram trevliga och ändamålsenliga möbler och textilier särskilt till elevrummen, kindergartensalen, matsalarna och dagrummen, rektorsexpeditionen, som tillika är styrelserum, lärarrummet och bostadsrummen för personalen och för att från olika firmor kunna infordra offerter på dessa inventarier är det önskvärt, att styrelsen erhåller möjlighet att anlita en möbelarkitekt för uppgörande av förslag till rummens möblering jämte ritningar och arbetsbeskrivningar på de erforderliga möblerna. Dövstumskolstyrelsen anholder därför att för ändamålet ett anslag på 3 000 kronor måtte ställas till styrelsens förfogande.

Skolöverstyrelsen, som funnit det synnerligen viktigt, att sakkunnig hjälp anlätades vid utarbetandet av förslag till nyanskaffningen, har tillstyrkt, att 3 000 kronor anvisas till anlitande av en möbelarkitekt.

Byggnadsstyrelsen, som funnit det angeläget att en möblering av här ifrågavarande omfattning med delvis speciell karaktär från början planerades med största omsorg, har tillstyrkt den av dövstumskolans styrelse gjorda framställningen och har icke haft något att erinra mot det föreslagna beloppet 3 000 kronor. Med hänsyn till att ritningar till de nya byggnaderna utfördes av arkitekten W. Gahn, har byggnadsstyrelsen ansett lämpligt, att uppdraget beträffande möbleringen jämväl lämnades till denne.

Statskontoret har ansett, att en utredning av förevarande art icke borde begränsas till inventarieanskaffning allenast för en viss läroanstalt utan avse utarbetande av förslag till standardutrustning för samtliga dövstumskolor, vilket förslag sedermera skulle kunna läggas till grund för beräkningen av ifrågakommande medelsanvisningar för utrustningsändamål.

1945 års dövstumutredning har anfört: Då det är av vikt att erhålla en på samma gång hållbar, ändamålsenlig och trivsamt inredning av skolan, synes det nödvändigt att anlita sakkunnig hjälp vid utformningen av förslaget till utrustning för skolan. Detta synes lämpligen kunna ske på sätt styrelsen för dövstumskolan föreslagit. Utredningen får därför tillstyrka, att det begärda beloppet å 3 000 kronor för anlitande av möbelarkitekt ställes till dövstumskolans förfogande. Förslaget till utrustning för skolan, vilket utredningen torde böra beredas tillfälle att granska, bör sedermera kunna utnyttjas även för övriga dövstumskolor och läggas till grund för beräkningar av medelsanvisningar för utrustningsändamål för dessa.

Dövstumskolstyrelsens beräkning av medelsbehovet för anskaffning av inventarier anser jag mig i stort sett kunna godtaga. Med hänsyn till vad 1945 års dövstumutredning anfört torde emellertid medel till anskaffning av inventarier för skomakeriverkstaden icke böra beräknas för nästa budgetår. De till inventarieanskaffning och för bestridande av flyttningskostnader erforderliga medlen beräknar jag till 182 000 kronor. Vidare torde på sätt dövstumskolstyrelsen föreslagit 3 000 kronor ställas till styrelsens förfogande för anlitande av en möbelarkitekt. Jag förordar därför att för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av $(182\,000 + 3\,000 =) 185\,000$

Departement-
schefen

kronor till ifrågavarande ändamål. Det torde böra få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser rörande anslagets disposition.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Utrustning av dövstumskolan i Härnösand* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 185 000.

[252.] 68. **Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 40 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen.

Jag ansluter mig till skolöverstyrelsens förslag om oförändrad medelsanvisning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 40 000.

[253.] 69. **Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever.** Dövstamma elever kunna befrias från skyldigheten att genomgå fortsättningsskola för att i stället erhålla yrkesutbildning hos enskilda företagare. I sådant fall kunna de av skolöverstyrelsen beviljas understöd ur detta anslag för ett arbetsår i sänder med högst 500 kronor. Anslaget är uppfört med 5 000 kronor. *Skolöverstyrelsen* har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen.

Jag ansluter mig till skolöverstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 5 000.

[254.] 70. **Dövstumskolorna: Understöd åt blivande dövstumslärare.** Detta anslag, som varit indraget under budgetåren 1941/46, är för innevarande budgetår uppfört med 9 600 kronor. Understöden äro avsedda att utgå med högst 1 200 kronor per elev och år. *Skolöverstyrelsen* har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen.

Jag biträder skolöverstyrelsens förslag och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumskolorna: Understöd åt blivande dövstumslärare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 9 600.

[255.] 71. **Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn, förslagsanslag.** Förskolorna, vilka motsvara barnkrubbor och lekskolor för normala barn, utgöras för närvarande av skolan i Stockholm för döva småbarn och förskolan i Göteborg för dövstumma. Vid förskolorna finnas också skolhem, avsedda för barn från annan ort eller utan hem. Dessa inrättningar åtnjuta sedan länge statsbidrag samt understödjas därjämte av vederbörande kommuner. Statsbidrag utgår enligt kungörelsen 1938: 343 (ändrad 1946: 297) till anstalt, som av Kungl. Maj:t godkänts såsom förskola eller skolhem för dövstumma barn. Bidragsbeloppet utgör 600 kronor för varje dövstumt barn, som erhåller undervisning vid skolan under den tid, denna är i verksamhet, samt ytterligare 600 kronor för varje dövstumt barn, som under nämnda tid tillika är intaget i skolhem eller på skolans bekostnad åtnjuter vård och underhåll; dock att statsbidrag utgår för högst det antal barn, som av Kungl. Maj:t bestämts.

Skolöverstyrelsen har anfört, att några större förändringar i förskolornas anslagsbehov icke torde vara att vänta under budgetåret 1947/48, och har därför hemställt, att anslaget måtte för nästkommande budgetår uppföras med oförändrat belopp, 46 000 kronor.

Skolöverstyrelsens förslag ger mig icke anledning till erinran, och jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att såsom *Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 46 000.

[256.] 72. **Bidrag till kursverksamhet m. m. för dövstumma.** I samband med statens övertagande av dövstumundervisningsväsendet från och med budgetåret 1938/39 uppfördes å riksstaten ett reservationsanslag till Bidrag till kursverksamhet m. m. för dövstumma. Anslaget utgick för nämnda budgetår med 17 500 kronor, varav 8 500 kronor avsåg en kurs i labiologi, 7 000 kronor föreläsningar och 2 000 kronor litteratur för dövstumma, men sänktes för budgetåret 1939/40 till 9 000 kronor, varav 7 000 kronor till föreläsningar och 2 000 kronor till litteratur. Från och med budgetåret 1940/41 har anslag icke beviljats för ändamålet.

Skolöverstyrelsen, som redan för innevarande budgetår anhållit om anslagets återuppförande å riksstaten, har nu upprepat sin hemställan. Anslagsbehovet har av överstyrelsen beräknats till 12 000 kronor, varav 5 000 kronor till en kurs i labiologi och 7 000 kronor till föreläsningar. Överstyrelsen har anfört bland annat följande.

Överstyrelsen anser det synnerligen behjärtansvärt, att anslag åter beviljas till kursverksamhet och föreläsningar. Kursverksamhet av här ifrågasvarande slag bedrivs även av svenska föreningen för dövas väl och dess lokalföreningar, men på grund av otillräckliga medel ha endast kortare kurser kunnat anordnas. Föreläsningsverksamheten för dövstumma har

nästan helt legat nere, sedan anslaget indrogs 1940. Däremot anser överstyrelsen icke för närvarande statsanslag till litteratur för dövstumma vara erforderligt. Av de medel, som tidigare anvisats för ändamålet av landsting och vissa städer, återstår alltså en reservation.

Det för budgetåret 1938/39 avsedda anslaget till kursverksamhet, 8 500 kronor, blev ej utnyttjat för den längre kurs å 8 månader, som i nådigt brev den 20 maj 1938 föreskrivits. Efter medgivande av Kungl. Maj:t uppdelades anslaget på två fyramånaderskurser, en på vardera läsåret 1938/39 och 1939/40. Den första kursen ägde rum vid dövstumskolan å Manilla vårterminen 1939 med ett deltagarantal av 10. Undervisningstiden per vecka utgjorde 25 timmar och kostnaden för kursen uppgick till cirka 3 300 kronor. Den för påföljande budgetår planerade kursen kom icke till stånd, då de därför avsedda medlen indrogs.

I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår beräknade överstyrelsen ett anslag å 5 000 kronor till en kurs, omfattande fyra månader. Överstyrelsen framhöll, att den ursprungligen för denna kursverksamhet planerade kurstiden, 8 månader, syntes väl lång, då en del döva kunde få svårt att under så lång tid vara borta från sina sysselsättningar. Överstyrelsen vidhåller denna sin uppfattning och föreslår för budgetåret 1947/48 till kursverksamhet ett anslag av 5 000 kronor.

Bestämmelser angående föreläsningsverksamhet bland dövstumma ha meddelats i kungörelsen den 20 maj 1938 (nr 344). Av de för budgetåren 1938/40 beräknade anslagen till föreläsningar å för vardera året 7 000 kronor utdelades respektive 4 400 och 3 500 kronor till styrelserna för upptagningskolorna för dövstumma. En planerad semesterkurs kom på grund av det inträdande krisläget ej till stånd. I en framställning från svenska dövstumförbundet, som av överstyrelsen behandlades i samband med dess framställning om anslag för innevarande budgetår, begärdes ett belopp av 7 000 kronor att disponeras av förbundet. Dövstumkonsulenter, som beretts tillfälle att yttra sig över förbundets ansökan, tillstyrkte varmt anslagets återupptagande. Flertalet konsulenter voro dock av den meningen, att denna bildningsverksamhet borde handhavas av konsulenter och ej av en enskild organisation. Överstyrelsen anslöt sig till denna mening och föreslog ett anslag å 7 000 kronor.

Några nya omständigheter i denna fråga ha icke sedan dess tillkommit. Överstyrelsen beräknar för budgetåret 1947/48 ett anslag till föreläsningsverksamheten av 7 000 kronor.

Departementschefen.

Den under kriget avbrutna medelsanvisningen till förevarande ändamål torde nu böra återupptagas. Jag biträder överstyrelsens förslag om anordnande under nästa budgetår av dels en fyra månaders kurs i labiologi, dels ock viss föreläsningsverksamhet bland dövstumma. Mot de beräknade kostnaderna härför har jag icke funnit anledning till erinran. Jag förordar därför, att ett anslag för ändamålet å 12 000 kronor uppföres å riksstaten för nästa budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av skolöverstyrelsen meddela erforderliga föreskrifter rörande anslagets disposition. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till kursverksamhet m. m. för dövstumma* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag
av kronor 12 000.

[257.] 73. **Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 43 000 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat framgå av statsliggaren, sid. 682. Skolöverstyrelsen har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Den allmänna löneregleringen medför en ökning av ordinarieposten med 43 000 kronor till 122 000 kronor och av icke-ordinarieposten med 400 kronor till 1 000 kronor samt en minskning av posten till rörligt tillägg med 4 800 kronor till 7 200 kronor. Avlöningsstatens utgiftssumma bör sålunda uppräknas till $(122\,000 + 1\,000 + 7\,200 =)$ 130 200 kronor, vilket innebär en höjning med 38 600 kronor. Av sistnämnda belopp torde hälften eller 19 300 kronor bära anses falla å kyrkofonden. Bidraget från kyrkofonden, nu 48 600 kronor, torde alltså bära upptagas till $(48\,600 + 19\,300 =)$ 67 900 kronor och nettoutgiften till $(130\,200 - 67\,900 =)$ 62 300 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

Departement-
schefen.

dels godkänna följande avlöningsstat för dövstumprästerna och dövstumkonsulenter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 122 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 1 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 7 200
Summa kronor 130 200.	

Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från kyrkofonden	kronor 67 900
Nettoutgift kronor 62 300;	
<i>dels</i> ock till Dövstumpräster och dövstumkonsulenter:	
<i>Avlöningar</i> för budgetåret 1947/48 anvisa ett <i>förslagsanslag</i>	
av	kronor 62 300.

[258.] 74. **Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Omkostnader, förslagsanslag.** Såsom framgår av statsliggaren, sid. 682 f., ha för innevarande budgetår omkostnaderna beräknats för dövstumprästerna till 20 950 kronor, varav 18 500 kronor till reseersättningar, och för dövstumkonsulenter till 20 100 kronor, varav 1 350 kronor till expenser, eller således sammanlagt till 41 050 kronor. De på dövstumprästerna belöpande kostnaderna betalas av kyrkofonden, vars bidrag i omkostnadsstaten redovisas så-

som särskilda uppbördsmedel. Bidraget har för innevarande budgetår bestämts till 20 950 kronor. Förevarande anslag är alltså nu uppfört med (41 050 — 20 950 =) 20 100 kronor.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår höjas med 1 250 kronor, avseende expensposten till dövstumkonsulenterna.

Dövstumpräster ha anhållit om höjning av de för dem avsedda anslagsmedlen till reseersättningar med 1 500 kronor.

Departementschefen.

Då jag finner behovet av en förstärkning av dövstumprästernas anslag till reseersättningar och av dövstumkonsulenternas anslag till expenser ådagalagt, tillstyrker jag, att anslagsmedlen för nämnda ändamål uppräknas med 1 500 kronor till 20 000 kronor respektive med 1 200 kronor till 2 550 kronor. Då kostnaderna för förstnämnda höjning falla på kyrkofonden, föranleder mitt förslag höjning av omkostnadsanslaget endast med 1 200 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 21 300.

[259.] 75. **Bidrag till tidning för dövstamma.** Detta anslag har sedan år 1921 utgått med 1 000 kronor för år. *Skolöverstyrelsen* har hemställt, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen.

Jag tillstyrker skolöverstyrelsens förslag och hemställer förty, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till tidning för dövstamma* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 1 000.

[260.] 76. **Bidrag till svenska föreningen för dövas väl.** Föreningen har under följande budgetår åtnjutit bidrag med nedan angivna belopp:

1925/31	1931/36	1936/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/46	1946/47
5 000	6 000	8 000	10 000	8 000	7 000	8 000	12 000

Centralstyrelsen för föreningen har hemställt om utverkande för nästa budgetår av ett med 5 000 till 17 000 kronor förhöjt anslag. Till stöd härfor har anförts bland annat följande.

Föreningens verksamhet har under år 1946 ökat i förut oanade proportioner. Besöksantalet å centralstyrelsens byrå och apparatsamling i Stockholm har under tiden den 1 januari—den 15 oktober 1946 mer än fördubblats och uppgår till 4 009 personer mot 1 840 under samma tid förra året. Korrespondens och telefonförfrågningar ha ökat i motsvarande grad. Därtill kommer, att de olika länslasarettens öronavdelningar i allt större utsträckning rekvirerat hjälp från föreningens apparatsamling för apparatutprovning och rådgivning åt sina döva och lomhörda patienter, varför resorna till landsortens lasarett måst utökas. Apparatutprovningarna under

dessas resor, vilka företagas av centralstyrelsens personal, ha under tiden den 1 januari—den 1 oktober 1946 besökts av 713 personer. Motsvarande siffra för år 1945 utgjorde 489.

Arbetsökningen har ställt oerhörda krav på föreningens personal och bland annat nödvändiggjort en ökning av personalen från 5 till 7 anställda (varav 2 deltidsanställda).

Enligt beräkning av föreningens ekonomiska ställning för år 1947 kommer en förlust på kronor 22 200 att uppstå. Då föreningen årligen måste tillgripa donationsmedel för att utjämna uppkomna förluster, riskerar föreningen att inom en icke avlägsen framtid få nedlägga sin verksamhet. Detta skulle bli till avsevärd skada för landets cirka 70 000 döva och lomhörda, vilka under föreningens 25-åriga tillvaro i allt större utsträckning lärt sig att söka sig till föreningen för erhållande av såväl psykisk som fysisk hjälp för sitt lidande.

Ehuru förevarande anslag så sent som för innevarande budgetår höjts med 4 000 kronor, vill jag med hänsyn till vad centralstyrelsen anfört icke motsätta mig en ytterligare anslagshöjning. Jag anser emellertid att höjningen bör begränsas till 3 000 kronor och anslaget sålunda för nästa budgetår uppföras med 15 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att såsom *Bidrag till svenska föreningen för dövas väl*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag

av kronor 15 000.

[261.] 77. **Anordnande av en kurs för utbildning av lärare för hörselsvaga.** *Skolöverstyrelsen* har hemställt om utverkande för nästa budgetår av ett anslag på 4 000 kronor till anordnande av en kurs för utbildning av lärare för hörselsvaga barn och vuxna dövblivna och därvid anfört följande.

Kurser för lärare för hörselsvaga barn hava varit anordnade under åren 1926, 1929, 1931 och 1946. Den första kursen omhänderhades helt av svenska föreningen för dövas väl, och något särskilt statsbidrag utgick icke härtill. Kurserna 1929 och 1931 anordnades av skolöverstyrelsen enligt av föreningen uppgjord plan, och statsbidrag härtill utgick ur förslagsanslaget till befrämjande av dövstumundervisningen med respektive 3 500 och 4 200 kronor. Till den senaste kursen hade 1945 års riksdag beviljat ett anslag av 3 500 kronor. Denna kurs anordnades av skolöverstyrelsen under våren 1946 i samverkan med föreningen enligt bestämmelser i kungl. brev den 27 juni 1945.

Föreningen har nu hemställt om utverkande av ett anslag av 4 000 kronor för budgetåret 1947/48 till en kurs för utbildning av lärare för hörselsvaga barn och vuxna dövblivna. Föreningen anför bland annat, att av de 8 deltagarna i kursen 1946 ej mindre än 5 kommo från Norrland och att det vore värdefullt, om även andra län kunde få större tillgång till lärare med denna utbildning. Föreningen framhåller vidare den stora betydelsen för hörselsvaga barn och för senare dövblivna personer att få undervisning och övning i avläsning. För att kunna sprida förståelse för betydelsen av avläseundervisning vore det särskilt viktigt, att flera lärarkrafter intresserades och utbildades för denna undervisning.

Den kurs, till vilken anslag nu begäres, skulle enligt föreningens förslag anordnas av skolöverstyrelsen i samverkan med föreningen och med i huvudsak samma omfattning och innehåll som 1946 års kurs. Kostnadsökningen, 500 kronor, hänför sig till deltagarnas dagtraktamenten, vilka föreslås höjda från 3 till 4 kronor. Slutligen föreslås samma villkor angående deltagarnas löneförhållanden vid vistelsen vid kursen, som föreskrivits för den senaste kursen, d. v. s. för ordinarie och extra ordinarie lärare lön med B-avdrag.

Enligt överstyrelsens uppfattning är det av stor vikt, att behovet av utbildade lärare för hörselsvaga och dövblivna i möjligaste mån tillgodoses. Det vore därför önskvärt, att utbildningskurser kunde årligen några år framåt komma till stånd, så att lärare från olika delar av landet kunde få tillfälle till dylik specialutbildning.

Departementschefen.

Jag har funnit goda skäl tala för att den föreslagna kursen för utbildning av lärare för hörselsvaga barn och dövblivna vuxna kommer till stånd. Mot det begärda anslaget belopp, 4 000 kronor, synes anledning icke föreligga till erinran. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Anordnande av en kurs för utbildning av lärare för hörselsvaga* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 4 000.

J. Yrkesundervisningen.

262.]1. **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar, förslagsanslag.**
 2. **Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader, förslagsanslag.** Dessa
 anslag äro nu uppförda med respektive 390 000 kronor och 58 500 kronor.
 Då beredningen av dessa anslagsfrågor icke är avslutad, torde anslagen i
 riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknade belopp. Jag
 hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för bud-
 getåret 1947/48 beräkna

dels till *Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar* ett
 förslagsanslag av kronor 800 000;

dels ock till *Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkost-*
nader ett förslagsanslag av kronor 90 000.

[263.] 3. **Högre tekniska läroverk: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta
 anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 955 000 kronor. Beträf-
 fande personalförteckning och avlöningsstat hänvisas till statsliggaren, sid.
 686 ff.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt, att anslaget för nästa
 budgetår måtte höjas med 322 000 kronor till 2 277 000 kronor. I ärendet
 ha utlåtanden avgivits av *allmänna lönenämnden* och *statskontoret*. Av
 handlingarna inhämtas bland annat följande.

Organisationsfrågor.

Överstyrelsen har utgått från följande organisationsförändringar:

1) de av riksdagen beslutade nya tekniska läroverken i Hälsingborg,
 Gävle och Karlskrona träda i verksamhet från och med höstterminen
 1947, varvid varterdera läroverket i Hälsingborg och Gävle under första
 verksamhetsåret beräknats omfatta två klassavdelningar och läroverket i
 Karlskrona en avdelning; erforderliga lokaler ha ställts till förfogande av
 vederbörande lokala myndigheter;

2) inrättande av en ny parallellavdelning av första klassen vid maskin-
 tekniska fackskolan i Eskilstuna;

3) inrättande av en merkantilt teknisk gymnasielinje i Göteborg, om-
 fattande klass III;

4) inrättande av en ny parallellavdelning av första klassen vid tekniska gymnasiet i Luleå;

5) inrättande vid högre tekniska läroverket i Stockholm av dels en byggnadsteknisk gymnasielinje med början i klass II vid ingången av läsåret 1947/48, dels ock en ny parallellavdelning av gymnasiets odifferentierade första klass;

6) komplettering av tekniska gymnasiet i Örebro med en 3-årig maskinteknisk fackskola — med aftonundervisning de två första läsåren och dagundervisning det sista läsåret — med början i klasserna I och II vid ingången av läsåret 1947/48.

Överstyrelsen framhåller vidare, att antalet klassavdelningar i Stockholm — utöver vad nyss anförts — automatiskt ökas med 4 med hänsyn till tidigare påbörjade organisatoriska åtgärder. Den tekniska läroverksorganisationen beräknas alltså nästa budgetår omfatta 16 klassavdelningar mer än nu eller sammanlagt 123 avdelningar mot för närvarande 107.

Överstyrelsen har anfört bland annat följande.

Tekniska gymnasiet i H ä l s i n g b o r g är avsett att omfatta en maskinteknisk och en kemiskt teknisk linje. Med hänsyn härtill synas redan från början två avdelningar av första klassen böra inrättas. Högre tekniska läroverket i K a r l s k r o n a är avsett att omfatta en byggnadsteknisk gymnasielinje och en maskinteknisk fackskola. Gymnasiet är treårigt, medan fackskolan är tvåårig. Då fackskolan redan under första året behöver tillgång till speciallaboratorium, synes igångsättandet av fackskolan icke böra äga rum förrän det läsår, under vilket läroverkets nybyggnad kan tagas i bruk. För första klassen av det tekniska gymnasiet böra provisoriska lokaler i yrkesskolornas äldre byggnad kunna utnyttjas. Överstyrelsen vill sålunda föreslå, att läroverket börjar sin verksamhet med endast en klassavdelning av tekniska gymnasiet. Tekniska gymnasiet i G ä v l e, som är avsett att omfatta en maskinteknisk och en byggnadsteknisk linje, torde i likhet med gymnasiet i Hålsingborg kunna intaga elever i två avdelningar av första klassen.

Från styrelsen för tekniska fackskolan för maskinindustri i E s k i l s t u n a har hemställts om ökning av antalet parallellavdelningar i klasserna I och II. Överstyrelsen, som finner, att möjligheterna till ingenjörsutbildning för maskinindustrien böra utökas i Eskilstuna, anser emellertid, att den föreslagna utökningen bör ske successivt, så att i stället för såsom för närvarande två avdelningar av varje klass under läsåret 1947/48 beräknas tre avdelningar av första klassen samt två av vardera andra och tredje klasserna, under läsåret 1948/49 tre avdelningar av första och andra klasserna samt två avdelningar av tredje klassen. Från och med läsåret 1949/50 skulle alla tre klasserna omfatta tre avdelningar.

I fråga om tekniska gymnasiet i G ö t e b o r g föreligger förslag dels om införande av en studieriktning »allmän byggnadsteknik» vid sidan av den nuvarande studieriktningen »husbyggnad» inom gymnasiets byggnadstekniska linje, dels om inrättande av ny facklinje med merkantilt teknisk inriktning. Vad beträffar förslaget om en differentiering av den byggnadstekniska linjen i en studieriktning »allmän byggnadsteknik» och en »hus-

byggnad» finner överstyrelsen en sådan differentiering mindre lämplig innan en mera fullständig differentiering på olika linjer genomföres redan från och med andra klassen. Vad införande av en merkantilt teknisk linje beträffar — vilket förslag tillstyrks av tekniska samfundets i Göteborg avdelning för industriell organisation och skyddsteknik — finner överstyrelsen i likhet med gymnasiets styrelse, att utbildning inom det merkantilt tekniska facket icke minst i Göteborg, med dess starkt handels- och sjöfartsbetonade näringsliv, bör ha stor betydelse. Då dessutom utbildning inom detta område för närvarande endast finnes vid gymnasiet i Örebro, får överstyrelsen tillstyrka, att en merkantilt teknisk linje inrättas i Göteborg. Överstyrelsen räknar sålunda med att tekniska gymnasiet i Göteborg från och med läsåret 1947/48 differentieras i en maskinteknisk, en elektroteknisk, en byggnadsteknisk, en skeppsbyggnadsteknisk och en merkantilt teknisk linje.

Styrelsen för tekniska gymnasiet i Luleå har i skrivelse till överstyrelsen framhållit, att antalet erbjudanden om anställningar inom industrien i övre Norrland avsevärt överstigit antalet utexaminerade ingenjörer, varför ökade utbildningsmöjligheter inom detta område visat sig nödvändiga. Överstyrelsen finner även, att en ökning av utbildningsmöjligheterna vid de högre tekniska läroverken i övre Norrland är starkt befogad. Man har härvid möjlighet att utöka kapaciteten dels hos tekniska gymnasiet i Luleå dels hos tekniska gymnasiet i Skellefteå. Enligt gjorda undersökningar har antalet inträdessökande till Luleågymnasiet under samtliga de tre år, gymnasiernas verksamhet omfattat, så avsevärt överstigit det antal, som kunnat beredas plats, att den för de högre tekniska läroverken i övre Norrland nödvändiga utvidgningen i första hand bör genomföras vid Luleågymnasiet.

En utökning av högre tekniska läroverket i Stockholm med ytterligare en parallellavdelning av tekniska gymnasiets odifferentierade första klass skulle visserligen betyda en utökning av den ram, som förutsattes vid beslutet om inrättande av läroverket av 1938 års riksdag. Med hänsyn till den starka tillströmningen av inträdessökande till de tekniska läroverken och med hänsyn till industriens stora behov av ingenjörutbildad arbetskraft vill överstyrelsen emellertid för sin del tillstyrka den föreslagna utökningen. Såsom framgår av den utredning överstyrelsen framlagt i samband med avgivande av utlåtande den 7 december 1945 angående inrättande av tekniska läroverk i Karlskrona och Gävle, är behovet av ingenjörer med maskinteknisk utbildning särskilt stort, varför överstyrelsen i likhet med styrelsen för Stockholmsläroverket finner en parallellinje till den nuvarande maskintekniska gymnasielinjen vid läroverket böra inrättas successivt från och med läsåret 1948/49. Vad beträffar inrättande av den byggnadstekniska gymnasielinjen, som av 1938 års riksdag beräknades komma till stånd, har styrelsen anfört följande:

Enligt principbeslut av 1938 års riksdag skulle den byggnadstekniska utbildningen vid tekniska läroverket i Stockholm meddelas vid såväl fackskole- som gymnasielinjer. I enlighet härmed upprättades år 1938 en byggnadsteknisk fackskolelinje med dagundervisning och år 1939 ytterligare en sådan linje med aftonundervisning. Det kan nu konstateras, att båda dessa fackskolelinjer mycket väl fylla sin uppgift. Emellertid vill styrelsen framhålla, att det även finnes ett starkt behov av en byggnadsteknisk gymnasielinje vid läroverket. Under de gångna åren har nämligen en sådan linje

varit starkt efterfrågad särskilt av ungdom bosatt i Stockholm. Genom de stora möjligheter, som numera stå denna ungdom till buds att erhålla real-skoleutbildning, har följden för huvudstadens vidkommande blivit, att i stort sett all ungdom, som är tillräckligt begåvad för att framgångsrikt bedriva studier på ifrågavarande stadium, genomgår realskola eller kommunal mellanskola. De ynglingar av denna kategori, som avse att fortsätta sin utbildning vid tekniskt läroverk, föredraga i allmänhet tekniskt gymnasium framför fackskola. Denna önskan har olika orsaker. Man värdesätter i allmänhet högre den utbildning, som gymnasiet ger, dels därför att den skänker möjlighet att vinna inträde vid teknisk högskola, och dels därför att man ofta vid så unga år synes föredraga en mera allsidig utbildning, som även kan leda till anställning inom väg- och vattenbyggnadsfacket.

En sådan organisation inom tekniska läroverket i Stockholm, att byggnadsfacket endast representerades av fackskolelinjer, skulle förvisso leda till att många begåvade ynglingar skulle avstå från en byggnadsteknisk utbildning och i stället ägna sig åt studier på gymnasielinjer inom andra fack. Frånvaron av en byggnadsteknisk gymnasielinje skulle alltså ej skapa möjlighet till ett lämpligt och obetingat fritt yrkesval för den byggnadstekniskt intresserade ungdomen. Givetvis skulle detta också innebära en förlust för byggnadsyrket.

Stockholms byggnadsförening har som sin mening uttalat, att ett upprättande av en byggnadsteknisk gymnasielinje vid tekniska läroverket i Stockholm skulle bli till fördel för den teoretiska utbildningen för byggnadsingenjörer och för deras möjlighet att i praktiken göra en insats till förbättrande och förbilligande av konstruktioner och byggnadsmetoder.

De av styrelsen och Stockholms byggnadsförening anförda synpunkterna finner överstyrelsen i huvudsak bärande, och överstyrelsen får för sin del tillstyrka inrättande av den planerade byggnadstekniska gymnasielinjen från och med budgetåret 1947/48.

Högre tekniska läroverket i Stockholm skulle sålunda under läsåret 1947/48 ha den organisation, som framgår av följande tabell:

	Antal avdelningar i klass			
	I	II	III	IV
<i>Tekniskt gymnasium (dagundervisning)</i>	5 (odiff.)			
Maskinteknisk linje	—	1	1	—
Elektroteknisk linje	—	1	1	—
Kemiskt teknisk linje	—	1	0	—
Byggnadsteknisk linje	—	1	0	—
<i>Teknisk fackskola (dagundervisning)</i>				
Maskinteknisk linje	1	1	—	—
Elektroteknisk linje	1	1 (diff.)	—	—
Byggnadsteknisk linje	1	1	1	—
<i>Teknisk fackskola (aftonundervisning)</i>				
Maskinteknisk linje	1	1	1	1
Elektroteknisk linje	1	1	1	1 (diff.)
Byggnadsteknisk linje	1	1	1	1

Beträffande tekniska gymnasiet i Örebro får överstyrelsen hänvisa till sitt utlåtande den 15 februari 1946 angående rätt för en med kommunala medel driven maskinfackskola med aftonundervisning att läsåret 1946/47 disponera undervisningsmateriel, tillhörig tekniska gymnasiet i Örebro m. m., i vilket utlåtande överstyrelsen framhöll, att den i förevarande sammanhang förebragta utredningen givit vid handen, att behov föreläge för en utvidgning av tekniska gymnasiet i Örebro med en maskinfackskola med aftonundervisning. Överstyrelsen anförde vidare, att överstyrelsen avsåge att i kommande framställning om anslagsbehov beträffande yrkesundervisningen för budgetåret 1947/48 avgiva förslag till inrättande av en maskinteknisk fackskola. Sedan Kungl. Maj:t den 7 juni 1946 bland annat medgivit, att den tekniska gymnasiet tillhöriga undervisningsmaterielen under läsåret 1946/47 finge disponeras av omförmälda maskinfackskola i den mån undervisningen vid gymnasiet icke bleve lidande därav, får överstyrelsen hemställa, att tekniska gymnasiet i Örebro från och med budgetåret 1947/48 måtte förenas med en treårig maskinfackskola med aftonundervisning i de två lägsta klasserna och dagundervisning i den högsta klassen, varvid läroverket bör benämnas högre tekniska läroverket i Örebro. Då de elever, som genomgått den med kommunala medel under läsåret 1946/47 drivna klassen av maskinfackskolan, beräknas kunna godkännas för inträde i andra klassen av den statliga fackskolan och dessutom elever böra intagas i en första klass av den statliga fackskolan, räknar överstyrelsen med att maskinfackskolan vid högre tekniska läroverket i Örebro under läsåret 1947/48 skall omfatta vardera en avdelning av första och andra klasserna med aftonundervisning.

De sålunda föreslagna organisationsändringarna ha icke föranlett erinran från statskontorets sida.

Personalfrågor. Anslagsberäkningar.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

R e k t o r e r. *Överstyrelsen* har förordat, att rektorerna vid de nya läroverken i Gävle, Hälsingborg och Karlskrona placeras i avlöningsgrupp III (lönegraden E 11).

Statskontoret, som ställt sig tveksamt till den förordade lönegradsplaceringen för rektor i Karlskrona, har anfört:

Det må framhållas, att sistnämnda läroverk beräknas att under budgetåret 1947/48 omfatta allenast en klassavdelning av tekniska gymnasiet, under det att med igångsättandet av undervisningen vid läroverkets fackskola skall tills vidare anstå till dess läroverksbyggnaden blivit färdig. Då läroverket ifråga sålunda kommer att till en början vara av mycket ringa omfattning, kan ifrågasättas, om icke rektorstjänsten därstädes tills vidare bör hänföras till avlöningsgrupp IV. Det må dock erinras, att motsvarande befattning vid högre tekniska läroverket i Skellefteå, där i början även inrättades endast en klassavdelning, placerades i avlöningsgrupp III.

L e k t o r e r. *Överstyrelsen* har föreslagit en ökning av antalet lektorstjänster, som nu är 84, med 16, varav 1 i Göteborg, Härnösand, Luleå, Västerås och Örebro, 2 i Gävle, Hälsingborg och Karlskrona samt 5 i

Stockholm. Överstyrelsen framhåller att, därest de från läroverken framställda önskemålen om nya lektorstjänster skulle tillgodoses, 24 sådana tjänster behövt inrättas. Ehuru detta i och för sig vore motiverat med hänsyn till antalet undervisningstimmar, ansåge sig dock överstyrelsen på grund av den begränsade tillgången på kompetenta sökande icke på en gång kunna förorda en så avsevärd ökning.

Statskontoret, som icke funnit skäl föreligga att inrätta mer än en lektorstjänst vid läroverket i Karlskrona, har tillstyrkt inrättande av 15 nya lektorstjänster. Statskontoret har vidare med hänsyn till bristen på kompetenta sökande till förevarande tjänster ifrågasatt, om icke en ökning av tjänstgöringsskyldigheten för lektorerna borde övervägas.

Även *allmänna lönenämnden* har funnit inrättandet av den ena av de två föreslagna lektorsbefattningarna i Karlskrona böra uppskjutas.

V a k t m ä s t a r e. Överstyrelsen har föreslagit dels inrättande av följande vaktmästartjänster, nämligen 2 i lönegraden A 7 vid läroverken i Stockholm respektive Västerås och 4 i lönegraden A 6 vid läroverken i Gävle, Hälsingborg, Karlskrona respektive Västerås, dels ock uppflyttning av vaktmästartjänsten i lönegraden A 5 i Göteborg till lönegraden A 6. I fråga om de nya tjänsterna i Gävle, Hälsingborg och Karlskrona utgår överstyrelsen ifrån, att dessa under första verksamhetsåret skola uppehållas medelst förordnande och avlönas som extra tjänstemän. De föreslagna nya tjänsterna i Västerås äro avsedda att ersätta två nuvarande arvodsbefattningar som laboratorievaktmästare respektive som maskinist och eldare, till vilkas avlönande staten och Västerås stad bidraga med var sin del. Statens bidrag utgör för närvarande 5 160 kronor och utgår ur icke-ordinarieposten. Vid bifall till föreliggande förslag kan denna post minskas med angivna belopp. Överstyrelsen förutsätter, att Västerås stad även i fortsättningen skall bidraga till ifrågavarande vaktmästares avlönande i den omfattning, som efter förhandlingar med staden kunde anses skälig. Den föreslagne nye vaktmästaren i Stockholm avses erhålla tjänstgöring även vid Stockholms stads tekniska aftonskola. Överstyrelsen förutsätter därför, att Stockholms stad skall bidraga till denne befattningshavares avlönande.

Statskontoret har endast gjort den erinran mot förslaget, att med uppförande å stat av de föreslagna vaktmästarbefattningarna i Gävle, Hälsingborg och Karlskrona, vilka enligt överstyrelsens förslag till en början skulle uppehållas medelst förordnande, borde anstå tills vidare.

Allmänna lönenämnden har icke framställt erinran mot den föreslagna uppflyttningen av en vaktmästartjänst i Göteborg till högre lönegrad.

A n s l a g s b e r ä k n i n g a r. Överstyrelsen har beräknat ordinarieposten till 1 120 000 kronor, innebärande en ökning med 178 000 kronor. Därvid har överstyrelsen utgått ifrån, att av de föreslagna nya lektorstjänster-

na endast 4 kunna besättas från och med den 1 januari 1948 och de återstående först från och med den 1 juli 1948.

*Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda
av Kungl. Maj:t.*

Delposten till arvoden åt skolläkare m. m. har av överstyrelsen beräknats höjd med 4 360 kronor till 20 260 kronor. Av ökningen hänföra sig 3 640 kronor till det ökade elevantalet och 720 kronor till föreslagen höjning av arvodet åt skolsköterska vid veckotjänstgöring från 75 till 100 kronor. Beträffande motiveringen för sistnämnda förslag torde jag få hänvisa till vad i det föregående anförts i samma fråga rörande småskoleseminarierna.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran beträffande förslaget om höjning av skolsköterskornas veckoarvoden.

Till arvoden åt bibliotekarier har överstyrelsen med tillämpning av oförändrade grunder beräknat ett belopp av 7 645 kronor, innebärande en ökning med 1 440 kronor.

Arvoden åt bokförings- och skrivbiträden å trektorer. Överstyrelsen har beräknat denna delpost, som nu är uppförd med 15 000 kronor, till 19 100 kronor. Höjningen, varav 1 900 kronor avse de nuvarande läroverken och 2 200 kronor de nya läroverken, motiveras bland annat med läroverkens ökade omfattning och det ökade arbete på rektorsexpeditionerna, som föranledes av de nya statsstipendierna och av källskattens genomförande.

Statskontoret och allmänna lönenämnden ha funnit en uppräknings av arvoden å bokförings- och skrivbiträden påkallad. Myndigheterna förutsetta, att behovet och storleken av arvoden komma att prövas efter i huvudsak samma grunder som vid de allmänna läroverken.

Hela arvodesposten har sålunda av överstyrelsen beräknats till $(20\,260 + 7\,645 + 19\,100 =) 47\,005$ kronor.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Extra ordinarie lärare. Överstyrelsen har föreslagit inrättande av 6 nya extra ordinarie adjunktsbefattningar och 1 ny extra ordinarie gymnastiklärarbefattning. Statskontoret har icke funnit något att erinra däremot, under förutsättning att åt innehavaren av gymnastiklärarbefattningen kunde beredas full tjänstgöring.

Vaktmästar- och biträdespersonal. Överstyrelsen har föreslagit dels inrättande vid läroverket i Stockholm av 1 kansliskrivar-tjänst i lönegraden Eo 11, 1 kontorsbiträdestjänst i lönegraden Ex 4 och 1 ny telefonisttjänst i lönegraden Eo 2 samt vid läroverket i Luleå av 1 vaktmästartjänst i lönegraden Eo 7, dels ombildning av två vaktmästar-

tjänster i lönegraden Ex 7 i Borås respektive Norrköping till extra ordinarie i samma lönegrad, dels uppflyttning av en vaktmästartjänst i lönegraden Eo 6 i Stockholm till lönegraden Eo 7, dels ock höjning av arvudet åt en maskinist och eldare vid läroverket i Härnösand från nuvarande 2 000 kronor till 3 000 kronor.

Statskontoret, som icke framställt erinran mot överstyrelsens förslag i vad detsamma avsåge vaktmästarpersonalen, har däremot icke kunnat biträda förslaget om inrättande av en befattning som kansliskrivare i lönegraden Eo 11 vid Stockholmsläroverket. Statskontoret ville för sin del föreslå, att det framställda kravet på personalförstärkning vid detta läroverk på så sätt bifölles, att medel anvisades för avlönande av två biträden och en telefonist.

Allmänna lönenämnden har beträffande den föreslagna uppflyttningen av en vaktmästartjänst i Stockholm från lönegraden Eo 6 till Eo 7 anfört:

Lönenämnden har vid besök i läroverket inhämtat närmare upplysningar angående arbetsuppgifterna för såväl denne vaktmästare som den redan nu i Eo 7 placerade vaktmästaren vid skolan. Upplysningarna gävo vid handen, att dessa båda vaktmästare alternera vid dag- och kvällstjänstgöring samt ha samma åligganden i tjänsten. Med hänsyn härtill finner lönenämnden motiverat, att båda vaktmästarna placeras i samma lönegrad. Lönenämnden vill emellertid erinra, att när lönenämnden i utlåtande den 15 november 1945 angående anslag till de tekniska läroverken för budgetåret 1946/47 tillstyrkte överstyrelsens för yrkesutbildning förslag, att vid tekniska läroverket i Stockholm en vaktmästare placerades i 7 lönegraden och en i 6 lönegraden, lönenämnden utgick från att den förstnämnda av dessa vaktmästare intog ställning såsom förste vaktmästare vid läroverket. Då så icke är förhållandet, kan ifrågasättas, om någon av dessa vaktmästarbefattningar borde placeras högre än i 6 lönegraden. Med hänsyn till läroverkets storlek och omfattningen av den där bedrivna undervisningen har lönenämnden dock ansett sig böra tillstyrka, att båda befattningarna placeras i 7 lönegraden.

Beträffande den föreslagna personalförstärkningen vid läroverket i Stockholm har lönenämnden icke ansett sig kunna tillstyrka inrättande av kansliskrivarebefattningen i lönegraden Eo 11, utan i stället föreslagit en kontoristtjänst i lönegraden Eo 9. Därest en sådan inrättades, borde vidare den nuvarande kanslibiträdestjänsten utbytas mot en kontorsbiträdestjänst.

Arvoden åt lärare vid aftonundervisningen. Biträdande rektor i Stockholm. *Överstyrelsen* har hemställt, att ett särskilt arvode å 30 kronor per veckotimme och läsår finge, liksom för närvarande är fallet vid statens aftonskola, utgå till lärare vid aftonundervisning vid de tekniska läroverken. Kostnaden härför har beräknats till i runt tal 12 500 kronor.

Vidare har överstyrelsen föreslagit inrättande av en särskild befattning som biträdande rektor vid läroverket i Stockholm. Överstyrelsen har därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen för högre tekniska läroverket i Stockholm har hemställt, att ett särskilt arvode måtte få utgå till rektor med hänsyn till den ökade arbetsbörda, som föranledes av att undervisningen vid läroverket även omfattar aftonundervisning. En liknande anordning föreligger vid statens aftonskola, för vilken särskilt arvode utgår till rektor vid högre allmänna läroverket å Kungsholmen. Styrelsen har föreslagit ett arvode av 150 kronor per klassavdelning med aftonundervisning, vilket för budgetåret 1947/48 skulle innebära en kostnad av $12 \times 150 = 1\,800$ kronor. Överstyrelsen finner det väl styrkt, att uppdelningen av tjänstgöringen på såväl dag- som aftonundervisning innebär en avsevärd ökning av arbetet, men anser, att det, trots den avlastning av rektors arbetsuppgifter, som kan åstadkommas genom inrättande av erforderligt antal kanslitjänster, återstår så mycket arbete av mera komplicerad art, att en särskild tjänst som biträdande rektor bör inrättas vid läroverket. Läroverkets styrelse, som underrättats om förslaget, finner en dylik tjänst mycket önskvärd men anser, att densamma icke nödvändigtvis borde behöva uppdragas åt en person utan att det skulle kunna visa sig förmånligare att uppdelas tjänsten som biträdande rektor på så sätt, att den pedagogiska delen uppdroges åt en lektor med djupgående pedagogisk erfarenhet medan det mera administrativa arbetet kunde överföras på en annan kraft. Överstyrelsen vill icke motsätta sig möjligheten till en dylik uppdelning men utgår från att tjänsten i huvudsak kommer att uppehållas av en lektor, för vilken överstyrelsen bör medgivas rätt till nedsättning av undervisningsskyldigheten till lägst 16 timmar per vecka. Som arvode åt biträdande rektor har läroverkets styrelse föreslagit 2 000 kronor. Överstyrelsen anser, att detsamma bör begränsas till 1 500 kronor.

Statskontoret har avstyrkt ifrågavarande förslag och anför:

Statskontoret vill framhålla, att statens aftonskola har karaktären av en försöksanordning helt utom ramen för läroverksorganisationen. Av en tillfällighet har skolan ifråga kommit att knytas till Kungsholmsläroverket. I detta fall föreligger sålunda speciella undantagsförhållanden, vilka ansetts motivera, att rektorn vid Kungsholmsläroverket och lärarna vid aftonskolan tillerkänts särskilda avlöningsförmåner (jfr 1938 års åttonde huvudtitel, sid. 277 och 280). För de tekniska läroverkens vidkommande utgör aftonundervisningen däremot ett normalt led i organisationsplanen. Under sådana förhållanden och med hänsyn till de konsekvenser, ett tillmötesgående av framställningen i dessa delar skulle medföra, får statskontoret bestämt avstyrka bifall till förslaget om anvisande av särskilda medel till arvode åt en biträdande rektor vid det tekniska läroverket i Stockholm och till arvodestillägg till lärarna vid de tekniska läroverken för undervisning, förlagd till tiden efter klockan 18.

Allmänna lönenämnden har däremot icke velat motsätta sig förslagen. Nämnden har anför:

Det föreslagna särskilda arvodet av 30 kronor per veckotimme och läsår till lärare, som deltagar i aftonundervisningen vid det tekniska läroverket i Stockholm, finner lönenämnden ägnat att väcka betänkligheter ur principiell synpunkt. Det synes icke uteslutet, att ett bifall till framställningen i denna del skulle kunna få konsekvenser på andra håll inom undervisningsväsendet, exempelvis vid de kommunala anstalterna för yrkesunder-

visning, där aftonundervisning förekommer i icke obetydlig utsträckning. Med hänsyn till att enligt beslut av 1938 års riksdag liknande arvoden utgå till de lärare, som undervisa vid statens aftonskola för real- och studentexamen vid högre allmänna läroverket å Kungsholmen i Stockholm, har lönenämnden emellertid icke velat motsätta sig yrkesskolöverstyrelsens förslag.

Med beaktande av att högre tekniska läroverket i Stockholm är av sådan betydande omfattning, att det i storlekshänseende synes intaga en särställning bland såväl allmänna som tekniska läroverk, vill lönenämnden icke framställa erinran mot att medel beräknas för arvode åt biträdande rektor vid läroverket.

Övningar i lantmäteri. Biträden vid laborationer. *Överstyrelsen* har hemställt, att anslagsmedlen för förstnämnda ändamål, som för närvarande utgå med högst 6 500 kronor, måtte höjas till 7 400 kronor. Till arvoden åt biträden vid laborationer har föreslagits oförändrat belopp, 650 kronor.

Anslagsberäkningar. Icke-ordinarieposten har av överstyrelsen beräknats till i runt tal 946 500 kronor — innebärande en höjning med 123 900 kronor — enligt efterföljande sammanställning:

Extra ordinarie tjänstemän	kronor 225 788
Extra tjänstemän	» 150 087
Timlärare	» 537 987
Arvoden åt lärare vid aftonundervisning	» 12 540
Vikariatsersättning vid förordnande å ordinarie eller extra ordinarie tjänst	» 3 000
Arvode åt biträdande rektor vid högre tekniska läroverket i Stockholm	» 1 500
Övningar i lantmäteri	» 7 400
Arvoden åt biträden vid laborationer	» 650
Arvoden åt biträdespersonal	» 7 500

Summa kronor 946 452.

Rörligt tillägg. Denna anslagspost har av överstyrelsen föreslagits höjd från nu 200 000 kronor till 220 000 kronor.

Särskilda uppbördsmedel. Dessa ha beräknats till 56 505 kronor mot 46 705 kronor för innevarande budgetår. Därvid har Stockholms respektive Västerås stads andel i avlöningskostnaden för viss vaktmästar- och biträdespersonal upptagits med 13 000 kronor respektive 4 000 kronor.

Sammanfattning.

Överstyrelsen har sålunda beräknat avlöningsanslaget till $(1\,120\,000 + 47\,005 + 946\,500 + 220\,000 - 56\,505 =) 2\,277\,000$ kronor, innebärande såsom förut nämnts en anslagshöjning med 322 000 kronor.

Departementschefen.

De av 1945 och 1946 års riksdagar beslutade nya högre tekniska läroverken i Gävle, Hälsingborg och Karlskrona torde, då lokaler nu ställas

till förfogande av vederbörande kommunala myndigheter, böra träda i verksamhet från och med instundande hösttermin. Därvid synes i enlighet med överstyrelsens förslag under första verksamhetsåret böra inrättas två klassavdelningar i Gävle och Hälsingborg och en avdelning i Karlskrona.

De övriga organisatoriska åtgärder, som av överstyrelsen föreslagits, synas mig väl motiverade och ägnade att på ett värdefullt sätt komplettera de nuvarande utbildningsmöjligheterna vid förevarande läroanstalter. Jag vill beträffande Stockholms-läroverket framhålla, att den där föreslagna byggnadstekniska gymnasielinjen ligger inom ramen för det av 1938 års riksdag fattade principbeslutet om detta läroverks organisation. Ehuru så icke är fallet beträffande den vid samma läroverk förordade nya parallellavdelningen av gymnasiets odifferentierade första klass, synes denna utökning med hänsyn till den starka tillströmningen av inträdessökande vid de tekniska läroverken och det föreliggande stora behovet av ingenjörsutbildad arbetskraft väl befogad. Jag vill alltså tillstyrka, att den tekniska läroverksorganisationen från och med nästa budgetår utbygges på sätt överstyrelsen förordat.

Vid ett vart av de nya läroverken i Gävle, Hälsingborg och Karlskrona torde böra inrättas en rektorstjänst. Denna torde vid läroverken i Gävle och Hälsingborg böra placeras i avlöningsgrupp III (lönegraden E 11). Mer tveksam kan måhända löneställningen synas för rektor vid läroverket i Karlskrona med hänsyn till att detta läroverk under nästa läsår endast kommer att omfatta en klassavdelning. Jag vill emellertid erinra, att vid inrättande från och med budgetåret 1943/44 av det högre tekniska läroverket i Skellefteå rektorstjänsten från början placerades i avlöningsgrupp III, trots att även detta läroverk under första verksamhetsåret endast omfattade en klassavdelning. Jag anser mig därför böra förorda, att även rektorstjänsten i Karlskrona redan nu hänföres till avlöningsgrupp III.

Överstyrelsen har hemställt om inrättande av 16 nya lektorstjänster, varav bland annat två avsetts för det nya läroverket i Karlskrona. Då emellertid under nästa budgetår endast en lektorstjänst synes böra inrättas vid detta läroverk, förordar jag, att antalet nya sådana tjänster begränsas till 15. Mot den av överstyrelsen föreslagna fördelningen av dessa tjänster på de olika läroverken har jag icke funnit anledning till erinran. Jag anser mig vidare böra tillstyrka inrättande av de föreslagna 6 extra ordinarie adjunktstjänsterna. Beträffande förslaget om inrättande av en extra ordinarie gymnastiklärarbefattning, vilken torde avses för läroverket i Örebro, vill jag i anledning av vad statskontoret anfört framhålla, att jag efter samråd med 1941 års lärarlönessakkunniga icke hyser några betänkligheter mot inrättandet av denna befattning med hänsyn till den tjänstgöring, som kommer att åvila innehavaren av densamma.

Vid ett vart av de nya läroverken torde i enlighet med överstyrelsens förslag böra inrättas en vaktmästartjänst i lönegraden A 6. Jag förutsätter emellertid, att ifrågavarande befattningar med tillämpning av § 98 a stadgan för tekniska fackskolor och tekniska gymnasier komma att uppehållas på förordnande i den utsträckning, som kan befinnas erforderlig för att pröva vederbörandes lämplighet för tjänsten.

Vid läroverket i Västerås finnas för närvarande två arvodesbefattningar, en som laboratorievaktmästare samt en som maskinist och eldare, till vilkas avlönande Västerås stad bidrager med visst belopp. Dessa befattningar ha nu föreslagits överförda på stat med inplacering i lönegraden A 7 respektive A 6. Jag biträder detta förslag samt utgår därvid ifrån, att Västerås stad alltjämt kommer att bidra till befattningshavarnas avlöning. Avtal härutinnan torde böra träffas mellan staten och staden.

Med hänsyn till vad allmänna lönenämnden anført tillstyrker jag att vaktmästarbefattningen i lönegraden Eo 6 vid läroverket i Stockholm uppflyttas till lönegraden Eo 7. Jag anser mig även böra biträda överstyrelsens övriga förslag beträffande vaktmästarpersonalen vid de tekniska läroverken, innebärande dels inrättande av två nya vaktmästarbefattningar, varav en i lönegraden A 7 i Stockholm och en i lönegraden Eo 7 i Luleå, dels uppflyttning av vaktmästartjänsten i lönegraden A 5 i Göteborg till lönegraden A 6, dels ombildning av två vaktmästartjänster i lönegraden Ex 7 i Borås respektive Norrköping till extra ordinarie i samma lönegrad, dels ock höjning av arvodet åt en maskinist och eldare vid läroverket i Härnösand från nuvarande 2 000 kronor till 3 000 kronor. Då den föreslagne nye vaktmästaren i lönegraden A 7 i Stockholm avses erhålla tjänstgöring även vid Stockholms stads tekniska aftonskola, förutsätter jag i likhet med överstyrelsen, att Stockholms stad bidrager till denne befattningshavares avlöning i enlighet med de grunder, som må komma att avtalas rörande fördelningen av vissa kostnader mellan staten och staden.

För närvarande består biträdespersonalen vid tekniska läroverket i Stockholm av ett kanslibitråde i lönegraden Eo 7 och en telefonist i lönegraden Eo 2. Överstyrelsen har efter framställning av läroverkets styrelse föreslagit en förstärkning av personalen med en kansliskrivare i lönegraden Eo 11, ett kontorsbitråde i lönegraden Ex 4 och ytterligare en telefonist i lönegraden Eo 2. De i ärendet hörda myndigheterna ha icke ansett sig kunna helt tillstyrka förslaget. Medan statskontoret endast tillstyrkt anvisande av medel för avlöning av ytterligare två kontorsbiträden och en telefonist, har lönenämnden funnit, förutom de begärda kontorsbiträdes- och telefonisttjänsterna, en befattning som kontorist i 9 lönegraden motiverad, varvid emellertid den nuvarande kanslibiträdestjänsten föreslagits utbytt mot en kontorsbiträdestjänst. Efter ingående överväganden, varvid jag även gjort mig noggrant underrättad om de å ifrågavarande rektors-expedition förekommande arbetsuppgifterna, har jag för egen del kommit

till den uppfattningen, att ett genomförande av överstyrelsens förslag är en förutsättning för att kunna bereda nödvändig lättnad i den avsevärda arbetsbörda, som åvilar rektor vid denna stora och svårskötta läroanstalt. Jag vill alltså tillstyrka överstyrelsens förslag, dock med den ändringen, att de nya kontorsbiträdes- och telefonistbefattningarna i anslutning till den av chefen för finansdepartementet under Gemensamma frågor förordade regleringen av befordringsgången för biträdespersonal böra placeras i lönegraden Ex 2.

Av nyss angivna skäl är jag även beredd att tillstyrka anvisande av 1 500 kronor till en biträdande rektor vid ifrågavarande läroverk. Arvodet bör utgå från arvodesposten och icke, såsom överstyrelsen föreslagit, från icke-ordinarieposten.

Under hänvisning till vad statskontoret anfört anser jag mig däremot icke böra biträda förslaget om anvisande av medel till särskilda arvoden åt lärare vid aftonundervisning. Det av överstyrelsen beräknade anslagsbehovet under icke-ordinarieposten minskas härigenom med 12 500 kronor.

I överensstämmelse med den ståndpunkt jag tidigare intagit till samma fråga beträffande småskoleseminarierna förordar jag, att arvoden åt skolsköterska vid veckotjänstgöring höjes från 75 kronor till 100 kronor.

Jag tillstyrker den begärda medelsanvisningen till arvoden åt bokförings- och skrivbiträden åt rektorerna. Några särskilda normer för beräkningen av storleken av dessa arvoden finnas för närvarande icke vid de tekniska läroverken. Såväl statskontoret som allmänna lönenämnden har ifrågasatt, om icke samma grunder som vid de allmänna läroverken skulle kunna tillämpas även vid förevarande läroanstalter. Jag förutsätter, att överstyrelsen ägnar denna fråga sin uppmärksamhet och för Kungl. Maj:t framlägger det förslag i ämnet, som må finnas lämpligt.

I övrigt har överstyrelsens förslag icke givit mig anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat hade vid oförändrade avlöningsförhållanden ordinarieposten bort uppföras med 1 120 000 kronor, arvodesposten med $(47\,005 + 1\,500 =) 48\,505$ kronor, icke-ordinarieposten med $(946\,500 - 12\,500 - 1\,500 =) 932\,500$ kronor och anslagsposten till rörligt tillägg med 220 000 kronor.

Den allmänna löneregleringen föranleder emellertid en uppräkningsordinarieposten med 600 000 kronor till 1 720 000 kronor och av icke-ordinarieposten med 592 500 kronor till 1 525 000 kronor, ävensom en sänkning av anslagsposten till rörligt tillägg från förut angivet belopp, 220 000 kronor, till 142 500 kronor. Däremot föranledes ingen ändring av arvodesposten, som alltså bör uppföras med nyss angivet belopp, 48 505 kronor. Inkomstposten torde i avrundningssyfte böra upptagas till 56 005 kronor.

Hela avlöningsanslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(1\,720\,000 + 1\,525\,000 + 142\,500 + 48\,505 - 56\,005 =) 3\,380\,000$ kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 1 425 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att
dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de högre tekniska läroverken, som föranledas av vad jag i det föregående förordat;
dels godkänna följande avlöningsstat för de högre tekniska läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor 1 720 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Arvoden åt skollä- kare m. m., för- slagsvis	kronor 20 260
b. Arvoden åt biblio- tekarier	» 7 645
c. Arvoden åt bokfö- rings- och skrivbi- träden åt rektorer	» 19 100
d. Arvode åt biträ- dande rektor	» 1 500 kronor 48 505
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förlagsvis	» 1 525 000
4. Rörligt tillägg, förlagsvis	» 142 500
Summa kronor	3 436 005

Särskilda uppbördsmedel:

Hyror och hyresersättningar m. m. ..	kronor 56 005
Nettoutgift kronor	3 380 000;

dels ock till Högre tekniska läroverk: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förlagsanslag
av kronor 3 380 000.

[264.] 4. Högre tekniska läroverk: Omkostnader, förlagsanslag. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 270 000 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren sid. 689.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om höjning av anslaget med i runt tal 46 000 kronor till 316 000 kronor enligt följande uppställning:

Utgifter:

Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	5 500	(+ 2 500)
Reseersättningar till examensombud, <i>förslagsvis</i>	»	10 000	
Rese- och flyttningseersättningar åt befattningshavare, <i>förslagsvis</i>	»	1 000	
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	»	218 000	(+ 25 000)
Övriga expenser	»	123 100	(+ 23 525)
Summa kronor		357 600	(+ 51 025);

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning för värme och lyse m. m.	kronor	41 600	(+ 5 025)
Nettoutgift kronor		316 000	(+ 46 000).

Beträffande de beräknade höjningarna av vissa poster har överstyrelsen anført bland annat följande.

Sjukvård m. m. Det till sjukvård utgående anslaget av 3 000 kronor bör undergå en väsentlig höjning. Enligt rektorernas beräkningar skulle för de nuvarande läroverken erfordras cirka 5 420 kronor. Härtill kommer behovet för de nya tekniska läroverken. Överstyrelsen finner emellertid, att anslaget lämpligen bör kunna uppföras med 5 500 kronor.

Bränsle, lyse och vatten. Från de högre tekniska läroverken i Borås, Eskilstuna, Luleå, Malmö, Skellefteå, Stockholm, Västerås och Örebro föreligga framställningar om höjning av anslagen till detta ändamål med respektive 1 000, 550, 3 000, 2 000, 2 000, 5 000, 500 och 8 000 kronor eller sammanlagt 22 050 kronor. Överstyrelsen vill för sin del tillstyrka de nämnda anslagshöjningarna, dock att höjningen beträffande tekniska fackskolan i Eskilstuna synes böra begränsas till 500 kronor och beträffande tekniska gymnasiet i Örebro till 5 000 kronor. För de nya läroverken i Gävle, Hälsingborg och Karlskrona räknar överstyrelsen med anslagsbehov av 2 500, 2 000 och 1 500 kronor. Hela ökningen av anslagsbehovet under denna post skulle sålunda bli 25 000 kronor.

Övriga expenser. Medelsbehovet för detta ändamål uppvisar också avsevärd höjning. Från de högre tekniska läroverken i Borås, Göteborg, Luleå, Malmö, Norrköping, Skellefteå, Stockholm och Västerås föreligga framställningar om höjning med respektive 1 600, 1 000, 5 000, 500, 1 000, 1 000, 3 000 och 250 kronor eller sammanlagt 13 350 kronor. Såsom motivering anföras i flera fall de höga kostnaderna för städning betingade av de av gällande avtal beroende lönekostnaderna för städningsspersonal. Överstyrelsen vill även erinra om att Kungl. Maj:t genom särskilda beslut medgivit, att delposten till övriga expenser med avseende på de tekniska läroverken i Malmö, Göteborg, Örebro och Skellefteå för budgetåret 1945/46 finge överskridas med respektive 1 600, 3 000, 1 700 och 1 500 kronor. En höjning av expensmedlen för de ovannämnda högre tekniska läroverken finner överstyrelsen ofrånkomlig, ehuru i vissa fall höjningen torde kunna sättas något lägre än som av läroverken föreslagits. På grund av det anförda får över-

styrelsen tillstyrka, att delposten till övriga expenser för de nuvarande läroverken höjes med 12 025 kronor. För de tre nya läroverken beräknas ett anslagsbehov av sammanlagt 11 500 kronor, varför hela delposten till övriga expenser skulle höjas från 99 575 kronor med 23 525 kronor till 123 100 kronor.

Särskilda uppbördsmedel. Posten särskilda uppbördsmedel har för budgetåret 1946/47 upptagits till 36 575 kronor. För budgetåret 1947/48 räknar överstyrelsen med att detta belopp i enlighet med uppgifter från läroverkens rektorer kommer att uppgå till 41 875 kronor. Højningen hänför sig bland annat till de ersättningar som beräknas inflyta till tekniska gymnasiet i Luleå med hänsyn till att elevhemmet vid gymnasiet har samma värmecentral som gymnasiet. Beloppet beräknas till 3 600 kronor. Med hänsyn till nettoutgiften bör summan av uppbördsmedlen lämpligen avrundas till 41 600 kronor.

Departement-
schefen.

Överstyrelsens beräkningar rörande medelsbehovet under nu förevarande anslag utmynna i förslag om en anslagshøjning för nästa budgetår med sammanlagt 46 000 kronor. Ökningen betingas i huvudsak av utvidgningen av läroverksorganisationen. De gjorda beräkningarna ha icke givit mig anledning till erinran. Anslaget torde därför böra höjas med 46 000 kronor till 316 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 316 000.

[265.] 5. **Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m., reservationsanslag.** Detta anslag har för innevarande budgetår uppförts med 133 500 kronor. Häri ingå tillfälliga anslag till laboratorieutrustning m. m. vid tekniska läroverken i Borås, Göteborg och Härnösand med respektive 10 000, 15 000 och 30 000 kronor. I fråga om anslagets disposition torde i övrigt få hänvisas till sid. 690 i statsliggaren.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har för nästa budgetår räknat med ett ökat anslagsbehov av i runt tal 209 100 kronor, som närmare framgår av följande sammanställning:

1. Böcker, samlingar och undervisningsmateriel	kronor	37 700	(+ 8 000)
2. Materiel m. m. till laborationer	»	41 100	(+ 4 200)
3. Materiel m. m. till verkstad	»	1 800	(+ 100)
4. Laboratorieutrustning m. m. till läroverken i:			
Borås	»	5 000	(— 5 000)
Gävle	»	75 000	(+ 75 000)
Göteborg	»		(— 15 000)
Hälsingborg	»	75 000	(+ 75 000)
Härnösand	»	1 000	(— 29 000)

Karlskrona	kronor	75 000	(+ 75 000)
Norrköping	»	25 000	(+ 25 000)
5. Inköp av instrumentarium till läkarrum- men vid de tekniska läroverken	»	6 000	(— 4 200)
Summa kronor		342 600	(+ 209 100).

Överstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Anslagsposterna 1 — 2. Anslagen till posterna böcker, samlingar och undervisningsmateriel samt till materiel m. m. till laborationer synas överstyrelsen böra ökas med respektive 2 000 kronor och i runt tal 1 600 kronor för de nuvarande läroverken samt med ytterligare 6 000 kronor respektive 2 600 kronor på grund av tillkomsten av nya tekniska läroverk.

Anslagsposten 4. Borås. Framställning har gjorts från rektor vid tekniska gymnasiet i Borås om ett anslag även i år å 10 000 kronor på grund av »de rådande höga priserna å all laboratorieutrustning». Gymnasiet har under budgetåren 1943/44, 1944/45 och 1945/46 åtnjutit anslag till laboratorieutrustning m. m. med respektive 20 000, 20 000 och 10 000 kronor. Medräknas anslaget innevarande budgetår, har gymnasiet sålunda under tiden från och med budgetåret 1943/44 åtnjutit 60 000 kronor till laboratorieutrustning. Givetvis ha på grund av prisstegringar vissa inskränkningar i anskaffningsprogrammet måst göras, men överstyrelsen anser sig dock icke för nästkommande budgetår böra föreslå ett anslag för ändamålet med hela det av skolans rektor föreslagna beloppet. Överstyrelsen tillstyrker för sin del ett anslag å 5 000 kronor.

Härnösand. Tekniska gymnasiet i Härnösand har under budgetåret 1945/46 åtnjutit 30 000 kronor till laboratorieutrustning m. m. och åtnjuter samma belopp under innevarande budgetår. För budgetåret 1947/48 begäres 1 000 kronor med hänsyn till prisstegringar. Överstyrelsen tillstyrker beloppet.

Norrköping. För tekniska gymnasiet i Norrköping synas nyanskaffningar särskilt för kemiska laboratoriet och färgeritekniska laboratorierna samt för undervisningen i fältmätning och avvägning behövliga. För förstnämnda ändamål har gymnasiets rektor hemställt om 28 000 kronor och för det senare 1 000 kronor. Överstyrelsen vill för sin del tillstyrka, att gymnasiet för dessa nyanskaffningar för budgetåret 1947/48 beviljas ett belopp av sammanlagt 25 000 kronor.

De nya läroverken. Enligt överstyrelsens förslag skulle sålunda under denna post till de nuvarande högre tekniska läroverken anvisas 31 000 kronor till laboratorieutrustning m. m. mot 55 000 kronor innevarande budgetår. För de tre nya läroverken beräknar överstyrelsen för möjliggörande av beställningar av laboratorieutrustning, för vilka måste räknas med mycket lång leveranstid, ett medelsbehov av 75 000 kronor för vart och ett under första verksamhetsåret. Hela anslagsposten till laboratorieutrustning m. m. under denna punkt beräknas sålunda till 256 000 kronor.

Jag tillstyrker de begärda höjningarna av anslagsposterna till böcker, samlingar och undervisningsmateriel, till materiel m. m. till laborationer och till materiel m. m. till verkstad med respektive 8 000 kronor, 4 200 kronor och 100 kronor.

Departementschefen.

Till anskaffande av laboratorieutrustning m. m. vid läroverket i Borås ha under budgetåren 1943/47 anvisats sammanlagt 60 000 kronor. Samma belopp har för budgetåren 1945/47 anvisats till läroverket i Härnösand. För bestridande av vissa ytterligare kostnader, i huvudsak hänförande sig till prisstegringar, torde i enlighet med överstyrelsens förslag till dessa läroverk för nästa budgetår bära anvisas 5 000 kronor respektive 1 000 kronor. Vid läroverket i Norrköping synes behov föreligga av viss ny utrustning för kemiska laboratoriet och färgeritekniska laboratorierna m. m. Det beräknade beloppet härför, 25 000 kronor, har icke givit mig anledning till erinran. Jag tillstyrker slutligen, att för möjliggörande av beställningar av laboratorieutrustning vid de nya läroverken i Hälsingborg, Karlskrona och Gävle anvisas 75 000 kronor till vart och ett av dessa läroverk. Anslagsposten till laboratorieutrustning m. m. torde alltså bära beräknas till $(5\,000 + 1\,000 + 25\,000 + 75\,000 + 75\,000 + 75\,000 =)$ 256 000 kronor eller 201 000 kronor mer än för innevarande budgetår.

Till inköp av instrument för skolhälsovården synes bära anvisas 6 000 kronor eller 4 200 kronor mindre än för innevarande budgetår.

Materielanslaget i sin helhet torde alltså bära höjas med $(8\,000 + 4\,200 + 100 + 201\,000 - 4\,200 =)$ 209 100 kronor till $(133\,500 + 209\,100 =)$ 342 600 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Materiel, böcker m. m.*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 342 600.

[266.] 6. **Högre tekniska läroverk: Laboratorieutrustning m. m. för högre tekniska läroverket i Stockholm, reservationsanslag.** Skolöverstyrelsen uppskattade i sina anslagsäskanden för budgetåret 1944/45 den totala kostnaden för ifrågavarande ändamål till minst 500 000 kronor. Hittills har för ändamålet anvisats tillhoppa 460 000 kronor, varav 100 000 kronor för innevarande budgetår.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framhållit, att man numera på grund av prisstegringar måste räkna med betydligt högre utrustningskostnader än tidigare. Särskilt med hänsyn till att ännu blott en mindre del av de hittills anvisade medlen förbrukats har överstyrelsen emellertid ansett, att anslaget för budgetåret 1947/48 icke borde uppföras med högre belopp än 40 000 kronor.

Sedermera har *styrelsen för högre tekniska läroverket i Stockholm* i skrivelse den 11 november 1946 — under framhållande av att anslagsbehovet till laboratorieutrustning för läroverket komme att visa sig betydligt större än det ursprungligen av skolöverstyrelsen beräknade — hemställt, att en anslagsplan för fortsatt medelsanvisning under de närmaste åren måtte fastställas och att denna plan finge sådan omfattning, att hela utrustningsanslaget komme att uppgå till 1 000 000 kronor.

Styrelsen har beräknat de olika institutionernas behov på grundval av i särskilda bilagor intagna förteckningar¹ över undervisningsmateriel och därvid kommit fram till följande kostnader.

Institutionen för fysik		kronor	49 500
»	» kemi	 »	102 500
»	» elektroteknik	 »	329 000
»	» värme- och kraftteknik	 »	155 000
»	» mekanisk verkstadsteknik	 »	338 800
»	» hållfasthetslära m. m.	 »	29 000
»	» byggnadsteknik	 »	119 200

Summa kronor 1 123 000.

Den redan anskaffade materielen hade ej medtagits i den här gjorda utredningen, och då kostnaden för denna materiel belöpte sig till 80 000 kronor, skulle sålunda hela anskaffningskostnaden uppgå till i runt tal 1 200 000 kronor. Härtill komme vissa kostnader för transporter, montagearbeten m. m., som syntes kunna uppskattas till 50 000 kronor. Emellertid räknade styrelsen med att vissa leverantörer med egen tillverkning i avsikt att gynna verksamheten vid läroverket lämnade viss rabatt, som styrelsen enligt hittills vunna erfarenheter uppskattade till i genomsnitt omkring 10 procent. Alltså skulle kostnaderna uppgå till $(0,9 \times 1\,250\,000 =) 1\,125\,000$ kronor. Vidare räknade styrelsen med att institutionsvaktmästarna vid läroverkets egna verkstäder tillverkade viss undervisningsmateriel, kostnadsberäknad till 125 000 kronor, varefter totalbehovet sålunda kunde uppskattas till 1 000 000 kronor.

Styrelsen har vidare anfört bland annat följande.

I proposition till 1944 års riksdag uttalades, att anslagen till nyanskaffning av undervisningsmateriel beräknades uppgå till minst 500 000 kronor. Vid denna tidpunkt var man emellertid, bland annat därför att lektorer saknades i flertalet läroämnen, ej i stånd att utföra en tillförlitlig uppskattning av anslagsbehovet för materielinköpen. Det belopp, som då angavs, avsåg därför ej att fastställa det sannolika behovet utan att motivera, att de årsanslag, som då föreslogos, ej skulle kunna anses för stora, då totalbehovet under alla förhållanden skulle bli avsevärt större. Detta förhållande kom även till uttryck i propositionen, där det uttalades, att *minst* 500 000 kronor erfordrades.

Om det av styrelsen nu beräknade totala anslagsbehovet skulle synas högt, vill styrelsen framhålla, att priserna på sådan materiel, varom det här är fråga, har stegrats avsevärt de senaste åren. Man måste även beakta, att teknikens mycket snabba utveckling under kriget medfört, att kravet på den tekniska utbildningen ej minst vid de tekniska läroverken måste ställas väsentligt högre än tidigare. Av stor betydelse för utbildningens kvalitet är, att de teoretiskt tekniska studierna ej begränsas till en matematisk behandling och ett abstrakt beskrivande av de tekniska och

¹ Beträffande dessa torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

maskinella anordningarna. För att undervisningen på detta stadium skall kunna betraktas som förstklassig, måste den beledsagas av demonstrationer av företeelserna själva och anknytas till laborationer med en maskinell utrustning av sådan art och kvalitet, som eleverna komma att möta i sin blivande ingenjörssysselsamhet. Särskilt betydelsefullt är detta för eleverna vid de tekniska gymnasierna, vars praktiska erfarenhet ofta är mycket begränsad. I detta sammanhang bör även observeras, att fortbildningskurser framdeles torde komma att anordnas inom teknikens olika grenar. Värdet av sådana kurser skulle väsentligt ökas, om läroverket förfogade över en god utrustning. Vid planläggningen av materielanskaffningen till detta läroverk måste det anses angeläget, att man obunden av vad som tidigare ansetts tillfredsställande söker anpassa undervisningen och därmed utrustningen med hänsyn till den tekniska utvecklingen och de pedagogiska framstegen.

Att fortsätta en planmässig upphandling av materiel utan kännedom om åtminstone det ungefärliga totala belopp, som får disponeras, är ej möjligt. Läroverkets styrelse ser sig därför nödsakad att sedan behoven utretts omedelbart hemställa, att läroverket måtte på lämpligt sätt tillförsäkras ett totalbelopp av här angiven storlek.

Med hänsyn till nuvarande långa leveranstider föreligger dock intet behov av att läroverket redan under budgetåret 1947/48 disponerar mera medel än vad som föreslagits av överstyrelsen för yrkesutbildning.

Styrelsen får alltså hemställa, att en anslagsplan för de närmaste åren måtte fastställas och att enligt denna plan läroverket tillförsäkras ytterligare 540 000 kronor för anskaffande av laborieutrustning.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har funnit, att den materiel, som läroverkets styrelse räknat med, i stort sett måste betecknas som behövlig för undervisningens ändamålsenliga bedrivande vid en läroanstalt av den storleksordning och den art det här är fråga om. Överstyrelsen förutsatte, att den uppgjorda planen finge betraktas som preliminär och icke som absolut bindande. Överstyrelsen har dock uppskattat anslagsbehovet till ett cirka 40 000 kronor lägre belopp än styrelsen. Utöver hittills anvisade medel syntes sålunda böra räknas med ett anslagsbehov av i runt tal 500 000 kronor. Därest för budgetåret 1947/48 anvisades 40 000 kronor, skulle sålunda ytterligare behöva anvisas sammanlagt 460 000 kronor.

Överstyrelsen framhåller, att den beräknade kostnadsökningen till väsentliga delar kunde hänföras till att åtskillig av den undervisningsmateriel, som tidigare kunde väntas stå till förfogande för anskaffning, numera måste ersättas av främst från England och Amerika importerad materiel, vilken i genomsnitt droge en betydligt högre kostnad än tidigare inom landet tillverkad eller från framför allt Tyskland importerad undervisningsmateriel. Härtill komme, att vid de ursprungliga beräkningarna läroverkets organisation icke kunnat helt överblickas. Sålunda föreläge numera bland annat beslut om inrättandet av en kemiskt teknisk gymnasielinje, vilket förhållande givetvis bidragit till den ökade kostnaden.

Beträffande det av styrelsen för läroverket ifrågasatta bemyndigandet att inom en viss kostnadsram anskaffa utrustning har överstyrelsen anfört:

Då överstyrelsen anser, att efter budgetåret 1947/48 en anslagssumma av 460 000 kronor bör stå till förfogande för utrustningen av läroverket, finner överstyrelsen dock, att bemyndigande för styrelsen, att under den närmaste tiden göra beställningar för en kostnad av denna storlek, icke bör utfärdas för hela beloppet på en gång. Överstyrelsen anser det nämligen under alla omständigheter lämpligt, att utrustningen icke fullbordas i ett sammanhang utan att den sker i viss mån successivt, varvid man för den avslutande engångsanskaffningen bör reservera ett belopp å förslagsvis 100 000 kronor för att, sedan läroverksbyggnaden varit i bruk några år, med användning av de erfarenheter, man då haft tillfälle att göra, slutföra den ifrågavarande anskaffningen av laboratorieutrustningen. Det bemyndigande, som nu bör givas styrelsen, torde sålunda endast böra omfatta en kostnadsram av 360 000 kronor utöver det belopp å 500 000 kronor, som överstyrelsen föreslagit att anvisas till och med budgetåret 1947/48. Beträffande bemyndigandet för styrelsen att beställa materiel torde särskilda bestämmelser böra utfärdas förslagsvis innebärande, att beslut om beställning av föremål, som ensamt eller jämte likartade äger inköpsvärde överstigande 5 000 kronor, underställes överstyrelsen för godkännande.

Anslagsbehovet för anskaffning av laboratorieutrustning m. m. till det högre tekniska läroverket i Stockholm, som av skolöverstyrelsen ursprungligen preliminärt angavs till minst 500 000 kronor, skulle enligt av läroverkets styrelse nu gjorda utförligare undersökningar kunna beräknas till i runt tal 1 000 000 kronor. Med hänsyn till vad i ärendet anförts har jag ansett mig böra godtaga de nya beräkningarna med den av överstyrelsen för yrkesutbildning förordade ändringen. Jag uppskattar således för närvarande anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål till 960 000 kronor, varvid jag emellertid vill understryka, att angivna siffra givetvis är att betrakta som preliminär och att ändrade prisförhållanden m. m. kunna komma att förorsaka rubbningar i dessa beräkningar.

Hittills ha anvisats sammanlagt 460 000 kronor. För nästa budgetår torde böra beviljas ytterligare 40 000 kronor. Återstoden av det beräknade beloppet, 460 000 kronor, torde böra fördelas på budgetåren 1948/49 och 1949/50. För att en planmässig och rationell upphandling av utrustningen skall kunna genomföras synes det erforderligt, att läroverkets styrelse har kännedom om den ungefärliga kostnadsram, inom vilken anskaffningen kan ske. Med hänsyn härtill torde Kungl. Maj:t böra äga rätt att medge, att inom en kostnadsram av 460 000 kronor utöver de belopp, som redan anvisats eller må komma att anvisas för nästa budgetår, avtal träffas om leverans av utrustning m. m. till läroverket. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med det ifrågasatta medgivandet meddela de närmare föreskrifter rörande upphandlingen, som kunna finnas erforderliga.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Laboratorieutrustning m. m. för högre tekniska läroverket i Stockholm* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*

av kronor 40 000.

Departementschefen.

[267. 7. **Högre tekniska läroverk: Stipendier.** Detta anslag är nu uppfört med 30 000 kronor. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* har hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departement-
schefen.

Med biträdande av överstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Stipendier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 30 000.

[268.] 8. **Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser, reservationsanslag.** Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 18 400 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren sid. 691.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Departement-
schefen.

Jag biträder överstyrelsens förslag om oförändrad medelsanvisning för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 18 400.

[269.] 9. **Konstfackskolan: Avlöningar, förslagsanslag.** 10. **Konstfackskolan: Omkostnader, förslagsanslag.** 11. **Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m. m., reservationsanslag.** Dessa anslag äro för innevarande budgetår uppförda med respektive 348 200 kronor, 41 300 kronor och 27 600 kronor. Då beredningen av dessa anslagsfrågor icke är avslutad, torde anslagen i riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna

dels till *Konstfackskolan: Avlöningar* ett *förslagsanslag* av kronor 490 000;

dels till *Konstfackskolan: Omkostnader* ett *förslagsanslag* av kronor 45 000;

dels ock till *Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m. m.* ett *reservationsanslag* av kronor 50 000.

[270.] 12. **Understöd åt handelsgymnasier.** Detta anslag, som för budgetåret 1945/46 var uppfört å riksstaten med 409 000 kronor, har för innevarande budgetår uppförts med 430 000 kronor. Genom beslut av Kungl. Maj:t den 27 september 1946 har ifrågavarande anslag fördelats mellan handelsgymnasierna på följande sätt:

Stockholms handelsgymnasium	kronor	80 500
» stads handelsgymnasium	»	36 000
Göteborgs handelsgymnasium	»	97 000
Malmö »	»	57 000
Hälsingborgs »	»	40 600
Örebro »	»	27 600
Norrköpings »	»	30 000
Gävle »	»	16 500
Sundsvalls »	»	26 000
Umeå »	»	18 800
Summa kronor		430 000.

Härutöver har å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisats ett belopp av 29 500 kronor till handelsgymnasier såsom bidrag till gäldande av de merkostnader, som den vid 1946 års riksdags vårsession beslutade provisoriska regleringen av statstjänstemännens löneförmåner kommit att föranleda för ifrågakvarande läroanstalters del.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har — med överlämnande av framställningar från, bland annat, styrelsen för Norrköpings handelsgymnasium och styrelsen för Stockholms stads handelsgymnasium — hemställt om en höjning av det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 430 000 kronor med dels ett belopp av 45 200 kronor, dels det ytterligare belopp, som föranledes av en ökning av lönerna för lärarna vid handelsgymnasierna vid en lönereglering för statstjänstemännen.

Anslagshöjningen å 45 200 kronor avser att tillgodose följande ändamål:

- 1) löneförbättring för timlärare i läsämnen (+ 33 500);
- 2) två nya parallellavdelningar av 1-åriga kurser för studenter, varav en avdelning vid Göteborgs handelsgymnasium och en avdelning vid Malmö handelsgymnasium ($2\,000 + 2\,000 = + 4\,000$);
- 3) en ny parallellavdelning av första klassen vid Stockholms stads 2-åriga handelsgymnasium och två nya klassavdelningar vid Stockholms stads 4-åriga handelsgymnasium med aftonundervisning ($3\,700 + 4\,000 = + 7\,700$).

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

1) Löneförbättring för timlärare i läsämnen. Efter en i mars 1945 hållen konferens mellan representanter för de statsunderstödda handelsgymnasierna gjordes en gemensam framställning angående förhöjt statsunderstöd till handelsgymnasierna för möjliggörande av en sådan förbättring av timlärarnas vid gymnasierna löner, att desamma kunde utgå i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som angivits i kungörelsen den 5 september 1942 (nr 787) angående ersättning åt biträdande lärare och timlärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter.

Under hänvisning härtill har styrelsen för Norrköpings handelsgymnasium i sin förut omförmälda framställning anfört att med den begränsade

anslagsökning till handelsgymnasierna, som riksdagen beslutat för budgetåret 1946/47, förbättring av timlärarlönerna till vad som utgår vid bland annat de allmänna läroverken ej torde bli möjlig. Med framhållande av den omständigheten, att det blir allt svårare att i konkurrens med andra offentliga läroanstalter förvärva förstklassiga timlärare, anser styrelsen, att det knappast kan vara rimligt att uppskjuta väl motiverade löneförbättringar för handelsgymnasiernas nu verksamma timlärare i avvaktan på de förändringar, som i framtiden kunna bli resultatet av den nu arbetande handelsutbildningskommitténs förslag.

Överstyrelsen har — under erinran att överstyrelsen i sina riksdagspetita för budgetåret 1946/47 i huvudsak tillstyrkt den av handelsgymnasiekonferensen gjorda framställningen och därvid uppskattat totalbeloppet av handelsgymnasiernas utgiftsökningar för ändamålet till 39 600 kronor och den härför erforderliga anslagsökningen till 29 700 kronor — bland annat anfört:

För budgetåret 1946/47 har riksdagen anvisat till understöd åt handelsgymnasier ett anslagsbelopp, som motsvarar en ökning med 21 000 kronor, varav ett belopp av sammanlagt 9 500 kronor avser handelsgymnasiet i Gävle och Stockholms stads handelsgymnasium. Återstoden, 11 500 kronor, täcker endast 38,7 procent av det vid anslagsberäkningen för budgetåret 1946/47 föreliggande behovet av anslagsökning för förbättring av ifrågavarande timlöner.

Överstyrelsen vill särskilt framhålla, att genom bestämmelserna i kungörelsen den 28 juni 1946 (nr 403) med vissa bestämmelser angående ersättning under budgetåret 1946/47 åt biträdande lärare och timlärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter timlönerna vid handelsgymnasierna kommit i ett relativt sett ännu ofördelaktigare läge än tidigare. Enligt av överstyrelsen verkställda beräkningar skulle sålunda en tillämpning av sistnämnda kungörelses ersättningsbestämmelser medföra en sammanlagd utgiftsökning för handelsgymnasierna med i runt tal 20 400 kronor utöver det vid en tillämpning av 1942 års kungörelse till 39 600 kronor uppskattade beloppet.

Handelsgymnasierna äro i hög grad beroende av timlärare. Av helt naturliga skäl dragas de bästa timlärarkrafterna till läroanstalter med möjlighet att betala de högsta timlönerna. Detta förhållande har till följd icke blott att vid rekrytering av timlärare handelsgymnasierna i åtskilliga fall ej kunna förvärva för dem särskilt lämpliga lärarkrafter utan även att för handelsgymnasierna värdefulla timlärare efter längre eller kortare tids timtjänstgöring övergiva handelsgymnasierna, lockade av högre avlönade timlärartjänster vid andra läroanstalter på orten. Överstyrelsen anser, att detta förhållande allvarligt skadar handelsgymnasierna och deras arbete samt att det icke kan vara rimligt att uppskjuta lösningen av denna för handelsgymnasierna och affärslivet mycket viktiga fråga i avvaktan på ändringar, vartill det nu pågående utredningsarbetet rörande ordnandet av vissa grenar av handelsundervisningen i en framtid kan giva anledning.

Överstyrelsen tillstyrker sålunda en sådan uppräknings statsunderstödet, att handelsgymnasierna sättas i stånd att åt timlärare i läsämnen betala löner i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som beträffande timlärare äro angivna i kungörelsen 1946:403.

Gymnasiernas sammanlagda utgiftsökning för nu ifrågavarande ändamål blir vid tillämpning av nämnda kungörelses bestämmelser (39 600 + + 20 400 =) 60 000 kronor.

Med de fördelningsgrunder, som äro angivna i § 12 av kungörelsen den 30 juni 1938 (nr 529) angående statsunderstödda handelsgymnasier, skulle handelsgymnasiernas statsunderstöd sålunda behöva ökas med 45 000 kronor.

Vid beräkning av handelsgymnasiernas behov av förhöjt statsunderstöd för budgetåret 1947/48 för här ifrågavarande löneförbättring har emellertid överstyrelsen utgått från att det fördelningsbelopp å 11 500 kronor, som av riksdagen anvisats till handelsgymnasierna för budgetåret 1946/47, av handelsgymnasierna kommer att disponeras för förbättring av timlärares löner. Den för ändamålet erforderliga höjningen av statsunderstödet vill överstyrelsen sålunda beräkna till 45 000 kronor minus 11 500 kronor, eller 33 500 kronor.

2) Två nya parallellavdelningar av 1-åriga kurser för studenter, varav en avdelning vid Göteborgs handelsgymnasium och en avdelning vid Malmö handelsgymnasium. *Överstyrelsen* har — under framhållande av att vid början av höstterminen 1945 antalet godkända inträdessökande till ifrågavarande kurser utgjort 178 vid Göteborgs handelsgymnasium och 134 vid Malmö handelsgymnasium, varav endast ett antal av 120, respektive 38 kunde beviljas inträde — bland annat anført:

Göteborgs och Malmö handelsgymnasier ha inrättat nya parallellavdelningar av de ettåriga kurserna för studenter och begära i sina statsunderstödsansökningar för budgetåret 1946/47 understöd till dessa avdelningar. Till följd av de höga elevavgifterna i de ettåriga kurserna bliva gymnasiernas kostnadsökningar för inrättande av dessa parallellavdelningar relativt låga. Sålunda beräknar överstyrelsen Malmö handelsgymnasiums nettokostnad för nämnda ändamål till omkring 2 750 kronor för läsår. (Kostnaden för 40 veckotimmar å 294 kronor = 11 760 kronor; i lärjungeavgifter å 350 kronor för läsår kan med skäligen nedsättningar till behövande lärjungar beräknas inflyta omkring 9 000 kronor.) Om enligt tillämpade grunder statsunderstödet beräknas till tre fjärdedelar av gymnasiets nettokostnad, skulle den för ifrågavarande ändamål erforderliga ökningen av statsunderstödet till Malmö handelsgymnasium med viss avrundning uppgå till 2 000 kronor, vilket belopp överstyrelsen tillstyrker.

Vid Göteborgs handelsgymnasiums ettåriga kurs utgå visserligen högre lärjungeavgifter, 420 kronor för läsår, än vid Malmö handelsgymnasium, men då å andra sidan Göteborgs handelsgymnasium samtidigt med inrättande av den fjärde parallellavdelningen av ettåriga kursen minskat klassavdelningarnas storlek i denna kurs från 35 elever eller ännu mera till 30 elever och därigenom åsamkats en icke obetydlig inkomstminskning, synes det överstyrelsen vara mycket skäligt, att statsunderstödet till Göteborgs handelsgymnasium för inrättande av en ny parallellavdelning av ettåriga kursen beräknas med samma belopp som för Malmö handelsgymnasium. Överstyrelsen tillstyrker sålunda en ökning för nämnda ändamål av statsunderstödet till Göteborgs handelsgymnasium med 2 000 kronor.

3) En ny parallellavdelning av första klassen vid Stockholms stads 2-åriga handelsgymnasium

och två nya klassavdelningar vid Stockholms stads 4-åriga handelsgymnasium med aftonundervisning. I sin förberörda framställning har *styrelsen för Stockholms stads handelsgymnasium* hemställt om ett statsunderstöd till gymnasiet för budgetåret 1947/48 med sammanlagt 78 004 kronor 80 öre. Styrelsen framhåller, att det med hänsyn till ökat antal inträdessökningar ansetts erforderligt att från och med höstterminen 1947 upprätta en tredje avdelning inom klass I av det tvååriga gymnasiet samt att för planerligt utbyggande av det fyraåriga handelsgymnasiet på aftontid erfordras upprättande från och med samma tid av dels en andra avdelning av klass II och dels en avdelning av klass III.

Överstyrelsen har i huvudsak anfört:

I Stockholm förelåg vid början av höstterminen 1945 ett stort överskott av inträdessökande till handelsgymnasiernas tvååriga kurser. Över antalet inträdessökande vid början av höstterminen 1946 föreligga ännu inga definitiva siffror, men det kan dock beräknas, att av de inträdessökande till de tvååriga kurserna vid de i Stockholm belägna handelsgymnasierna åtskilligt mer än ett 100-tal inte kunnat beredas plats. Överstyrelsen tillstyrker därför, att statsunderstöd måtte utgå till en tredje parallellavdelning av tvååriga kursens första klass vid Stockholms stads handelsgymnasium.

Likaledes tillstyrkes statsunderstöd till en fortsatt utbyggnad med en årsklass av Stockholms stads fyraåriga handelsgymnasium med aftonundervisning. Detsamma omfattar läsåret 1946/47 tre klassavdelningar (två av första årsklassen och en av andra årsklassen) och skulle sålunda läsåret 1947/48 omfatta fem klassavdelningar (två av vardera första och andra årsklassen och en av tredje årsklassen).

Styrelsen för Stockholms stads handelsgymnasium har beräknat det behövliga statsunderstödet för budgetåret 1947/48 till sammanlagt 78 004 kronor 80 öre, medan det statsunderstöd, överstyrelsen föreslagit att anvisas detta gymnasium, för budgetåret 1946/47 uppgår till 36 000 kronor. Överstyrelsen erinrar om att överstyrelsen i sina riksdagspetita för budgetåret 1945/46, då frågan om storleken av statsunderstödet till Stockholms stads handelsgymnasium första gången av överstyrelsen behandlades, ansåg det skäligt, att statsunderstödet till detta gymnasium beräknades efter i huvudsak samma grunder som övriga handelsgymnasiers statsunderstöd. Enligt detta beräkningssätt skulle Stockholms stad själv få bestrida de ökade kostnader, som kunde åsamkas gymnasiet genom att de ordinarie lärarna avlönades med högre belopp än vad som föreskrivits, dels den inkomstminskning, som kunde bli en följd av att lärjungeavgifterna utginge med avsevärt lägre belopp än de vid de övriga gymnasierna vanligen förekommande avgifterna. Detta beräkningssätt godtogs också av Kungl. Maj:t och riksdagen.

Då det gäller att beräkna storleken av det statsunderstöd, som bör utgå till Stockholms stads handelsgymnasium för budgetåret 1947/48, synes det enklast att beräkna nettoutgiftsökningen för inrättande av de nya avdelningarna. Överstyrelsen beräknar denna utgiftsökning för inrättande av en tredje parallellavdelning i första klassen av tvååriga kursen till omkring 5 000 kronor. (Kostnaden för 36 veckotimmar à 319 kronor = 11 484 kronor; inkomsten av lärjungeavgifterna skulle, om desamma utginge med den vid handelsgymnasierna vanligast förekommande avgiften, 250 kronor

för läsår, vid ett elevantal av 30 elever och med stadgad 15 procent ned-sättning uppgå till 6 425 kronor.) Om statsunderstödet såsom vid övriga anslagsberäkningar för handelsgymnasierna beräknas till tre fjärdedelar av nettoutgiftsökningen, skulle den erforderliga ökningen av statsunderstödet för berört ändamål till Stockholms stads handelsgymnasium uppgå till i runt tal 3 700 kronor.

För anordnande innevarande budgetår av två nya klassavdelningar vid Stockholms stads fyraåriga handelsgymnasium med aftonundervisning har i enlighet med överstyrelsens riksdagspetita för budgetåret 1946/47 anvisats ett belopp av 4 000 kronor. Överstyrelsen beräknar den för anordnande av ytterligare två klassavdelningar budgetåret 1947/48 erforderliga anslagshöjningen likaledes till 4 000 kronor.

På anförda skäl tillstyrker överstyrelsen, att statsunderstödet till Stockholms stads handelsgymnasium för nämnda bägge ändamål höjes med $(3\,700 + 4\,000 =) 7\,700$ kronor.

I ärendet har utlåtande avgivits av *statskontoret*, som därvid anfört:

Mot förslaget om en uppräknings av bidraget till Stockholms stads handelsgymnasium med 7 700 kronor lär icke något vara att erinra. Däremot synes det tveksamt, om en höjning av understöden till Göteborgs och Malmö handelsgymnasier med äskade 4 000 kronor bör komma till stånd. Nämnda bidrag skulle utgå för viss parallellundervisning å den ettåriga linjen. Terminsavgifterna för dessa kurser fastställas icke — vilket är fallet med avgifterna för den tvååriga kursen — av Kungl. Maj:t. För Göteborgs vidkommande synas terminsavgifterna å den ettåriga kursen så höga, att merkostnaderna för parallellundervisningen i huvudsak torde täckas av inflytande terminsavgifter. Statskontoret anser därför en ökad statsbidragstilldelning för de ettåriga kurserna böra förknippas med en reglering av terminsavgifterna.

För innevarande budgetår medgavs en allmän uppräknings av anslaget till handelsgymnasierna med 11 500 kronor. Statskontoret är berett förorda en ytterligare uppräknings för nästkommande budgetår med lika stort belopp i syfte att möjliggöra en förbättring av timlärarnas arvoden. Emellertid lär framdeles en ytterligare höjning av anslaget bliva erforderlig, då dessa läroanstalter icke utan ökat statsbidrag torde kunna finansiera de höjda lönekostnader för ordinarie och extra ordinarie lärare, som föranledas av den föreslagna löneregleringen för statstjänstemännen.

Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår har överstyrelsen för yrkesutbildning för nästkommande budgetår — fränsett den stegring av medelsbehovet, som för handelsgymnasiernas del föranledes av den av statsmakterna vid 1946 års riksdags höstsession beslutade regleringen av statstjänstemännens löner — uppskattat den under ifrågavarande anslag erforderliga medelsanvisningen till ett belopp av 475 200 kronor, vilket i förhållande till det å riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslaget innebär en höjning av 45 200 kronor.

Av denna anslagshöjning har överstyrelsen beräknat ett belopp av 33 500 kronor till löneförbättring för timlärare vid handelsgymnasierna, ett belopp av 4 000 kronor till inrättande av två nya parallellavdelningar av

Departementschefen.

1-åriga kurser för studenter, varav 2 000 kronor för en avdelning vid Göteborgs handelsgymnasium och 2 000 kronor för en avdelning vid Malmö handelsgymnasium, samt ett belopp av sammanlagt 7 700 kronor till inrättande av en ny parallellavdelning av första klassen vid Stockholms stads 2-åriga handelsgymnasium och två nya klassavdelningar vid Stockholms stads 4-åriga handelsgymnasium med aftonundervisning.

För egen del finner jag vägande skäl ha anförts för en ökning av statsunderstödet i enlighet med överstyrelsens ifrågakarande förslag. Här avsedda ändamål synas mig även vara av den art, att de böra tillgodoses utan att resultatet av det nu pågående utredningsarbetet rörande ordnandet av vissa grenar av handelsundervisningen först avvaktas.

Jag har sålunda blivit övertygad om behovet av en förbättring av lönerna för timlärare i läsåmnena vid handelsgymnasierna för möjliggörande av en fullgod rekrytering av dessa tjänster. Överstyrelsens uppskattning av den härför erforderliga anslagsökningen, 33 500 kronor, har icke givit mig anledning till erinran.

Av utredningen i ärendet framgår, att höstterminen 1945 vid såväl Göteborgs som Malmö handelsgymnasier ett betydande antal godkända inträdessökande till den 1-åriga kursen för studenter måst avvisas på grund av platsbrist. Med hänsyn härtill och till vad överstyrelsen i övrigt härutinnan anfört har jag vid anslagsavvägningen ansett mig böra räkna med en ökning av statsbidraget med 2 000 kronor till vardera gymnasiet för nya parallellavdelningar av här avsedda kurser.

Jämväl i fråga om de 2-åriga kurserna vid de i Stockholm belägna handelsgymnasierna synes en betydande platsbrist ha gjort sig gällande. Jag finner därför inrättandet av en ny parallellavdelning av den 2-åriga kursens första klass vid Stockholms stads handelsgymnasium motiverad. Den planliga utbyggnaden av Stockholms stads 4-åriga handelsgymnasium med aftonundervisning innebär vidare inrättande av två nya klassavdelningar därstädes. För nu avsedda ändamål tillstyrker jag den av överstyrelsen föreslagna anslagshöjningen av sammanlagt 7 700 kronor.

Enligt gällande bestämmelser angående statsunderstödda handelsgymnasier skall ordinarie ämneslärare avlönas med minst samma belopp, som för adjunkt vid rikets allmänna läroverk är eller kan vara stadgat. I anslutning härtill har — såsom jag inledningsvis berört — å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett belopp av 29 500 kronor såsom bidrag till handelsgymnasierna till bestridande av merkostnader för provisoriskt lönetillägg m. m. Staten torde likaledes böra lämna bidrag till gäldande av de merkostnader, som den vid 1946 års riksdags höstsession beslutade allmänna regleringen av statstjänstemännens löneförmåner kommer att medföra för handelsgymnasiernas del. Med ledning av vissa från överstyrelsen inhämtade uppgifter uppskattar jag det för detta ändamål

ifrågakommande statsunderstödet till i runt tal 29 800 kronor. Jag finner mig sålunda jämväl böra förorda en anslagsökning med nämnda belopp.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat bör ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföras med (430 000 + 33 500 + 2 000 + 2 000 + + 7 700 + 29 800 =) 505 000 kronor, vilket i förhållande till gällande riksstat innebär en ökning med 75 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles bestämma om fördelningen av det sålunda ökade anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt handelsgymnasier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 505 000.

[271.] 13. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning, förslagsanslag.** Belastningen på de för detta ändamål under nedannämnda budgetår anvisade anslagen utgör enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning:

Budgetår	Anslag kronor	Nettoutgift kronor
1938/39	2 400 000	2 456 300
1939/40	2 600 000	2 299 900
1940/41	2 400 000	2 140 500
1941/42	2 300 000	2 218 400
1942/43	2 400 000	2 412 439
1943/44	2 700 000	2 383 884
1944/45	3 000 000	2 977 164
1945/46	3 550 000	3 427 215.

För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett anslag av 3 900 000 kronor. Anslaget är uppdelat på två poster, en till understöd till avlöning av lärare på förslagsvis 3 350 000 kronor och en till understöd till undervisningsmateriel m. m. på förslagsvis 550 000 kronor.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har föreslagit, att här ifrågavarande anslag för nästa budgetår skall höjas med 400 000 kronor till 4 300 000 kronor, varav 3 700 000 kronor beräknats till lärarlöner och 600 000 kronor till undervisningsmateriel m. m. Överstyrelsen har anfört följande.

För budgetåret 1946/47 hava understöd sökts med 3 854 463 kronor till avlöning av lärare och 867 082 kronor till undervisningsmateriel eller tillhopa 4 721 545 kronor. För budgetåret 1945/46 var det sökta beloppet sammanlagt 4 402 478 kronor och det beviljade 4 186 049 kronor. Det torde kunna förväntas att beviljade understöd för budgetåret 1946/47 komma att uppgå till i runt tal 4 500 000 kronor. Överstyrelsen har dock anledning förmoda, att den verkliga medelsförbrukningen på grund av att tilltänkta avdelningar i åtskilliga fall bliva upprättade först senare under året eller ej alls komma till stånd skall komma att ungefär motsvara det för budgetåret anvisade anslagsbeloppet.

På grund av en fortgående utvidgning av den kommunala yrkesundervisningen kunna emellertid ökade medelsbehov förutses, som kunna motivera en höjning av anslaget för budgetåret 1947/48. Överstyrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att, under det att i mars 1945 funnos 198 statsunderstödda kommunala anstalter för yrkesundervisning med ett då under utbildning varande sammanlagt elevantal av 41 999, anstalternas antal motsvarande månad innevarande år ökat till 232 och sammanlagda elevantalet till 46 451.

Den beräknade fortgående utvidgningen i och för sig giver överstyrelsen anledning utgå från ett med omkring tio procent ökat medelsbehov i förhållande till anslaget för innevarande budgetår.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 hemställde överstyrelsen, att det i nädiga brevet den 30 juni 1943 intagna villkoret, att statsunderstöd icke finge utgå till undervisning i främmande språk i lärlingsskolor, lärlingskurser och kurser för äldre, från och med budgetåret 1945/46 icke längre måtte föreskrivas. Med hänsyn till föredragande departementschefens, sedermera av 1945 års riksdag godkända, till proposition nr 260 gjorda uttalande, att denna föreskrift icke skulle äga fortsatt giltighet, men att understöd till undervisning i främmande språk dock endast i undantagsfall borde beviljas för andra yrkesavdelningar än sådana, i vilka handelsundervisning meddelades, har överstyrelsen ansett sig förhindrad att annat än i undantagsfall bevilja framställningar om statsunderstöd för språkundervisning vid annan utbildning än merkantil sådan. Intresset av språkundervisning i samband med yrkesutbildning synes emellertid vara stort. Ansökningar om statsbidrag för undervisning i främmande språk förekomma ofta från olika yrkesundervisningsanstalter, därvid språkundervisning föreslås antingen i form av fristående kurser eller i samband med utbildning inom hantverk och industri. Överstyrelsen får därför hemställa om generellt bemyndigande att medgiva statsbidrag för undervisning i levande främmande språk även i andra yrkesavdelningar än sådana, i vilka handelsundervisning meddelas. Givetvis avser överstyrelsen att taga skälig hänsyn till den betydelse, undervisningen i främmande språk kan ha i varje särskilt fall.

Departement-
schefen.

Den kommunala yrkesundervisningen synes alltjämt undergå en fortsatt utveckling, vilken bör föranleda höjning av anslagsbeloppet för nästa budgetår. Då jag icke har något att erinra mot överstyrelsens beräkning av anslagsbehovet, torde förevarande anslag böra uppföras med 4 300 000 kronor, vilket innebär en höjning med 400 000 kronor. Överstyrelsens förslag om en uppmjukning av nuvarande praxis i fråga om beviljande av statsbidrag för undervisning i levande främmande språk i andra yrkesavdelningar än sådana, i vilka handelsundervisning meddelas, anser jag mig böra tillstyrka.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 4 300 000.

[272.] 14. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning, förslagsanslag.**

Detta anslag, för innevarande budgetår uppfört med 750 000 kronor, disponeras med 680 000 kronor till understöd till avlöning av lärare och med 70 000 kronor till understöd till undervisningsmateriel. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* har för nästa budgetår hemställt om ett med 150 000 kronor till 900 000 kronor förhöjt anslag. Överstyrelsen har därvid — under erinran att de enskilda anstalterna från och med sistlidna budgetår i understödshänseende uppdelas på två grupper (A och B), av vilka den ena (A) avsetts skola erhålla understöd efter samma grunder som motsvarande kommunala skolor och den andra (B) efter prövning i varje särskilt fall med visst för varje anstalt fastställt maximibelopp — vidare anfört bland annat följande.

Ansökningar om understöd för budgetåret 1946/47 till enskilda anstalter för yrkesundervisning ha inkommit till överstyrelsen å ett sammanlagt belopp av 989 516 kronor. Motsvarande sökta belopp för budgetåret 1945/46 var 792 277 kronor. Ökningen utgör sålunda 197 239 kronor. Nyttillkomna undervisningsanstalterna svara härvid för 58 477 kronor. Sökta belopp för budgetåret 1945/46 för fyra frånträdande skolor utgjorde 40 424 kronor. Realökningen i sökt understöd från de tidigare statsunderstödda kvarstående läroanstalterna utgör sålunda 179 186 kronor. Härav ligga inom A-gruppen 100 207 kronor samt inom B-gruppen 78 979 kronor. Sistnämnda belopp har huvudsakligen sin förklaring däri, att vissa större handelsskolor sökt ökat bidrag som kompensation för ökade lärarlöner. Överstyrelsen finner ett sådant krav i viss mån motiverat, då i annat fall skolorna nödgas höja sina elevavgifter för täckande av sina ökade omkostnader. Liksom vid motsvarande kommunala anstalter för yrkesundervisning räknar överstyrelsen med att icke alla i statsunderstödsansökningarna upptagna kurser komma till stånd, varför statsunderstödet i vissa fall ej kan av skolorna utnyttjas i dess helhet, men å andra sidan bör vid anslagets beräkning en marginal medtagas för möjliggörande av kursverksamhetens utveckling. Hänsyn måste även tagas till att ytterligare skolor, som anses böra komma i åtnjutande av statsbidrag, kunna tillkomma.

Den huvudsakliga utvecklingen torde enligt överstyrelsens mening komma att äga rum inom A-gruppen. Anslagsbehovet till lärares och föreläsares avlöning har av överstyrelsen för budgetåret 1946/47 för de enskilda anstalter för yrkesundervisning, som hänförts till A-gruppen, beräknats till 525 000 kronor. Överstyrelsen uppskattar motsvarande anslagsbehov för budgetåret 1947/48 till ett med 75 000 kronor ökat belopp eller 600 000 kronor.

Beträffande anslaget för undervisningsmateriel för enskilda anstalter, hänförliga till A-gruppen, vill överstyrelsen liksom tidigare — med hänsyn till att verkstadsbetonade skolor med dyrbar maskinutrustning för närvarande äro mindre talrikt företrädade bland de enskilda anstalterna — icke föreslå proportionsvis lika högt statsunderstöd till undervisningsmateriel för de enskilda anstalterna för yrkesundervisning som för motsvarande kommunala anstalter. För budgetåret 1946/47 har överstyrelsen beräknat ifrågavarande anslag till 55 000 kronor. Överstyrelsen uppskattar anslagsbehovet till undervisningsmateriel för de till A-gruppen hörande enskilda anstalterna för yrkesundervisning för budgetåret 1947/48 till 60 000 kronor.

Sålunda skulle anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 för de enskilda anstalterna för yrkesundervisning, till vilka statsunderstöd skall beräknas en-

ligt de för kommunala anstalter för yrkesundervisning gällande grunder uppgå till sammanlagt (600 000 + 60 000 =) 660 000 kronor.

Vad angår de enskilda anstalter för yrkesundervisning, vilka hänförts till grupp B, räknar överstyrelsen med att gruppen kommer att tillföras sex undervisningsanstalter, för vilka understöd söks för budgetåret 1946/47. Överstyrelsen anser sig även böra räkna med någon ytterligare ökning av anstalernas antal och som följd därav även av medelsbehovet. I överensstämmelse härmed uppskattar överstyrelsen anslagsbehovet för i grupp B upptagna enskilda anstalter för yrkesundervisning, för innevarande budgetår beräknat till 225 000 kronor, för budgetåret 1947/48 till 240 000 kronor, varav omkring 20 000 till undervisningsmateriel.

Sammanlagt skulle alltså erfordras (660 000 + 240 000 =) 900 000 kronor.

Departement-
schefen.

Mot överstyrelsens anslagsberäkning har jag icke funnit anledning till erinran. Anslaget torde därför för nästa budgetår böra uppföras med 900 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 150 000 kronor. Av anslaget torde 820 000 kronor böra beräknas till understöd till avlönning av lärare och 80 000 kronor till understöd till undervisningsmateriel.

Åberopande vad ovan anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 900 000.

[273.] 15. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m., förslagsanslag.** Anslag till centrala verkstadsskolor har funnits på riksstaten först från och med budgetåret 1942/43. Ur anslaget skall gäldas statsbidrag jämlikt kungörelsen 1941: 716 angående statsbidrag till centrala verkstadsskolor, i vad avser bidrag till engångskostnader för undervisningen (§§ 2—4) samt bidrag till engångskostnader för anordnande av elevinternat (§ 12), dock att statsbidrag till kostnaderna för anskaffande av den första uppsättningen av sådan stadigvarande undervisningsmateriel, som prövas erforderlig för yrkesavdelning för flygmekaniker, vilken anordnas vid centrala verkstadsskola, gäldas från särskilt på riksstaten uppfört anslag.

I efterföljande sammanställning upptagas de för här ifrågavarande ändamål anvisade anslagen och nettoutgifterna enligt budgetredovisningen:

Budgetår	Anvisat anslag kronor	Nettoutgift i runt tal kronor
1942/43	1 000 000	366 000
1943/44	1 700 000	1 139 000
1944/45	3 000 000	508 000
1945/46	3 500 000	449 000
1946/47	4 000 000	—

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår uppföras med 3 000 000 kronor. Överstyrelsen har anført bland annat följande.

Överstyrelsen har under hand inhämtat uppgifter från de centrala verkstadsskolorna angående de byggnadsprogram, som äro avsedda att genomföras vid respektive skolor under de närmaste åren, ävensom angående den anskaffning av materiel och dylikt, som kommer att belasta ifrågavarande anslag. Därvid har visat sig, att en övervägande del av skolorna räknat med att byggnader, för vilkas uppförande statsbidrag redan beviljats eller ansökning härom ingivits till överstyrelsen för ämbetsverkets utlåtande, komma att färdigställas under budgetåret 1947/48.

På grund av den restriktivitet, som för närvarande iakttages vid beviljande av byggnadstillstånd, har överstyrelsen — som icke ansett sig böra räkna med några avsevärda lättnader härutinnan inom sådan tid, att det kan medföra någon inverkan på anslagsberäkningen — i detta sammanhang upptagit endast de byggnadsföretag, vilka överstyrelsen beräknar kunna komma till utförande under sistnämnda budgetår. Dessa byggnadsföretag äro

verkstads- och elevhemsbyggnader vid centrala verkstadsskolan i Uppsala,

verkstadsbyggnad vid centrala verkstadsskolan i Jönköping,	
elevhemsbyggnad » » » » Karlskrona,	
» » » » » Uddevalla,	
» » » » » Örebro,	
» » » » » Sundsvall,	

verkstads- och elevhemsbyggnader vid centrala verkstadsskolan i Sandö,

tillbyggnad till elevhem vid centrala verkstadsskolan i Vännäs samt

verkstads- och elevhemsbyggnader vid planerade centrala verkstadsskolan inom Skellefteå landskommun.

Överstyrelsen räknar vidare med, att statsbidrag till anskaffning för följande ändamål kommer att belasta anslaget i fråga, nämligen till

första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel samt inventarier och inredning för undervisningslokaler och elevinternat vid centrala verkstadsskolorna i Uppsala, Örebro, Sandö, Östersund och Vännäs,

första uppsättningen stadigvarande undervisningsmateriel samt inventarier och inredning för undervisningslokaler vid centrala verkstadsskolan i Jönköping samt

inventarier och inredning för elevinternat vid centrala verkstadsskolorna i Karlskrona och Uddevalla.

Sammanlagt kunna statsbidragen för de nu angivna ändamålen beräknas uppgå till i det närmaste 4 800 000 kronor. Det torde emellertid få anses uteslutet, att hela detta statsbidragsbelopp kommer att tagas i anspråk under budgetåret 1947/48. Minst två av de nämnda byggnadsföretagen komma knappast att bli färdigställda i sådan tid före den 1 juli 1948, att för dem beviljade statsbidrag i sin helhet hinna att utanordnas före nämnda tidpunkt. Överstyrelsen äsyftar därvid de angivna byggnaderna vid centrala verkstadsskolan i Örebro och vid den planerade skolan inom Skellefteå landsförsamling. Troligt är, att högst hälften av statsbidraget för anordnande av dessa byggnader kommer att ianspråktagas under budgetåret, vil-

ket förhållande skulle medföra en reduktion av det ovan upptagna beloppet 4 800 000 kronor med inemot 800 000 kronor. Då det vidare får anses sannolikt, att ytterligare något eller några av ovanstående byggnadsprogram icke kunna slutföras före den 1 juli 1948 och det på grund av nu rådande leveranssvårigheter beträffande maskiner och dylikt kan antagas, att vissa av de härövan nämnda anskaffningarna av materiel till skolorna icke bliva fullgjorda eller i varje fall statsbidrag för dem icke utbetalade före utgången av nästkommande budgetår, synes det enligt överstyrelsens mening försvarligt, att anslagsbelastningen beräknas till omkring 3 000 000 kronor.

Departement-
schefen.

Till ifrågavarande ändamål ha för budgetåren 1942/46 beviljats anslag med tillhopa 9 200 000 kronor, medan den sammanlagda anslagsbelastningen under dessa budgetår utgjort allenast 2 462 000 kronor. De rådande förhållandena å arbets- och produktionsmarknaderna medgiva icke heller för nästa budgetår en säker beräkning av medelsbehovet. Överstyrelsen för yrkesutbildning har föreslagit en sänkning av anslaget från 4 000 000 kronor till 3 000 000 kronor. Jag ansluter mig till detta förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3 000 000.

[274.] 16. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av centrala verkstadsskolor, förslagsanslag.** 17. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom, förslagsanslag.** Dessa anslag äro nu uppförda med 2 000 000 kronor, respektive 94 000 kronor. Då beredningen av dessa anslagsfrågor icke är avslutad, torde anslagen i riksstatsförslaget böra uppföras med preliminärt beräknade belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna

dels till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av centrala verkstadsskolor* ett *förslagsanslag* av kronor 2 350 000;

dels ock till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom* ett *förslagsanslag* av kronor 105 000.

[275.] 18. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av flygmekanikeravdelningar, förslagsanslag.** Detta anslag, som för budgetåret 1944/45 var uppfört med 1 040 000 kronor, är sedan budgetåret 1945/46 uppfört med ett nominellt belopp av 100 kronor. Överstyrelsen för yrkesutbildning har, under framhållande av att

det vore ovisst, om förevarande anslag komme att belastas med några utgifter under nästa budgetår, föreslagit, att detsamma skulle uppföras med oförändrat belopp.

Jag biträder överstyrelsens förslag om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår för ifrågavarande ändamål och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av flygmekanikeravdelningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100.

[276.] 19. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av flygmekanikerskolan i Mölndal, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 190 000 kronor. Då beredningen av denna anslagsfråga icke är avslutad, torde anslaget böra i riksstatsförslaget uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, beräkna för budgetåret 1947/48 till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av flygmekanikerskolan i Mölndal* ett *förslagsanslag* av kronor 220 000.

[277.] 20. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av sjömansskolor, förslagsanslag.** 21. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av sjömansskolor, förslagsanslag.**

Anslag till nämnda ändamål ha uppförts å riksstaten från och med innevarande budgetår. Anslaget till bidrag till inrättande av sjömansskolor är uppfört med 150 000 kronor och anslaget till bidrag till driften av sjömansskolor med 100 000 kronor.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om anvisande av oförändrade anslag för nästa budgetår. Överstyrelsen har beräknat, att under innevarande budgetår skulle tillkomma en sjömansskola i Göteborg samt under budgetåret 1947/48 ytterligare tre sjömansskolor, nämligen i Stockholm, Hälsingborg och Kalmar. Då några kostnadsberäkningar för behövliga byggnader emellertid ännu icke föreläge, funne överstyrelsen sig sakna skäl att föreslå ändrad medelsanvisning för nästa budgetår.

Jag erinrar, att min företrädare i ämbetet vid avvägande av anslagsbehovet för innevarande budgetår fann det vara svårt att exakt beräkna detta, enär då icke kunde förutsägas, på vilka orter och i vilken omfatt-

Departementschefen.

ning sjömansskolor komme att under året vara i verksamhet. Detsamma är förhållandet även i fråga om nästa budgetår. Hitintills har endast skolan i Göteborg kommit i gång och kostnadsberäkningar för erforderliga nybyggnader föreligga ej heller ännu. I detta läge har jag funnit mig böra biträda överstyrelsens för yrkesutbildning förslag om oförändrad medelsanvisning till ifrågavarande ändamål och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av sjömansskolor för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 150 000;

dels ock till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av sjömansskolor för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 100 000.

[278.] 22. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 27 600 kronor. Ur anslaget utgå bidrag till vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning under budgetåret 1946/47 anordnade kurser för utbildning av elektriska installatörer med behörighet, som avses i kungörelsen den 2 juni 1939 (nr 219) angående behörighet att vid elektriska starkströmsanläggningar utföra installationsarbete, med *dels* sammanlagt högst 18 600 kronor till högst tre kurser för utbildande av installatörer med behörighet av klass B, *dels ock* sammanlagt högst 9 000 kronor till högst fem kurser för utbildande av installatörer med behörighet av klass C. För kursverksamheten gällande bestämmelser framgå av statsliggaren sid. 698.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår måtte uppföras med 39 600 kronor, vilket innebär en höjning av anslaget med 12 000 kronor. Överstyrelsen har anfört bland annat följande.

Enär under budgetåret 1945/46 antalet sökande till B-kurserna varit så stort att många måst avvisas på grund av platsbrist, anser sig överstyrelsen efter samråd med kommerskollegium böra föreslå, att under budgetåret 1947/48 antalet sådana kurser ökas från tre till fyra. Däremot synes antalet C-kurser kunna minskas från fem till fyra. De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande kurser skulle härigenom, under förutsättning att liksom för innevarande budgetår utgifterna per B-kurs beräknades till 6 200 kronor och per C-kurs till 1 800 kronor, för budgetåret 1947/48 uppgå till $(24\,800 + 7\,200 =) 32\,000$ kronor. Då det emellertid visat sig bliva alltmera svårt att erhålla kompetenta lärare, som äro villiga att undervisa i sagda kurser för ett arvode av i genomsnitt 7 kronor per timme, såsom hittills varit fallet, anser sig överstyrelsen tvungen att räkna med en höjning av lärararvodena med i medeltal 2 kronor per timme. Kostnaderna skulle därigenom ökas med cirka $(620 \times 2 =) 1\,240$ kronor per B-kurs samt cirka $(220 \times 2 =) 440$ kronor per C-kurs. De sammanlagda utgifterna torde sålunda, enligt

överstyrelsens beräkning, uppgå till i runt tal 29 800 kronor för fyra B-kurser samt i runt tal 9 000 kronor för fyra C-kurser, eller sammanlagt 38 800 kronor. Dessutom bör räknas med något ökade driftkostnader, vilka kunna uppskattas till i medeltal 100 kronor per kurs, varför anslaget synes böra uppföras med 39 600 kronor.

Vad överstyrelsen anfört och föreslagit har icke givit mig anledning till erinran. Ifrågavarande anslag torde därför för nästa budgetår böra höjas med 12 000 kronor till 39 600 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer* för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 39 600.

[279.] 23. **Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever, förslagsanslag.** För innevarande budgetår äro särskilda anslag uppförda för stipendier åt elever vid skilda yrkesundervisningsanstalter enligt följande sammanställning:

Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning	kronor 1 800 000
Centrala verkstadsskolor	» 1 650 000
Verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom	» 100 000
Flygmekanikerskolan i Mölndal	» 150 000
Sjömansskolor	» 50 000
Summa kronor 3 750 000.	

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett gemensamt anslag för nyss angivna ändamål å 5 400 000 kronor, innebärande alltså en med 1 650 000 kronor ökad medelsanvisning. Överstyrelsen har därvid räknat med nya grunder för ifrågavarande stipendier, i huvudsak innebärande samma system med grundstipendier och behovsstipendier, som från och med innevarande budgetår tillämpas i fråga om stipendier vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter.

N u v a r a n d e g r u n d e r. För stipendier åt elever vid yrkesundervisningen gälla för närvarande samma grunder som för elevstipendier vid folkhögskolorna. Jag torde därför få hänvisa till den redogörelse härutinnan, som lämnats i samband med frågan om medelsanvisning till dessa stipendier.

Ö v e r s t y r e l s e n s f ö r s l a g. Överstyrelsen har verkställt en undersökning angående yrkesskolelevernars inackorderingsförhållanden vid heldagskurser om minst 5 månaders längd under arbetsåret 1945/46. Resultatet framgår av följande sammanställning.

S k o l o r	Hela elev- antalet	E l e v e r					
		inackorderade				boende i hemmet	
		i elevhem		på annat sätt		antal	%
		antal	%	antal	%		
kommunala yrkesskolor . .	6 270	342	5,5	1 925	30,7	4 003	63,8
enskilda »	3 450	820	23,8	1 391	40,3	1 239	35,9
centrala verkstadsskolor . .	1 738	1 151	66,2	194	11,2	393	22,6
skolor för arbetslös ungdom	93	33	35,5	20	21,5	40	43,0
flygmekanikerskolan i Möln- dal	191	132	69,1	—	—	59	30,9
Totalt	11 742	2 478	21,1	3 530	30,1	5 734	48,8

I anslutning härtill har överstyrelsen anfört följande.

Av sammanställningen framgår, att en ganska stor del av yrkesskolele-
verna måste vara inackorderade på annat sätt än i elevhem vid skola. De,
som ha förmånen av att kunna bo i elevhem, kunna i regel räkna med en
lägre inackorderingskostnad än de, som äro inackorderade på annat sätt.
Överstyrelsen får dock i detta sammanhang erinra om, att vissa skolhem ha
sådana inackorderingskostnader, att nuvarande högsta stipendiebelopp, 90
kronor, i en del fall icke räcker till betalning av elevernas inackordering och
i andra fall icke till täckandet av samtliga kostnader för kursvistelsen (in-
ackordering, resor, läroböcker, kläder, personliga utgifter m. m.).

Yrkesskolorna ligga i motsats till folkhögskolor, lantmanna- och lanthus-
hållsskolor men i likhet med läroverk och andra högre skolor i regel i tät-
orter, och cirka $\frac{3}{4}$ av eleverna i heldagskurser gå i yrkesskolor, som ligga å
E-I-ort. För särskilt de yrkesskolelever, som icke ha tillgång till elevhem,
torde kostnaderna för kursvistelsen bli lika höga som för inackorderad läro-
verkselev å samma eller jämförlig ort. Av hela elevantalet är 3 530 elever
eller 30 procent inackorderade på annat sätt än i elevhem.

Överstyrelsen framhåller därefter, att arbetspremier till elever endast
förekomme vid verkstadsskolor. Dessa premier utginge i regel med 5 à 10
kronor per månad under första året, 10 à 20 kronor per månad under andra
året samt kunde i undantagsfall uppgå till ganska avsevärda belopp, t. ex.
80 kronor per månad under fjärde året. Överstyrelsen hade ansett sig böra
göra visst avdrag å stipendiebeloppen för sådana elever, som åtnjöte större
arbetspremier.

Kurstiden vid yrkesskolorna vore i regel kortare än vid läroverk och lik-
nande skolor, vid verkstadsskolor i allmänhet 2 år, i handelsskolor 1 à 2 år
och i skolor för husligt arbete 1 år. Vid en del yrkesskolor förekomme dock
en utbildningstid av 4 år. Överstyrelsen erinrar emellertid om att enligt
kungörelsen den 28 juni 1946 (nr 552) angående statsstipendier för bedri-
vande av studier vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter kunde dessa högre

stipendier utgå även vid studier vid skolor med relativt kort kurstid, t. ex. vid folkskolans högre avdelningar, vid vilka kurstiden vore ett år.

Överstyrelsen, som funne önskvärt att få till stånd lika gynnsamma stipendiemöjligheter vid yrkesskolor som vid läroverk och liknande skolor, har framlagt förslag rörande ändrade grunder för förstnämnda stipendier, innebärande, som förut nämnts, införande av ett system med grundstipendier och behovsstipendier. De förra skulle för inackorderad elev utgå med 55 kronor per kursmånad (oberoende av inackorderingsformen) och för dagligen resande elev med ett belopp motsvarande dels resekostnaden, i den mån den samma överstege 5 kronor per kursmånad, dels ock hälften av kostnaden för frukostmål under huvudrasten. Behovsstipendierna föreslås utgå med högst 60 kronor för kursmånad.

Beträffande villkoren för erhållande av grundstipendium har överstyrelsen förordat vissa avvikelser från vad som gäller i fråga om läroverksstipendierna, bland annat innebärande en uppmjukning av föreskriften om studielämplighet.

Överstyrelsen har i runda tal beräknat *kostnaderna* för stipendier under nästa budgetår vid ett genomförande av förslaget sålunda (inom parentes angives ökning respektive minskning i förhållande till nuvarande anslag):

Kommunala och enskilda anstalter för

yrkesundervisning	kronor 3 229 000	(+ 1 429 000)
Centrala verkstadsskolor	» 1 848 000	(+ 198 000)
Verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom	» 97 000	(— 3 000)
Flygmekanikerskolan i Mölndal	» 170 000	(+ 20 000)
Sjömansskolor	» 50 000	

Summa kronor 5 394 000 (+ 1 644 000).

Vid oförändrade stipendiegrunder har överstyrelsen beräknat ett anslagsbehov av i runt tal 4 102 000 kronor eller 352 000 kronor mer än för innevarande budgetår.

Remissyttranden.

Statskontoret har förklarat sig icke helt övertygat om att fullgoda skäl föreläge att för yrkesskolornas del övergå till det nya stipendiesystemet. Ämbetsverket har anfört bland annat:

Av den nu förebragta utredningen framgår, att vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning ungefär hälften av eleverna äro boende å kursorten. För dessa skolor finnes sålunda en tydlig motsättning mellan skolort och icke skolort. Detsamma kan emellertid icke med samma styrka sägas om de centrala verkstadsskolorna och arbetslöshetsskolorna, i fråga om vilka endast omkring 20 procent av eleverna äro boende å kursorten. I det stora hela lär man emellertid för yrkesskolornas del med ett visst fog kunna peka på önskvärdheten av en utjämning mellan stad och land, vilket i sin tur kan anföras som motiv för en övergång till det av överstyrelsen föreslagna stipendiesystemet. Det måste emellertid betonas, att

skälen för en övergång icke äro lika starka för yrkesskolornas del som för de skolor, för vilka det nya systemet redan blivit genomfört. I fråga om yrkesskolorna är nämligen studietiden i allmänhet avsevärt kortare än vid de högre skolformerna. Härtill kommer, att efter genomgången yrkesutbildning eleverna torde omedelbart komma ut i förvärsarbetet, medan läroverksutbildningen ofta följes av en ekonomiskt påfrestande och långvarig yrkesutbildning, exempelvis vid högskola eller folkskoleseminarium, under vilken statsstipendium såsom regel icke utgår.

Av det anförda lär framgå, att statskontoret för sin del icke är helt övertygat om att fullgoda skäl föreligga att för yrkesskolornas del övergå till det nya stipendiesystemet. 1946 års riksdag har emellertid betonat önskvärdheten av att teoretiska och praktiska studier så vitt möjligt jämföras i stipendiehänseende. Skulle med hänsyn härtill en övergång till det nya systemet för yrkesskolornas del anses böra komma till stånd, måste statskontoret, som icke kan finna skäl föreligga för att eleverna vid yrkesskolorna skulle erhålla en särskild förmånsställning i detta avseende, för sin del — under framhållande av önskvärdheten av likformighet inom stipendieverksamheten — bestämt påyrka, att motsvarande krav å studielämplighet, som gälla för stipendiegivningen vid de högre läroanstalterna, uppställas jämväl för eleverna vid yrkesskolorna.

Beträffande dispositionen av de medel, som komma att ställas till förfogande för ändamålet för nästkommande budgetår, må framhållas, att det enligt statskontorets mening bör övervägas om icke tidpunkten nu är inne för en återgång till den tidigare gällande principen om reciprocitet beträffande stipendiegivningen till elever från de nordiska länderna.

Studielånenämnden har ansett sig icke kunna tillstyrka, att stipendiegrunderna för läroverksungdomen utan vidare tillämpades för eleverna i yrkesskolorna. Nämnden har bland annat anført:

Studielånenämnden anser sig icke kunna tillstyrka, att de av riksdagen 1946 beslutade grunderna för stipendier åt läroverksungdomen utan vidare tillämpas för eleverna i yrkesskolorna. Därmed har nämnden icke velat avvisa tanken på att ett system med grundstipendier och behovsstipendier kan vara möjligt även för yrkesskoleleverna, men detaljerna i detta system böra ytterligare övervägas och anpassas efter de särskilda förhållandena inom yrkesskolväsendet. Den likställdhet i fråga om ekonomisk studiehjälp mellan olika slag av utbildning, som överstyrelsen åsyftat med sitt förslag och som nämnden är angelägen betona att nämnden också önskar åvägbringa, synes böra vinnas genom en allmän översyn av statens stipendieverksamhet. För att emellertid bereda de ekonomiskt svagast ställda yrkesskoleleverna samma maximala stipendieunderstöd, som kan ges åt läroverksungdom, föreslår nämnden, att stipendierna till yrkesskolelever, i avvaktan på slutlig anordning av stipendierna, budgetåret 1947/48 höjas till maximalt 115 kronor per månad. Nämnden vill också betona, att stipendierna måtte utgå efter generösa grunder och att särskilt hänsyn toges till merkostnad för inackordering utom hemmet.

Departementschefen.

Såsom framgår av det föregående har skolöverstyrelsen i fråga om elevstipendierna vid folkhögskolor föreslagit införande av samma princip — med grundstipendier och behovsstipendier — som från och med innevaran-

de budgetår genomförts beträffande stipendier för elever vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. Samma system har av överstyrelsen för yrkesutbildning föreslagits till genomförande även i fråga om elevstipendier vid yrkesskolorna. Överstyrelsens förslag härutinnan har beräknats draga en merkostnad för nästa budgetår av i runt tal 1 290 000 kronor.

Den av överstyrelsen framlagda utredningen synes otvivelaktigt giva vid handen, att beträffande yrkesskolorna större fog finnes för införandet av ett system med grundstipendier och behovsstipendier än vid folkhögskolorna. Det synes emellertid önskvärt, att systemet anpassas efter de speciella förhållandena vid förevarande skolor. De ytterligare överväganden, som det framlagda förslaget kräver, torde böra komma till stånd vid den allmänna översyn av statens studiehjälpverksamhet, som, enligt vad jag i det föregående erinrat, uppdragits åt studielånenämnden. Jag kan därför icke för närvarande förorda några nya grunder beträffande hit hörande stipendier.

Däremot synes i likhet med vad jag tillstyrkt beträffande folkhögskolorna maximibeloppet för stipendium böra provisoriskt höjas från nuvarande 90 kronor till 115 kronor. Jag förutsätter därvid, att denna förmån skall utgå endast till elever från andra orter än skolorten, vilka icke äro inackorderade i elevhem och vilkas kostnader för inackordering mer väsentligt överstiga kostnaderna för inackordering i elevhem. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser härom.

Det synes lämpligt, att medlen till elevstipendier vid de olika yrkesundervisningsanstalterna i fortsättningen anvisas under ett gemensamt förslagsanslag, förslagsvis benämnt Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever. Detta anslag synes för nästa budgetår böra uppföras med 4 100 000 kronor, innebärande en ökad medelsanvisning i förhållande till innevarande budgetår med 350 000 kronor.

Beträffande den av statskontoret ifrågasatta reciprociteten vid stipendietilldelningen åt elever från de övriga nordiska länderna hänvisar jag till vad jag anfört i fråga om motsvarande spörsmål vid folkhögskolorna. Jag förutsätter i detta sammanhang, att Kungl. Maj:t alltjämt må i enlighet med hittills tillämpad praxis och efter prövning i varje särskilt fall medgiva, att stipendier må efter samma grunder som för svenska yrkesskolelever utgå även åt andra icke-svenska medborgare än nu nämnts, vilka äro bosatta i Sverige.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 4 100 000.

[280.] 24. Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till grafiska institutet. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 3 600

kronor. Grafiska institutet har upprättats av svenska boktryckarföreningen och är avsett för utbildning av företags- och arbetsledare inom den grafiska industrien samt av produktionsmän inom reklambranschen. Institutet disponerar sedan hösten 1943 vissa lokaler i den av konstfackskolan disponerade fastigheten, vilken redovisas å statens allmänna fastighetsfond. Då institutet ansetts böra få disponera lokalerna kostnadsfritt, erhåller institutet ur detta anslag statsbidrag med belopp, motsvarande hyresersättningen till fastighetsfonden. Bidraget avser däremot icke städnings- och bränslekostnader och dylikt. Hyran för de av institutet disponerade utrymmena beräknas till 3 600 kronor för helt år.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har, efter av *institutets direktion* i ämnet gjord framställning, anhållit om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departement-
schefen.

Jag biträder överstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till grafiska institutet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 3 600.

[281.] 25. **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.** Detta anslag är nu uppfört med 37 000 kronor. Statsbidraget utgår under villkor, bland annat, att skolans rektor, ordinarie lärare och vaktmästare åtnjuta avlöning till minst samma belopp som de ordinarie avlöningsförmåner, vilka enligt gällande bestämmelser tillkomma de tekniska fackskolornas rektorer, lektorer och ordinarie vaktmästare.

Med hänsyn till de merkostnader, som på grund av nämnda statsbidragsvillkor åsamkats bergsskolan i Filipstad genom den av 1946 års riksdag under vårsessionen beslutade provisoriska regleringen av statstjänstemännens löneförmåner, har å tilläggsstat I till rikstatsen för innevarande budgetår anvisats ytterligare 2 800 kronor såsom bidrag till läroanstalten.

Jernkontoret har med hänsyn till beräknade förhöjda lönekostnader begärt en höjning av ifrågavarande anslag med 2 184 kronor till 39 184 kronor. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* har tillstyrkt, att anslaget höjes med i runt tal 2 000 kronor till 39 000 kronor.

Departement-
schefen.

I likhet med överstyrelsen tillstyrker jag en höjning av anslaget med 2 000 kronor till 39 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 39 000.

[282.] 26. **Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till textilinstitutet i Borås, förslagsanslag.** Anslaget är nu uppfört med 42 000

kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, sid. 701. Enligt medgivande av riksdagen utgår ur anslaget till kristillägg dylikt tillägg till sådana befattningshavare vid institutet, vilka åtnjuta dyrtidstillägg, efter samma grunder som gälla för befattningshavare i statens tjänst vid oreglerade verk, dock under villkor, att halva kostnaden bestrides av vederbörande kommun eller landsting. *Styrelsen för institutet* har hemställt om höjning av här ifrågavarande anslag med 15 783 kronor, bidraget till dyrtidstillägg oberäknat. *Överstyrelsen för yrkesutbildning* har tillstyrkt höjning av anslaget med 17 000 kronor, inklusive bidrag till dyrtidstillägg.

Fördelningen av det för innevarande budgetår anvisade anslaget och de av överstyrelsen för yrkesutbildning för nästa budgetår föreslagna anslagsbeloppen framgå av följande sammanställning.

Ä n d a m å l	För budget- året 1946/47 anvisade belopp	Av översty- relsen för yrkesutbild- ning föreslag- na belopp
1. Institutets verksamhet i allmänhet	14 220	17 000
2. Anskaffande av färgningsapparat och fro- tervävstol	—	12 800
3. Avlönande av föreståndare, tillika lärare i spinneriteknik	5 000	5 000
4. Avlönande av lärare i textilvarukunskap	3 000	3 250
5. Avlönande av lärare i bindingslära	3 000	3 250
6. Avlönande av lärare i konfektionsteknik	3 000	3 250
7. Avlönande av lärarinna i handvävning	2 000	2 000
8. Avlönande av lärarinna i färg- och mönster- komposition	1 400	1 400
9. Extra lärare och assistenter	1 100	1 100
10. Bidrag till pensionsavgifter	1 000	700
11. Bestridande av halva kostnaden för dyrtids- tillägg åt befattningshavare vid institutet, förslagsvis	8 280	9 250
Summa kronor	42 000	59 000

Institutets styrelse har framhållit den starka utvecklingen av institutet under senare år i såväl kvantitativt som kvalitativt avseende. Denna utveckling finner styrelsen vara av så stort värde för vårt land, att den synnerligen väl motiverar den begärda höjningen av det utgående statsbidraget.

Överstyrelsen har beträffande de av överstyrelsen föreslagna höjningarna av vissa utgiftsposter anfört huvudsakligen följande.

I n s t i t u t e t s v e r k s a m h e t i a l l m ä n h e t. I ett av institutets styrelse framlagt förslag till stat har kostnaden för arvoden till kassör och bokförare uppförts med 1 500 kronor, vilket innebär en höjning med 1 000 kronor. Höjningen beror dels på den stora ökning i arbetsbördan, som ägt rum genom institutets utveckling, dels på den arbetsökning, som motses

i samband med källskattens införande. Posten bränsle, lyse och kraft har i staten uppförts med 12 500 kronor, vilket ansetts vara normalt. För renhållning och städning ha beräknats ökade kostnader på grund av nytt avtal med städningsspersonalen. Premierna för olycksfallsförsäkring av de elever och lärare, som arbeta i maskinlaboratorierna ha ansetts kunna täckas av vinsten av försäld produktion. Styrelsen har vidare framhållit, att för underhåll av maskiner och redskap budgetåret 1945/46 endast använts 4 510 kronor. Styrelsen har emellertid ansett institutet vara i stort behov av en förnyelse av utrustningen i maskinlaboratorierna och har i staten upptagit ett belopp av 33 400 kronor till detta ändamål. Därav har till underhåll och nödvändiga reparationer beräknats 4 000 kronor, till anskaffande av färgningsapparat 4 200 kronor, till anskaffande av frotervävstol 15 000 kronor och till anskaffande av tvinnmaskin 10 200 kronor.

Överstyrelsen finner — med hänsyn till institutets utveckling och de nya arbetsuppgifter som genom källskattens införande komma att åvila institutets kansli — skäligt att arvoden till institutets kassör och bokförare samt skrivbiträde beräknas till sammanlagt 2 000 kronor (mot i staten uppförda 3 000 kronor). Mot styrelsens i staten uppförda kostnader för bränsle, lyse, kraft och vatten samt renhållning, städning, försäkringar och expenser finner överstyrelsen icke någon anledning till erinran. Till underhåll och nödvändiga reparationer av befintliga maskiner räknar överstyrelsen i likhet med styrelsen med ett sammanlagt belopp av 4 000 kronor. Vad beträffar de av styrelsen begärda anslagen till anskaffande av färgningsapparat, frotervävstol samt tvinnmaskin har överstyrelsen erfarit att den sistnämnda såsom gåva överlämnats till institutet. Överstyrelsen saknar således anledning att beräkna något anslag till denna maskin. Vad de övriga nyanskaffningarna beträffar finner överstyrelsen det synnerligen önskvärt att institutet beredes tillfälle göra desamma. Överstyrelsen vill sålunda tillstyrka, att statsbidrag till ändamålet beviljas med $\frac{2}{3}$ av den beräknade anskaffningskostnaden under förutsättning att från Älvsborgs läns landsting eller från annat håll tillskjutes återstående tredjedel. Anslaget till ifrågavarande ändamål synes emellertid i staten icke böra redovisas under rubriken till institutets verksamhet i allmänhet utan med hänsyn till karaktären av engångsanslag i staten uppföras under särskild rubrik. Vad beträffar styrelsens beräkning av övriga kostnader under nu ifrågavarande rubrik har överstyrelsen intet att erinra. Hela anslagsbeloppet under rubriken 1. Institutets verksamhet i allmänhet bör därför beräknas till 25 500 kronor, varav statens andel skulle utgöra 17 000 kronor innebärande en höjning med 2 780 kronor.

I enlighet med vad ovan anförts uppföres under särskild rubrik 2. Anskaffande av färgningsapparat och frotervävstol sammanlagt 19 200 kronor, därav statsbidrag 12 800 kronor.

Avlöande av lärare i textil varukunskap, i bindningslära och i konfektionsteknik. Beträffande avlöningar till lärare i textil varukunskap, bindningslära och konfektionsteknik har i förslaget till stat upptagits 6 500 kronor för var och en, varav hälften, 3 250 kronor, skulle utgå i form av statsbidrag. För innevarande budgetår är motsvarande statsbidragsbelopp 3 000 kronor. Överstyrelsen finner skäligt att en höjning av lönen vidtages i enlighet med vad förslagsstaten utvisar med hänsyn till det provisoriska lönstillägg, som utgår till stats-

tjänstemän. På staten bör av denna lönehöjning komma 250 kronor per befattningshavare, innebärande en anslagshöjning med 750 kronor.

Bidrag till pensionsavgifter. Beträffande posten bidrag till pensionsavgifter har styrelsen anført att utgiftsbeloppet beräknats nedgå till 1 400 kronor. Statsbidraget bör således sänkas från 1 000 till 700 kronor.

Dyrtidstillägg. Statsbidraget till dyrtidstillägg finner överstyrelsen böra uppföras med förslagsvis 9 250 kronor.

Med biträdande av överstyrelsens förslag förordar jag, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår höjes med 17 000 kronor till 59 000 kronor. Av anslagshöjningen utgöra 12 800 kronor ett engångsbelopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till textilinstitutet i Borås* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 59 000.

[283.] **27. Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till Lennings textiltekniska institut i Norrköping.** Såsom bidrag till ifrågavarande läroanstalt utgick under budgetåren 1937/45 anslag med, för åren 1937/42 18 000 kronor och för åren 1942/45 23 000 kronor. För sistlidna budgetår var anslaget uppfört med 27 000 kronor och utgår för innevarande budgetår med 33 000 kronor.

Institutets styrelse, som upplyst att undervisningen vid institutet enligt styrelsens beräkning komme att under budgetåret 1947/48 liksom innevarande år bedrivas i två parallella avdelningar med ytterligare uppdelning vid laborationer, har hemställt att ifrågavarande anslag måtte för budgetåret 1947/48 höjas med 2 000 kronor till 35 000 kronor.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har, med hänsyn till att vinsten av försåld produktion i en till styrelsens framställning fogad inkomst- och utgiftsstat syntes vara lågt beräknad, hemställt, att anslaget måtte uppföras med oförändrat belopp.

Då jag i likhet med överstyrelsen för yrkesutbildning icke anser mig böra förorda någon höjning av ifrågavarande anslag torde detsamma för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 33 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Särskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till Lennings textiltekniska institut i Norrköping* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 33 000.

[284.] **28. Yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. m., förslagsanslag.** För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor. Anslaget skall jämlikt Kungl. Maj:ts beslut disponeras på följande sätt:

1. Anordnande i begränsad omfattning vid behov av yrkesutbildningskurser för arbetslösa, <i>förslagsvis</i>	kronor	1 500 000
2. Yrkesutbildning för f. d. fast anställt manskap vid försvaret, <i>förslagsvis</i>	»	250 000
3. Yrkesutbildning för långtidsinkallad beredskapspersonal, <i>förslagsvis</i>	»	50 000
		Summa kronor 1 800 000.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt, att ifrågavarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med 1 675 000 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 125 000 kronor. Överstyrelsen har föreslagit, att anslagsposten till anordnande i begränsad omfattning vid behov av yrkesutbildningskurser för arbetslösa uppföres med ett oförändrat belopp av förslagsvis 1 500 000 kronor och anslagsposten till yrkesutbildning för f. d. fast anställt manskap vid försvaret med ett med 175 000 kronor minskat belopp av förslagsvis 75 000 kronor. Överstyrelsen har anhållit, att under denna anslagspost beviljade medel måtte få användas även för i vederbörlig ordning beslutade kurser, som icke stå under överstyrelsens inseeende. Överstyrelsen har icke ansett det erforderligt att för nästa budgetår beräkna några medel under anslagsposten till yrkesutbildning för långtidsinkallad beredskapspersonal. Däremot har överstyrelsen ansett det önskvärt att särskilda kurser vid behov anordnas för tillgodoseende av behovet av arbetskraft i olika arbetsmarknadslägen och för skilda ändamål. Överstyrelsen har därför föreslagit, att under förevarande anslag måtte för sådant ändamål under rubriken Andra särskilda yrkesutbildningskurser uppföras ett belopp av förslagsvis 100 000 kronor. Överstyrelsen har anført bland annat följande.

Anordnande i begränsad omfattning vid behov av yrkesutbildningskurser för arbetslösa. Yrkesutbildningskurser för arbetslösa ha endast i ringa omfattning hittills behövt komma till stånd. Kurserna ha, så när som på en kurs för mekaniker i Göteborg, vilken anordnats såsom fortbildningskurs, haft karaktären av omskolningskurser. Antalet närvarande kursdeltagare i arbetslöshetskurser var den 30 juni 1946 96. Några säkra hållpunkter för att bedöma medelsbehovet för anordnandet under budgetåret 1947/48 av yrkesutbildningskurser för arbetslösa föreligga givetvis icke. För ändamålet torde förslagsvis böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 1 500 000 kronor.

Yrkesutbildning för f. d. fast anställt manskap vid försvaret. Särskilda kurser för f. d. fast anställt manskap ha under budgetåret 1945/46 icke behövt anordnas av överstyrelsen. Nu rådande arbetsmarknadsläge med gynnsamma möjligheter till arbetsplacering har sannolikt varit en anledning till att behov av sådana kurser icke förelegat. Även om förhållandena i detta avseende kunna ändras torde man dock, med hänsyn till att antalet långtjänstbeställningar avses skola ytterligare ökas och avgången därigenom, i varje fall under viss övergångstid,

kommer att bli förhållandevis ringa, kunna räkna med mindre behov av kursverksamhet för f. d. fast anställt manskap än hittills skett. Det torde därför vara tillräckligt att för ändamålet beräkna ett belopp av 75 000 kronor. Vidkommande dispositionen av ifrågavarande anslagspost gäller för närvarande, att medel kunna tagas i anspråk endast för kursverksamhet inom överstyrelsens arbetsområde. Efter samråd med styrelsen för försvarets socialbyrå har överstyrelsen funnit, att man bör räkna med att vissa särskilda kurser inom andra områden än dem som falla inom överstyrelsens arbetsområde kunna behöva anordnas för avgången underbefäl. Närmast åsyftas härvid poliskurser vid statens polisskola och kurser för utbildning av radiotelegrafister, vilka anordnas av telegrafstyrelsen. Överstyrelsen får därför hemställa, att dessa medel må användas även för i vederbörlig ordning beslutade kurser, som icke stå under överstyrelsens insende.

Yrkesutbildning för långtidsinkallad beredskapspersonal. Vad beträffar yrkesutbildning för långtidsinkallad beredskapspersonal synes särskilt medelsbehov för budgetåret 1947/48 icke behöva beräknas. Överstyrelsen förutsätter emellertid därvid att, i den mån fråga kan bli om att bereda yrkesutbildning i enlighet med föreskrifterna i Kungl. Maj:ts kungörelse den 25 maj 1945 (nr 194) angående övergångsförmåner för viss långtidsinkallad personal, inplacering får ske vid pågående arbetslöshets- eller liknande kurser. Enligt vad överstyrelsen erfarit torde alltså för avvecklingsuppgiften användas personal, som torde kunna komma i fråga till förmåner enligt nyssnämnda kungörelse.

Andra särskilda yrkesutbildningskurser. I underdånig framställning den 10 maj 1946 har överstyrelsen hemställt att det täcktes Kungl. Maj:ts medgiva överstyrelsen att från och med budgetåret 1946/47 tills vidare i den omfattning, som efter samråd med statens arbetsmarknadskommision, svenska byggnadsindustriförbundet och svenska murareförbundet kunde befinnas lämpligt och möjligt, anordna förberedande kurser för murarlärlingar i syfte att underlätta ökad lärlingsutbildning inom murarfacket. Överstyrelsen hemställde desslikes, att kostnaderna för denna kursverksamhet finge bestridas ur förslagsanslaget till yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. m. Överstyrelsen, som i samråd med arbetsmarknadskommisionen haft överläggningar i denna fråga med de berörda arbetsmarknadsorganisationerna, anförde i sin framställning bland annat, att en provisorisk kursverksamhet av den natur, varom här vore fråga, syntes i huvudsak kunna likställas med de tidigare för tillgodoseende av verkstadsindustrins behov av viss arbetskraft anordnade beredskapskurserna. Samtliga kostnader förutom kostnaderna för ersättningar åt eleverna borde därför bestridas av statsverket och utgå från nu ifrågavarande anslag. I fråga om ersättning till eleverna hade byggnadsindustriförbundet förbundit sig att till förfogande för överstyrelsen ställa ett belopp av 400 kronor för varje kursdeltagare, att utdelas som stipendium.

Det synes föreligga anledning räkna med, att kursverksamhet av liknande art, som den tidigare beredskapskurserna representerade, kan behöva anordnas i olika arbetsmarknadslägen och för skilda ändamål. Överstyrelsen vill i detta sammanhang erinra om vad investeringsutredningen anför angående behovet av utbildning av vissa yrkesmän i sitt betänkande den 2 januari 1946 (stat. off. utr. 1946: 13) med utredning rörande per-

sonal- och materielresurser m. m. för genomförande av ett arbetsprogram enligt av utredningen tidigare framlagt förslag. Utredningen, som funnit omedelbara åtgärder för att tillgodose väntat ökat behov av dylika yrkesmän vid utnyttjandet av föreslagen investeringsreserv icke böra vidtagas, framhåller, att förberedelser dock synas böra vidtagas så att utbildning av framför allt bergsprängare utan tidsutdräkt kan igångsättas, då så kan bli erforderligt. Att förbereda sådan yrkesutbildning genom utarbetande av kursplaner och på annat sätt syntes närmast vara en uppgift för överstyrelsen för yrkesutbildning anför utredningen vidare och meddelar, att den hos överstyrelsen hemställt om medverkan i detta hänseende. Överstyrelsen har också i enlighet med utredningens hemställan verkställt vissa förberedelser och bland annat upprättat kursplaner. Därest dylika kurser skulle behöva komma till stånd, synes även i detta fall kurskostnaderna böra bestridas av statsmedel.

På grund av vad ovan anförts vill överstyrelsen föreslå, att medel under förevarande anslag även beräknas till »Andra särskilda yrkesutbildningskurser». Det bör givetvis ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser, som må befinnas erforderliga. Några fasta hållpunkter för beräkning av det medelsbehov, som kan komma att föreligga för anordnandet av dylika kurser, förefinnas icke. Förslagsvis torde emellertid 100 000 kronor böra beräknas för ändamålet.

Departementschefen.

Anslagsposten till anordnande i begränsad omfattning vid behov av yrkesutbildningskurser för arbetslösa, nu förslagsvis 1 500 000 kronor, torde med hänsyn till medelsåtgången under de två sista budgetåren böra sänkas med 500 000 kronor till 1 000 000 kronor. Anslagsposten till yrkesutbildning för f. d. fast anställt manskap vid försvaret torde i enlighet med överstyrelsens förslag böra uppföras med förslagsvis 75 000 kronor, innebärande en minskning med 175 000 kronor. Överstyrelsens förslag att denna anslagspost i fortsättningen skall kunna tagas i anspråk jämväl till yrkesutbildningsverksamhet, som faller utanför överstyrelsens verksamhetsområde, har icke givit mig anledning till erinran. Till yrkesutbildning för långtidsanställd beredskapspersonal är nu uppfört en anslagspost å förslagsvis 50 000 kronor. Särskilda medel till detta ändamål torde i enlighet med överstyrelsens förslag icke behöva beräknas för nästa budgetår. Under erinran om att 1946 års riksdag (skrивelsen 1946: 507, p. 7) medgivit, att förevarande anslag må disponeras jämväl till bestridande av kostnader för anordnande av förberedande kurser för murarlärningar och andra därmed jämförliga ändamål, tillstyrker jag, att i enlighet med överstyrelsens förslag beräknas förslagsvis 100 000 kronor under en ny anslagspost till »Andra särskilda utbildningskurser».

Vid bifall till vad jag sålunda anført bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med $(1\,000\,000 + 75\,000 + 100\,000 =)$ 1 175 000 kronor, vilket innebär en anslagsminskning med 625 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 1 175 000.

[285.] 29. **Befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare, förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål ha alltsedan 1917 av riksdagen anvisats anslag. Dessa anslag ha huvudsakligen avsett statsunderstöd åt hantverksmästare för utbildande av lärlingar samt därmed förbundna utlärlingspenningar och statspremier. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 40 000 kronor.

Bestämmelser angående statsunderstöd för utbildande av lärlingar i hantverksyrken, tillsyn över dylik utbildning m. m. ha av Kungl. Maj:t meddelats den 14 juni 1946 med tillämpning från och med budgetåret 1946/47. Tidigare gällande bestämmelser komma emellertid att delvis tillämpas under en övergångstid efter de nya bestämmelsernas ikraftträdande, enär understöden avse en treårig utbildningstid och utbetalas per år i efterskott.

Enligt dessa tidigare bestämmelser utgå understöden, högst 100 för år, med 400 kronor för varje lärling. Av detta belopp utbetalas 125 kronor vid första, 100 kronor vid andra och 75 kronor vid tredje läroårets slut. Återstående belopp, 100 kronor, utbetalas, sedan det styrkts, att lärling genom avlagt prov eller på annat sätt visat sig utlärd i yrket. Lärling, för vars utbildande mästare erhållit statsunderstöd, är, om han efter avlagt prov undfått Sveriges hantverksorganisations utlärlingsbevis, berättigad till utlärlingspenning av 20 kronor. Han kan dessutom, om han i utlärlingsbeviset tillerkänts högsta vitsord för skicklighet i yrket, tilldelas statsstipendium av högst 100 kronor.

Enligt de från och med innevarande budgetår gällande bestämmelserna utgår statsunderstöd för utbildande av lärling med 900 kronor för varje lärling och utanordnas av överstyrelsen för yrkesutbildning med 400 kronor efter första utbildningsåret, med 200 kronor efter andra utbildningsåret och med 300 kronor efter utbildningstidens slut, sedan genom av överstyrelsen förordnade lärlingsombud styrkts, att utbildningen bedrivits ändamålsenligt. Till lärlingsombud utgår enligt samma bestämmelser ersättning med 20 kronor per lärlings utbildningsår och, därest ombudet är bosatt å annan ort än den där utbildningen äger rum, även resekostnadsersättning enligt klass III i allmänna resereglementet samt traktamentsersättning av 10 kronor per dag för resor i den omfattning överstyrelsen äger föreskriva.

För innevarande budgetår har Kungl. Maj:t bemyndigat överstyrelsen att med tillämpning av de sålunda meddelade bestämmelserna utdela understöd för utbildning av högst 300 lärlingar.

Antalet inkomna ansökningar och antalet lärlingsunderstöd under senare budgetår framgår av följande tabell:

	1938/39	1939/40	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45	1945/46
Ansökningar	230	104	101	99	131	133	128	170
Utdelade understöd	100	88	68	72	78	100	95	100

Rörande behovet av anslagsmedel för lärlingsutbildning under budgetåret 1947/48 har inom *överstyrelsen för yrkesutbildning* uppgjorts följande beräkning:

Lärlingsgrupp med
statsunderstöd
utbildning påbörjad

Anslagets användning

1944/45	Tredje utbetalning, efter tredje utbildnings- året (95 st. à 75 kr. =)	kronor	7 125
	Återstående belopp (95 st. à 100 kr. =)	»	9 500
	Utlärlingspenningar (95 st. à 20 kr. =)	»	1 900
	Statspremier (10 st. à 100 kr. =)	»	1 000
1945/46	Andra utbetalning, efter andra utbildnings- året (100 st. à 100 kr. =)	»	10 000
1946/47	Första utbetalning, efter första utbildnings- året (300 st. à 400 kr. =)	»	120 000
	Ersättningar till lärlingsombud (600 st. à 20 kr. =)	»	12 000
	Resor för lärlingsombud	»	1 000
Summa kronor			162 525.

Överstyrelsen har, med hänsyn bland annat till att icke samtliga understödsbelopp pläga helt uttagas, föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett avrundat belopp av 160 000 kronor.

Departement-
schefen.

Även för nästkommande budgetår torde antalet nya statsunderstöd böra utgöra högst 300. Överstyrelsens anslagsberäkning har icke givit mig anledning till erinran. Anslaget torde därför böra uppföras med ett belopp av 160 000 kronor, vilket innebär en höjning med 120 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *föreslagsanslag* av kronor 160 000.

[286.] 30. **Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov, reservationsanslag.** Anslag för ifrågavarande ändamål har varit uppfört å riksstaten från och med budgetåret 1944/45 och utgår för innevarande budgetår med 5 000 kronor. Medelförbrukningen har budgetåret 1944/45 uppgått till i runt tal 580 kronor och budgetåret 1945/46 till omkring 2 450 kronor. Enligt gällande bestämmelser beträffande anslagets disposition, vilka äro införda på sid. 704 i statsliggaren, må bidrag till resekostnads- och traktamentsersättning utgå bland annat åt ordförande eller vid förfall för honom vice ordförande i granskningsnämnd inom hantverksdistrikt samt åt av hantverksdistrikt, yrkesförbund och fackförbund utsedda ledamöter av granskningsnämnd. Bidrag må utgå högst med belopp, motsvarande rese-

kostnadsersättning enligt klass III i allmänna resereglementet och traktamentsersättning av 10 kronor för dag.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har, med hänsyn till förefintlig reservation å anslaget, föreslagit, att detta för nästa budgetår uppföres med ett belopp av 100 kronor. Vidare har överstyrelsen, under åberopande av en framställning från Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, hemställt, att utgående bidrag till traktamentsersättning måtte höjas till högst 15 kronor för dag.

Sveriges hantverks- och småindustriorganisation har i den åberopade framställningen anfört följande:

I samband med att fackförbund utse ledamöter i granskningsnämnder har fråga uppkommit om ersättning till ifrågakommande ledamöter för förlorad arbetsförtjänst. Även de av respektive yrkesförbund utsedda ledamöter i granskningsnämnd gå otvivelaktigt ofta sin arbetsförtjänst förlorad. Organisationerna tillåter sig därför hemställa, att överstyrelsen måtte taga under övervägande att hos Kungl. Maj:t hemställa, att bidrag för förlorad arbetsförtjänst måtte av ifrågakommande anslag utgå till av fackförbund utsedd ledamot i granskningsnämnd med det belopp vederbörande styrker sig ha förlorat. Då förlorad arbetsförtjänst för enskild företagare icke i regel låter sig exakt beräknas, vill organisationen ifrågasätta, om icke en förhöjning av traktamentsersättningen borde äga rum, varigenom de av distrikten respektive yrkesförbunden utsedda ledamöterna i granskningsnämnd även skulle kunna erhålla någon kompensation för förlorad arbetsinkomst. Därest det av anslagstekniska skäl icke låter sig göra att använda olika beräkningssystem för de av fackförbunden respektive hantverksdistrikten och yrkesförbunden utsedda ledamöterna i granskningsnämnden, synes en förhöjning av traktamentsersättningen böra ifrågakomma för samtliga ledamöter.

Överstyrelsen har anfört:

Det synes angeläget att underlätta för representanter för fackförbunden att deltaga vid bedömningen av gesällprov och skäl skulle därför kunna anses föreligga att utgiva ersättning för förlorad arbetsförtjänst i de fall, sådan uppkommer. Såsom organisationen framhåller ha emellertid även de av respektive yrkesförbund utsedda ledamöterna att vidkännas förlust vid frånvaro från det egna företaget vid granskning av gesällprov, även om denna förlust oftast icke på samma sätt låter sig taxera. Med hänsyn till att likformiga bidragsgrunder synas böra tillämpas och även till det förhållandet att ur här ifrågakommande anslag synes böra utgå allenast bidrag i detta ords egentliga bemärkelse anser sig överstyrelsen emellertid icke böra tillstyrka ersättningar för förlorad arbetsförtjänst enligt organisationens förslag. Överstyrelsen anser dock skäligt att traktamentsersättningen höjes så att den i någon mån kan anses utgöra även ersättning för förlorad arbetsförtjänst och vill därför förorda, att traktamentet sättes till 15 kronor för dag. Liksom hittills bör traktamentsersättning endast ifrågakomma, då bedömning av gesällprov äger rum å annan ort än vederbörandes bostadsort. Då bedömningen äger rum å granskningsmannens bostadsort, torde i regel icke vara ogörligt att förlägga denna till sådan tid, att mistning av arbetsförtjänst undgås.

Jag tillstyrker överstyrelsens förslag om höjning av det högsta belopp, varmed traktamentsersättning må utgå, från 10 till 15 kronor per dag. Reserva-

Departementschefen.

tionen å förevarande anslag utgjorde vid utgången av budgetåret 1945/46 något över 7 500 kronor. Med hänsyn härtill torde anslaget i enlighet med överstyrelsens förslag för nästa budgetår böra uppföras med ett nominellt belopp av 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100.

[287.] 31. **Resestipendier för yrkesutbildning, reservationsanslag.** Ifrågavarande anslag, som tidigare var uppfört under tionde huvudtiteln och för budgetåren 1942/44 utgick med ett belopp av 25 000 kronor, överfördes från och med budgetåret 1944/45 till åttonde huvudtiteln och uppfördes därvid med 29 000 kronor. För budgetåret 1945/46 höjdes anslaget med 1 000 kronor till 30 000 kronor och utgår för innevarande budgetår med samma belopp. Närmare bestämmelser angående anslagets användning äro meddelade i kungörelsen 1944: 392. Från ifrågavarande anslag utgick före anslagets överföring till åttonde huvudtiteln resestipendier jämväl åt teoretiskt och praktiskt utbildade tekniker. I samband med anslagsöverföringen uppfördes under tionde huvudtiteln ett särskilt anslag till resestipendier åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 5 000 kronor.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har hemställt, att nu ifrågavarande anslag måtte för nästa budgetår höjas med 15 000 kronor till 45 000 kronor. Överstyrelsen har därvid anfört huvudsakligen följande.

Tidigare gjord erfarenhet om anslagets otillräcklighet har under budgetåret 1945/46 ytterligare bestyrkts. Ehuru stor återhållsamhet iakttagits icke minst vad beträffar storleksordningen av beviljade stipendier, har det för budgetåret anvisade anslaget i stort sett helt tagits i anspråk redan med utgången av budgetårets tredje kvartal. Antalet under budgetåret 1945/46 inkomna och behandlade ansökningar om resestipendier för företagande av resor och deltagande i kurser inom landet utgjorde totalt 646. Av dessa biföllos 394 ansökningar och avslogos 252. Av de avslagna ansökningarna hänförde sig 47 till sådana, som inkommit sedan anslaget för budgetåret helt ianspråktagits och som därför icke kunde bifallas. De beviljade beloppen varierade mellan lägst 15 kronor och högst 150 kronor.

Antalet under budgetåret 1945/46 inkomna och behandlade ansökningar om resestipendier för företagande av studieresor utomlands utgjorde 35 och de sökta stipendiebeloppen i runt tal 37 000 kronor. Endast i 6 fall har överstyrelsen beviljat stipendium för företagande av utomlandsresa med stipendiebelopp varierande mellan 150 och 500 kronor och totalt till ett belopp av 1 850 kronor. Av de 29 ansökningar om stipendium för utomlandsresor, som överstyrelsen avslagit, har det allra största flertalet avsett fall, där ett statligt bidrag från förevarande anslag skulle varit mycket väl motiverat, under förutsättning att medelstillgången så medgivit.

Överstyrelsen vill hemställa, att frågan om en höjning av anslaget upptages till förnyad prövning. Samtidigt som överstyrelsen därvid vill under-

stryka betydelsen av att möjligheter lämnas att bevilja resestipendier för företagande av studieresor utomlands för de kategorier, vilka enligt kungörelsen 1944: 392 kunna ifrågakomma till stipendier från förevarande anslag — idkare av hantverk och mindre industri, verkmästare och förmän inom industri och hantverk samt arbetare — vill överstyrelsen framhålla, att även penningvärdets fall skulle kunna motivera en höjning, som möjliggjorde utmätandet av något högre stipendier vid deltagande i kurser inom landet än hittills varit fallet. Enligt tillämpad praxis har stipendium i dylika fall maximalt beviljats till ett belopp, som motsvarat kostnaden för resa i 3:dje klass från hemorten till kursorten och åter samt därutöver 2 kronor 50 öre per dag under kurstiden. I många fall skulle det vara motiverat även ur ren behovssynpunkt, att det senare beloppet kunde något höjas. Tillgodoseende i någon mån av här anförda synpunkter torde emellertid icke kunna ske med mindre än att anslaget höjes åtminstone till 45 000 kronor.

Jag anser mig böra förorda en höjning av anslagsbeloppet med 10 000 kronor till 40 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Resestipendier för yrkesutbildning* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av .. kronor 40 000.

[288.] 32. **Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen, reservationsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 53 000 kronor.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till 110 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 57 000 kronor. Av anslaget ha 70 000 kronor beräknats för en fyra månaders kurs för utbildning av lärare vid verkstadsskolor och 40 000 kronor för allmänna yrkespedagogiska kurser och kortare fortbildningskurser. Överstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Genom beslut den 21 december 1945 anbefallde Kungl. Maj:t överstyrelsen för yrkesutbildning att till Kungl. Maj:t inkomma med utredning och förslag i fråga om utbildande av lärare för industri och hantverk vid anstalter för yrkesundervisning. Överstyrelsen har vid sin utredning funnit, att behovet av utbildade yrkeslärare vid verkstadsskolorna gör sig synnerligen starkt gällande, och finner det nödvändigt, att vissa partiella åtgärder övervägas för att snarast möjligt tillgodose det mest trängande behovet.

Behovet av nya lärare vid verkstadsskolor. Överstyrelsen har verkställt beräkning angående behovet av nya lärare i yrkesarbete vid verkstadsskolor under närmaste 5-årsperiod. Under 5-årsperioden 1946/50 beräknas 32 av nu anställda lärare avgå av åldersskäl. Omkring 100 nya yrkesavdelningar beräknas vid de planerade eller befintliga centrala verkstadsskolorna, och med en beräknad genomsnittlig årlig tillväxt av i runt tal 4 procent av antalet nu befintliga kommunala verkstadsskoleavdelningar kan beräknas, att antalet avdelningar kommer att öka med omkring 35 under närmaste 5-årsperiod. För de statsunderstödda enskilda skolornas del har icke beräknats någon nämnvärd ökning.

Även om man räknar med att en del av de lärare, som under vanliga förhållanden skulle på grund av åldersskäl avgå från sin tjänst vid verkstadsskolor, kan kvarstå under några år, torde man likväl få räkna med ett

ärligt behov av minst 30 nya lärare i yrkesarbete vid verkstadsskolor under de närmaste fem åren.

Behovet av bättre utbildning för heltidsanställda lärare i verkstadsskolor. De lärare, som numera nyanställas vid verkstadsskolor, komma direkt från yrkeslivet, sedan de i regel genomgått en fem veckors yrkespedagogisk kurs och eventuellt haft kvällstjänstgöring i lärlings- och dylika kurser.

Överstyrelsen har under senare år i regel anordnat tre yrkespedagogiska kurser per år med sammanlagt cirka 100 deltagare. Dessa korta kurser, som praktiskt taget äro enda möjligheterna för yrkesmän att erhålla någon pedagogisk insikt för anställning inom yrkesskolväsendet, måste anses i högsta grad otillräckliga, då det gäller att skaffa utbildning för blivande heltidsanställda lärare vid verkstadsskolor. Kurserna ha förvisso en stor uppgift att fylla, nämligen som pedagogiska fortbildningskurser för yrkeslärare, som redan äro anställda vid yrkesskolor, eller för yrkesmän, som behöva en viss pedagogisk inblick för att kunna åtaga sig timlärtjänstgöring vid yrkesskolor vid sidan av sitt egentliga förvärvsarbete. Under de senaste åren har antalet sökande till kurserna i regel varit mer än dubbelt så stort som antalet platser vid kurserna.

Överstyrelsen kommer sedermera att avgiva förslag angående ordnandet av en mer fullständig utbildning av lärare för heltidsanställning vid skolor för industri och hantverk. På grund av det omedelbara behovet av nya heltidsanställda lärare vid verkstadsskolor anser sig överstyrelsen emellertid nödsakad att redan nu föreslå, att en bättre utbildning än den nuvarande så snart som möjligt ordnas för blivande lärare vid verkstadsskolor.

Uppläggningsen av en fyra månaders lärarkurs. Den minsta kurstid, som synes överstyrelsen kunna komma ifråga för en snabbutbildning av lärare vid verkstadsskolor, torde vara fyra månader. Denna period kan lämpligen delas upp i två perioder: en period om tre månader, under vilken lärar-aspiranterna liksom under nuvarande femveckorskurs få åhöra föreläsningar i psykologi och pedagogik, auskultera i yrkesskolor, åhöra mönsterlektioner, hålla tränings- och övningslektioner, behandla spörsmål i undervisningsmetodik m. m., samt en period om en månad, då de i huvudsak få tjänstgöra som assistentlärare i verkstadsskola, varjämte de meddelas kännedom om frågor rörande ungdomsvården m. m.

Kursen bör förläggas till Stockholm. Verkstadsskoleavdelningarna vid Stockholms skolor för yrkesundervisning samt centrala verkstadsskolan i Häggvik och eventuellt några andra verkstadsskolor i Stockholmstrakten kunna användas som övningsskolor. Kursen bör lämpligen pågå under mars—juni 1948, så att från kursen avgångna lärare kunna erhålla läraranställning från och med höstterminens början 1948. Antalet deltagare beräknas bliva 30.

Vid kursen bör vara anställd en kursledare. Liksom vid nuvarande kurser böra, för olika föredrag, seminarieövningar och lektioner under kursen anlitas föreläsare och handledare, som äro väl förtrogna med yrkesundervisningen.

Kursledaren, som skall organisera och leda utbildningen, bör heltidsanställas från och med den 1 januari 1948. Hans tjänstgöring bör vara förlagd till överstyrelsen, där han även bör handhava det omfattande förberedande organisationsarbete, som även blir av grundläggande betydelse för den fortsättning, eventuellt i vidgad omfattning, av lärarutbildningen, som överstyrelsen redan nu finner oundgängligen erforderlig.

Det är av synnerlig vikt, att till kursledare kan förvärvas en person, som icke endast har ingående kännedom om yrkesskolväsendet och dess lärares uppgifter och utbildningsbehov utan också är väl förtrogen med olika psykologiska och pedagogiska spörsmål, som böra ingå i yrkeslärarytbildningen. Därjämte bör han vara en skicklig organisatör. Överstyrelsen har därför funnit, att ersättning till kursledaren bör vara så avvägd, att en person med t. ex. lektorskompetens eller annan däremot svarande utbildning kan förvärvas för uppgiften. Arvodet kan därför skäligen icke sättas lägre än 8 000 kronor för första halvåret 1948, vilket belopp ungefärligen motsvarar begynnelselönen för byråchef. Som biträde åt honom bör anställas en amanuens med lön motsvarande löneklass 15.

Understöd åt kursdeltagare. Då det är synnerligen viktigt, att i här föreslagen lärarkurs kunna intagas verkligt yrkesskickliga arbetare, vilka i regel beräknas ha uppnått en ålder av 25 å 30 år men icke ha råd att utan något vederlag avstå från sin arbetsinkomst under fyra månaders tid och därjämte ikläda sig relativt höga kostnader för kursvistelsen, måste ersättningsfrågan för kursdeltagarna ordnas på ett mera förmånligt sätt än vid de vanliga kortare yrkespedagogiska kurserna.

Från och med innevarande budgetår utgår vid dessa sistnämnda kurser dagtraktamente med 7 kronor till deltagare med hemvist utom kursorten. Därjämte utgår ersättning för resa i tredje klass från deltagarens hemort till kursorten och åter.

Tidigare utgick även ett dagtraktamente av 2 kronor 50 öre till deltagare, boende å kursorten.

Till sådana deltagare i allmänna pedagogiska kurser, vilka voro eller avsett att bliva lärare i beredskapskurser, har till och med budgetåret 1944/45 enligt Kungl. Maj:ts medgivande även kunnat utgå ersättning för förlorad arbetsförtjänst med högst 12 kronor per dag.

Överstyrelsen vore närmast böjd för att anse, att en ersättning för förlorad arbetsförtjänst även borde utgå vid kursen för utbildning av lärare vid verkstadsskolor, enär man måste räkna med att kursdeltagarna i regel ej kunna ha någon inkomst under kurstiden. Med hänsyn till att kursdeltagarna efter genomgången kurs ha stora möjligheter att omedelbart vinna anställning som yrkeslärare och av detta skäl skulle kunna vara villiga att avstå arbetsförtjänsten under utbildningstiden, om de blott erhöles medel till täckande av sina utgifter för kursen, får överstyrelsen föreslå, att sådan kursdeltagare från ort utom kursorten, vilken måste vara inackorderad å kursorten, erhåller ett dagtraktamente av 10 kronor per dag och att annan kursdeltagare erhåller 5 kronor per dag. Därjämte bör liksom vid övriga kurser utgå ersättning för resa i tredje klass från kursdeltagarens hemort till kursorten och åter.

Kostnadsberäkning. Utgifterna för en fyramånaders kurs för utbildning av lärare vid verkstadsskolor med 30 deltagare kunna beräknas sålunda:

60 föreläsningar å 30 kronor kronor 1 800
Handledare:

a) ersättning för 50 lektioner per deltagare, arvode å 10 kronor per lektion ..	kronor 15 000		
b) ersättning till yrkeslärare i övningsklasser	»	3 000	
c) ersättning till ledare av seminarieövningar: 200 lektioner å 15 kronor	»	3 000	» 21 000

Undervisningsmateriel	kronor	1 000	
Hyrer, städning, vaktmästare och dylikt	»	2 000	
Administration	»	1 000	
Understöd åt kursdeltagare:			
dagtraktamente $(20 \times 10 + 10 \times 5) \times$ $\times 120$	kronor	30 000	
reseersättning 20×60	»	1 200	» 31 200
Övriga utgifter			» 400
			Summa kronor 58 400.

Härtill komma kostnader för ersättningar till kursledare och biträde åt honom.

Kursledare, arvode	kronor	8 000	
Amanuens, arvode	»	3 832	
			Summa kronor 11 832.

Sistnämnda kostnader avse även nödvändiga förberedande organisationsarbeten för kursverksamheten m. m. under budgetåret 1948/49.

Därest nu föreslagna fyramånaders kurs kommer till stånd, kan antalet allmänna yrkespedagogiska kurser om fem veckor minskas till två kurser under budgetåret 1947/48. Om kursverksamheten i övrigt anordnas i ungefär samma omfattning som under innevarande budgetår, kunna kostnaderna för dessa allmänna pedagogiska kurser och kortare fortbildningskurser för yrkeslärare beräknas minska från nuvarande 53 000 kronor till i runt tal 40 000 kronor.

För i det föregående omnämnd kursverksamhet skulle sålunda behöva disponeras $(58\,400 + 11\,832 + 40\,000 =)$ 110 232 kronor eller i runt tal 110 000 kronor.

Vid uppgörande av programmet för kursverksamheten för budgetåret 1947/48 har överstyrelsen utgått från ett läge, som, för så vitt för dagen kan bedömas, kommer att ha aktualitet. Ändrade omständigheter kunna emellertid medföra, att annan kurs än de förutsatta kan behöva anordnas eller att andra dispositioner än vad här ovan ifrågasatts böra vidtagas. Det torde därför böra få ankomma på överstyrelsen att inom anslagets ram enligt av Kungl. Maj:t närmare utfärdade bestämmelser få anordna allmänna pedagogiska och fortbildningskurser för lärare vid yrkesundervisningen ävensom bestämma förlägningsort och tid för kurserna.

Statskontoret har anfört:

För organisation och ledning av den i ärendet avsedda kursverksamheten har beräknats en kursledare samt en amanuens, båda anställda under första halvåret 1948. Statskontoret kan icke finna behovet av amanuensen tillfredsställande styrkt. I stället förordar ämbetsverket, att det för administration beräknade beloppet uppräknas från 1 000 kronor till 2 000 kronor.

Skäligheten av det beräknade arvudet till kursledaren, 8 000 kronor, blir beroende av innehavarens kvalifikationer och tjänstgöringens omfattning. Statskontoret föreställer sig, att om en heltidstjänstgörande kursledare anställes, denne utan särskild ersättning bör åläggas viss föreläsningsskyldighet och tjänstgöring som handledare, i vilket fall de beräknade kostnaderna härför skulle komma att nedgå.

Ämbetsverket har icke något att erinra mot att tillsvidare beräknas ett belopp å 8 000 kronor till arvode åt kursledare. Det bör emellertid ankomma å överstyrelsen att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande tjänstens tillsättande, därvid närmare bör fixeras tjänstgöringens omfattning, föreläsningsskyldighet, kompetensvillkor m. m. Först därefter lärar arvodet slutligen kunna fastställas.

Ersättningen till ledare av seminarieövningar bör enligt ämbetsverkets mening beräknas till 10 kronor för varje lektion i stället för ifrågasatta 15. Kostnaderna komma i så fall att uppgå till 2 000 kronor.

Överstyrelsen har vidare föreslagit, att till dagtraktamenten åt deltagare i kursen skulle utgå 10 kronor för deltagare bosatt utom kursorten och 5 kronor för annan deltagare. Statskontoret vill erinra, att frågan om och i vad mån traktamente skall utgå under utbildningskurs varit föremål för ingående övervägande av 1946 års riksdag (jämför 1946 års åttonde huvudtitel sid. 492, 494 och 495). Under hänvisning härtill föreslår statskontoret, att traktamente endast medgives kursdeltagare bosatt utom kursorten. Traktamentet bör bestämmas till 7 kronor.

Vid ett bifall till vad statskontoret i det föregående förordat kan medelsbehovet beräknas till i avrundat tal 94 000 kronor.

Enligt överstyrelsens beräkningar har man att under de närmaste fem åren räkna med ett årligt behov av minst 30 nyutbildade heltidsanställda lärare i yrkesarbete vid verkstadsskolor. Då de möjligheter, som för närvarande stå till buds för utbildning av dylika lärare, icke kunna anses tillfredsställande, ansluter jag mig till överstyrelsens förslag om anordnande under tiden mars—juni 1948 av en fyra månaders kurs för snabbutbildning av lärare i yrkesarbete vid verkstadsskolor. Antalet deltagare torde böra beräknas till 30.

Departementschefen.

Till arvode åt kursledaren, som föreslås anställd från och med den 1 januari 1948, har överstyrelsen beräknat ett belopp av 8 000 kronor samt till arvode åt ett från samma tidpunkt åt kursledaren anställt biträde (amanuens) i runt tal 3 800 kronor, medan de egentliga kurskostnaderna beräknats till 58 400 kronor. Härvid har överstyrelsen föreslagit, att dagtraktamente till kursdeltagare, som måste vara inackorderade å kursorten, skall utgå med 10 kronor och för annan kursdeltagare med 5 kronor. Med hänsyn bland annat till kurstidens längd tillstyrker jag, att traktamente i detta fall må utgå enligt överstyrelsens förslag. Även i övrigt anser jag mig kunna godtaga överstyrelsens beräkningar av kostnaderna för kursens anordnande.

Kostnaderna för allmänna yrkespedagogiska kurser och för kortare fortbildningskurser för yrkeslärare torde i enlighet med överstyrelsens förslag böra beräknas till i runt tal 40 000 kronor.

Vid bifall till vad jag förordat bör förevarande anslag för nästa budgetår uppföras med $(8\,000 + 3\,800 + 58\,400 + 40\,000 =)$ 110 200 kronor eller i runt tal 110 000 kronor. Liksom hittills bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser angående anslaget disposition.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* för
budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 110 000.

[289.] 33. **Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen, reservationsanslag.** Ifrågavarande stipendieverksamhet har efter avbrott under krigsåren ånyo upptagits från och med innevarande budgetår, då till resestipendier åt lärare i främmande levande språk vid under överstyrelsens för yrkesutbildning överinseende stående statliga och statsunderstödda läroanstalter anvisats sammanlagt 3 000 kronor. Stipendierna äro i första hand avsedda för dylika lärare vid de högre tekniska läroverken och de statsunderstödda handelsgymnasierna.

Överstyrelsen för yrkesutbildning — som i sina anslagsäskanden för innevarande budgetår föreslagit, att anslaget skulle uppföras med 15 000 kronor och avses för stipendier även åt andra lärare än sådana i främmande levande språk — har i sina petita för nästa budgetår framlagt enahanda förslag. Överstyrelsen har därvid betonat vikten av att även lärare i tekniska och merkantila ämnen finge företaga stipendieresor för att inom och utom landet idka studier, som kunde vara till gagn för deras lärarverksamhet. Det gällde för dessa att såvitt möjligt följa utvecklingen icke blott inom Sverige utan även utomlands, särskilt kanske inom de nordiska grannländerna. Detta kunde icke på ett tillfredsställande sätt ske blott genom studium av litteratur utan härför tarvades personliga iakttagelser i den praktiska verksamheten. I annat fall riskerades, att undervisningen bleve allt mer främmande för de verkliga förhållandena och följaktligen ej av sådant värde, som eleverna och näringslivet med rätta kunde begära.

Departement-
schefen.

Vid anmälan i det föregående av frågorna om anslag till resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter och vid vissa till folkundervisningen hörande läroanstalter har jag intagit den ståndpunkten, att medel alltjämt endast borde anvisas till resestipendier åt lärare i främmande levande språk. Vad beträffar lärarna vid yrkesundervisningen synas mig starka skäl tala för att möjlighet nu öppnas jämväl för lärare i tekniska och merkantila ämnen att komma i åtnjutande av resestipendier av statsmedel. Med hänsyn härtill och då en höjning av stipendieanslagets belopp i och för sig synes påkallad, förordar jag, att anslaget höjes med 7 000 kronor till 10 000 kronor. Det torde såsom hitintills få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen för yrkesutbildning meddela erforderliga bestämmelser rörande anslagets disposition. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 10 000.

[290.] 34. **Bidrag till vissa kurser i cement- och betongteknik, reservationsanslag.** Svenska forskningsinstitutet för cement och betong vid kungl. tekniska högskolan i Stockholm har i skrivelse den 6 september 1946 hemställt, att såsom statsbidrag till anordnande vid institutet av kurser i cement- och betongteknik måtte anvisas *dels* å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1946/47 ett anslag av 17 500 kronor, *dels ock* å riksstaten för budgetåret 1947/48 ett anslag av likaledes 17 500 kronor.

Jag vill här inledningsvis erinra, att nämnda institut har karaktären av stiftelse och tillkommit huvudsakligen genom en donation år 1942 av Skånska cementaktiebolaget m. fl. företag. Sedan Kungl. Maj:t ställt en tomt invid tekniska högskolan i Stockholm till förfogande för ändamålet, ha sålunda berörda företag därstädes låtit uppföra, inreda och för forskningsarbete utrusta en för institutet avsedd byggnad, vilken därefter såsom gåva överlämnats till staten med rätt för institutet att disponera densamma. Härjämte ha donatorerna utfäst sig att under en tid av 10 år från institutets upprättande tillskjuta medel för dess verksamhet. Enligt institutets stadgar, vilka fastställts av Kungl. Maj:t, har institutet till uppgift att bedriva och stödja grundläggande materialteknisk forskning rörande cement och betong samt närliggande material.

I sin förut omförmälda framställning har institutet i huvudsak anfört följande.

Under åren 1940—43 anordnades under ledning av statens industrikommission vissa betongtekniska kurser. Dessa, som voro avsedda enbart för statliga kontrollanter vid befästningsarbeten, bekostades till en början utslutande av statsmedel. Efter hand fingo emellertid även arbetsledare från civila företag deltaga i desamma mot erläggande av viss kursavgift. Från och med den 1 juli 1943 har cement- och betonginstitutet övertagit kursverksamheten, som därefter finansierats huvudsakligen genom kursavgifter och anslag från cementindustrin. Till bestridande av kostnaderna för de under budgetåret 1945/46 anordnade kurserna — omkring 67 900 kronor — ha sålunda utom andra medel stått till förfogande sammanlagt 20 000 kronor i bidrag från Svenska cementförsäljningsaktiebolaget Cementa och aktiebolaget Gullhögens bruk samt omkring 26 000 kronor i kursavgifter. Med ingången av budgetåret 1946/47 har institutet emellertid förbrukat samtliga för kursverksamhetens bedrivande disponibla medel, varför de begärda statsanslagen äro nödvändiga, om institutet i fortsättningen skall kunna anordna kurser i samma utsträckning som tidigare.

Behovet av dessa kurser är fortfarande mycket stort, och ännu erfordras utbildning av ett betydande antal tekniker, innan standarden på betongarbeten i landet bragts upp på en tillfredsställande nivå. Institutet räknar därför med att innevarande och nästkommande budgetår årligen anordna sju kurser förutom eventuellt vissa, med särskilda statsanslag bekostade specialkurser. Institutet, som förutsätter, att cementindustrin för innevarande och kommande budgetår kommer att stödja kursverksamheten med samma belopp, som nu äskas av statsmedel, nämligen 17 500 kronor per år, har för den planerade ordinarie kursverksamheten uppgjort följande beräkning av de årliga inkomsterna och utgifterna:

Inkomster.

Bidrag av statsmedel	kronor	17 500	
» från cementindustrin	»	17 500	kronor 35 000
Kursavgifter:			
5 allmänna kurser (18 deltagare i varje)	»	11 250	
1 specialkurs för studerande vid tekniska högskolan (40 deltagare)	»	1 000	
1 högre betongteknisk kurs (15 deltagare)	»	3 000	» 15 250
Försålda kompendier	»		6 115
			Summa kronor 56 365.

Utgifter.

Löner till kursledare, skrivbiträde och verkmästare . . .	kronor	21 000
Administrationslokal, telefon, lyse och pensionsavgifter ..	»	4 500
7 kurser med en medelkostnad per kurs av 4 409 kronor ..	»	30 865
Summa kronor		56 365.

I detta sammanhang vill jag erinra, att — förutom den förut omnämnda kursverksamhet, som med bidrag av statsmedel anordnats av industrikommissionen — vissa avgiftsfria kurser, helt bekostade av statsmedel, anordnats vid institutet dels år 1945 genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, dels år 1946 genom överstyrelsen för yrkesutbildning.

I ärendet hörda myndigheter ha tämligen genomgående tillstyrkt bifall till den gjorda framställningen eller lämnat densamma utan erinran.

Arbetsmarknadskommissionen har sålunda förklarat sig finna utbildning av ifrågavarande slag vara av allmänt intresse, och kommissionen har därför icke haft något att erinra mot att bidrag av statsmedel lämnades till densamma.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har ävenledes funnit statsbidrag böra utgå till ifrågavarande kurser. Styrelsen har därvid — under erinran att vid institutet tidigare i samarbete med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anordnats två av statsmedel bekostade kurser i betongteknik, i vilka deltagit tjänstemän från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och andra statliga verk m. fl. — i huvudsak anført:

Styrelsen har funnit dessa kurser väl planerade. Enär någon jämförlig utbildning icke meddelas annorstädes inom landet och kännedom om det tekniskt-ekonomiskt riktigaste utnyttjandet av betongen, som för närvarande torde vara ett av landets viktigare konstruktionsmaterial, synes vara ett samhällsintresse, torde ett fortsatt bedrivande av kursverksamheten i fråga vara att anse såsom nyttig och nödig. Under hänvisning härtill vill väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrka den gjorda framställningen om statsbidrag.

Industrikommissionen, som likaledes förordat en medelsanvisning för ändamålet, har anført:

Vid de svenska cementfabrikerna tillverkas för närvarande cirka 25 procent portlandscement och cirka 75 procent ersättningcement. Portlands-

cementen är allttjämt under beslag och handeln därmed reglerad jämlikt kungörelse den 4 april 1941. Ersättningscementen får däremot, trots att tillgången för närvarande icke svarar mot efterfrågan, försälas och förbrukas fritt. Det måste allttjämt anses önskvärt, att skärpt kontroll utövas vid betongarbetens utförande dels för att så effektivt som möjligt utnyttja de befintliga tillgångarna på cement, dels ock för att, särskilt beträffande ersättningscementen, vilken i förhållande till portlandscementen är av en lägre kvalitet, förhindra misslyckanden vid arbetenas utförande. Beträffande högvärdiga betongarbeten ha statliga bestämmelser utfärdats om kontroll därav. Då det allttjämt råder brist på kontrollanter med tillfredsställande kunskaper i rationell betongframställning, synes det industrikommissionen lämpligt att genom fortsatt anordnande av kurser i möjligaste mån fylla denna brist.

Vidare ha järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, byggnadsstyrelsen och riksräkenskapsverket avgivit tillstyrkande utlåtanden i ärendet.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har — under framhållande av att ett flertal av de lärare, som vid de högre tekniska läroverken undervisa i byggnadstekniska ämnen bevisat en under våren 1946 anordnad kurs i högre betongteknik — förklarat sig anse, att någon liknande kurs för ifrågavarande lärarkategori icke under de närmaste åren behövde anordnas.

I motsats till nu nämnda myndigheter har statskontoret avstyrkt bifall till ifrågavarande framställning, då enligt dess mening statsverket uppenbarligen icke kunde understödja all i och för sig för specialutbildning i olika hänseenden önskvärd kursverksamhet.

Såvitt gäller den ifrågasatta specialkursen för de studerande vid tekniska högskolan i Stockholm har högskolans kollegienämnd uttalat, att institutet skulle komma att anmodas att — liksom tidigare skett — anordna en specialkurs i betongteknik för de studerande inom avdelningarna för väg- och vattenbyggnad samt arkitektur. Kollegienämnden hade beslutat för innevarande läsår anslå ett belopp av högst 3 800 kronor till detta ändamål.

Högskolans styrelse har anfört, att den kurs, som anordnats vid institutet för de studerande vid högskolan, visat sig fylla ett trängande behov.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgått har vid svenska forskningsinstitutet för cement och betong vid tekniska högskolan i Stockholm sedan den 1 juli 1943 för tillgodoseende av ett allmänt utbildningsbehov på ifrågavarande område årligen anordnats ett antal kurser i cement- och betongteknik, vilka finansierats genom bidrag från vissa industrier och av medel, som influtit genom kursavgifter och försålda kompendier. Dessförinnan ha under åren 1940—1943 vissa betongtekniska kurser med bidrag av statsmedel genom industrikommissionens försorg hållits vid institutet, huvudsakligen avsedda för utbildning av betongkontrollanter för försvarsväsendets räkning. Utöver den regelbundna kursverksamheten vid institutet ha vidare

Departementschefen.

under åren 1945 och 1946 därstädes hållits ett antal avgiftsfria specialkurser, helt bekostade av statsmedel, nämligen år 1945 två kurser för väg- och vattenbyggnadsstyrelsens räkning samt år 1946 en fortbildningskurs för vissa lärare inom yrkesundervisningen.

Institutet har nu framhållit, att det ej ser sig i stånd att upprätthålla en regelbunden kursverksamhet på förevarande område i samma omfattning som hittills utan understöd av staten. Det erforderliga statsbidraget har av institutet beräknats till ett belopp av 17 500 kronor för ett vart av budgetåren 1946/47 och 1947/48, varvid vissa industriföretag förutsatts skola tillhopa bidraga med samma belopp. Genom kursavgifter och försäljning av kompendier har vidare beräknats inflyta ett belopp av omkring 21 400 kronor. För vartdera budgetåret skulle sålunda för ändamålet stå till förfogande 56 400 kronor, till vilket belopp utgifterna beräknats komma att uppgå. Verksamheten har härvid under vartdera budgetåret avsetts skola omfatta fem allmänna kurser, en specialkurs för studerande vid tekniska högskolan i Stockholm och en högre betongteknisk fortbildningskurs för civilingenjörer.

Ett övervägande antal av de i ärendet hörda myndigheterna ha vitsordat behovet av ifrågavarande kursverksamhet och tillstyrkt institutets framställning om statsbidrag för ändamålet.

Då tillgången på väl utbildade fackmän för ledningen och kontrollen av förekommande arbeten vid cement- och betongkonstruktioner för närvarande synes vara otillräcklig, finner jag för egen del ett fortsatt bedrivande av den här avsedda kursverksamheten önskvärt. Detta kan emellertid icke ske i samma omfattning som hittills utan statsbidrag. Med hänsyn härtill och då ett betydande allmänt intresse härvidlag gör sig gällande, anser jag starka skäl tala för att staten ekonomiskt stöder denna verksamhet. De planer och kostnadsberäkningar, som härutinnan framlagts av institutet ha i stort sett icke givit mig anledning till erinran. Kostnaderna för de planerade specialkurserna för studerande vid tekniska högskolan i Stockholm synas dock lämpligen böra bestridas av högskolans anslagsmedel till ersättningar åt tillfälliga lärare och assistenter. Nettoutgifterna för en dylik kurs torde kunna uppskattas till omkring 3 800 kronor. Högskolans kollegienämnd har också — såsom av den föregående redogörelsen framgår — beslutat anslå detta belopp för en specialkurs under innevarande budgetår. Jag räknar med att detsamma kommer att bli förhållandet nästa budgetår. I enlighet härmed skulle det för kursverksamheten i övrigt erforderliga statsbidraget komma att uppgå till (17 500 — 3 800 =) 13 700 kronor för ettvar av budgetåren 1946/47 och 1947/48. Jag förordar sålunda, att för ändamålet för nästa budgetår anvisas ett belopp av 13 700 kronor i form av ett särskilt anslag å riksstaten, vilket torde böra erhålla reservationsanslags natur. Jag förutsätter härvid, att från industrihåll lämnas ett bidrag av 17 500 kronor eller samma belopp som det, vartill den sammanlagda statliga medelsanvis-

ningen kommer att uppgå. Det torde få ankomma å Kungl. Maj:t att meddela de närmare dispositionsföreskrifter, som i förevarande avseende kunna befinnas erforderliga.

För kursverksamheten under innevarande budgetår, vilken enligt vad jag under hand inhämtat redan påbörjats, hemställer jag i annat sammanhang, att ett reservationsanslag å samma belopp, 13 700 kronor, äskas å tilläggsstat till gällande riksstat.

Under åberopande av vad jag i det föregående anfört hemställer jag således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa kurser i cement- och betongteknik*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*

av kronor 13 700.

K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.

[291.] 1. Understöd åt folkbiblioteksväsendet, *förslagsanslag*. Detta anslag är nu uppfört med 2 341 000 kronor. I riksstatsförslaget torde, då beredningen av denna anslagsfråga icke är avslutad, anslag för ändamålet böra uppföras med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräkna för budgetåret 1947/48 till *Understöd åt folkbiblioteksväsendet* ett *förslagsanslag* av kronor 2 800 000.

[292.] 2. Anskaffande av fasta fartygsbibliotek, *reservationsanslag*. De sakkunniga för utredning av sjöfolkets bildningsfråga föreslogo i sitt den 20 februari 1945 avgivna betänkande (stat. off. utr. 1945:5) anskaffande av fasta handboksbibliotek för fartyg och vissa studiehem för en sammanlagd kostnad av 50 000 kronor, fördelad på flera år. I propositionen 1946:8 uttalade föredragande departementschefen sin anslutning till de sakkunnigas förslag, i vad detsamma avsåg medelsanvisning till anskaffande av fasta handboksbibliotek för fartyg. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen för ändamålet under nämnda rubrik för innevarande budgetår anvisat ett *reservationsanslag* av 10 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har hemställt, att anslaget måtte uppföras med oförändrat belopp för nästa budgetår.

Departementschefen.

Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 10 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffande av fasta fartygsbibliotek* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 10 000.

[293.] 3. Bidrag till bildningsverksamhet bland sjömän. 4. Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar. 5. Understöd åt studiecirkelverksamhet. 6. Understöd för anordnande av flyttande folkhögskolekurser. 7. Bidrag till vissa bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader. 8. Bidrag till

verksamheten vid hemgårdar. 9. Bidrag till verksamheten vid studiehem. 10. Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande. Med skrivelse den 12 oktober 1946 har 1944 års folkbildningsutredning överlämnat betänkande och förslag angående det fria och frivilliga folkbildningsarbetet (stat. off. utr. 1946: 68). Utredningens förslag innebär en betydligt ökad medelsanvisning till understödjande av det fria och frivilliga folkbildningsarbetet. I avvaktan på slutförandet av beredningen av utredningens förslag torde i riksstatsförslaget för nästa budgetår anslag böra upptagas med preliminärt beräknade belopp till härefter angivna ändamål. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna

dels till Bidrag till bildningsverksamhet bland sjömän ett anslag av kronor 25 000;

dels till Understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar ett anslag

av kronor 575 000;

dels till Understöd åt studiecirkelverksamhet ett anslag av kronor 1 200 000;

dels till Understöd för anordnande av flyttande folkhögskolekurser ett anslag av kronor 150 000;

dels till Bidrag till vissa bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader ett anslag

av kronor 500 000;

dels till Bidrag till verksamheten vid hemgårdar ett anslag av kronor 30 000;

dels till Bidrag till verksamheten vid studiehem ett anslag av kronor 30 000;

dels ock till Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande ett anslag

av kronor 450 000.

[294.] 11. Utbildningskurser i esperanto för lärare. I anledning av i ämnet väckta motioner beviljade riksdagen för ett vart av budgetåren 1929/32 ett anslag av 2 900 kronor för anordnande av utbildningskurser i esperanto för lärare. Sedan 1932 års riksdag avslagit två motioner om fortsatt utgående av anslaget, synes något anslag för ifrågavarande ändamål icke ha beviljats.

Hos Kungl. Maj:t har nu svenska esperantoinstitutet — som är ett av svenska esperantoförbundet, svenska arbetaresperantoförbundet och svenska lärares esperantoförbund bildat organ för studie- och examensfrågor —

anhållit om statsbidrag med 5 000 kronor för anordnande under sommaren 1947 av instruktionskurser i esperanto för lärare vid svenska skolor. Till stöd härför har institutet anfört i huvudsak följande.

Under krigsåren har den internationella esperantorörelsen i likhet med andra ideella strävanden haft att kämpa med stora svårigheter i flera länder, medan den i andra länder, t. ex. Storbritannien, successivt ökat i styrka och omfattning. Sedan de mellanfolkliga förbindelserna efter krigets slut i växande grad kunnat återupptagas, har intresset för esperanto visat en snabb stegring. Utgivandet av böcker och tidningar har efter den nödtvungna återhållsamheten skjutit ny fart, den före kriget utomordentligt livliga esperantokorrespondensen över nationsgränserna har kommit i gång på nytt, och intresset för kurser och studiecirklar i esperanto befinner sig i stadig växande.

I vårt land har esperantoarbetet bedrivits oavbrutet under hela kriget trots frånvaron av den stimulans, som de internationella förbindelserna utgöra (utlandsresor, brevväxling samt utbyte av föreläsare, böcker och tidningar). Ett stort antal studiecirklar har varit i verksamhet, och varje sommar ha längre kurser anordnats på olika orter i landet. Dessutom har frivillig undervisning i esperanto med vederbörligt tillstånd förekommit i ett antal skolor, och erfarenheterna av denna verksamhet ha varit mycket goda.

Med anledning av det starka intresset för språket, framför allt inom folkbildnings- och lärarkretsar, har svenska esperantoinstitutet ansett tiden vara lämplig att återupptaga den med statsmedel tidigare bekostade instruktionsverksamheten. Under förutsättning av statsbidrag avser institutet att under sommaren 1947 anordna två lärarkurser å vardera 10 dagar med sammanlagt 50 deltagare och i huvudsak efter de tidigare prövade riktlinjerna. Undervisningen kommer att bedrivas med användning av s. k. direkt metod, och om möjligt ämnar institutet som kursledare inbjuda den internationellt kände esperantoläraren Andreo Cseh, vilken ledde den motsvarande under år 1929 anordnade lärarkursen liksom även en uppmärksam kurs i esperanto för svenska riksdagsmän.

Det begärda statsbidraget har avsetts skola disponeras på följande sätt:

Dagtraktamenten till 50 deltagare (10 dagtraktamenten å 7 kronor)	kronor 3 500
Enkel resa från hemorten till Stockholm (50 biljetter till ett beräknat genomsnittspris av 10 kronor)	» 500
Arvoden till lärare och kursledare, porton, trycksaker m. m. . .	» 1 000
	Summa kronor 5 000.

Skolöverstyrelsen har, då de planerade kurserna syntes kunna i sin mån främja kontakten med andra länder, ansett sig böra tillstyrka utverkande av anslag för ändamålet med belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt.

Departement-
schefen.

I likhet med skolöverstyrelsen har jag ansett mig kunna förorda, att statsunderstöd lämnas för ifrågasvarande ändamål. Mot det begärda bidragets storlek har jag icke funnit anledning till erinran. Jag förordar där-

för, att i förslaget till riksstat för nästa budgetår uppföres ett anslag å 5 000 kronor för ändamålet. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av skolöverstyrelsen meddela närmare bestämmelser rörande anslagets användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurser i esperanto för lärare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 5 000.

[295.] **12. Folkliga musikskolan i Arvika: Understöd.** Detta anslag, som för vartdera av budgetåren 1936/40 utgick med 15 000 kronor, sänktes till 13 000 kronor för budgetåret 1940/41 och till 12 000 kronor för budgetåret 1941/42. Med sistnämnda belopp har anslaget därefter varit uppfört.

Skolöverstyrelsen har — i anledning av framställning från skolans styrelse om höjning av anslaget till 20 000 kronor i syfte att kunna tillerkänna de fast anställda lärarna kristillägg och bostadsersättning — framhållit, att överstyrelsen funne en anslagsökning i och för sig motiverad men att överstyrelsen likväl med hänsyn till den inom 1944 års folkbildningsutredning pågående utredningen rörande bland annat det folkliga musiklivets främjande ansåge sig böra föreslå, att anslaget uppfördes med oförändrat belopp.

1944 års folkbildningsutredning har tillstyrkt den av skolans styrelse gjorda framställningen och därvid anfört följande.

I den första delen av utredningens betänkande (stat. off. utr. 1946: 68), har utredningen icke tagit upp till behandling frågan om folkbildningsarbetet inom musikens, konstens och teaterns område. Det är utredningens avsikt att rörande dessa problem avgiva ett särskilt betänkande under nästkommande år. Den har emellertid i allmänhet framhållit den stora betydelsen av ett höjande av den folkliga musikkulturen och bland annat betonat det musikaliska folkbildningsarbetets vikt för ungdomen. Vid sina preliminära diskussioner av dessa frågor har utredningen funnit den verksamhet, som bedrivs av folkliga musikskolan i Arvika, vara av stor betydelse för det musikaliska folkbildningsarbetet, icke minst för utbildningen av ledare för musikcirkelarna. Enligt utredningens mening kommer skolan även i fortsättningen att ha en betydelsefull uppgift att fylla i detta avseende. Det synes utredningen därvid närmast böra övervägas, om icke skolan borde beredas möjlighet att vidga sin hittillsvarande verksamhet, eventuellt sättas i stånd att få flera instrumentgrupper representerade inom lärarkåren. Under dessa omständigheter anser sig utredningen oförhindrad att tillstyrka en sådan ökning av statens understöd till folkliga musikskolans verksamhet, som avser att bereda skolans nuvarande lärare rimligare anställningsvillkor. Utredningen erinrar om att skolan under budgetåren 1936/40 uppbar ett årligt statsunderstöd om 15 000 kronor. Det synes utredningen motiverat, att statsunderstödet, som nu utgår med 12 000 kronor, i första hand återföres till sitt tidigare belopp samt därutöver ökas, i enlighet med styrelsens hemställan, till 20 000 kronor för att möjliggöra kristillägg och bostadsersättningar åt de fast anställda lärarna.

Departement-
schefen.

En höjning av förevarande anslag, som före kriget utgick med 15 000 kronor, fann min företrädare i ämbetet redan förra året motiverad, ehuru han med hänsyn till 1944 års folkbildningsutrednings arbete då ansåg sig böra förorda oförändrat anslag. Ifrågavarande utredning har visserligen ännu icke till behandling upptagit frågan om folkbildningsarbetet inom musikens område, men av dess yttrande i ärendet framgår, att den vid sina preliminära överväganden i ämnet kommit till den uppfattningen, att skolan även i fortsättningen kommer att ha en betydelsefull uppgift att fylla. Vid sådant förhållande har jag icke ansett mig böra hysa några betänkligheter mot att nu förorda en höjning av anslaget. För närvarande anser jag mig endast kunna tillstyrka en höjning av anslaget med 3 000 kronor till 15 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkliga musikskolan i Arvika: Understöd för budgetåret 1947/48* anvisa ett anslag av kronor 15 000.

[296.] 13. **Folkliga musikskolan i Arvika: Stipendier.** Detta anslag har för innevarande budgetår höjts från 1 500 kronor till 3 600 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 15 september 1939 gälla beträffande ifrågavarande stipendier i tillämpliga delar föreskrifterna rörande elevstipendier vid folkhögskolorna, dock med iakttagande av att stipendiebeloppen begränsas inom ramen för det beviljade anslaget.

Skolöverstyrelsen har — under erinran om sitt förslag om ändrade grunder för elevstipendier vid folkhögskolor — hemställt om höjning av förevarande anslag med 2 500 kronor till 6 100 kronor, varvid överstyrelsen utgått ifrån, att nämnda grunder skulle införas även beträffande nu ifrågavarande stipendier.

Departement-
schefen.

Såsom framgår av det föregående har jag icke biträtt skolöverstyrelsens förslag om ändrade grunder för elevstipendier vid folkhögskolor. Med hänsyn härtill och då jag icke heller ifrågasätter någon annan ändring i fråga om förevarande anslag, torde detta för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkliga musikskolan i Arvika: Stipendier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 3 600.

[297.] 14. **Statens studielån: Studielånenämnden, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 50 000 kronor. Då beredningen av denna anslagsfråga ännu ej är avslutad, torde anslaget i rikstatsförslaget böra preliminärt uppföras med härefter angivna, beräknade belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräkna för budgetåret 1947/48 till *Statens studielån: Studielånenämnden* ett *förslagsanslag* av kronor 60 000.

[298.] 15. **Statens studielån: Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån, förslagsanslag.** Detta anslag, som för närvarande är uppfört med 7 600 kronor, torde med hänsyn till belastningen, 8 600 kronor, å anslaget för budgetåret 1945/46 för nästa budgetår böra uppräknas med 1 000 kronor till 8 600 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens studielån: Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 8 600.

[299.] 16. **Statens biografbyrå: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är uppfört med 65 300 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, sid. 713. *Direktören för biografbyrån* har för nästa budgetår icke ifrågasatt annan ändring än en uppräkning av anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän med 200 kronor och av anslagsposten till rörligt tillägg med 50 kronor.

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört om reglering av beföringsgången för amanuens- och biträdespersonal, förordar jag, att skrivbiträdet i lönegraden Ex 5 vid biografbyrån beredes anställning som kontorsbiträde i lönegraden A 4. Detta medför en ökning av ordinarieposten med 3 200 kronor till $(34\,000 + 3\,200 =) 37\,200$ kronor och en minskning av icke-ordinarieposten med 3 000 kronor till $(3\,300 - 3\,000 =) 300$ kronor. Den allmänna löne regleringen föranleder vidare en uppräkning av ordinarieposten med 16 400 kronor till 53 600 kronor och av icke-ordinarieposten med 200 kronor till 500 kronor ävensom en minskning av anslagsposten till rörligt tillägg med 2 400 kronor till $(5\,600 - 2\,400 =) 3\,200$ kronor. Den förutnämnda arvodesregleringen föranleder uppräkning av de båda granskningsmännens arvoden, 10 600 respektive 9 100 kronor, med 1 160 respektive 1 052 kronor. Arvodesposten bör på grund härav höjas med $(1\,160 + 1\,052 =)$ i uppåt avrundat tal 2 300 kronor till $(22\,400 + 2\,300 =) 24\,700$ kronor. Förevarande anslag bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(53\,600 + 24\,700 + 500 + 3\,200 =) 82\,000$ kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

Departement-
schefen.

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens biografbyrå, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

dels godkänna följande avlöningsstat för statens biografbyrå, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 53 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 24 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 500
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	» 3 200

Summa kronor 82 000;

dels ock till Statens biografbyrå: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av .. kronor 82 000.

[300.] 17. Statens biografbyrå: Omkostnader, förslagsanslag. Detta anslag är nu uppfört med 6 000 kronor och disponeras på sätt framgår av statsliggaren, sid. 713. Direktören för biografbyrån har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departement-
mentschefen.

I likhet med direktören för biografbyrån ifrågasätter jag icke någon ändring av ifrågavarande anslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Statens biografbyrå: Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsanslag av kronor 6 000.

L. Gymnastiska centralinstitutet m. m.

[301.] 1. Gymnastiska centralinstitutet: *Avlöningar, förslagsanslag.* Detta anslag är nu uppfört med 189 900 kronor. Personalförteckning och avlöningsstat med därtill hörande bestämmelser finnas införda i statsliggaren, sid. 714 f.

Direktionen över institutet har för nästa budgetår hemställt om höjning av anslaget med 12 700 kronor till 202 600 kronor. Höjningen betingas — förutom av vederbörliga löneklassförändringar — huvudsakligen av följande förslag:

1) ombildning av kontoristbefattningen i lönegraden A 9 till en befattning som kansliskrivare, tillika registrator, i lönegraden A 11;

2) ombildning av en befattning som expeditiönsvakt, tillika portvakt, i lönegraden A 5 till en förste expeditiönsvakttjänst i lönegraden A 7;

3) anvisande av medel till lönetillägg åt en expeditiönsvakt, tillika portvakt, i lönegraden A 5;

4) höjning av arvudet till läraren i anatomi från 5 650 kronor till 7 900 kronor;

5) anställande av två biträdande lärare med ett arvode för vardera av 3 000 kronor;

6) ökning av anslagsmedlen för tillfälliga vikarier från 300 kronor till 1 000 kronor.

Av handlingarna inhämtas i huvudsak följande.

Kansliskrivare i A 11. *Direktionen* har anfört:

Vid gymnastiska centralinstitutets omorganisation 1934 skedde beträffande förvaltningspersonalen bland annat den ändring, att det dåvarande kontorsbiträdet i lönegraden B 4 ersattes med en kansliskrivare i lönegraden B 11, som även skulle handhava registratorsgöromålen. Innehavaren av kontorsbiträdesbefattningen, som utan ansökan överflyttades till den nya kansliskrivartjänsten, besatt icke i erforderlig grad de speciella kvalifikationer, som erfordrades för skötande av de direkta kamrerargöromålen. Med hänsyn härtill träffades såsom ett provisorium den anordningen, att ett särskilt anslag anvisades för handhavande av kamrerargöromålen.

I anslutning till föreslagen tjänsteförteckningsrevision vidtogs 1942 den förändringen, att befattningen som kansliskrivare, tillika registrator, i lönegraden A 11 nedflyttades till befattning som kontorist i lönegraden A 9. Innehavaren av kansliskrivarbefattningen uppfördes på övergångsstat, varjämte i personalförteckningen anmärktes, att kontoristbefattningen skulle

hållas obesatt, så länge den till övergångsstat förda kansliskrivaren kvarstode i tjänst. Kansliskrivaren erhöll avsked med utgången av mars 1945.

Först från och med sistnämnda tidpunkt har den organisation, som beslöts 1934, prövats. Härvid har det visat sig, att det ansvarsfulla arbetet med de kamerala göromålen varit mera omfattande och krävt avsevärt mera tid än man räknat med. Till kamrerargöromålen har ju också kommit åliggandena som registrator. Med hänsyn till nämnda göromåls omfattning ha en del kansligöromål, som tidigare ombesörjdes av kansliskrivaren, måst utföras av den på expeditionen tjänstgörande expeditionsvakten. Nuvarande innehavaren av kontoristbefattningen innehade närmast före nämnda befattning tjänst som extra ordinarie kanslibitråde vid karolinska medikokirurgiska institutet med tjänstgöring å kamrerarexpeditionen. Sistnämnda tjänst har från och med den 1 juli 1946 omändrats till en kassörstjänst i lönegraden Eo 11. I likhet med vad lärarkollegiet vid karolinska institutet anför i sin anhållan om förändringen av kanslibiträdets tjänsten vill också direktionen framhålla betydelsen av att till kontoristtjänsten förvärva och få behålla endast fullgod kraft. Detta lär icke vara möjligt utan en omändring av kontoristtjänsten till en tjänst minst i lönegrad A 11. Med anledning av vad sålunda anförts får direktionen anhålla att ifrågavarande kontoristtjänst måtte utbytas mot en befattning som kansliskrivare, tillika registrator, i lönegraden A 11.

Statskontoret har tillstyrkt förslaget och *allmänna lönenämnden* har icke framställt erinran mot detsamma.

Förste expeditionsvakt i A 7. *Direktionen* har anför:

Vid institutet finnas för närvarande anställda två expeditionsvakter, tillika portvakter. Vid institutets flyttning till nya lokaler ha deras göromål i viss mån ändrats. Den ene, som numera icke beretts bostad på institutet, har fått sitt arbete förlagt uteslutande å institutets expedition. Han biträder här föreståndaren och kontoristen med förekommande göromål. Hans arbete har härvid kommit att omfatta i huvudsak följande åligganden. Han handhar arkivet och förråd av skrivmateriel, mottager all till institutet ankommande post och distribuerar denna till de olika mottagarna, avhämtar och avlämnar till beförden all värdepast, expedierar den utgående posten, däri inbegripet jämväl skrivandet av adresser å kuvert, utför förekommande bankäranden, för handbrevsdiarium, kontrollböcker över elevernas frånvaro från lektioner samt sammanfattning över lärarnas dagböcker, verkställer utskrift av utgående skrivelser, protokoll från sammanträden med direktionen och lärarkollegium, elevernas betyg m. m., utför dupliceringar, inför betyg i betygsjournal och å studiekort samt översänder månatliga rapporter till respektive regementens kassaförvaltningar över till institutet kommenderade militära elevers frånvaro från institutet. *Direktionen* finner ombesörjandet av alla dessa för institutets administrativa apparat betydelsefulla uppgifter motivera en förhöjd löneställning och hemställer därför, att denna befattning förändras till tjänst som förste expeditionsvakt i lönegraden A 7.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot förslaget, medan *allmänna lönenämnden* icke ansett sig kunna tillstyrka detsamma, enär enligt nämndens mening de å ifrågavarande tjänsteman ankommande göro-

målen icke motiverade högre löneställning än den för närvarande fastställda.

Lönetillägg åt en expeditionsvakt, tillika portvakt, i lönegraden A 5. *Direktionen* framhåller, att denne expeditionsvakt, som hade sin bostad på institutet, hade en mycket lång och krävande arbetstid. Enligt direktionens mening utförde han mera arbete än som skäligen kunde fordras och han syntes därför böra komma i åtnjutande av en särskild ersättning utöver lönen å förslagsvis 600 kronor för år.

Statskontoret och *allmänna lönenämnden* ha under hänvisning till 7 § 2 punkten tilläggsbestämmelserna till civila avlöningsreglementet förordat en ersättning med 400 kronor för tillsyn över institutets lokaler och städningen av desamma.

Höjt arvode till läraren i anatomi. *Direktionen* har anfört:

Läraren i anatomi vid institutet har en undervisningsskyldighet av 225 timmar per läsår. Härfor åtnjuter han ett arvode av 5 650 kronor eller 25 kronor för timme. Med hänsyn till detta ämnes grundläggande betydelse för undervisningen vid institutet samt svårigheten att erhålla och få behålla fullt kompetent lärare i ämnet samt under åberopande av att läraren i samma ämne vid tandläkarinstitutet åtnjuter en ersättning av 35 kronor för timme får direktionen anhålla om höjning av förevarande arvode till 7 900 kronor.

Statskontoret framhåller, att med en omprövning av lärarens i anatomi arvode torde böra anstå i avbidan på den allmänna översyn av arvoden, vilken kunde förutsättas komma till stånd i samband med genomförandet av förestående lönereglering.

Anställande av två biträdande lärare. *Direktionen* har anfört:

Ur anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal utgår bland annat arvoden åt övningslärare vid läroverk och andra läroanstalter med 4 000 kronor. Detta belopp disponeras för närvarande till ersättning åt lärare vid de läroverk och andra läroanstalter där undervisningsövningar äga rum.

Behov av handledande lärare för dessa undervisningsövningar i gymnastik med lek och idrott föreligger under sammanlagt 216 veckotimmar om året.

Såsom handledande lärare tjänstgöra i första hand på varje kurs en gymnastik- och en idrottslärare under sammanlagt 20 veckotimmar. Institutets lärare svara sålunda för 80 veckotimmar. För återstoden (216 — 80 =) 136 veckotimmar föreligger behov av extra lärarkrafter. Såsom sådana extra lärare anlitas för närvarande enbart gymnastiklärare vid de skolor, där undervisningsövningarna äga rum. För läsåret 1946/47 beräknas ovannämnda belopp å 4 000 kronor fördelas mellan sådana lärare för sam-

manlagt 82 veckotimmar. Ersättningen skulle sålunda uppgå till ungefär 48 kronor för veckotimme. För handledning av avdelningar i folkskola har institutet varit hänvisat att anlita egen lärarkraft, då folkskolans lärare (folkskollärare) ej äro kompetenta att handleda i denna undervisning. De yngre kurserna ha sina undervisningsövningar huvudsakligen förlagda till folkskola. Handledningen av dessa kurser ställer särskilt stora anspråk på handledaren.

Genom att samma lärare för närvarande handleder flera avdelningar samtidigt vid samma skola, där det finnes flera gymnastiksalar, samt även flera avdelningar samtidigt på olika skolor har timantalet för extra handledare nedbringats. Ur utbildningssynpunkt är detta mindre lämpligt. Vidare har det varit nödvändigt att låta vissa grupper auskultera hela veckan, då handledare ej stått att erhålla. För att råda bot mot de största olägenheterna föreslår direktionen anställande av två biträdande lärare, en manlig och en kvinnlig med en tjänstgöringsskyldighet av 12—14 veckotimmar mot ett arvode av för vardera 3 000 kronor. Direktionen har för avsikt att som sådan lärare söka anställa någon av de bästa från institutet nyutexaminerade eleverna, för vilka en sådan anställning i viss mån skulle innebära möjlighet till fortsatt utbildning.

Statskontoret, som tillstyrkt inrättande tills vidare av en befattning som biträdande lärare, har anförut.

För lärarna i gymnastik samt lek och idrott har fastställts en tjänstgöringsskyldighet av 20—24 veckotimmar. Under hand har uppgivits, att de kvinnliga lärarna undervisa 24 veckotimmar, medan av de manliga lärarna endast uttagas i medeltal 22 veckotimmar. Vid sådant förhållande vill statskontoret icke motsätta sig, att framställningen i vad den rör förstärkning av lärarkrafterna så bifalles, att tillsvidare inrättas en befattning såsom biträdande lärare. Mot den föreslagna ersättningen till denne har statskontoret icke något att erinra.

Departementschefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, ombildades år 1942 en befattning som kansliskrivare, tillika registrator, i lönegraden A 11 vid institutet till en kontoristbefattning i lönegraden A 9. Med hänsyn till arten av de arbetsuppgifter, som numera åvila ifrågavarande befattningshavare, finner jag i likhet med de hörda myndigheterna ingen erinran mot förslaget om att denna tjänst åter ombildas till en tjänst som kansliskrivare, tillika registrator. Denna synes emellertid tills vidare böra placeras i lönegraden Eo 11. Då jag utgår ifrån, att den nuvarande innehavaren av kontoristbefattningen förordnas till innehavare av den nya befattningen, torde förstnämnda befattning böra uppföras på övergångsstat. Vid bifall till detta mitt förslag bör ordinarieposten minskas med 3 800 kronor och icke-ordinarieposten ökas med 4 000 kronor.

I likhet med statskontoret anser jag mig även böra tillstyrka ombildning av den ena av de två expeditionsvakttjänsterna i lönegraden A 5 till en förste expeditionsvakttjänst i lönegraden A 7. Härför erforderliga anslagsmedel, i runt tal 400 kronor, böra beräknas under ordinarieposten.

Då jag under hand inhämtat, att i den andre expeditionsvaktens göra

mål även ingår att ha tillsyn över institutets lokaler och städningen av desamma, vill jag i överensstämmelse med statskontorets och allmänna lönenämndens uppfattning på så sätt tillmötesgå direktionens framställning om särskild gottgörelse åt ifrågavarande befattningshavare, att jag förordar, att under icke-ordinarieposten anvisas 400 kronor till särskild ersättning åt honom för angivna arbetsuppgifter.

Jag finner en viss höjning av arvodet till läraren i anatomi motiverad men håller före, att den bör kunna begränsas till 1 125 kronor, motsvarande en arvodesförhöjning från 25 kronor till 30 kronor för veckotimme.

Direktionen har hemställt om anvisande av medel till anställande av två biträdande lärare för handledning av institutets elever vid övningsundervisningen. Statskontoret har — under framhållande att av den ordinarie manlige läraren i gymnastik respektive i lek och idrott i allmänhet icke uttoges fastställd maximitjänstgöringsskyldighet — endast tillstyrkt inrättande av en dylik befattning. Det har emellertid för mig uppgivits, att ett fullständigt uttagande av maximitjänstgöringsskyldigheten icke låter sig göra av tekniska skäl. Därtill kommer att, även om så kunde ske, skulle vid ett genomförande av direktionens förslag ändå ett visst ytterligare behov av handledande lärare kvarstå. Med hänsyn härtill har jag icke funnit några betänkligheter mot att förorda inrättande av båda de begärda befattningarna som biträdande lärare. Härav föranledes en uppräknings av icke-ordinarieposten med 6 000 kronor.

Slutligen torde i enlighet med direktionens förslag under icke-ordinarieposten böra beräknas ytterligare dels 700 kronor till arvoden åt tillfälliga vikarier och tillfällig arbetshjälp, dels ock 300 kronor för möjliggörande av löneklassuppflyttningar. För sistnämnda ändamål torde vidare under ordinarieposten böra anvisas ytterligare 1 700 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde vid oförändrade avlöningsförhållanden ordinarieposten minskas med $(3\,800 - 400 - 1\,700 =)$ 1 700 kronor till 67 000 kronor, arvodesposten höjas med 1 125 kronor till 86 675 kronor, icke-ordinarieposten höjas med $(4\,000 + 400 + 6\,000 + 700 + 300 =)$ 11 400 kronor till 34 100 kronor och anslagsposten till rörligt tillägg höjas med 425 kronor till 13 375 kronor.

Den allmänna löneregleringen föranleder en ytterligare uppräknings av ordinarieposten med 29 500 kronor till 96 500 kronor.

Den i anslutning till ifrågavarande lönereglering förordade arvodesregleringen torde för institutets vidkommande böra föranleda dels att arvodet och tillägsarvodet åt föreståndaren, nu tillhopa 8 600 kronor, höjas med 1 060 kronor till 9 660 kronor, dels att arvodena åt de fyra lärarna i gymnastik respektive i lek och idrott höjas vardera med 1 160 kronor från 10 600 kronor till 11 760 kronor, dels ock att arvodet till amanuensen vid fysiologiska institutionen höjes med 432 kronor från 3 600 kronor till 4 032

kronor. Arvodesposten bör med anledning härav ytterligare höjas med $(1\ 060 + 4 \times 1\ 160 + 432 =)$ 6 132 kronor eller i uppåt avrundat tal 6 175 kronor till 92 850 kronor.

Den allmänna löneregleringen medför slutligen en ytterligare ökning av icke-ordinarieposten med 13 400 kronor till 47 500 kronor, medan anslagsposten till rörligt tillägg bör i förhållande till förut angivet belopp minskas med 5 225 kronor till 8 150 kronor.

Hela avlöningsanslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(96\ 500 + 92\ 850 + 47\ 500 + 8\ 150 =)$ 245 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 55 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för gymnastiska centralinstitutet, som föranledas av vad jag i det föregående förordat;

dels godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förlagsvis	kronor	96 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t, förlagsvis ..	»	92 850
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal	»	47 500
4. Rörligt tillägg, förlagsvis	»	8 150
Summa kronor		245 000;

dels ock till Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett förlagsanslag av kronor 245 000.

[302.] 2. Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader, förlagsanslag. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 34 100 kronor och disponeras enligt omkostnadsstat med tillhörande bestämmelser, införd på sid. 715 i statsliggaren.

Direktionen över institutet har hemställt om höjning av delposten till övriga expenser, nu 23 000 kronor, med sammanlagt 9 600 kronor till 32 600 kronor. I omkostnadsstaten upptagen inkomst av lokalyror m. m., nu 12 500 kronor, har direktionen beräknat sänkt med 5 000 kronor till 7 500 kronor.

I fråga om anslagsposten till övriga expenser har direktionen anfört bland annat följande.

Till följd av kollektivavtal med städningsspersonalen komma utgifterna för städning att ökas med 5 000 kronor. De för museerna avsedda lokalerna vid institutet komma att under nästa budgetår användas för sitt ändamål, vilket medför ökade kostnader för städning samt kostnader för samlingarnas underhåll. Härfor beräknas ett sammanlagt belopp av 1 000 kronor. Vidare har byggnadsstyrelsen gjort framställning om överlåtelse till direktionen av vårdens och underhållet av området omkring institutets byggnader. För detta ändamål beräknas 2 600 kronor.

Jämlikt § 29 gällande stadga för institutet skall ansökan att vinna inträde vid institutet vara åtföljd bland annat av läkarintyg enligt av direktionen fastställt formulär. På grundval av detta läkarintyg skall direktionen vid antagande av elever å gymnastiklärlärlinjen bedöma om den sökande fyller stadgans föreskrift att äga en frisk och stark kropp samt besitta goda anlag för gymnastisk verksamhet. Det har vid flera tillfällen visat sig, att den uppfattning i nämnda avseende, som grundats på ett åberopat läkarintyg icke varit riktig. Som ett exempel vill direktionen anföra, att en elev, vilken enligt åberopat läkarintyg vore fullt frisk, vid senare läkarundersökning genom institutets försorg vid den i Stadion anordnade idrottspolikliniken visat sig hava ett allvarligt hjärtfel. Eleven räddes att avbryta sina studier, vilket han också gjorde. Sedermera har direktionen erfarit, att eleven ungefär ett halvt år efter det han avbrutit studierna vid institutet avlidit i följd av sitt hjärtfel efter en mindre fysisk ansträngning.

För att redan i samband med antagningen av elever vid institutet kunna konstatera fysiska brister, som göra att den sökande icke lämpar sig för utbildning till gymnastiklärare, anser direktionen, att de sökande böra undersökas av läkare och då lämpligen å nämnda specialklinik i närvaro av institutets föreståndare samt någon lärare. Icke alla sökande synes böra undersökas utan endast de, som kunna komma i fråga att antagas, samt därutöver en viss reserv eller sammanlagt 65 stycken årligen. Kostnaderna för undersökningen beräknas till 15 kronor per person eller sammanlagt ungefär 1 000 kronor.

Ett bifall till vad direktionen nu föreslagit skulle, såsom ovan anförts, medföra en höjning av delposten till övriga expenser med $(5\,000 + 1\,000 + 2\,600 + 1\,000 =) 9\,600$ kronor.

Statskontoret har anförts:

Det må framhållas, att 1945 års riksdag i samband med lokalbytet uppräknat de till städning och renhållning anvisade medlen med ej mindre än 16 300 kronor. Vid behandlingen av frågan om denna medelsförstärkning framhöll byggnadsstyrelsen (1945 års åttonde huvudtitel, sid. 564), att städningförhållandena vid institutet vore så pass säregna, att en jämkning av beloppet mycket väl kunde visa sig befogad, sedan under något år ytterligare erfarenhet vunnits. Statskontoret vill ifrågasätta, huruvida icke tidpunkten nu är inne för en allmän översyn av städningsarbetet vid institutet i rationaliserande syfte. För den händelse en sådan utredning skulle giva negativt resultat torde den nu begärda anslagshöjningen å 5 000 kronor icke kunna undgås.

Därest särskild läkarundersökning av vissa sökande till elevplatser vid institutet anses erforderlig, bör med de tillgångar och den personal institutet förfogar över sådan undersökning kunna verkställas utan särskild kostnad för statsverket. Statskontoret avstyrker därför förslaget om en uppräknning av denna anledning av delposten till expenser med 1 000 kronor.

Departementschefen.

Med hänsyn till vad direktionen anfört tillstyrker jag, att delposten till övriga expenser höjes med begärda 9 600 kronor till 32 600 kronor. Jag förutsätter, att direktionen uppmärksammar vad statskontoret anfört rörande städningskostnaderna och överväger, huruvida åtgärder kunna vidtagas i syfte att nedbringa dessa kostnader. Den av direktionen beräknade sänkningen med 5 000 kronor i inkomsten av lokalhyror torde böra medföra en anslagshöjning med samma belopp. Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit torde omkostnadsanslaget för nästa budgetår böra uppföras med $(34\,100 + 9\,600 + 5\,000 =)$ 48 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 48 700.

[303.] 3. **Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m., reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 9 300 kronor, varav 8 300 kronor till materiel och 1 000 kronor till bokinköp och bokbindning.

Direktionen över institutet har hemställt om höjning dels av anslagsposten till materiel med sammanlagt 3 700 kronor för nyanskaffning och underhåll av gymnastik- och idrottsmateriel samt materiel för undervisningen i anatomi, dels ock av anslagsposten till bokinköp och bokbindning med 1 000 kronor, enär posten på grund av stegrade priser visat sig otillräcklig.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot en skälig höjning av förevarande anslag, förslagsvis till 12 000 kronor.

Departementschefen.

En viss höjning av förevarande anslag synes påkallad. Höjningen torde i enlighet med statskontorets förslag böra begränsas till 2 700 kronor och anslaget för nästa budgetår sålunda uppföras med $(9\,300 + 2\,700 =)$ 12 000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av direktionen meddela erforderliga bestämmelser rörande anslagets disposition. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 12 000.

[304.] 4. **Gymnastiska centralinstitutet: Stipendier.** Detta anslag är för närvarande uppfört med 3 000 kronor. *Institutets direktion* har icke ifrågasatt någon ändring för nästa budgetår.

Departementschefen.

I likhet med direktionen ifrågasätter jag icke någon ändring av ifrågasatt anslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Stipendier* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 3 000.

[305.] 5. **Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.** Anslaget, som användes till vinterutbildning (resor till fjällen), simundervisning och annan specialundervisning, var före budgetåret 1940/41 uppfört med 5 500 kronor men sänktes år 1940 med 1 000 kronor och nedsattes år 1941 likaledes med 1 000 kronor till 3 500 kronor. Under budgetåren 1943/46 var anslaget uppfört med 4 500 kronor samt höjdes för innevarande budgetår till 5 500 kronor.

Direktionen över institutet har hemställt om höjning av anslaget med 5 500 kronor till 11 000 kronor och till stöd härför anført:

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 5 500 kronor. Enligt av direktionen fastställd dispositionsplan användas 2 600 kronor för simundervisning, 2 400 kronor för vinterutbildning (skidutbildning i fjällterräng) och sommarövningar samt 500 kronor för annan specialundervisning.

Den egentliga undervisningen i skidåkning vid institutet äger rum årligen under 14 dagar i fjällterräng. Såsom instruktör medföljer en lärare för varje kurs. Med hänsyn till det stora elevantalet (25—34 i varje kurs) anser direktionen den undervisning som kommer eleverna till del icke vara tillfredsställande. Direktionen har därför tidigare anhållit om medel för anställande av biträdande instruktörer, men detta har avslagits. De särskilda kostnader, som åsamkas eleverna för denna skidutbildning, äro avsevärda. De överstiga 30 000 kronor. Eleverna synas därför berättigade att förvänta att de skola komma i åtnjutande av en fullgod undervisning. Som jämförelse kan nämnas att vid av skidfrämjandet anordnade kurser högsta elevantalet per instruktör är 15. Då direktionen ej anser sig kunna stå till svars för en fortsatt underhållig skidutbildning tillåter sig direktionen att ånyo anhålla om medel till ersättning åt fyra biträdande instruktörer vid skidutbildningen i fjällterräng. Kostnaderna beräknar direktionen till sammanlagt 2 000 kronor.

Såsom ovan anförts står till direktionens förfogande för annan specialundervisning endast 500 kronor. Såsom exempel på sådan undervisning kan nämnas undervisning i hållningslära, rytmik, musikens användning i gymnastiken m. m. Vidare synas eleverna genom föredrag böra få del av nya riktningar inom gymnastiken. Undervisningen bör även berikas med visning av lämplig instruktionsfilm. För att sålunda kunna ge eleverna en vidgad undervisning i gymnastik och idrott får direktionen anhålla att nämnda belopp, 500 kronor, höjes till 4 000 kronor.

Vid bifall till vad direktionen sålunda äskat skulle förevarande anslag höjas med $(2\,000 + 3\,500 =) 5\,500$ kronor till 11 000 kronor.

Statskontoret har anført:

Statskontoret kan icke tillstyrka den begärda anvisningen av medel till ersättning åt biträdande instruktörer vid skidutbildning i fjällterräng. Då ämbetsverket vidare anser, att erforderliga insikter i hållningslära m. m. måste förutsättas kunna bibringas eleverna av institutets egna lärare, bör det belopp om 500 kronor, som står till institutets förfogande för annan specialundervisning än skidutbildning och simundervisning, vara tillräckligt för ändamålet. Av de anförda skälen synes sålunda anslaget till särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m. böra upptagas med oförändrat belopp.

Departement-
mentschefen.

Jag är icke beredd att för närvarande förordna en höjning av nu förevarande anslag, vilket torde böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 5 500.

[306.] 6. **Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.** Förevarande anslag upptogs å riksstaten från och med budgetåret 1945/46 samt uppfördes för nämnda och innevarande budgetår med 5 500 kronor. Enligt beslut av Kungl. Maj:t skall anslaget huvudsakligen användas till bestridande av kostnader för förhyrande av simhallar, idrotts-hallar, gymnastiksal, idrottsplatser och dylikt till kurser i olika idrotts-grenar för studerande vid Stockholms högskolor.

Föreningen har för nästa budgetår hemställt om ett anslag å 13 000 kronor för sin verksamhet. Föreningen har därvid framhållit, att föreningen, som är den enda institution vilken bland Stockholms till omkring 7 000 uppgående högskolestuderande verkar för fysisk fostran, befinner sig i oavlätlig frammarsch men brottas med ekonomiska svårigheter.

Departement-
mentschefen.

Jag är icke beredd att nu tillstyrka en anslagshöjning utan förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 5 500 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 5 500.

[307.] 7. **Undervisning i idrott för högskolestudenter i Stockholm och Göteborg, reservationsanslag.** Vid vartdera av Uppsala och Lunds universitet finnes för närvarande anställd en idrottslärare med ett årligt arvode av 8 600 kronor jämte därå utgående provisoriskt arvodestillägg. Befattningen i Uppsala inrättades från och med budgetåret 1937/38 (jfr 1937 års åttonde huvudtitel, sid. 176) och befattningen i Lund från och med budgetåret 1942/43 (jfr 1942 års åttonde huvudtitel, sid. 160). Härjämte finnas vid vartdera universitetet en befattning som gymnastiklärare och en befattning som ledare för kvinnlig gymnastik. Jämväl dessa befattningar äro förenade med arvoden, vilka vid det förra universitetet utgå med 3 600 kronor, respektive 1 100 kronor och vid det senare med 3 000 kronor respektive 750 kronor. Vidare har för båda universitetens vidkommande statsmedel ställts till förfogande för anskaffande av erforderliga lokaler m. m.

I skrivelse den 22 mars 1946 har *styrelsen för Sveriges förenade studentkårer* — med upprepande av en därom av styrelsen tidigare gjord fram-

ställning — hemställt om inrättande av idrottslärarbefattningar jämväl för den högskolestuderande ungdomen i Stockholm och Göteborg.

Vidare har *Sveriges akademiska idrottsförbund* i skrivelse den 24 september 1946 hemställt *dels* om inrättande av idrottslärarbefattningar för högskolestuderande i Stockholm och Göteborg, *dels* om en placering av samtliga idrottslärare vid landets universitet och högskolor i lönegraden A 23, *dels* om förordnande av lämplig person som inspektor för ifrågasvarande verksamhet, *dels* om vidtagande av åtgärder snarast möjligt för tillgodoseende av behovet av lokaler för den akademiska undervisningen i gymnastik och idrott, *dels* om erforderlig medelsanvisning till täckande av kostnaderna för provisoriska anordningar i sistnämnda hänseende. Till stöd för sin framställning har nämnda idrottsförbund i huvudsak anfört:

Det är anmärkningsvärt, att i Sverige, föregångslandet i fråga om fysisk fostran, idrott och gymnastik vid de högre läroanstalterna intaga en ställning, som ter sig synnerligen tillbakasatt i jämförelse med vad som är förhållandet i flertalet av de övriga kulturländerna, där fysisk fostran i någon form ingår som ett moment i utbildningsplanerna vid universitet och högskolor och där välutbildade lärare och ändamålsenliga lokaler ställas till förfogande för hithörande uppgifter.

Att närmare ingå på orsakerna till detta förhållande skulle föra för långt. Det är i stället angeläget för förbundet att sammanställa några av de många starka skäl, som tala för nödvändigheten av en snar ändring till det bättre. Här må i sådant avseende anföras följande:

1. Som regel bedrives studiearbetet vid våra universitet och högskolor inomhus och är av stillasittande karaktär, varför det i längden måste inverka menligt på de studerandes hälsotillstånd, därest det icke med lämpliga intervaller avbrytes av kroppsövningar, vilka helst böra bedrivas i det fria. Det är därför ur allmän hälsovårdssynpunkt av största betydelse att den akademiska ungdomen beredes rika och omväxlande möjligheter till idrott och friluftsliv och att denna verksamhet ställas under sakkunnig ledning.

2. För den ungdom, varom här är fråga, förefinnes ett naturligt och starkt behov av stimulans och rekreation och enligt vår mening kan detta icke tillgodoses bättre än genom idrottsutövning.

3. De studerande vid landets universitet och högskolor komma efter avlagda examina i de flesta fall att intaga ledande poster i samhället som läkare, präster, lärare, industrichefer och dylikt. Det vore för samhället — och dem själva — av största värde, om de från studieåren medförde en fond av idrottsligt kunnande och en känsla för kroppskulturens betydelse som bland annat gjorde dem skickade att taga ledaransvar inom idrottsrörelsen, för vilken bristen på goda ledare sedan länge varit ett brännande problem.

4. En mycket stor grupp av de studerande utbildar sig för att som lärare och lärarinnor vid läroverk och motsvarande skolor fostra och utbilda det uppväxande släktet. I denna egenskap kunna de numera enligt gällande läroverksstadga åläggas att övervaka och leda skolungdomens idrotts- och friluftsdagar. Följaktligen böra de vid de högre läroanstalterna erhålla en utbildning, som gör dem skickade att lösa dessa arbetsuppgifter.

5. Idrotten är ett verksamt medel att minska den akademiska ungdomens isolering och utjämna de sociala motsättningar, som eljest lätt kunna uppstå ur denna.

Efter att ha uttalat, att liknande synpunkter vid skilda tillfällen och olika sammanhang tidigare framförts av förbundet och detsamma närstående organisationer och att förbundets strävanden även vunnit ett visst, ehuru enligt dess mening otillräckligt, beaktande genom inrättandet av de förut omförmälda befattningarna vid Uppsala och Lunds universitet har förbundet vidare bland annat anfört:

De erfarenheter, som vunnits av idrottslärares vid universiteten verksamhet, giva klart vid handen, att idrottslärares fylla mycket betydelsefulla uppgifter bland universitetsungdomen och ge bestämt stöd åt den uppfattningen, att en utbyggnad av verksamheten är önskvärd, dock först sedan de stora »kårorerna» Stockholm och Göteborg med tillsammans omkring 9 000 högskolestuderande erhållit ordnad idrottsundervisning.

När det gäller en verksamhet av denna natur, är det av grundläggande betydelse att goda idrottsplatser och inomhuslokaler stå till förfogande. Av särskild vikt är att man har tillgång till ändamålsenliga inomhuslokaler, eftersom en stor del av det akademiska läsåret infaller under den årstid, då endast vissa kroppsövningar kunna bedrivas i det fria. Här gäller i stort sett detsamma, som beträffande idrottsundervisningen: vid universiteten i Uppsala och Lund är behovet hjälpligt tillgodosett, i Stockholm och Göteborg är den akademiska idrotten hänvisad till allmänna anläggningar och lokaler av hithörande slag i hård konkurrens med en mångfald andra sammanslutningar.

Av det anförda torde framgå, att från det allmännas sida tarvas en rad genomgripande åtgärder för att råda bot på de påvisade bristerna och bringa vårt land i paritet med andra länder i berörda förhållanden. När ledningen för Sveriges akademiska idrottsförbund ställts inför spörsmålet, vilken åtgärd, som i första hand bör komma i fråga, har den efter noggrann prövning enat sig om att bestämt förorda inrättandet av två idrottslärtjänster, en för de studerande vid högskolorna i Stockholm och en för motsvarande läroanstalter i Göteborg.

Något hållbart motiv till att inemot 9 000 högskolestuderande i detta avseende skola vara sämre ställda än kamraterna vid universiteten kan svårigen upplettas. Att så likväl är fallet torde i huvudsak bero på bristen på lämpliga lokaler och idrottsplatser ävensom avsaknaden av den enhetlighet i organisationen, som utmärker universiteten.

Beträffande bristen på lokaler är det ett första rangens behov att den avhjälpes, men därest idrottslärtjänster inrättas vid kårorerna i fråga, torde det icke bereda några större svårigheter att få fram ett acceptabelt provisorium.

Till dess lokalfrågorna bringats till en slutgiltig lösning, måste man räkna med att de kostnader, som äro förenade med de tillfälliga arrangemang, som bli nödvändiga, täckas av allmänna medel.

Vissa problem av administrativ och organisatorisk art kunna självfallet uppstå genom splittringen på ett flertal högskolor av delvis rätt olika uppbyggnad. För att ge stadga och fasthet åt idrottslärarinstitutionen och bereda möjlighet till kontroll torde det bli nödvändigt att anknyta till någon

statlig inrättning eller högskola inom verksamhetsområdet, i Stockholm förslagsvis karolinska institutet eller tekniska högskolan, i Göteborg Chalmers tekniska högskola. Det förutsättes, att kontrollen av verksamheten utövas av en bland denna institutions ordinarie lärare utsedd inspektor i likhet med vad som är förhållandet i universitetsstäderna. I stort sett torde idrottslärarnas arbete böra planläggas efter mönster från universiteten, varvid vid dessa vunna erfarenheter och på grundval därav utarbetade instruktioner böra vara till god vägledning. Från förbundets sida saknas emellertid anledning att ingå på detaljanvisningar, bland annat därför att man med hänsyn till de speciella förhållanden, som råda vid dessa kårorter, säkerligen gör klokt i att draga nytta av någon tids erfarenhet av arbetet, innan formerna för detsamma fastställas. Därvid böra de lokala akademiska idrottsorganisationernas (studentidrottsföreningarnas) synpunkter och önskemål beaktas.

Erfarenheterna från Uppsala och Lund ge vid handen, att de arbetsuppgifter, som åvila idrottsläraren, helt ta hans tid och arbetsförmåga i anspråk. Att så måste bli fallet i Stockholm med dess många högskolor och höga studentantal säger sig självt, men även i Göteborg med dess 1 500 högskolestuderande ges ett arbetsfält, som kräver en heltidsanställd person.

Med tanke på de erfarenheter, som under de gångna åren vunnits om idrottsläarbefattningarnas behövlighet, torde man ha anledning starkt ifrågasätta, huruvida idrottslärarna icke böra beredas fastare tjänsteställning och förbättrade avlöningsvillkor, icke minst med tanke på de svårigheter, som redan yppats att med nuvarande låga arvoden behålla kompetenta innehavare av befattningarna. Vårt land saknar som bekant ännu så länge en ordnad utbildning av idrottslärare, och om de mycket få kvalificerade personer, som finnas att tillgå, är konkurrensen hård. Befattningen torde närmast vara att jämföra med en tjänst som lärare i gymnasistik med lek och idrott vid folkskoleseminarium, vilken är placerad i lönegrad A 21. Men då det här är fråga om verklig högskoleutbildning, där stora krav måste ställas på vederbörandes kvalifikationer och kapacitet, anse vi, att den rimligen icke kan placeras lägre än i lönegrad A 23.

Slutligen önskar förbundet betona nödvändigheten av att idrottslärarna vid de olika universiteten och kårorterna planlägga och genomföra sitt arbete på ett väsentligen likformigt sätt, i varje fall beträffande den betydelsefulla utbildningen för blivande lärare och lärarinnor. Under förutsättning av att idrottsläartjänster inrättas för de studerande vid högskolorna i Stockholm och Göteborg anse vi det i hög grad önskvärt, att Kungl. Maj:t eller kanslern för rikets universitet uppdrager åt någon person, utsedd bland de ordinarie akademiska lärarna, att inspektera idrottslärarnas arbete och utöva kontroll av likformigheten och ändamålsenligheten i arbetet och dylikt. Därest framdeles, vilket är att hoppas, utvecklingen leder fram till särskilda forskningsinstitut för kropps rörelsernas fysiologi vid de högre läroanstalterna, bör denna uppgift självfallet anföras åt någon av dessa instituts chefer.

I anslutning till sin här återgivna framställning har Sveriges akademiska idrottsförbund framlagt beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1947/48, i vad detsamma avser kostnader för lokalhyror m. m. för ifrågasvarande verksamhet i Stockholm och Göteborg. Dessa kostnader ha härvid, med utgångspunkt från att idrottsundervisningen under minst 25

veckor av det akademiska läsåret måste vara förlagd inomhus, uppskattats till ett sammanlagt belopp av 9 050 kronor i enlighet med vad följande sammanställning närmare utvisar.

Kursverksamhetens omfattning	Kostnader i kronor	
	Stockholm	Göteborg
1. Allmän kurs öppen för studerande vid samtliga högskolor . .	1 200	1 250
2. Kurs för blivande lärare	1 200	1 250
3. Kurs för blivande lärarinnor	1 200	1 250
4. Föreläsningkurs	480	300
5. Specialkurs i fotboll, handboll, skidlöpning m. fl. idrotter . .	520	400
Summa kronor	4 600	4 450

Departementschefen.

Betydelsen för folkhälsan av sunda kroppsövningar är allmänt erkänd. Deras särskilda betydelse för den studerande ungdomen behöver här icke närmare framhållas. Efter att länge ha varit eftersatt har numera även behovet av fysisk fostran i idrottens form för den akademiska ungdomen i vårt land vunnit statsmakternas erkännande. Sålunda ha — såsom jag tidigare erinrat — statsmedel ställts till förfogande för avlönande av idrottslärare ävensom till anskaffande av lokaler m. m. för undervisningen på förevarande område vid universiteten i Uppsala och Lund. Idrottslärarna ha till uppgift dels att mera allmänt handha studenternas fysiska fostran i idrottens form, dels ock att hålla speciella kurser för blivande lärare och lärarinnor, vilka i sin kommande gärning kunna bli ålagda att leda ungdomens idrott. Erfarenheterna från såväl Uppsala som Lund av idrottslärarnas verksamhet äro goda.

I Stockholm och Göteborg äro förhållandena för den akademiska ungdomens del i nu förevarande hänseenden däremot icke tillfredsställande. Visserligen har från och med budgetåret 1945/46 å riksstaten varit uppfört ett anslag till bidrag till Stockholms students idrottsförening till lokalhyra m. m., men i övrigt ha några anslag icke anvisats av riksdagen för tillgodosende av här avsedda ändamål i dessa städer. Några särskilda idrottslärarbefattningar finnas sålunda icke för studenterna i Stockholm och Göteborg.

Enligt min mening framstår det såsom i hög grad angeläget att behovet av idrottslärarbefattningar jämväl för den akademiska ungdomen i Stockholm och Göteborg nu tillgodoses. Vad till en början angår idrottslärarbefattningen i Stockholm, erinrar jag, att högskolestudenternas antal där för närvarande kan uppskattas till i runt tal 7 500 samt att en framträdande brist i idrottsundervisningen för dessa studenter hittills varit den splittring av verksamheten, som sammanhänger med att en heltidsanställd ledande kraft saknats. Jag finner mig därför böra förorda inrättande av en heltidsbefattning som idrottslärare, vilken lämpligen tills vidare synes böra knytas till karolinska institutet. Idrottslärarens verksamhet bör dock, såsom

redan antytts, avse de studerande vid samtliga högskolor i Stockholm, såväl statliga som enskilda. Befattningen torde böra förenas med ett årsarvode av 9 660 kronor eller samma belopp, vartill de med motsvarande tjänster i Uppsala och Lund förenade arvoden vid den allmänna arvodesregleringen komma att uppräknas. Mitt ställningstagande härutinnan innebär sålunda, att jag icke för närvarande är beredd att biträda det föreliggande förslaget om placering av befattningarna som idrottslärare för den akademiska ungdomen å ordinarie stat.

Högskolestudenterna i Göteborg kunna för närvarande uppskattas till ett antal av omkring 1 500. Med hänsyn härtill anser jag mig tills vidare böra stanna vid att förorda en halvtidstjänst för ifrågavarande undervisning därstädes. Arvodet för denne idrottslärare torde i enlighet härmed böra bestämmas till 4 830 kronor. Befattningen, vilken bör avse studenter såväl vid Chalmers tekniska högskola som vid övriga högskolor därstädes, synes mig tills vidare böra knytas till Göteborgs högskola.

Därest de av mig nu förordade idrottsläraryrkesbefattningarna inrättas, uppkommer jämväl ett anslagsbehov för anskaffande av lokaler m. m. för undervisningen. Det synes mig motiverat, att staten jämväl anvisar medel till bestridande av kostnaderna härför i likhet med vad som gäller i fråga om idrottsundervisningen i Uppsala och Lund. De i ärendet härutinnan framlagda kostnadsberäkningarna avse ett belopp av sammanlagt i runt tal 10 000 kronor. För egen del finner jag mig kunna tillstyrka en medelsanvisning för ändamålet av tillhoppa 6 900 kronor. Några ytterligare åtgärder för tillgodoseende av lokalbehovet är jag icke för närvarande beredd att tillstyrka.

Icke minst med hänsyn till önskvärdheten av att idrottskurserna för blivande lärare och lärarinnor anordnas på ett ur pedagogisk synpunkt lämpligt sätt är det av stor betydelse, att en viss enhetlighet kommer att prägla uppläggningsen av de olika idrottsläraryrkes verksamhet. Även ur det allmännas synpunkt är det av intresse, att en i viss mån enhetlig kontroll utövas över anslagsmedlens användning. Därest riksdagen bifaller det av mig understödda förslaget om inrättande av idrottsläraryrkes tjänster för de studerande vid högskolorna i Stockholm och Göteborg, torde därför böra närmare övervägas möjligheterna att ernå detta syfte, exempelvis på så sätt att åt lämplig person, förslagsvis någon av de ordinarie akademiska lärarna, uppdrages att följa idrottsläraryrkes arbete. Det torde böra ankomma å Kungl. Maj:t att efter närmare överväganden vidtaga de åtgärder, som härutinnan kunna befinnas ändamålsenliga.

I enlighet med vad sålunda anförts erfordras för tillgodoseende av här ifrågavarande ändamål för nästa budgetår en medelsanvisning av sammanlagt (9 660 + 4 830 + 6 900 =) i runt tal 21 400 kronor. Härför avsett anslag synes böra upptagas å riksstaten under rubriken Undervisning i idrott för högskolestudenter i Stockholm och Göteborg. Det torde böra ankomma

å Kungl. Maj:t att meddela med avseende å anslagets disposition erforderliga föreskrifter.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undervisning i idrott för högskolestudenter i Stockholm och Göteborg* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 21 400.

[308.] 8. **Understöd åt svenska Dalcroze-institutet.** Detta anslag, som är nytt för innevarande budgetår, är uppfört med 10 000 kronor. Enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser utgår anslaget till föreståndaren för svenska Dalcroze-institutet för anställande av kvalificerad lärarpersonal och anskaffande av lämplig undervisningslokal. Institutet står under närmare tillsyn av en inspektor, som utses av skolöverstyrelsen, och är därjämte underkastat särskild inspektion av överstyrelsen. Undervisningen i rytmik vid institutet skall bedrivas efter en av överstyrelsen fastställd plan.

Hos Kungl. Maj:t har nu *föreståndaren för institutet* för nästa budgetår anhållit om ett med 5 000 kronor förhöjt statsunderstöd av 15 000 kronor, varav 10 000 kronor såsom bidrag till lärarlöner och som hyreshjälp samt 5 000 kronor till elevstipendier. Som stöd härför har anförts bland annat följande.

Det för innevarande budgetår beviljade anslaget har gjort det möjligt för institutet icke blott att anställa biträdande lärare och anskaffa lämpliga lokaler utan även att återupptaga det upplysningsarbete inom Stockholms folkskolor, som tidigare bedrivits i form av rytmikundervisning med särskilda därtill utsedda klasser. Likaså har statens stöd möjliggjort anordnande av försöksverksamhet inom såväl dövstum- och blindskolor som sinnesslö-vården. Självfallet är det för institutets framtid av största vikt, att detta understöd om 10 000 kronor även får utgå under arbetsåret 1947/48. Emellertid är institutet också i mycket starkt behov av tillgång till stipendier, avsedda att underlätta utbildningen av lämpliga lärarkrafter. Det minimibelopp, som för arbetsåret 1947/48 är behövt härför, kan beräknas till 5 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har, med hänsyn till att institutet först från och med innevarande budgetår ställts under överstyrelsens inseeende, icke ansett sig böra tillstyrka någon anslagshöjning.

Departementschefen.

I likhet med skolöverstyrelsen anser jag mig icke böra förorda någon höjning av förevarande anslag, som därför för nästa budgetår torde böra uppföras med ett oförändrat belopp av 10 000 kronor. Beträffande anslagets disposition ifrågasätter jag icke någon ändring. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Understöd åt svenska Dalcroze-institutet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 10 000.

M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

[309.] 1. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker, *reservationsanslag*. Detta anslag är nu uppfört med 200 000 kronor. I fråga om anslagsbehovet för nästa budgetår föreligga till behandling vissa förslag, vilkas beredning ännu icke är avslutad. Anslaget torde därför i rikstatsförslaget böra preliminärt uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräkna för budgetåret 1947/48 till *Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker* ett *reservationsanslag* av kronor 200 000.

[310.] 2. Understöd för utgivande av Svenskt biografiskt lexikon, *reservationsanslag*. Understöd för utgivande av Svenskt biografiskt lexikon utgick under budgetåren 1937/44 från anslaget till Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker. Från och med budgetåret 1944/45 har det för utgivande av nämnda verk utgående understödet utbrutits till ett särskilt reservationsanslag. Verkets utgivande ombesörjes av samfundet för Svenskt biografiskt lexikons utgivande samt understödes jämväl med anslag ur humanistiska fonden. Staten och nämnda fond ha hittills understött utgivandet med följande belopp:

	Staten, kronor	Humanistiska fonden, kronor
1937	15 000	10 000
1938	15 000	10 000
1939	15 000	10 000
1940	10 000	5 000
1941	10 000	10 000
1942	15 000	15 000
1943	15 000	12 000
1944	15 000	12 000
1945	15 000	12 000
1946	15 000	12 000

Beträffande anslagsfrågans tidigare behandling i övrigt torde få hänvisas till 1944 års åttonde huvudtitel (sid. 592 ff.).

Från samfundets sida har, under hänvisning bland annat till den allmänna prisstegringen och angelägenheten av att snarast kunna reglera personalens löner, framhållits, att en förutsättning för verkets fortsatta utgivande vore att statsunderstödet höjdes med minst 5 000 kronor, och om möjligt med ett än högre belopp. Framställning komme även att göras om en väsentlig höjning av anslaget från humanistiska fonden.

Såsom tidigare i samband med anmälan av anslagsbehovet till ifrågavarande ändamål betonats, tillhör Svenskt biografiskt lexikon utan tvivel den kategori vetenskapliga publikationer, som förtjänar bidrag av statsmedel. Med hänsyn härtill och då behovet av ytterligare ekonomiskt stöd för verkets fortsatta utgivande synes mig uppenbart, förordar jag en höjning av det statliga understödet med 5 000 kronor till 20 000 kronor.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd för utgivande av Svenskt biografiskt lexikon* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 20 000.

[311.] 3. **Bidrag till utgivande av Svenskt diplomatarium, reservationsanslag.** Sedan år 1935 finnes en av vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien tillsatt kommitté, den s. k. diplomatariekommittén, bestående av riksarkivarien såsom självskriven ledamot och ordförande, två historiker samt en nordisk och en latinsk filolog, för utgivningen av Svenskt diplomatarium, en publikationsserie, innehållande svenskt medeltida urkundsmaterial.

Diplomatariearbetet är närmast inriktat på inventering och granskning av urkundsmaterial samt utgivning av urkunder från tiden 1356—1400. Anslag för ifrågavarande ändamål har beviljats från och med budgetåret 1945/46 och utgår med 25 000 kronor. Enligt de av Kungl. Maj:t genom beslut den 14 juni 1946 meddelade föreskrifterna gäller såsom villkor för anslagets utgående att enahanda belopp, 25 000 kronor, tillskjutes av humanistiska fonden och att anslaget företrädesvis användes till avlönande av för ifrågavarande utgivningsverksamhet erforderliga, vetenskapligt utbildade arbetskrafter.

Vitterhetsakademien har — efter framställning av diplomatariekommittén — hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår.

Departementschefen.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till utgivande av Svenskt diplomatarium* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 25 000.

[312.] 4. **Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst.** Från och med år 1908 ha till understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst utgått särskilda, av riksdagen beviljade anslagsmedel, vilka av Kungl. Maj:t efter förslag av en särskilt utsedd nämnd fördelats mellan därav förtjänta vitterhetsidkare dels såsom fasta, dels i form av för viss tid givna understöd. Anslaget, som från och med år 1920 till och med budgetåret 1936/37 utgått med 20 000 kronor, höjdes år 1937 till 25 000 kronor och år 1938 till 30 000 kronor. År 1940 sänktes anslaget till 16 000 kronor. Under budgetåren 1942/44 utgick anslaget med 25 000 kronor, under budgetåret 1944/45 med 30 000 kronor och under budgetåret 1945/46 med 40 000 kronor. För innevarande budgetår har anslaget höjts till 50 000 kronor.

Styrelsen för Sveriges författareförening har gjort framställning om höjning av nu utgående anslag och härvid anført bland annat följande.

Anslaget höjdes visserligen för innevarande budgetår till 50 000 kronor, men även detta belopp synes vara uppenbart för lågt. Det förslår endast till understöd åt ett 20-tal författare och dessa erhålla 2 000—3 000 kronor vardera, en summa som med hänsyn till nuvarande penningvärde måste anses förhållandevis låg.

Ett anslag på lägst 75 000 kronor om året — förutom ett antal hederspensioner (motsvarande diktargager, som utgå i Norge) till äldre högt förtjänta författare, utdelade av riksdagen såsom i övriga nordiska länder — synes oss vara en rimlig lösning. Dessa lägst 75 000 kronor, som alltjämt skulle utdelas efter förslag av en av Kungl. Maj:t tillsatt sakkunnig-nämnd, skulle icke längre kallas understöd utan statsstipendier och tilldelas yngre fullt produktiva författare med verkligt litterära förtjänster. En och samma författare skulle icke kunna erhålla dessa stipendier mer än tre år i rad och minst sex år skulle förflyta innan han åter kunde erhålla stipendium och i så fall högst två år i rad.

Styrelsen har vidare framfört vissa synpunkter rörande den av Kungl. Maj:t förordnade sakkunnig-nämndens sammansättning samt rörande utbetalningstiden för stipendierna.

Jag finner mig böra på det sätt biträda styrelsens framställning, att jag förordar anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 75 000 kronor, varav 25 000 kronor torde böra disponeras till understöd åt äldre högt förtjänta skönlitterära författare. Understöden skulle i detta fall komma att motsvara de av författarföreningen åsyftade »hederspensionerna». Från återstoden av anslaget torde Kungl. Maj:t böra äga utdela — förutom understöd i hittillsvarande bemärkelse — även stipendier åt yngre, levande skönlitterära författare. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 75 000.

[313.] 5. **Understöd åt professorn K. O. Östergren för fortsatt utgivande av Nusvensk ordbok.** Alltsedan år 1920 ha anslag av statsmedel utgått till docenten vid Uppsala universitet, numera professorn Olof Östergren för fullföljande och avslutande av hans arbete »Nusvensk ordbok». Det för ändamålet anvisade beloppet har sedan budgetåret 1930/31 utgjort 12 000 kronor, varav 8 000 kronor utgått såsom understöd åt Östergren och 4 000 kronor till teknisk hjälp vid ordbokens utgivning m. m. Beträffande anslagsfrågans tidigare behandling får jag hänvisa särskilt till redogörelserna i åttonde huvudtitlarna åren 1929 (s. 641 ff.), 1930 (s. 705 ff.), 1940 (s. 272 ff.) och 1946 (s. 540 ff.).

Östergren är född den 17 februari 1874.

Professorn B. Hesselman har hemställt om fortsatt anslag för nästa budgetår samt därvid anhållit om höjning av delposten till teknisk hjälp vid ordbokens utgivning m. m. med 4 000 kronor. Till stöd härför har anförts i huvudsak följande.

Det har denna gång blivit ofrånkomligt att begära ökat anslag till ordboksarbetet. Det av riksdagen från och med budgetåret 1930/31 beviljade beloppet för bekostande av teknisk hjälp vid ordbokens utgivning samt för böcker och materiel visade sig mycket snart otillräckligt, och under alla följande år har författaren av egna medel måst utfylla underskottet.

Sedan författarens mångåriga tekniska hjälp, kamrer C. A. Östergren, i september 1944 avlidit, har hans arbete fördelats på postassistent C. I. Östergren och fru Margareta Zetterholm. Den senare, som övertagit all korrekturläsning och jämförelse med manuskript, är dessutom direkt medarbetare i ordboken, i det att hon självständigt utarbetar artiklar, som sedermera gemensamt genomgås, varjämte hon givetvis även fungerar som sekreterare åt författaren. Detta har nödvändiggjorts därav, att författarens syn under de senaste åren försvagats, vilket också medfört anställande av hjälp för högläsning.

Dessa anordningar, som nu i ett par år prövats, ha till fullo ådagalagt, att ordbokens utgivande icke genom författarens försvagade syn försenats utan att arbetet i stället fortskridit något hastigare än under närmast föregående tid. År 1943 utkom 1 häfte. Innevarande år har häftet 86 utgivits, häftet 87 föreligger helt i korrektur och häftet 88 helt i manuskript. Därmed skulle två tredjedelar av alfabetets utan jämförelse vidlyftigaste och svåraste bokstav (S) vara avverkad.

För att trygga det fortsatta utgivandet av Nusvensk ordbok, så som det nu pågår, är det viktigaste att delposten till teknisk hjälp vid ordbokens utgivning m. m. ökas. Det kan beräknas, att fru Zetterholms arbete kräver omkring 6 000 kronor per år, postassistent Östergrens omkring 1 500 kronor och högläsningshjälpen minst 1 500 kronor. Enligt denna beräkning skulle utöver hittills utgående 4 000 kronor krävas ytterligare 5 000 kronor, en

siffran som skulle avsevärt ökas, om man toge hänsyn till penningvärdets fall sedan år 1930.

En ökning av det personliga anslaget till författaren kunde nog vara naturligt att här tänka sig men synes böra komma i andra rummet.

Delposten till teknisk hjälp utgår för närvarande med 4 000 kronor. Med en ökning av detta anslag till 8 000 kronor torde de oundgängligaste villkoren för ordbokens fortsatta ostörda utgivande, såvitt man nu kan se, vara tillgodosedda.

Humanistiska sektionen vid Uppsala universitet har tillstyrkt framställningen.

Universitetskanslern har tillstyrkt framställningen om ökad medelsanvisning med hänsyn till önskvärdheten att ordboksarbetets färdigställande påskyndas.

Anslag för ifrågavarande ändamål torde böra utgå även för nästa budgetår. Med hänsyn till vad i framställningen uppgivits rörande kostnaderna för ordboksarbetet finner jag mig böra biträda en höjning av delposten till teknisk hjälp vid ordbokens utgivning m. m. med begärda 4 000 kronor. Anslaget bör därför uppföras med (12 000 + 4 000 =) 16 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Understöd åt professorn K. O. Östergren för fortsatt utgivande av Nusvensk ordbok* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 16 000.

[314.] 6. **Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg.** Till detta ändamål har för ettvarit av budgetåren 1936/47 anvisats ett anslag av 3 000 kronor (jfr 1936 års åttonde huvudtitel, sid. 525 f.). Anslaget torde böra utgå även för nästa budgetår. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 3 000.

[315.] 7. **Bidrag till föreningen Pietas.** Föreningen, vars ändamål är att åt framtiden i möjligast oskadade skick genom sakkunnigt utförd konservering bevara våra äldre textila minnesmärken, har sedan år 1911 åtnjutit anslag under villkor, att föreningen till statens historiska museum med äganderätt överlämnar genom föreningens försorg utförda fotografier, register och beskrivning över behandlade föremål. Anslaget sänktes år 1932 av statsfinansiella skäl från 2 500 kronor till 1 000 kronor, vilket belopp sedan utgick till och med budgetåret 1941/42. Under budgetåren 1942/44 var anslaget uppfört med 1 500 kronor och under budgetåren 1944/46 med 3 000 kronor. För innevarande budgetår utgår anslaget med 3 500 kronor.

Föreningen hemställde ursprungligen, att anslaget måtte höjas till 4 000

kronor och framhöll till stöd härför, att kostnaderna för verksamhetens bedrivande årligen uppgått till 3 500 à 4 500 kronor. Då för närvarande endast en mycket obetydlig förtjänst kunde beräknas på arbeten utförda åt privatpersoner, vore föreningen följaktigen för sin verksamhet i högsta grad beroende av de anslagsmedel, som kunde erhållas från statsmakterna. Inskränkningar i omkostnaderna kunde praktiskt taget icke göras med hänsyn till de mycket låga avlöningarna och övriga, relativt sett, mycket låga omkostnader. Tvärtom hade det visat sig erforderligt att företaga vissa öknings av de alltför låga lönerna för att få behålla den nuvarande arbetspersonalen. Med hänsyn härtill och då föreningens för verksamhetens uppehållande mycket obetydliga rörelsekapital snabbt minskades, ansåge föreningen sig nödsakad att för nästa budgetår begära ett anslag av 4 000 kronor.

Sedermera har föreningen begärt en höjning av anslaget med ytterligare 4 000 kronor för att kunna — utan att öka priserna på konserveringen av kyrkornas textilier — höja lönerna för envar av tre med dylika konserveringsarbeten sysselsatta brodöser.

Departementschefen.

Jag är endast beredd att nu tillstyrka en höjning av förevarande anslag med 500 kronor till 4 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till föreningen Pietas* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 4 000.

[316.] 8. Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader, *reservationsanslag*. I propositionen 1937:157 redogjordes för ett av särskilda sakkunniga avgivet förslag angående beredande av vidgade arbetsuppgifter för svenska konstnärer. Propositionen utmynnade i ett förslag om inrättande av ett statens konstråd, vilket förslag av riksdagen bifölls. I samband med sin anmälan av denna fråga gjorde dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet vissa principuttalanden rörande åtgärder för konstnärlig utsmyckning av därför lämpade statliga byggnader, vilka av riksdagen lämnades utan erinran. Departementschefen uttalade sålunda bland annat följande.

De sakkunniga ha vid sina undersökningar rörande möjligheterna att bereda vidgade arbetsuppgifter för svenska konstnärer utgått ifrån, att våra offentliga byggnader och öppna platser i allmänhet borde i ökad utsträckning prydas med konstalster. Denna tanke har ock enstämmigt understötts av de i ärendet hörda myndigheterna och korporationerna. Det torde icke kunna bestridas, att i allmänhet vid planerandet av offentliga byggnadsföretag ett alltför snävt utrymme beretts åt de rent estetiska synpunkterna. Naturliga sparsamhetsskäl ha gjort, att de anslagsbeviljande myndigheterna låtit byggnadens egentliga ändamål i alltför hög grad undantränga skönhetskravet. Det är klart, att även för framtiden de ekonomiska och praktiska intressena måste komma att spela en dominerande

roll, men önskvärt synes vara, att de konstnärliga kraven få göra sig mera gällande och tillmätas större betydelse än hittills.

De sakkunniga ha tänkt sig tre olika huvudvägar för befrämjande av det här avsedda syftet. Den första och tillika den enda, som — bortsett från inrättande av ett konstråd — direkt kräver riksdagens medverkan, är det av de sakkunniga närmare utformade förslaget att vid beviljande av anslag till statliga nybyggnadsföretag regelmässigt i anslaget inbegripa ett icke alltför ringa belopp, i allmänhet icke understigande en procent av byggnadskostnaderna, till konstnärlig utsmyckning, givetvis under förutsättning, att sådan utsmyckning med hänsyn till byggnadens art och belägenhet lämpligen bör äga rum. Storleken av den del av byggnadskostnaderna, som avsåges för konstnärlig utsmyckning, har syntts de sakkunniga icke böra generellt fastläsas vid visst procenttal utan bestämmas från fall till fall.

Jag finner i likhet med de hörda myndigheterna och korporationerna starka skäl tala för att de sakkunnigas förslag på denna punkt förverkligas. Jag förutsätter, att de anslagsäskande myndigheterna vid framläggande av sina önskemål ifråga om byggnadsanslag tillbörligen beakta de möjligheter till konstnärlig utsmyckning, som i varje särskilt fall må förefinnas.

I enlighet med de riktlinjer, som sålunda uppdrogos i nämnda proposition, anvisades under åren närmast före det andra världskrigets utbrott å riksstaten under kapitalbudgeten följande anslag till konstnärlig utsmyckning av statliga nybyggnader:

Statens historiska museum	kronor 100 000
Kemiska institutionen i Lund	» 35 000
Karolinska sjukhuset	» 150 000
Byggnad vid Gotska Sandöns fyrplats	» 2 000
Landsstatshuset i Gävle	» 15 000
Botaniska institutionen i Uppsala	» 15 000

Summa kronor 317 000.

Anslagen avskrevos omedelbart i vanlig ordning.

Genom beslut av Kungl. Maj:t efter hörande av 1939 års urtima riksdag indrogs sistnämnda anslag helt samt av anslagen till konstnärlig utsmyckning av statens historiska museum och karolinska sjukhuset respektive 11 000 kronor och 16 000 kronor.

Sedan krigsutbrottet torde anslag till ifrågavarande ändamål icke ha beviljats förrän 1946 års riksdag på framställning av Kungl. Maj:t anvisade ett investeringsanslag av 50 000 kronor till konstnärlig utsmyckning av kanslihuset i Stockholm.

Byggnadsstyrelsen och statens konstråd ha nu inkommit med framställningar om anvisande av medel till konstnärlig utsmyckning av åtskilliga, i främsta rummet nytillkomna eller planerade nybyggnader. Vidare har medicinalstyrelsen anhållit om anvisande av medel för konstnärlig utsmyckning av Sidsjöns sjukhus. Medel ha äskats med följande belopp.

Arméförvaltningens nybyggnad, Stockholm	kronor	150 000
Marinledningens nybyggnad, Stockholm	»	35 000
Gymnastiska centralinstitutet, Stockholm	»	108 500
Skogsförsöksanstalten, Stockholm	»	20 000
Metallografiska institutet, Stockholm	»	23 000
Träforskningsinstitutet, Stockholm	»	60 000
Veterinärmedicinska anstalten, Stockholm	»	59 000
Veterinärhögskolan, Stockholm	»	25 000
Kårlokalen och restaurangen vid lantbrukshögskolan, Ultuna	»	45 000
Medicinsk-kemiska och farmakologiska inst., Uppsala	»	30 000
Ögonkliniken vid akademiska sjukhuset, Uppsala	»	2 500
Psykiatriska kliniken, Uppsala	»	37 500
Landsstatshuset i Göteborg	»	12 400
Lantmäterikontor och vattendomstol, Vänersborg	»	6 000
Landsstatshuset, Vänersborg	»	40 000
Bangårdspostkontoret, Stockholm	»	20 000
Posthuset, Borås	»	44 000
» , Kalmar	»	25 000
» , Skellefteå	»	17 000
» , Östersund	»	15 000
» , Göteborg	»	20 000
Seminariet, Lycksele	»	10 000
» , Härnösand	»	21 000
» , Landskrona	»	25 000
» , Haparanda	»	21 000
» , Skara	»	25 000
» , Växjö	»	21 000
» , Strängnäs	»	21 000
Generaltullstyrelsens byggnad, Stockholm	»	25 000
Statens sjuksköterskeskola, Stockholm	»	20 000
Sidsjöns sjukhus, Sundsvall	»	20 000
Svenska institutet i Rom	»	30 000
Anvisande av de år 1939 indragna anslagsmedlen	»	42 000

Summa kronor 1 075 900.

Byggnadsstyrelsen, som gjort framställning rörande flertalet av de byggnader, som upptagits i tablån, har förklarat sig anse ifrågavarande utsmäckningar synnerligen önskvärda. Beträffande de i tablån upptagna seminarierna framhåller byggnadsstyrelsen såsom i hög grad önskvärt att de personer, som skola handleda det uppväxande släktet, redan under sin utbildningstid komma i beröring med och lära sig inse värdet av god konst.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att den konstnärliga utsmyckning, som med de gjorda framställningarna avses, i främsta rummet åsyftar s. k. monumentalkonst, såsom skulpturer på entrégårdar eller framför byggnaderna, reliefer vid huvudentréer eller i entré- och trapphallar, väggmålningar etc. Därjämte förordas anvisande av vissa medel för inköp av småskulpturer och s. k. stafflikonst m. m.

Såsom i det föregående erinrats, uppdrogos år 1937 vissa riktlinjer för konstnärlig utsmyckning av därtill lämpade statliga byggnader. Meningen var, att i samband med byggnadernas uppförande skulle anvisas särskilda medel för den konstnärliga utsmyckningen, vilken skulle omhänderhavas av statens konstråd i samarbete med den myndighet, som omhänderhade byggnadsföretaget. Så skedde även i några fall, men det snart därefter inträffade krigsutbrottet medförde, att de uppgjorda planerna icke kunde fullföljas. Först i fjol ansågs tiden inne för ett återupptagande i viss omfattning av den år 1939 avbrutna medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål i och med att riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag anvisade 50 000 kronor till konstnärlig utsmyckning av kanslihuset i Stockholm.

Statens konstråd och byggnadsstyrelsen ha i nu gjorda framställningar äskat avsevärda belopp för att möjliggöra konstnärlig utsmyckning av åtskilliga statliga byggnader, av vilka flertalet tillkommit eller tillbyggt under krigsåren; en del av byggnadsföretagen ha beslutats men ännu ej igångsatts. I likhet med nämnda myndigheter har jag ansett tiden nu vara inne att åter mera regelbundet anvisa medel för ifrågavarande ändamål. Jag erinrar i detta sammanhang även om vad jag i det föregående anført vid anmälan av frågan om anvisande av medel till utvidgning av nationalmuseets depositionsverksamhet.

Efter samråd med chefen för finansdepartementet har jag emellertid ansett mig böra förorda en annan form för medelsanvisningarna till konstnärlig utsmyckning av statliga nybyggnader än den hittills tillämpade. Det har nämligen synts mig mera rationellt att — oavsett byggnadsfrågornas departementala fördelning — under åttonde huvudtiteln anvisas ett årligt reservationsanslag till konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader än att såsom hittills varit brukligt å kapitalbudgeten skulle anvisas särskilda anslag, ett för varje ifrågakommande byggnad. Det av mig förordade systemet synes vara att föredraga ur budgetteknisk synpunkt samtidigt som det torde underlätta ett enhetligt bedömande av gjorda framställningar och en lämplig avvägning av medelsanvisningarnas storlek.

När det gäller storleken av de anslagsmedel, som torde böra anvisas för nästa budgetår, synes böra beaktas, att den statliga byggnadsverksamheten numera är av betydande omfattning samt att åtskilliga av de sedan år 1939 uppförda eller utvidgade statliga byggnaderna sannolikt skulle ha blivit föremål för konstnärlig utsmyckning, därest normala förhållanden rått under tiden. Jag anser mig för egen del böra förorda, att för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 100 000 kronor till ifrågavarande ändamål.

Jag förutsätter, att de anslagsmedel, som anvisas under nu förevarande anslagsrubrik, komma att disponeras endast för statliga byggnader, i främsta rummet nya sådana, och till huvudsaklig del användas för s. k. monumen-

talkonst. Detta torde dock icke böra utesluta att i viss utsträckning även stafflikonst och dylikt anskaffas med anlitage av förevarande anslag.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om dispositionen av anslaget.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 100 000.

N. Diverse.

[317.] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond, *förslagsanslag*. 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond, *förslagsanslag*. 3. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond, *förslagsanslag*. 4. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond, *förslagsanslag*. 5. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond, *förslagsanslag*. Anslagen äro nu uppförda med respektive 25 000 kronor, 6 035 000 kronor, 828 000 kronor, 370 000 kronor och 899 000 kronor. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1947/48 anvisa
dels till Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:
Slottsbyggnadernas delfond ett förslagsanslag
av kronor 29 000;
dels till Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:
Byggnadsstyrelsens delfond ett förslagsanslag
av kronor 6 169 000;
dels till Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:
Uppsala universitets delfond ett förslagsanslag
av kronor 910 000;
dels till Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:
Lunds universitets delfond ett förslagsanslag
av kronor 438 000;
dels ock till Ersättning till statens allmänna fastighets-
fond: Karolinska sjukhusets delfond ett förslagsanslag
av kronor 923 000.

[318.] 6. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark, *förslagsanslag*. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 12 000 kronor. Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört i ämnet hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1947/48 anvisa ett
förslagsanslag av kronor 12 000.

[319.] 7. **Planering av allmänna arbeten, reservationsanslag.** Till detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 20 000 kronor. Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 100.

[320.] 8. **Sveriges anslutning till baltisk-geodetiska kommissionen, förslagsanslag.** Åren 1924 och 1925 ingingo flertalet Östersjöstater på förslag av Finlands regering en konvention om inrättande av en permanent baltisk-geodetisk kommission, vars uppgift skulle vara dels vetenskaplig, särskilt studium av landhöjningen, dels praktisk, nämligen att söka åstadkomma överensstämmelse mellan Östersjökartorna. Sverige skall till bestridande av kostnaderna för kommissionen, vars säte är förlagt till Helsingfors, lämna årligt bidrag med 500 dollars. För ändamålet har riksdagen alltsedan år 1926 anvisat anslag, för innevarande budgetår uppfört med 2 100 kronor. Sedan några år tillbaka är kommissionens arbete huvudsakligen inriktat på bearbetning och publicering av tidigare insamlade uppgifter. Enligt vad jag inhämtat har kommissionens verksamhet visserligen försvårats under kriget men icke stagnerat. Anslaget synes även för nästa budgetår böra bestämmas till 2 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges anslutning till baltisk-geodetiska kommissionen* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
 av kronor 2 100.

[321.] 9. **Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar, förslagsanslag.** Alltsedan år 1926 har utgått anslag till bestridande av kostnaderna för detta ändamål. Anslaget, som för budgetåret 1939/40 var uppfört med 7 300 kronor, är nu upptaget till 3 200 kronor och disponeras på sätt framgår av sid. 719 f. i statsliggaren. Anledningen till att posten till årsavgifter betecknas förslagsvis är dess beroende av fluktuationer i valutaförhållandena. Vid beräkningen av denna post utgick man från det för budgetåret 1940/41 anvisade beloppet, 6 900 kronor, vilket var beräknat för normala förhållanden, och drog därifrån avgiften till unionen för geodesi och geofysik, omkring 4 000 kronor (980 dollars), då denna sammanslutning var den enda, som under krigsåren avsåg sig anspråk på årsavgiftens erläggande.

Genom beslut den 14 juni 1946 har emellertid Kungl. Maj:t föreskrivit, att till nationalkommittén för geodesi och geofysik skall för innevarande budgetår utgå ett anslagsbelopp, motsvarande 200 pund sterling, för bestridande av de på Sverige ankommande årsavgifterna för år 1946 till internationella unionen för geodesi och geofysik.

Vetenskapsakademien har för nästa budgetår hemställt om en höjning av anslaget med 3 800 kronor till 7 000 kronor. Till stöd härför har anförts, att de vetenskapliga förbindelserna, som under senaste världskrig endast i mindre mån kunnat upprätthållas, nu hölle på att successivt återupptagas. En anslagsökning vore därjämte motiverad av redan inträffade eller förestående höjningar av avgifterna till de internationella vetenskapliga sammanslutningarna.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har beträffande den i anslaget ingående årsavgiften till union académique internationale, liksom i anslagsäskandena för innevarande budgetår, framhållit, att det under nuvarande politiska förhållanden icke vore möjligt för akademien att avgöra, huruvida unionen kunde fortsätta sin verksamhet. Då det å andra sidan heller icke vore lämpligt, att akademien anmälde sitt utträde, borde oförändrat anslagsbelopp beräknas för nästa budgetår.

Nationalkommittén för geodesi och geofysik har för sin del hemställt om oförändrat anslagsbelopp för nästa budgetår.

Med hänsyn till vad vetenskapsakademien anfört förordar jag, att förvarande anslag höjes med 3 800 kronor till 7 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela bestämmelser rörande anslagets disposition. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefen.

att till *Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 7 000.

[322.] 10. **Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.** Till detta institut utgick under åren 1929/38 statsunderstöd huvudsakligen av lotterimedel. År 1938 uppfördes bidraget såsom anslag under åttonde huvudtiteln (en utförlig redogörelse för institutet och dess verksamhet återfinnes i propositionen 1938: 112). År 1940 nedsattes anslaget från det på huvudtiteln uppförda beloppet av 55 000 kronor till 40 000 kronor, vilken åtgärd huvudsakligen föranledde, att föreståndarens ortstillägg borttogs och hans anslag till resor m. m. beskars samt att stipendierna till en arkitekt och för resa till Grekland indrogos. Påföljande år vidtog en ytterligare anslagssänkning med 3 000 kronor, vilken genomfördes huvudsakligen på så sätt, att stipendierna till läroverkslärare indrogos. Under budgetåren 1941/46 var anslaget uppfört med 37 000 kronor. För innevarande budgetår har anslaget höjts

till 44 300 kronor, vilket skett i syfte att möjliggöra återinförandet av stipendierna åt läroverkslärare samt anställandet vid institutet av en särskild bibliotekarie, tillika sekreterare. Vidare har föreståndarens ortstillägg förstärkts med dessförinnan till Kungl. Maj:ts disposition stående medel under anslaget.

Institutets styrelse har hemställt om en anslagshöjning för nästa budgetår med 8 500 kronor.

Under budgetåren 1939/40 och 1946/47 ha de statsanslag, som avföras från förevarande anslag, utgått med belopp, som framgå av nedanstående sammanställning, vilken jämväl utvisar de av styrelsen för budgetåret 1947/48 för olika ändamål äskade anslagsbeloppen.

Anslagsändamål	1939/40 Kronor	1946/47 Kronor	1947/48 Kronor
<i>A. Avlöningar.</i>			
1. Lön åt föreståndaren	9 000	9 000	9 000
2. Ortstillägg åt föreståndaren	4 125	2 800	2 800
3. Arvode åt bibliotekarie, tillika sekreterare	—	4 500	4 500
<i>B. Omkostnader.</i>			
1. Reseersättningar m. fl. utgifter för föreståndaren			
a. För resor och utgifter i tjänsten inom Italien	500	500	500
b. För resor och utgifter vid studieresa till Grekland	1 600	—	1 600
2. Expenser (bränsle, lyse m. m.) och övriga utgifter	12 700	12 825	12 825
<i>C. Stipendier.</i>			
1. Stipendium åt arkitekt	7 000	—	4 500
2. Större stipendium åt klassisk arkeolog	4 500	4 500	4 500
3. Större stipendium åt klassisk filolog	4 000	4 000	4 000
4. Tre mindre stipendier åt klassiska arkeologer och filologer	3 375	3 375	3 375
5. Två stipendier åt läroverkslärare i klassiska ämnen	2 800	2 800	2 800
6. Tre stipendier för resa till Grekland	2 400	—	2 400
<i>D. Till Kungl. Maj:ts disposition</i>	3 000	—	—
Summa kronor	55 000	44 300	52 800

Av styrelsens framställning inhämtas följande.

Reseersättning m. m. åt föreståndaren vid studieresa till Grekland samt stipendier för resa till Grekland. För ifrågavarande ändamål tidigare anvisade anslagsmedel hade till uppgift att möjliggöra en fyra veckors studieresa till Grekland för innehavarna av de tre mindre stipendierna åt klassiska arkeologer och filologer efter vårterminsundervisningens avslutning i Rom. Dessa anslagsmedels indragning hade medfört den mest påtagliga förlust för både universitet och skola, då direkt kontakt med Grekland givetvis för bådaddera vore av grundläggande betydelse.

Stipendium åt arkitekt. Under framhållande att någon närmare bevisföring för betydelsen av arkitektstudier i Rom och Italien ej torde krävas har styrelsen hemställt om ett belopp av 4 500 kronor till förevarande ändamål.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har förevarande anslag för innevarande budgetår höjts med 7 300 kronor för möjliggörande delvis av en återgång till förkrigsförhållandena. Styrelsens för institutet i Rom föreliggande framställning äsyftar ett fullständigt upphävande av de av kristiden föranledda inskränkningarna i medelsanvisningen till institutet. Jag anser mig böra så till vida tillmötesgå styrelsens framställning, att jag förordar anvisande av ytterligare 4 500 kronor till stipendium åt en arkitekt. Där emot är jag ännu icke beredd att tillstyrka, att medel ånyo anvisas till reseersättning m. m. åt föreståndaren för institutet vid studieresa till Grekland samt till stipendier för resor till Grekland. Anslaget torde alltså vid bifall till vad jag sålunda förordat för nästa budgetår böra uppföras med (44 300 + 4 500 =) 48 800 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att såsom *Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av .. kronor 48 800.

[323.] 11. **Hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel.** Till detta ändamål har för ettvar av budgetåren 1945/47 anvisats ett anslag av 1 800 kronor.

Vetenskapsakademien har föreslagit oförändrat anslag för nästa budgetår.

Med tillstyrkande av bifall till akademiens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag
av kronor 1 800.

[324.] 12. **Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièrebiblioteket i Paris.** Med bifall till i propositionen 1946: 311 framlagt förslag har riksdagen å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisat ett anslag av 11 100 kronor, avseende avlöning — beräknad efter 925 kronor i månaden — åt den svenske biblioteksman, som under budgetåren 1946/49 skall uppehålla bibliotekariebefattningen vid nordiska avdelningen av S:te Genevièrebiblioteket i Paris. Under hänvisning till vad sålunda förekommit förordar jag nu, att enahanda anslag anvisas även för nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièrebiblioteket i Paris* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 11 100.

[325.] 13. **Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris.** Med bifall till i propositionen 1946: 273 framlagt förslag har riksdagen för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 8 000 kronor för detta ändamål. Ifrågavarande anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 8 000.

[326.] 14. **Främjande av internationellt-kulturellt samarbete, reservationsanslag.** För detta ändamål har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 125 000 kronor. Under återopande av vad jag senare denna dag anför vid anmälan av frågan om anvisande av ett förstärkningsanslag för ändamålet å tilläggsstat II för innevarande budgetår förordar jag, att å riksstaten för nästa budgetår anvisas ett till 225 000 kronor förhöjt anslag för ifrågavarande ändamål. Härav torde lägst 25 000 kronor böra anvisas för s. k. studentutbytesstipendier. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av internationellt-kulturellt samarbete* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 225 000.

[327.] 15. **Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete, reservationsanslag.** För detta ändamål har under budgetåren 1944/45 och 1945/46 å riksstaten varit uppfört ett reservationsanslag av 60 000 kronor. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 121 600 kronor. Anslaget har disponerats på följande sätt:

	1944/46	1946/47
Nordiska docentstipendier	kronor 25 800	25 800
Bidrag till svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete	» 6 000	15 000
Bidrag till svenska föreningen Norden för lektorsverksamhet	» 28 200	55 000
Bidrag till svenska föreningen Norden för lärarutbyte inom det allmänna skolväsendet mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland	»	10 800
Bidrag till svenska föreningen Norden för bestridande av särskilda kostnader för ungdom från annat nordiskt land än Sverige under beivrande av kurs vid svensk folkhögskola	»	15 000
	Summa kronor 60 000	121 600.

Beträffande de nordiska docentstipendierna har icke för nästa budgetår ifrågasatts någon förändring. I fråga om innehållet i de för

dessas docentstipendier meddelade bestämmelserna hänvisas till statsliggaren sid. 721.

Bidraget till svenska kommittén för nordiskt akademiskt samarbete, vilken kommitté består av rektorerna för samtliga svenska universitet och högskolor samt representanter för Sveriges förenade studentkårer, är för närvarande i första hand avsett till anordnande av föreläsningar av vetenskapsmän från övriga nordiska länder vid svenska universitet och högskolor samt i andra hand, om förhållandena det skulle medgiva, till anordnande av gruppresor för studerande vid sagda läroanstalter till de övriga nordiska länderna. *Kommittén* har för nästa budgetår anhallit om ett anslag av 25 000 kronor, varav 15 000 kronor till föreläsningar och 10 000 kronor till gruppresor. Av kommitténs framställning inhämtas bland annat.

Sedan år 1937 erhåller kommittén ett statsanslag, vilket för budgetåret 1946/47 utgår med 15 000 kronor att användas att inbjuda nordiska föreläsare vid rikets universitet och högskolor. Dessa föreläsningar av nordiska vetenskapsmän ha från lärosätenas sida tilldragit sig ett med åren allt större intresse. För läsåret 1945/46 uppgingo sålunda ansökningarna från lärosätena till ett belopp av 23 450 kronor och för innevarande år till 23 350 kronor. Liksom under innevarande läsår kommer det att under läsåret 1947/48 enligt kommitténs uppfattning vara av synnerlig betydelse inte endast ur kultur- utan även ur utrikespolitisk synpunkt att tillfälle finnes att till de svenska universiteten och högskolorna inbjuda nordiska vetenskapsmän, bland vilka regelmässigt återfinnas de flesta av Nordens främsta vetenskapsmän. — Kommittén får vidare hemställa om ett anslag å 10 000 kronor för att möjliggöra att studerande vid rikets universitet och högskolor under längre eller kortare tid i form av gruppresor få tillfälle att bedriva studier i de nordiska grannländerna. De akademiska lärarnas och studentkårernas intresse för denna fråga har som väntat visat sig vara mycket stort. Detta gäller särskilt inom den filosofiska fakulteten och kanske främst beträffande vissa humanistiska ämnen, i vilka nordiska musei- eller studiebesök enligt gällande studieplaner äro obligatoriska eller särskilt önskvärda; nämligen de humanistiska ämnena konsthistoria, nordisk och jämförande fornkonst, nordisk etnologi samt klassisk fornkonst och antikens historia. Det skulle givetvis för de studerande även ur studiesynpunkt innebära en väsentlig fördel, om i respektive ämne årligen eller vartannat år kunde anordnas gemensamma studieresor, förslagsvis till Köpenhamn eller Oslo. En sådan resa, avseende två eller flera av de ifrågavarande ämnena, skulle ledas av en, eventuellt flera akademiska lärare. Det lämpligaste medlet för att underlätta studenternas deltagande i dylika ur studiesynpunkt särskilt önskvärda resor är att särskilda resestipendier utdelades. Beträffande dessa resestipendier synes i tillämpliga delar böra gälla bestämmelserna för statsuniversitetens exkursionsanslag. Bidragen föreslås sålunda utgå till obemedlade och mindre bemedlade studenter. Anslagsbeloppet skulle, liksom det nordiska föreläsaranslaget, fördelas av kommittén mellan de olika ämnena efter hörande av vederbörande rektorer. Ur det för varje ämne tilldelade beloppet skulle utgå bidrag till i första hand resekostnader och i andra hand uppehälle. Ett visst belopp synes också böra avses för vederbörande reseledare.

Därest kommittén erhöile statsmedel för denna verksamhet kan sannolikt beräknas, att dylika studieresor komma att planläggas inom samtliga de 14 högre läroanstalterna och beträffande universiteten samt Stockholms och Göteborgs högstskolor för ett flertal olika ämnen.

För att vinna allsidig erfarenhet angående denna form för nordiskt akademiskt samarbete och samtidigt tillbörligt beakta de olika studieriktningarnas intresse synes det kommittén böra möjliggöras för specialhögskolorna, respektive fakulteterna för de särskilt nordiskt inriktade ämnena att vart tredje eller vart fjärde år anordna en dylik studieresa. Därest deltagarna utses av respektive högskolornas lärarråd respektive fakulteterna bland de mest kvalificerade studenterna, skulle härigenom envar av dessa under sin studietid få möjlighet deltaga i en sådan resa. Vinner ett svenskt initiativ efterföljd i de andra nordiska länderna — vilket tidigare varit den naturliga vägen för det nordiska samarbetets utvidgning — skulle genom de nordiska studieresorna den akademiska undervisningen tillföras ett väsentligt värde. För att genomföra denna tanke erfordras under nästa budgetår stipendier till minst tio sådana resor. Därest antalet stipendieberättigade per grupp i genomsnitt beräknas så lågt som till 75 och varje stipendium beräknas till endast 60 kronor skulle den totala stipendiesumman uppgå till 9 000 kronor. Beräknas ersättningen till akademiska lärare samt organisationskostnaderna till endast 1 000 kronor skulle den totala kostnaden uppgå till 10 000 kronor. Mot den använda beräkningsgrunden kan dock göras den invändningen, att såväl stipendiernas antal som deras belopp beräknats så lågt, att någon obemedlad student måhända ändock inte anser sig ha möjlighet deltaga.

Det till svenska föreningen Norden utgående bidragsbeloppet av 55 000 kronor för föreningens lektoratsverksamhet är avsett för undervisning i danska och norska språken vid statsuniversiteten, Stockholms och Göteborgs högstskolor, de allmänna läroverken och därmed jämförliga läroanstalter, seminarierna, folkhögskolorna och folkskolans högsta klasser. Bidrag utgår med högst 10 kronor för varje av lektor bestridd undervisningstimme, varvid undervisningstimme vid universitet och högstskolor samt föreläsning räknas lika med två undervisningstimmar, dock att för undervisning vid universitet och högstskolor må utgå sammanlagt högst 7 000 kronor. Till bestridande av lektorernas resekostnads- och traktamentsersättningar må av bidragsbeloppet disponeras högst 25 000 kronor. Svenska föreningen Norden har hemställt om anslag för ifrågavarande ändamål med 95 000 kronor, varav 60 000 kronor såsom bidrag till löner åt 8 heltidsanställda danska och norska lektorer, att utbetalas med 15 kronor per undervisningstimme, samt 35 000 kronor för bestridande av dessa lektors rese- och traktamentsersättningar. Föreningen anför bland annat följande.

Under budgetåret 1946/47 har föreningen Norden i sin tjänst tre danska och tre norska heltidsanställda lektorer, vilka disponeras dels för undervisning i gymnasier, realskolor, flickskolor, seminarier, folkhögskolor och folkskolor m. fl. läroanstalter landet runt, dels för kurser och föreläsningar för studerande i nordiska språk vid universitet och högstskolor. Den danska och norska lektoratsverksamheten medför emellertid trots det utgående

statsbidraget synnerligen betydande kostnader för föreningen. Statsbidrag utgår för närvarande med 10 kronor per timme till 500 undervisningstimmar per lektor, d. v. s. 5 000 kronor per lektor. Lektorernas löner äro emellertid satta till 7 500 kronor, varför föreningen Norden enbart till löner måste på särskilda vägar anskaffa 15 000 kronor under året. Härtill komma utgifter för administration, nödvändiga konferenser med lektorerna m. m., varför föreningens egna utgifter under läsåret beräknas uppgå till omkring 22 000 kronor. Arbetet för ökad nordisk förståelse och utvidgat nordiskt samarbete ställer under nuvarande förhållanden allt större krav på föreningens ekonomi, och svårigheterna att skapa det erforderliga ekonomiska underlaget för föreningens verksamhet göra sig alltmera gällande. Vid överläggning inom föreningens centralstyrelse har därför önskvärldheten av att föreningens utgifter för den nordiska lektoratsverksamheten kunde reduceras, kommit till starkt uttryck, samtidigt som man kraftigt understök betydelsen av att denna verksamhet även i fortsättningen är knuten till föreningen på samma sätt som hittills och livligt betonade vikten av att den ges ökad omfattning. Centralstyrelsen enades om att för budgetåret 1947/48 hemställa om ökat statsbidrag per undervisningstimme liksom om att antalet lektorer måtte höjas till åtta. Beräkningar inom föreningen Norden ha givit vid handen, att en ökning av statsbidraget till 15 kronor per undervisningstimme skulle med bibehållande av nuvarande löner till lektorerna innebära att föreningens insats begränsades till bidraget till administration m. m., omkring 7 000 kronor. Då lektorernas nuvarande löner, 7 500 kronor per år, med hänsyn till deras högt kvalificerade och krävande arbete måste anses för låga, gör sig önskvärldheten av en löneökning med omkring 1 000 kronor per lektor starkt gällande. Därest statsbidrag kunde utgå med 15 kronor per undervisningstimme, skulle föreningen kunna påtaga sig kostnaderna för denna löneökning och dess ekonomiska insats skulle för sex lektorer då uppgå till omkring 13 000 kronor. Därest antalet lektorer ökades till åtta skulle under för övrigt samma förutsättningar ett ytterligare bidrag av 2 000 kronor från föreningens sida vara erforderligt. Man torde kunna räkna med att föreningen under hänvisning till den viktiga verksamhetens utvidgning skall lyckas anskaffa detta belopp.

Önskemålet om en ökning av antalet lektorer till åtta motiveras främst av att därigenom på ett helt annat sätt än nu är fallet skulle medges verksamhet även inom folkskolorna, vilka hittills endast mera tillfälligt kunnat komma i åtnjutande av dansk och norsk undervisning av infödda lärare, men där ett synnerligen stort behov av dylik undervisning förefinnes.

Bidraget till föreningen Norden för lärarutbyte inom det allmänna skolväsendet mellan Sverige å ena samt Danmark, Finland och Norge å andra sidan är avsett att möjliggöra de utbyten av lärare vid läroverk, seminarier och folkskolor, som förmedlas av föreningen. Av det för innevarande budgetår utgående statsbidraget, 10 800 kronor, avses 4 800 kronor skola utgöra bidrag till svenska lärares resekostnader och 6 000 kronor bidrag till utländska lärares vivrekostnader under vistelse vid svenska skolor. *Svenska föreningen Norden* har hemställt om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål med 16 800 kronor, varav 4 800 kronor till svenska lärares resekostnader och 12 000 kronor till vivrekostnader ;

samband med utbytesverksamheten för lärare från Sverige eller grannländerna. Till stöd härför har föreningen anfört bland annat:

Det torde knappast behöva särskilt framhållas, hurusom det nordiska lärarutbytet är av utomordentligt stor betydelse för den nordiska samhörighetens stärkande och särskilt för främjande av språkförståelsen. Det har också konstaterats, att intresset för deltagande i detta utbyte från lärarnas sida är mycket stort, vilket ju också är förklarligt med hänsyn till de ökade förutsättningar för undervisningens bedrivande, som lärare genom en tids vistelse i annat nordiskt land och därav följande ökad kännedom om grannlänternas skolförhållanden måste förvärva. Det framstår sålunda som ett önskemål att bytesverksamheten under läsåret 1947/48 kan ges en större omfattning än vad som under innevarande läsår är möjligt. Vid överläggningen inom föreningen Nordens centralstyrelse har man därför enats om att för budgetåret 1947/48 begära statsanslag för lärarutbyte efter i stort sett samma grunder som av föreningen föreslagits för innevarande budgetår, d. v. s. för sammanlagt 32 byten, fördelade på Danmark, Finland och Norge.

Under krigsåren, då endast byte med Danmark förekom, tillämpades av hänsyn till valutaförhållandena den ordningen, att de gästande lärarnas traktamentsersättning bestreds från svensk sida, medan man i Danmark svarade för samma utgift beträffande de svenska lärarna. En motsvarande ordning är också förutsatt i nu gällande bestämmelser. Efter överläggningar med systerföreningarna i grannländerna är den svenska föreningen emellertid nu böjd för en ordning, som medger även det motsatta förfaringssättet, så att en smidig anpassning kan uppnås efter de olika ländernas måhända olikartade förhållanden och önskemål.

Det till svenska föreningen Norden utgående bidragsbeloppet å 15 000 kronor för bestridande av särskilda kostnader för ungdom från annat nordiskt land än Sverige under beivrande av kurs vid svensk folkhögskola fördelas bland utländska folkhögskolelever, vilka erhållit svenskt folkhögskolestipendium och avses skola täcka i första hand dessa elevers resekostnader. För elev må utgå bidrag med i medeltal högst 150 kronor. Svenska föreningen Norden har beträffande ifrågasatt bidrag icke ifrågasatt någon förändring för nästa budgetår. Föreningen har anfört bland annat.

De stipendiemöjligheter, som beretts ungdom från grannländerna, ha medfört, att sammanlagt hundra elever från Danmark, Finland, Norge och Island komma att bevista svenska folkhögskolor under läsåret 1946—1947. Intresset i grannländerna för dessa stipendier har varit mycket stort, och sammanlagt hade fyrahundra ansökningar inkommit vid anmälningstidens utgång.

Rådande valutaförhållanden ge vid handen, att det även i fortsättningen är nödvändigt att elever från grannländerna erhålla bidrag till resekostnader och till nödvändiga utgifter av mera personlig karaktär under sin vistelse på svensk folkhögskola.

Skolöverstyrelsen, som hört folkhögskolinspektören, har tillstyrkt framställningen.

Universitetskanslern har vidare hemställt om anvisande av 30 000 kronor för att möjliggöra anordnande av nordiskt-akademiskt lärarutbyte. I skrivelse den 3 juni 1938, nr 429, anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning av frågan om åstadkommande av ett livligare samarbete i vetenskaplig undervisning och forskning mellan de särskilda universiteten och högskolorna i Norden samt därefter vidtaga de åtgärder, som av utredningen måtte föranledas. Sedan kanslersämbetet för rikets universitet i anledning av remiss anfört, att den ifrågasatta utredningen i främsta hand syntes böra inriktas på möjligheterna att åstadkomma ett vidgat utbyte av akademiska lärare mellan de nordiska ländernas universitet och högskolor, anbefalldes ämbetet genom beslut den 9 december 1938 att verkställa den av riksdagen begärda utredningen samt till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag i ämnet, vartill utredningen kunde föranleda.

I skrivelse den 13 september 1946 har *universitetskanslern*, som under hand inhämtat yttranden i ämnet från rektorerna vid universiteten i Uppsala och Lund, karolinska institutet, Stockholms och Göteborgs högskolor, universiteten i Oslo, Köpenhamn, Aarhus och Helsingfors samt Åbo svenska akademi, inkommit med den begärda utredningen. Kanslern, som erinrat om att frågan under krigsåren måst vila, har anfört i huvudsak följande.

Mellan rektorerna vid berörda lärosäten råder den enhälliga uppfattningen att lärarutbyten mellan de nordiska ländernas universitet och högskolor i vidgad utsträckning böra komma till stånd. Hittills har ett mera regelmässigt utbyte blott förekommit mellan Göteborgs högskola och Aarhus universitet. Övriga gästbesök ha haft en sporadisk karaktär. Ett utbyte av akademiska lärare på ömsesidighetens grundval är enligt min mening eftersträfvansvärt såsom ett led i det nordiska akademiska samarbetet. Jag anser mig därför böra förorda, att åtgärder nu vidtagas i syfte att fastställa bestämda normer för utbytesverksamhetens anordnande.

Lärarutbytet bör emellertid till en början givas en begränsad omfattning för vinnande av erfarenhet på området. Jag kommer därför nu att inskränka mig till att framlägga ett förslag, som i huvudsak har karaktären av en försöksanordning.

I fråga om lärarutbytets finansiering råder full enighet mellan rektorerna därom, att den lämpligaste anordningen beträffande den gästande läraren är, att han under tjänstledighet för ändamålet bibehåller samtliga sina löneförmåner vid det egna universitetet. Jag delar denna uppfattning. Förutsättningen för sådan tjänstledighet bör emellertid vara, att förordnandet i det andra landet utgör led i ett på ömsesidighet grundat utbyte av akademiska lärare. Grundsatsen om ömsesidighet bör dock icke tillämpas så snävt, att ett direkt utbyte behöver ske av lärare i samma ämne, vilka sålunda tillfälligt skulle byta befattningar, och ej heller nödvändigtvis så, att respektive förordnanden givas samtidigt. Ej heller anser jag hinder böra möta för att exempelvis en dansk lärare inbjudes till Uppsala och en lärare från Lunds universitet under en tidsperiod av samma längd undervisar vid Köpenhamns universitet. Reglerna för utbytesverksamheten böra följaktligen enligt min mening göras så elastiska som möjligt. Riksdagens medverkan torde emellertid bliva erforderlig för möjliggörande av att tjänst-

ledighet med oavkortad lön för ovan angivna ändamål må kunna beviljas akademiska lärare vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet, enär föreskrifterna i 1925 års kungörelse angående villkor och bestämmelser beträffande avlöningsförhållandena för professorer m. fl. vid nämnda läroanstalter icke nu giva möjlighet härtill. Det torde böra ankomma på läroanstalterna själva att taga initiativ till och förbereda utbytet av lärare samt därefter inkomma till kanslersämbetet med förslag i ämnet.

I den mån vikarie måste förordnas för professor eller annan akademisk lärare vid svenskt statsuniversitet synes kostnaderna härför böra bestridas från de i avlöningsstaterna för universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet upptagna, förslagsvis beräknade anslagsposterna till ersättningar till vikarierande akademiska lärare.

För att utbyte skall komma till stånd måste ersättning för rese- och traktamentskostnader beredas lärare, som skall uppehålla sig i annat land för tjänstgöring därstädes. Därvidlag synes det vara mest praktiskt, att det inbjudande landet svarar för samtliga dessa kostnader. För Sveriges vidkommande synes mig dagtraktamentet kunna fixeras till 25 kronor för dag.

Vad beträffar Stockholms och Göteborgs högskolor får det givetvis ankomma på högskolornas styrelser att besluta angående lärarutbyten för den händelse bidrag av statsmedel till rese- och traktamentskostnader icke är härför erforderligt. För sistnämnda fall torde ärendet böra hänskjutas till kanslern.

Upphållet vid det främmande universitetet bör enligt min mening i regel icke avse tid understigande en månad och regelmässigt icke utsträckas över längre tid än en termin, men bör inom denna ram hellre avse en längre tid än en kortare. Någon tentamensskyldighet bör icke lämpligen ingå i den gästande akademiska lärarens åligganden.

För att realisera ifrågavarande utbytesverksamhet erfordras för vårt lands vidkommande — förutom ovannämnda medgivande i fråga om tjänstledighet med oavkortad lön — att särskilda medel ställas till förfogande för gäldande av de gästande lärarnas rese- och traktamentskostnader. Utbytesverksamheten torde till en början kunna begränsas till att avse fyra svenska akademiska lärare till ett vart av grannländerna Danmark, Finland och Norge. Dessa tolv lärare torde lämpligen böra fördelas sålunda: fyra från Uppsala universitet, fyra från Lunds universitet, en från karolinska institutet, två från Stockholms högskola och en från Göteborgs högskola. På grund av de särskilda förhållandena beträffande Island ifrågasätter jag icke nu ett utbyte med detta land. Sedan utbytesverksamheten vunnit i stadga och större erfarenhet angående dess resultat föreligger torde frågan om utbyte även mellan Sverige och Island böra upptagas till övervägande. Under förutsättning av att fyra akademiska lärare från Danmark och lika många från såväl Finland som Norge komma att gästa våra akademiska lärosäten beräknar jag kostnaderna härför för ett budgetår till 30 000 kronor. Jag har härvid utgått ifrån en tidsperiod för en var lärare av 90 dagar à 25 kronor = 2 250 kronor. Reseersättningen beräknar jag i genomsnitt till 250 kronor. Kostnaderna för varje lärare skulle alltså utgöra 2 500 kronor och för tolv lärare ($12 \times 2\,500 =$) 30 000 kronor. Ett anslag av denna storleksordning synes alltså böra utverkas av riksdagen för utbytesverksamhetens anordnande under nästa budgetår. Anslaget torde böra ställas till förfogande av kanslersämbetet för rikets uni-

versitet för att av kanslern i huvudsaklig enlighet med vad av mig i det föregående angivits, fördelas mellan universiteten i Uppsala och Lund, karolinska institutet och de privata högskolorna.

Med hänsyn emellertid till att från dansk sida för tiden den 1 april 1946—den 31 mars 1947 beviljats för utbytesverksamhet med Sverige dels 10 000 danska kronor för Köpenhamns universitet, dels ock 3 000 danska kronor för Aarhus universitet får jag hemställa, att redan nu förslag avlästes till innevarande års höstriksdag angående anvisande av medel å tilläggsstat för budgetåret 1946/47 för igångsättande snarast möjligt av utbytesverksamheten mellan Sverige och Danmark. Enligt ovannämnda beräkningsgrund skulle för fyra gästande danska akademiska lärare erfordras ett belopp av 10 000 kronor att av kanslern fördelas mellan de ifrågakommande svenska lärosätena.

Under åberopande av den verkställda utredningen har kanslern hemställt, att Kungl. Maj:t ville

dels utverka riksdagens medgivande, att svenska akademiska lärare vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska institutet finge under av kanslern för rikets universitet beviljad tjänstledighet och i enlighet med av kanslern meddelade närmare bestämmelser för bedrivande av lärarverksamhet vid universitet i Danmark, Finland och Norge uppbära oavkortad lön,

dels ock för anordnande av ovannämnda utbytesverksamhet enligt i det föregående angivna grunder av riksdagen för budgetåret 1947/48 äska ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Slutligen har *styrelsen för Nordens skolresetjänst* hemställt om anvisande av 5 000 kronor till dess verksamhet under år 1947. Styrelsen anför.

Vid årsskiftet 1945—1946 bildade föreningen Norden och Folkörörelsernas rese- och semesterorganisation, Reso, gemensamt Nordens skolresetjänst. Den nya organisationen har till främsta uppgift att främja skolresor och skolungdomsutbyte mellan de nordiska länderna. I styrelsen för Nordens skolresetjänst äro representerade föreningen Norden, Reso, olika skolformer samt de stora ungdomsorganisationerna. Därjämte deltagar i styrelsens sammanträden en representant för centralnämnden för skolungdomsutbytet. Med denna organisation har en överenskommelse om arbetsfördelning träffats, så att Nordens skolresetjänst, som samarbetar med motsvarande organisationer i grannländerna, svarar för arbetet inom Norden, medan centralnämnden för skolungdomsutbytet avstår från detta verksamhetsområde och i stället koncentrerar sitt arbete på utbytet med det egentliga utlandet.

Av uppenbara orsaker, såsom valutarestriktioner och inkvarteringssvårigheter i grannländerna, har Nordens skolresetjänsts verksamhet under det gångna året icke kunnat taga någon mera betydande omfattning. Ett avsevärt antal skolresor, särskilt till Danmark, har dock kunnat organiseras. Ett skolungdomsutbyte med Norge, varom avtal träffats och som föranlett ett omfattande planeringsarbete, inställdes efter samråd med statens internationella hjälpkommitté, då det ansågs nödvändigt, att sådana svenska hem, som hade möjlighet till och vore intresserade för att taga emot

ungdom, i första hand borde tagas i anspråk för omhändertagande av barn från kontinentens krigshärjade länder. Erfarenheterna från det gångna årets verksamhet ha emellertid givit vid handen, att avsevärda svårigheter möta, när det gäller att skapa de ekonomiska förutsättningarna för den här antydda verksamheten. Det framstår nämligen såsom i högsta grad angeläget att den ungdom, som deltagar i skolresor och skolungdomsutbyten, icke belastas med större utgifter än absolut nödvändigt. Sålunda är det icke tänkbart att av ungdomen uttaga avgifter för det omfattande planlägnings- och expeditiönsarbete, som Nordens skolresetjänst utför, till så stora belopp att de avsevärda kostnaderna täckas. För utgifterna under det första verksamhetsåret tillskjuta därför de båda initiativtagande organisationerna stora summor, sammanlagt omkring 11 000 kronor. Under kommande år, då verksamheten kan antagas taga en större omfattning än hittills, torde utgifterna kunna förväntas stiga ytterligare. Vid överläggning inom styrelsen rörande möjligheterna för den fortsatta verksamhetens finansierande, har den tanken framförts, att på samma sätt som statsbidrag utgår till den verksamhet, som centralnämnden för skolungdomsutbytet bedriver, dylikt bidrag också kunde utgå till det av Nordens skolresetjänst bedrivna nordiska arbetet. Ett anslag med t. ex. 5 000 kronor, d. v. s. ungefär en tredjedel av de beräknade kostnaderna för arbetsåret 1947, skulle för Nordens skolresetjänst innebära en betydande lättnad och möjliggöra verksamhetens tryggnad och fortsatta utveckling, helst som föreningen Norden och Reso med hänsyn till dessa organisationers redan förut ansträngda ekonomiska resurser icke torde kunna förväntas ha möjlighet att lämna högre anslag än hittills.

I detta sammanhang erinrar jag om det nordiska undervisningsministermötet, som ägde rum i Stockholm den 4—6 november 1946. Vid mötet dryftades en rad olika frågor av betydelse för det nordiskt-kulturella samarbetet. Överläggningarnas resultat sammanfattades i en resumé av följande lydelse.

1. Mötet uttalade, att frågan om nordiska vetenskapsmäns rätt att söka lärarbefattningar vid universitet och högskolor måste anses vara av största betydelse för det kulturella samarbetet i Norden. I princip fastslags betydelsen av en nordisk rekryteringsbas för vetenskapliga befattningar. Spörs-målet ansågs emellertid vara av så komplicerad natur, att en utredning nödvändigtvis måste komma till stånd — komplicerad även därför att förhållandena rent lagtekniskt äro olika i de nordiska länderna.

2. Nordiska studiegruppsresor, ett utökat studentutbyte samt ett praktikantutbyte ansåg mötet vara bland de viktigaste medlen för att skapa ett fördjupat samarbete på den akademiska undervisningens område. Särskild betydelse bör tillmätas utbytet av mer kvalificerade och försigkomna studenter. Vikten av ökade statliga anslag till denna utbytesverksamhet underströks. Administrativa organ för att lösa de tekniska problemen i samband med utbytesverksamheten böra skapas — såsom redan skett i Norge. Åtgärder för att minska valutasvårigheterna böra stödjas av statsmakterna.

3. Mötet uttalade, att ökade ekonomiska förutsättningar böra skapas för att upprätthålla och utvidga utbytet av föreläsare och lärare mellan nordiska universitet och högskolor samt jämväl mellan andra undervis-

ningsanstalter. Man bör därvid sträva efter, att gästande akademiska lärare kunna verka under längre sammanhängande tider — en termin eller åtminstone ett par månader — för att kunna deltaga i undervisningen, i synnerhet den mer kvalificerade. Gästande lärare böra få behålla sina »hemmainkomster».

4. Mötet uttalade önskvärdheten av att inskrivnings-, termins- och kursavgifter helt borttagas för nordiska studenter inskrivna vid annat universitet eller annan högskola.

5. Mötet uttalade önskvärdheten av att ett ökat antal nordiska stipendier inrättas samt att frågan om särskilda »utbytesrum» uppmärksammas i samband med studentbostadsbyggandet.

6. Mötet fann önskvärt, att det i största utsträckning öppnas möjligheter — eventuellt genom lagstiftning — att godkänna tentamina och examina i ett nordiskt grannland såsom formellt likvärdiga med motsvarande inhemska utbildning. De närmare detaljerna böra utformas genom fortsatt utredning.

7. Mötet uttalade att en prövning av möjligheten att skapa gemensamma läroböcker i allmänt nordiska ämnen är önskvärd. Även kraven på högre undervisning i Nordens kulturella, sociala och rättsliga förhållanden böra uppmärksammas.

8. Mötet uttalade önskvärdheten av att gemensamma nordiska facktidsskrifter i största möjliga utsträckning komma till stånd.

9. Mötet fann det angeläget, att regelbundna ämneskonferenser och fackmöten (»kursråd») anordnas, samt att tjänstemän vid bibliotek och arkiv beredas tillfälle till en tids tjänstgöring i annat nordiskt land.

10. Mötet uttalade som önskvärt att en gemensam nordisk universitets- och högskoletidsskrift snarast kan utgivas. Årstryck och årsredogörelser böra i större antal exemplar, än vad nu är fallet, tillställas övriga universitet och högskolor i Norden.

11. Mötet uttalade önskvärdheten av att fördjupa och utvidga det samarbete, som redan bedrivs mellan nordiska forskningsinstitut. Möjligheten att upptaga större vetenskapliga forskningsuppgifter på internordisk bas bör därför utredas. Nationella forskningsråd böra lämpligen kunna verka samordnande på detta område.

Undervisningsministermötets huvuduppgift har varit att taga ställning till olika problem i samband med det akademiska samarbetet. Mötet uttalade emellertid, att det nordiska kulturella samarbetet icke får begränsas till det akademiska området. De frågor, som upptogs redan vid det första undervisningsministermötet i Köpenhamn 1938, stå alltså på dagordningen. Särskild betydelse ville mötet därvid tillmäta undervisningen i nordiska språk, utväxlingen av lärare i alla skolformer samt skolbarnsresor.

Undervisningsministermötet beslöt till sist att i överensstämmelse med en hemställan från det tjugofemte nordiska interparlamentariska delegerademötet lämna en rekommendation till respektive länders regeringar att utså två ledamöter samt två suppleanter i en gemensam nordisk kommission, vars uppgift skall vara att främja det nordiska samarbetet på det kulturella området. En dylik kommission utesluter icke, att det på olika kulturområden knytes direkta kontakter.

Från svensk sida ha omförmälda ledamöter och suppleanter utsetts genom beslut av Kungl. Maj:t den 15 november 1946.

Departementschefen.

De anslagsmedel, varom här är fråga, avse att möjliggöra ett främjande av det internordiska samarbetet på den språkliga gemenskapens grund. Medlen disponeras för vissa speciella verksamhetsgrenar inom ramen för en allmän-kulturell samverkan, vars utvecklande synes mig vara en angelägenhet, ägnad att förtjäna statsmakternas stöd.

Vad beträffar de föreliggande särskilda anslagsäskandena för nästa budgetår har i fråga om de till nordiska docentstipendier utgående anslagsmedlen, *25 800 kronor*, icke ifrågasatts någon ändring och jag beräknar därför oförändrad medelsanvisning till detta ändamål. Svenska kommittén för nordiskt-akademiskt samarbete har däremot gjort framställning om en höjning av det för kommitténs verksamhet avsedda anslagsbeloppet från *15 000 kronor* till *25 000 kronor* för att möjliggöra anordnande av gruppresor för svenska studerande till grannländerna. Då jag i likhet med kommittén har funnit denna form för nordiskt-akademiskt samarbete kunna tillföra den akademiska undervisningen väsentliga värden, anser jag mig böra tillstyrka anvisande av medel till ändamålet för nästa budgetår. Även i avseende å den av svenska föreningen Norden bedrivna lektoratsverksamheten, till vilken för innevarande budgetår utgår statsbidrag med *55 000 kronor*, har ett utbyggande ifrågasatts, varjämte höjning föreslagits såväl av den till lektorerna utgående ersättningen för undervisningstimme från *10 kronor* till *15 kronor* som ock av de för lektorernas rese- och traktementsersättningar avsedda medlen. För egen del kan jag icke tillstyrka föreningens anslagsäskanden i vidare mån än att jag för höjning av ersättningen per undervisningstimme på sätt av föreningen föreslagits beräknar ett belopp av *15 000 kronor*. Statens bidrag för nästa budgetår bör med hänsyn härtill fastställas till *70 000 kronor*. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser rörande anslagsmedlens disposition, som må befinnas påkallade.

Till det av svenska föreningen Norden förmedlade lärarutbytet inom det allmänna skolväsendet utgår för innevarande budgetår statsbidrag med *10 800 kronor*, varav *4 800 kronor* till svenska lärares resekostnader och *6 000 kronor* till utländska lärares vistelse vid svenska skolor. För att möjliggöra en ökning av antalet lärarutbyten till det dubbla har föreningen för nästa budgetår hemställt om höjning av sistnämnda belopp till *12 000 kronor* och därvid föreslagit, att detta allt efter omständigheterna skulle få disponeras för bestridande av vivrekostnader i samband med utbytesverksamheten antingen för lärare från Sverige eller från grannländerna. Jag anser mig böra biträda föreningens hemställan. Vid bifall härtill bör till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår anvisas ett belopp av *16 800 kronor*.

I fråga om det statsbidrag, som för innevarande budgetår utgår till svenska föreningen Norden för bestridande av kostnaderna för ungdom från grannländerna under beivrande av kurs vid svensk folkhögskola,

15 000 kronor, har för nästa budgetår icke ifrågasatts någon höjning. Jag beräknar oförändrad medelsanvisning för nästa år.

Universitetskanslern har vidare anhållit om statsbidrag till anordnande av ett nordiskt-akademiskt lärarutbyte. Förslaget går ut på att åvägbringa ett utbyte av lärare vid de nordiska ländernas universitet och högskolor i vidare utsträckning än vad hittills varit fallet.

Det torde icke råda delade meningar om angelägenheten av att det kulturella umgänget med våra nordiska grannländer utvecklas och främjas. Därvid synes icke minst ett livligare samarbete i vetenskaplig undervisning och forskning mellan de särskilda universiteten och högskolorna i Norden vara av stort värde. Jag erinrar i detta sammanhang om de nordiska docentstipendierna liksom därom att medel under förevarande anslag beräknats bland annat till bestridande av kostnaderna för nordiska vetenskapsmäns föreläsningar vid svenska universitet och högskolor. Jag finner det emellertid lämpligt att gå ytterligare ett steg och återupptaga den redan före kriget väckta tanken på ett verkligt lärarutbyte mellan universitet och högskolor i de nordiska länderna. Jag biträder det förslag till sådant lärarutbyte, som framlagts av universitetskanslern. I likhet med kanslern finner jag, att verksamheten till att börja med bör hava karaktär av försök och därför inskränkas till att omfatta sammanlagt tolv akademiska lärare per år. Utbytet bör grundas på ömsesidighet, men grundsatsen härom bör, som kanslern framhållit, givas en vidsträckt tillämpning. Det synes mig sålunda icke lämpligt, att utbytet regelmässigt sker genom direkt tjänsteutbyte, enär därigenom ett tillfälle till personlig kontakt mellan den gästande läraren och hans ämneskollega går förlorat. I fråga om kostnaderna förordar jag, att vederbörande lärare under tjänstledighet för ändamålet må bibehållas vid samtliga löneförmåner vid det egna universitetet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela för ändamålet erforderliga bestämmelser. Det inbjudande landet bör svara för ersättningar för rese- och traktamentskostnader och ett särskilt anslag för detta ändamål kommer därför att erfordras. Mot de av kanslern beräknade kostnaderna — för en var av tolv lärare 90 dagtraktamenten à 25 kronor jämte 250 kronor i reseersättning — eller sammanlagt 30 000 kronor för helt budgetår har jag icke funnit anledning till erinran. På Kungl. Maj:t torde få ankomma att meddela de bestämmelser, som kunna bliva erforderliga med hänsyn till vad jag sålunda förordat.

Slutligen har styrelsen för Nordens skolresetjänst, vilken sammanslutning bildats av svenska föreningen Norden och Folkrorelsernas rese- och semesterorganisation, gjort framställning om statsbidrag till främjande av de skolresor och skolungdomsutbyten de nordiska länderna emellan, som anordnas av nämnda sammanslutning. Med hänsyn till vad från den förslagställande organisationens sida anförts angående svårigheterna att skapa ekonomiska förutsättningar för den ifrågavarande verksamheten, vilken

synes mig förtjänt av statsmakternas stöd, har jag ansett mig böra biträda den gjorda framställningen och beräknar sålunda för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål ett belopp av 5 000 kronor.

Jag vill i detta sammanhang betona angelägenheten av att de åtgärder, som rekommenderades vid omförmälda nordiska undervisningsministermöte, må såvitt möjligt komma till stånd. De anslag jag i det föregående under denna punkt förordat ligga alla inom ramen för det nordiskt-kulturella samarbete, vars vidare utveckling var huvudsyftet med ministermötet. En ytterligare utvidgning av samarbetet kommer emellertid givetvis att medföra ökade kostnader, om vars storlek jag icke nu är beredd att uttala mig. Det är emellertid önskvärt att vissa icke allt för knappt tillmätta anslagsmedel finnas tillgängliga redan under nästa budgetår för att bereda möjlighet att tillgodose nya anslagsbehov av ifrågavarande slag. För detta ändamål synes ett belopp av 50 000 kronor böra anvisas under förevarande anslagsrubrik för att stå till Kungl. Maj:ts disposition för angivna ändamål. Från denna anslagspost böra bland annat bestridas kostnader för det svenska deltagandet i förutnämnda internordiska kommission för kulturellt samarbete.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat bör ifrågavarande anslag uppföras med (25 800 + 25 000 + 70 000 + 16 800 + 15 000 + 30 000 + +5 000 + 50 000 =) 237 600 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 116 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete* för
budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 237 600.

[328.] 16. **Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige, reservationsanslag.** Vid olika tillfällen ha anslag anvisats såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för internationella kongresser i Sverige. Sålunda finnas å riksstaten för innevarande budgetår uppförda dels ett reservationsanslag å 42 000 kronor såsom bidrag till bestridande av vissa kostnader för femte nordiska yrkesskolmötet i Stockholm år 1946 och dels ett reservationsanslag å 20 600 kronor såsom bidrag till bestridande av vissa kostnader för internationella cellforsorkongressen i Stockholm år 1947.

Anslag ha nu äskats för i det följande angivna ändamål.

Sjätte nordiska kemistmötet i Lund år 1947. *Professorn L. Smith* har anhållit om ett anslag av 15 000 kronor för bestridande av kostnader i samband med det sjätte nordiska kemistmötet. Detta, som planerats att äga rum i Lund i augusti 1947, väntas samla minst 700 deltagare från de olika nordiska länderna. Mötet kommer sannolikt i likhet med det femte nordiska kemistmötet i Köpenhamn år 1939

att organiseras på fyra sektioner, varav tre rent vetenskapliga och en behandlande teknisk-kemiska problem.

I fråga om kostnaderna för mötet anför professorn Smith bland annat följande.

Mötet torde endast i obetydlig utsträckning kunna påräkna ekonomiska bidrag från privat håll och ett understöd av statsmedel är därför oundgängligt. Bland nödvändiga utgifter märkas 2 500 kronor som arvode åt en generalsekreterare, 5 000 kronor i kostnader för mötesbyrå, skrivhjälp m. m., 2 000 kronor för porton och oförutsedda utgifter samt 5 000 kronor för tryckning bland annat av berättelse om mötet och förhandsreferat av alla föredrag, som före mötet skola vara tillgängliga för deltagare, vilka önska deltaga i diskussioner. Redan nu nämnda oundvikliga utgifter uppgå till sammanlagt 14 500 kronor. Utflykter och sällskapliga sammankomster, vilka på grund av sin betydelse för skapandet av personliga förbindelser äro av lika stor vikt för det vetenskapliga framåtskridandet som åhörandet av föredrag, beräknas — även om den sällskapliga samvaron försiggår under mycket enkla former — draga kostnader, som uppgå till det tredubbla av nyssnämnda organisationskostnader. Då mötets preliminära planläggning måste göras i god tid, har organisationskommittén att bestrida vissa utgifter redan hösten 1946.

Internationella ärfthlighetskongressen i Stockholm år 1948. Organisationskommittén för åttonde internationella ärfthlighetskongressen har anhållit om ett anslag av 50 000 kronor till bestridande av kostnaderna för nämnda kongress, vilken vore avsedd att hållas i Stockholm år 1948.

Kommittén har anfört bland annat följande.

Den planerade kongressen kan väntas bli av åtminstone samma storleksordning som en föregående kongress, vilken hölls i Edinburgh år 1939 med över 600 vetenskapsmän från olika länder som deltagare. Anordnandet av kongressen kommer emellertid att draga stora kostnader. Sålunda beräknas tryckning av förhandsmeddelanden, program o. s. v. kosta 5 000 kronor och tryckning av själva mötesförhandlingarna 18 000 kronor. För mötets sekretariat beräknas en kostnad av 12 000 kronor, för porton 2 000 kronor och för lokalhyra 3 000 kronor. Sociala uppgifter, inklusive eventuellt bekostande av vissa deltagares resor, torde komma att kosta omkring 10 000 kronor medan för oförutsedda utgifter beräknats 9 000 kronor. Sammanlagda beräknade kostnaderna uppgå således till 59 000 kronor, varifrån avgå inflytande kongressavgifter om sammanlagt 9 000 kronor.

Över framställningen ha avgivits ett flertal remissyttranden i tillstyrkande riktning. Sålunda ha *rektorsämbetena vid universiteten i Uppsala och Lund* tillstyrkt framställningen. *Rektorsämbetet vid Stockholms högskola* har förklarat sig vilja tillstyrka bifall till framställningen, dock under framhållande av att det äskade beloppet syntes alltför högt i förhållande till det vetenskapliga värdet av en sådan kongress. *Rektorsämbetet vid karolinska institutet* har som eget utlåtande över framställningen åberopat ett uttalande av professorerna G. Häggqvist och T. Caspersson, enligt vil-

ket de olika anförda posterna syntes rimliga dock att en nedsättning av posten till oförutsedda utgifter till 10 procent av totalbeloppet eller 5 000 kronor möjligen kunde ifrågasättas. Slutligen har *universitetskanslern*, under framhållande att de beräknade kostnaderna för kongressen syntes väl högt tilltagna, föreslagit en medelsanvisning för ändamålet av 40 000 kronor.

Sjunde internationella botaniska kongressen i Stockholm. För anordnande av sjunde internationella botaniska kongressen i Stockholm år 1940 anvisades under budgetåren 1936/40 reservationsanslag om sammanlagt 39 000 kronor. På grund av världskrigets utbrott i september 1939 måste emellertid kongressen tills vidare uppskjutas. Av de anvisade medlen har till följd härav ett belopp av 19 612 kronor 64 öre icke kommit att inom vederbörlig tid tagas i anspråk utan återlevererats till statsverket. *Organisationskommittén för kongressen* har nu, sedan beslut fattats, att kongressen skall hållas i Stockholm år 1950, hemställt, att ett anslag om sistnämnda belopp, 19 612 kronor 64 öre, måtte ställas till kommitténs förfogande för erforderligt organisationsarbete intill den 1 juli 1948. Kommittén har därvid anfört bland annat följande.

För en beräkning av kostnaderna för en botanistkongress år 1950 erfordras tidskrävande utredningar rörande de arbeten, som dessförinnan böra utföras, det tryck, som måste åstadkommas, de exkursioner, som skola förberedas m. m. Detta arbete måste till mycket väsentlig del utföras av ledarna för de olika sektioner, på vilka kongressen kommer att bli uppdelad, och det har redan igångsatts. Utan att invänta resultatet av denna utredning anser sig organisationskommittén redan nu böra uttala, att man för en kongress av denna storleksordning och betydelse år 1950 måste räkna med högre kostnader än för den till år 1940 planlagda kongressen.

För att utan tidsspillan kunna påbörja förberedelserna för kongressen år 1950, vilka kräva lång tid, får organisationskommittén därför anhålla om ett statsanslag motsvarande det belopp, som år 1940 icke disponerats för organisationsarbetet, eller 19 612 kronor 64 öre.

Ett anslag av denna storlek torde vara tillräckligt för organisationsarbetet intill den 1 juli 1948, och organisationskommittén kommer sedermera att inlämna en fullständig och detaljerad plan för alla beräknade kostnader i samband med kongressen.

Internationella entomologkongressen i Stockholm år 1948. För budgetåret 1939/40 anvisades såsom bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige m. m. ett anslag av 50 000 kronor, varav 3 600 kronor till en internationell entomologkongress. På grund av krigsförhållandena blev emellertid denna kongress uppskjuten. I egenskap av medlem av de internationella entomologkongressernas exekutivkommitté för de fyra nordiska länderna har *professorn Y. Sjöstedt* — med förmälan att den hittills uppskjutna kongressen vore avsedd att hållas i Stockholm under tiden den 9—den 14 augusti

1948 — anhållit om anvisande av 27 500 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för kongressen, vilka enligt en handlingarna i ärendet bifogad specifikation beräknats uppgå till nämnda belopp. Anslaget skulle fördelas sålunda, att 4 000 kronor utfölle i början av år 1947 och 23 500 kronor före april månad 1948.

Godtemplarordens världsstorlogemöte i Stockholm år 1947. *Sveriges storloge av I.O.G.T.* har för budgetåret 1947/48 anhållit om ett anslag av 12 000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för Godtemplarordens världsstorlogemöte i Stockholm den 5—den 10 juli 1947. Storlogen har i sin framställning anfört bland annat följande.

Det planerade mötet, som blir det första efter kriget, kommer att för orden bli av mycket stor betydelse. Ordens organisationer ha under kriget varit upplösta i många länder. Ett energiskt reorganisationsarbete pågår och mötet i Stockholm utgör ett betydelsefullt inslag häri. Orden rustar sig för att på allvar kunna deltaga i återuppbyggnadsarbetet ute i världen. Även för nykterhetsarbetet i Sverige torde detta internationella möte bli av stor betydelse bland annat genom de kontakter, som därvid vinnas med utlandets nykterhetsrörelse, och de impulser, som kunna erhållas.

Kostnaderna för mötet beräknas komma att uppgå till omkring 32 000 kronor, varav orden räknar med att av egna medel kunna betala omkring 20 000 kronor. Med hänsyn till mötets betydelse anhåller storlogen, att återstoden av kostnaderna, 12 000 kronor, måtte bestridas med statsmedel. Följande kostnadsberäkning har uppgjorts för mötet:

Möteslokaler	kronor	3 000
Mötesbyrå	»	3 000
Hälsningsfest	»	1 500
Stadionfest	»	2 000
Mötesaffisch, program, handbok och andra trycksaker ..	»	4 550
Utländska ombuds uppehålle och resor inom landet	»	17 000
Oförutsedda utgifter	»	1 000

Summa kronor 32 050.

Posten till utländska ombuds resor och uppehålle är föranledd av att de flesta utländska ombuden komma från länder med mycket stora valuta-svårigheter, varför de troligen icke kunna medföra medel för resor inom Sverige och uppehålle här. Kostnaderna för dessa utländska mötesdeltagare ha beräknats till 15 kronor per person och dag i tio dagar samt 50 kronor i resekostnader, sammanlagt omkring 17 000 kronor.

Sjuttonde nordiska nykterhetsmötet i Stockholm år 1947. *Bestyrelsen för sjuttonde nordiska nykterhetsmötet*, som är avsett att hållas i Stockholm den 12—den 17 juli 1947, har hemställt, att ett anslag av 10 000 kronor måtte beviljas såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för mötet. Bestyrelsen, som därvid erinrat om att statsbidrag tidigare utgått till anordnande av liknande möten, senast till nordiska nykterhetsmötet i Stockholm år 1928, har anfört bland annat följande.

De nordiska nykterhetsmötena, vilka sedan 1890-talet med några års mellanrum anordnats i de olika nordiska länderna, ha varit av stor betydelse för nykterhetsarbetet. Vetenskapliga forskningsresultat i alkoholfrågan ha där framlagts och diskuterats, erfarenheter rörande nykterhetsarbetet ha utbyttts och nya vägar för det fortsatta nordiska samarbetet utstakats. Mötena ha städse givit deltagarna impulser, som stärkt nykterhetsvännerna i kampen mot alkoholens skadegörelser. Det nu planerade mötet är avsett att hållas strax efter internationella storlogens av I. O. G. T. möte den 5—den 10 juli 1947. I samband med mötet komma även vissa fackorganisationer inom nykterhetsrörelsen att hålla nordiska specialkonferenser. Ett betydande uppbåd av sakkunniga och intresserade arbetare inom nykterhetsrörelsen är alltså att emotse. Utgifterna för mötet, vilka omfatta bland annat hyra av lokaler, ersättningar till föreläsare, kostnader för tryckning av mötesberättelse m. m. samt för utställning och demonstration av undervisnings- och propagandamateriel, beräknas uppgå till sammanlagt 16 000 kronor. Dessa kostnader beräknas täckta förutom med statsbidrag med inflytande representationsavgifter samt med anslag från Stockholms stad.

S j ä t t e n o r d i s k a d ö v s t u m k o n g r e s s e n i S t o c k h o l m å r 1 9 4 7. *Svenska dövstumförbundet* har anhållit om ett anslag av 5 000 kronor såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för den sjätte nordiska dövstumkongressen, vilken vore avsedd att hållas i Stockholm under tiden den 30 juli—den 3 augusti 1947.

Förbundet har anfört bland annat följande.

Samarbetet mellan de nordiska ländernas dövstumma har alltid varit mycket livligt och haft till höjdpunkt de tidigare ungefär vart femte år anordnade nordiska dövstumkongresserna, av vilka den sista hölls i Köpenhamn. Det är uppenbarligen av stort intresse för de dövstumma att på detta sätt få samlas för utbyte av erfarenheter och för diskussion av de dövstummars speciella problem. Det måste därjämte anses vara ett allmänt intresse, att också denna medborgargrupp någon gång får tillfälle att mötas för att dryfta sina angelägenheter. Förbundet räknar med, att den planerade kongressen skall samla 500 deltagare från Sverige, Danmark, Norge, Finland och Island.

I fråga om kostnaderna för kongressen, vilka beräknas uppgå till sammanlagt 5 000 kronor, har under hand lämnats följande uppgifter.

Från de övriga nordiska länderna beräknas sammanlagt 30 personer komma att delta i kongressen. Till dessa utlännningar måste på grund av valutaförhållandena utbetalas dagtraktamenten om 15 kronor per person och dag. Den sammanlagda kostnaden härför torde sålunda komma att uppgå till 2 250 kronor. Därtill komma andra kostnader om sammanlagt 2 750 kronor enligt följande sammanställning:

Lokalhyra	kronor 1 000
Rumsanskaffning, utflykter m. m.	» 800
Expenser	» 600
Expeditionspersonal, tolkar m. m.	» 350

Summa kronor 2 750.

De sammanlagda beräknade kostnaderna uppgå sålunda till 5 000 kronor.

Efter krigsårens isolering framstår det som en angelägen uppgift icke minst inom kulturlivets olika områden att återknyta de förbindelser mellan nationerna, som kriget avbrutit. I sådant syfte planeras för närvarande ett flertal internationella kongresser. Av flera av de framtällningar, för vilkas innehåll i det föregående redogjorts, har framgått, att utlandets blickar i detta sammanhang särskilt äro riktade mot Sverige. Det är helt naturligt, att så är fallet. Vårt land, som haft förmånen att undgå krigets ödeläggelser, har ej blott större möjligheter utan även — synes det mig — större förpliktelser än de krigshärjade länderna att här gå i spetsen. Det är därför enligt min mening önskvärt, att svenska staten, såsom många gånger i andra liknande fall har skett, svarar för en del av kostnaderna för nu ifrågasvarande internationella kongresser, vilka äro avsedda att förläggas till vårt land.

Jag tillstyrker, att till kemistmötet i Lund anvisas det begärda anslaget om 15 000 kronor. I anslutning till vad universitetskanslern anfört förordar jag, att ärftlighetskongressen i Stockholm erhåller ett till 40 000 kronor begränsat anslag. Med anledning av vad organisationskommittén för sjunde internationella botaniska kongressen anfört rörande kostnaderna för förberedande organisationsarbete intill den 1 juli 1948, tillstyrker jag, att för ändamålet anvisas 10 000 kronor för nästa budgetår. Det begärda anslaget till den internationella entomologkongressen synes kunna reduceras något och lämpligen fastställas till 20 000 kronor. Jag ifrågasätter icke någon medelsanvisning för ändamålet å tilläggsstat för innevarande budgetår. Statsbidrag torde böra utgå till Godtemplarordens världsstorlogemöte med 10 000 kronor och till sjuttonde nordiska nykterhetsmötet med samma belopp. Slutligen synes ett belopp av 5 000 kronor böra anvisas såsom bidrag till anordnande av sjätte nordiska dövstumkongressen.

De i det föregående angivna anslagen böra av praktiska skäl sammanföras till ett gemensamt anslag, vilket bör betecknas som reservationsanslag och för nästa budgetår disponeras på följande sätt:

1. Sjätte nordiska kemistmötet i Lund år 1947		kronor	15 000
2. Internationella ärftlighetskongressen i Stockholm år 1948		»	40 000
3. Sjunde internationella botaniska kongressen i Stockholm		»	10 000
4. Internationella entomologkongressen i Stockholm år 1948		»	20 000
5. Godtemplarordens världsstorlogemöte i Stockholm år 1947		»	10 000
6. Sjuttonde nordiska nykterhetsmötet i Stockholm år 1947		»	10 000
7. Sjätte nordiska dövstumkongressen i Stockholm år 1947		»	5 000

Summa kronor 110 000.

Anslaget bör alltså uppföras med 110 000 kronor. De i anslaget ingående posterna böra betraktas som särskilda reservationsanslag. Det torde an-

komma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela de särskilda bestämmelser beträffande de anvisade anslagsbeloppen, som kunna finnas erforderliga.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 110 000.

[329.] 17. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, reservationsanslag.** För detta ändamål har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 600 000 kronor och å tilläggsstat I till riksstaten för samma budgetår ett reservationsanslag av likaledes 600 000 kronor. För nästa budgetår synes, såvitt nu kan bedömas, ett anslag av 800 000 kronor erforderligt. Jag hemställer, under hänvisning i övrigt till den i propositionen 1946: 388 lämnade redogörelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 800 000.

[330.] 18. **Extra utgifter, reservationsanslag.** Detta anslag, som för budgetåret 1939/40 var uppfört med 150 000 kronor, är för innevarande budgetår upptaget med 125 000 kronor. Såsom framgår av en redogörelse för medelsbehovet, som lämnas i annat sammanhang denna dag, är anslagets nuvarande belopp otillräckligt för de mångskiftande och talrika ändamål, vartill anslaget disponeras. Jag anser mig därför böra för nästa budgetår förorda en anslagshöjning med 50 000 kronor till 175 000 kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 175 000.

[331.] 19. **Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Ur detta anslag, som nu är uppfört med 23 000 kronor, utbetalas provisorisk avlöningsförstärkning åt innehavare av sådana ordinarie befattningar vid universiteten i Uppsala och Lund samt vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, å vilka civila avlöningsreglementet icke äger tillämpning, ävensom till chefen för rasbiologiska institutet, tillika professor i rasbiologi vid universitetet i Uppsala, professorn i experimentell fysik vid vetenskapsakademien M. Siegbahn samt föreståndaren för ostasiatiska arkeologiska samlingarna, professorn B. Karlgren, vilka åtnjuta samma avlöningsförmåner som universitetsprofessorer.

Provisorisk avlöningsförstärkning enligt nu gällande grunder torde böra utgå även under nästa budgetår. Anslaget, å vilket belastningen under budgetåret 1945/46 utgjort omkring 24 600 kronor, torde böra uppräknas med 2 000 kronor till 25 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

Departement-
schefen.

dels medgiva, att provisorisk avlöningsförstärkning må enligt hittills tillämpade grunder utgå under budgetåret 1947/48 till innehavare av sådan ordinarie befattning vid universiteten i Uppsala och Lund eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, på vilken civila avlöningsreglementet icke äger tillämpning;

dels ock till *Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 25 000.

[332.] 20. **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** För innevarande budgetår har detta anslag beräknats efter index-talet 188 och uppförts med ett belopp av 650 000 kronor. Belastningen uppgick för budgetåret 1945/46 till i runt tal 674 800 kronor. För nästa budgetår torde anslaget med hänsyn härtill och till den omständigheten, att åtskilliga befattningshavare, till vilka dyrtidstillägg utgår, tillkommit genom beslut av 1946 års riksdag, böra uppräknas med 50 000 kronor till 700 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 700 000.

[333.] 21. **Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 1 100 000 kronor. Skolöverstyrelsen har räknat med i stort sett oförändrat anslagsbehov för nästa budgetår och förordat, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 100 000 kronor.

Jag biträder skolöverstyrelsens förslag om oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departement-
schefen.

att till *Dyrtidstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 100 000.

[334.] 22. **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet anfört under rubriken »för flera huvudtitlar gemensamma frågor» hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* ett *förslagsanslag*

av kronor 130 000.

[335.] 23. **Barntillägg åt vissa lärare vid högre kommunala skolor, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet anfört under »för flera huvudtitlar gemensamma frågor» hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1947/48 beräkna till *Barntillägg åt vissa lärare vid högre kommunala skolor* ett *förslagsanslag*

av kronor 20 000.

[336.] 24. **Kristillägg, förslagsanslag.** Förevarande anslag, vilket i gällande budget är uppfört med 30 000 000 kronor, torde, såsom framgår av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag under för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört, bära för budgetåret 1947/48 uppföras med ett belopp av 3 800 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kristillägg* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 3 800 000.

[337.] 25. **Provisoriskt lönetillägg, förslagsanslag.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag under för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande provisoriskt lönetillägg för nästa budgetår åt vissa statliga m. fl. befattningshavare hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Provisoriskt lönetillägg* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 19 000 000.

[338.] 26. **Reglering av vissa kursförluster, förslagsanslag.** Detta anslag är nu uppfört med 4 000 kronor. Anslaget avser reglering av kursförluster för lärarpersonalen vid statsunderstödda svenska skolor i länder, vilkas valuta bibehållits i guldparitet. Säkra hållpunkter för bedömande av medelsbehovet för nästa budgetår föreligga icke. Med hänsyn härtill och till att

anslaget icke belastats med några utgifter under budgetåret 1945/46, torde detsamma lämpligen bära för nästa budgetår uppföras med ett nominellt belopp av 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reglering av vissa kursförluster* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 100.

Huvudtitelns slutsumma, i den av 1946 års riksdag
godkända riksstaten utgörande kronor 382 092 500,
skulle vid bifall till de av mig framställda förslagen
för budgetåret 1947/48 komma att uppgå till » 445 307 500,
innebärande en höjning med » 63 215 000.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Gösta Bäck.

REGISTER

till

Attonde huvudtiteln för budgetåret 1947/48.

A. Ecklesiastikdepartementet.

sid.		Kronor
	Ecklesiastikdepartementet:	
1.	Avlöningar	609 000
3.	Omkostnader	68 200
	Säger för ecklesiastikdepartementet	677 200

B. Arkiv, bibliotek och museer.

	Riksarkivet:	
4.	Avlöningar	465 000
12.	Omkostnader	80 500
15.	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	8 000
16.	Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som äro av vikt för fädernes- landets historia	8 000
	Landsarkiven m. m.:	
16.	Avlöningar	381 400
24.	Omkostnader	61 300
25.	Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	3 800
25.	Bokbindning och konservering av arkivalier	10 200
	Kungl. biblioteket:	
26.	Avlöningar	477 700
34.	Omkostnader	78 300
34.	Bokinköp och bokbindning	110 000
34.	Anskaffande av viss utländsk litteratur	20 000
	Stifts- och landsbiblioteken:	
36.	Avlöningar	*80 000
36.	Omkostnader	2 500
36.	Bokinköp och bokbindning m. m.	20 000
37.	Bidrag till pedagogiska biblioteket	29 400
	Nationalmuseet:	
40.	Avlöningar	438 400
51.	Omkostnader	90 600
53.	Underhåll och ökande av samlingarna	90 600
57.	Vandringsutställningar	2 500
58.	Inköp av konst för deposition	40 000
	Livruskammaren:	
62.	Avlöningar	111 600
64.	Omkostnader	14 100
	Naturhistoriska riksmuseet:	
65.	Avlöningar	653 000
78.	Omkostnader	85 000
78.	Materiel m. m.	152 500
78.	Inredning och utrustning	95 700
83.	Inlösen av viss samling	9 500

* Beräknat belopp.

Sid.	Kronor
Statens etnografiska museum:	
83. Avlöningar	85 000
86. Omkostnader	29 200
86. Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	5 000
87. Bidrag till nordiska museet	275 000
88. Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund	42 000
91. Bidrag till egyptiska museet	19 300
91. Bidrag till museal vård av Cypernexpeditionens fyndmaterial	23 000
92. Bidrag till musikhistoriska museet	13 500
93. Bidrag till Drottningholms teatermuseum	8 800
93. Bidrag till stiftelsen Thielska galleriet	10 000
95. Bidrag till svenska skolmuseet	3 500
Säger för arkiv, bibliotek och museer	
	4 133 900

C. Kyrkliga ändamål.

Domkapitlen och stiftsnämnderna:	
97. Avlöningar	*475 000
97. Omkostnader	*84 700
97. Iordningställande av vissa lokaler för domkapitlet i Skara m. m.	30 000
98. Kleresistaten	5 000
99. Vissa ersättningar till kyrkofonden	5 050 800
99. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.	*13 600
99. Lappmarks eklelesiastikverk	2 900
99. Stipendier för utbildande vid universitet av präster, förtrogna med finska språket	3 600
100. Kyrkors underhåll	2 000
100. Ersättningar till kyrkor	*85 000
100. Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord	2 000
Säger för kyrkliga ändamål	
	5 754 600

D. Akademier m. m.

101. Bidrag till svenska akademien	2 300
Vetenskapsakademien:	
101. Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik	262 200
101. Bidrag till vetenskaplig verksamhet i övrigt	22 000
Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:	
Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:	
106. Avlöningar	753 700
116. Omkostnader	160 600
119. Inredning och utrustning	75 000
121. Bidrag till avlöning åt landsantikvarier	68 000
Statens historiska museum m. m.:	
121. Underhåll och ökande av samlingarna	35 000
Riksantikvarieämbetet:	
124. Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken	80 000
126. Fornminnesinventering	140 000
129. Förvärv av klosterlängan vid St Karins ruin i Visby	21 500
Ostasiatiska arkeologiska samlingarna:	
130. Avlöningar	28 800
130. Omkostnader	5 900

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:	
133.	Avlöningar	236 200
134.	Omkostnader	50 600
135.	Undervisningsmateriel m. m.	28 200
136.	Stipendier m. m.	14 500
137.	Bidrag till vissa reparationsarbeten m. m.	24 500
	Musikaliska akademien med musikhögskolan:	
138.	Avlöningar	417 400
141.	Omkostnader	31 900
143.	Inköp och bindning av böcker och musikallier samt underhåll och vård av instrument	11 100
143.	Inköp av instrument m. m.	46 000
148.	Stipendier m. m.	20 000
	Sager för akademier m. m.	2 535 400

E. Universiteten, den medicinska undervisningen m. m.

	Universitetskanslersämbetet:	
150.	Avlöningar	68 700
151.	Omkostnader	3 600
	Uppsala universitet:	
151.	Avlöningar	*5 700 000
151.	Omkostnader	*400 000
151.	Materiel m. m.	*1 300 000
152.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	160 000
152.	Anskaffande av viss utländsk vetenskaplig litteratur	40 000
155.	Utrustning för vissa seminarier inom humanistiska sektionen	73 700
157.	Utrustning för meteorologiska m. fl. institutioner	88 500
	Lunds universitet:	
159.	Avlöningar	*5 000 000
159.	Omkostnader	*250 000
159.	Materiel m. m.	*1 000 000
159.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	150 000
159.	Anskaffande av viss utländsk vetenskaplig litteratur	30 000
161.	Inredning och utrustning av vissa institutioner	1 665 000
	Karolinska mediko-kirurgiska institutet:	
166.	Avlöningar	*2 500 000
166.	Omkostnader	*150 000
166.	Materiel m. m.	*650 000
166.	Bokinköp och bokbindning för biblioteket	35 000
167.	Inredning och utrustning av institutets nybyggnader	*2 000 000
167.	Engångsanslag för vissa institutioner	*1 000 000
	Tandläkarinstitutet:	
167.	Avlöningar	*1 400 000
167.	Omkostnader	*450 000
167.	Nyanskaffning och underhåll av utrustning vid tandläkarinstitutet i Stockholm	*106 000
167.	Provisoriska anordningar för tandläkarutbildning	*222 000
167.	Utrustning för tandläkarinstitutet i Malmö	*1 500 000
167.	Anordnande av utbildning för tandtekniker	*47 100
	Universitetssjukhus:	
	Karolinska sjukhuset:	
168.	Avlöningar	*9 500 000
168.	Omkostnader	*3 700 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Serafimerlasarettet:	
168.	Avlöningar	*3 200 000
168.	Omkostnader	*1 725 000
168.	Bidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala	1 040 000
170.	Bidrag till utrustning av öronkliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala	*500 000
171.	Bidrag till Malmöhus länssjukvårdsinrättningar i Lund	419 800
171.	Bidrag till uppförande av nybyggnad för barnsjukhuset vid Malmöhus länssjukvårdsinrättningar i Lund m. m.	565 000
172.	Bidrag till allmänna barnbördshuset i Stockholm	344 700
172.	Bidrag till uppförande av en kvinnoklinik vid Sabbatsbergs sjukhus	500 000
173.	Bidrag till pediatrikisk klinik och poliklinik i Stockholm	*81 100
173.	Nedsättning i vissa fall av vårdavgifterna vid S:t Görans sjukhus i Stockholm	10 000
	Gemensamma universitetsändamål:	
174.	Ersättning åt överläkare vid vissa epidemisjukhus för klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater	12 600
174.	Kurser i krigskirurgi m. m.	7 500
175.	Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar	*30 000
175.	Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer	6 000
177.	Naturastipendier åt studerande vid universiteten och vissa högskolor	310 000
178.	Stipendier för framjande av högre juridiska studier vid universiteten i Uppsala och Lund	*10 000
178.	Bidrag till tryckning av rättsvetenskapliga arbeten	15 000
178.	Forskarstipendier för docenter vid universiteten i Uppsala och Lund samt karolinska mediko-kirurgiska institutet	*114 800
179.	Bidrag till framjande av medicinsk forskning vid universiteten m. fl. läroanstalter	500 000
179.	Stipendier för framjande av högre medicinska studier vid universiteten m. fl. läroanstalter	*75 000
	Stockholms högskola:	
180.	Bidrag till matematisk-naturvetenskapliga avdelningen	350 000
183.	Bidrag till personlig professur i meteorologi m. m.	21 100
185.	Bidrag till undervisning i folkrätt	*6 500
185.	Bidrag till psykotekniska institutet	20 000
186.	Bidrag till ryska institutet	11 600
	Statens medicinska forskningsråd:	
186.	Forvaltningskostnader	50 000
186.	Framjande av medicinsk forskning	1 000 000
	Statens naturvetenskapliga forskningsråd:	
190.	Forvaltningskostnader	40 000
190.	Framjande av naturvetenskaplig forskning	1 000 000
191.	Flygmedicinsk forskning	181 600
193.	Atomenergiforskning	*2 000 000
	Rasbiologiska institutet:	
193.	Avlöningar	63 000
194.	Omkostnader	11 200
195.	Materiel m. m.	34 300
	Farmaceutiska institutet:	
196.	Avlöningar	155 000
198.	Omkostnader	19 700
198.	Materiel m. m.	2 500
199.	Utdökning av antalet elever i lärokurs för apotekarexamen	32 600
	Ortnamnskommissionen:	
202.	Avlöningar	81 000
206.	Omkostnader	12 600
207.	Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	30 000
209.	Bidrag till sammanslutningar, som bedriva ortnamnsundersökningar	6 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Landsmålsarkiven:	
209.	Avlöningar	208 600
214.	Omkostnader	13 800
215.	Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	59 300
217.	Bidrag till dialektforskningar vid institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs högskola	6 700
218.	Bidrag till institutet för folkminnesforskning vid Göteborgs högskola	13 700
218.	Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden vid universiteten m. m.	28 000
218.	Bidrag till instituten för socialpolitisk och kommunal utbildning och forskning	*350 000
219.	Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst	10 000
219.	Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare	15 000
219.	Kostnader för statlig kreditgaranti för vissa studielån	20 000
220.	Bidrag till Sveriges förenade studentkårer för redigering av ett register över vissa licentiat- och doktorsavhandlingar	2 000
Säger för universiteten, den medicinska undervisningen m. m.		54 511 900

F. Tekniska högskolor.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna:		
222.	Avlöningar	45 300
223.	Omkostnader	10 000
224.	Utrustning	15 000
Tekniska högskolan i Stockholm:		
224.	Avlöningar	2 533 000
251.	Omkostnader	575 300
255.	Materiel m. m.	1 400 000
258.	Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	55 000
259.	Stipendier	22 000
259.	Fortsättningskurs i stadsbyggnad	7 000
262.	Inredning och utrustning av nya lokaler	*2 400 000
Chalmers tekniska högskola:		
262.	Avlöningar	1 328 000
277.	Omkostnader	259 600
279.	Materiel m. m.	700 000
282.	Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	45 000
282.	Stipendier	11 000
283.	Inredning och utrustning av nya lokaler	*2 000 000
Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna:		
283.	Stipendier för främjande av högre tekniska studier	60 000
284.	Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar	3 000
285.	Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden	16 000
286.	Resestipendier åt lärare	56 000
Säger för tekniska högskolor		11 541 200

G. Skolöverstyrelsen.

Skolöverstyrelsen:		
288.	Avlöningar	*1 600 000
288.	Omkostnader	*1 350 000
Säger för skolöverstyrelsen		2 950 000

* Beräknat belopp.

H. Allmänna läroverken m. m.

Sid.		Kronor
	Allmänna läroverken:	
289.	Avlöningar	*54 000 000
289.	Omkostnader	202 500
291.	Utrustning för skolhälsovård	6 000
291.	Bokinköp och bokbindning	140 000
292.	Bidrag till ljus- och vedkassorna	800 000
293.	Ersättning för djäknepenningar m. m.	8 500
293.	Arvoden åt lärarkandidater under provårstjänstgöring	320 000
293.	Bidrag till direktionen över Stockholms stads undervisningsverk	7 700
	Kommunala läroverk:	
295.	Understöd åt vissa kommunala gymnasier	*30 000
296.	Bidrag till kommunala flickskolor	6 000 000
300.	Bidrag till kommunala mellanskolor	2 770 000
301.	Bidrag till praktiska mellanskolor	2 777 000
302.	Bidrag till hälsovården vid vissa högre kommunala skolor	73 000
	Privatläroverk:	
302.	Bidrag till högre goss- och samskolor	776 700
305.	Bidrag till högre flickskolor	280 900
307.	Bidrag till enskilda mellanskolor	62 400
307.	Bidrag till Höglandsskolan i Stockholm	40 000
307.	Bidrag till de statsunderstödda enskilda läroanstalternas vikariatskassa	4 800
308.	Ersättning åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter	18 000
	Statens skolköksseminarium och hushållsskola:	
308.	Avlöningar	*130 000
309.	Omkostnader	22 900
310.	Stipendier	3 000
311.	Provisorisk utbildning av barnavårds-lärarinnor	34 000
315.	Understöd åt vissa anstalter för utbildande av lärarinnor i kvinnlig slöjd	26 800
317.	Bidrag till fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala	122 800
318.	Understöd till utbildningskurser för lärarinnor i hushålls-goromål	17 200
318.	Sarskilt lönetillägg åt lärare vid statsunderstödda enskilda läroanstalter	408 000
322.	Läroboksnämnden	11 400
322.	Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter	2 000
323.	Fortbildningskurser i hygien för lärare, skollakare och skolsköterskor	34 500
325.	Kurser för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter	16 500
326.	Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter	60 000
329.	Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter	50 000
330.	Psykologisk-pedagogiska institutet	85 500
332.	Vissa kostnader för student- och realexamina	377 000
334.	Stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter	*7 500 000
334.	Stipendier för studier genom korrespondens och vid enskilda realskolor med kombinerad undervisning	*350 000
335.	Bidrag till inrättande av skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter	750 000
337.	Bidrag till avlönande av föreståndare vid skolhem för lärjungar vid högre läroanstalter	27 000
	Säger för allmänna läroverken m. m.	78 346 100

I. Folkundervisningen.*Anstalter för lärarutbildning m. m.*

	Folkskoleseminarierna:	
343.	Avlöningar	*6 300 000
343.	Omkostnader	*675 000
343.	Materiel, böcker m. m.	*200 000
343.	Utrustning	*375 000

* Beräknat belopp.

sid.		Kronor
	Småskoleseminarierna:	
343.	Avlöningar	2 223 000
354.	Omkostnader	208 000
356.	Materiel, böcker m. m.	55 000
357.	Utrustning	399 000
361.	Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärarutbildning	10 700
362.	Fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor	30 000
363.	Fortbildningskurs för lärare vid nomadskolor	9 400
364.	Fortbildningskurs för föreståndarinnor och bitradande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor	12 000
366.	Resestipendier åt lärare vid vissa till folkundervisningen hörande läroanstalter	25 000
366.	Bidrag till Ericastiftelsen	35 000

Folkskolinspektionen.

	Folkskolinspektionen:	
371.	Avlöningar	989 500
372.	Omkostnader	297 000

Skolmältider.

372.	Bidrag till anordnande av skolmältider	10 000 000
373.	Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmältider	500 000
374.	Kurser för utbildande av personal för skolmältider	85 000

Folkskoleväsendet.

	Folkskolor m. m.:	
375.	Bidrag till avlöning åt lärare vid folkskolor	*141 000 000
376.	Bidrag till hälsovården vid folk- och småskolor	720 000
377.	Resekostnadsersättningar åt skollakare vid folk- och småskolor	125 000
377.	Bidrag till avlöning åt lärare i slöjd vid folkskolor, mindre folkskolor eller särskilda slöjdskolor	4 025 000
380.	Bidrag till avlöning åt lärarinnor i hushållsgöromål vid egentliga folkskolor m. m.	400 000
380.	Bidrag till avlöning åt lärare för vid statsunderstödda sjukvårdsanstalter och vid vissa barnhem intagna barn i skolåldern	290 000
381.	Folkundervisningens befrämjande i rikets nordligaste gransorter m. m.	300 000
382.	Bidrag till vissa kostnader för skolundervisning åt lots- och fyrpersonalens barn	33 000
382.	Bidrag till avlöning åt föreståndarinnor och bitradande föreståndarinnor vid skolhem och arbetsstugor	425 000
383.	Understöd åt vissa lärarinnor, som på grund av folkskoleväsendets organisation förlorat sin anställning	9 700
383.	Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem	2 050 000
385.	Bidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning	1 000 000
385.	Bidrag till anordnande av skolskjutsar för skolpliktiga barn	4 800 000
388.	Bidrag till kostnaderna för tillhandahållande av fria läroböcker m. m.	5 500 000
389.	Bidrag till vissa byggnadsarbeten	12 000 000
389.	Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten	2 000 000
391.	Byggnadsbidrag för vissa äldre undervisningslokaler	1 050 000
391.	Hysesbidrag för undervisningslokaler m. m.	500 000
394.	Underhålls- och materielbidrag	*2 900 000
394.	Tjänstebostadsbidrag	3 300 000
394.	Byggnadsbidrag till tjänstebostäder	100 000
395.	Bidrag till Skytteanska skolan i Tarna	21 900
396.	Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning	77 000
396.	Handledning vid kombinerad korrespondens- och radioundervisning	40 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Nomadskolor:	
399.	Avlöningar	324 000
399.	Omkostnader	234 200
400.	Fortsättningsskolundervisning för nomadbarn	20 900
	Fortsättningsskolor:	
401.	Bidrag till avlöning åt lärare	3 500 000
402.	Bidrag till centralisering av fortsättningsskolväsendet	530 000
404.	Utbildningskurser för lärare	15 700

Högre folkskolor och folkhögskolor.

405.	Understöd till högre folkskolor	1 485 000
407.	Bidrag till arvoden åt skollakare vid högre folkskolor	5 000
	Folkhögskolor:	
408.	Understöd	3 065 000
410.	Bidrag till arvoden åt skollakare	15 000
411.	Förberedande samhällsvetenskaplig kurs	*15 000
411.	Stipendier åt elever	1 500 000
416.	Understöd för utbildning av lärare	9 800

Abnormundervisningen.

	Läroanstalter för blinda:	
417.	Avlöningar	*575 000
418.	Omkostnader	201 200
	Vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte:	
419.	Avlöningar	*360 000
419.	Omkostnader	118 000
420.	Skrivmaskiner åt avgående blindskolelever	10 900
421.	Resor för blindskolelever jämte åtföljande vårdare	20 000
421.	Understöd åt blivande blindlärare	1 800
422.	Tryckning av blindskrifter	15 300
	Dövstumskolorna:	
422.	Avlöningar	*1 925 000
422.	Omkostnader	772 000
424.	Utrustning av dövstumskolan i Härnösand	185 000
426.	Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare	40 000
426.	Stipendier åt vissa fortsättningsskolpliktiga elever	5 000
426.	Understöd åt blivande dövstumslärare	9 600
427.	Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn	46 000
427.	Bidrag till kursverksamhet m. m. för dövstumma	12 000
	Dövstumpräster och dövstumkonsulenter:	
429.	Avlöningar	62 300
429.	Omkostnader	21 300
430.	Bidrag till tidning för dövstumma	1 000
430.	Bidrag till svenska föreningen för dövas väl	15 000
431.	Anordnande av en kurs för utbildning av lärare för hörselsvaga	4 000

Säger för folkundervisningen 220 215 200

J. Yrkesundervisningen.

	Överstyrelsen för yrkesutbildning:	
433.	Avlöningar	*800 000
433.	Omkostnader	*90 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Högre tekniska läroverk:	
433.	Avlöningar	3 380 000
446.	Omkostnader	316 000
448.	Materiel, böcker m. m.	342 600
450.	Laboratorieutrustning m. m. för högre tekniska läroverket i Stockholm	40 000
454.	Stipendier	30 000
454.	Föreläsningar och fortbildningskurser	18 400
	Konstfackskolan:	
454.	Avlöningar	*490 000
454.	Omkostnader	*45 000
454.	Undervisningsmateriel m. m.,	*50 000
454.	Understöd åt handelsgymnasier	505 000
	Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning:	
461.	Understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning	4 300 000
462.	Understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning	900 000
464.	Bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m.	3 000 000
466.	Bidrag till driften av centrala verkstadsskolor	*2 350 000
466.	Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom	*105 000
466.	Bidrag till inrättande av flygmekanikeravdelningar	100
467.	Bidrag till driften av flygmekanikerskolan i Molndal	*220 000
467.	Bidrag till inrättande av sjömansskolor	150 000
467.	Bidrag till driften av sjömansskolor	100 000
468.	Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatorer	39 600
469.	Stipendier åt elever	4 100 000
	Särskilda anstalter för yrkesundervisning:	
473.	Bidrag till grafiska institutet	3 600
474.	Bidrag till bergsskolan i Filipstad m. m.	39 000
474.	Bidrag till textilinstitutet i Borås	59 000
477.	Bidrag till Lennings textilt tekniska institut i Norrköping	33 000
477.	Yrkesutbildningskurser för arbetslösa m. m.	1 175 000
481.	Beframjande av praktisk larlingsutbildning hos hantverksmästare	160 000
482.	Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesallprov	100
484.	Resestipendier för yrkesutbildning	40 000
485.	Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen	110 000
490.	Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen	10 000
491.	Bidrag till vissa kurser i cement- och betongteknik	13 700
Säger för yrkesundervisningen		23 015 100

K. Folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.

496.	Understöd åt folkbiblioteksväsendet	*2 800 000
496.	Anskaffande av fasta fartygsbibliotek	10 000
496.	Bidrag till bildningsverksamhet bland sjöman	*25 000
496.	Understöd åt anstalter och foreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar	*575 000
496.	Understöd åt studiecirkelverksamhet	*1 200 000
496.	Understöd för anordnande av flyttande folkhögskolekurser	*150 000
496.	Bidrag till vissa bildningsförbund för organisations- och administrationskostnader	*500 000
496.	Bidrag till verksamheten vid hemgårdar	*30 000
497.	Bidrag till verksamheten vid studiehem	*30 000
497.	Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande	*450 000
497.	Utbildningskurser i esperanto för lärare	5 000

* Beräknat belopp.

Statsverkspropositionen: Bil. 10: Åttonde huvudtiteln. 565

Sid.	Kronor
Folkliga musikskolan i Arvika:	
499. Understöd	15 000
500. Stipendier	3 600
Statens studielån:	
500. Studielånenämnden	*60 000
501. Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån	8 600
Statens biografbyrå:	
501. Avlöningar	82 000
502. Omkostnader	6 000
Säger för folkbildningsåtgärder i övrigt m. m.	5 950 200

L. Gymnastiska centralinstitutet m. m.

Gymnastiska centralinstitutet:	
503. Avlöningar	245 000
508. Omkostnader	48 700
510. Materiel, böcker m. m.	12 000
510. Stipendier	3 000
511. Särskild undervisning i idrott och gymnastik m. m.	5 500
512. Bidrag till Stockholms studenters idrottsförening till lokalhyra m. m.	5 500
512. Undervisning i idrott för högskolestudenter i Stockholm och Göteborg	21 400
518. Understöd åt svenska Dalcroze-institutet	10 000
Säger för gymnastiska centralinstitutet	351 100

M. Understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.

519. Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker	*200 000
519. Understöd för utgivande av Svenskt biografiskt lexikon	20 000
520. Bidrag till utgivande av Svenskt diplomatarium	25 000
521. Understöd åt inhemska skönlitterära författare av utmärkt förtjänst	75 000
522. Understöd åt professorn K. O. Östergren för fortsatt utgivande av Nusvensk ordbok	16 000
523. Understöd åt skriftställaren E. H. Thörnberg	3 000
523. Bidrag till föreningen Pietas	4 000
524. Konstnärlig utsmyckning av statliga byggnader	100 000
Säger för understöd åt vetenskap, vitterhet och konst m. m.	443 000

N. Diverse.

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
529. Slottsbyggnadernas delfond	29 000
529. Byggnadsstyrelsens delfond	6 169 000
529. Uppsala universitets delfond	910 000
529. Lunds universitets delfond	438 000
529. Karolinska sjukhusets delfond	923 000
529. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark	12 000
530. Planering av allmänna arbeten	100
530. Sveriges anslutning till baltisk geodetiska kommissionen	2 100
530. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar	7 000
531. Bidrag till svenska institutet i Rom m. m.	48 800
533. Hyra för ett arbetsbord vid zoologiska stationen i Neapel	1 800

* Beräknat belopp.

Sid.	Kronor
533. Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Genevièvebiblioteket i Paris	11 100
534. Bidrag till avlöning av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris . .	8 000
534. Främjande av internationellt-kulturellt samarbete	225 000
534. Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete	237 600
546. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige	110 000
552. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	800 000
552. Extra utgifter	175 000
552. Provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst	25 000
553. Dyrtdstillägg åt befattningshavare i statens tjänst	700 000
553. Dyrtdstillägg åt lärare vid vissa statsunderstödda undervisnings- m. fl. anstalter	1 100 000
554. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst	*130 000
554. Barntillägg åt vissa lärare vid högre kommunala skolor	*20 000
554. Kristillägg	3 800 000
554. Provisoriskt lönetillägg	19 000 000
554. Reglering av vissa kursförluster	100
	Säger för diverse 34 882 600
	Summa 445 307 500

* Beräknat belopp.

Bilaga 11 till
1947 års statsverksproposition.

Nionde huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3
januari 1947.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL,
ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, och statsrådet Sträng
anmäla de frågor, som tillhöra regleringen för budgetåret 1947/48 av utgif-
terna under riksstatens nionde huvudtitel, innefattande anslagen till jord-
bruksdepartementet, statsrådet Sköld beträffande punkterna 1—4, 9—54,
75—83, 86—101, 103—105, 110—148, 153—155, 157—159, 181—211, 239,
240 och 244—250 samt statsrådet Sträng beträffande punkterna 5—8, 55—
74, 84, 85, 102, 106—109, 149—152, 156, 160—180, 212—238 och 241—243.
Föredragandena yttra därvid följande.

A. Jordbruksdepartementet.

[1.] **1. Jordbruksdepartementet: Avlöningar, förslagsanslag.** För inneva-
rande budgetår är för ändamålet uppfört ett förslagsanslag av 313 300 kro-
nor. Kungl. Maj:t har den 5 april 1946 för jordbruksdepartementet fastställt
dels personalförteckning (statsliggaren s. 729), dels ock följande

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	24 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	182 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	72 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	34 700

Summa kronor 313 300.

Med hänsyn till bland annat den stegring av arbetsbördan för departementets statssekreterare, som behandlingen av 1942 års jordbrukskommittés principbetänkande förutsågs komma att medföra, har Kungl. Maj:t genom beslut den 31 maj 1946 medgivit att denne från och med den 1 juli 1946 tills vidare finge åtnjuta befrielse från honom i statssekreterartjänsten åliggande göromål i den utsträckning departementschefen bestämde. Samtidigt har Kungl. Maj:t förordnat en särskild befattningshavare att bestrida dessa göromål samt bestämt att ersättning härför skulle utgå med belopp motsvarande lön enligt lönegrad C 10. Denna ersättning bestrides från den i departementets avlöningsstat uppförda anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. Någon uppräknings av nämnda anslagspost i anledning härav synes emellertid icke behöva vidtagas, då det nu icke kan förutses, huruvida ifrågavarande anordning kommer att bli bestående jämväl under nästa budgetår.

Å expeditionschefens avdelning inrättades från och med budgetåret 1945/46 en kanslibiträdestjänst i lönegrad Eo 7. Samtidigt härmed föreskrevs, att vikariatsförordnande å en kontorsbiträdesbefattning i lönegrad A 4 ej finge meddelas, så länge befattningshavaren uppehölle nyssnämnda kanslibiträdestjänst i lönegrad Eo 7. Ifrågavarande kanslibiträdestjänst synes numera böra överföras till ordinarie stat.

Sedan lagen om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet trätt i kraft från och med den 1 januari 1946 har jordbruksdepartementet tillfört ett såsom väntat betydande antal nya ärenden. Även i övrigt ha de under departementet hörande ärendena visat en tendens till ökning. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda, att under icke-ordinarieposten ett belopp av i runt tal 9 000 kronor beräknas för ytterligare amanuenspersonal. Av samma skäl torde en förstärkning av departementets biträdespersonal vara nödvändig från och med nästa budgetår. I första hand synes härvid förut omförmälda kontorsbiträdestjänst i lönegrad A 4 böra få återbesättas. Härutöver torde emellertid böra uppföras medel för anställande av ett kanslibiträde i lönegrad Eo 7 och ett skrivbiträde i lönegrad Ex 2.

Med beaktande av vad jag i det föregående anført skulle departementets avlöningsstat för nästa budgetår komma att upptaga följande anslagsposter.

Posten avlöningar till ordinarie tjänstemän torde i anledning av förslagen om överförande av en kanslibiträdestjänst i lönegrad Eo 7 å ordinarie stat samt återbesättande av en kontorsbiträdesbefattning i lönegrad A 4 böra uppräknas med respektive 4 000 kronor och 3 000 kronor. Då posten därjämte bör ökas med ett belopp av 1 000 kronor på grund av löneklassförändringar, skulle den för nästa budgetår böra upptagas till $(182\,200 + 4\,000 + 3\,000 + 1\,000 =) 190\,200$ kronor. Under icke-ordinarieposten föreslås å ena sidan höjningar med 9 000 kronor för ytterligare amanuenspersonal samt med 3 300 kronor och 2 400 kronor för förstärkning av departementets biträdespersonal med ett kanslibiträde i lönegrad Eo 7 och ett skrivbiträde i lönegrad Ex 2. Å andra sidan har posten minskats med 3 900 kronor till följd av förut omförmälda förslag om överförande av en kanslibiträdestjänst å ordinarie

stat. Posten skulle således behöva uppföras med $(72\,400 + 9\,000 + 3\,300 + 2\,400 - 3\,900 =)$ 83 200 kronor. Med utgångspunkt från dessa beräkningar borde för rörligt tillägg beräknas 40 700 kronor.

På grund av regleringen av befordringsgången för biträdes- och amanuenspersonalen bör icke-ordinarieposten uppräknas med 3 000 kronor till 86 200 kronor.

Genomförandet av den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst m. fl. medför emellertid, att ordinarieposten uppräknas med 83 800 kronor till 274 000 kronor och icke-ordinarieposten med 47 500 kronor till 133 700 kronor. För rörligt tillägg torde böra beräknas 26 200 kronor. I anslutning till löneregleringen torde posten avlöning till departementschefen böra uppräknas med 3 600 kronor till 27 600 kronor.

Riksdagens medgivande torde böra inhämtas att i personalförteckningen för jordbruksdepartementet vidtaga de ändringar som föranledas av förut omförmälda förslag om överförande av en kanslibiträdestjänst å ordinarie stat.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) medgiva att i personalförteckningen för jordbruksdepartementet må vidtagas de förändringar, som föranledas av förut återgivna förslag om överförande å ordinarie stat av en kanslibiträdestjänst;

2) godkänna följande avlöningsstat för jordbruksdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen	kronor	27 600
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	274 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal . .	»	133 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	26 200

Summa kronor 461 500;

3) till *Jordbruksdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av . . kronor 461 500.

[2.] **2. Jordbruksdepartementet: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 45 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 5 april 1946 fastställt omkostnadsstat för jordbruksdepartementet (statsliggaren s. 729).

Ifrågavarande omkostnadsanslag torde för nästkommande budgetår böra uppföras med oförändrat belopp av 45 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbruksdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 45 000.

B. Lantbruksstyrelsen m. m.

[3.] **1. Lantbruksstyrelsen: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 543 000 kronor, därav 42 200 att utgå av totalisatormedel. Sistnämnda belopp motsvarar de för lantbruksstyrelsens stuteribyrå avsedda avlöningsmedlen. Kungl. Maj:t har den 10 maj 1946 för lantbruksstyrelsen fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 730), dels ock följande

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 289 900
2. Arvodet och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 13 400
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	» 3 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 162 700
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 65 900
6. Kristillägg till tjänstemän vid stuteribyrån, <i>förslagsvis</i> . .	» 4 900
7. Provisoriskt lönetillägg till tjänstemän vid stuteribyrån, <i>förslagsvis</i>	» 2 700
Summa kronor 543 000.	

I skrivelser den 31 augusti och den 14 oktober 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår måtte uppföras med ett till 610 300 kronor förhöjt belopp. Anslagshöjningen har föranletts av att styrelsen framlagt förslag om ett flertal personalförstärkningar. I förstnämnda skrivelse har sålunda föreslagits inrättande av en arvodesbefattning som laborator å fiskeribyrån samt en arvodesbefattning som byråingenjör, en befattning som ingenjörbiträde i Eo 18 och en kontorsbiträdesbefattning i Eo 4 å kulturtekniska byrån ävensom överförande på styrelsens avlöningsstat med placering i lönegrad Eo 21 av en tjänsteman för inspektionen över köttklassificeringen, vilken för närvarande uppbär arvode från anslaget till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Vidare ha medel beräknats för förstärkning av vaktpersonalen med ett biträde i Ex 2. I skrivelsen den 14 oktober 1946 har styrelsen under förutsättning att hushållningssällskapens omorganisation genomföres från och med den 1 januari 1948 hemställt, bland annat, att medel skulle beräknas för upprätthållande av en för närvarande vakantsatt byrådirektörstjänst i Eo 26 å lantbruksbyrån samt för inrättande av en kontorsbiträdesbefattning i Eo 4 å samma byrå ävensom av en tjänst som kvinnlig byråinspektör i Eo 24 å undervisningsbyrån.

Såsom motivering för de föreslagna personalförstärkningarna har lantbruksstyrelsen i sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1946 anfört i huvudsak följande.

I en vid 1946 års riksdag väckt motion (II: 176) föreslogs en sådan ökning av anslagen till statens fartyg för fiskeundersökningar, att dels å statens undersökningsfartyg för fiskeriadministrationen (Eystrasalt) kunde anställas en laborator i 26 lönegraden och en assistent i 21 lönegraden, dels fartyget kunde hållas i gång under större delen av året. Såsom motivering härför framhölls den stora betydelse praktiskt vetenskapliga undersökningar hade för utvecklingen och effektiviseringen av fisket i Östersjön, särskilt strömmingsfisket, samt att de arbetskrafter och anslag, som för närvarande stode till förfogande för dessa undersökningar måste anses otillräckliga. Samtidigt påpekades, att undersökningsverksamheten såväl på västkusten som beträffande insjöfisket vore betydligt bättre tillgodosedd än motsvarande verksamhet på ostkusten. Lantbruksstyrelsen anser sig helt kunna biträda vad i motionen anförts rörande betydelsen av ifrågavarande undersökningar för östersjöfisket. Det måste också anses som i hög grad önskvärt att desamma kunna bedrivas i betydligt större utsträckning än hittills. Härför erfordras emellertid bättre tillgång på personal och även större anslag än som för närvarande stå till buds. Under punkterna rörande avlöning och omkostnader för statens fartyg för fiskeundersökningar har lantbruksstyrelsen föreslagit anvisande av medel i sådan omfattning, att Eystrasalt under nästa budgetår skall kunna hållas i gång under större delen av året. En oavvislig förutsättning för att fördelarna av en förlängd undersökningssäsong med fartyget skola kunna utnyttjas är emellertid, att vetenskapligt skolad personal finnes tillgänglig ej blott för ledning av själva undersökningarna till sjöss utan även för bearbetning av det material, som under dessa undersökningar insamlas. För närvarande finnes icke någon befattningshavare, som helt kan ägna sig åt ifrågavarande undersökningar. Under de sista åren har fiskeriassistenten på lantbruksstyrelsens fiskeribyrå i stor utsträckning måst förordnas att leda undersökningarna ombord på Eystrasalt. Detta har emellertid varit till betydande förfång för denne befattningshavares andra åligganden och medfört avsevärda olägenheter för arbetet å fiskeribyrån, särskilt som redan förut brist på kvalificerad arbetskraft råder på denna byrå. De administrativa arbetsuppgifterna på fiskeribyrån fordra, att innehavaren av den nuvarande assistentbefattningen mera helt kan ägna sig åt dessa.

På grund härav och för tillgodoseende av det ökade behov av arbetskraft, som uppstår genom en utökning av undersökningarna med Eystrasalt, skulle egentligen erfordras inrättande av två nya befattningar. Lantbruksstyrelsen vill emellertid för närvarande icke ifrågasätta, att mer än en dylik kommer till stånd. Innehavaren av denna befattning bör vara vetenskapligt väl kvalificerad och erhålla sådana löneförmåner, att han kan förväntas kvarstanna å tjänsten i fråga en längre tid. Ifrågavarande befattningshavare torde därför i lönehänseende böra nära jämföras med laboratorerna vid havsfiskelaboratoriet i Lysekil och vid undersöknings- och försöksanstalten för sötvattensfisket å Lovön. Hans titel torde också lämpligen böra vara laborator. Med hänsyn till att den framtida organisationen av den centrala fiskeriadministrationen för närvarande är oviss, synes avlöningen till ifrågavarande befattningshavare tills vidare böra utgå i form av arvode. Detta synes i enlighet med vad sålunda anförts böra utgå med belopp, ungefär motsvarande lönen i lägsta löneklassen av lönegraden Eo 26 eller med förslagsvis 12 500 kronor för år. Laboratorn bör vid behov även kunna förordnas att utföra fiskeribiologiska undersökningar och andra därmed jämförliga arbeten utan direkt

samband med de undersökningar, som bedrivs med Eystrasalt. Med hänsyn härtill synes det naturligtast att befattningen uppföres, icke i avlöningsstaten för statens fartyg för fiskeundersökningar, utan i lantbruksstyrelsens avlöningsstat.

I anslutning till den enligt beslut vid 1945 års riksdag genomförda organisationen av den statsunderstödda torrlägningsverksamheten har föreskrivits, att genom lantbruksstyrelsens försorg åtgärder skola vidtagas för kontroll över underhållet av statsunderstödda torrlägningsföretag. Kontrollen verkställles genom inspektion av lantbruksingenjörerna och dessas biträden. För de närmaste fem åren räknas med att omkring 3 000 företag årligen skola inspekteras. Ledningen och tillsynen över underhållskontrollen utövas av lantbruksstyrelsens kulturtekniska byrå, som med uppmärksamhet måste följa inspektionsverksamhetens fortgång och vid behov ingripa. För att handläggning så omfattande arbetsuppgifter är emellertid byråns nuvarande personal otillräcklig. Någon arbetskraft speciellt för dessa arbetsuppgifter finnes icke. Det lämpligaste torde vara att tills vidare en arvodesbefattning med benämningen byråingenjör inrättas för ändamålet. För att en kvalificerad civilingenjör skall kunna förvärfvas bör arvodet icke sättas allt för lågt. Lantbruksstyrelsen föreslår ett arvode av 10 000 kronor för år, vilket ungefär motsvarar lönen i lönegrad Eo 21. För det skriv- och kontorsarbete som kommer att bli förenat med förevarande kontroll erfordras en ny kontorsbiträdeshbefattning i Eo 4.

De nya villkoren för statsbidrag från statens avdikningsanslag innebära att en bidragstilldelning av en tredjedel av kostnaderna kommer att bli den vanligaste, medan tidigare statsbidrag i allmänhet utgätt med hälften av kostnaderna. Denna omständighet kommer att medföra en ökning under budgetåret 1947/48 av antalet företag, som beviljas statsbidrag. Styrelsen uppskattar denna ökning till 25 à 30 procent, varigenom antalet företag, som beviljas statsbidrag, kommer att stiga till mellan 800 och 900. Kulturtekniska byråns personal är otillräcklig för granskning av ett så stort antal ansökningar. Detta granskningsarbete handhaves förutom av de två ordinarie byråingenjörerna av fyra extra ordinarie biträden i 11—18 lönegraderna. För budgetåret 1947/48 torde medel böra beräknas för ytterligare ett dylikt biträde i lönegrad Eo 18.

För närvarande finnas hos styrelsen anställda fyra expeditionsvakter, av vilka en är upptagen med skötsel av telefonväxeln. Då ämbetsverkets personal är fördelad på tre våningar, har det mött synnerliga svårigheter för vaktpersonalen att på ett tillfredsställande sätt medhinna passningen av tjänstemännen i samtliga våningar. I en av våningarna ha tjänstemännen själva måst ombesörja den inre passningen. För att en expeditionsvakt skall kunna avdelas till denna våning böra medel beräknas för anställande av ett extra vaktbiträde, som närmast avses för skötsel av telefonväxeln. Biträdet torde böra placeras i Ex 2.

Beträffande förslaget om överförande å lantbruksstyrelsens avlöningsanslag av befattningen som inspektör över köttklassificeringen har i skrivelsen den 31 augusti 1946 anförts i huvudsak följande.

Genom beslut av Kungl. Maj:t den 13 februari 1942 har lantbruksstyrelsen insatts såsom det övervakande organet för köttklassificeringen. För anställande av en särskild tjänsteman med uppgift att biträda lantbruksstyrelsen med utövande av inspektion över köttklassificeringen m. m. ha medel, vilka från och med ingången av år 1944 utgått från anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, ställts till styrelsens förfogande. Med hänsyn till att ifrågavarande befattningshavare är att betrakta såsom en

lantbruksstyrelsens tjänsteman synes mest naturligt att kostnaderna för tjänstemannens avlönande bestridas från styrelsens avlöningsanslag. Spörsmålet om vilken tjänsteställning, som befattningshavaren bör erhålla, är beroende av den antagliga varaktigheten av tjänsten och därmed ytterst av själva köttklassificeringens varaktighet. Av de gångna årens erfarenheter synes kunna fastslås, att en statligt ledd och kontrollerad köttklassificering visat sig mycket värdefull för såväl producenter som konsumenter därigenom, att den möjliggör en rättvis betalning för kött både i parti- och detaljhandel. Med hänsyn härtill har lantbruksstyrelsen kommit till den uppfattningen, att det nuvarande klassificeringssystemet bör bibehållas även sedan krisförhållandena upphört. Lantbruksstyrelsen finner sig därför böra föreslå, att tjänstemannen i fråga gives tjänsteställning som extra ordinarie tjänsteman och därvid erhåller benämningen inspektör för köttklassificeringen. Då inspektörens nuvarande arvode bestämts med utgångspunkt från lönen i 20 löneklassen, anser styrelsen, att befattningen bör placeras i lönegrad Eo 21.

I fråga om lantbruksstyrelsens beräkning av de olika anslagsposterna må nämnas följande.

Ordinarieposten har på grund av beräknade löneklassförändringar höjts med 1 300 kronor till 291 200 kronor.

Arvodessposten har å ena sidan uppräknats med $(12\,500 + 10\,000 =)$ 22 500 kronor på grund av de föreslagna nya arvodesbefattningarna som laborator respektive byråingenjör. Å andra sidan har posten minskats med 1 200 kronor med hänsyn till att vid bifall till förslaget om inrättande av en extra ordinarie byråinspektörstjänst å undervisningsbyrån ett i posten inräknat arvode åt inspektören för lantbrukshållningen skulle bortfalla.

Posten ersättningar till sakkunniga har uppräknats med 1 500 kronor till 5 000 kronor. Lantbruksstyrelsen har under posten beräknat förstnämnda belopp för bestridande av kostnaderna för en rådgivande nämnd, förslagsvis kallad jordbrukets ungdomsnämnd, som ansetts böra inrättas i samband med den planerade omorganisationen av hushållningssällskapen och deras verksamhet.

Ikke-ordinarieposten har med hänsyn till förslagen om beräkning av medel för uppehållande av en byrådirektörstjänst i Eo 26, inrättande av nya befattningar som byråinspektör i Eo 24, inspektör över köttklassificeringen i Eo 21, ingenjörbiträde i Eo 18, kontorsbiträde i Eo 4 å undervisningsbyrån och å kulturtekniska byrån samt som vaktbiträde i Ex 2 ävensom på grund av beräknade löneklassförändringar höjts med $(8\,900 + 8\,000 + 6\,800 + 5\,600 + 5\,600 + 2\,400 + 700 =)$ 38 000 kronor till 200 700 kronor.

Posten rörligt tillägg har med hänsyn till de av styrelsen framförda förslagen ökats med 5 200 kronor till 71 100 kronor.

Statskontoret har i remissutlåtande den 16 september 1946 över lantbruksstyrelsens skrivelse den 31 augusti 1946 erinrat, att 1942 års jordbrukskommitté i sitt den 1 juni 1946 avgivna betänkande angående riktlinjer för den framtida jordbrukspolitikens upptagit till behandling bland annat frågan om en omorganisation av lantbruksstyrelsen. Med beaktande av sålunda rådande ovisshet beträffande den framtida organisationen av styrelsen har statskontoret starkt ifrågasatt lämpligheten av att nu utöka personalorganisationen på sätt, styrelsen föreslagit. Statskontoret har emellertid icke velat

motsätta sig, att hos styrelsen anställes ett extra vaktbiträde i lönegrad Ex 2. Mot den föreslagna löneställningen för de nya befattningshavarna har statskontoret i och för sig icke haft något att erinra.

I infordrat utlåtande den 3 oktober 1946 över lantbruksstyrelsens skrivelse den 31 augusti 1946 har *allmänna lönenämnden* förklarat, att närmare erfarenheter borde avvaktas rörande köttklassificeringsverksamheten, innan pensionsberättigande befattning inrättades för inspektören. Det föreslagna vaktbiträdet borde enligt lönenämndens mening efter lämplig provotid erhålla anställning som extra ordinarie befattningshavare, därest ett stadigvarande behov av befattningen förelåge. Vidkommande förslaget om inrättande av en arvodesbefattning som byråingenjör respektive som laborator har lönenämnden allenast framhållit, att bestämmelser syntes erforderliga angående grunderna för arvodets avstående vid tjänstledighet m. m. I övrigt har lantbruksstyrelsens framställning icke givit lönenämnden anledning till särskilt uttalande.

Statens livsmedelskommission har i remissutlåtande den 27 september 1946 över lantbruksstyrelsens förslag i vad avser köttklassificeringsverksamheten förklarat sig icke ha något att erinra mot ett överförande å lantbruksstyrelsens avlöningsstat av den tjänsteman, som har till uppgift att biträda styrelsen vid utövandet av inspektionen över köttklassificeringen. Kommissionen har dock framhållit, att 1942 års jordbrukskommitté i sitt den 1 juli 1946 avgivna betänkande angående riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken föreslagit, att samtliga frågor, som berörde jordbrukets avsättningsförhållanden, dit givetvis köttklassificeringen vore hänförlig, skulle överföras till det organ, som komme att handhava den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område.

*Departements-
chefen.*

Då lantbruksstyrelsens framtida organisation kan komma att påverkas av ställningstagandet till såväl det av 1942 års jordbrukskommitté avgivna betänkandet angående riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken som frågan om hushållningssällskapens organisation samt av de förslag, som kunna komma att framläggas av pågående utredning angående central fiskeristyreelse, synes stor försiktighet böra iakttagas i fråga om utökning av styrelsens personal. På grund härav finner jag mig icke nu kunna förorda lantbruksstyrelsens förslag om beräkning av medel för återbesättande av den vakantsatta byrådirektörstjänsten eller om inrättande av nya befattningar som byråinspektör, byråingenjör, ingenjörbiträde samt kontorsbiträde. Av samma skäl är jag icke heller beredd att nu upptaga till prövning frågan om inrättande av en ungdomsnämnd. Med hänsyn till att en utvidgning av undersökningarna för åstadkommande av en effektivisering av fisket i Östersjön, särskilt strömmingsfisket, synes vara erforderlig, kommer att under anslagen till statens fartyg för fiskeundersökningar föreslås medelsanvisning för att fartyget Eyrstrasalt under nästa budgetår skall kunna hållas i gång under nio månader, eller tre månader längre tid än innevarande budgetår. Såsom lantbruksstyrelsen anfört torde emellertid en dylik utvidgning av undersökningarna med-

föra behov av en befattningshavare, som har till huvudsaklig uppgift att leda undersökningarna och bearbeta vid dessa erhållet material. Då denne befattningshavare, som i enlighet med vad lantbruksstyrelsen föreslagit bör ha laborators ställning, även bör kunna anlitas för andra fiskeribiologiska arbetsuppgifter, har jag intet att erinra mot att medel för befattningen beräknas under styrelsens avlöningsanslag. Jag förordar därvid, att befattningen förenas med ett årsarvode av 12 500 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller lantbruksstyrelsen att meddela de närmare föreskrifter som må finnas erforderliga rörande den nya befattningen. Såsom jag i propositionen nr 267 till 1946 års riksdag anförde torde kostnaderna för klassificering av kött för nästa budgetår icke böra utgå från anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Jag förordar därför i överensstämmelse med lantbruksstyrelsens förslag, att ifrågavarande kostnader bestriktas från lantbruksstyrelsens anslag. Med hänsyn till vad statens livsmedelskommission anfört torde befattningen tills vidare böra bibehållas såsom arvodestjänst. Arvodet synes böra bestämmas till oförändrat belopp, 10 680 kronor. Förslaget att beräkna medel för ytterligare ett vaktbiträde i Ex 2 har icke föranlett någon erinran från min sida.

Då jag har för avsikt att i annat sammanhang framlägga förslag om upplösning av totalisatormedlens specialbudget, torde kostnaderna för avlöningarna åt personalen å lantbruksstyrelsens stuteribyrå icke vidare böra beräknas utgå av totalisatormedel. Posterna kristillägg och provisoriskt lönetillägg till tjänstemän vid stuteribyrån torde bortfalla.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat samt med beaktande av beräknade jämkningar till följd av löneklassförändringar skulle lantbruksstyrelsens avlöningsstat för nästa budgetår komma att erhålla följande utseende.

På grund av beräknade löneklassförändringar synes ordinarieposten böra höjas med 1 300 kronor till 291 200 kronor. De av mig tillstyrkta förslagen om inrättande av en arvodesbefattning som laborator och överförande å lantbruksstyrelsens avlöningsanslag av befattningen som inspektör över köttklassificeringen medföra, att arvodesposten bör höjas med $(12\,500 + 10\,680 =)$ i runt tal 23 200 kronor till 36 600 kronor. Icke-ordinarieposten synes böra uppräknas med 2 400 kronor motsvarande avlöningskostnaderna för ett vaktbiträde i Ex 2 och med 700 kronor för beräknade löneklassförändringar till 165 800 kronor. Posterna ersättningar till sakkunniga och rörligt tillägg torde kunna upptagas med oförändrade belopp av 3 500 kronor respektive 65 900 kronor.

På grund av regleringen av beföringsgången för amanuens- och biträdespersonalen, som bland annat föranleder att en kontorsbiträdesbefattning i A 4 inrättas samt att den å personalförteckningen uppförda skrivbiträdesbefattningen i A 2 utgår, bör ordinarieposten uppräknas med 300 kronor till 291 500 kronor och icke-ordinarieposten med 4 900 kronor till 170 700 kronor.

Genomförandet av den allmänna löneregleringen medför att ordinariepos-

ten uppräknas med 128 300 kronor till 419 800 kronor samt icke-ordinarie-posten med 95 500 kronor till 266 200 kronor. För rörligt tillägg synas böra beräknas 41 300 kronor. I anslutning till löneregleringen torde arvodesposten böra uppräknas med 1 500 kronor till 38 100 kronor.

Riksdagens medgivande torde böra inhämtas att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lantbruksstyrelsen, som föranledas av vad jag anfört rörande regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) medgiva att i personalförteckningen för lantbruksstyrelsen må vidtagas de ändringar, som föranledas av vad jag förordat i fråga om regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen;

2) godkänna följande avlöningsstat för lantbruksstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48;

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 419 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 38 100
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i> ..	» 3 500
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal	» 266 200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 41 300

Summa kronor 768 900;

3) till *Lantbruksstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 768 900.

[4.] **2. Lantbruksstyrelsen: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 87 700 kronor, därav 8 000 kronor — motsvarande å stuteribyrån belöpande kostnader — att utgå av totalisator-medel. Kungl. Maj:t har den 10 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för lantbruksstyrelsen (statsliggaren s. 731).

I skrivelser den 31 augusti och den 14 oktober 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med ett till 117 400 kronor förhöjt belopp, därav 8 000 kronor, avseende styrelsens stuteribyrå, att utgå av totalisator-medel. Beträffande anslagsberäkningen har lantbruksstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Den av styrelsen föreslagna personalutökningen föranleder ökade omkostnader av olika slag. Posten sjukvård m. m. föreslås sålunda med hänsyn tagen jämväl till medelsåtgången under budgetåret 1945/46, 4 177 kronor, höjd med 1 000 kronor till 4 000 kronor. Under posten reseersättningar har

räknats med ett från 35 000 till 49 000 kronor ökat medelsbehov. Av uppräknningen avse 7 000 kronor resekostnader för inspektören över köttklassificeringen och 3 800 kronor för den föreslagna laboratorn å fiskebyrån. För förstnämnda ändamål ha medel tidigare anvisats från prisregleringsanslaget. Den ytterligare uppräknningen av posten med 3 200 kronor är föranledd av den effektivisering av styrelsens tillsyn över hushållningssällskapen, som avses komma till stånd i samband med omorganisationen av sällskapen och deras verksamhet. För övriga expenser beräknas medelsbehovet till 50 050 kronor, vilket innebär en ökning med 10 200 kronor i förhållande till innevarande budgetår. På grund av de begärda personalförstärkningarna väntas nämligen utgifterna öka med 5 200 kronor, därav 1 000 kronor hänföra sig till städningskostnader. Vidare beräknar lantbruksstyrelsen ett engångsbelopp av 5 000 kronor för inköp av arbetsmaskiner, möbler och andra inventarier åt sex av de föreslagna nya befattningshavarna. För publikationstryck ha upptagits 5 700 kronor mot 1 200 kronor för budgetåret 1946/47. Ökningen sammanhänger med att utgivandet av styrelsens årliga berättelser, vilket av besparingsskäl upphörde från och med år 1940, enligt styrelsens mening synes böra återupptagas. Tryckningskostnaderna för en årgång av berättelsen beräknas till 4 500 kronor. Delposten bränsle, lyse och vatten liksom de särskilda uppbördsmedlen upptagas med oförändrade belopp.

Över lantbruksstyrelsens skrivelse den 31 augusti 1946 har statskontoret den 16 september 1946 avgivit infordrat utlåtande. Statskontoret har därvid förklarat, att ämbetsverket icke ville motsätta sig att medel åter anvisades för bestridande av kostnaderna för tryckning av lantbruksstyrelsens årliga berättelse. Anslagsposten till publikationstryck syntes för nästa budgetår i enlighet med styrelsens förslag böra upptagas med ett till 5 700 kronor förhöjt belopp. Då den beräknade ökningen av omkostnaderna i övrigt helt berodde på den föreslagna utökningen av styrelsens personal, har statskontoret under åberopande av vad ämbetsverket uttalat i sitt utlåtande över styrelsens framställning om avlöningsanslag föreslagit, att anslagsposterna till sjukvård, reseersättningar och expenser för nästkommande budgetår skulle upptagas med oförändrade belopp.

Då jag under nästföregående punkt förordat inrättande av en ny laboratorsbefattning och överförande av kostnaderna för köttklassificeringsverksamheten å lantbruksstyrelsens anslag, torde en viss höjning av posten för reseersättningar böra vidtagas för bestridande av resekostnaderna för laboratorn och inspektören över köttklassificeringen. Uppräkningen torde emellertid böra begränsas till 9 000 kronor, varigenom posten skulle uppföras med 44 000 kronor. Med hänsyn till personalökningen vill jag icke heller motsätta mig att för övriga expenser beräknas ett 2 500 kronor högre belopp än för innevarande budgetår, eller 42 350 kronor. För att möjliggöra att utgivningen av lantbruksstyrelsens årsberättelse återupptages från och med budgetåret 1947/48 finner jag mig kunna tillstyrka, att posten publikationstryck höjes med 4 500 kronor till 5 700 kronor. I övrigt synes någon förändring av anslagsposterna icke böra företagas.

Departements-
chefen.

Till omkostnader vid lantbruksstyrelsen skulle följaktligen för nästa budgetår behöva anvisas ett anslag av $(87\,700 + 9\,000 + 2\,500 + 4\,500 =)$

103 700 kronor. Med hänsyn till vad jag under nästföregående punkt anført torde de på stuteribyrån belöpande kostnaderna icke längre böra beräknas utgå av totalisatormedel. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat för anslaget användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 103 700.

[5.] **3. Lantbruksingenjörsorganisationen: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår upptaget med 1 121 000 kronor. Kungl. Maj:t har för lantbruksingenjörsorganisationen fastställt dels den 25 maj 1945 personalförteckning (statsliggaren s. 732), dels ock den 10 maj 1946 följande

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	639 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	362 100
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	119 100

Summa kronor 1 121 000.

I skrivelse den 13 september 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att för nästa budgetår måtte uppföras ett med 105 800 kronor till 1 226 800 kronor förhöjt avlöningsanslag. Av det äskade beloppet avse 698 100 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 388 700 kronor avlöningar till icke-ordinarie personal samt 140 000 kronor rörligt tillägg. Anslagsökningen har till övervägande del föranletts av att styrelsen framlagt vissa förslag till åtgärder för nedbringande av den rådande arbetsbalansen på lantbruksingenjörskontoret. Ur skrivelsen må här återgivas i huvudsak följande.

Lantbruksstyrelsen har inledningsvis framhållit, att arbetsbalansen inom flertalet lantbruksingenjörskontor framför allt kunde tillskrivas bristen på förrättningsmän. I anslutning härtill har styrelsen erinrat, att styrelsen i utlåtande den 5 januari 1945 över 1942 års torrläggningssakkunnigas betänkande (SOU 1944: 56) uttalat, att de sakkunnigas förslag icke kunde tillgodose de berättigade anspråk på en skyndsamt handläggning av förrättningsärendena, som kunde ställas av förrättningsökandena. Styrelsen har understrukit, att styrelsens sålunda uttryckta farhågor sedermera besannats, i det arbetsbalansen på lantbruksingenjörskontoren visat tendens att ökas. I detta sammanhang har styrelsen vidare framhållit, att på grund av den ovisshet som tidigare länge varit rådande rörande lantbruksingenjörernas framtida löne- och anställningsvillkor, rekryteringen av aspiranter till lantbruksingenjörskontoren under flera år nästan helt avstannat med påföljd bland annat, att samtliga vid 1945 års omorganisation beslutade befattningar som extra ordinarie lantbruksingenjör icke kunnat uppehållas under budgetåret 1945/46.

Enligt vad lantbruksstyrelsen anført kunde enklaste sättet att minska arbetsbalansen å lantbruksingenjörskontoren synas vara att utöka antalet distrikt och inrätta ytterligare lantbruksingenjörsbefattningar. Då detta emellertid icke vore möjligt på grund av nyss omförmälda brist på kompetent

personal samt vidare upptagandet av frågan om inrättandet av nya lantbruksingenjörsklasser syntes böra anstå i avvaktan på ställningstagandet till 1942 års jordbrukskommittés nyligen framlagda principbetänkande, har styrelsen ansett denna lösning av problemet icke nu böra komma i fråga. I stället har styrelsen föreslagit, att antalet mera kvalificerade biträdesbefattningar på distrikten skulle ökas. Styrelsen har sålunda hemställt om ökning av antalet förste assistenter med 6 till 30. Härigenom skulle det bli möjligt att placera en förste assistent även å de fem distrikt, vilka nu icke kunnat tilldelas någon dylik befattningshavare till följd av att fem särskilt arbetstyngda distrikt erhållit två förste assistenter. Förslaget innebär härjämte att det å ytterligare något distrikt med stor arbetsbörda skulle kunna stationeras två förste assistenter. Av i huvudsak liknande skäl har styrelsen ansett antalet ordinarie assistentbefattningar böra ökas med 4 till 24 samt kanslibiträdesbefattningarna med 2 till 26. För att göra lantbruksingenjörsklassen mera lockande för kvalificerade sökande har styrelsen vidare funnit erforderligt, att antalet befattningar som extra ingenjör åtminstone tills vidare höjdes med 3 till 5.

I fråga om de tekniska biträdena har lantbruksstyrelsen framhållit, att erfarenheterna från budgetåret 1945/46 otvetydigt visade, att — därest det skulle bli möjligt att rekrytera dessa tjänster och därmed även befattningarna som assistent och förste assistent — en förändring av avlöningsvillkoren för de tekniska biträdena måste ske. Enligt styrelsens mening syntes sålunda ett tekniskt biträde först och främst icke böra tjänstgöra som arvodist längre än under en viss kortare provtid, förslagsvis ett år. Här efter borde biträdet, därest han befundes därtill lämplig, kunna befordras till först extra och sedermera extra ordinarie tjänsteman. Vidare borde, anför styrelsen, olika löneskalor tillämpas med hänsyn till vederbörandes teoretiska kvalifikationer. De befattningshavare, som uppfyllde de i instruktionen den 25 maj 1945 (nr 352) för lantbruksingenjörsklassen angivna kompetenskraven och sålunda genomgått statligt tekniskt läroverk (läroverksingenjörer) eller erhållit härmed jämförlig utbildning, borde beredas förmånligare lönevillkor än de tjänstemän, som hade avgångsexamen från enskilt tekniskt institut eller därmed jämförlig läroanstalt (institutingenjörer). Befattningshavare, som icke genomgått någon av nu nämnda läroanstalter utan endast erhållit exempelvis vägmästarutbildning, borde få något lägre avlöningar än de förstnämnda två grupperna. Med utgångspunkt härifrån har styrelsen föreslagit beträffande läroverksingenjörerna och med dem likställda ett begynnelsearvode motsvarande lönegrad Ex 15 löneklass 12 å F-ort (genomsnittlig dyrort) inklusive tillägg eller i runt tal 500 kronor för månad, efter ett år placering i lönegrad Ex 16 löneklass 13 och efter ytterligare två år befordran till extra ordinarie assistent i lönegrad Eo 16, samt beträffande institutingenjörerna ett begynnelsearvode motsvarande lönegrad Ex 13 löneklass 10 å F-ort inklusive tillägg, eller i runt tal 450 kronor för månad, efter ett år placering i lönegrad Ex 14 löneklass 11, efter ännu två år i lönegrad Eo 14 och efter ytterligare tre år befordran till extra ordinarie assistent i lönegrad Eo 16. I fråga om personer med endast vägmästar- eller motsvarande utbildning har styrelsen ifrågasatt ett begynnelsearvode motsvarande lönegrad Ex 11 löneklass 8 å F-ort inklusive tillägg, eller i runt tal 400 kronor för månad, samt efter ett år anställning som extra tjänsteman i lönegrad Ex 12 löneklass 9 och efter ytterligare två år befordran till extra ordinarie tjänsteman i lönegrad Eo 13 löneklass 12.

I anslutning till vad sålunda föreslagits har lantbruksstyrelsen beräknat medelsbehovet under förevarande anslag på följande sätt.

Ordinarieposten har föreslagits höjd med 58 300 kronor till 698 100 kronor. Detta belopp utgör skillnaden mellan å ena sidan en ökning å 68 500 kronor och å andra sidan en minskning å 10 200 kronor. Av ökningen har ett belopp av 60 100 kronor avsetts för avlöningar till sex förste assistenter i A 19, fyra assistenter i A 16 och två kanslibiträden i A 7. Återstoden, eller 8 400 kronor, beror på löneklassförändringar. Minskningen å 10 200 kronor har föranletts av att övergångsersättningarna till vissa lantbruksingenjörer nedskrivits med nämnda belopp.

Ikke-ordinarieposten har ökats med 27 500 kronor, varav 17 600 kronor för avlöningar till ytterligare tre ingenjörer i lönegrad Ex 21 och 9 900 kronor för löneklassuppflyttningar och avlöningsförhöjningar i anledning av ändrad dyrtorsgruppering. Å andra sidan har posten sänkts med 900 kronor till följd av att den föreslagna omregleringen av de tekniska biträdesbefattningarna — vilka även för nästa budgetår upptagits till ett antal av 30 — beräknats medföra ett från 147 000 kronor till 146 100 kronor minskat medelsbehov under denna post för avlöningar till nämnda befattningshavare.

Posten rörligt tillägg har med hänsyn till de framförda förslagen uppräknats med 20 900 kronor till 140 000 kronor.

I remissutlåtande den 9 oktober 1946 har *statskontoret*, som funnit behovet av ökad personal inom lantbruksingenjörsorganisationen i stort sett undandraga sig statskontorets bedömande, erinrat att 1945 års lönekommitté ansett frågan om användningsområdet för ordinarie tjänster böra övervägas i samband med en utredning om ordinariebegreppets innebörd. Med hänsyn härtill och då organisationens framtida omfattning i vissa hänseenden komme att bli beroende av statsmakternas ställningstagande till de av 1942 års jordbrukskonumitté framlagda förslagen, har statskontoret ansett att, därest nya befattningar prövades erforderliga, dessa icke borde inrättas såsom ordinarie tjänster utan såsom extra ordinarie. Vad angår de tekniska biträdenas löneställning har en förbättring av denna synts statskontoret motiverad. Då emellertid såväl teknisk som administrativ rekryteringspersonals löne- och anställningsförhållanden torde bli föremål för prövning av 1944 års personalutredning, har ämbetsverket ansett frågan endast böra lösas provisoriskt genom en höjning av nu utgående arvoden förslagsvis till 400, 500 och 550 kronor för månad.

Allmänna lönenämnden har i remissutlåtande den 17 oktober 1946 anfört i huvudsak följande.

Lönenämnden får erinra, att frågan om löneställningen för inom statsförvaltningen anställd teknisk personal ingår i det åt 1944 års personalutredning lämnade utredningsuppdraget. Lönenämnden kan vid sådant förhållande icke tillstyrka, att spørgsmålet om löneställningen för nu ifrågavarande tjänstemän upptages till fristående prövning. Med hänsyn till vad i ärendet anförts rörande svårigheterna att besätta de tekniska biträdestjänsterna vid lantbruksingenjörsorganisationen med nu utgående avlöningsförmåner, får lönenämnden i stället föreslå, att en provisorisk avlöningsförbättring beredes förevarande tjänstemän i avbidan på resultatet av nämnda utredningsuppdrag. Förbättringen synes förslagsvis kunna utformas på det sätt, att begynnelsearvodet för tekniskt biträde höjes från 300 till 400 kronor i månaden samt att de månatliga arvoden å 400 respektive 450 kronor höjas till 450 respektive 500 kronor.

Såsom framgår av det förut anförda råder alltså en betydande arbetsbalans å flertalet lantbruksingenjörsdistrikt i landet. Orsaken till detta missförhållande, som även uppmärksammats av jordbruksutskottet i dess utlåtande nr 1 vid 1946 års riksdag, torde framför allt vara att söka i bristen på förrättningsmän och tjänstebiträden hos dessa. Den vid 1945 års riksdag genomförda omorganisationen av torrlägningsverksamheten har på grund härav icke medfört de möjligheter till en snabbare handläggning av begärda torrlägningsförrättningar, som man kunnat förvänta. Då det emellertid är ett berättigat intresse att gjorda framställningar om dylika förrättningar behandlas så skyndsamt som möjligt finner jag det i likhet med lantbruksstyrelsen nödvändigt, att åtgärder snarast vidtagas för att möjliggöra ett påskyndande av behandlingen av ansökningar rörande torrlägningsföretag.

För vinnande av detta syfte framstår onekligen såsom den effektivaste utvägen att utöka antalet lantbruksingenjörsdistrikt och inrätta ytterligare lantbruksingenjörsbefattningar. Emellertid synes med en dylik åtgärd böra anstå till dess ståndpunkt tagits till de av 1942 års jordbrukskommitté framlagda förslagen. Vid sådant förhållande torde icke återstå annan möjlighet än att såsom lantbruksstyrelsen ifrågasatt utöka antalet mera kvalificerade biträdesbefattningar på lantbruksingenjörsdistrikten. Mot lantbruksstyrelsens förslag i fråga om antalet nya dylika befattningar har jag intet att erinra. Jag tillstyrker alltså att från och med nästa budgetår inrättas ytterligare sex förste assistentbefattningar i 19 lönegraden, fyra assistentbefattningar i 16 lönegraden och två kanslibiträdesbefattningar i 7 lönegraden. Däremot anser jag i likhet med statskontoret att ifrågavarande befattningar tills vidare böra placeras å extra ordinarie stat. I detta sammanhang vill jag även framhålla, att jag förutsätter att de nya befattningarna — med undantag av en förste assistentbefattning — placeras å de distrikt, som hittills icke kunnat tilldelas motsvarande befattningar.

Lantbruksstyrelsens förslag om en utökning jämväl av antalet extra ingenjörsbefattningar vill jag för att förbättra rekryteringen likaledes biträda. För nästa budgetår torde sålunda medel böra beräknas för anställande av ytterligare tre ingenjörer i lönegrad Ex 21.

Såsom lantbruksstyrelsen framhållit föreligga rekryteringssvårigheter beträffande den tekniska biträdespersonalen. Till motverkande härav har styrelsen för denna personal ifrågasatt en förbättring av avlöningsvillkoren, innebärande i huvudsak att en beföringgång skulle skapas för personalen i fråga. Då emellertid frågan om löneställningen för inom statsförvaltningen anställd teknisk personal ingår i det åt 1944 års personalutredning lämnade utredningsuppdraget, torde lantbruksstyrelsens förevarande förslag icke nu böra upptagas till prövning. Å andra sidan synes dock en omedelbar förbättring av ifrågavarande tjänstemäns löneställning vara påkallad. Med hänsyn härtill och i anslutning till genomförandet av den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst m. fl. vill jag förorda, att de tekniska biträdenas arvoden, vilka nu inklusive provisoriskt avlöningstillägg utgå med respektive 330, 430 och 480 kronor, för nästa budgetår provisoriskt höjas till respektive 400, 450 och 500 kronor.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle lantbruksingenjörsorganisationens avlöningsanslag komma att för budgetåret 1947/48 erhålla följande utseende.

Anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän torde å ena sidan böra ökas med 8 400 kronor till följd av löneklassförändringar men å andra sidan minskas med 10 200 kronor på grund av minskat medelsbehov till övergångsersättningar åt vissa lantbruksingenjörer. Posten skulle således böra uppföras med $(639\,800 + 8\,400 - 10\,200 =) 638\,000$ kronor. De av mig förordade förslagen om inrättande av nya befattningar föranleda, att anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie personal bör ökas med 74 400 kronor. Härjämte synes posten i anledning av förslaget om höjning av arvoden till de tekniska biträdena böra uppräknas med 2 500 kronor. För löneklassförändringar m. m. torde böra beräknas 9 900 kronor. Icke-ordinarieposten skulle alltså behöva upptagas till $(362\,100 + 74\,400 + 2\,500 + 9\,900 =) 448\,900$ kronor. Slutligen skulle för rörligt tillägg böra avses ett belopp av $(119\,100 + 14\,000 =) 133\,100$ kronor.

På grund av regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen, som föranleder bland annat att en kontorsbiträdestjänst överföres å ordinarie stat med placering i lönegrad A 4, bör ordinarieposten uppräknas med 3 100 kronor till 641 100 kronor och icke-ordinarieposten minskas med 2 600 kronor till 446 300 kronor.

Genomförandet av den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst medför att ordinarieposten uppräknas med 365 400 kronor. Då för nästa budgetår särskilda anslag till dyrtidstillägg och kristillägg icke avses skola upptagas under nionde huvudtiteln, torde vidare under denna post böra beräknas medel till sådana tillägg åt en lantbruksingenjör å övergångsstat. Posten bör i anledning härav höjas med ytterligare 3 300 kronor och således uppföras med 1 009 800 kronor. Icke-ordinarieposten bör uppräknas med 312 400 kronor till 758 700 kronor. I samband med nämnda lönereglering torde de i personalförteckningen upptagna 24 förste assistenterna i lönegrad A 19 ävensom de i det föregående föreslagna 6 förste assistenterna i lönegrad Eo 19 böra placeras i 20 lönegraden i nu gällande löneplaner. För rörligt tillägg synas böra beräknas 106 000 kronor.

Riksdagens medgivande torde böra inhämtas till vidtagande av de ändringar i personalförteckningen för lantbruksingenjörsorganisationen, som föranledas av de av mig i det föregående förordade förslagen om ändrad lönegradsplacering för förste assistenter samt överförande av en kontorsbiträdestjänst å ordinarie stat.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) medgiva att Kungl. Maj:t må vidtaga de ändringar i personalförteckningen för lantbruksingenjörsorganisationen, som föranledas av förenämnda förslag om ändrad lönegradsplacering för förste assistenter samt överförande av en kontorsbiträdestjänst å ordinarie stat;

2) godkänna följande avlöningsstat för lantbruksingenjörssorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 1 009 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	» 758 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 106 000
Summa kronor 1 874 500;	

3) till *Lantbruksingenjörssorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 874 500.

[6.] **4. Lantbruksingenjörssorganisationen: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 393 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 10 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för lantbruksingenjörssorganisationen (statsliggaren s. 733).

I skrivelse den 13 september 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med 51 000 kronor till 444 000 kronor. Ökningen hänför sig till posterna sjukvård och expenser, vilka poster uppräknats med 1 000 respektive 50 000 kronor. Såsom skäl härför har styrelsen åberopat dels medelsförbrukningen under ifrågavarande poster för budgetåret 1945/46 — 3 337 respektive 320 217 kronor — dels ock styrelsens under nästföregående punkt återgivna förslag rörande utökning av personalen vid lantbruksingenjörssorganisationen.

Såsom framgår av vad jag under nästföregående punkt anfört har jag ansett mig böra föreslå inrättande av ett antal nya befattningar vid lantbruksingenjörssorganisationen från och med budgetåret 1947/48. På grund härav och då, enligt vad lantbruksstyrelsen uppgivit, medelsåtgången under anslagsposten reseersättningar visat sig överstiga det härför beräknade beloppet vill jag förorda, att nämnda post för nästa budgetår uppräknas med 40 000 kronor till 340 000 kronor. Däremot anser jag med hänsyn till svårigheterna att exakt beräkna medelsåtgången någon höjning av medelsanvisningen till sjukvård m. m. icke vara erforderlig. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Före-
draganden.*

att till *Lantbruksingenjörssorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 433 000.

[7.] **5. Fiskeriintendenten m. m.: Avlöningar, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 99 500 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 26 maj 1939 personalförteckning för fiskeriintendenten (statsliggaren s. 734), dels ock den 10 maj 1946 följande avlöningsstat för fiskeriintendenten m. m.:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 70 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 16 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 2 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 11 000
Summa kronor 99 500.	

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att förevarande anslag för nästa budgetår måtte upptagas med 99 800 kronor. Anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän föreslås med hänsyn till beräknad löneklassförändring ökad med 300 kronor till 70 400 kronor. Övriga anslagsposter ha av *lantbruksstyrelsen* upptagits med oförändrade belopp.

Föredraganden.

Lantbruksstyrelsens medelsberäkning har icke föranlett någon erinran från min sida. Genomförandet av den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst medför att ordinarieposten uppräknas med 37 400 kronor till 107 800 kronor samt icke-ordinarieposten med 1 300 kronor till 3 300 kronor. För rörligt tillägg torde böra beräknas 6 700 kronor. I anslutning till löneregleringen synes arvodesposten böra uppräknas med 2 300 kronor till 18 700 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna följande avlöningsstat för fiskeriintendenten m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 107 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 18 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 3 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 6 700
Summa kronor 136 500;	

2) till *Fiskeriintendenten m. m.*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 136 500.

[8.] **6. Fiskeriintendenter m. m.: Omkostnader, förslagsanslag.** Anslaget är för innevarande budgetår upptaget med 30 500 kronor, varav 100 kronor disponeras för sjukvård m. m., 25 900 kronor för reseersättningar och 4 500 kronor för expenser.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om ett anslag av 37 500 kronor för nästa budgetår. Härvid har posten reseersättningar beräknats skola höjas med 7 000 kronor till 32 900 kronor. Höjningen har motiverats med i främsta rummet fiskeristipendiaternas numera oavbrutna tjänstgöring samt vidare med höjningar av biljettpreisen och dagtraktamenten vid tjänsteresor m. m. ävensom ökat behov av resor i samband med stegring av antalet vattenmål och fiskestadgeärenden.

Förevarande omkostnadsanslag torde även för nästa budgetår med hänsyn till svårigheterna att nu beräkna medelsbehovet för reseersättningar böra uppföras med 30 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Före-
draganden.*

att till *Fiskeriintendenter m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 30 500.

[9.] **7. Lantbruksattachéer: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 86 400 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 26 april 1940 personalförteckning för lantbruksattachéerna (statsliggaren s. 735), dels ock den 24 maj 1946 följande avlöningsstat för attachéerna:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 60 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 22 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 300
Summa kronor 86 400.	

Enligt medgivande av 1946 års riksdag (prop. nr 311, bil. 7 p. 1; r. skr. nr 515) har lantbruksrepresentanten i Washington tillerkänts särskilt hyresbidrag efter samma grunder, som tillämpas i fråga om utrikesförvaltningens tjänstemän. Härför torde för nästa budgetår böra beräknas förslagsvis 6 500 kronor, med vilket belopp arvodesposten synes böra uppräknas. På grund av genomförandet av den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst m. fl. bör icke-ordinarieposten uppräknas med 12 400 kronor till 35 000 kronor. För rörligt tillägg torde böra beräknas 2 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*Departements-
chefen.*

1) godkänna följande avlöningsstat för lantbruksattachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	kronor	67 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	35 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	2 100
Summa kronor		104 100;

2) till *Lantbruksattachéer: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 104 100.

[10.] **8. Lantbruksattachéer: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 30 000 kronor, varav 100 kronor disponeras för sjukvård m. m. och 29 900 kronor för resekostnader och expenser. Kungl. Maj:t har föreskrivit, att för resekostnader och expenser må utgå högst 10 000 kronor till lantbruksattachén i London och högst 4 000 kronor till lantbruksrepresentanten i Washington.

I skrivelse den 24 september 1946 har *lantbruksattachén i London* hemställt, att det till honom för resekostnader och expenser utgående beloppet måtte höjas till 12 000 kronor. Till stöd härför har anförts, att det för ifrågavarande ändamål disponerade beloppet från och med år 1942 med hänsyn till den under krigets första skede inskränkta verksamheten nedsatts från 12 000 till 10 000 kronor. Sedan krigsslutet hade emellertid arbetet inom lantbruksavdelningen vid beskickningen i London uppnått minst samma omfattning som före kriget, varjämte kostnaderna för skrivhjälp m. m. ökat.

*Departements-
chefen.*

Jag vill icke motsätta mig att det för lantbruksattachéns i London resor och expenser beräknade beloppet höjes från 10 000 till 12 000 kronor. Med hänsyn till lantbruksrepresentantens i Washington vidsträckta verksamhetsfält — han har förutom sitt egentliga arbetsområde, Amerikas förenta stater, att såvitt möjligt även följa förhållandena inom jordbruksnäringen i övriga länder å den amerikanska kontinenten — synes det för bestridande av hans resor och expenser bestämda beloppet, 4 000 kronor, för knappt. Jag anser mig därför böra föreslå, att ytterligare 10 000 kronor beräknas för ändamålet. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (30 000 + 2 000 + 10 000 =) 42 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat rörande anslagets användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksattachéer: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 42 000.

C. Lantbruksakademien m. m.

[11.] 1. **Lantbruksakademien: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 17 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 10 maj 1946 fastställt dels personalförteckning för lantbruksakademien (statsliggaren s. 737), dels ock följande avlöningsstat för akademien:

Avlöningsstat.

Utgifter.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 20 500
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 3 000
	Summa kronor 23 500

Särskilda uppbördsmedel.

Av lantbruksakademiens medel	kronor 6 500
	Nettoutgift kronor 17 000.

Lantbruksakademien har i skrivelse den 30 augusti 1946 hemställt, att anslaget måtte uppföras med oförändrat belopp för nästa budgetår.

På grund av genomförandet av den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst m. fl. bör posten avlöningar till ordinarie tjänstemän uppräknas med 9 000 kronor till 29 500 kronor. För rörligt tillägg torde böra beräknas 1 800 kronor. Posten särskilda uppbördsmedel synes böra upptagas med oförändrat belopp av 6 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna följande avlöningsstat för lantbruksakademien, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

Utgifter.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 29 500
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 1 800
	Summa kronor 31 300

Särskilda uppbördsmedel.

Av lantbruksakademiens medel	kronor 6 500
	Nettoutgift kronor 24 800;

2) till *Lantbruksakademien: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 24 800.

[12.] **2. Lantbruksakademien: Bidrag till museum, bibliotek m. m.** För detta ändamål har för innevarande budgetår uppförts ett i förhållande till nästföregående budgetår med 5 000 kronor förhöjt anslag av 17 000 kronor. Av anslaget äro 5 000 kronor avsedda för bestridande av kostnader för komplettering av bibliotekets samlingar. Kungl. Maj:t har den 10 maj 1946 fastställt inkomst- och utgiftsstat för lantbruksakademien för budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 737).

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *lantbruksakademien* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag å 20 400 kronor, varav 15 400 kronor såsom bidrag för täckande av akademiens reguljära utgifter och 5 000 kronor för fortsatt komplettering av akademiens bibliotek. Akademien har härvid anført, att till akademien nu utgående bidrag å 12 000 kronor för täckande av dess reguljära utgifter före kriget upptagits till 15 400 kronor. Då akademien under de senaste åren till följd av prisstegringar och ökade löneutgifter haft ett driftunderskott å tillhoppa 26 000 kronor och då det kapital, varöver akademien fritt förfogade, nu uppginge till endast 1 500 000 kronor, syntes det akademien rimligt att statsbidraget till reguljära utgifter höjdes till samma belopp, som det haft före kriget.

I remissutlåtande den 9 september 1946 har *statskontoret* — under erinran att anslaget för innevarande budgetår uppräknats med 5 000 kronor i förhållande till budgetåret 1945/46 — förklarat sig icke kunna tillstyrka en ytterligare höjning av detsamma.

*Departements-
chefen.*

Förevarande anslag synes även för nästa budgetår böra upptagas med 17 000 kronor. Av detta belopp torde 5 000 kronor få avses för bestridande av kostnader för kompletteringar av bibliotekets samlingar. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksakademien: Bidrag till museum, bibliotek m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett
anslag av kronor 17 000.

[13.] **3. Bidrag till lantbruksakademien för bestridande av kostnaderna för jordbrukets forskningsråd m. m.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 34 500 kronor. Kungl. Maj:t har den 10 maj 1946 meddelat bestämmelser angående anslagets användning (statsliggaren s. 738).

I skrivelse den 30 augusti 1946 har *lantbruksakademien* med överlämnande av en av jordbrukets forskningsråd gjord framställning hemställt om ett för nästa budgetår med 12 500 till 47 000 kronor förhöjt anslag. Ökningen, som helt hänför sig till posten övrig arbetskraft å rådets kansli, särskilda utredningar, reseersättningar och expenser m. m., avser en höjning av den däri ingående delposten reseersättningar, vilken för närvarande är beräknad till 1 500 kronor, till 14 000 kronor. Beträffande beräkningarna av det ökade medelsbehovet har *jordbrukets forskningsråd* i sin framställning anført i huvudsak följande.

Reseersättningarna till ledamöterna vid ett sammanträde med rådet uppgå till minst 700 kronor och vid ett sammanträde med arbetsutskottet till omkring 300 kronor. Genom att rådet i görligaste mån lagt sina sammanträden så, att för vissa ledamöter halva resekostnaden betalats av annan myndighet, ha de för rådets och arbetsutskottets sammanträdesresor samt vissa andra resor utgående ersättningarna under budgetåret 1945/46 kunnat begränsas till 5 771 kronor. Med utgångspunkt härifrån har rådet beräknat kostnaderna för dessa resor till 5 800 kronor.

Kostnaderna för ledamöternas resor till rådets och arbetsutskottets sammanträden utgöra emellertid endast en del av de resekostnader, som vid full verksamhet komma att belasta rådets budget. Härvid tillkomma nämligen kostnaderna för resor i samband med lagringsforskningskommitténs sammanträden, sammanträden med de subkommittéer, vilka inom lagringsforskningskommittén handhava olika forskningsområden, konferenser, till vilka rådet kallat utom detsamma stående forskare och andra sakkunniga, samt inspektion av fältförsök och forskningsarbeten, till vilka rådet anvisat medel. Då kostnaderna för här berörda resor kunna uppskattas till 8 200 kronor bör posten reseersättningar upptagas till 14 000 kronor.

Statskontoret har i remissutlåtande den 9 september 1946 anfört, att ämbetsverket för sin del icke kunde förorda en större höjning av bidraget till resekostnaderna än till 7 000 kronor.

Med hänsyn till vad i ärendet anförts torde en viss höjning av ifråga-
varande anslag vara erforderlig. Jag vill därför förorda, att posten övrig ar-
betskraft å rådets kansli, särskilda utredningar, reseersättningar och expen-
ser m. m. uppräknas med 5 500 kronor för att möjliggöra en höjning av den
däri ingående delposten reseersättningar till 7 000 kronor. Anslaget skulle
sålunda behöva uppföras med $(34\,500 + 5\,500 =)$ 40 000 kronor. Det torde
få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela närmare föreskrifter
rörande dispositionen av anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t
mätte föreslå riksdagen

Departement-
chefen.

att till *Bidrag till lantbruksakademien för bestridande av kostnaderna för jordbrukets forskningsråd m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 40 000.*

[14.] **4. Främjande av forskning på jordbrukets område m. m., reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kronor. Anslaget disponeras av jordbrukets forskningsråd för främjande av forskning på jordbrukets och angränsande områden samt lagringsforskning.

I skrivelse den 28 augusti 1946 har *jordbrukets forskningsråd* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 300 000 kronor, därav 200 000 kronor för forskning på jordbrukets och trädgårdsodlingens område och 100 000 kronor för lagringsforskning. Forskningsrådet har i skrivelsen såsom motivering till framställningen anfört exempel på ett flertal aktuella forskningsuppgifter berörande jordbruksnäringen.

Statskontoret har i remissutlåtande den 9 september 1946 — under erinran att ifrågavarande anslag för innevarande budgetår höjts med 100 000 kronor i förhållande till budgetåret 1945/46 — förklarat sig icke kunna förorda en ytterligare uppräknings av anslaget för nästkommande budgetår.

I remissyttrande den 30 september 1946 har *lantbruksstyrelsen* föreslagit, att för ifrågavarande ändamål måtte för nästa budgetår anvisas ett oförändrat anslag av 200 000 kronor. Styrelsen har därvid framhållit att, även om vissa skäl kunde motivera en uppräknings av anslaget, ytterligare erfarenhet rörande behovet av medel för ändamålet syntes erforderlig, innan en höjning av anslaget skedde. I anslutning härtill har *lantbruksstyrelsen* anför, att medel från ifrågavarande anslag icke syntes böra tagas i anspråk för allmänna höjningar av anslag till forskningsinstitutioner, vilkas anslagsfrågor i särskild ordning vore föremål för statsmakternas prövning.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till betydelsen av att forskningen på jordbrukets område erhåller ett stöd, som gör det möjligt för densamma att i ännu högre grad än hittills bidra till näringens vidare utveckling och framåtskridande, vill jag icke motsätta mig en uppräknings av förevarande anslag. Jag anser mig dock icke kunna tillstyrka, att högre belopp än 250 000 kronor anvisas för ändamålet. Det torde få ankomma på jordbrukets forskningsråd att besluta i vilken utsträckning medlen skola användas för främjande av forskning på jordbrukets och trädgårdsodlingens område eller för främjande av lagringsforskning. Såsom *lantbruksstyrelsen* framhållit synas medel från anslaget icke böra tagas i anspråk för allmänna höjningar av anslag till forskningsinstitutioner, vars äskanden i särskild ordning komma under statsmakternas prövning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av forskning på jordbrukets område*
m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 250 000.

[15.] 5. **Statens växtskyddsanstalt: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 205 400 kronor. Kungl. Maj:t har dels den 4 maj 1945 fastställt personalförteckning för statens växtskyddsanstalt (statsliggaren s. 738), dels ock den 10 maj 1946 följande avlöningsstat för anstalten:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	38 300
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	»	141 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	24 700

Summa kronor 205 400.

Jag torde här få erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 10 maj 1946 anbefallt lantbruksstyrelsen att verkställa utredning rörande behovet av filialer till växtskyddsanstalten ävensom arbetsfördelningen mellan anstalten och filialerna, de senares verksamhetsområden samt behovet av arbetskraft m. m.

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *styrelsen för statens växtskyddsanstalt* hemställt, att ifrågavarande anslag måtte för nästa budgetår uppföras med 229 400 kronor. Av det beräknade medelsbehovet avse 41 300 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 1 000 kronor arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, 160 000 kronor avlöningar till icke-ordinarie personal samt 27 100 kronor rörligt tillägg. Ur innehållet i framställningen må här återgivas följande.

Ökningen under ordinarieposten, 3 000 kronor, har föranletts av att styrelsen föreslagit återbesättande av den i personalförteckningen upptagna befattningen såsom kontorsbiträde i lönegrad A 4, vilken befattning sedan år 1939 hållits vakant med ett kontorsbiträde i lönegrad Ex 4 såsom ersättare. Styrelsen har anfört, att det numera befunnits omöjligt att erhålla kompetent ersättare, vilket medfört att anstaltens chef i avsevärd omfattning nödgats utföra de uppgifter, som åvila biträdet.

Icke-ordinarieposten har ökats med 18 600 kronor. För uppflyttning av fyra befattningar såsom laboratoriebiträde i lönegrad Ex 4 till lönegrad Eo 7, två dylika befattningar i lönegrad Ex 4 till lönegrad Eo 4 och två tjänster såsom kontorsbiträde i lönegrad Ex 4 till lönegrad Eo 4 ha sålunda beräknats ($2\,900 + 400 + 400 =$) 3 700 kronor. Vidare har styrelsen upptagit ett belopp av 5 600 kronor för överförande å styrelsens avlöningsanslag med placering i lönegrad Eo 4 av två befattningar såsom laboratoriebiträde, vilka hittills avlönats från anslaget till Bekämpande av växtsjukdomar. För uppdelning av en befattning såsom laboratorie- och kontorsbiträde i lönegrad Eo 4 vid Alnarpsfilialen i två tjänster, den ena såsom laboratoriebiträde i lönegrad Eo 7 och den andra såsom kontorsbiträde i lönegrad Eo 4, ha avsetts 2 500 kronor. Till avlöning av aspiranter vid anstalten ha beräknats 6 000 kronor. Därjämte har på grund av löneklassförändringar beräknats en höjning med 3 500 kronor. Utgiftsökningen uppgår således till 21 300 kronor. Å andra sidan har icke-ordinarieposten minskats med 2 700 kronor, motsvarande avlöning till ett kontorsbiträde i lönegrad Ex 4.

Till motivering av förslagen om uppflyttning av sex befattningar såsom laboratoriebiträde och två såsom kontorsbiträde samt överförande å styrelsens avlöningsanslag av två tjänster, vilka nu avlönas från anslaget till Bekämpande av växtsjukdomar, har styrelsen anfört, att skapandet av bättre avlöningsförhållanden för ifrågavarande personal vore en åtgärd, som icke tålde uppskov med hänsyn till rådande konkurrens om arbetskraft, samt att stadigvarande behov av samtliga dessa befattningar föreläge. Styrelsen har vidare i fråga om laboratoriebiträdena uttalat, att väsentliga olikheter förefunnnes mellan de olika befattningarna såväl med hänsyn till arbetsuppgifter som erforderlig utbildning. Beträffande fyra av befattningarna vore fråga om krävande arbeten, som närmast kunde rubriceras såsom assistentarbeten, varför en placering av dessa befattningar i lönegrad Eo 7 vore motiverad. Förslaget om uppdelning av befattningen såsom laboratorie- och kontorsbiträde vid Alnarpsfilialen har motiverats med att verksamheten vid denna filial ökat i betydande grad. I fråga om förslaget att 6 000 kronor skulle anvisas för avlöning av aspiranter vid anstalten har styrelsen anfört, att det vid behov av nyanställning av personal särskilt inom grupperna assistenter och

laboratoriebiträden ofta varit svårt att finna sökande med tillräcklig kompetens och att det därför vore värdefullt om möjligheter funnes att under begränsad tid utbilda aspiranter, som hade för avsikt att söka befattning vid anstalten.

Lantbruksstyrelsen har i remissutlåtande den 30 september 1946 anfört bland annat följande.

Med hänsyn till de pågående utredningarna finner lantbruksstyrelsen, att förändringar i anstaltens personalstat nu så vitt möjligt böra undvikas. För att tillgodose anstaltens framtida behov utav kvalificerad biträdespersonal synes det emellertid angeläget, att de av anstaltsstyrelsen föreslagna förbättringarna beträffande anställningsvillkoren för en del av denna personal redan nu genomföras.

Lantbruksstyrelsen förordar sålunda, att sex extra laboratoriebiträdesbefattningar och två extra kontorsbiträdesbefattningar ombildas till extra ordinarie befattningar, varvid av laboratoriebiträdena tre böra hänföras till lönegrad Eo 7 och tre till lönegrad Eo 4. De båda laboratoriebiträden, vilka under innevarande budgetår avlönas genom medel från förslagsanslaget till bekämpande av växtsjukdomar, synas enligt lantbruksstyrelsens mening visserligen böra avlönas genom medel från anstaltens avlöningsanslag men, i avvaktan på ökad erfarenhet rörande behovet av ifrågavarande befattningar, för nästkommande budgetår icke givas extra ordinarie anställning utan i stället placeras en i lönegrad Ex 7 och en i lönegrad Ex 4.

Anstaltsstyrelsens övriga förslag finner lantbruksstyrelsen välgrundade, varför lantbruksstyrelsen vill förorda desammas genomförande.

I remissutlåtande den 9 september 1946 har *statskontoret* beträffande växtskyddsanstaltens avlöningsanslag anfört följande.

Statskontoret vill icke motsätta sig förslaget om återbesättning av den kontorsbiträdestjänst i lönegrad A 4 som sedan år 1939 hållits vakant. Ämbetsverket har ej heller något att erinra mot att två tekniska biträden överflyttas från förslagsanslaget till Bekämpande av växtsjukdomar till anstaltens avlöningsstat. Statskontoret vill för övrigt ifrågasätta om icke till anstaltens stat böra överflyttas samtliga befattningshavare, vilkas avlöning utgår från detta anslag, vare sig anställningen är av tillfällig eller mera stadigvarande karaktär.

Förslaget att bereda extra ordinarie anställning åt de två nämnda tekniska biträdena liksom åt sex tekniska biträden och två kontorsbiträden, för närvarande placerade i lönegraden Ex 4, giver icke ämbetsverket anledning till erinran, därest behovet av dessa tjänster skulle anses vara av stadigvarande natur. I avvaktan på resultatet av den undersökning, som för närvarande pågår inom 1944 års personalutredning rörande anställningsförhållandena beträffande personal med viss teknisk utbildning, anser sig ämbetsverket emellertid icke kunna tillstyrka, att fyra av förenämnda tekniska biträden inordnas i lönegrad Eo 7. Nämnda befattningar torde i likhet med vad som föreslagits beträffande de övriga biträdestjänsterna tills vidare böra placeras i lönegrad Eo 4.

Statskontoret kan icke tillstyrka den utökning av personalorganisationen som ett bifall till förslaget om särskilda medel för avlöande av aspiranter skulle medföra. Aspirantfrågan synes ämbetsverket böra kunna lösas inom ramen av eljest till förfogande ställda medel.

Allmänna lönenämnden har i remissutlåtande den 24 september 1946 uttalat, att nämnden icke funnit anledning till erinran mot att den vakanta kontorsbiträdesbefattningen återbesattes. I fråga om anstaltsstyrelsens förslag att den vid anstalten anställda biträdespersonalen skulle överföras på extra ordinarie stat, har lönenämnden hänvisat till att nämnden i remissutlåtande den 27 september 1945 över styrelsens anslagsäskanden för innevarande budgetår uttalat, att förevarande personal i sinom tid borde beredas extra ordinarie anställning, om behovet av tjänstemännen vore av stadigvarande natur, men tillika erinrat att tre laboratoriebiträden, som genom avlagda examina kvalificerat sig för mera krävande arbeten, icke vore svenska medborgare. Förslaget, att fyra laboratoriebiträdestjänster skulle uppflyttas från 4 till 7 lönegraden, har lönenämnden såtillvida tillstyrkt, att två befattningar enligt nämndens mening borde uppföras i sistnämnda lönegrad.

I avvaktan på ställningstagandet till de förslag, som kunna komma att fram-
läggas av den pågående utredningen rörande behovet av filialer till växt-
skyddsanstalten, torde försiktighet böra iakttagas i fråga om förändringar
i anstaltens personalstat. Med hänsyn till vad styrelsen för anstalten anfört
anser jag mig emellertid böra tillstyrka en viss förbättring av anställnings-
och avlöningsförhållandena för den lägre tekniska biträdespersonalen. Jag
finner mig sålunda böra förorda, att sex laboratoriebiträdestjänster vid huvudanstalten överföras till extra ordinarie stat och att de två laboratoriebiträden, vilka avlönas från anslaget till bekämpande av växtsjukdomar, överflyttas till anstaltens stat. Vad angår lönegradsplaceringen av ifrågavarande personal har anstaltsstyrelsen föreslagit, att fyra av befattningarna skulle uppflyttas till lönegrad Eo 7 och att de övriga skulle inplaceras i lönegrad Eo 4. Emellertid synes enligt min mening vara till fyllest, att två av tjänsterna uppflyttas till lönegrad Eo 7 och fyra inplaceras i lönegrad Eo 4 samt de två laboratoriebiträdestjänster, vilka enligt vad jag nyss förordat skola överflyttas till anstaltens avlöningsstat, tills vidare hänföras till lönegrad Ex 4.

Förslagen om återbesättande av den i personalförteckningen upptagna kontorsbiträdesbefattningen i lönegrad A 4 och uppflyttning av två kontorsbiträdestjänster synas böra prövas i anslutning till regleringen av befodringsgången för biträdespersonalen.

I betraktande av vad anstaltsstyrelsen anfört rörande verksamheten vid filialen i Alnarp vill jag tillstyrka styrelsens förslag om en uppdelning av den till filialen knutna befattningen såsom laboratorie- och kontorsbiträde i lönegrad Eo 4 på två befattningar, varav en såsom laboratoriebiträde och en såsom kontorsbiträde. Härvid torde den förra befattningen böra hänföras till lönegrad Eo 4 och den senare till lönegrad Ex 2.

Förslaget att under förevarande anslag skulle beräknas medel för avlöande av aspiranter till befattningar vid anstalten kan jag däremot icke biträda.

Anslaget till avlöningar vid statens växtskyddsanstalt skulle sålunda för nästa budgetår komma att erhålla följande utseende.

Departements-
chefen.

Anslagsposterna avlöningar till ordinarie tjänstemän och arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, skulle upptagas med oförändrade belopp av respektive 38 300 kronor och 1 000 kronor. Icke-ordinarieposten skulle på grund av de av mig i det föregående förordade förslagen rörande den lägre biträdespersonalen vid huvudanstalten och filialen i Alnarp samt med hänsyn till beräknade löneklassförändringar höjas med ett belopp av $(9\,100 + 3\,500 =)$ 12 600 till 154 000 kronor. För rörligt tillägg skulle beräknas 26 600 kronor.

På grund av regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen, som föranleder att kontorsbiträdesbefattningen i lönegrad A 4 bör återbesättas och att en kontorsbiträdestjänst i lönegrad Ex 4 överföres till ordinarie stat, bör ordinarieposten uppräknas med 6 200 kronor till 44 500 kronor och icke-ordinarieposten minskas med 5 100 kronor till 148 900 kronor.

Genomförandet av den allmänna löne regleringen för befattningshavare i statens tjänst m. fl. medför att ordinarieposten uppräknas med 19 600 kronor till 64 100 kronor och icke-ordinarieposten med 84 700 kronor till 233 600 kronor. För rörligt tillägg synas böra beräknas 17 900 kronor.

Riksdagens medgivande torde böra inhämtas att i personalförteckningen för statens växtskyddsanstalt vidtaga de ändringar, som föranledas av det förut återgivna förslaget om överförande å ordinarie stat av en kontorsbiträdestjänst.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) medgiva att i personalförteckningen för statens växtskyddsanstalt må vidtagas de ändringar, som föranledas av nyssnämnda förslag om överförande å ordinarie stat av en kontorsbiträdestjänst;

2) godkänna följande avlöningsstat för statens växtskyddsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	64 100
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	1 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal ..	»	233 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	17 900
Summa kronor		316 600;

3) till Statens växtskyddsanstalt: Avlöningar för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 316 600.

[16.] **6. Statens växtskyddsanstalt: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår upptaget med 73 000 kronor. Kungl. Maj:t har den 10 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för växtskyddsanstalten (statsliggaren s. 739).

I skrivelse den 27 augusti 1946 har *styrelsen för statens växtskyddsanstalt* hemställt om ett anslag av 97 000 kronor för nästa budgetår. Enligt styrelsens beräkningar skulle utgifterna i förhållande till löpande budgetår stiga med 24 000 kronor till 108 000 kronor, medan inkomsterna i form av särskilda uppbördsmedel skulle bibehållas vid oförändrat belopp av 11 000 kronor. Av sistnämnda belopp ha liksom under detta budgetår 8 000 kronor beräknats inflyta som inkomst av bekämpningsmedelskontrollen och 3 000 kronor som inkomst av försålda publikationer, produkter m. m. Beträffande styrelsens beräkning av de olika utgiftsposterna må anföras följande.

Posten reseersättningar har höjts med 2 900 kronor till 15 000 kronor. Såsom skäl för höjningen har styrelsen framhållit, att ifrågavarande anslagspost tillmätts så snävt, att önskvärda resor av sparsamhetsskäl ibland måste åsidosättas. Posten övriga expenser har uppräknats med 5 500 kronor till 21 000 kronor. Av ökningen ha 2 500 kronor beräknats för bokinköp och bokbindning samt anskaffande och underhåll av kontorsmaskiner samt 3 000 kronor för anskaffande av möbler till de tre rum, som hölle på att inredas för filialen i Alnarp. På grund av nyanskaffning av två automobiler har posten skatter och onera höjts med 700 kronor till 1 500 kronor. I fråga om posten instrument och apparatur har styrelsen hemställt, att densamma måtte höjas från 2 000 kronor till 8 000 kronor. Ökningen har motiverats med att de under de senaste budgetåren för ändamålet anvisade medlen ej medgivit några egentliga nyanskaffningar, varför en kännbar brist på framför allt mikroskop uppstått. Härtill komme att priserna på instrument sedan krigsutbrottet stigit med flera hundra procent. Beträffande arbetskostnaderna har styrelsen framhållit, att en medelsökning vore nödvändig till följd av höjda löner och ökat behov av arbetskraft. Därest emellertid särskilda medel anvisades för inköp av en jordfräs, vilket styrelsen ville föreslå, skulle medelsbehovet för arbetskostnaderna kunna begränsas till 19 000 kronor, eller 4 600 kronor mer än som innevarande budgetår avsetts för ändamålet. Kostnaderna för anskaffande av en jordfräs ha beräknats till 4 000 kronor. Skulle medel härför icke anvisas, borde enligt styrelsens mening arbetskostnaderna upptagas till 20 000 kronor. Till diverse omkostnader har styrelsen slutligen upptagit ett med 300 kronor till 500 kronor förhöjt belopp.

Lantbruksstyrelsen har i remissutlåtande den 30 september 1946 icke funnit anledning till erinran mot anstaltsstyrelsens beräkning av omkostnadsanslaget. Samtidigt har lantbruksstyrelsen betonat vikten av att tillräckligt anslag till reseersättningar ställdes till växtskyddsanstaltens förfogande.

I remissutlåtande den 9 september 1946 har *statskontoret* yttrat följande.

Då belastningen å anslagsposten reseersättningar för budgetåret 1945/46 endast uppgått till 9 703 kronor och Kungl. Maj:t för övrigt äger medgiva, att posten må överskridas, därest behov härav skulle visa sig uppstå, anser statskontoret, att denna anslagspost för budgetåret 1947/48 bör upptagas med oförändrat belopp. Däremot vill ämbetsverket med hänsyn till vad anstalten därom anfört icke motsätta sig en uppräkning av delposten till öv-

riga expenser. Posten synes dock kunna begränsas till 17 000 kronor. I den mån behov av möbler och armatur för filialen i Alnarp uppstår, torde enligt ämbetsverkets mening särskild framställning härom böra göras.

*Departements-
chefen.*

I anslutning till vad anstaltsstyrelsen anfört anser jag mig böra förorda, att anslagsposterna skatter och onera, arbetskostnader samt diverse omkostnader för nästa budgetår upptagas med av styrelsen föreslagna belopp, eller respektive 1 500, 19 000 och 500 kronor. Detta innebär sålunda, att nämnda poster uppräknats med respektive 700, 4 600 och 300 kronor. Jag har icke någon erinran mot att i enlighet med styrelsens förslag ett belopp av 4 000 kronor anvisas för inköp av en jordfräs med hänsyn till den arbetskostnadsbesparing som härigenom ansetts kunna möjliggöras. Vad angår anslagsposterna till övriga expenser samt instrument och apparatur torde en viss förhöjning av desamma vara erforderlig. Det synes emellertid tillräckligt, att dessa poster ökas med 1 500 respektive 1 900 kronor till 17 000 respektive 3 900 kronor. Däremot finner jag i anslutning till vad statskontoret framhållit någon uppräknings av anslagsposten för reseersättningar icke behöva ske. Denna post torde därför böra upptagas med oförändrat belopp av 12 100 kronor.

Till omkostnader vid växtskyddsanstalten skulle följaktligen behöva anvisas ett anslag av $(73\,000 + 700 + 4\,600 + 300 + 4\,000 + 1\,500 + 1\,900 =)$ 86 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat för anslaget användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens växtskyddsanstalt*: *Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av .. kronor 86 000.

D. Undervisningsanstalter för jordbruk och lantmannanäringar m. m.

[17.] 1. **Lantbrukshögskolan: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 049 500 kronor. Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 för lantbrukshögskolan fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 740), dels ock följande

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	351 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	146 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	449 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	101 900

Summa kronor 1 049 500.

Jag torde i detta sammanhang få erinra om styrelsens för lantbrukshögskolan med skrivelse den 12 juli 1946 framlagda förslag om provisoriska åtgärder för möjliggörande av en utökning av det årliga antalet studerande vid högskolan. Förslaget, som omfattade de närmaste tre åren, innebar i huvudsak, att tills vidare från och med hösten 1946 vid högskolan skulle mottagas 50 i stället för såsom under de senaste åren 30 studerande om året. På grundval av styrelsens förslag hemställde Kungl. Maj:t i proposition nr 311 till 1946 års riksdag (bil. 7, p. 2), att åtgärder måtte få vidtagas för en omedelbar ökning av elevantalet vid lantbrukshögskolan. Samtidigt uttalades emellertid, att för det dåvarande anledning icke syntes föreligga att taga ståndpunkt till högskolestyrelsens förslag i vidare mån än detsamma avsåge budgetåret 1946/47. I anslutning härtill föreslog Kungl. Maj:t, att antalet studerande vid högskolan under nämnda budgetår skulle ökas i den omfattning som nyss sagts samt att viss ytterligare härav betingad personal skulle under samma budgetår anställas vid högskolan. I skrivelse den 30 november 1946, nr 515, biföll riksdagen propositionen. Sedermera har Kungl. Maj:t för att möjliggöra ifrågavarande personalutvidgning genom beslut den 6 december 1946 medgivit lantbrukshögskolan att överskrida arvodes- och icke-ordinarieposterna i avlöningsstaten för innevarande budgetår med respektive 47 300 kronor och 2 400 kronor.

I skrivelse den 22 augusti 1946 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett med 360 500 kronor till 1 410 000 kronor förhöjt avlöningsanslag. Av det beräknade beloppet avse 441 800 kronor avlöningar till ordinarie tjänstemän, 351 800 kronor arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 498 500 kronor avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt 117 900 kronor rörligt tillägg.

Högskolestyrelsen har i sin skrivelse, under hänvisning till sitt förenämnda förslag om utökning av det årliga elevantalet vid högskolan, äskat medel till de för budgetåret 1947/48 erforderliga åtgärder, vilka föränledas av nämnda förslag. Härtill torde jag emellertid få återkomma i det följande. Vidare har styrelsen framlagt förslag om inrättande av ett flertal nya befattningar samt om uppflyttning i högre lönegrad av vissa befattningshavare m. m. Rörande dessa förslag må ur skrivelsen här återgivas i huvudsak följande.

Styrelsen har föreslagit, att ur den nuvarande professuren i lantbruks-ekonomi med marknadslära sistnämnda ämne skulle utbrytas samt en särskild *professur i marknadslära* i lönegrad A 30 inrättas. Till motivering härför har styrelsen anført, att de ekonomiska ämnena vid högskolan ur såväl undervisnings- som forskningssynpunkt vore alltför knapphändigt tillgodosedda. Enligt styrelsens mening borde det ekonomiska ämnesområdet tilldelas tre professurer, nämligen en i lantbruksekonomi, en i nationalekonomi och jordbrukspolitik samt en i marknadslära. Då emellertid socialvetenskapernas ställning vid universitet och högskolor vore föremål för utredning och frågan om särskild företrädare för ämnet nationalekonomi vid lantbrukshögskolan syntes böra behandlas i nämnda sammanhang, har styrelsen inskränkt sig till att föreslå nyinrättande av en professur i marknadslära. Såsom ytterligare personal vid den nya institutionen har styrelsen ansett böra anställas en assistent med arvode av 7 200 kronor och ett kontorsbiträde i lönegrad Eo 4, varjämte för tillfällig arbetskraft borde beräknas 1 500 kronor. Beträffande den lantbruksekonomiska institutionen har styrelsen uttalat, att en förstärkning med en förste assistent i lönegrad Eo 21 och ett kontorsbiträde i lönegrad Eo 4 vore nödvändig för både forskning och undervisning. Slutligen har styrelsen i förevarande sammanhang föreslagit, att undervisningen i lantbruksbokföring skulle ökas från 40 till 50 reducerade timmar ävensom att från och med nästa budgetår undervisning skulle meddelas i affärsbokföring under 25 reducerade timmar.

Vidare har högskolestyrelsen hemställt, att en *professur i växtpatologi* i lönegrad A 30 skulle inrättas. Styrelsen har härvid framhållit att, därest lantbrukshögskolan skulle kunna fylla sin uppgift såsom en vetenskaplig anstalt, högskolan också måste ha möjligheter att meddela undervisning och bedriva forskning inom ett så viktigt ämne som växtpatologi. För närvarande handhades undervisningen i detta ämne blott av två speciallärare, en i växtsjukdomslära och en i lantbrukszoologi, och någon forskning bedreves icke i ämnet vid någon högskoleinstitution. En dylik ordning har högskolestyrelsen ansett i hög grad otillfredsställande. Emellertid har styrelsen kunde bliva besatt, de båda speciallärararvodena tills vidare borde kvarstå å högskolans stat.

Under framhållande av att det icke vore möjligt för föreståndaren för institutionen för växtodlingslära att medhinna såväl undervisning som försöks- och forskningsverksamhet på ifrågavarande område har högskolestyrelsen föreslagit, att vid institutionen måtte inrättas en *laboratorsbefattning i växtodlingslära* med placering i lönegrad A 26.

För att möjliggöra upptagande av *forskningsverksamhet på torrläggningens område* har högskolestyrelsen hemställt, att vid hydrotekniska institutionen skulle anställas en särskild befattningshavare, benämnd laborator, med ett arvode av 12 000 kronor för år. Enligt förslag av styrelsen borde härjämte vid nyssnämnda institution inrättas en förste assistentbefattning i lönegrad Eo 21 för forskning och försök rörande bevattning inom jordbruket.

I fråga om *bibliotekariebefattningen* har högskolestyrelsen förnyat sitt föregående år framlagda förslag, att densamma skulle uppflyttas från lönegrad A 24 till lönegrad A 26. Såsom skäl för detta förslag har styrelsen bland annat erinrat att vid 1946 års riksdag en dylik uppflyttning ägt rum av musikaliska akademins bibliotekariebefattning, vilken beträffande kvalifikationer och arbetsuppgifter finge anses jämförlig med bibliotekarietjänsten vid högskolan. I detta sammanhang har högskolestyrelsen vidare förordat, att med hänsyn till arbetsbelastningen å biblioteket en kansliskrivarbefattning i lönegrad Eo 11 inrättades därstädes.

Enligt vad högskolestyrelsen anfört hade behovet av *docentslipendier* vid högskolan ökat på grund av att institutionsföreståndarnas arbetskraft toges i anspråk av talrika nytillkommande arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill har styrelsen föreslagit, att antalet dylika stipendier skulle höjas från fyra till sex. Styrelsen har i detta sammanhang vidare ifrågasatt, att vid högskolan skulle inrättas två *forskarstipendier* för att bereda möjlighet för kvalificerade yngre forskare att helt ägna sig åt vetenskaplig behandling av för jordbrukets framåtskridande viktiga problem. Forskarstipendierna ha ansetts böra upptagas med samma belopp som vid universiteten, eller ett vart med 8 200 kronor.

Under hänvisning till vad högskolestyrelsen föreslagit i sin till Kungl. Maj:t överlämnade utredning rörande inrättande av en *försöksgård på Gotland* har styrelsen hemställt, att från och med nästa budgetår skulle inrättas två befattningar såsom föreståndare i lönegrad Eo 24 respektive förste assistent i lönegrad Eo 21 vid nämnda försöksgård.

I stället för två nu arvodesavlönade assistenter, en vid institutionen för husdjurens utfodring och skötsel och en vid institutionen för systematisk botanik och ärftlighetslära, har högskolestyrelsen ansett två *förste assistentbefattningar* i lönegrad Eo 21 böra inrättas. Detta vore, framhåller styrelsen, nödvändigt med hänsyn till de ökade anspråk som måste ställas på dessa befattningshavares kvalifikationer ävensom till omfattningen av arbetet å institutionerna i fråga. Sistnämnda skäl har även föranlett styrelsen att föreslå anställande av en arvodesavlönad assistent vid institutionen för husdjurens anatomi och fysiologi.

Högskolestyrelsen har vidare ansett sig böra föreslå, att de nuvarande *assistentarvodena* å 6 000 kronor från och med nästa budgetår skulle höjas till 7 200 kronor eller samma belopp som utgår till motsvarande befattningshavare vid universiteten. Härvid har styrelsen framhållit, att ifrågavarande arvoden visserligen uppräknats från 4 800 till 6 000 kronor så sent som den 1 juli 1945, men att denna uppräkning tydligen icke varit tillräcklig. Det hade nämligen allttjämt visat sig föreligga betydande svårigheter att vid högskolan anställa och för några år behålla lämpliga agronomer såsom assistenter. En ytterligare höjning av förevarande arvoden vore därför nödvändig.

I anledning av framställningar från ett flertal speciallärare vid högskolan har styrelsen framlagt förslag om höjning jämväl av *speciallärararvodena*. Styrelsen har sålunda föreslagit, att i stället för nu utgående ersättning med 30 kronor per reducerad timme skulle utgå en fast ersättning å nyssnämnda belopp för det antal timmar, som angivits i gällande timplaner, och härjämte 20 kronor för varje reducerad undervisningstimme, som vederbörande speciallärare hölle. Förslaget har motiverats med dels penningvärdets fall dels ock den ökning av flertalet speciallärares arbetsbörda som skett genom att numera samtliga studerande måste undergå tentamen även i de s. k. kursämnena. I detta sammanhang har högskolestyrelsen tillika hemställt, att specialläraren i geologi måtte tillerkännas en årlig ersättning med 500 kronor

för tillsyn och revision av den geologiska studie- och demonstrationssamlingen.

Då det icke vore möjligt för *specialläraren i husbyggnadslära* att medhinna att själv i tillräcklig omfattning lämna handledning vid övningskurserna i ämnet, har högskolestyrelsen ifrågasatt, att denne skulle erhålla biträde av en assistent.

Enligt vad högskolestyrelsen uttalat föreläge vid högskolan stort behov av en *instrumentmakare*. Tidigare hade såsom instrumentmakare anlitats en person, som erhållit betalning från institutionerna för varje särskilt uppdrag, men denne hade numera tillerkänts pension. Styrelsen har ansett, att en utbildad finmekaniker icke kunde förvärfvas för högskolan med mindre att ordinarie anställning i lägst lönegrad A 10 erbjödes.

Högskolestyrelsen har vidare ifrågasatt *överförande å ordinarie stat eller uppflyttning i lönegrad av ett flertal lägre befattningar*. I vissa fall har styrelsen förordat både lönegradsuppflyttning och ordinariesättning. Styrelsen har sålunda föreslagit inplacering av dels en kansliskrivarbefattning i Eo 11 å högskolans kansli i lönegrad A 11, dels en vaktmästarbefattning i Eo 7 vid maskintekniska institutionen i lönegrad A 10, därvid befattningens benämning skulle ändras till montör, dels en kontoristbefattning i Eo 9 å kamrerarkontoret i lönegrad A 9, dels två eldarbefattningar i Eo 6 i lönegrad A 7, dels en förmansbefattning i Eo 6 vid institutionen för växtodlingslära i lönegrad A 7, dels tre institutionsvaktmästarbefattningar i Eo 7 vid institutionerna för marklära, allmän jordbrukslära och mikrobiologi samt två vaktmästarbefattningar i Eo 5 vid hydrotekniska institutionen och baljväxtlaboratoriet i lönegrad A 7, därvid sistnämnda två befattningar skulle omändras till institutionsvaktmästarbefattningar, dels två eldarbefattningar i Eo 5 respektive Ex 5 i lönegrad A 6, dels en befattning som chaufför och gårdskar i Eo 5 i lönegrad A 6, därvid befattningens benämning skulle ändras till chaufför, och dels fyra gårdskarlsbefattningar i Eo 5 i lönegrad A 5. Såsom skäl för dessa förslag har styrelsen i allmänhet åberopat de i förhållande till nuvarande lönegradsplacering kvalificerade arbetsuppgifter, som åvilade befattningshavarna i fråga, samt framhållit, att stadigvarande behov av befattningarna föreläge. Tillika har styrelsen erinrat, att flera av förevarande befattningar vore att betrakta såsom sluttjänster.

Enligt vad högskolestyrelsen föreslagit skulle vid högskolan från och med nästa budgetår *nyinrättas ett antal lägre befattningar*. Sålunda nödvändiggjorde den alltmer utvidgade verksamheten vid institutionerna för systematisk botanik och ärftlighetslära samt för växtodlingslära att vid envar av dessa institutioner anställdes en institutionsvaktmästare i lönegrad Eo 7. Det ökade behovet av biträdespersonal vid olika institutioner samt önskvärdheten av att kunna erbjuda redan befintlig men nu blott arvodesavlönad dylik personal bättre löneställning har föranlett högskolestyrelsen att föreslå dels inrättande av två befattningar såsom djurskötare i lönegrad Eo 5 vid institutionerna för husdjurens utfodring och skötsel samt husdjurens avels- och raslära, en befattning såsom kontorsbiträde i lönegrad Eo 4 vid växtfysiologiska institutionen, två befattningar såsom tekniskt biträde i lönegrad Eo 4 vid institutionerna för systematisk botanik och ärftlighetslära samt husdjurens avels- och raslära ävensom en befattning såsom tekniskt biträde i lönegrad Ex 4 vid lantbrukskemiska institutionen, dels ock uppflyttande av en befattning som tekniskt biträde vid jordbruksförsöksanstalten från lönegrad Ex 4 till lönegrad Eo 4. För att möjliggöra utförande av mindre reparationer å högskolans byggnader har styrelsen förordat inrättande av ytterligare en befattning såsom gårdskar i lönegrad Eo 5.

Vad angår medelsanvisningen för anställande av *tillfällig arbetskraft* har högskolestyrelsen föreslagit höjning av anslagen till baljväxtlaboratoriet,

jordbruksförsöksanstalten samt husdjursförsöksanstalten från respektive 10 000, 6 700 och 12 000 kronor till respektive 12 000, 16 700 och 16 500 kronor. Härigenom skulle möjliggöras viss löneförbättring för ifrågavarande personal samt — vilket särskilt gällde jordbruksförsöksanstalten — erforderlig nyanställning såsom ersättning för tidigare anställda s. k. arkivarbetare, vilka numera entledigats. Härjämte har högskolestyrelsen föreslagit anvisande av ett belopp å 3 000 kronor till lantbrukskemiska institutionen för anställande av ett biträde för provberedningar m. m., varav stort behov föreläge.

Slutligen har högskolestyrelsen framlagt förslag rörande *personliga lönetillägg* åt förste assistenten vid baljväxtlaboratoriet G. Bjälfve och tekniska biträdet vid jordbruksförsöksanstalten G. Junhager. I fråga om Bjälfve har styrelsen uttalat, att denne, som från och med den 1 juli 1941 varit placerad i lönegrad Eo 21, löneklass 23, med hänsyn till att hans ansvar och arbete avsevärt ökats sedan hans löneförmåner fastställdes borde erhålla en höjning av lönen i form av ett personligt lönetillägg av 1 000 kronor för år, ungefärligen motsvarande skillnaden mellan 23 och 24 löneklasserna, inberäknat tillägg. Vad angår Junhager, som är placerad i lönegrad Eo 7, löneklass 6, må erinras, att högskolestyrelsen i anledning av en vid 1946 års riksdag väckt motion angående Junhagers lönegradsplacering avgivit infortrat yttrande till jordbruksutskottet. Med hänvisning till nämnda yttrande, vilket återgivits i jordbruksutskottets utlåtande nr 1/1946 under punkten 17, har högskolestyrelsen förordat, att Junhager finge tillerkännas ett personligt lönetillägg av 500 kronor för år.

Såsom förut antytts har högskolestyrelsen i sin förevarande skrivelse även äskat medel till de kostnader, som under budgetåret 1947/48 föranledas av styrelsens förenämnda förslag rörande provisoriska anordningar för utökning av elevantalet vid högskolan. Styrelsen har sålunda beräknat medel för anställande vid högskolan under nämnda budgetår av ytterligare tre laboratorer, två förste assistenter, sex assistenter, fyra förste amanuenser och viss tillfällig arbetskraft ävensom experter vid undervisning i maskinlära, samtliga med arvode, samt för utökning av vissa av speciallärare hållna undervisningskurser. Beträffande de närmare detaljerna torde jag emellertid få hänvisa till den redogörelse, som lämnats i förut omförmälda proposition nr 311/1946, bil. 7, p. 2. Här må blott framhållas, att vad högskolestyrelsen nu föreslagit innefattar ändring av styrelsens i nämnda proposition återgivna förslag i några hänseenden. Styrelsen har sålunda i anledning av att styrelsen, såsom framgår av den föregående redogörelsen, förordat inrättande av en förste assistentbefattning i lönegrad Eo 21 vid lantbruksekonomiska institutionen minskat antalet arvodesavlönade förste assistenter från tre till två. Vidare har styrelsen ansett förste assistentarvodena böra upptagas med 9 000 i stället för 9 400 kronor med hänsyn till att en vid högskolan redan befintlig förste assistentbefattning vore förenad med ett arvode av förstnämnda belopp. Slutligen har styrelsen i motsats till sitt ursprungliga förslag icke räknat med några kostnader för en assistent åt specialläraren i husbyggnadslära för nästa budgetår.

Beträffande den huvudsakliga skillnaden mellan styrelsens anslagsberäkningar för nästa budgetår och motsvarande beräkningar i statsverkspropositionen för innevarande budgetår må framhållas följande.

Ordinarieposten skulle enligt styrelsens hemställan ökas med 90 400 kronor till 441 800 kronor. Av ökningen avses 20 800, 8 700 och 3 600 kronor för inrättande av två professorsbefattningar samt en laborator- och en instrumentmakarbefattning. För ombildning av en vaktmästarbefattning till en montörsbefattning samt en befattning som chaufför och gårdskarll till en chaufförsbefattning ha upptagits tillhopa 6 600 kronor. Förslagen rörande lönegradsuppflyttning av bibliotekariebefattningen samt lönegradsuppflyttning och ordinariesättning av vissa lägre befattningar ha beräknats medföra en ökning av 50 400 kronor. Återstoden av ökningen, 300 kronor, föranledes av löneklassförändringar.

Arvodesposten har ökats med 204 900 kronor till 351 800 kronor. Å ena sidan ha upptagits 12 000 kronor för arvode till en laborator vid hydrotekniska institutionen, 14 400 kronor för två nya docentstipendier, 4 800 kronor för uppräknig av nuvarande fyra docentstipendier, 16 400 kronor för inrättande av två forskarstipendier, 14 400 kronor för arvoden till två assistenter, varav en vid den ifrågasatta nya institutionen för marknadslära och en vid institutionen för husdjurens anatomi och fysiologi, 10 800 kronor för höjning av assistentarvodena, 1 100 kronor för biträde åt specialläraren i husbyggnadslära, 300 kronor för ytterligare arvode åt specialläraren i lantbruksbokföring, 750 kronor för arvode till en ny speciallärare i affärsbokföring, 15 650 kronor för höjning av speciallärararvodena, 15 200 kronor för avlöningstillägg åt laboratorer, förste assistenter och assistenter, 113 100 kronor i anledning av utökningen av antalet elever vid högskolan samt 100 kronor för vikariatsersättningar. Å andra sidan har ifrågavarande post minskats med 12 000 kronor genom bortfallande av arvoden till två assistenter vid institutionerna för systematisk botanik och ärtflighetslära samt husdjurens utfodring och skötsel, vilka befattningar föreslagits ändrade till förste assistentbefattningar i lönegrad Eo 21, samt med 2 100 kronor på grund av att specialläraren i marknadslära ansetts obehörlig därest en förste assistentbefattning i lönegrad Eo 21 inrättades vid den föreslagna nya institutionen för marknadslära.

Icke-ordinarieposten har ökats med 49 200 kronor till 498 500 kronor. Förstnämnda belopp utgör skillnaden mellan en ökning å 101 800 kronor och en minskning å 52 600 kronor. Ökningen föranledes till ett belopp av 68 700 kronor av de i det föregående återgivna förslagen om uppflyttning av en tjänst såsom tekniskt biträde från lönegrad Ex 4 till lönegrad Eo 4 samt anställande av följande nya befattningshavare, nämligen en försöksgårdsföreståndare i lönegrad Eo 24, fem förste assistenter i lönegrad Eo 21, en kansli-skrivare i lönegrad Eo 11, två institutionsvaktmästare i lönegrad Eo 7, två djurskötare och en gårdskarll i lönegrad Eo 5, tre kontorsbiträden och två tekniska biträden i lönegrad Eo 4 samt ett tekniskt biträde i lönegrad Ex 4. För de ifrågasatta personliga lönetilläggen åt förste assistenten G. Bjälfrve och tekniska biträdet G. Junhager ha upptagits 1 500 kronor och för ytterligare tillfälligt arbetskraft 21 000 kronor. Ökningen av antalet elever vid högskolan har föranlett en uppräknig av ifrågavarande post med 9 800 kronor, varjämte för löneklassförändringar beräknats 800 kronor. Minskningen å 52 600 kronor beror på förut omförmälda förslag rörande ordinariesättning m. m. av vissa lägre befattningshavare.

Posten rörligt tillägg har av högskolestyrelsen med hänsyn till de framtällda förslagen ökats med 16 000 kronor till 117 900 kronor.

Jag torde i detta sammanhang vidare få anmäla, att högskolestyrelsen i förevarande skrivelse vid beräkning av medelsbehovet för nästkommande budgetår under anslagsrubriken Lantbrukshögskolan: Materiel m. m. upp-

tagit ett belopp av 5 000 kronor till biträde åt föreståndaren för institutionen för fysik, meteorologi och matematik vid bearbetningen av insamlat meteorologiskt material.

Lantbruksstyrelsen och *statens livsmedelskommission*, vilka myndigheter endast yttrat sig över högskolestyrelsens framställning såvitt avser inrättande av professurer i marknadslära och växtpatologi, ha i särskilda remissutlåtanden den 21 och den 27 september 1946 tillstyrkt högskolestyrelsens i dessa hänseenden framlagda förslag.

I remissutlåtande den 7 oktober 1946 har *statskontoret* anfört i huvudsak följande.

Statskontoret måste finna den av högskolestyrelsen begärda höjningen av avlöningsanslaget ägnad att ingiva betänkligheter, även om hänsyn toges till att denna höjning till en del är föranledd av den föreslagna utökningen av antalet studerande. Inför den fortgående utökningen av verksamheten vid lantbrukshögskolan och i betraktande av de ständigt återkommande kraven på personalökning anser sig ämbetsverket böra ifrågasätta lämpligheten av att etappvis vidtaga en så avsevärd utökning av organisationen utan att frågan om den omfattning, i vilken denna högskoleverksamhet bör bedrivas, toges under en mera allmän omprövning.

I enlighet härmed synes med inrättandet av nya befattningar böra anstå till dess en sådan mera allmän översyn kommit till stånd. I varje fall synes det föreslagna utbyggandet av undervisnings- och forskningsverksamheten inom den ekonomiska ämnesgruppen icke böra ske, förrän den pågående utredningen av frågan om socialvetenskapernas ställning vid universitet och högskolor blivit slutförd. Detta spörsmål synes vara av den betydelse för nämnda ämnesgrupp, att utökning av arbetskrafterna inom den ekonomiska institutionen för närvarande endast bör vidtagas i den mån så befinnes påkallat av en ökning av antalet studerande.

Därest det befinnes erforderligt att från och med budgetåret 1947/48 inrätta en professur i växtpatologi vid högskolan, vilket spörsmål undandraget sig statskontorets bedömande, torde speciallärtjänsterna i växtsjukdomar och lantbrukszoologi böra utgå och den nya professorsbefattningen på vanligt sätt uppehållas med vikarie.

Beträffande de föreslagna ändringarna av löneställningen för bibliotekarien samt för biträden m. fl. i de lägre lönegraderna vill statskontoret allenast erinra om den ingående prövning som ägnades hithörande frågor vid 1946 års riksdag och i anslutning därtill ifrågasätta, huruvida dessa spörsmål ånyo böra upptagas till prövning jämväl vid 1947 års riksdag.

Därest arbetsbelastningen vid högskolans bibliotek befinnes påkalla en utökning av personalen, synes med hänsyn till göromålets art behovet av ökad arbetskraft närmast böra tillgodoses genom inrättandet av en biträdesbefattning i lönegrad Eo 4.

Statskontoret kan icke förorda, att en särskild gårdskarll anställs för utförande av mindre reparationer av högskolans byggnader.

Av styrelsen föreslagna arvodesregleringar torde böra vidtagas i samband med den pågående löneregleringen och i enlighet med de grunder, som därvid komma att tillämpas för arvodesavlönad personal i allmänhet. Någon höjning därutöver av arvodena vid högskolan kan statskontoret icke tillstyrka.

I anledning av styrelsens förslag om ett personligt lönetillägg åt förste assistenten G. Bjälfve vill statskontoret allenast framhålla, att några skäl icke

förebegräts, som kunna föranleda ett frångående av den ståndpunkt i denna fråga, som intogs vid 1946 års riksdag.

Det av styrelsen framlagda förslaget om personligt lönetillägg till tekniska biträdet G. Junhager kan statskontoret av principiella skäl icke biträda. Ett medgivande av ett dylikt lönetillägg i förevarande fall skulle framkalla anspråk på enahanda förmån från andra befattningshavare inom olika grenar av statsförvaltningen, för vilka de nuvarande lönetursbestämmelserna lett till mindre tillfredsställande resultat.

Allmänna lönenämnden har i remissutlåtande den 20 september 1946 yttrat följande.

Behovet av professurerna i marknadslära och växtpatologi samt av en laboratorstjänst i växtodlingslära anser sig lönenämnden icke kunna bedöma. Befinnas tjänsterna vara erforderliga, har lönenämnden icke något att erinra mot de föreslagna lönegraderna. Lantbrukshögskolans bibliotek besöktes av lönenämnden år 1945. Lönenämnden fann därvid, att bibliotekets omfattning och arbetsuppgifter icke motiverade en högre löneställning för bibliotekarien än A 24. Under det förflutna året torde förhållandena knappast ha ändrats mera avsevärt. Lönenämnden kan därför icke tillstyrka, att bibliotekarien nu uppflyttas i A 26. Däremot biträder lönenämnden styrelsens hemställan, att bibliotekets personal förstärkes med en kansliskrivarbefattning i Eo 11.

Lönenämnden vill ifrågasätta om samtliga de av högskolestyrelsen föreslagna nya förste assistenttjänsterna i Eo 21 vid olika av högskolans institutioner erfordras för högskolans verksamhet.

I fråga om övriga av styrelsen begärda extra ordinarie tjänster har lönenämnden icke något att erinra mot de föreslagna lönegradsplaceringarna.

Vad angår den ifrågasatta höjningen av assistentarvodena från 6 000 till 7 200 kronor anser lönenämnden, att detta förslag icke kan avgöras fristående utan måste behandlas under hänsynstagande till eventuell arvodesreglering för andra liknande tjänster.

Inrättandet av en instrumentmakarbefattning i A 10 fann lönenämnden i sitt remissutlåtande över styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 icke i och för sig giva anledning till erinran. Lönenämnden framhöll därvid, att ordinarie tjänst dock icke borde beredas vederbörande, förrän han under en provotid visat sig lämpad för de speciella arbetsuppgifter, som borde ankomma på en instrumentmakare.

Då personalorganisationen å högskolans kansli och kamrerarkontor icke är slutligen prövad, förordar lönenämnden, att kansliskrivarbefattningen å kansliet och kontoristbefattningen å kamrerarkontoret åtminstone tills vidare bibehållas såsom extra ordinarie.

Förslaget att vaktmästartjänsten i Eo 7 å maskintekniska institutionen utbytes mot en tjänst som montör i lönegraden A 10 kan lönenämnden såtillvida tillstyrka, att befattningen under benämningen montör synes böra placeras i Eo 9.

Två eldare föreslås uppflyttade i A 7. Då dessa befattningar så sent som innevarande år uppflyttats från Eo 5 till Eo 6, finner lönenämnden sig icke böra biträda styrelsens hemställan. Den begärda uppflyttningen av två eldare i Eo 5 och Ex 5 till A 6 kan lönenämnden icke heller tillstyrka. Den extra befattningen bör emellertid kunna ombildas till en extra ordinarie tjänst.

Med förmanstjänsten vid institutionen för växtodlingslära synas vara förenade sådana arbetsuppgifter som motivera en uppflyttning i 7 lönegraden. Tills vidare torde tjänsten icke böra inrättas som ordinarie.

Den ene vaktmästaren vid baljväxtlaboratoriet å mikrobiologiska institutionen och vaktmästaren å hydrotekniska institutionen torde närmast ha arbetsuppgifter, som ankomma på institutionsvaktmästare. Med ordinariesättning av tjänsterna torde emellertid kunna anstå.

Lönenämnden, som införskaffat närmare upplysningar angående tekniska biträdet G. Junhagers arbetsuppgifter, finner skäl tala för att denne erhåller någon löneförbättring. Då lantbrukshögskolans styrelse nu icke velat förorda en högre lönegradsplacering för Junhager, anser sig lönenämnden böra tillstyrka, att personligt lönetillägg beredes honom på sätt styrelsen hemställt.

Högskolans ökade elevantagning har föranlett styrelsen att hemställa om ett flertal nya arvodesbefattningar. Över motsvarande framställning för innevarande budgetår avgav lönenämnden remissullåtande den 29 augusti 1946. För nästa budgetår föreslås bland annat en ny laboratorstjänst med ett arvode å 12 000 kronor vid institutionen för husdjurens utfodring och skötsel. Inberäknat dem, som föreslagits redan för innevarande budgetår, skulle tre sådana arvodesbefattningar erfordras på grund av den ökade undervisningen. Lönenämnden vill emellertid ifrågasätta, huruvida icke en av laboratorsbefattningarna bör kunna ersättas av en förste assistent.

Jag torde få erinra, att jag jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 november 1946 tillkallat särskilda sakkunniga att verkställa utredning och avgiva förslag rörande den framtida utvecklingen och omfattningen av högskolorna på jordbrukets och skogsbrukets område. I syfte att undvika ett föregripande av de resultat, vartill denna utredning kan komma att leda, synes återhållsamhet böra iakttagas i fråga om inrättande av nya tjänster och vidtagande av andra förändringar vid högskolan. Vid sådant förhållande torde de av högskolestyrelsen framförda förslagen om inrättande av nya professorer i marknadslära och växtpatologi samt en befattning som laborator i lönegrad A 26 vid institutionen för växtodlingslära icke nu böra upptagas till prövning. Av samma skäl torde icke heller spørsmålet om en höjning av arvoden till högskolans speciallärare böra behandlas i nu förevarande sammanhang.

*Departements-
chefen.*

Vad angår förslaget om inrättande av en arvodesavlönad befattning som laborator vid hydrotekniska institutionen vill jag erinra, att jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1946 tillkallade särskilda sakkunniga den 30 november 1946 framlagt utredning med förslag till planläggningen av försök m. m. rörande täckdikning. Då frågan om behovet av nyssnämnda befattning torde böra bedömas i samband med de sakkunnigas förslag och ståndpunkt därtill ännu icke torde kunna fattas, synes med inrättandet av befattningen i fråga tills vidare böra anstå. Ej heller förslaget om inrättande av en tjänst såsom förste assistent i lönegrad Eo 21 vid hydrotekniska institutionen torde för närvarande böra upptagas till prövning.

I likhet med allmänna lönenämnden anser jag tillräckliga skäl icke föreligga för uppflyttning av befattningen som bibliotekarie från lönegrad A 24 till lönegrad A 26. Med hänsyn till den ökade omfattningen av verksamheten vid biblioteket vill jag emellertid förorda, att en förstärkning av perso-

nalen därstädes kommer till stånd. Enligt min mening torde det vara till fyllest därest för detta ändamål inrättas en skrivbiträdestjänst i lönegrad Ex 2.

I anledning av den vid 1946 års riksdag beslutade höjningen av docentstipendierna från 6 000 till 7 200 kronor torde för de hittillsvarande fyra docentstipendierna vid lantbrukshögskolan för nästa budgetår böra beräknas ett 4 800 kronor högre belopp än för innevarande budgetår. Såsom högskolestyrelsen anfört synes antalet dylika stipendier vid högskolan böra ökas. Emellertid kan jag i avvaktan på de förslag, förenämnda utredning rörande högskolorna på jordbrukets och skogsbrukets område kan komma att framlägga, blott förorda att medel beräknas för inrättande av ytterligare ett docentstipendium vid högskolan. Av samma skäl torde det av styrelsen i detta sammanhang framförda förslaget om inrättande vid högskolan av jämväl särskilda forskarstipendier icke nu böra upptagas till prövning.

Beträffande de ifrågasatta befattningarna såsom försöksgårdsföreståndare och förste assistent vid försöksgården å Gotland torde jag få erinra om mitt i propositionen nr 316 till 1946 års riksdag gjorda, av riksdagen i skr. nr 514 godkända uttalande att anvisandet av medel till avlöning av personal vid nämnda försöksgård borde anstå till dess 1945 års jordbruksförsöksutredning framlagt sina förslag rörande försöksverksamhetens organisation. Likaledes anser jag, att med ombildning av två arvodesassistentbefattningar vid institutionerna för husdjurens utfodring och skötsel samt systematisk botanik och ärftlighetslära till förste assistentbefattningar i lönegrad Eo 21 tills vidare bör anstå.

Till förslaget om inrättande av en arvodesassistenttjänst vid institutionen för husdjurens anatomi och fysiologi finner jag mig icke för närvarande kunna giva min anslutning. Däremot vill jag med hänsyn till svårigheterna för specialläraren i husbyggnadslära att medhinna handledning vid övningskurserna i ämnet förorda, att medel beräknas för anställande av en assistent till denne lärare. Såsom styrelsen föreslagit torde härför böra upptagas ett belopp av 1 100 kronor. Behovet av ökad undervisning i bokföring vid lantbrukshögskolan torde vara förhållandevis angeläget. På grund härav synes mig styrelsens förslag om upptagande av en ny speciallärarbefattning i affärsbokföring samt om utvidgning av undervisningen i lantbruksbokföring med 10 reducerade timmar väl motiverade. Jag tillstyrker alltså, att de av styrelsen beräknade beloppen, 750 respektive 300 kronor, ställas till förfogande för ändamålen.

Frågorna om en uppräknig av arvodena till högskolans assistenter samt om utbetalande av avlöningstillägg till vissa arvodesavlönade befattningshavare vid högskolan torde böra prövas i anslutning till den allmänna löne-regleringen för befattningshavare i statens tjänst m. fl.

Såsom högskolestyrelsen framhållit, saknar högskolan tillgång till egen instrumentmakare. Då emellertid behov av en dylik befattningshavare torde få anses föreligga, vill jag i enlighet med vad styrelsen föreslagit förorda, att från och med nästa budgetår en tjänst såsom instrumentmakare inrättas vid högskolan. Denna tjänst synes böra placeras i 10 lönegraden och i avvaktan

på närmare erfarenheter upptagas på extra ordinarie stat. Jag finner mig icke för närvarande kunna biträda förslaget rörande ombildning av en vaktmästarbefattning i lönegrad Eo 7 vid maskintekniska institutionen till en befattning som montör i lönegrad A 10.

icke heller kan jag förorda högskolestyrelsens förslag om överförande av ett antal lägre befattningar vid högskolan å ordinarie stat. Emellertid synes beträffande vissa av dessa befattningar en uppflyttning i lönegrad böra övervägas med hänsyn till de med befattningarna förenade arbetsuppgifternas kvalificerade art. Jag anser mig sålunda böra tillstyrka, att medel beräknas för uppflyttning av en befattning som förman vid institutionen för växtodlingslära från lönegrad Eo 6 till Eo 7, två befattningar som vaktmästare vid hydrotekniska institutionen och baljväxtlaboratoriet från lönegrad Eo 5 till Eo 7 — varvid benämningen på befattningshavarna bör ändras till institutionsvaktmästare — en befattning som eldare från lönegrad Ex 5 till Eo 5 samt en befattning som tekniskt biträde vid jordbruksförsöksanstalten från lönegrad Ex 4 till Eo 4.

Högskolestyrelsens framställning om inrättande av nya lägre tjänster vid högskolan synes böra bifallas på så sätt, att medel beräknas för avlöning till två djurskötare vid institutionerna för husdjurens utfodring och skötsel samt för husdjurens avels- och raslära ävensom en reparationskunnig gårdsskarl, alla i lönegrad Eo 5, samt tre tekniska biträden i lönegrad Ex 4, nämligen vid institutionen för systematisk botanik och ärftlighetslära, institutionen för husdjurens avels- och raslära samt lantbrukskemiska institutionen.

Då arkivarbetare enligt vad högskolestyrelsen anfört icke kunna väntas stå till förfogande i samma utsträckning som tidigare för biträde vid olika undersökningar torde man böra räkna med en ökning av medelsbehovet för tillfällig arbetskraft. Med hänsyn härtill har jag icke något att erinra mot högskolestyrelsens förslag om höjning av medelsanvisningen för anställande av tillfällig arbetskraft vid baljväxtlaboratoriet, jordbruksförsöksanstalten och husdjursförsöksanstalten med respektive 2 000 kronor, 10 000 kronor och 4 500 kronor till respektive 12 000 kronor, 16 700 kronor och 16 500 kronor. Jag vill heller icke motsätta mig, att erforderliga medel beräknas för anställande av ett biträde för provberedningar vid lantbrukskemiska institutionen samt ett biträde åt föreståndaren för institutionen för fysik, meteorologi och matematik vid bearbetningen av insamlat meteorologiskt material. För dessa ändamål torde böra avses 3 000 kronor respektive 4 000 kronor.

Vad angår den av högskolestyrelsen väckta frågan om personliga lönetilllägg åt förste assistenten vid baljväxtlaboratoriet G. Bjälfve samt tekniska biträdet vid jordbruksförsöksanstalten G. Junhager finner jag en dylik anordning av principiella skäl föga tilltalande. Emellertid synas Junhagers arbetsuppgifter enligt vad jag inhämtat vara av mera kvalificerad art än de, som normalt äro förenade med den tjänst Junhager innehar. Ifrågavarande arbetsuppgifter torde sålunda närmast få anses jämförliga med dem som åligga en provberedare. Med hänsyn härtill vill jag föreslå, att Junhagers tjänst omändras till en befattning som provberedare och uppflyttas till lönegrad Eo 8.

Jag torde slutligen, i överensstämmelse med vad jag i förenämnda proposition nr 311 till 1946 års riksdag uttalat, här få till behandling upptaga högskolestyrelsens i det föregående omförmälda förslag om provisoriska åtgärder för möjliggörande av en utökning av det årliga antalet studerande vid högskolan, såvitt förslaget har avseende å nästkommande budgetår. Ståndpunkt torde sålunda nu böra tagas till dels frågan om en utökning av antalet studerande vid högskolan även under budgetåret 1947/48, dels frågan om vilka åtgärder som erfordras under samma budgetår för fullföljande av den för innevarande budgetår beslutade ökningen av elevantalet. Vad angår förstnämnda spörsmål anser jag mig av skäl, som jag närmare utvecklat i förutberörda proposition, böra förorda, att vid lantbrukshögskolan även under budgetåret 1947/48 antages ett till 50 utökat antal studerande.

För möjliggörande härav bör personalen vid högskolan utökas i samma omfattning som skett för innevarande budgetår. Härjämte torde emellertid en ytterligare utökning av personalen böra ske för fullföljande av den redan genomförda höjningen av elevantalet. Mot högskolestyrelsens i detta hänseende framlagda förslag — vilket intagits i propositionen nr 311/1946 och till vilket jag torde få hänvisa — har jag i stort sett icke någon erinran. Emellertid torde enligt min mening den föreslagna laboratorsbefattningen vid institutionen för husdjurens utfodring och skötsel böra utbytas mot en tjänst såsom förste assistent med arvode av 9 000 kronor ävensom de ifrågasatta förste assistenttjänsterna vid institutionerna för allmän jordbrukslära samt husdjurens avels- och raslära kunna ersättas av assistenttjänster med arvode av 6 000 kronor. Såsom av det föregående framgår har jag icke kunnat biträda högskolestyrelsens förslag om uppdelning av professuren i lantbruksekonomi med marknadslära samt i anslutning därtill förstärkning av personalen vid den ekonomiska institutionen och följaktligen icke tillstyrkt medel för inrättande av en befattning såsom förste assistent i lönegrad Eo 21 vid institutionen. I anledning av höjningen av elevantalet torde emellertid, såsom högskolestyrelsen i sitt i propositionen nr 311/1946 återgivna förslag hemställt, medel böra beräknas för assistenthjälp vid institutionen. Ett belopp av 6 000 kronor torde vara till fyllest härför. I detta sammanhang vill jag särskilt framhålla, att de anordningar som i det föregående förordats för möjliggörande av ett ökat elevantal vid högskolan givetvis endast få betraktas såsom provisoriska i avvaktan på de förslag, som kunna komma att framläggas i ämnet av förut omförmälda sakkunniga för utredning rörande den framtida utvecklingen och omfattningen av högskolorna å jordbrukets och skogsbrukets område.

Vid bifall till vad under förevarande punkt tillstyrkts böra de olika anslagsposterna å lantbrukshögskolans avlöningsstat upptagas på följande sätt. Anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän torde i förhållande till anvisningen för innevarande budgetår icke böra undergå annan förändring än att den bör höjas med 300 kronor för löneklassförändringar. Posten synes alltså böra uppföras med $(351\,400 + 300 =) 351\,700$ kronor. Vad angår posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde denna

i anslutning till vad jag i det föregående förordat böra ökas med 7 200 kronor för inrättande av ett nytt docentstipendium, 4 800 kronor för höjning av ett vart av fyra docentstipendier från 6 000 till 7 200 kronor, 1 100 kronor för arvode till biträde vid undervisningen i husbyggnadslära, 300 kronor för ökning av arvodet till specialläraren i lantbruksbokföring samt 750 kronor för arvode till en speciallärare i affärsbokföring. Härjämte torde posten med hänsyn till den ifrågasatta respektive redan genomförda utökningen av elevantalet vid högskolan böra uppräknas med tillhoppa 92 100 kronor. Då under ifrågavarande post ytterligare torde böra upptagas 100 kronor till vikariatsersättningar, skulle densamma följaktligen behöva uppföras med $(146\,900 + 7\,200 + 4\,800 + 1\,100 + 300 + 750 + 92\,100 + 100 =)$ i runt tal 253 300 kronor. Jag torde få framhålla att, därest ändringar i förmånerna för docentstipendierna vid universitet och övriga högskolor skulle genomföras från och med nästa budgetår, motsvarande ändringar böra vidtagas i avseende å lantbrukshögskolans docentstipendier. Härvid torde arvodesposten få överskridas med för ändamålet erforderligt belopp. Under posten avlöningar till icke-ordinarie personal torde med beaktande av de av mig förut tillstyrkta förslagen rörande inrättande och uppflyttning i lönegrad av vissa lägre befattningar böra beräknas en ökning av 21 900 kronor. Vidare torde posten i enlighet med vad jag förut föreslagit böra uppräknas med 33 300 kronor för anställande av tillfällig arbetskraft, varav 9 800 kronor till följd av ökningen av antalet studerande vid högskolan, samt med 800 kronor för löneklassförändringar. Icke-ordinarieposten skulle alltså böra bestämmas till $(449\,300 + 21\,900 + 33\,300 + 800 =)$ 505 300 kronor. För rörligt tillägg skulle slutligen beräknas $(101\,900 + 3\,300 =)$ 105 200 kronor.

På grund av regleringen av beföringsgången för biträdes- och amanuenspersonalen bör icke-ordinarieposten uppräknas med 300 kronor till 505 600 kronor.

Genomförandet av den allmänna löne regleringen för befattningshavare i statens tjänst m. fl. medför att ordinarieposten uppräknas med 200 500 kronor till 552 200 kronor och icke-ordinarieposten med 353 900 kronor till 859 500 kronor. För rörligt tillägg torde böra beräknas 80 000 kronor. I anslutning till löne regleringen synes arvodesposten böra uppräknas med 22 000 kronor till 275 300 kronor. Därest dyrtids- och kristillägg samt provisoriskt lönetillägg komma att utgå till innehavare av docentstipendium även under nästa budgetår, torde kostnaderna härför böra bestridas från sistnämnda anslagspost.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för lantbrukshögskolan, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	552 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, be- stämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> »		275 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie per- sonal, <i>förslagsvis</i>	»	859 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	80 000
Summa kronor		1 767 000;

2) till *Lantbrukshögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 1 767 000.

[18.] **2. Lantbrukshögskolan: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 216 700 kronor. Kungl. Maj:t har den 31 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för lantbrukshögskolan (statsliggaren s. 741). Enligt staten äro nettoutgifterna beräknade för undervisningsinstitutionerna m. m. till (198 100 — 105 200 =) 92 900 kronor, för försöksanstalterna till (68 600 — 7 000 =) 61 600 kronor och för försöksgårdarna till (380 800 — 318 600 =) 62 200 kronor. Kungl. Maj:t har härjämte fastställt särskilda stater för försöksanstalterna och försöksgårdarna (statsliggaren s. 742).

Styrelsen för lantbrukshögskolan har i skrivelse den 22 augusti 1946 beräknat anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår till 255 300 kronor. Beträffande anslagsberäkningen må anföras i huvudsak följande.

Undervisningsinstitutionerna m. m. Nettoutgifterna för detta ändamål ha ökats med 21 600 kronor till 114 500 kronor. Ökningen hänför sig till posterna sjukvård, reseersättningar, expenser: övriga expenser, publikationstryck samt övriga utgifter: driftkostnader för lastbil, vilka föreslagits höjda från respektive 3 000, 29 000, 48 000, 6 200 och 2 000 kronor till respektive 3 500, 36 000, 55 300, 10 000 och 3 000 kronor. Härjämte har upptagits en ny post, benämnd tjänstedräkt m. m., å 2 000 kronor. Posten uppbördsmedel, som hänför sig till försålda baljväxtkulturer, publikationer m. m. har upptagits med samma belopp som för innevarande budgetår eller 105 200 kronor.

Höjningen av posterna *sjukvård* och *övriga utgifter: driftkostnader för lastbil* har motiverats med medelsåtgången under budgetåret 1945/46, vilken uppgick till 3 484 respektive 3 584 kronor.

Vad angår ökningen under posten *reseersättningar* beror denna dels till ett belopp av 2 000 kronor på beräknad ökning av resekostnaderna vid hydrotekniska institutionen till följd av förslag om inrättande av en ny befattning som laborator vid institutionen, dels ock till belopp av 3 500, 500 och 1 000 kronor på ökat medelsbehov till resor vid försöksgårdarna och jordbruksförsöksanstalten samt för deltagande i försöksledarmöten.

Den ifrågasatta höjningen av posten *expenser: övriga expenser*, 7 300 kronor, har föranletts av ökade utgifter för städning samt behov av medel för inköp av möbler och maskiner m. m. till nyanställd personal.

Posten *publikationstryck* har uppräknats från 6 200 kronor till 10 000 kronor med hänsyn till de stegrade tryckningskostnaderna.

Upptagandet av en ny post till *tjänstedräkt* m. m. har föranletts av en framställning från Civilförvaltningens personalförbund, avdelning 5, Ultuna. I denna framställning har anförts, att vid lantbrukshögskolan finnes ett flertal tjänstemän, för vilka det vore oundgängligen nödvändigt att under tjänsteutövningen bära skyddsbeklädnad. Då detta gällde särskilt de lägre befattningshavarna, medförde nämnda förhållande en kännbar ekonomisk utgift för vederbörande. I anslutning till framställningen har högskolestyrelsen hemställt, att ett belopp av 2 000 kronor måtte anvisas för att möjliggöra utlämnande som lån av skyddsbeklädnad till laboratoriepersonal.

Försöksanstalterna. Beträffande husdjursförsöksanstalten ha nettoutgifterna ökats med 2 000 kronor till 31 500 kronor. Sålunda ha posterna expenser: övriga expenser samt publikationstryck höjts med vardera 1 000 kronor till 5 500 respektive 5 000 kronor, därvid i fråga om sistnämnda post framhållits att utgifterna under densamma de senaste åren överstigit 5 000 kronor.

Försöksgårdarna. Utgifterna för dessa ha ökats med 108 600 kronor till 489 400 kronor och uppbördsmedlen med 93 600 kronor till 412 200 kronor i följd varav nettoutgifterna beräknats stiga med 15 000 kronor till 77 200 kronor.

Lanna försöksgård. Ökning föreslås av posterna avlöningar till jordbrukspersonal m. m. med 3 000 kronor till 25 000 kronor, underhåll av byggnader med 1 000 kronor till 4 000 kronor, inköp och underhåll av inventarier med 500 kronor till 2 500 kronor, laboratorie- och analyskostnader med 400 kronor till 900 kronor, diverse utgifter för växtodling med 300 kronor till 600 kronor, diverse utgifter för husdjur med 100 kronor till 500 kronor samt diverse omkostnader för lantushållning samt oförutsedda utgifter med 500 kronor till 1 500 kronor. Utgifterna ha sålunda ökats med 5 800 kronor till 40 400 kronor. Då uppbördsmedlen beräknats ökade med 5 800 kronor till 40 300 kronor ha nettoutgifterna upptagits med oförändrat belopp av 100 kronor.

Offers försöksgård. Följande utgiftsposter ha föreslagits ökade, nämligen avlöningar till personal vid jordbruk och försök med 6 100 kronor till 30 200 kronor, underhåll av byggnader med 1 500 kronor till 4 500 kronor, inköp och underhåll av inventarier med 1 300 kronor till 4 500 kronor, inköp av konstgödsel, kalk och utsäde med 900 kronor till 3 200 kronor, inköp av foder- och strömedel med 900 kronor till 1 500 kronor, diverse utgifter för växtodling med 200 kronor till 1 500 kronor samt diverse utgifter för husdjur med 600 kronor till 1 500 kronor. Å andra sidan ha posterna skatter och onera samt diverse omkostnader för lantushållningen samt oförutsedda utgifter beräknats minska med 100 respektive 200 kronor till vardera 800 kronor. Utgifterna ha sålunda ökats med 11 200 kronor till 52 200 kronor. Uppbördsmedlen ha beräknats ökade med 1 000 kronor till 40 000 kronor. Netto-utgifterna ha sålunda upptagits med ett 10 200 kronor högre belopp än för innevarande budgetår eller med 12 200 kronor.

Flahults försöksgård. Ökning föreslås av posterna avlöningar till jordbrukspersonal m. m. med 7 700 kronor till 39 400 kronor, inköp av konstgödsel, kalk och utsäde med 2 500 kronor till 8 500 kronor, inköp av foder- och strömedel med 2 500 kronor till 4 000 kronor, laboratorie- och analyskostnader med 500 kronor till 1 500 kronor samt diverse utgifter för växtodling med 4 000 kronor till 5 500 kronor. I gengäld har den i staten för innevarande budgetår upptagna posten inlösen av inteckningar å 30 000 kronor utgått. Utgifterna ha sålunda minskats med 12 800 kronor till 77 700 kronor.

Uppbördsmedlen ha ökats med 4 200 kronor till 62 000 kronor. Nettoutgifterna ha sålunda upptagits med ett 17 000 kronor lägre belopp än för innevarande budgetår eller med 15 700 kronor.

Gisselås försöksgård. Å ena sidan ha följande utgiftsposter föreslagits öka, nämligen avlöningar till jordbrukspersonal m. m. med 2 900 kronor till 25 000 kronor, underhåll av byggnader med 900 kronor till 2 500 kronor, inköp och underhåll av inventarier med 1 100 kronor till 2 500 kronor, inköp av foder- och strömedel med 1 000 kronor till 2 000 kronor, diverse utgifter för växtodling med 1 250 kronor till 1 500 kronor samt diverse utgifter för husdjur med 500 kronor till 1 000 kronor. Posterna skatter och onera samt omkostnader för lantushållning samt oförutsedda utgifter ha å andra sidan minskats med 200 respektive 50 kronor till 500 respektive 650 kronor. Utgifterna ha sålunda ökats med 7 400 kronor till 41 500 kronor. Uppbördsmedlen ha upptagits med ett 3 600 kronor lägre belopp än för innevarande budgetår eller med 25 000 kronor. Nettoutgifterna ha alltså upptagits med ett 11 000 kronor högre belopp än för innevarande budgetår eller med 16 500 kronor.

Försöksgårdsledningen för Brännberg och Sunderbyn. Utgifterna ha upptagits med oförändrat belopp av 3 900 kronor.

Brännbergs och Sunderbyns försöksgårdar. Ökning har beräknats av posterna avlöningar till jordbrukspersonal m. m. med 3 000 kronor till 30 300 kronor, underhåll av byggnader med 300 kronor till 1 500 kronor, inköp av foder- och strömedel med 200 kronor till 1 200 kronor samt diverse utgifter för växtodlingen med 200 kronor till 900 kronor. Utgifterna ha sålunda ökats med 3 700 kronor till 44 700 kronor. Uppbördsmedlen ha upptagits till ett 3 800 kronor högre belopp än i gällande stat eller till 33 000 kronor. Den sammanlagda nettoutgiften för de två försöksgårdarna har sålunda minskats med 100 kronor till 11 700 kronor.

Öjebyns försöksgård. För denna försöksgård har räknats med ökning av posterna expenser med 500 kronor till 2 500 kronor, avlöningar till jordbrukspersonal m. m. med 19 000 kronor till 46 000 kronor, underhåll av byggnader med 2 000 kronor till 4 000 kronor, inköp och underhåll av inventarier med 1 000 kronor till 6 000 kronor, skatter och onera med 1 300 kronor till 2 500 kronor, inköp av konstgödsel, kalk och utsäde med 6 000 kronor till 14 000 kronor samt diverse utgifter för husdjur med 500 kronor till 1 500 kronor. Vidare har upptagits en ny post å 9 000 kronor till utgifter för elev- och assistenthushållet. Å andra sidan har posten diverse omkostnader för lantushållningen samt oförutsedda utgifter minskats med 1 000 kronor till 2 000 kronor. Utgifterna ha sålunda ökats med 38 300 kronor till 97 000 kronor. Uppbördsmedlen ha upptagits med ett 33 400 kronor högre belopp än i gällande stat eller med 86 000 kronor. Nettoutgifterna ha följaktligen ökats med 4 900 kronor till 11 000 kronor.

Ugerups försöksgård. Ökning föreslås av posterna avlöningar till jordbrukspersonal m. m. med 8 000 kronor till 40 000 kronor samt inköp av konstgödsel, kalk och utsäde med 2 000 kronor till 12 000 kronor, medan samtidigt posten underhåll av byggnader beräknats minska med 5 000 kronor till 5 000 kronor. Utgifterna ha alltså ökats med 5 000 kronor till 82 000 kronor. Då uppbördsmedlen ökats med samma belopp, 5 000 kronor, till 81 900 kronor, ha nettoutgifterna upptagits med oförändrat belopp av 100 kronor.

Stenstugu försöksgård. Under förutsättning av bifall till högskolestyrelsens förslag om inrättande av en försöksgård å Stenstugu gård, Gotlands län, per den 14 mars 1947 har styrelsen ansett, att från och med den 1 juli 1947 specialstat borde fastställas jämväl för denna försöksgård. Utgifterna ha beräk-

nats komma att uppgå till 50 000 kronor, uppbördsmedlen till 44 000 kronor samt nettoutgifterna till 6 000 kronor. Något statförslag har emellertid styrelsen ej funnit sig böra uppgöra förrän föreståndare för försöksgården tillsetts.

Statskontoret har i remissutlåtande den 7 oktober 1946 anfört, att ämbetsverket icke funne tillräckliga skäl föreligga för den av högskolestyrelsen begärda ökningen med 7 000 kronor av anslagsposten till reseersättningar, utan syntes en väsentlig nedsättning av detta belopp kunna företagas. I övrigt har framställningen icke givit statskontoret anledning till uttalande.

Beträffande omkostnaderna för undervisningsinstitutionerna kan jag i betraktande av det ökade behovet av resor vid jordbruksförsöksanstalten och försöksgårdarna samt för deltagande i försöksledaremöten tillstyrka en uppräkning av posten reseersättningar med 2 000 kronor till 31 000 kronor. Någon anledning till höjning av ifrågavarande post på grund av ökade resekostnader vid hydrotekniska institutionen torde emellertid icke föreligga, då jag såsom framgår av vad jag under föregående punkt anfört icke för närvarande ansett mig kunna förorda högskolestyrelsens förslag om inrättande av en ny befattning som laborator vid nämnda institution. Med hänsyn till de ökade utgifterna för städning samt nödvändigheten av att anskaffa vissa möbler och maskiner m. m. till nyanställd personal vill jag vidare förorda, att posten övriga expenser upptages med ett 3 000 kronor högre belopp eller 51 000 kronor. Jag vill icke heller motsätta mig, att posten publikationstryck på grund av de stegrade tryckningskostnaderna något höjes. Det torde emellertid vara tillfyllest, därest posten bestämmes till 8 000 kronor eller 1 800 kronor mer än för löpande budgetår. Däremot kan jag icke biträda styrelsens förslag om ökad medelsanvisning under posterna sjukvård och driftkostnader för lastbil. Ej heller finner jag tillräckliga skäl ha anförts för upptagande i undervisningsinstitutionernas omkostnadsstat av en ny anslagspost till tjänstedräkt m. m. Nettoutgifterna för sagda institutioner torde alltså, då inkomsterna beräknas till oförändrat belopp av 105 200 kronor, böra uppföras med $(92\,900 + 2\,000 + 3\,000 + 1\,800 =) 99\,700$ kronor.

För jordbruks- och husdjursförsöksanstalterna torde icke böra vidtagas annan ändring i omkostnadsstaten än att för sistnämnda anstalt med hänsyn till medelsförbrukningen under posterna övriga expenser och publikationstryck beräknas 1 000 kronor mer än för innevarande budgetår. Nettoutgifterna för försöksanstalterna synas alltså böra upptagas till $(61\,600 + 1\,000 =) 62\,600$ kronor.

Vad slutligen angår försöksgårdarna synes frågan om anvisande av medel till utgifterna för Stenstugu försöksgård i anslutning till vad i propositionen nr 316/1946 uttalats icke nu böra upptagas till behandling utan torde därmed böra anstå till dess 1945 års jordbruksförsöksutredning framlagt sina förslag rörande försöksverksamhetens organisation. För övriga gårdar kan jag särskilt i betraktande av de ökade arbetskostnaderna förorda, att utgifterna uppräknas med 74 700 kronor till 455 500 kronor. Av nämnda ökning

Departements-
chefen.

beräknas 5 800 kronor hänföra sig till Lanna försöksgård, 5 000 kronor till Offer, 12 000 kronor till Flahult, 3 800 kronor till Gisselås, 3 700 kronor till Brännberg och Sunderbyn, 34 400 kronor till Öjebyn samt 10 000 kronor till Ugerup. Då jag anser inkomsterna sammanlagt kunna beräknas till ett 59 700 kronor högre belopp än för löpande budgetår eller till 378 300 kronor samt vidare en för nämnda budgetår upptagen engångsutgift å 30 000 kronor bortfaller, torde utgifterna för försöksgårdarna kunna upptagas till $(62\,200 + 74\,700 - 59\,700 - 30\,000 =)$ 47 200 kronor. Jag vill i detta sammanhang framhålla vikten av att verksamheten vid ifrågavarande gårdar bedrives inom ramen av de medel, som finnas tillgängliga och ställas till förfogande för ändamålet. En konsekvens härav synes bliva, att arbetsstyrkorna för anläggnings- och nyodlingsarbeten vid gårdarna hållas inom de gränser som sålunda angivits.

Vid bifall till vad jag här förordat skulle under lantbrukshögskolans omkostnadsanslag för nästa budgetår behöva anvisas $(99\,700 + 62\,600 + 47\,200 =)$ 209 500 kronor, vilket belopp med 7 200 kronor understiger motsvarande anvisning för innevarande budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat för anslagets användning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 209 500.

[19.] **3. Lantbrukshögskolan: Materiel m. m., reservationsanslag.** Å riksstaten för innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 218 000 kronor. I fråga om anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 746.

Sedermåra har riksdagen i samband med sitt under punkten 17 omförmälda beslut rörande utökning av elevantalet vid lantbrukshögskolan å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 under förevarande anslagstitel anvisat ytterligare 107 500 kronor (prop. nr 311/1946, bil. 7, p. 3).

I skrivelse den 22 augusti 1946 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt, att för nästa budgetår måtte för ändamålet anvisas ett med 188 100 kronor till 406 100 kronor höjt anslag. I anledning av utökningen av elevantalet vid högskolan har styrelsen föreslagit anvisande av ett belopp av 15 700 kronor för inköp av erforderlig materiel samt höjning av posterna institutioner och samlingar ävensom exkursioner med respektive 9 000 kronor och 1 200 kronor. I dessa delar torde jag emellertid få hänvisa till nyssnämnda proposition nr 311/1946. Rörande anslagsökningen i övrigt må av skrivelsen här återgivas följande.

Posten institutioner och samlingar föreslås höjd med 68 000 kronor utöver vad tidigare nämnts såsom erforderligt med hänsyn till det ökade elevantalet. Styrelsen har sålunda ifrågasatt ökning med dels 40 000 kronor till följd av den kraftiga prisstegringen å instrument och apparater m. m., dels 1 500 kro-

nor för möjliggörande av experimentell forskning vid institutionen för husdjurens avels- och raslära vilket med nuvarande anslagstilldelning icke kunde ske, dels 24 500 kronor för anskaffande av möbler m. m. samt till årskostnader vid den föreslagna nya institutionen för marknadslära, dels ock 2 000 kronor till årskostnader för den föreslagna institutionen för växtpatologi.

Högskolestyrelsen har vidare föreslagit ökning av medelsanvisningen till apparatur vid mikrobiologiska institutionen med 12 000 kronor till 16 000 kronor, till ersättningar till försöksvärdar m. m., avseende anstalten för jordbruksförsök, med 16 000 kronor till 48 000 kronor, till förbrukningsartiklar, avseende anstalten för husdjursförsök, med 500 kronor till 4 000 kronor samt till försökskostnader, avseende sistnämnda anstalt, med 6 500 kronor till 32 500 kronor.

Till inköp av apparatur m. m. till analyslaboratoriet ävensom till institutionerna för husdjurens anatomi och fysiologi samt för växtodlingslära har styrelsen äskat respektive 12 000, 3 800 samt 44 800 kronor, därvid av sistnämnda belopp 40 000 kronor avsetts för en kylanläggning. För anskaffande av inventarier till Flahults och Ugerups försöksgårdar ha upptagits respektive 6 900 och 4 400 kronor. Av sistnämnda belopp ha 3 500 kronor beräknats för inköp av en trädgårdstraktor och 900 kronor för en portabel högtalaranläggning. Härjämte har styrelsen hemställt, att ett belopp av 5 000 kronor måtte anvisas till anställande av ett biträde åt föreståndaren för institutionen för fysik, meteorologi och matematik vid bearbetning av meteorologiskt materiel.

Å andra sidan ha posterna torrlägnings- och planeringsarbeten samt redskap m. m. vid botanisk-genetiska trädgården, apparatur m. m. vid baljväxtlaboratoriet samt försöksinventarier för husdjursförsöksanstalten upptagits med respektive 800, 1 000 och 3 400 kronor lägre belopp än för innevarande budgetår, eller med respektive 4 200, 4 000 och 6 600 kronor.

Enligt vad högskolestyrelsen framhållit slutfalla slutligen helt de för löpande budgetår upplagna engångsutgifterna å tillhoppa 12 500 kronor under posterna apparatur m. m. vid institutionen för husdjurens avels- och raslära, utrustning till övningslaboratoriet vid institutionen för växtodlingslära, fotografisk utrustning och elektrisk ugn till samma laboratorium samt försökskostnader vid Öjebyns försöksgård, avseende anstalten för husdjursförsök.

Statskontoret har i remissutlåtande den 7 oktober 1946 med hänsyn till den föreslagna avsevärda höjningen av förevarande anslag ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke med inköp av föreslagna instrument och apparater samt annan utrustning utan större olägenhet skulle till någon del kunna anstå till dess normalare förhållanden inträtt. Härigenom skulle enligt ämbetsverkets mening det begärda anslagsbeloppet kunna nedsättas.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla, att *styrelsen för lantbrukshögskolan* i skrivelse den 6 september 1946 med förslag till anslagsäskanden till byggnadsarbeten vid högskolan för nästa budgetår hemställt bland annat om anvisande av ett belopp av 1 255 000 kronor till nybyggnad för restaurang m. m. vid Ultuna. Härvid har styrelsen av nämnda belopp avsett 15 000 kronor för anskaffande av vissa inventarier. I remissutlåtande den 1 oktober 1946 har *byggnadsstyrelsen* icke haft något att erinra mot högskolestyrelsens kostnadsberäkning.

Departements-
chefen.

I annat sammanhang denna dag har jag för avsikt att förorda, att å kapitalbudgeten uppföres ett investeringsanslag av 1 240 000 kronor till uppförande av nybyggnad för restaurang m. m. vid Ultuna. I förevarande sammanhang torde medel emellertid böra äskas för anskaffande av erforderliga inventarier för nybyggnaden. Mot det av högskolestyrelsen härför avsedda beloppet, 15 000 kronor, har jag icke något att erinra.

Beträffande högskolestyrelsens framställning om medel till biträde åt föreståndaren för institutionen för fysik, meteorologi och matematik torde jag få erinra, att jag vid behandlingen av lantbrukshögskolans avlöningsanslag föreslagit anvisande av ett belopp å 4 000 kronor för detta ändamål under nämnda anslag. I anledning av styrelsens övriga anslagsäskanden under förevarande punkt vill jag förorda, att följande anslagposter uppräknas, nämligen posten institutioner och samlingar med 50 000 kronor till 150 000 kronor — varav 9 000 kronor på grund av utökningen av antalet studerande och återstoden till följd av inträdd prisstegring å instrument och apparater m. m. — posten apparatur vid mikrobiologiska institutionen med 11 000 kronor till 15 000 kronor, posten exkursioner med 1 200 kronor till 6 200 kronor, posten ersättningar till försöksvärdar m. m., avseende anstalten för jordbruksförsök, med 10 000 kronor till 42 000 kronor för möjliggörande av stam- och odlingsförsök i fråga om vallväxter. Posten förbrukningsartiklar, avseende anstalten för husdjursförsök, torde böra uppräknas med 500 kronor till 4 000 kronor samt posten försökskostnader, avseende anstalten för husdjursförsök, med 3 000 kronor till 29 000 kronor. Vidare anser jag mig böra tillstyrka, att för utrustning i anledning av utökningen av antalet studerande upptages ett belopp av 15 700 kronor, för apparatur m. m. till analyslaboratoriet och institutionen för husdjurens anatomi och fysiologi 12 000 respektive 3 800 kronor. Med anordnande av en kylanläggning vid institutionen för växtodlingslära torde tills vidare böra anstå. Till apparatur m. m. vid denna institution synes ett belopp av 4 800 kronor böra anvisas. Jag vill vidare förorda att för inventarier till Flahults försöksgård beräknas 6 900 kronor samt för inköp av en trädgårdstraktor till Ugerups försöksgård 3 500 kronor. Å andra sidan torde anslaget böra minskas med tillhoppa 17 700 kronor till följd av minskat medelsbehov under posterna torrlägnings- och planeringsarbeten samt redskap m. m. vid botanisk-genetiska trädgården, apparatur m. m. vid baljväxtlaboratoriet samt försöksinventarier för husdjursförsöksanstalten ävensom på grund av bortfallande av vissa för löpande budgetår under anslaget uppförda engångsutgifter. Med beaktande av det anförda synes följaktligen lantbrukshögskolans materielanslag för nästa budgetår böra bestämmas till $(218\,000 + 15\,000 + 50\,000 + 11\,000 + 1\,200 + 10\,000 + 500 + 3\,000 + 15\,700 + 12\,000 + 3\,800 + 4\,800 + 6\,900 + 3\,500 - 17\,700 =) 337\,700$ kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela erforderliga föreskrifter rörande anslagets användning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Materiel m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 337 700.

[20.] **4. Lantbrukshögskolan: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek, reservationsanslag.** För innevarande budgetår är för ändamålet uppfört ett reservationsanslag av 35 000 kronor, varav hälften avsetts såsom ett engångsanslag för att möjliggöra utfyllandet av under krigsåren uppkomna brister i bibliotekets bokbestånd.

I skrivelse den 22 augusti 1946 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt om ett oförändrat anslag av 35 000 kronor för nästa budgetår. Härvid har styrelsen — under framhållande av att ifrågavarande anslag före kriget uppförts med 17 500 kronor samt att bokpriserna därefter stigit med minst 30 procent — beräknat 25 000 kronor för de med anslaget avsedda ordinarie ändamålen samt 10 000 kronor för fyllande av alltjämt bestående luckor i högskolans bibliotek.

I remissutlåtande den 7 oktober 1946 har *statskontoret* icke haft någon erinran mot styrelsens anslagsäskande.

Jag tillstyrker, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp eller 35 000 kronor. I enlighet med vad högskolestyrelsen anført torde av nämnda belopp 10 000 kronor böra avses för utfyllande av sådana luckor i bibliotekets bokbestånd, som uppkommit under krigsåren och alltjämt förefinnas. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Lantbrukshögskolan: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 35 000.

[21.] **5. Lantbrukshögskolan: Stipendier, förslagsanslag.** Å riksstaten för löpande budgetår har för detta ändamål upptagits ett obetecknat anslag av 10 600 kronor. Av anslaget äro 8 000 kronor avsedda till 10 elevstipendier à 800 kronor samt 2 600 kronor till 2 licentiatstipendier à 1 300 kronor. Härjämte har riksdagen i anledning av den beslutade utökningen under innevarande budgetår av antalet elever vid lantbrukshögskolan anvisat ett anslag av 2 400 kronor till ytterligare tre elevstipendier (prop. nr 311/1946, bil. 7, p. 4; r. skr. nr 515/1946).

I skrivelse den 22 augusti 1946 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår måtte uppföras med 25 600 kronor, varav 7 200 kronor till fyra licentiatstipendier à 1 800 kronor och 18 400 kronor till 23 elevstipendier à 800 kronor. Højningen av antalet licentiatstipendier samt dessas belopp har av styrelsen motiverats med att ifrågavarande stipendiens nuvarande antal och storlek icke längre motsvarade det avsedda ändamålet att utgöra ett betydelsefullt ekonomiskt stöd för under-

lättrandet av fortsatta studier från agronomexamen till agronomie licentiatexamen. Av de föreslagna elevstipendierna ha sex föranletts av det ökade antalet studerande och sju avsetts skola utgå i stället för lika många bostadsstipendier, vilka skulle bortfalla genom att stipendiatrummen måste tagas i anspråk såsom provisoriska lokaler åt vissa ifrågasatta nya institutioner vid högskolan.

Statskontoret har i remissutlåtande den 7 oktober 1946 anfört, att den föreslagna ökningen av anslaget till stipendier icke föranledde ämbetsverket till annat uttalande än att frågan om anslag för detta ändamål torde böra bedömas likartat för samtliga de läroanstalter vid vilka stipendier utginge av statsmedel.

Departements-
chefen.

Såsom framgår av vad jag vid behandlingen av lantbrukshögskolans avlöningsanslag anfört, har jag ansett högskolestyrelsens förslag om inrättande vid högskolan av vissa nya institutioner icke nu böra upptagas till prövning. Vid sådant förhållande torde anledning ej heller föreligga att taga ståndpunkt till det ifrågasatta utbytet av sju bostadsstipendier för elever mot lika många kontantstipendier. Däremot torde utökningen av antalet studerande vid högskolan böra föranleda, att elevstipendiernas antal för nästa budgetår bestämmes till 16. Vad angår licentiatstipendierna delar jag högskolestyrelsens uppfattning, att dessa numera äro alltför få. Emellertid anser jag mig för närvarande icke kunna förorda, att mer än ett nytt dylikt stipendium inrättas under nästa budgetår. Tills vidare torde licentiatstipendierna böra bibehållas vid samma belopp som hittills, eller 1 300 kronor. Därest emellertid ändringar i grunderna för motsvarande stipendier vid universitet och övriga högskolor skulle genomföras från och med nästa budgetår, torde samma ändringar böra vidtagas i avseende å lantbrukshögskolans licentiatstipendier. Med hänsyn härtill synes förevarande anslag för budgetåret 1947/48 böra uppföras såsom ett förslagsanslag. Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslaget för nästa budgetår behöva upptagas till $(10\,600 + 4\,800 + 1\,300 =) 16\,700$ kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Stipendier för budgetåret 1947/48* anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 16 700.

[22.] 6. **Lantbrukshögskolan: Underhåll av byggnader m. m., reservationsanslag.** För innevarande budgetår är för ändamålet uppfört ett reservationsanslag av 20 000 kronor. Anslagsbeloppet utgör skillnaden mellan å ena sidan beräknade utgifter å 34 500 kronor samt å andra sidan beräknade uppbördsmedel å 14 500 kronor för hyror och försålda trädgårdsprodukter.

I skrivelse den 22 augusti 1946 har styrelsen för lantbrukshögskolan hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte höjas med 20 000 kronor till

40 000 kronor. Som skäl för höjningen har styrelsen anfört, att åtskilliga byggnader vid lantbrukshögskolan varit i bruk så länge, att de numera krävde ökat underhåll, samt att nedsättningen under krigsåren av förevarande anslag medfört att erforderligt underhåll endast delvis kunnat utföras. Tillika har styrelsen framhållit, att det äskade beloppet utgjorde ej fullt 1 $\frac{1}{2}$ procent av byggnadernas värde, eller den procentsats, efter vilken underhållsanslaget till de under statens allmänna fastighetsfond hörande byggnaderna beräknades.

Jag torde få erinra, att jag tidigare denna dag vid behandling av hög- *Departements-*
skolans avlöningsanslag förordat anställande vid högskolan av en reparations- *chefen.*
kunnig gårdskarll i lönegrad Eo 5. Emellertid torde, även om hänsyn toges härtill, en viss uppräknig av förevarande anslag böra vidtagas. Jag vill sålunda förorda, att anslaget för nästa budgetår höjes med 5 000 kronor till 25 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Underhåll av byggnader m. m.*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 25 000.

[23.] **7. Lantbrukshögskolan: Särskilda undersökningar, reservationsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår upptaget ett reservationsanslag av 107 200 kronor.

Jag torde i detta sammanhang få erinra, att Kungl. Maj:t under de senaste budgetåren med stöd av riksdagens bemyndiganden från reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område ställt vissa belopp till styrelsens för lantbrukshögskolan förfogande för dels forsknings- och försöksverksamhet beträffande ogräsens bekämpande dels ock forskning rörande natriumkloratets användbarhet som ogräsbekämpningsmedel. Senast har Kungl. Maj:t jämlikt bemyndigande av riksdagen genom särskilda beslut den 30 augusti 1946 för innevarande budgetår från berörda anslag anvisat för det förra ändamålet 16 800 kronor och för det senare 15 000 kronor (prop. nr 267/1946 s. 86; r. skr. nr 390/1946).

I skrivelser den 22 augusti och den 1 oktober 1946 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt, att förevarande anslag för nästa budgetår måtte upptagas till 171 100 kronor. Härvid har styrelsen beräknat ett belopp av 58 600 kronor för sistnämnda båda ändamål och återstoden, eller 112 500 kronor, för hittillsvarande med anslaget avsedda undersökningar. Ur skrivelserna må här återgivas i huvudsak följande.

Till försöksverksamhet med matpotatis, undersökning rörande trippelanalysmetodens användbarhet, utprövning av markundersökningsmetod m. m., stallgödsselförsök samt agropedologisk undersökning över kalkningens inverkan på växtnäringstillståndet i sura, utlakade jordar ha beräknats sam-

ma belopp som för innevarande budgetår eller respektive 3 000, 5 000, 7 500, 50 000 och 3 500 kronor. För undersökningar rörande kromosomfördubblade typer av lantbruksväxter har med hänsyn till de ökade arbetslönerna upptagits ett med 3 000 kronor till 28 000 kronor förhöjt belopp. Det för jordbearbetningsförsök avsedda beloppet har ökat med 2 000 kronor till 12 000 kronor, beroende på att styrelsen föreslagit uppräknig av dels arvodet till den med dessa försök sysselsatte assistenten från 6 000 kronor till 7 200 kronor dels ock av driftkostnaderna för försöken från 4 000 kronor till 4 800 kronor. Vidare har anslaget till bevattningsförsök, enär det befunnits otillräckligt, ansetts böra höjas med 300 kronor till 3 500 kronor.

Vad angår forsknings- och försöksverksamheten beträffande ogräsens bekämpande har högskolestyrelsen hemställt, att för nämnda verksamhet måtte anvisas ett belopp av 33 600 kronor för nästa budgetår eller 16 800 kronor mera än för löpande budgetår. Härvid har högskolestyrelsen beräknat i rundtal 12 000 kronor för jordbruksförsöksanstaltens verksamhet och 21 600 kronor för den vid institutionen för växtodningslära bedrivna verksamheten på ifrågavarande område. Av sistnämnda belopp ha avsetts 5 350 kronor för inköp av viss instrumentell utrustning samt maskiner m. m., 6 600 kronor för avlöning av biträdespersonal samt 9 660 kronor för avlöning inklusive avlöningstillägg åt den vid försöken sysselsatte assistenten, vilken nu åtnjöt arode med 600 kronor för månad.

För fullföljande av forskningen rörande natriumkloratets användbarhet som ogräsbekämpningsmedel har högskolestyrelsen äskat ett med 10 000 kronor till 25 000 kronor förhöjt belopp. Ökningen har motiverats med att ifrågavarande undersökningar visat sig mera omfattande än från början beräknats.

I remissutlåtande den 11 oktober 1946 över högskolestyrelsens framställning såvitt avser anslag till ogräsforskning har *statens livsmedelskommission*, utan att närmare ingå på frågan huruvida de begärda beloppen kunde anses lämpligt avvägda, framhållit, att det såväl ur försörjningssynpunkt som med tanke på jordbrukets lönsamhet vore mycket angeläget, att forskningsverksamheten på nämnda område fortsättningsvis kunde bedrivas i erforderlig omfattning. Med hänsyn härtill har kommissionen tillstyrkt, att behövliga medel anvisades för verksamheten i fråga. Tillika har kommissionen uttalat, att dessa medel icke borde utgå från anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område utan syntes böra uppföras å lantbrukshögskolans stat.

Jag torde här även få anmäla, att *styrelsen för lantbrukshögskolan* i skrivelse den 12 september 1946 anhållit, att en å delta anslag förefintlig reservation måtte få disponeras för försöksverksamhet rörande halmens betydelse såsom mullbildande faktor m. m.

Departements-
chefen.

Jag vill erinra, att 1946 års riksdag höjde anslaget till undersökningar rörande kromosomfördubblade typer av lantbruksväxter med 3 500 kronor. I betraktande härav anser jag mig icke kunna förorda ytterligare ökning av anslaget till dessa undersökningar för budgetåret 1947/48. Då jag icke heller beträffande övriga försök, vartill medel hittills upptagits under förevarande anslag, kan tillstyrka någon förhöjning av medelsanvisningen, torde för nu

berörda försöksverksamhet för nästa budgetår böra beräknas oförändrat belopp av 107 200 kronor.

I propositionen nr 267 till 1946 års riksdag uttalade jag, att frågan om anvisande av ytterligare medel till försök rörande ogräsbekämpning framdeles borde upptagas till övervägande i samband med anslagsäskandena under nionde huvudtiteln. Det synes härvid med hänsyn till arten av dessa försök lämpligt, att detta spörsmål behandlas under förevarande anslagspunkt. I likhet med statens livsmedelskommission finner jag angeläget, att ifrågavarande försök fortsättas även under nästkommande budgetår. Jag kan emellertid icke förorda, att för dessa försök avses högre belopp än sammanlagt 32 800 kronor. Härav torde för forskning rörande natriumkloratets användbarhet som ogräsbekämpningsmedel böra avses samma belopp som för innevarande budgetår, eller 15 000 kronor, för den vid institutionen för växtodlingslära bedrivna forsknings- och försöksverksamheten beträffande ogräsens bekämpande likaledes samma belopp som för löpande budgetår, eller 8 600 kronor, samt för jordbruksförsöksanstaltens verksamhet på området återstoden, eller 9 200 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle förevarande anslag för nästa budgetår behöva upptagas med $(107\,200 + 32\,800 =)$ 140 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fördela anslaget mellan de olika ändamålen. Härvid synes hinder icke böra möta att använda anslaget, i den mån detsamma förslår därtill, även för den av högskolestyrelsen i skrivelsen den 12 september 1946 ifrågasatta försöksverksamheten.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Särskilda undersökningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 140 000.

[24.] 8. **Lantbrukshögskolan: Avkastningsbedömning rörande avelssvin.** För detta ändamål är för innevarande budgetår upptaget ett anslag av 37 200 kronor. Beträffande anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 747.

I skrivelse den 22 augusti 1946 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt, att förevarande anslag för nästa budgetår måtte höjas med 6 800 kronor till 44 000 kronor. Ökningen har till ett belopp av 4 800 kronor motive-rats med de ökade kostnaderna för ifrågavarande verksamhet till följd av kristiden och på grund av skärpt försöksmetodik. Till återstående del, eller 2 000 kronor, har ökningen föranletts av att styrelsen beräknat avlönings-tillägg åt tre i verksamheten sysselsatta assistenter.

Med hänsyn till vad högskolestyrelsen anført torde en viss höjning av me- *Departement-*
delsanvisningen för ifrågavarande ändamål vara ofrånkomlig. Jag vill där- *chefen.*
för tillstyrka, att anslaget uppräknas med 4 800 kronor för omkostnader för

förevarande verksamhet. Härjämte torde i anslutning till genomförandet av den allmänna löneregleringen för arvoden till assistenterna böra beräknas ett belopp av 2 800 kronor utöver vad som för innevarande år anvisats. Anslaget torde därför böra upptagas med $(37\,200 + 4\,800 + 2\,800 =)$ 44 800 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Avkastningsbedömning rörande avelssvin* för budgetåret 1947/48 anvisa
ett anslag av kronor 44 800.

[25.] **9. Lantbrukshögskolan: Bidrag till lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök m. m.** Under denna anslagstitel är för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 89 000 kronor. Bestämmelser angående anslagets användning äro meddelade i kungörelsen den 31 mars 1939 (nr 109).

I skrivelse den 22 augusti 1946 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår måtte höjas med 43 000 kronor till 132 000 kronor. Vid beräkning av medelsbehovet har styrelsen utgått från dels att statsbidraget för lokalt gödslingsförsök borde höjas från nuvarande högst 20 kronor till i medeltal 35 kronor för försök, varför till gödslingsförsök skulle erfordras ett belopp av 65 000 kronor, dels att bidraget för lokalt sortförsök borde höjas från nuvarande högst 20 kronor till i medeltal 50 kronor för försök, till följd varav till sortförsök kunde beräknas 25 000 kronor, dels ock att för undersökningar rörande bakningsdugligheten hos de svenska brödsädessorterna genom provbakningar borde ställas till förfogande ett belopp av 12 000 kronor. Härjämte borde upptagas till bidrag för inköp av konstgödselmedel till gödslingsförsök 19 000 kronor och till bidrag till lokala besprutningsförsök i fråga om potatis 2 500 kronor samt till analyskostnader 8 500 kronor, vilket i förhållande till nu tillämplad medelsberäkning innebär en höjning med 4 000 kronor beträffande inköp av konstgödselmedel samt med 1 000 kronor i fråga om analyskostnader.

*Departements-
chefen.*

Enligt min mening synes med hänsyn till att frågan om försöksverksamhetens framtida organisation och omfattning för närvarande är föremål för utredning någon höjning av förevarande anslag icke nu böra övervägas utan anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 89 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Bidrag till lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa
ett anslag av kronor 89 000.

[26.] **10. Lantbrukshögskolan: Bidrag till fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor.** För innevarande budgetår är för ändamålet anvisat ett anslag av 22 000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 748.

I skrivelse den 22 augusti 1946 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställt om ett med 17 000 kronor till 39 000 kronor förhöjt anslag. Anslagsökningen har föranletts av att styrelsen föreslagit upptagande av försöksverksamhet för prövning av värdet av olika stammar av foderrotfrukter.

Såsom jag under föregående punkt erinrat pågår för närvarande utredning *Departements-
chefen.* rörande frågan om försöksverksamhetens framtida organisation och omfattning. Med hänsyn härtill torde med de av högskolestyrelsen ifrågasatta försöken för prövning av värdet av olika stammar av foderrotfrukter tills vidare böra anstå. Då för den under förevarande anslag avsedda försöksverksamheten i övrigt torde böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbrukshögskolan: Bidrag till fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av .. kronor 22 000.

[27.] **11. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 402 500 kronor. Kungl. Maj:t har den 12 april 1946 för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut fastställt dels personalförteckning (statsliggaren s. 748), dels ock följande

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 147 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 46 100
3. Avlöningar till övrig icke- ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..	» 170 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 38 600
Summa kronor 402 500.	

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *institutets styrelse* beräknat medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande avlöningsanslag till 443 100 kronor. Den av institutstyrelsen begärda anslagsökningen å 40 600 kronor har huvudsakligen föranletts av förslag om dels inrättande av en laboratorstjänst i lönegrad Eo 26 vid mejeriförsöken, en befattning som förste assistent i Eo 21 vid trädgårdsförsöken och en assistentbefattning i Eo 15 vid en var av försöksstationerna i Tosemarken och Ekerum samt vid Öjebyns försöksgård ävensom av en befattning som biblioteksassistent i Eo 11, dels uppflyttning av en kamrerartjänst från Eo 22 till Eo 25, dels ock anvisande av medel för arvode åt en speciallärare i arbetspsykologi, för upprätthållande av en kontorsbiträdesbefattning i A 4 och för anlitan av extra skrivhjälp vid trädgårdsförsöken. Styrelsen har vidare funnit en ytterligare höjning av anslaget med 26 300 kronor erforderlig, därest driftsledarkursen skulle dubblas under nästa budgetår. I skrivelse den 9 september 1946 har styrelsen framlagt skäl för en dylik dubbling.

Såsom motivering för förstnämnda förslag har styrelsen i skrivelsen den 29 augusti 1946 anfört väsentligen följande.

I samband med anslagsäskandena för budgetåret 1946/47 väckte styrelsen förslag om inrättande av en laboratorsbefattning vid mejeriförsöken motsvarande statsagronombefattningarna vid de övriga försöksinstitutionerna. Styrelsen framhöll därvid, att det förelåge ett ofrånkomligt behov av ytterligare en vetenskapligt skolad arbetskraft vid mejeriförsöken, då föreståndaren icke kunde fullständigt behärska ett så stort ämnesområde, som det här vore fråga om, och förste assistenterna icke kunde förväntas äga tillräcklig utbildning för självständigt forskningsarbete. Laboratorsbefattningen skulle vidare fylla uppgiften såsom meriteringsplats för forskare inom mejerihanteringen. Laboratorn skulle huvudsakligen ägna sig åt de mera kemiskt och bakteriologiskt betonade undersökningarna, varigenom föreståndaren finge mera tid att syssla med de rent mejeritekniska undersökningarna. Styrelsen vidhåller förslaget om att laboratorsbefattningen inrättas utan att resultatet av den pågående utredningen om försöksverksamhetens organisation inväntas. Denna utredning kommer sannolikt att föreslå ett antal laboratorser eller liknande befattningar. Inrättandet av en sådan laboratorsbefattning redan nu medför sålunda icke någon risk för att tjänsten efter omorganisationen skulle bli överflödig. Det torde enligt styrelsens mening bli mycket svårt att besätta de befattningar, som kunde komma att föreslås av utredningen, om icke under tiden ansträngningar göras att kvarhålla den nuvarande personalen vid mejeriförsöken.

Då föreståndaren för trädgårdsförsöken är mycket hårt belastad med den lokala försöksverksamheten som fått en allt större omfattning synes en befattning såsom förste assistent böra inrättas vid försöken. Denne befattningshavare skulle biträda föreståndaren med bearbetningen av försöksresultat, så att dessa kunde publiceras utan dröjsmål.

Vid Ekerums och Tosemarkens försöksstationer har verksamheten numera fått en sådan omfattning och betydelse, att tiden torde vara inne för ordnandet av en fastare organisation, så att kontinuitet i arbetet kan upprätthållas. Under en följd av år har Kungl. Maj:t årligen anvisat tillfälliga belopp till denna försöksverksamhet, som i övrigt bekostats av de berörda hushållningssällskapen. Försöken ha blivit mycket betydelsefulla, men med de tillfälliga anställningsförhållanden, som för närvarande råda, förefinnas stora risker för att de nu anställda assistenterna söka sig andra platser med tryggare anställningsvillkor. Med den rådande konkurrensen om kvalificerad personal synes det vara nödvändigt att inrätta extra ordinarie befattningar, även om dessa måste placeras jämförelsevis lågt. Det torde sålunda vara bättre med två extra ordinarie befattningar i lönegrad 15 än högre placerade arvodes-tjänster.

Vid trädgårdsförsöken vid Öjebyns försöksgård har endast kunnat anställas en assistent för en tid av sex månader under innevarande budgetår på grund av att ett alltför ringa belopp, 2 400 kronor, anvisats för ändamålet. Om kontinuitet i arbetet skall kunna upprätthållas, bör enligt styrelsens mening en helårstjänst inrättas. Innehavaren av denna befattning skulle under vintern kunna utnyttjas för bearbetning av försöksresultaten och för hjälp med utförande av lokala försök i Norrland. Styrelsen anser sig icke kunna ansvara för någon mera omfattande trädgårdsförsöksverksamhet vid Öjebyns försöksgård, om icke en fastare tjänst kan inrättas.

Det nuvarande systemet med bibliotekarietjänsten som bisyssla har visat sig fullständigt ohållbart. För att biblioteket skall kunna betjäna institutets personal och elever på ett tillfredsställande sätt är det nödvändigt, att biblio-

teket kan hållas tillgängligt i erforderlig omfattning och att själva skötseln av biblioteket kan ägnas tillräcklig tid av därför kompetent person. Styrelsen anser anställandet av en biblioteksutbildad befattningshavare, som bör placeras i Eo 11, vara oundgängligen nödvändigt. Om denna tjänst kommer till stånd, kan det nu utgående arvodet till bibliotekarie utgå.

Med hänsyn till kamrerarens mycket omfattande och ansvarsfulla arbete vid institutet anser styrelsen dennes lönegradsplacering i hög grad otillfredsställande. Genom att vid institutet bedrivs affärsverksamhet i icke ringa omfattning blir kamrerarens arbetsbörda ojämförligt större än om institutet haft enbart undervisnings- och försöksverksamhet. Styrelsen föreslår därför, att kamrerartjänsten uppflyttas från 22 till 25 lönegraden.

Enär styrelsen finner det önskvärt, att eleverna i driftsledarkursen och lantbruksskolan äro förtrogna med arbetspsykologi, hemställer styrelsen, att ett belopp av 500 kronor upptages till avlöning åt speciallärare i detta ämne.

Sedan försöksverksamheten börjat lämna resultat i allt större omfattning, har arbetet med försöksresultatens utskrivning och publicering blivit alltmera betungande. För att icke dröjsmål med försöksberättelsernas utgivande skall uppstå, är det nödvändigt att vid försöken finnes tillräckligt med skrivhjälp, så att befattningshavare i högre lönegrader icke behöva ägna tid åt enklare rutinarbeten. Med hänsyn härtill anser styrelsen det vara synnerligen önskvärt, att den ordinarie kontorsbiträdesbefattningen i lönegrad A 4 vid trädgårdsförsöken återbesättes. Vidare vill styrelsen framhålla, att de båda försöksstationerna Nyckelby och Rånna sakna skrivhjälp. För nästa budgetår anholder styrelsen, att ett belopp av 6 000 kronor upplages i staten för att användas av trädgårdsförsöken till avlöning av extra skrivhjälp, där sådan bäst behöves.

Beträffande den ifrågasatta dubblingen av driftsledarkursen har institutsstyrelsen i sina förenämnda skrivelser anfört bland annat följande.

Driftsledarkursens elevantal har de senaste åren utökats till 36. Antalet sökande har under åren 1944—1946 varit respektive 129, 159 och 149, av vilka omkring tre fjärdedelar fyllt inträdesfordringarna. Styrelsen anser, att det finnes ett stort behov av personer med den utbildning, som lämnas i driftsledarkursen, dels som ledare vid större och medelstora jordbruk och dels som vandringsrättare, överkontrollassistenter och instruktörer hos hushållningssällskap och lantbruksnämnder m. m. Styrelsen finner det därför vara olyckligt att årligen behöva avvisa ett stort antal sökande, som klart uppfylla fordringarna för inträde i kursen. Genom att 1946 års riksdag anvisat medel till uppförande av institutionshyggnad för husdjurslära m. m. blir det för driftsledarkursens dubbling nödvändiga behovet av undervisningslokaler tillgodosett. För att kunna genomföra ifrågavarande dubbling erfordras en utökning av institutets lärarkrafter. Undervisningen vid den dubberade kursen bör förutom av speciallärare handhas av ämneslärarna vid lantbruksavdelningen, vilka böra befrias från undervisningen vid trädgårds- och mejeriavdelningarna. På grund härav är det nödvändigt att anställa ytterligare en ämneslärare vid trädgårdsavdelningen, varjämte behovet av speciallärare ökar. Vidare erfordras, att en assistentbefattning vid lantbruksavdelningen inrättas. Assistenten skulle bland annat biträda lärarna vid övningarna i kulturteknik, lantbrukskemi samt husdjurs- och jordbrukslära. Styrelsen beräknar avlöningskostnaderna för en dubbling av driftsledarkursen till 26 300 kronor. Av detta belopp avses 6 600 kronor för avlöning till en ämneslärare i Eo 24 och 5 100 kronor för avlöning åt en assistent, varvid nu utgående

arvode å 600 kronor till en assistent i kulturteknik kan bortfalla. Återstoden av den beräknade ökningen, 15 200 kronor, har avsetts för arvoden till speciallärare.

Lantbruksstyrelsen, som genom beslut av Kungl. Maj:t den 12 april 1946 anbefallts verkställa utredning rörande dels frågan huruvida en inplacering av befattningarna såsom föreståndare för lantbruks- respektive trädgårdsavdelningen vid institutet å löneplan C vore ändamålsenlig, dels ock frågan om lämpligaste sättet att bereda institutets rektor biträde vid handläggning av administrativa ärenden, har den 30 september 1946 avgivit utlåtande rörande institutets avlöningsanslag. Lantbruksstyrelsen har däri föreslagit, att ifrågavarande föreståndarbefattningar skulle placeras i C 4 och att en sekreterartjänst i Eo 24 skulle inrättas vid institutet. Då innehavaren av sistnämnda tjänst enligt lantbruksstyrelsens förslag även skulle handhava skötseln av institutets bibliotek har lantbruksstyrelsen funnit inrättandet av den av institutsstyrelsen begärda befattningen såsom biblioteksassistent böra anstå. Likaledes har lantbruksstyrelsen ansett att uppflyttning av kamrerarbefattningen i högre lönegrad icke borde ske innan en revision av nu gällande tjänsteförteckning komme att genomföras. I övrigt har lantbruksstyrelsen med vissa ändringar i fråga om löneställningen förordat institutsstyrelsens framställning om nya befattningar. Lantbruksstyrelsen har hemställt, att avlöningsanslaget för nästa budgetår måtte uppföras med 447 600 kronor eller, därest en dubbling av driftsledarkursen komme till stånd, med 471 900 kronor.

Såsom motivering för förslagen om överförandet av befattningarna som förståndare för lantbruks- respektive trädgårdsavdelningen å C-planen samt inrättandet av en sekreterarbefattning har lantbruksstyrelsen anført bland annat följande.

Fordringarna på ifrågavarande föreståndares kunnighet och duglighet icke minst i ekonomiskt avseende måste vara mycket höga. Föreståndarna ha icke blott en stor arbetsbörda utan jämväl ett stort ekonomiskt ansvar. Skäl synas därför tala för att befattningarna överföras å C-planen. Enligt lantbruksstyrelsens mening böra de ha en högre löneställning än föreståndarna för lantbruks- respektive trädgårdsskolorna. Slutlönen för en lantbruksskoleföreståndare, inberäknat särskilt arvode för förvaltning av skolegendom samt vissa naturaförmåner, uppgår enligt styrelsens beräkningar till i genomsnitt 18 990 kronor. Om särskilt förvaltararvode av Alnarps egendoms medel ej skulle utgå, torde avlöningen till föreståndaren för lantbruksavdelningen med hänsyn härtill böra utgå efter 9 lönegraden å C-planen. Enligt lantbruksstyrelsens mening torde det dock vara mera ändamålsenligt att av egendomens medel utgår ett särskilt förvaltararvode och att befattningen inplaceras i lägre lönegrad än C 9. Styrelsen vill sålunda föreslå, att arvodet bestämmes till 6 000 kronor och att befattningen uppföres i lönegrad C 4. Nettoavlöningen skulle då uppgå till 20 580 kronor. Styrelsen beräknar, att slutavlöningen för en trädgårdsskoleföreståndare kommer att utgöra 12 320 kronor, vartill sannolikt kommer särskilt arvode för skötseln av till skolan hörande trädgård. Styrelsen vill föreslå, att föreståndaren för trädgårdsavdelningen erhåller samma lönegradsplacering som föreståndaren för lantbruksavdelningen, C 4. I så fall torde böra utgå ett arvode å 2 000 kronor för skötseln av Alnarps trädgårdar.

Med hänsyn till den omfattande verksamheten vid institutet och den utvidgning, som vissa av institutets avdelningar genomgått under senare år och som givetvis medfört ökad arbetsbörda för institutets rektor, synes det enligt lantbruksstyrelsens mening angeläget, att han erhåller erforderlig hjälp vid handläggning av administrativa angelägenheter. Efter prövning av olika sätt att lösa frågan har lantbruksstyrelsen funnit det lämpligt, att vid institutet anställas en sekreterare med juridisk eller motsvarande utbildning. För att en lämplig arbetskraft skall kunna erhållas torde det vara nödvändigt, att denne befattningshavare erhåller en relativt god löneställning. Lantbruksstyrelsen vill därför föreslå, att ifrågavarande befattning placeras i Eo 24.

Beträffande lantbruksstyrelsens anslagsberäkningar må nämnas följande.

Ordinarieposten har ökats med 24 900 till 172 600 kronor. Den föreslagna lönegradsplaceringen av befattningarna såsom föreståndare för lantbruks- respektive trädgårdsavdelningen har föranlett en ökning av tillhoppa 22 500 kronor. Vidare ha för avlöning till ett kontorsbiträde i A 4 vid trädgårdsförsöken beräknats 2 400 kronor.

Arvodesposten har minskats med 2 400 kronor till 43 700 kronor, emedan lantbruksstyrelsen förordat institutsstyrelsens framställning om inrättande av en extra ordinarie assistentbefattning vid trädgårdsförsöken, varvid arvodet till assistenten vid Öjebyns försöksgård skulle bortfalla.

Icke-ordinarieposten har uppräknats med 12 500 kronor till 182 600 kronor. Förstnämnda belopp utgör skillnaden mellan ökningar å tillhoppa 34 300 kronor och minskningar å 21 800 kronor. Av ökningarna hänföra sig 29 600 kronor till förslagen om inrättande av nya befattningar som laborator i Eo 26 vid mejeriförsöken, sekreterare i Eo 24, förste assistent i Eo 21 vid trädgårdsförsöken samt assistenter vid trädgårdsförsöksstationerna i Tosemarken, Ekerum och Öjebyn, vilka tre sistnämnda befattningar lantbruksstyrelsen ansett böra placeras i Eo 13. Vidare har lantbruksstyrelsen beräknat 2 200 kronor för anställande av ett kontorsbiträde i Eo 4, som skulle utföra skrivarbete för rektorn och sekreteraren samt biträda den senare vid skötseln av biblioteket, ävensom 2 000 kronor för extra skrivhjälp åt trädgårdsförsöken. Lantbruksstyrelsen, som tillstyrkt förslaget att driftsledarkursens och lantbruksskolans elever skulle erhålla undervisning i arbetspsykologi, har upptagit ersättningar till speciallärare med ett 500 kronor högre belopp än för innevarande budgetår. Av minskningarna sammanhånga 19 400 kronor med förslagen om överförande av befattningarna såsom föreståndare för lantbruks- respektive trädgårdsavdelningen å ordinarie stat, 1 000 kronor med att arvodet till bibliotekarie skulle bortfalla vid inrättandet av en sekreterarbefattning samt 1 400 kronor med beräknade löneklassförändringar m. m.

Posten rörligt tillägg har med hänsyn till de av lantbruksstyrelsen framförda förslagen ökats med 10 100 kronor till 48 700 kronor.

Lantbruksstyrelsen, som funnit en utökning av elevantalet i driftsledarkursen önskvärd, har beräknat, att vid en dubblering av nämnda kurs avlöningsanslaget skulle för nästa budgetår behöva uppräknas med ytterligare 24 300 kronor till 471 900 kronor. Styrelsen har icke haft något att erinra mot institutsstyrelsens förslag om anställande av ytterligare en ämneslärare och en assistent men har ansett att ämnesläraren tills vidare borde erhålla arvode motsvarande lönen i lönegrad Eo 24. Kostnaderna för avlöningarna till dessa två befattningshavare ha av lantbruksstyrelsen för tiden 1 november 1947—30

juni 1948 beräknats till 9 700 kronor. Då det nuvarande arvodet åt assistenten i kulturteknik å 600 kronor icke komme att tagas i anspråk, skulle arvodesposten sålunda behöva höjas med 9 100 kronor. Institutsstyrelsens beräkning av det för speciallärare erforderliga beloppet, 15 200 kronor, har icke föranlett någon erinran från lantbruksstyrelsens sida.

Över institutsstyrelsens och lantbruksstyrelsens framställningar ha utlåtanden avgivits av allmänna lönenämnden den 2 och den 15 oktober samt av statskontoret den 21 oktober 1946. Vidare ha yttranden avgivits över institutsstyrelsens framställningar dels den 24 september 1946 av riksräkenskapsverket i fråga om uppflyttning i högre lönegrad av kamrerartjänsten dels ock den 16 oktober 1946 av utredningsmannen rörande organisationen av forsknings- och försöksverksamheten samt undervisningen på mejerinäringens område, expeditionschefen G. A. Bouveng, i fråga om inrättande av en laboratorstjänst vid mejeriförsöken.

Beträffande innehållet i utlåtandena må följande nämnas.

Statskontoret har i fråga om den föreslagna inplaceringen i löneplan C av befattningarna som föreståndare för lantbruks- och trädgårdsavdelningarna framhållit, att redan av den anledningen att frågan om anställningsförmåner för ordinarie tjänstemän torde komma att inom den närmaste tiden bli förämål för särskild utredning syntes det mindre lämpligt att nu utsträcka tillämpningsområdet för denna löneplan. Härtill komme, att den föreslagna lönen jämte det särskilda arvodet för skötseln av Alnarps egendom respektive trädgårdarna skulle leda till avsevärt högre löneförmåner för här avsedda befattningshavare, än vad som tillkomme andra statliga befattningshavare med motsvarande arbetsuppgifter. Enligt statskontorets mening vore det icke förenligt med principerna i civila avlöningsreglementet att låta särskilda arvoden utgå vid sidan av den fastställda lönen för skötseln av berörda, staten tillhöriga egendom och trädgårdar.

Beträffande förslaget om inrättande av en sekreterarbefattning har statskontoret uttalat, att enligt ämbetsverkets mening behovet av en heltidsanställd tjänsteman i lönegrad Eo 24 för biträde åt institutets rektor vid handläggning av administrativa ärenden icke ådagalagts. Statskontoret har föreslagit, att en kontorsbiträdesbefattning å rektorsexpeditionen inrättas och att ett arvodesbelopp å 1 200 kronor ställes till förfogande för beredande av sekreterarhjälp åt rektorn.

Allmänna lönenämnden har erinrat, att lönenämnden i sitt utlåtande angående anslag till institutet för innevarande budgetår förordnat, att föreståndarna för lantbruks- och trädgårdsavdelningarna skulle erhålla samma lönegradsplacering som föreståndaren för mejeriavdelningen eller A 30, därvid särskilt arvode skulle utgå till föreståndaren för lantbruksavdelningen med 2 000 kronor och till föreståndaren för mejeriavdelningen med 1 000 kronor. Lönenämnden har icke funnit anledning att ändra sitt ståndpunktstagande i fråga om löneställningen för berörda befattningshavare. Skulle det emellertid anses lämpligt att upptaga befattningarna å C-plan, borde de enligt lönenämndens mening placeras i C 6, varvid föreståndaren för lantbruksavdelningen borde erhålla ett särskilt förvaltararvode av 2 000 kronor för år. I anslutning till vad 1945 års lönekommitté anförde i sitt betänkande del I s. 67 kunde övervägas att för ifrågavarande befattningshavare inrätta förordnad-tjänster med dyrortsgraderad lön.

Lönenämnden har funnit svårigheter möta att på grundval av den förberagta utredningen taga ställning till frågan om behovet av en sekreterar-

befattning och dennas lönegradsplacering. Lönenämnden har därför ifrågasatt, huruvida icke behovet av biträde åt rektorn vid handläggning av institutets administrativa angelägenheter tills vidare skulle kunna tillgodoses genom beräkande av medel för arvode till dylikt biträde. Lönenämnden har uttalat, att enligt nämndens mening några bärande skäl för en uppflyttning av kamrerartjänsten från Eo 22 till Eo 25 icke anförts. Beträffande de föreslagna extra ordinarie assistentbefattningarna vid försöksstationerna har lönenämnden förordat en placering i Eo 12, vilket ungefärligen skulle motsvara det eljest vid institutet utgående assistentarvode å 5 100 kronor. Huruvida för skötseln av institutets bibliotek erfordrades en heltidstjänst har lönenämnden icke ansett sig kunna bedöma på grundval av föreliggande uppgifter.

Riksräkenskapsverket har funnit goda skäl tala för en uppflyttning till 24 lönegraden av kamrerartjänsten vid institutet. Därest en dylik uppflyttning ansåges komma till stånd, borde emellertid även en tidigare föreslagen uppflyttning av kamrerartjänsten vid lantbrukshögskolan genomföras.

Utredningsmannen för utredning rörande organisationen av forsknings- och försöksverksamheten samt undervisningen på mejerinäringens område har tillstyrkt förslaget om inrättande av en laboratorsbefattning vid mejeriförsöken. Utredningsmannen har därvid framhållit, att en dylik åtgärd icke skulle föregripa det förslag utredningen kunde föranleda utan tvärtom medföra att övergången till den nya organisationen skulle kunna genomföras smidigare och med större utsikt till omedelbara resultat i fråga om arbets-effekten.

Det ansvar för en omfattande ekonomisk verksamhet som är förenat med *Departements-
chefen.* befattningarna såsom föreståndare för lantbruks- och trädgårdsavdelningarna talar enligt min mening för att dessa befattningar böra omändras till förordnandetjänster. Eftersom frågan om ändring av de nuvarande anställningsformerna för ordinarie tjänstemän inom den närmaste framtiden torde komma att bli föremål för utredning, är jag emellertid icke nu beredd att taga slutlig ståndpunkt till spörsmålet om berörda befattningshavares löneställning utan dessa torde tillsvidare böra bibehållas vid nuvarande lönegradsplacering och löneförmåner.

Då frågan om ordnandet av undervisnings- och forskningsverksamheten på mejerihanteringens område, enligt min uppfattning, bör prövas i ett sammanhang, vid ställningstagandet till de resultat vartill den pågående utredningen rörande denna verksamhet kan komma att leda, är jag icke beredd att förorda förslaget att nu inrätta en laboratorstjänst i Eo 26 vid mejeriförsöken. Icke heller anser jag mig för närvarande kunna tillstyrka framställningarna om inrättande av befattningar som förste assistent vid trädgårdsförsöken och assistent vid försöksstationerna i Tosemarken och Ekerum, eftersom undervisnings- och försöksverksamheten på trädgårdsodlingens område är föremål för särskild utredning. I överensstämmelse med vad som skett för de senaste budgetåren böra för trädgårdsförsöken vid nyssnämnda försöksstationer erforderliga belopp även för budgetåret 1947/48 anvisas från för Kungl. Maj:t i annan ordning tillgängliga medel. Däremot torde assistenten vid trädgårdsförsöken vid Öjebyns försöksgård kunna givas helårsanställning utan att resultaten av den förutnämnda trädgårdsutredning-

en föregripas. Avlöning till denne assistent synes tills vidare böra utgå i form av arvode, vilket torde böra bestämmas till 5 100 kronor.

Tillräckliga skäl ha enligt min mening icke anförts för uppflyttning av kamrerartjänsten i högre lönegrad. Ej heller finner jag mig kunna godtaga förslaget om inrättande av heltidstjänster som sekreterare och som biblioteksassistent. I syfte att bereda institutets rektor biträde vid handläggning av administrativa göromål torde i stället böra anvisas ett belopp av 1 500 kronor för sekreterarhjälp. För skrivarbeten och expeditionsgöromål å rektors-expeditionen och vid biblioteket samt för skrivarbeten vid trädgårdsförsöken torde böra anställas två skrivbiträden i Ex 2. Härjämte synes ett belopp av 2 000 kronor böra beräknas för extra skrivhjälp vid trädgårdsförsöken.

Att eleverna vid driftsledarkursen och lantbruksskolan meddelas undervisning i arbetspsykologi finner jag synnerligen ändamålsenligt. Jag vill därför tillstyrka förslaget, att 500 kronor anvisas för speciallärare i berörda ämne.

Med hänsyn till det stegrade behovet av driftsledare inom jordbruket såväl vid enskilda företag som i allmän tjänst finner jag det i hög grad önskvärt, att åtgärder vidtagas för att möjliggöra ett ökat elevantal vid driftsledarkursen. I likhet med institutsstyrelsen anser jag det stora antalet kompetenta sökande, som under de senaste åren på grund av platsbrist icke kunnat antagas, i och för sig motivera en dubblering av kursen. En förutsättning för dubblering av driftsledarkursen är emellertid, att den institutionsbyggnad, vartill 1946 års riksdag anvisat medel, blir färdigställd före den 1 november 1947. Om så blir fallet kan ännu icke med säkerhet avgöras. Jag förordar dock, att medel nu beräknas för bestridande av de kostnader, som en dylik dubblering skulle medföra. Då undervisningsområdet för den för driftsledarkursen föreslagna extra ordinarie ämnesläraryrkesbefattningen synes mig bli alltför vittomfattande, anser jag det mera ändamålsenligt att ifrågasvara undervisning bestrides genom timlärare än att en särskild befattning inrättas för ändamålet. Det av institutsstyrelsen för speciallärare beräknade beloppet, 15 200 kronor, synes i anledning härav böra höjas till 24 000 kronor. Förslaget om anställande från och med den 1 november 1947 av en assistent, som skulle biträda ämneslärarna vid lantbruksavdelningen vid vissa övningar, föranleder ingen erinran från min sida.

Institutets avlöningsstat skulle vid bifall till vad jag i det föregående förordat komma att för budgetåret 1947/48 erhålla följande utseende.

Ordinarieposten synes böra upptagas med ett oförändrat belopp av 147 700 kronor. De av mig tillstyrkta förslagen i fråga om en heltidsanställd assistent vid Öjebyns försöksgård och en assistent vid lantbruksavdelningen ävensom om sekreterarhjälp föranleda, att arvodesposten bör uppräknas med $(5\,100 + 3\,400 + 1\,500 - 2\,400 - 600 =) 7\,000$ kronor till 53 100 kronor. Icke-ordinarieposten synes å ena sidan böra höjas med 24 500 kronor för arvoden till speciallärare — av beloppet äro 24 000 kronor beroende på dubbleringen av driftsledarkursen — med 4 000 kronor för avlöning åt två skrivbiträden och med 2 000 kronor för extra skrivhjälp vid trädgårdsförsöken. Å andra sidan minskar medelsbehovet med 1 400 kronor på grund av beräknade löne-

klassförändringar m. m. Förevarande post skulle sålunda böra uppföras med $(170\,100 + 24\,500 + 4\,000 + 2\,000 - 1\,400 =)$ 199 200. Posten rörligt tillägg torde böra höjas med 600 kronor till 39 200 kronor.

Regleringen av befordringsgången för biträdespersonalen medför en höjning av icke-ordinarieposten med 200 kronor till 199 400 kronor. Genomförandet av den allmänna löneregleringen föranleder att ordinarieposten bör uppräknas med 84 200 kronor till 231 900 kronor och icke-ordinarieposten med 92 500 kronor till 291 900 kronor. För rörligt tillägg torde böra beräknas 31 400 kronor. I anslutning till löneregleringen synes arvodesposten böra uppräknas med 8 800 kronor till 61 900 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- 1) godkänna följande avlöningsstat för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, att tillämpas från och med budgetåret 1947/48:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	kronor 231 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förlagsvis</i> ..	» 61 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förlagsvis</i>	» 291 900
4. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	» 31 400

Summa kronor 617 100;

- 2) till Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: *Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förlagsanslag* av kronor 617 100.

[28.] **12. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Omkostnader, förlagsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett förlagsanslag av 176 300 kronor. Kungl. Maj:t har den 12 april 1946 fastställt omkostnadsstat för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut (statsliggaren s. 750).

I skrivelse den 29 augusti 1946 har *institutets styrelse* hemställt om ett till 251 200 kronor förhöjt omkostnadsanslag för nästa budgetår. Därest en dubbling av driftsledarkursen skulle komma till stånd, har styrelsen emellertid funnit nämnda belopp kunna nedsättas med 6 000 kronor. Denna minskning sammanhänger med att utgifterna för kursens dubbling, 24 000 kronor, beräknats för en tid av åtta månader (1 november 1947—30 juni 1948) under det att motsvarande inkomster av undervisnings- och kostavgifter, vilka erläggas halvårsvis i förskott, upplagits för helt år eller till

	Gällande omkostnads- stat kronor	Instituts- styrelsens förslag kronor	Lantbruks- styrelsens förslag kronor
<i>Utgifter.</i>			
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	500	500	500
2. Resersättningar, <i>förslagsvis</i>	11 000	13 000	12 000
3. <i>Expenser:</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	40 000	40 000	40 000
b) Övriga <i>expenser</i> , <i>högst</i>	62 000	58 000	55 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	6 000	12 000	10 000
5. Övriga <i>utgifter:</i>			
a) Underhåll av byggnader, <i>förslagsvis</i>	21 000	28 000	26 000
b) Skatter och försäkringar, <i>förslagsvis</i>	3 600	3 600	3 600
c) Kosthåll för elever, <i>förslagsvis</i>	161 300	161 300	161 300
d) Hälso- och sjukvård, <i>förslagsvis</i>	900	900	900
e) Utställningsmateriel, fotografering m. m., <i>förslagsvis</i>	1 000	1 500	1 000
f) Ersättning till Alnarps egendom för dagsverken och körslor, <i>förslagsvis</i>	4 500	5 500	5 000
g) Ersättning till Alnarps trädgårdar för underhåll av parken, <i>högst</i>	2 500	3 500	3 000
h) Till täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri, <i>högst</i> ..	15 000	50 000	50 000
i) Ersättning till Skaraborgs läns hushållnings-sällskap för lokalhyra, <i>högst</i>	7 000	7 000	7 000
j) Nyanläggning av försök med körsbärsträd vid Ränna försöksstation, <i>högst</i>	1 000	1 000	1 000
k) Ersättning till Norrlands trädgårdsskola i Söråker för personalkostnader m. m., <i>högst</i>	9 000	9 000	9 000
l) Driftkostnader vid Öjebyns försöksstation, <i>högst</i>	—	3 000	3 000
m) Inköp av mjölk för mejeriförsöken efter avdrag för försälda produkter, <i>förslagsvis</i>	1 500	2 500	2 500
n) Förbrukningsartiklar för mejeriförsöken, <i>förslagsvis</i>	3 500	5 000	5 000
o) Förbrukningsartiklar och gödslingsmedel, avseende trädgårdsförsöken, <i>förslagsvis</i>	22 000	30 000	30 000
p) Inköp av inventarier för trädgårdsförsöken, <i>högst</i>	10 000	10 000	10 000
q) Inköp av levande växter och frö, <i>förslagsvis</i> ..	4 500	4 500	4 500
r) Dagsverken m. m., <i>förslagsvis</i>	80 000	90 000	90 000
s) Bokinköp och bokbindning, <i>förslagsvis</i>	800	1 000	1 000
t) Driftkostnader vid en ladugårdsförmanskurs, <i>förslagsvis</i>	4 200	4 200	4 200
u) Diverse <i>utgifter</i> , <i>förslagsvis</i>	1 500	1 500	1 500
Summa <i>utgifter</i>	474 300	546 500	537 000
<i>Särskilda uppbördsmedel.</i>			
1. Hyres- och arrendeinkomster	33 900	33 700	33 700
2. Undervisnings- och kostavgifter för elever	127 600	127 600	127 600
3. Ersättning av Alnarps egendom för arbete av elever	45 500	50 000	50 000
4. Försäljning av köksväxter, bär och frukt	39 000	37 000	37 000
5. Försäljning av jordbruksprodukter	30 000	25 000	25 000
6. Ersättning för kontrollodlingar för statens centrala frökontrollanstalt	3 000	3 000	3 000
7. Ersättning för stamförsök för enskilda firmors räkning	2 000	2 000	2 000
8. Bokföringsavgifter till den driftsekonomiska byrån	17 000	17 000	17 000
Summa <i>uppbördsmedel</i>	298 000	295 300	295 300
<i>Sammandrag.</i>			
Utgifter	474 300	546 500	537 000
Särskilda uppbördsmedel	298 000	295 300	295 300
Nettoutgift	176 300	251 200	241 700

30 000 kronor. *Lantbruksstyrelsen* har i utlåtande den 30 september 1946 föreslagit en medelsanvisning under omkostnadsanslaget av 241 700 kronor eller, om driftsledarkursen dubblerades, 235 700 kronor.

Myndigheternas beräkningar av medelsbehovet framgå närmare av den å s. 66 intagna sammanställningen, i vilken till jämförelse medtagits beloppen i gällande omkostnadsstat. I uppställningen ha icke införts de förändringar i utgifterna och inkomsterna, som skulle föränledas av driftsledarkursens dubbling. Beträffande motiveringen för beräkningarna må nämnas följande.

Den föreslagna höjningen av posten reseersättningar har motiverats med att de belopp, som avsetts till resekostnads- och traktamentsersättningar för styrelsens ledamöter, för undervisningsavdelningarna och för statens trädgårdsförsök, visat sig otillräckliga. Då under posten övriga expenser för innevarande budgetår beräknats ett belopp av 12 000 kronor för inköp av möbler till elevrum, för vilket ändamål medel icke behöver anvisas för nästa budgetår, innebära myndigheternas förslag en förhöjning jämväl av denna anslagspost. Såsom skäl härför har bland annat hänvisats till att utgiftsbelastningen under budgetåret 1945/46 medfört, att anslagsposten för nämnda budgetår måst överskridas med 8 000 kronor. Såsom skäl för höjningen av posten publikationstryck har framhållits, att för ifrågavarande ändamål tidigare anvisade belopp visat sig otillräckliga då försöksstationerna börjat utgiva allt flera försöksberättelser, samt att det måste anses önskvärt att redogörelser för vunna forsknings- och försöksresultat snarast möjligt bleve publicerade. Uppräkningen av posten underhåll av byggnader har förklarats vara erforderlig, om icke byggnadsunderhållet vid institutet skulle eftersättas. Beträffande de föreslagna höjningarna av posterna ersättning till Alnarps egendom för dagsverken och körslor samt ersättning till Alnarps trädgårdar för underhåll av parken har hänvisats till stegrade arbetslöner. I fråga om uppräkningsposten till täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri har anförts, att på grund av de senare årens statliga mjölkprisregleringar försäljning av konsumtionsmjölk blivit mera fördelaktig än framställning av produktmjölk samt att Alnarps mejeri för att erhålla erforderlig mjölmängd måste betala sina leverantörer samma pris, som erlades av närbeläget mejeri, vilket försäljde en stor del av sin mjölk till direkt konsumtion. Då Alnarps mejeri i egenskap av skolmejeri måste använda sin mjölk för tillverkning av smör och ost och det icke vore möjligt att för denna produktmjölk utvinna samma pris som vid försäljning av konsumtionsmjölk, komme att å mejerirörelsen uppstå en förlust, som mejeriet icke kunde bära. *Lantbruksstyrelsen* har i detta sammanhang uttalat, att det vore angeläget, att frågan om tillförseln av erforderlig mängd mjölk till Alnarps mejeri och rörande mejerirörelsens ekonomi gjordes till föremål för närmare utredning. I fråga om den nya posten driftkostnader vid Öjebyns försöksstation har anförts, att de med driften av trädgårdsförsöken förenade kostnaderna icke syntes böra bestridas av medel, avsedda för själva försöksgården. Det hade med hänsyn härtill ansetts nödvändigt att i institutets omkostnadsstat uppfördes ett belopp till täckande av dessa driftkostnader. De föreslagna höjningarna av posterna inköp av mjölk för mejeriförsöken och förbrukningsartiklar för mejeriförsöken ha motiverats med hänvisning till önskvärldheten av mejeriförsökens utvidgning samt beträffande den sistnämnda posten jämväl till stegrade priser. För uppräkningsposten förbrukningsartiklar och gödslingsmedel, avseende trädgårdsförsöken, har åberopats, att utgifterna under posten visade en fortgå-

ende stegring beroende på ett ökat behov av besprutnings- och gödselmedel samt större användning av emballage vid försäljning av produkter från försöken. Såsom skäl för höjningen av posten dagsverken m. m. har anförts, att dagsverkskostnaderna till följd av trädgårdsförsökens ökade omfattning och höjda arbetslöner komme att stegas. Vad bokinköp och bokbindning beträffar har framhållits att den nu i omkostnadsstaten för detta ändamål upptagna posten å 800 kronor ungefär motsvarat behovet vid Rånna och Nyckelby försöksstationer men att sedan försöksstationer inrättats i Ekerum, Tosemarken och Öjebyn det vore önskvärt att jämväl dessa kunde förses med vissa handböcker och tidskrifter, för vilket ändamål 200 kronor beräknats.

Uppbördsposten ersättning av Alnarps egendom för arbeten av elever har uppräknats på grund av höjda arbetslöner. Posterna försäljning av köksväxter, bär och frukt samt försäljning av jordbruksprodukter ha upptagits med lägre belopp enär under budgetåret 1945/46 inkomsterna vid försäljningen av ifrågavarande produkter nedgått till i runt tal 37 600 respektive 25 600 kronor.

Av den vid en dubblering av driftsledarkursen beräknade ökningen av utgifterna, 24 000 kronor, ha 2 200 kronor hänförts till posten bränsle, lyse och vatten, 1 600 kronor till övriga expenser, 20 000 kronor till kosthåll för elever och 200 kronor till hälso- och sjukvård.

I remissutlåtande den 21 oktober 1946 har *statskontoret* framhållit, att eftersom medel för övriga expenser för budgetåret 1946/47 anvisats till vissa utgifter av engångskaraktär innebure förslaget om anvisande av 55 000 kronor under denna post en förhöjning av posten. Tillräckliga skäl härför hade emellertid icke anförts. Enligt statskontorets mening torde beloppet kunna nedsättas med 5 000 kronor till 50 000 kronor. Statskontoret har vidare förklarat, att den till täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri begärda delposten å 50 000 kronor undandrog sig ämbetsverkets närmare bedömande. Statskontoret biträdde emellertid lantbruksstyrelsens förslag om utredning av frågan om tillförseln av mjölk till mejeriet och om mejerirörelsens ekonomi.

Utredningsmannen för utredning rörande organisationen av forsknings- och försöksverksamheten samt undervisningen på mejerinäringens område har i remissutlåtande den 16 oktober 1946 tillstyrkt de föreslagna höjningarna av posterna inköp av mjölk till mejeriförsöken med avdrag för försålda produkter samt förbrukningsartiklar för mejeriförsöken.

Departements-
chefen.

Jag anser mig böra förorda, att följande utgiftsposter uppräknas i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag, nämligen reseersättningar med 1 000 kronor till 12 000 kronor, publikationstryck med 4 000 kronor till 10 000 kronor, ersättning till Alnarps egendom för dagsverken och körslor samt ersättning till Alnarps trädgårdar för underhåll av parken med vardera 500 kronor till 5 000 kronor respektive 3 000 kronor, inköp av mjölk vid mejeriförsöken efter avdrag av försålda produkter med 1 000 kronor till 2 500 kronor, förbrukningsartiklar för mejeriförsöken med 1 500 kronor till 5 000 kronor samt dagsverken m. m. med 10 000 kronor till 90 000 kronor. Jämväl i fråga om posterna underhåll av byggnader samt förbrukningsartiklar och

gödslingsmedel, avseende trädgårdsförsöken, har jag funnit en höjning motiverad, men denna torde böra begränsas till 4 000 kronor respektive 5 000 kronor. Dessa poster böra alltså upptagas med 25 000 kronor respektive 27 000 kronor. Förslaget att å omkostnadsstaten uppföra en särskild utgiftspost till driftkostnader vid Öjebyns försöksstation å 3 000 kronor finner jag mig böra biträda. Posten övriga expenser torde å ena sidan såsom statskontoret föreslagit böra nedsättas med 12 000 kronor, motsvarande det belopp som för innevarande budgetår avsetts för anskaffande av möbler till eleverum. Då i enlighet med vad jag under nästföregående punkt anfört medel torde böra beräknas för dubblering av driftsledarkursen, synes posten å andra sidan böra ökas med 1 600 kronor. Posten skulle sålunda uppföras med 51 600 kronor. En dubblering av driftsledarkursen medför vidare uppräknings av följande poster, nämligen bränsle, lyse och vatten med 2 200 kronor till 42 200 kronor, kosthåll för elever med 20 000 kronor till 181 300 kronor samt hälso- och sjukvård med 200 kronor till 1 100 kronor. Posten till täckande av möjligen uppkommande förlust å rörelsen vid Alnarps mejeri torde i avvaktan på närmare erfarenhet av storleken av denna förlust böra uppföras med oförändrat belopp. I avvaktan på resultaten av den pågående trädgårdsutredningen är jag icke beredd att tillstyrka att medel beräknas för bokinköp och bokbindning vid försöksstationerna i Ekerum, Tosemarken och Öjebyn. Posten bokinköp och bokbindning torde därför bibehållas vid oförändrat belopp av 800 kronor. Övriga utgiftsposter torde böra uppföras med samma belopp som i gällande omkostnadsstat. Den av mig sålunda tillstyrkta förhöjningen av utgiftsposterna skulle uppgå till 42 500 kronor. Beträffande de särskilda uppbördsmedlen synes posten ersättning av Alnarps egendom för arbete av elever i enlighet med vad som föreslagits böra uppräknas med 4 500 kronor till 50 000 kronor. Då i runt tal 4 500 kronor under budgetåret 1945/46 influtit som ersättning för stamförsök för enskilda firmors räkning, synes denna inkomstpost kunna höjas med 2 500 kronor till 4 500 kronor. Vid en dubblering av driftsledarkursen skulle undervisnings- och kostavgifter öka med 30 000 kronor, med vilket belopp ifrågavarande inkomstpost sålunda torde böra uppräknas. Däremot torde posterna försäljning av köksväxter, bär och frukt samt försäljning av jordbruksprodukter böra nedsättas med 2 000 respektive 5 000 kronor till 37 000 och 25 000 kronor. Övriga inkomstposter torde böra upptagas med oförändrade belopp. De särskilda uppbördsmedlen skulle sålunda beräknas stiga med 30 000 kronor. Med hänsyn till det anförda skulle anslaget för nästa budgetår behöva uppföras med $(176\,300 + 42\,500 - 30\,000 =) 188\,800$ kronor eller ett 12 500 kronor högre belopp än för innevarande budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom sinom tid fastställa ny omkostnadsstat för institutet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:
 Omkostnader för budgetåret 1947/48 anvisa ett förslagsan-
 slag av kronor 188 800.

[29.] **13. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Materiel m. m., reservationsanslag.** För ifrågavarande ändamål är för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 18 000 kronor.

Institutsstyrelsen har för nästa budgetår föreslagit en medelsanvisning av 27 600 kronor för ändamålet. Styrelsen har härvid framhållit, att anslagen till materiel m. m. under krigsåren varit starkt nedskurna, varigenom de blivit otillräckliga i synnerhet som verksamheten vid institutet utökats och priserna på alla slags materiel kraftigt stigit. Anslagets otillräcklighet vore särskilt framträdande just nu då viss materiel, som ej kunnat anskaffas under krigsåren, åter funnes tillgänglig men till starkt förhöjda priser. Anslaget hade på grund härav upptagits till 27 600 kronor. Därest driftsledarkursen skulle dubbleras under nästa budgetår, komme anslagsbehovet att öka med ytterligare 1 500 kronor.

I utlåtande den 30 september 1946 har *lantbruksstyrelsen* — under framhållande att en effektiv undervisning icke kunde bedrivas utan tillgång på lämplig undervisningsmateriel — förordat en höjning av anslaget med 5 000 kronor till 23 000 kronor eller, om driftsledarkursen dubblerades, med ytterligare 1 500 kronor till 24 500 kronor.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla, att *institutsstyrelsen* i skrivelse den 29 augusti 1946 hemställt om anvisande av 285 000 kronor till uppförande av ett bostadshus för elever vid trädgårdsavdelningen. Av sagda belopp avse 15 000 kronor utrustning av byggnaden. I ärendet har sedermera från institutsstyrelsen införskaffats en förteckning upptagande de möbler och inventarier som ansetts erforderliga.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 7 oktober 1946 icke haft något att erinra mot institutsstyrelsens beräkning av kostnaderna för utrustning av ifrågavarande byggnad.

*Departements-
chefen.*

Jag har för avsikt att vid anmälan denna dag av frågan om medelsanvisning under kapitalbudgeten hemställa om anslag till uppförande av nämnda byggnad. I nu förevarande sammanhang torde emellertid medel böra äskas för byggnadens utrustande med möbler och inventarier. Storleken av det av institutsstyrelsen för ändamålet ifrågasatta beloppet, 15 000 kronor, föranleder icke någon erinran från min sida.

Till den av mig under punkten 27 föreslagna dubbleringen av driftsledarkursen torde under förevarande anslag böra anvisas 1 500 kronor. Med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen och institutsstyrelsen anfört synes härutöver en viss uppräknig av anslaget böra ske, vilken dock torde kunna begränsas till 5 000 kronor. Anslaget skulle sålunda böra upptagas med (18 000 + 15 000 + 1 500 + 5 000 =) 39 500 kronor. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Materiel m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 39 500.

[30.] **14. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek, reservationsanslag.** För ändamålet är för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

Institutsstyrelsen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med ett till 7 000 kronor förhöjt belopp. Höjningen har motiverats med att priserna på böcker, tidskrifter och bokbindning starkt stigit samt att vissa tidskrifter, särskilt engelska och amerikanska, vilka berörde institutets olika verksamhetsområden, nu åter kunde erhållas. I utlåtande den 30 september 1946 har *lantbruksstyrelsen* förordat en uppräknings av anslaget till 6 000 kronor.

I anslutning till lantbruksstyrelsens förslag tillstyrker jag, att anslaget för nästa budgetår höjes till 6 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut:
Bokinköp och bokbindning för institutets bibliotek* för bud-
getåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag*
av kronor 6 000.

[31.] **15. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Stipendier m. m.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 6 000 kronor. Anslaget disponeras med 2 400 kronor till stipendier, 3 100 kronor till studieresor och 500 kronor till resebidrag till elever vid mejeriskolan.

Institutsstyrelsen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med ett till 7 900 kronor eller, om driftsledarkursen komme att dubblas, med ett till 8 500 kronor förhöjt belopp. Höjningen har avsetts skola gälla det till studieresor anvisade beloppet. Styrelsen har därvid framhållit, att före krigsåren för studieresor beräknats 5 300 kronor och att resekostnaderna sedan dess undergått en ej obetydlig fördyring. *Lantbruksstyrelsen* har i utlåtande den 30 september 1946 förordat, att för studieresor måtte för nästa budgetår avses ett belopp av 3 600 kronor eller, om driftsledarkursen dubblerades, 4 200 kronor. Lantbruksstyrelsen har såsom skäl för denna höjning hänvisat till att studieresor inginge som ett viktigt led i elevernas utbildning och att det för ändamålet anvisade beloppet visat sig otillräckligt. Styrelsen har å andra sidan — när vid beviljande av stipendier numera toges hänsyn till vederbörande elevs resekostnader — föreslagit, att något belopp till resebidrag ej skulle beräknas för nästa budgetår. Lantbruksstyrelsen har sålunda hemställt, att anslaget för budgetåret 1947/48 måtte uppföras med oförändrat belopp av 6 000 kronor, alternativt 6 600 kronor.

För studieresor torde med hänsyn tagen jämväl till det ökade medelsbehov, som föranledes av ett fördubblat antal elever i driftsledarkursen, för nästa budgetår böra avses ett belopp av 5 000 kronor. Då, såsom lantbruks-

*Departements-
chefen.*

styrelsen framhållit, något belopp för resebidrag till elever icke vidare synes böra anvisas, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (6 000 + 1 900 — 500 =) 7 400 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Stipendier m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 7 400.

[32.] **16. Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Lokala trädgårdsförsök.** För detta ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett anslag av 10 000 kronor.

Institutsstyrelsen har hemställt, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår måtte höjas med 5 000 kronor till 15 000 kronor. Såsom skäl för denna höjning har anförts, att det beviljade anslaget vore mycket blygsamt i förhållande till verksamhetens omfattning och att det icke visat sig vara tillräckligt för bestridande av de med verksamheten förenade utgifterna. Styrelsen har vidare hänvisat till ett uttalande av norrlandskommittén, att ifrågavarande verksamhet borde kraftigare understödjas med direkta statsanslag. I utlåtande den 30 september 1946 har *lantbruksstyrelsen* — under framhållande av den lokala försöksverksamhetens stora betydelse för trädgårdsodlingen och det hittills anvisade anslagets otillräcklighet — förordat en förhöjning av anslaget med 3 000 kronor till 13 000 kronor.

Departements-
chefen.

För ifrågavarande försöksverksamhet synes för nästa budgetår böra anvisas samma belopp, 10 000 kronor, som för innevarande budgetår. Därest under budgetåret en utvidgning av verksamheten skulle befinnas påkallad, torde erforderligt belopp böra få ställas till förfogande från för Kungl. Maj:t i annan ordning tillgängliga medel. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut: Lokala trädgårdsförsök* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 10 000.

[33.] **17. Specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 53 600 kronor. Beträffande bestämmelser angående anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 753.

Skolöverstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1946 — med överlämnande av en skrivelse från styrelsen för specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande, vari hemställts om anslag å 78 300 kronor — gjort framställning om ett med 10 625 kronor till 64 225 kronor förhöjt anslag för nästa budgetår. Av den begärda anslagshöjningen ha 400 kronor

avsetts för lärararvoden, 225 kronor för hälsovård och 10 000 kronor för stipendier. Ökningen av det för lärararvoden beräknade beloppet sammanhänger med förslag om förlängning av kurstiden i förberedande klassen med två veckor för sådana elever, som hade svårt att följa undervisningen i främmande språk, vilket vore fallet med elever från folkhögskolor. Det hade, enligt vad gymnasiets styrelse framhållit, förekommit, att dylika elever av nämnda anledning måst avbryta sina studier. Deltagandet i undervisningen under den förlängda kurstiden skulle vara frivilligt. Med en daglig undervisningstid av omkring fyra timmar eller sammanlagt under två veckor 25 timmar i vardera tyska och engelska språken skulle kostnaderna för lärararvoden uppgå till 375 kronor. Upptagandet av ett särskilt anslagsbelopp för hälsovård har skett, när skolöverstyrelsen funnit det lämpligt, att specialgymnasiet i likhet med folkhögskolorna erhöle statsbidrag för detta ändamål. Den föreslagna höjningen med 10 000 kronor av det för stipendier avsedda beloppet har föranletts av förslag om ändrade stipendiebestämmelser, varom följande må nämnas.

Styrelsen för specialgymnasiet har föreslagit, att stipendierna till gymnasiets elever skulle utgå enligt de grunder som gälla för stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter. Stipendierna skulle omfatta dels grundstipendium, vilket för specialgymnasiets del skulle tillfalla alla elever med undantag för i Åkarp boende elev, dels stipendium som skulle utgå efter behovsprövning. Storleken av grundstipendiet skulle variera för första och andra årskursen i proportion till läsårens olika längd. Totalbeloppet för grundstipendier och behovsstipendier samt stipendier för resor till och från skolorten har styrelsen beräknat till 40 000 kronor.

Skolöverstyrelsen har anfört, att enligt styrelsens mening skäl talade för att gymnasiet även i fortsättningen skulle i stipendiehänseende samordnas med folkhögskolorna. De olika lästiderna i de särskilda klasserna försvårade en stipendieberäkning enligt principerna för läroverksstipendierna. Där emot vore en beräkning, som grundade sig på månadsbelopp såsom för folkhögskolorna, lätt att tillämpa. Överstyrelsen hade i sina anslagsäskanden rörande folkhögskolorna för nästa budgetår föreslagit sådana ändrade stipendiegrunder, att folkhögskolornas elever skulle kunna erhålla lika förmånliga understöd som eleverna vid högre läroanstalter. Som grundstipendium, vilket skulle tillfalla alla utom skolorten boende elever, hade vid folkhögskola å landet föreslagits 45 kronor för månad och som behovsstipendium högst **samma belopp**. Förslaget överensstämde med det förslag, som för lantmannas och lantbruksskolornas del framlagts av lantbruksstyrelsen. Med tillämpning av dessa grunder för specialgymnasiets elever skulle den av gymnasiets styrelse åsyftade förbättringen i huvudsak uppnås. Skolöverstyrelsen har beräknat, att vid en dylik ändring av stipendiegrunderna det för stipendier vid specialgymnasiet erforderliga beloppet skulle behöva höjas med 10 000 kronor till 26 000 kronor.

I remissutlåtande den 4 oktober 1946 har *lantbruksstyrelsen* uttalat, att starka skäl syntes tala för att eleverna vid specialgymnasiet i stipendiehänseende behandlades på samma sätt som eleverna vid övriga högre läroanstalter och att stipendierna sålunda uppdelades i ett grundbelopp för studiebegåvad, å skolorten icke boende elev å 500 kronor och ett efter be-

hovsprövning utgående tilläggsbelopp å högst 540 kronor. Med hänsyn bland annat till gymnasiets nära anknytning till folkhögskolorna ville lantbruksstyrelsen dock icke motsätta sig överstyrelsens förslag, att stipendierna till gymnasiets elever skulle utgå enligt samma grunder, som lantbruksstyrelsen förordat beträffande stipendier åt elever vid lantmanna- och lantushållsskolor.

Statskontoret har i utlåtande den 9 oktober 1946 förklarat, att ämbetsverket i likhet med skolöverstyrelsen funnit övervägande skäl tala för att stipendierna vid specialgymnasiet skulle utgå efter samma normer som vid folkhögskolorna. Enär statskontoret i utlåtande den 2 oktober 1946 angående av skolöverstyrelsen framlagt förslag till ändrade grunder för stipendierna vid folkhögskolorna m. m. på anförda skäl föreslagit, att dessa stipendier skulle utgå efter oförändrade grunder, avstyrkte statskontoret i anslutning härtill en omreglering av stipendierna vid specialgymnasiet.

Departements-
chefen.

Den föreslagna förlängningen av kurstiden i specialgymnasiets förberedande klass med två veckors frivillig språkundervisning äsyftar att underlätta för sådana elever, som ej genomgått realskola och därför ha mindre goda förkunskaper, att följa den starkt koncentrerade undervisningen i främmande språk vid gymnasiet. Då jag funnit förslaget välmotiverat, vill jag tillstyrka, att det för lärarlöner avsedda beloppet ökas med 375 kronor för bestridande av arvoden till timlärare under den förlängda kurstiden.

Eftersom statsunderstöd numera utgår för hälsovård åt eleverna vid folkhögskolorna, synes bidrag för sådant ändamål böra lämnas även till specialgymnasiet. Jag har intet att erinra mot att för ändamålet upptages ett belopp av 225 kronor.

Vad stipendierna vid specialgymnasiet beträffar anser jag, att de alltjämt böra utgå enligt samma grunder som vid folkhögskolorna. Enär chefen för ecklesiastikdepartementet tidigare denna dag förordat, att stipendierna vid folkhögskolorna — i avbidan på resultatet av en åt studielånenämnden uppdragen utredning av frågan — för nästa budgetår skola utgå enligt oförändrade grunder, torde icke heller någon förändring böra vidtagas beträffande stipendierna vid specialgymnasiet. Med hänsyn härtill bör för nästa budgetår till elevstipendier beräknas oförändrat belopp av 16 000 kronor.

Anslaget till specialgymnasiet synes sålunda för nästa budgetår böra höjas med $(375 + 225 =) 600$ kronor till 54 200 kronor. Kungl. Maj:t torde böra äga vidtaga de jämkningar i fråga om timlärarnas arvoden, som må befinnas påkallade med hänsyn till den allmänna löneregleringen. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Specialgymnasiet för lantbruks-, mejeri- och skogsstuderande* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 54 200.

[34.] 18. Understöd åt lanthushållningsseminariet å Rimforså, förslagsanslag. Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 47 700 kronor, därav 34 860 kronor avsetts till grundlöner, 6 300 kronor till ålderstilllägg, 6 200 kronor till rörligt tillägg samt 300 kronor till vikariatsersättningar. Enligt beslut vid 1946 års riksdag (prop. nr 311, bil. 7, p. 9; r. skr. nr 515) må från förevarande anslag bestridas kostnaderna för tillfälligt lönetillägg för budgetåret 1945/46 och provisoriskt lönetillägg för budgetåret 1946/47 åt lärarpersonalen vid seminariet. Beträffande övriga bestämmelser rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 753.

I en av lantbruksstyrelsen med skrivelse den 31 augusti 1946 överlämnad framställning har *seminariets styrelse* hemställt, att seminariet måtte för budgetåret 1947/48 tilldelas dels statsbidrag till avlöning åt lärarinnepersonalen med 41 820 kronor till grundlöner åt föreståndarinna, nio ämneslärarinnor och en extra lärarinna samt erforderligt belopp till ålderstilllägg, rörligt tillägg och vikariatsersättningar m. m., dels ock statsbidrag till seminariets driftkostnader med 18 900 kronor samt till nyinredning av vissa lokaler med 7 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen har föreslagit, att till understöd åt seminariet för nästa budgetår måtte anvisas två särskilda förslagsanslag, det ena å 51 000 kronor och det andra å 16 300 kronor, avseende avlöningar respektive driftkostnader. Styrelsen har härvid anfört i huvudsak följande.

Då det visat sig svårt att tillgodose behovet av lärarinnor vid lanthushållsskolorna, har undersökts om det vore möjligt att bland annat vid seminariet utbilda ett större antal lanthushållslärarinnor än som nu kan ske. Därvid har det visat sig, att under vissa förutsättningar skulle vid seminariet årligen kunna mottagas 24 elever mot nu 16. Då lärarinnekursen är tvåårig, skulle antalet elever vid seminariet efter en fullt genomförd utvidgning utgöra 48. För att meddela undervisning åt nämnda antal elever anser seminariets styrelse det nödvändigt att anställa ytterligare en ämneslärarinna. Vidare måste nyinredning av undervisningslokaler för en beräknad kostnad av 7 000 kronor verkställas.

Lantbruksstyrelsen förordar, att statsbidrag må från och med budgetåret 1947/48 utgå till ytterligare en ämneslärarinna eller till sammanlagt nio ämneslärarinnor. På grund härav torde till grundlöner böra beräknas ett med 3 480 kronor till 38 340 kronor förhöjt belopp. För posten ålderstilllägg räknas med en minskning av 500 kronor till 5 800 kronor, medan posten rörligt tillägg höjes med 400 kronor till 6 600 kronor. Till avlöande av vikarier för seminariets föreståndarinna och ämneslärarinnor upptages ett oförändrat belopp av 300 kronor. I statsbidrag till avlöningar bör sålunda enligt lantbruksstyrelsens mening utgå $(38\,340 + 5\,800 + 6\,600 + 300 =)$ i runt tal 51 000 kronor.

Med hänsyn bland annat till seminariets svaga ekonomiska ställning och de relativt höga kostnaderna för genomgående av lärarinnekurs vid seminariet, anser lantbruksstyrelsen sig böra framhålla behovet av ökat ekonomiskt stöd åt seminariet från statens sida.

Lantbruksstyrelsen vill därför upprepa i sitt utlåtande över seminariestyrelsens framställning om anslag för budgetåret 1946/47 framfört förslag, att seminariet i likhet med lanthushållsskolorna måtte komma i åtnjutande av statsbidrag till driftkostnaderna. Såvitt lantbruksstyrelsen kan finna, kommer

ett dylikt statsbidrag icke att föregripa den omorganisation av lärarinneutbildningen, som nu pågående utredning angående lärarinneutbildningen på det husliga området kan komma att föranleda.

Då två årskurser samtidigt erhålla undervisning vid seminariet finner lantbruksstyrelsen statsbidraget till driftkostnaderna böra utgå dels med ett grundbelopp av $(5\,400 + 3\,600 =)$ 9 000 kronor och dels med ett tilläggsanslag av fem kronor för elev och månad eller för år räknat 2 000 kronor. Styrelsen förordar vidare, att statsbidrag beviljas seminariet med 75 procent av kostnaderna för den nyinredning av undervisningslokaler, som utgör en förutsättning för utökning av elevantalet. Då kostnaderna beräknats till 7 000 kronor skulle härför erfordras 5 300 kronor. Det sammanlagda statsbidraget till driftkostnaderna skulle i enlighet härmed uppgå till $(9\,000 + 2\,000 + 5\,300 =)$ 16 300 kronor.

Statskontoret har i remissutlåtande den 16 september 1946 erinrat, att ämbetsverket i sitt utlåtande över lantbruksstyrelsens framställning om understöd åt lantbrukshållningsseminariet å Rimforsa för budgetåret 1946/47 med hänsyn till pågående utredning rörande organisationen av lärarinneutbildningen på det husliga området och därmed sammanhängande utbildnings- och lokalfrågor icke kunnat tillstyrka ett i förhållande till nästföregående budgetår förhöjt anslag för anställande av ytterligare en ämneslärarinna och för bidrag till driftkostnaderna. Enligt statskontorets mening föreläge alltså samma skäl att icke tillmötesgå framställningen om ökat bidrag.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till angelägenheten av att åtgärder snarast vidtagas i syfte att avhjälpa den rådande bristen å lantbrukshållningslärarinnor synes lantbrukshållningsseminariet å Rimforsa böra erhålla ett starkare ekonomiskt stöd från statens sida än hittills varit fallet, så att en ökning av elevantalet i varje årskurs vid seminariet från 16 till 24 möjliggöres. I avvaktan på ställningstagandet till de förslag, som kunna komma att framläggas av den nu pågående utredningen angående organisationen av lärarinneutbildningen å det husliga området m. m., torde emellertid endast provisoriska åtgärder böra vidtagas i angivna syfte så att omorganisationens genomförande icke föregripes. Jag förutsätter därför, att dessa åtgärder ej tillmätas någon prejudice-rande betydelse i fråga om det statliga understödet till ifrågakvarande utbildning.

Såsom lantbruksstyrelsen framhållit torde för den föreslagna ökningen av elevantalet vara erforderligt, att medel beräknas för bidrag till avlönande av ytterligare en ämneslärarinna och för nyinredning av vissa undervisningslokaler. Med hänsyn till seminariets svaga ekonomiska ställning synes bidrag böra beviljas jämväl till seminariets driftkostnader. Härför erforderliga medel torde beräknas under förevarande anslag. Lantbruksstyrelsens medelsberäkningar, innebärande att för avlöningar, driftkostnader och nyinredning av undervisningslokaler skulle upptagas $(51\,000 + 11\,000 + 5\,300 =)$ 67 300 kronor, ha icke föranlett någon erinran från min sida.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår har lärarpersonalen vid seminariet tillerkänts såväl tillfälligt lönetillägg för budgetåret 1945/46 som

provisoriskt lönetillägg för budgetåret 1946/47. Dylika tillägg ha även beviljats lärarpersonalen vid lantbruksskolan vid Ultuna ävensom de statsunderstödda lantbruks-, lantmanna- och lantushållsskolorna samt trädgårdsskolorna och jordbrukets yrkesskolor. I anslutning till genomförandet av den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst m. fl. skulle därför böra genomföras en lönereglering även för nämnda lärarpersonal. Emellertid synes det närmare utformandet av en sådan lönereglering tarva ytterligare utredning. På grund härav och då frågan om organisationen av såväl den lägre lantbruksundervisningen som lärarinneutbildningen på det husliga området för närvarande är föremål för utredning vill jag förorda att en lönereglering för nu ifrågavarande lärarpersonal uppskjutes och att personalen i stället under nästa budgetår beredes viss avlöningsförbättring. Jag torde få erinra, att chefen för ecklesiastikdepartementet tidigare denna dag framlagt förslag rörande motsvarande anordning för folkhögskolornas lärarpersonal, med vilken lärarpersonalen vid de lägre lantbruksundervisningsanstalterna i lönehänseende är principiellt likställd. Beträffande lärarpersonalen vid lantushållningsseminariet å Rimforsa föreslår jag, att de provisoriska lönetilläggen skola utgå med följande belopp, nämligen till föreståndarinnan med 1 020 kronor, till vardera av två ämneslärarinnor med 960 kronor och till envar av de övriga ämneslärarinnorna med 900 kronor. Den av mig föreslagna anordningen medför således ett ökat medelsbehov under förevarande anslag av i runt tal 9 200 kronor.

Då för nästa budgetår särskilt anslag till kristillägg icke avses skola upptagas under nionde huvudtiteln, torde vidare under anslaget till Understöd åt lantushållningsseminariet å Rimforsa böra beräknas medel för bestridande av sådant tillägg till lärarpersonalen vid seminariet med 7 000 kronor.

Med beaktande av vad jag i det föregående tillstyrkt bör anslaget för budgetåret 1947/48 uppföras med $(67\,300 + 9\,200 + 7\,000 =)$ 83 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Understöd åt lantushållningsseminariet å Rimforsa*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsan-*
slag av kronor 83 500.

[35.] **19. Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lantbruksskolan vid Ultuna, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 31 200 kronor. Kungl. Maj:t har fastställt dels den 31 maj 1946 stat för lantbruksskolan vid Ultuna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47, dels ock den 5 juli 1946 inkomst- och utgiftsstat för Ultuna lantegendom för budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 755 och 756). Enligt beslut vid 1946 års riksdag (prop. nr 311, bil. 7, p. 9; r. skr. nr 515) må från förevarande anslag bestridas kostnaderna för tillfälligt lönetillägg för budgetåret 1945/46 och provisoriskt lönetillägg för budgetåret 1946/47 åt lärarpersonalen vid lantbruksskolan.

I skrivelse den 3 september 1946 har *styrelsen för lantbrukshögskolan* med överlämnande av förslag till stat för lantbruksskolans vid Ultuna verksamhet under budgetåret 1947/48 hemställt, att ifrågavarande anslag för nästa budgetår måtte höjas med 700 kronor till 31 900 kronor. Statförslaget avviker från den nu gällande staten i följande hänseenden. Under avlöningar har posten arvodesförhöjningar uppräknats med 240 kronor till 2 880 kronor, medan posten vikariatsersättningar sänkts från 380 till 340 kronor. Under omkostnader har posten övriga utgifter höjts med 4 000 kronor till 40 000 kronor. Höjningen sammanhänger med att till försök och exkursioner beräknats 1 000 kronor mot i nu gällande stat 500 kronor samt att ersättningen till Ultuna egendom för kosthåll uppräknats med 3 500 kronor till 34 200 kronor. Sistnämnda uppräkning har föranletts av att antalet kostdagar höjts. Då högskolestyrelsen även räknat med ett större antal elevdagsverken har inkomstposten ersättning från Ultuna egendom för dagsverken ökats med 3 500 kronor till 37 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen har i remissutlåtande den 21 september 1946 tillstyrkt högskolestyrelsens förslag.

Departements-
chefen.

Beräkningen av medelsbehovet för lantbruksskolan vid Ultuna föranleder ingen erinran från min sida. Med hänsyn till vad jag under nästföregående punkt anfört angående provisoriskt lönetillägg för nästa budgetår åt viss lärarpersonal torde under förevarande anslag för budgetåret 1947/48 böra beräknas medel för sådant tillägg åt föreståndare, förste lärare och andre lärare vid lantbruksskolan med respektive 1 260 kronor, 1 080 kronor och 900 kronor eller sammanlagt i runt tal 3 200 kronor. Under anslaget torde vidare böra upptagas ett belopp av 3 000 kronor för bestridande av kristillägg till ifrågavarande personal. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(31\,900 + 3\,200 + 3\,000 =)$ 38 100 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat för anslagets användning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lantbruksskolan vid Ultuna* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 38 100.

[36.] **20. Lägre lantbruksundervisning m. m.: Kurser i hovbeslag och maskinreparation vid Alnarp, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 15 000 kronor. För ifrågavarande kurser har Kungl. Maj:t dels den 29 juni 1945 utfärdat reglemente (nr 438), dels ock den 12 april 1946 fastställt stat, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1946/47 (statsliggaren s. 757).

Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut har i skrivelse den 29 augusti 1946 med överlämnande av förslag till stat för kurserna hemställt om oförändrat anslag för nästa budgetår. Statförslaget överensstämmer helt med den av Kungl. Maj:t för innevarande budgetår fastställda

staten. I utlåtande den 30 september 1946 har *lantbruksstyrelsen* tillstyrkt institutsstyrelsens framställning.

Ifrågavarande anslagsäskande föranleder icke någon erinran från min sida. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid fastställa stat för kurserna under nästa budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Kurser i hovbeslag och maskinreparation vid Alnarp* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 15 000.

[37.] **21. Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lägre mejeriskolor, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 12 100 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 758.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte upptagas med oförändrat belopp av 12 100 kronor. Styrelsen har härvid erinrat att Kungl. Maj:t uppdragit åt särskild utredningsman att verkställa utredning angående bland annat en omorganisation av den lägre mejeriundervisningen. Därest denna utredning icke skulle hinna slutföras inom sådan tid att förslag i ämnet kunde föreläggas 1947 års riksdag, borde enligt styrelsens mening de nuvarande tre mejeriskolorna bibehållas under nästa budgetår. Styrelsen, som beräknat medelsbehovet för varje skola till 4 050 kronor, har under nyssnämnda förutsättning och då någon reservation å anslaget vid löpande budgetårs utgång icke torde vara att påräkna ansett, att för ifrågavarande ändamål behövde äskas i runt tal 12 100 kronor.

Enär — även om ett beslut rörande omorganisationen av den lägre mejeriundervisningen skulle kunna fattas vid innevarande års riksdag — detta likväl icke torde kunna genomföras under budgetåret 1947/48, synes förevarande anslag för nämnda budgetår böra beräknas enligt samma grunder som för närvarande. Anslaget torde därför i anslutning till vad *lantbruksstyrelsen* anfört böra upptagas med 12 100 kronor.

*Departements-
chefen.*

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Lägre mejeriskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 12 100.

[38.] **22. Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Avlöningar, förslagsanslag.** Under anslagstiteln *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt lantbruks-, lantman-*

na- och lanthushållsskolor: Avlöningar har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 867 000 kronor. Enligt beslut vid 1946 års riksdag (prop. nr 311, bil. 7, p. 9; r. skr. nr 515) må från förevarande anslag bestridas kostnaderna för tillfälligt lönetillägg för budgetåret 1945/46 och provisoriskt lönetillägg för budgetåret 1946/47 åt lärarpersonalen vid lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolor. Beträffande övriga bestämmelser rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 758.

Till Trädgårdsundervisningen: Understöd åt trädgårdsskolor: Avlöningar har riksdagen för löpande budgetår anvisat ett förslagsanslag av 90 000 kronor. Jämväl befattningshavare vid trädgårdsskolorna ha vid 1946 års riksdag tillerkänts tillfälligt lönetillägg för budgetåret 1945/46 och provisoriskt lönetillägg för budgetåret 1946/47. Jämlikt kungörelsen den 25 oktober 1946 (nr 671) om tillämpning å vissa anstalter för trädgårdsundervisning av bestämmelserna i kungörelsen den 5 september 1942 (nr 807) angående statsbidrag till lantbruksundervisningsanstalter m. m. skall vad i sistnämnda kungörelse är stadgat beträffande lantbruksskola med vissa jämkningar från och med den 1 november 1946 äga tillämpning jämväl i fråga om trädgårdsskolor och fruktodlingsskolor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett förslagsanslag av 2 055 000 kronor till avlöningar vid lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolor. Av nämnda belopp ha 127 000 kronor avsetts för vissa kurser med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning. För avlöningar vid trädgårdsskolorna har *lantbruksstyrelsen* i skrivelse den 8 november 1946 äskat ett förslagsanslag av 113 500 kronor. Tillika har lantbruksstyrelsen överlämnat en framställning från Skaraborgs läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, däri föreslagits inrättande av en fruktodlingsskola vid Rånna samt anvisande av de statsanslag till skolans inrättande och drift, som kunde befinnas erforderliga.

Vid beräkningen av anslagsbehovet för avlöningar till personal vid förstnämnda slags skolor har styrelsen utgått ifrån att under läsåret 1947/48 vid ifrågavarande skolor, nämligen 6 lantbruksskolor, 49 lantmannaskolor och 40 lanthushållsskolor, skulle finnas anställda lärare till följande antal.

Befattningshavare	Vid lantbruks- skolor	Vid lantmannaskolor			Vid lanthushållsskolor	
		Helårs- tjänst- göring	150 dagars kurs	125 dagars kurs	Helårs- tjänst- göring	Halvårs- tjänst- göring
Föreståndare (resp. föreståndarinnor)	6	30	5	14	31	9
Ämneslärare (resp. ämneslärarinnor)	6	41	5	15	53	10
E. o. ämneslärare (resp. e. o. lärarinnor)	6	27	2	9	34	10

Enligt lantbruksstyrelsens beräkningar uppgår behovet av lönemedel för olika slag av förevarande skolor till följande belopp.

Skolor	Grund- löner kronor	Ålders- tillägg kronor	Special- lärare kronor	Rörligt tillägg kronor	Vikariats- ersättning kronor	Arvode till semes- tervikarier kronor	Summa kronor
Lantbruksskola.....	102 480	12 000	5 000	17 172	1 000	—	137 652
Lantmannaskola	789 390	136 120	46 000	138 826	5 000	—	1 115 336
Lanthushållsskola ...	481 992	71 175	24 000	82 972	5 000	10 000	675 139
	1 373 862	219 295	75 000	238 970	11 000	10 000	1 928 127

I anslutning härtill har lantbruksstyrelsen framhållit, att det sålunda beräknade medelsbehovet, i runt tal 1 928 000 kronor, överstege det för innevarande budgetår för ändamålet avsedda beloppet med 61 000 kronor. Skillnaden berodde på att styrelsen räknat med ett något ökat antal helårsanställd lärarpersonal, då vissa skolor, som erhållit statsbidrag till nybyggnader, beräknades under nästa budgetår kunna taga de nya lokalerna i anspråk och därvid utvidga undervisningen med ytterligare kurser.

I fråga om förenämnda kurser med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning har lantbruksstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Från och med läsåret 1944/45 har lantmannaskolan i Kyrkerud anordnat en helårskurs med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning, under läsåret 1944/45 förlagd till Säffle och under nu pågående läsår till Millesvik. Undervisningen är avsedd för sådana elever, som av olika anledningar icke kunna bevista en lantmannaskolas sedvanliga kurser, och har varit ordnad så att eleverna, som bo i sina hem och deltaga i arbetet vid hemgården, samlas två dagar i veckan under vinterhalvåret för laborationer och muntlig undervisning och en dag i veckan under sommarhalvåret, då särskild vikt lägges vid praktisk utbildning i maskinskötsel. Den skriftliga undervisningen har handhåfts av Lantbruksförbundets tidskriftsaktiebolags korrespondensskola (LTK). De gynnsamma erfarenheter, som ifrågavarande kursform givit, ha väckt intresse för att även inom andra delar av landet och i anknytning till andra lantmannaskolor anordna dylika ettåriga kurser. Lantbruksstyrelsen räknar med att under läsåret 1947/48 komma att — under förutsättning att statsbidrag för ändamålet beviljas — anordnas 8 dylika kurser, i flertalet fall såsom huvudkurser vid lantmannaskolor. I vissa fall, då undervisningen lämpligen icke kan ordnas i en skolas regi, synas dylika kurser böra få anordnas av hushållningssällskapen såsom särskilda korrespondenslantmannaskolor eller -lanthushållsskolor. Till avlöningar åt lärarpersonal samt för korrespondensundervisningen torde böra beräknas ett belopp av 9 000 kronor för varje kurs. För 8 dylika kurser skulle sålunda för budgetåret 1947/48 erfordras tillhoppa 72 000 kronor.

Den kombinerade muntliga och skriftliga lantbruksundervisningen kan även med fördel användas i fråga om begränsade ämnesgrupper på jordbruksteknikens och jordbruksekonomiens områden. Dylik kombinerad undervisning torde ock kunna bli ett viktigt led i yrkesutbildningen icke minst för lantarbetare. I anslutning till lantmannaskolorna i Lunnevad och Kävasta har därför under innevarande läsår anordnats dylik kombinerad muntlig och skriftlig undervisning i maskinskötsel och nötkreatursskötsel. Undervisningen har under år 1946 pågått tre månader med korrespondensstudier i hemmet och muntlig handledning en à två kvällar i veckan. Lantbruksstyrelsen räknar med att under budgetåret 1947/48 omkring 50 dylika

kurser komma att anordnas. Kostnaderna för korrespondensundervisningen och till ersättning åt speciallärare torde kunna beräknas till i medeltal 1 100 kronor för kurs. För anordnande av 50 kurser skulle sålunda erfordras ett belopp av ($50 \times 1\,100 =$) 55 000 kronor.

I remissutlåtande den 9 oktober 1946 ha *de sakkunniga för yrkesutbildning inom jordbruk och skogshantering* icke haft något att erinra mot de av lantbruksstyrelsen ifrågasatta kombinerade kurserna. De sakkunniga ha därför tillstyrkt, att medel för ändamålet beräknades i enlighet med vad lantbruksstyrelsen föreslagit.

Vid beräkning av medelsbehovet till avlöningar vid trädgårdsskolorna under budgetåret 1947/48 har lantbruksstyrelsen utgått från att, förutom trädgårdsskolan vid Alnarp, tre dylika skolor skola vara i verksamhet under läsåret 1947/48, nämligen lantbruksakademiens trädgårdsskola å Experimentalfältet, trädgårdsskolan vid Adelsnäs och Norrlands trädgårdsskola i Söråker, samt två fruktodlingsskolor, nämligen en å Kurrebo i Urshults socken i Kronobergs län och en å Rånna i Sätters socken av Skaraborgs län, de sistnämnda skolorna dock först från och med nyåret 1948, då dessa skolor förutsatts skola kunna taga nyinrättade undervisningslokaler i anspråk.

I anslutning härtill har lantbruksstyrelsen beräknat avlöningsmedel för tre föreståndare, sex ämneslärare och tre extra ordinarie ämneslärare vid trädgårdsskolorna samt för två föreståndare och två ämneslärare vid fruktodlingsskolorna ävensom för speciallärare vid dessa skolor till ett belopp av i runt tal 113 500 kronor enligt följande uppställning.

	Grundlöner kronor	Ålders- tillägg kronor	Speciallärare kronor	Rörligt tillägg kronor	Vikariats- ersätt- ning kronor	Summa kronor
Trädgårdsskolor	67 800	13 920	3 000	12 258	400	97 378
Fruktodlingsskolor	13 080 ($\frac{1}{2}$ år)	—	1 000 ($\frac{1}{2}$ år)	1 962	100	16 142
Summa kronor						113 520

Av vad lantbruksstyrelsen anfört rörande frågan om inrättande av en ny fruktodlingsskola å Rånna i Skaraborgs län må här återgivas följande.

Lantbruksstyrelsen har erinrat, att styrelsen redan i sin den 11 november 1943 avgivna utredning med förslag till omorganisation av den lägre trädgårdsundervisningen ifrågasatt inrättande av en fruktodlingsskola å Rånna men att styrelsen ansett därmed böra anstå tills något års erfarenhet av den samtidigt föreslagna fruktodlingsskolan i Urshult kunnat vinnas. Emellertid hade frågan nu ytterligare aktualiserats därigenom att enskild person utfäst sig att bidra med 50 000 kronor till inrättande av en dylik skola å Rånna, bland annat på det villkoret att byggnadsarbetena påbörjades under år 1947. Med hänsyn härtill och då Rånna egendom vore särdeles väl lämpad för ändamålet har lantbruksstyrelsen i likhet med hushållningssällskapets i länet förvaltningsutskott i dess förenämnda skrivelse ansett lämpligt, att redan nu åtgärder vidtoges för inrättande av en fruktodlingsskola å nämnda egendom. Beträffande erforderliga lokaler för skolan har styrelsen meddelat,

att dylika enligt vad förvaltningsutskottet anfört för en relativt obetydlig kostnad kunde iordningställas i en år 1937 å Rånna egendom uppförd större institutionsbyggnad. Tillika erfordrades emellertid nybyggnad av två bostadshus för skolans föreståndare och en ämneslärare. Totalkostnaderna ha av styrelsen beräknats till 153 000 kronor, varav 115 000 kronor jämlikt gällande bestämmelser skulle kunna utgå till hushållningssällskapet i statsbidrag.

Mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet till avlöningar vid lantbruks-, lantmanna- och lantushållsskolor för nästa budgetår har jag intet att erinra. För ändamålet torde sålunda böra avses ett belopp av 1 928 000 kronor. *Departements-
chefen.*

Såsom framgår av det förut anförda ha på senare tid vid vissa lantmannaskolor anordnats kurser med kombinerad skriftlig och muntlig undervisning. Ifrågavarande kurser ha pågått antingen ett helt år eller också tre månader. Förstnämnda kurser avse att giva dem som av en eller annan anledning icke äro i tillfälle att genomgå lantmannaskola möjlighet att erhålla motsvarande utbildning genom självstudier förenade med muntlig instruktion. De kortare kurserna ha endast omfattat vissa begränsade ämnesgrupper och synas närmast jämförbara med sådana specialkurser, som anordnats vid lantmannaskolorna. Enligt vad lantbruksstyrelsen framhållit ha erfarenheterna av båda slagen kurser visat sig gynnsamma. I nuvarande läge med de svårigheter, som föreligga att utvidga de lägre lantbruksundervisningsanstalterna på grund av brist på byggnadsmaterial och arbetskraft, torde förevarande kurser otvivelaktigt få anses fylla en betydelsefull uppgift. Med beaktande därav anser jag mig i likhet med de sakkunniga för yrkesutbildning inom jordbruk och skogshantering böra förorda, att ifrågavarande kursverksamhet fullföljes under nästa budgetår i den utsträckning lantbruksstyrelsen ifrågasatt. Sålunda torde böra anordnas åtta helårskurser och femtio tremånaderskurser. Erforderliga medel till bestridande av kostnaderna för dessa kurser torde böra anvisas under förevarande anslag. Mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet härför, vilken slutar å $(72\,000 + 55\,000 =) 127\,000$ kronor, synes icke vara något att erinra. Det torde få ankomma å Kungl. Maj:t att efter förslag av lantbruksstyrelsen meddela närmare föreskrifter rörande de av mig sålunda förordade kurserna.

Vad angår lantbruksstyrelsens förslag om inrättande av en ny fruktodlingsskola å Rånna egendom i Skaraborgs län torde jag få erinra, att jag jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1946 tillkallat särskilda sakkunniga att verkställa utredning rörande trädgårdsundervisningens ordnande. Då förevarande spörsmål torde komma att behandlas av nämnda sakkunniga, synes frågan om inrättande av berörda skola icke nu böra upptagas till prövning. I varje fall torde, såsom jag i propositionen nr 114/1946 framhöll, ytterligare erfarenhet böra avvaktas, innan denna undervisningsform utvidgas. I betraktande av det anförda bör medelsbehovet för avlöningar vid trädgårds-skolorna minskas med det belopp som avsetts för föreståndare och ämneslärare vid Rånna, eller 8 071 kronor. Då jag i övrigt icke har något att erinra mot lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet, skulle alltså till av-

löningar vid nämnda skolor för nästa budgetår behöva anvisas (113 520 — 8 071 ==) i runt tal 105 400 kronor.

Tidigare ha de för avlöningar vid lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolorna samt vid trädgårdsskolorna erforderliga medlen anvisats under två särskilda förslagsanslag. Emellertid synes lämpligt, att dessa medel från och med nästa budgetår sammanföras under ett gemensamt förslagsanslag, som därvid bör benämnas *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Avlöningar*. För nästa budgetår skulle vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit detta anslag böra upptagas med (1 928 000 + 127 000 + 105 400 ==) 2 160 400 kronor.

Med hänsyn till vad jag under punkten 34 anført angående provisoriskt lönetillägg för nästa budgetår åt viss lärarpersonal torde emellertid under förevarande anslag även böra beräknas medel för utgivande av sådant tillägg till lärarpersonalen vid nu ifrågavarande skolor. Därvid torde tilläggen för personalen vid lantbruksskola, lantmannaskola med helårskurs samt trädgårdsskola och fruktodlingsskola böra bestämmas till följande belopp, nämligen för föreståndare till 1 260 kronor, för ämneslärare till 1 080 kronor och för extra ordinarie ämneslärare till 960 kronor. I fråga om lärarpersonalen vid lanthushållsskola med helårskurs torde tilläggen böra utgå med 960 kronor till föreståndarinna, 900 kronor till ämneslärarinna och 780 kronor till extra ordinarie ämneslärarinna. För personalen vid lantmannaskola med kurs om minst 150 arbetsdagar eller kurs om minst 125 arbetsdagar ävensom vid lanthushållsskola med halvårskurs böra tilläggen utgå med i förhållande till kurstiderna reducerade belopp. Vad jag sålunda tillstyrkt föranleder ett ökat medelsbehov av i runt tal 300 000 kronor.

Då för nästa budgetår särskilt anslag till kristillägg icke avses skola upptagas under nionde huvudtiteln, torde vidare under förevarande anslag böra beräknas medel för sådant tillägg till lärarpersonalen vid ifrågavarande skolor med i runt tal 270 000 kronor.

Med beaktande av det anförda torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med ett belopp av (2 160 400 + 300 000 + 270 000 ==) i runt tal 2 730 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 2 730 000.

[39.] **23. Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Driftkostnader, förslagsanslag.** Under anslags titeln *Lägre lantbruksundervisningsanstalter m. m.: Understöd åt lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolor: Driftkostnader* har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 630 000 kronor. I fråga om bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 758.

Till Trädgårdsundervisningen: Understöd åt trädgårdsskolor: Driftkostnader har riksdagen för löpande budgetår anvisat ett förslagsanslag av 20 000 kronor. Jämlikt kungörelsen den 25 oktober 1946 (nr 671) om tillämpning å vissa anstalter för trädgårdsundervisning av bestämmelserna i kungörelsen den 5 september 1942 (nr 807) angående statsbidrag till lantbruksundervisningsanstalter m. m. skall vad i sistnämnda kungörelse är stadgat beträffande lantbruksskola med vissa jämkningar från och med den 1 november 1946 äga tillämpning jämväl i fråga om trädgårdsskolor och fruktodlingsskolor.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att till driftkostnader vid lantbruks-, lantmänna- och lanthushållsskolor för nästa budgetår måtte anvisas 711 900 kronor, varav 74 000 kronor för de under nästföregående anslagspunkt omförmälda kurserna med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning. Till driftkostnader vid trädgårdsskolorna har *lantbruksstyrelsen* i skrivelse den 8 november 1946 äskat ett förslagsanslag av 26 100 kronor.

Rörande medelsbehovet till driftkostnader vid förstnämnda slags skolor har lantbruksstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Vid beräkning av anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 har lantbruksstyrelsen utgått ifrån att 6 lantbruksskolor, 49 lantmannaskolor och 40 lanthushållsskolor skola vara i verksamhet under budgetåret.

Vid samtliga statsunderstödda lantbruksskolor kommer att — förutom sedvanliga två- och ettåriga kurser — liksom under innevarande budgetår även anordnas ettårig kurs för utbildning av ladugårdsförmän med minst 10 elever. I statsbidrag till driftkostnader beräknas sålunda ett grundbelopp av $(5\,400 + 3\,600 =) 9\,000$ kronor för varje lantbruksskola.

Rörande kursernas omfattning vid lantmannaskolorna har beräknats, att enbart vinterkurs eller enbart sommarkurs skall hållas vid 21 skolor, helårskurs eller vinterkurs och fortsättningskurs vid 21 skolor, helårskurs och ladugårdsförmanskurs vid en skola, vinterkurs och helårskurs vid en skola, vinterkurs och längre kurs vid tre skolor samt vinterkurs, fortsättningskurs och längre kurs vid en skola. Vid lantmannaskolan i Jälla anordnas dessutom en speciell helårskurs för agronomaspiranter och vid lantmannaskolan i Svalöv en specialkurs om fyra månader i jordbruksekonomi, bokföring och föreningskunskap. Till sistnämnda två kurser ha grundbidrag beräknats med 1 500 kronor respektive 1 800 kronor. Vid lantmannaskolan i Osby anordnas jämte vinterkurs och fortsättningskurs även en sommarkurs, det vill säga ytterligare en huvudkurs om minst 125 arbetsdagar, förlagd till sommarhalvåret. För dessa tre kurser har beräknats ett grundbidrag av 7 200 kronor.

Rörande kursernas omfattning vid lanthushållsskolorna har beräknats, att under läsåret 1947/48 komma att anordnas två årskurser och en helårskurs vid 1 skola, årskurs och två halvårskurser vid 4 skolor, tre halvårskurser vid 1 skola, antingen årskurs eller två halvårskurser vid 25 skolor samt endast halvårskurs vid 9 skolor.

I anslutning till gällande bestämmelser om statsbidrag synas för ifrågavarande ändamål behövliga belopp böra beräknas för lantbruksskolor till $(6 \times 9\,000 =) 54\,000$ kronor samt för lantmannaskolor till $(21 \times 3\,600 + 21 \times 5\,400 + 1 \times 9\,000 + 1 \times 7\,200 + 3 \times 7\,200 + 1 \times 9\,000 + 1 \times 7\,200 =) 243\,000$ kronor, vartill komma 1 500 kronor i grundbidrag till helårskursen vid lantmannaskolan i Jälla och 1 800 kronor till specialkursen vid lantmannaskolan i Svalöv. För lanthushållsskolor synas grundbidragen till driftkost-

nader böra beräknas till $(1 \times 9\,000 + 4 \times 9\,000 + 1 \times 7\,200 + 25 \times 5\,400 + 9 \times 3\,600 =)$ 219 600 kronor eller tillhoppa för samtliga skolor $(54\,000 + 246\,300 + 219\,600 =)$ 519 900 kronor.

Lantbruksstyrelsen uppskattar elevantalet vid lantbruksskolorna under läsåret 1947/48 till i genomsnitt 36 i de sedvanliga två- och ettåriga kurserna. Elevantalet i ladugårdsförmanskurserna kan beräknas till i genomsnitt tio. Tillhoppa skulle sålunda vid varje lantbruksskola finnas i medeltal 46 elever. Antalet elevmånader torde alltså för läsåret 1947/48 kunna beräknas till $(46 \times 12 \times 6 =)$ i avrundat tal 3 300 eller samma antal, som beräknades för läsåret 1946/47. För lantmannaskolornas vidkommande synes elevmånader-
nas antal för sagda läsår böra uppskattas till i runt tal 12 000 mot beräknade 11 500 för läsåret 1946/47. För lantbruksskolornas del har elevmånadernas antal för läsåret 1947/48 uppskattats till 8 300 mot beräknade 8 000 för läsåret 1946/47. Såsom tilläggsbidrag skulle sålunda för de olika skolformer-
na i nu nämnd ordning under nästa budgetår erfordras $(3\,300 \times 5 =)$ 16 500 kronor, $(12\,000 \times 5 =)$ 60 000 kronor och $(8\,300 \times 5 =)$ 41 500 kronor.

Enligt angivna beräkningsgrunder har lantbruksstyrelsen uppskattat anslagsbehovet för bidrag till driftkostnader vid de olika slagen av skolor under budgetåret 1947/48 till följande belopp:

Skolor	Grundbidrag kronor	Tilläggsbidrag kronor	Summa kronor
Lantbruksskolor	54 000	16 500	70 500
Lantmannaskolor....	246 300	60 000	306 300
Lantbruksskolor ..	219 600	41 500	261 100
		Summa kronor	637 900

Såsom förut antytts har emellertid lantbruksstyrelsen härjämte äskat medel till driftkostnaderna för de kurser med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning, för vilka närmare redogjorts under nästföregående punkt. Beträffande medelsbehovet för dessa kurser har lantbruksstyrelsen anfört.

För envar av de åtta ettåriga kurserna synes driftkostnadsbidraget böra beräknas till 1 800 kronor i grundbidrag och fem kronor för elev och månad i tilläggsbidrag eller vid ett beräknat elevantal av 20 $(20 \times 5 \times 12 =)$ 1 200 kronor. Driftkostnadsbidraget till ifrågavarande kurser torde sålunda för läsåret 1947/48 böra beräknas till sammanlagt $(8 \times 1\,800 + 8 \times 1\,200 =)$ 24 000 kronor. I driftkostnadsbidrag till tremånaderskurserna torde böra beräknas omkring 1 000 kronor för varje kurs. För beräknade 50 dylika kurser skulle sålunda i driftkostnadsbidrag under budgetåret 1947/48 erfordras ett belopp av 50 000 kronor.

I fråga om behovet av medel till driftkostnader vid trädgårdsskolorna har lantbruksstyrelsen, som utgått från bifall till sitt under nästföregående punkt återgivna förslag om inrättande av en ny fruktodlingsskola vid Rånna i Skaraborgs län, anfört i huvudsak följande.

Då de tre trädgårdsskolorna knappast torde under budgetåret 1947/48 hinna utbyggas för antagande av flera elever än som för närvarande är möjligt, har lantbruksstyrelsen räknat med nuvarande elevantal vid dessa skolor med två årskurser, eller sammanlagt 64. Vid de två fruktodlingsskolorna,

vilka beräknas vara i verksamhet endast under sista hälften av budgetåret 1947/48, beräknas det sammanlagda elevantalet till 30.

Till grundbidrag erforderligt belopp synes sålunda böra beräknas för trädgårdsskolor till $(3 \times 5\,400 =)$ 16 200 kronor och för fruktodlingsskolor till $(2 \times 2\,700 =)$ 5 400 kronor eller tillhopa för samtliga $(16\,200 + 5\,400 =)$ 21 600 kronor.

Lantbruksstyrelsen beräknar antalet elevmånader vid trädgårdsskolorna till $(64 \times 12 =)$ 768 och vid fruktodlingsskolorna under första delen av läsåret (15 februari—30 juni 1948) till $(30 \times 4\frac{1}{2} =)$ 135. Såsom tilläggsbidrag skulle sålunda under nästa budgetår erfordras $(768 \times 5 =)$ 3 840 kronor och $(135 \times 5 =)$ 675 kronor.

Anslagsbehovet till bidrag till driftkostnaderna vid de olika skolorna har av lantbruksstyrelsen sålunda beräknats under budgetåret 1947/48 uppgå till följande belopp:

Skolor	Grundbidrag kronor	Tilläggsbidrag kronor	Summa kronor
Trädgårdsskolor	16 200	3 840	20 040
Fruktodlingsskolor ..	5 400	675	6 075
		Summa kronor	26 115

Lantbruksstyrelsens förslag till medelsanvisning för nästa budgetår till grundbidrag och tilläggsbidrag för de ordinarie kurserna vid lantbruks-, lantman- och lant-hushållsskolor föranleder icke någon erinran från min sida. Jag tillstyrker sålunda, att för detta ändamål upptages ett belopp av 637 900 kronor. *Departements-
chefen.*

Såsom framgår av vad jag under nästföregående punkt anført har jag ansett mig böra förorda av lantbruksstyrelsen framlagt förslag om anordnande under nästa budgetår av vissa helårs- och tremånaderskurser med kombinerad muntlig och skriftlig undervisning ävensom tillstyrkt anvisande av medel till avlöning av lärarpersonal vid sagda kurser. I anslutning härtill synes såsom lantbruksstyrelsen föreslagit erforderliga medel till driftkostnaderna för kurserna i fråga böra äskas under förevarande anslag. Härvid torde lantbruksstyrelsens kostnadsberäkningar, vilka sluta å $(24\,000 + 50\,000 =)$ 74 000 kronor, böra godtagas. För ifrågavarande ändamål bör alltså avses ett belopp av nämnda storlek.

I fråga om lantbruksstyrelsens beräkning av medelsbehovet till driftkostnader vid trädgårdsskolorna har jag icke någon annan erinran än att, då såsom jag under nästföregående punkt uttalat frågan om inrättande av en ny fruktodlingsskola vid Rånna icke nu bör upptagas till prövning, det av styrelsen ifrågasatta anslagsbeloppet bör minskas i den mån detsamma avsetts för driftkostnader vid nämnda skola. Såvitt angår trädgårdsskolorna synes följaktligen böra anvisas ett driftkostnadsanslag av $(26\,115 - 3\,037 =)$ i runt tal 23 100 kronor.

I överensstämmelse med vad jag föreslagit beträffande anslagen till avlöningar vid ifrågavarande undervisningsanstalter torde även anslagen till drift-

kostnader från och med nästa budgetår böra sammanföras till ett anslag. Detta anslag, som bör benämnas Lägare lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Driftkostnader, skulle vid bifall till vad jag i det föregående förordat för nästa budgetår behöva uppföras med (637 900 + 74 000 + 23 100 =) 735 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Lägare lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Driftkostnader* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 735 000.

[40.] **24. Lägare lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Bidrag till arvoden åt skolläkare, förslagsanslag.** Under anslagsrubriken Lägare lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolor: Bidrag till arvoden åt skolläkare har 1946 års riksdag anvisat ett förslagsanslag av 8 000 kronor. Bestämmelser rörande anslagets användning ha meddelats i kungörelsen den 4 oktober 1946 (nr 634) angående den statsunderstödda hälsovården vid vissa lantbruksundervisningsanstalter.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår måtte anvisas oförändrat belopp av 8 000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Enligt de vid 1946 års riksdag beslutade grunderna för den statsunderstödda hälsovården vid vissa lantbruksundervisningsanstalter utgår statsbidrag till arvode åt skolläkare vid lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolor. Då statsunderstödda trädgårds- och fruktodlingsskolor eljest i bidragshänseende likställts med förstnämnda skolor, synas de böra komma i åtnjutande även av nu ifrågavarande förmån. Medel för ändamålet torde böra avses under förevarande anslag. Med hänsyn till svårigheten att beräkna medelsbehovet synes anslaget dock kunna för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp av 8 000 kronor. Anslaget torde i form av ett förslagsanslag böra anvisas under anslagsrubriken Lägare lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Bidrag till arvoden åt skolläkare. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter rörande anslagets disposition. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägare lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt vissa lantbruksundervisningsanstalter: Bidrag till arvoden åt skolläkare* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 8 000.

[41.] 25. **Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser, reservationsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår med hänsyn till en beräknad anslagsreservation av 73 000 kronor uppfört med 56 700 kronor. Beträffande föreskrifter för de med anslaget avsedda kurserna hänvisas till statsliggaren s. 759.

Under anslagstiteln Trädgårdsundervisningen: Bidrag till kurser i trädgårdsskötsel är för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 51 000 kronor. I fråga om bestämmelser rörande användningen av sistnämnda anslag hänvisas till statsliggaren s. 761.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att anslaget Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser för nästa budgetår måtte upptagas med 170 000 kronor och att anslaget Trädgårdsundervisningen: Bidrag till kurser i trädgårdsskötsel måtte upptagas med 54 000 kronor. Vid skrivelsen har fogats en framställning från Svenska kontrollföreningarnas riksförbund.

Det av lantbruksstyrelsen till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser äskade beloppet, 170 000 kronor, utgör skillnaden mellan ett beräknat medelsbehov av 190 000 kronor och en beräknad anslagsreservation av 20 000 kronor. Av styrelsens framställning rörande ifrågavarande kurser inhämtas bland annat följande.

Medelsbehovet för nästa budgetår har av lantbruksstyrelsen beräknats på följande sätt. (Till jämförelse medtages fördelningen å olika ändamål av medelsbehovet för löpande budgetår.)

	För budget- året 1946/47 kronor	För budget- året 1947/48 kronor
Utbildningskurser för kontrollassistenter (20 kurser)....	20 000	20 000
» » ladugårdsförmän	23 950	23 950
» » ladugårdsföreståndare (1 kurs)...	—	6 525
» » svinskötare	6 500	6 500
» » ladugårdsskötare (40 kurser)....	42 000	42 000
» » ladugårdspersonal	10 000	10 000
» i beteskultur och ängsskötsel	3 500	3 500
» för jordbruks-, husdjurs- och ung- domsinstruktörer (3 kurser)...	—	30 000
» » mjölkbedömare (2 kurser).....	1 700	1 700
Fortbildningskurser för mejeripersonal (2 längre och 3 kortare kurser)	10 000	10 000
Utbildningskurser för fjäderfäskötare (2 kurser)	—	3 000
» » fårherdar (1 kurs)	—	5 250
» » fårägare (1 kurs)	—	3 200
» » hemkonsulenter (1 kurs)	12 000	—
» » cementeringsförmän (1 kurs)	—	10 000
» » pålsdjursskötare (1 kurs)	—	5 250
» » klassificerare av kött (3 kurser)..	—	1 500
Fortbildningskurser för kontrollassistenter (10 kurser)..	—	7 500
	129 650	189 875

Utbildningskurser för ladugårdsföreståndare ha föreslagits skola omfatta 110 arbetsdagar och anordnas vartannat år med 10 elever i varje kurs. Till sådan kurs har för nästa budgetår beräknats statsbidrag dels till lärarlöner med 4 500 kronor, dels ock till driftkostnader med 1 800 kronor i grundbidrag och 5 kronor i tilläggsbidrag för varje elev och månad.

Beträffande utbildningskurserna för jordbruks-, hushjurs- och ungdomsinstruktörer har lantbruksstyrelsen erinrat, att styrelsen i sitt den 28 juni 1945 avgivna förslag angående genomförandet av den vid 1944 års riksdag beslutade omorganisationen av hushållningssällskapen och deras verksamhet räknat med att hos sällskapen skulle finnas anställda 110 jordbruksinstruktörer, 29 hushjursinstruktörer och 26 ungdomsinstruktörer. Styrelsen har vidare uttalat, att flertalet av befattningarna såsom jordbruks- och hushjursinstruktörer visserligen torde komma att besättas med hos sällskapen tidigare anställda vandringsrättare och överassistenter, men att ett ganska stort utbildningsbehov trots detta föreläge, något som särskilt gällde i fråga om ungdomsinstruktörer. Då det enligt lantbruksstyrelsens mening vore nödvändigt, att kompetenta instruktörer funnes att tillgå vid ikraftträdandet av den lokala lantbruksförvaltningens omorganisation, har lantbruksstyrelsen ansett det önskvärt, att under budgetåret 1947/48 anordnades tre instruktörskurser, envar om 125 dagar. Kostnaderna för varje kurs ha beräknats till högst 10 000 kronor.

Vad angår utbildningskurserna för fjäderfäskötare har lantbruksstyrelsen under hänvisning till betydelsen av en ordnad yrkesutbildning på fjäderfäskötselns område föreslagit, att under budgetåret 1947/48 understöd av statsmedel till dylika kurser måtte få utgå med dels ett grundanslag av 600 kronor för varje kurs, dels ock ett bidrag av 90 kronor för varje elev. Styrelsen har räknat med att under budgetåret 1947/48 skulle anordnas två dylika kurser med 10 elever i varje kurs för en kostnad av 3 000 kronor.

Angående utbildningskurser för fårherdar samt för fårägare har lantbruksstyrelsen framhållit, att Svenska fåravelsföreningen sedan 1926 anordnat kurser i fårskötsel, till vilka från 1938 utgått anslag av den hos lantbruksstyrelsen inestående behållningen å avgifter för inregistrering av avelsfår i riksstambok m. m. Lantbruksstyrelsen har ansett, att ifrågavarande kurser borde givas en fastare organisation. Undervisningen för fårherdar borde omfatta elva månaders praktisk och en månads teoretisk utbildning. Enligt styrelsens förslag borde till innehavare av egendom, som anordnade praktisk utbildningskurs, av statsmedel utgå gottgörelse med 350 kronor för varje elev. Den teoretiska kursen borde förläggas till lantbruks- eller lantmannaskola eller annan lämplig egendom. Till denna kurs borde utgå statsbidrag med 75 kronor för varje elev och 1 000 kronor för övriga utgifter för kursens hållande. Medelsbehovet för budgetåret 1947/48 till utbildningskurser för fårherdar har beräknats till $(10 \times 350 + 1\,000 + 10 \times 75 =)$ 5 250 kronor.

Utbildningskurser för blivande fårägare ha föreslagits skola omfatta tre månaders praktisk och en halv månads teoretisk utbildning. Gottgörelse till innehavare av egendom, som anordnar praktisk utbildningskurs, har ansetts lämpligen böra bestämmas till 100 kronor för varje elev. Till teoretisk kurs om en halv månad ha föreslagits skola utgå ett grundanslag av 500 kronor samt 35 kronor för varje elev. Medelsbehovet för budgetåret 1947/48 har beräknats till $(20 \times 100 + 500 + 20 \times 35 =)$ 3 200 kronor.

Såsom motivering till förslaget om anordnande av utbildningskurser för cementeringsförmän har lantbruksstyrelsen anført, att betydande förluster åsamkades jordbruket därför att cementeringsarbeten ofta anförtroddes åt personer, som icke besatte tillräcklig yrkesskicklighet. Då det kunde förväntas att cementeringsarbetena på landsbygden komme att erhålla större om-

fattniing i och med att tillgången på material ökades och då betydande belopp av statsmedel årligen anvisades såsom bidrag eller lån för utförande av dylika arbeten på landsbygden, syntes det vara ett allmänt intresse att dessa arbeten bleve planlagda och utförda på riktigt sätt. Lantbruksstyrelsen har på grund härav funnit sig böra föreslå, att en utbildningskurs för cementslagersförmän skulle anordnas årligen. Kursen borde vara av praktisk-teoretisk art. Det praktiska arbetet skulle avse att giva eleverna anvisningar om utsättnings-, formsättnings- och betongarbetens rätta utförande och borde förslagsvis bestå i utförandet av en modern sektionssindellad gödselstad jämte urinbrunn samt tillhörande ledningar och slambrunnar. Även praktiska arbeten av annat slag såsom inredning av ladugård och byggande av betongsilos kunde tänkas förekomma. Den teoretiska undervisningen borde i huvudsak omfatta ämnet betongteknik. Kostnaderna för en dylik kurs om 28 dagar med 25 elever ha av styrelsen beräknats till 10 000 kronor. Av detta belopp ha 3 500 kronor avsetts till traktamenten åt eleverna för den tid kursen skulle pågå, 1 500 kronor till resekostnads- och traktamentsersättning åt eleverna under resan till och från kursen samt 5 000 kronor till arvodet m. m. åt lärare och instruktörer vid kursen.

Beträffande förslaget om bidrag till anordnande av en utbildningskurs för pälsdjurskötare har lantbruksstyrelsen uttalat, att pälsdjursuppfödningen numera spelade så stor roll och sysselsatte så många personer, att det syntes vara av allmänt intresse, att en utbildningskurs för pälsdjurskötare komme till stånd. En dylik kurs borde anordnas på samma sätt och bidrag av statsmedel borde utgå efter samma grunder, som av styrelsen föreslagits beträffande utbildningskurser för fårherdar. Medelsbehovet för budgetåret 1947/48 till utbildningskurs för pälsdjurskötare har angivits till $(10 \times 350 + 1\,000 + 10 \times 75 =)$ 5 250 kronor.

Vidkommande utbildningskurserna för klassificerare av kött har lantbruksstyrelsen erinrat, att från och med år 1942 styrelsen årligen anordnat två å tre dylika kurser, vartill anslag under senare år utgått från reservationsanslaget till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Då det enligt styrelsens mening vore ett villkor för en enhetlig och tillfredsställande klassificering av kött att tillgång finnes på yrkeskunniga personer, har styrelsen ansett det nödvändigt att liksom hittills två å tre kurser för klassificerare av kött anordnades årligen. Medel härtill syntes lämpligen böra anvisas under förevarande anslag. Enligt styrelsens beräkningar uppgå kostnaderna för varje kurs till 500 kronor.

I fråga om förslaget om bidrag till anordnande av fortbildningskurser för kontrollassistenter har lantbruksstyrelsen uttalat, att kontrollassistentbefattningarna sedan gammalt ansetts såsom övergångsbefattningar men att det förekommit att kontrollassistenter kvarblivit i yrket under många år. För de äldre kontrollassistenternas del vore enligt lantbruksstyrelsens mening fortsatt utbildning önskvärd. Styrelsen har därför funnit sig böra föreslå, att under budgetåret 1947/48 skulle anordnas tio fortbildningskurser för kontrollassistenter, varje kurs omfattande en tid av en vecka. Kostnaderna för en dylik kurs ha av lantbruksstyrelsen beräknats till 750 kronor.

Det av lantbruksstyrelsen till Trädgårdsundervisningen: Bidrag till kurser i trädgårdsskötsel äskade beloppet, 54 000 kronor, utgör skillnaden mellan ett beräknat medelsbehov av 56 000 kronor och en beräknad anslagsreservation av 2 000 kronor. Av styrelsens framställning rörande ifrågavarande kurser inhämtas bland annat följande.

Medelsbehovet för nästa budgetår har av lantbruksstyrelsen beräknats på följande sätt. (Till jämförelse medtages fördelningen å olika ändamål av medelsbehovet för löpande budgetår.)

	För budget- året 1946/47 kronor	För budget- året 1947/48 kronor
Utbildningskurser för trädskötare i södra och mellersta Sverige	25 000	30 000
10-dagars trädgårdskurs för småbrukare m. fl. vid Norrlands trädgårdsskola i Söråker	2 500	2 500
Utbildningskurser för trädgårdsskötare i norra Sverige och ambulerande trädgårdskurser	7 500	7 500
Kurser i trädgårdsskötsel vid folkhögskolor och lantmannaskolor	16 000	16 000
	51 000	56 000.

I fråga om utbildningskurserna för trädskötare i södra och mellersta Sverige har lantbruksstyrelsen anfört, att det förelåge stort behov av dylika utbildningskurser, enär antalet trädskötare alltjämt understeg antalet fruktodlareföreningar. För tillgodoseende av detta utbildningsbehov har lantbruksstyrelsen funnit ett belopp av omkring 30 000 kronor för nästa budgetår erforderligt.

Statskontoret har i remissutlåtande den 30 september 1946 över lantbruksstyrelsens framställning rörande anslaget Lägre lantbruksundervisning: Bidrag till särskilda utbildningskurser uttalat, att ämbetsverket funne det naturligast att medel för anordnande av utbildningskurser för klassificerare av kött anvisades från reservationsanslaget till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område så länge frågan om klassificering av kött vore sammankopplad med frågan om en statligt ledd priskontroll. Enligt ämbetsverkets mening borde prövningen av frågan om anordnande av fortbildningskurser för kontrollassistenter anstå i avvaktan på resultatet av den pågående utredningen rörande kontrollföreningsverksamheten m. m. Då de skäl, som föranlett att av lantbruksstyrelsen tidigare gjorda framställningar om anvisande av medel för kurser för ladugårdsföreståndare, jordbruks-, husdjurs- och ungdomsinstruktörer, fjäderfäskötare, fårherdar, fårägare, cementseringsförmän och pålsdjursskötare icke upptagits, alltjämt syntes vara gällande, har statskontoret funnit sig icke kunna tillstyrka att medel nu anvisades för dylika kurser.

Utredningen rörande ladugårdskontroll m. m. har i remissyttrande den 5 oktober 1946 anfört, att utredningen visserligen ansåge fortbildningskurser för kontrollassistenter vara av värde men att utredningen ännu icke kunnat taga ställning till de arbetsuppgifter, som framdeles lämpligen borde anförtros åt den på ifrågavarande område verksamma personalen. Utredningen har dock uttalat, att det syntes önskvärt att, för den händelse utredningen funne möjlighet att under budgetåret 1947/48 intaga en mera bestämd ståndpunkt till frågan om fortbildningskurser, medel för ändamålet stode till Kungl. Maj:ts disposition.

Till bidrag till särskilda utbildningskurser på lantbrukets och trädgårds- *Departements-*
skötselns områden ha sedan en följd av år anvisats två särskilda reserva- *chefen.*
tionsanslag, nämligen Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser och Trädgårdsundervisningen: Bidrag till kurser i trädgårdsskötsel. Medel för båda dessa ändamål torde emellertid i fortsättningen lämpligen böra beräknas under anslagstiteln: Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser.

Vad angår lantbruksstyrelsens förslag om anordnande av utbildningskurser för jordbruks-, husdjurs- och ungdomsinstruktörer vill jag tillstyrka, att ett belopp av 10 000 kronor beräknas för anordnande av en utbildningskurs för jordbruksinstruktörer, eftersom ett stort behov av dylika tjänstemän torde komma att föreligga i samband med omorganisationen av rationaliseringsverksamheten. Med hänsyn till att jag har för avsikt att under en följande punkt föreslå en ökning av bidraget till Jordbrukarungdomens förbund anser jag det däremot icke erforderligt, att särskilda medel upptagas under förevarande anslag till utbildningskurser för ungdomsinstruktörer. Ej heller torde medel nu böra beräknas för kurser för husdjursinstruktörer.

Såsom lantbruksstyrelsen framhållit anförtros cementeringsarbeten å landsbygden ofta åt personer som icke besitta erforderlig yrkeskunskap. I syfte att avhjälpa de olägenheter, som äro förknippade härmed, har lantbruksstyrelsen föreslagit, att en utbildningskurs för cementeringsförmän skulle anordnas årligen. Då det torde vara ett allmänt intresse att arbeten av ifrågavarande slag, till vilka betydande belopp av statsmedel årligen anvisas, bliva riktigt planlagda och utförda och då brist å yrkeskunniga personer för närvarande synes råda på detta område, finner jag mig kunna tillstyrka, att medel beräknas för försöksvis anordnande av en dylik kurs under budgetåret 1947/48. Huruvida statsbidrag därefter böra beviljas till ytterligare sådana kurser, torde få bedömas med hänsyn till dels erfarenheterna av här förordad kurs, dels utbildningsbehovet i framtiden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller lantbruksstyrelsen att meddela erforderliga föreskrifter rörande de närmare anordningarna vid en dylik försöksvis anordnad kurs för cementeringsförmän. Vidare finner jag mig böra tillstyrka, att medel för anordnande av utbildningskurser för klassificerare av kött beräknas under ifrågavarande anslag. Lantbruksstyrelsens kostnadsberäkningar beträffande de föreslagna kurserna för cementeringsförmän och klassificerare av kött föranleda icke någon erinran från min sida. Däremot anser jag mig icke kunna förorda lantbruksstyrelsens förslag om anordnande av utbildningskurser för ladugårdsföreståndare. Då jag överlämnat till de sakkunniga för yrkesutbildning inom jordbruk och skogshantering att för vidare utredning upptaga bland annat lantbruksstyrelsens förslag om utbildningskurser för fjäderfäskötare, fårherdar, fårägare och pålsdjursskötare, torde medel för dylika kurser icke heller för nästa budgetår böra beräknas under förevarande anslag. Prövningen av styrelsens förslag om anordnande av fortbildningskurser för kontrollassistenter torde ävenledes böra anstå i avvaktan på resultatet av den pågående utredningen rörande ladugårdskontroll m. m. Mot lantbruks-

styrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt för de ändamål, som hittills avsetts med anslaget Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser, har jag icke något att erinra. Medelsbehovet skulle således beräknas till $(20\,000 + 23\,950 + 6\,500 + 42\,000 + 10\,000 + 3\,500 + 10\,000 + 1\,700 + 10\,000 + 10\,000 + 1\,500 =)$ i runt tal 139 200 kronor.

Med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen anfört finner jag mig böra tillstyrka ett från 25 000 kronor till 30 000 kronor förhöjt anslag till utbildningskurser för trädskötare i södra och mellersta Sverige. Till trädgårdskurs för småbrukare m. fl. vid Norrlands trädgårdsskola i Söråker, utbildningskurser för trädgårdsskötare i norra Sverige och ambulerande trädgårdskurser samt kurser i trädgårdsskötsel vid folkhögskolor och lantmannaskolor torde böra beräknas oförändrade belopp av respektive 2 500 kronor, 7 500 kronor och 16 000 kronor. Medelsbehovet för kurser i trädgårdsskötsel skulle alltså uppgå till $(30\,000 + 2\,500 + 7\,500 + 16\,000 =)$ 56 000 kronor.

Enligt vad lantbruksstyrelsen uppgivit kan en anslagsreservation av $(20\,000 + 2\,000 =)$ 22 000 kronor förväntas uppstå vid innevarande budgetårs utgång å ifrågavarande båda anslag. Med beaktande härav torde anslaget Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser för nästa budgetår böra upptagas med $(139\,200 + 56\,000 - 22\,000 =)$ 173 200 kronor, vilket i förhållande till anvisningen för löpande budgetår för ifrågavarande ändamål innebär en ökning med 65 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till särskilda utbildningskurser* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 173 200.

[42.] **26. Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till jordbrukets yrkesskolor, förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 200 500 kronor. I fråga om bestämmelserna för anslaget användning hänvisas till statsliggaren s. 760.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett förslagsanslag av 208 600 kronor till bidrag till jordbrukets yrkesskolor.

Fördelningen av nämnda belopp mellan de skolor, till vilka bidrag utgår från förevarande anslag, framgår av följande tabell, i vilken till jämförelse medtagits beviljade bidrag för löpande budgetår.

Beträffande den huvudsakliga skillnaden mellan anslagsberäkningen för nästa budgetår och de för innevarande budgetår beviljade bidragen må framhållas följande.

Höjningen av avlöningsbidraget till Gålö jordbruksskola sammanhänger dels med ökat medelsbehov för ålderstillägg och dels med ett av lantbruksstyrelsen framfört förslag om höjning av grundlönen till den vid skolan anställde assistenten från 2 000 kronor till 2 500 kronor. Ökningen av driftkostnadsbidraget avser att täcka en genom nybyggnad av lokaler för elevhus-

Skola	Avlöningar		Driftkostnader		Summa	
	beviljat för 1946/47 kronor	beräknat för 1947/48 kronor	beviljat för 1946/47 kronor	beräknat för 1947/48 kronor	beviljat för 1946/47 kronor	beräknat för 1947/48 kronor
Gålö.....	33 669	34 653	23 380	25 880	57 049	60 533
Sorsele.....	31 446	31 446	18 000	19 080	49 446	50 526
Vittjärvsgården ...	31 800	32 588	23 400	23 400	55 200	55 988
Pålkem	21 417	25 402	16 200	16 200	37 617	41 602
Summa kronor	118 332	124 089	80 980	84 560	199 312	208 649

håll och hushållspersonalen förorsakad höjning av arrendeavgiften för skolegendomen. Denna höjning uppgår till 5 000 kronor för år. För innevarande budgetår har till detta ändamål beviljats bidrag med ($\frac{6}{12}$ av 5 000 =) 2 500 kronor.

Ökningen av driftkostnadsbidraget till Sorselegården, yrkesskola för jordbruk och lantushåll, har föranletts av att elevantalet under budgetåret 1947/48 beräknats till 38, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med 3.

Beträffande Vittjärvsgården, Norrbottens läns yrkesskola för jordbruk, har lantbruksstyrelsen föreslagit en uppräkningsbidraget med i runt tal 300 kronor på grund av ökat medelsbehov för ålderstillägg och för avlöningar till trädgårdsmästare, ladugårdsförman och gårdshantverkare, varjämte för avlönande av vikarier beräknats 500 kronor.

I fråga om avlöningsbidraget till jordbruks- och lantushållsskolan i Pålkem har lantbruksstyrelsen anført, att föreståndaren, vilken varit anställd vid skolan från år 1928 och sedan budgetåret 1944/45 uppburit en grundlön av 4 536 kronor, motsvarande löneklasse 15 av lönegrad LO 15, ortsgupp D, i löneplan L för lärare vid folkskoleväsendet, skäligen borde erhålla en grundlön, som motsvarade löneklassen i nämnda löneplan eller 4 782 kronor. I anslutning härtill har lantbruksstyrelsen uttalat, att därest skolans styrelse komme att såsom föreståndare anställa en agronom, dennes grundlön borde utgå efter samma grunder som gälla för föreståndarna vid de övriga yrkesskolorna eller med ett belopp av 7 560 kronor. Lantbruksstyrelsen har även förordnat, att skolans föreståndarinna, vilken tjänstgjort vid skolan från år 1936 och sedan budgetåret 1944/45 uppburit en grundlön av 3 393 kronor, motsvarande löneklasse 9 av lönegrad LO 9, ortsgupp D, i förenämnda löneplan, skulle erhålla en grundlön av 3 549 kronor, motsvarande lönen i 10 löneklassen. Styrelsen har därjämte föreslagit, att 3 400 kronor skulle beräknas för anställande av en assistent vid skolan och 500 kronor för vikariatsersättningar.

I remissutlåtande den 8 oktober 1946 har statskontoret erinrat, att de sakkunniga för yrkesutbildning inom jordbruk och skogshantering förutsetts skola avgiva förslag rörande avlöningsförhållanden till befattningshavarna vid jordbrukets yrkesskolor. Vid sådant förhållande syntes enligt statskontorets mening böra anstå med prövningen av förslaget om uppräkningsbidraget för vissa befattningshavare, till dess resultatet av utredningsarbetet föreläge. Av samma skäl borde medel icke beräknas för inrättande av nya tjänster. Med hänsyn till den förhållandevis låga grundlön, som nu utginge till

assistenten vid Gålö jordbruksskola, ville statskontoret emellertid icke motsätta sig en uppräknig härvidlag med 500 kronor.

Jag torde i detta sammanhang få anmäla, att *de sakkunniga för yrkesutbildning inom jordbruk och skogshantering* i skrivelse den 18 oktober 1946 hemställt, att de i driftkostnadsbidragen till jordbrukets yrkesskolor ingående tilläggsbidragen måtte höjas från 30 kronor per elev och månad till 60 kronor per elev och månad eller således för Gålö jordbruksskola med 15 480 kronor, för Sorselegården med 13 680 kronor, för Viltjärvsgården med 18 000 kronor och för jordbruks- och lanthushållsskolan i Pälkem med 10 800 kronor. Såsom motivering till detta förslag ha de sakkunniga anfört i huvudsak följande.

I en vid 1946 års riksdag väckt motion hemställdes att stipendier måtte utgå till elever vid jordbrukets yrkesskolor efter samma grunder som vid lantmannaskolor och att tilläggsbidragen måtte utgå efter samma princip. I yttrande över motionen anförde lantbruksstyrelsen, att styrelsen icke ansåge sig kunna tillstyrka förslaget om stipendier men att styrelsen funne det rimligt med en höjning av tilläggsbidragen från 30 kronor till högst 60 kronor per elev och månad, eftersom elevunderstöden vid lantbruksskolorna, med vilka yrkesskolornas elever i stipendiehänseende närmast kunde jämföras, höjts från 180 kronor till högst 400 kronor för år. Jordbruksutskottet fann emellertid i sitt utlåtande nr 42, att de gällande föreskrifterna i avbidan på resultatet av pågående utredning lämpligen syntes böra bibehållas. Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

De sakkunniga, som funnit verksamheten vid de nu befintliga yrkesskolorna vara av stort värde, ha för avsikt att i sinom tid framlägga förslag rörande statsbidrag till dessa skolor. Uppenbart är emellertid, att de nuvarande tilläggsbidragen äro för låga och att betydande tillskott från annat håll måste erhållas för täckande av kostnaderna för elevernas underhåll och arbetspremier. Underhand ha också till de sakkunniga framförts önskemål om att behovet av ökade tilläggsbidrag snarast måtte tillgodoses. De sakkunniga ha funnit starka skäl föreligga för ett ökat statsbidrag och vilja därför förorda, att en höjning av tilläggsbidragen till 60 kronor per elev och månad kommer till stånd redan från och med budgetåret 1947/48 utan avvaktande av utredningsresultatet i övrigt.

Lantbruksstyrelsen har i remissutlåtande den 1 november 1946 tillstyrkt de sakkunnigas framställning och i anslutning härtill hemställt, att förevarande anslag för nästa budgetår måtte uppföras med 266 600 kronor.

Departements-
chefen.

I betraktande av det ringa elevantalet i förhållande till kostnaderna för jordbrukets yrkesskolor måste denna utbildningsform anses jämförelsevis dyrbar. Någon mera avsevärd höjning av förevarande anslag är jag på grund härav icke för närvarande beredd att tillstyrka, utan anser i likhet med 1946 års riksdag, att de nu gällande bidragsgrunderna böra bibehållas i avvaktan på resultatet av den utredning, som uppdragits åt de sakkunniga för yrkesutbildning inom jordbruk och skogsbruk. Innan nämnda utredning slutförts torde behovet av understöd till denna form av yrkesutbildning svårigen kunna överblickas i sin helhet.

Vad angår lantbruksstyrelsens medelsberäkningar för nästa budgetår i

skrivelsen den 31 augusti 1946 föranleda dessa icke annan erinran från min sida än att jag med hänsyn till förenämnda utredning icke anser mig nu kunna tillstyrka, att medel anvisas för anställande av en assistent vid jordbruks- och lanthushållsskolan i Pålhem.

Med hänsyn till vad jag under punkten 34 anfört angående provisoriskt lönetillägg för nästa budgetår åt viss lärarpersonal torde under förevarande anslag böra beräknas medel för sådant tillägg till föreståndare med 1 260 kronor, till föreståndarinna, husmoder och yrkeslärare med 960 kronor, till lant-hushållslärarinna och biträdande husmoder med 900 kronor samt till assistent med 780 kronor. Vad jag sålunda tillstyrkt föranleder ett ökat medelsbehov av 15 000 kronor.

Med beaktande av det anförda torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med $(208\,600 - 3\,400 + 15\,000 =)$ i runt tal 220 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till jordbrukets yrkesskolor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 220 000.

[43.] **27. Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter m. m., förslagsanslag.** För ifrågavarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 800 000 kronor. Beträffande bestämmelserna för anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 760.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om ett anslag av 1 350 000 kronor för nästa budgetår. Styrelsen har i skrivelsen erinrat, att vid 1946 års riksdag beslutats en uppdelning av stipendierna åt lärjungar vid högre läroanstalter m. m. i ett grundstipendium å 500 kronor, vilket skulle utdelas utan behovsprövning till å skolorten inackorderad studerande ungdom från landsbygden eller från orter utan högre skolor, och ett behovsprövat stipendium å högst 540 kronor, vilket även skulle kunna utgå till ungdom med hemvist på skolorten. Enär lantbruksstyrelsen funnit starka skäl föreligga för en motsvarande uppdelning av stipendierna vid de lägre lantbruksundervisningsanstalterna, har styrelsen efter samråd med skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning framlagt förslag om ändrade grunder för stipendier till elever vid sistnämnda undervisningsanstalter. Med hänsyn till det vid dessa skolor rådande internatsystemet, vilket möjliggjort relativt låga inackorderingskostnader, har lantbruksstyrelsen därvid om än med tvekan ansett sig icke böra föreslå en höjning av de nu utgående stipendiebeloppen. Lantbruksstyrelsens förslag innebär i huvudsak följande.

Med hänsyn till att lantbruksundervisningsanstalterna med få undantag vore belägna å landsbygden och erbjöde möjlighet till lägre inackorderingskostnader än läroverken, som i de flesta fallen vore förlagda till orter med jämförelsevis höga levnadskostnader, har styrelsen ansett det vara motiverat att bestämma grundstipendiet för inackorderad elev vid lantbruksundervis-

ningsanstalt till ett något lägre belopp än det för eleverna vid läroverken bestämda. Styrelsen har därför föreslagit, att grundstipendiet skulle fastställas till 45 kronor för månad för elev vid skola, där enligt nu gällande bestämmelser eleverna kunde erhålla stipendium med högst 90 kronor i månaden. För elever vid skola, där stipendierna nu utginge med högst 400 kronor för läsår, syntes grundstipendiet böra bestämmas till 200 kronor. I fråga om elever vid ladugårdsförmanskurs, där stipendierna nu utginge med 450 kronor för hela kursen, samt elever vid fast småbrukarkurs och specialkurs med särskilt antagna elever ävensom elever vid husmoderskurs och specialkurs med särskilt antagna elever, där stipendierna nu utginge med 3 respektive 4 kronor om dagen, borde hela beloppet räknas såsom grundstipendium och sålunda utgå utan behovsprövning.

Enligt lantbruksstyrelsens förslag skulle vidare elever, som dagligen reste mellan bostadsorten och undervisningsanstalten, erhålla grundstipendium med ett belopp motsvarande resekostnaden utöver fem kronor för månad jämte hälften av kostnaden för en måltid om dagen i anstaltens elevhushåll. Kostnaderna för dylika grundstipendier skulle uppgå till i genomsnitt 20 kronor för elev och månad.

Lantbruksstyrelsen har även föreslagit, att stipendier enligt de för lantmannaskolor föreslagna grunderna skulle utgå till elever i fjäderfäskötkurser, fåragarkurser och ladugårdsföreståndarkurser samt enligt de för ladugårdsförmanskurser föreslagna bestämmelserna till elever vid fårherdekurser. Styrelsen har tillika funnit det i hög grad önskvärt, att eleverna vid de enligt reglementet den 4 maj 1945 (nr 377) anordnade kurserna för svinskötare erhöles stipendier, samt förordnat, att dessa stipendier skulle bestämmas till 225 kronor för elev och kurs och utgå utan behovsprövning.

Vidare har lantbruksstyrelsen hemställt, att medel måtte ställas till förfogande för utdelande av 50 stipendier till elever från övriga nordiska länder för genomgående av lantbruksundervisningsanstalt eller trädgårds- eller mejeriskola samt 20 stipendier till svenska ungdomar för studier vid undervisningsanstalter på jordbrukets, trädgårdsskötselns eller mejerihanterings område i något av de nordiska grannländerna. Styrelsen har i samband härmed erinrat, att enligt beslut vid 1946 års riksdag motsvarande anordning genomförts i fråga om stipendier vid folkhögskolor och yrkesskolor.

Medelsbehovet för nästa budgetår till understöd åt olika elevkategorier har av lantbruksstyrelsen i anslutning till de av styrelsen framlagda förslagen beräknats på följande sätt.

	Grundstipendier kronor	Tilläggsstipendier kronor	Summa
Elever vid lantbruksskolor	60 000	20 000	80 000
» » trädgårdsskolor	18 000	9 000	27 000
» » lägre mejeriskolor	6 000	4 000	10 000
» » driftsledarkursen i Alnarp	17 200	3 300	20 500
» » mejeriskolan i Alnarp ..	13 500	5 000	18 500
» » handelsträdgårdsmästarkursen i Alnarp	10 000	3 000	13 000
» » lantmannaskolor och kontrollassistentkurser	490 000	130 000	620 000

	Grund- stipendier kronor	Tilläggs- stipendier kronor	Summa
Elever vid lanthushållsskolor	330 000	90 000	420 000
» » trädgårdskurser vid folk- högskolor	9 000	3 000	12 000
» » kurser för ladugårds- skötare	13 500	6 000	19 500
» » hovslagarkurser	6 800	3 200	10 000
» » fjäderfäskötarkurser	2 700	1 300	4 000
» » fårägarkurser	3 100	1 500	4 600
» » ladugårdsföreståndarkur- ser	2 000	1 000	3 000
» » småbrukarkurser, hus- moderskurser och spe- cialkurser	8 000	—	8 000
» » utbildningskurser för ladu- gårdsförmän	58 000	—	58 000
» » fårherdekurser	4 500	—	4 500
» » svinskötarkurser	2 700	—	2 700
» från övriga nordiska länder och svenskar, som önska studera i grannländer	30 000	—	30 000
Summa kronor	1 085 000	280 300	1 365 300.

Lantbruksstyrelsen har uttalat, att det sammanlagda stipendiebeloppet med iakttagande av största möjliga sparsamhet vid stipendiernas beviljande synes kunna begränsas till 1 350 000 kronor.

Statskontoret har i remissutlåtande den 2 oktober 1946 anfört i huvudsak följande.

Vid anmälan av frågan om anslag till stipendier åt lärjungar vid högre läroanstalter m. m. för budgetåret 1946/47 (prop. nr 183/1946 s. 29) framhöll föredragande departementschefen, att vad anginge uppdelningen av stipendierna i grundbelopp och tillägg denna anordning främst hade motiverats av den beträffande dessa läroanstalter framträdande motsättningen mellan begreppen skolort och icke skolort. Då detta förhållande icke med samma styrka gjorde sig gällande i fråga om folkhögskolorna och yrkeshögskolorna, funnes enligt departementschefens bedömning ingen anledning att för ifrågavarande stipendierna vidkommande för det dåvarande förordade införandet av samma system. Enligt statskontorets mening synas de lägre lantbruksundervisningsanstalterna ur denna synpunkt närmast vara att jämföra med folkhögskolorna. I utlåtande denna dag över skolöverstyrelsens framställning om anslag till stipendier åt elever vid folkhögskolorna för budgetåret 1947/48 har statskontoret ansett sig böra avstyrka införandet av en uppdelning av stipendierna vid dessa skolor. Under hänvisning härtill kan ämbetsverket ej heller förordade ändring av gällande grundprinciper för stipendietilldelningen i vad avser de lägre lantbruksundervisningsanstalterna.

Däremot vill statskontoret icke motsätta sig, att eleverna vid utbildningskurser för svinskötare erhålla stipendier. Sådant stipendium synes emellertid i anslutning till det anförda i sin helhet böra givas karaktären av behovsstipendium.

Statskontoret har icke något att erinra mot att förslaget antal stipendier ställas till lantbruksstyrelsens förfogande i syfte att underlätta utbyte av elever vid skolor på jordbrukets och trädgårdsskötselns områden i de nordiska länderna. Ämbetsverket vill emellertid framhålla önskvärdheten av reciprocitet vid beviljande av dylika förmåner.

Departements-
chefen.

Såsom av den föregående redogörelsen framgår ha förslag framlagts om ändrade grunder beträffande stipendier till elever vid såväl lantbruksundervisningsanstalter som folkhögskolor. Då vid bestämmandet av stipendierna till eleverna vid förstnämnda skolor hänsyn torde böra tagas till de grunder, som komma att gälla för stipendierna till eleverna vid folkhögskolorna och chefen för ecklesiastikdepartementet tidigare denna dag förordat att sist omnämnda stipendier — i avvaktan på resultatet av en åt studielånenämnden uppdragen utredning av frågan — för nästa budgetår skola utgå enligt oförändrade grunder, torde icke heller någon förändring böra företagas beträffande stipendierna till eleverna vid de lägre lantbruksundervisningsanstalterna. Jag vill i detta sammanhang erinra, att betydande ökningar av ifrågavarande stipendier företagits vid såväl 1945 som 1946 års riksdagar.

Vad angår lantbruksstyrelsens förslag att stipendier skulle utgå till elever vid kurser för ladugårdsföreståndare och fårägare vill jag erinra, att jag under punkten 41 förklarat mig icke kunna tillstyrka framlagda förslag om statsbidrag till anordnande av sådana kurser. Ej heller anser jag för närvarande kunna förorda styrelsens förslag om att stipendier av allmänna medel skulle tilldelas elever vid fjäderfäskötarkurser, fårherdekurser och svinskötkurser.

Förslaget att ett antal stipendier skulle ställas till förfogande i syfte att underlätta utbyte av elever vid skolor på jordbrukets, trädgårdsskötselns och mejerihanteringens område i de nordiska länderna synes böra göras till föremål för ytterligare överväganden innan ståndpunkt till detsamma fattas. Tills vidare torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att liksom hittills från fall till fall pröva huruvida medel för ifrågavarande ändamål böra ställas till förfogande.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat synes förevarande anslag för nästa budgetår kunna upptagas med oförändrat belopp av 800 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Understöd åt elever vid lägre lantbruksundervisningsanstalter m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *förslagsanslag*
av kronor 800 000.

[44.] 28. **Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter, reservationsanslag.** Vid 1939 års lagtima riksdag beslöts, i samband med godkännande av viss omorganisation av den lägre lantbruksundervisningen, att statsbidrag skulle lämnas till

byggnadsarbeten vid lantmanna- och lanthushållsskolor. För bidragsverksamheten beräknades ett belopp av 600 000 kronor årligen skola bli behövt under en tid av 10 år. För budgetåret 1939/40 anvisades ett anslag av 300 000 kronor för ändamålet. I enlighet med den av 1939 års urtima riksdag behandlade besparingspropositionen, nr 79, har emellertid ett belopp av 100 000 kronor av detta anslag icke tagits i anspråk utan såsom besparing tillförts budgetutjämningsfonden. För vartdera av budgetåren 1940/41 och 1941/42 har anslagsanvisningen för ifrågavarande byggnadsarbeten begränsats till 400 000 kronor, medan anslaget för budgetåret 1942/43 bestämts till 1 600 000 kronor, för ett vart av budgetåren 1943/44 och 1944/45 till 1 200 000 kronor, samt för budgetåret 1945/46 till 1 600 000 kronor. För innevarande budgetår har anslaget uppförts med 2 600 000 kronor. Vidare har för innevarande budgetåret under anslagstiteln Trädgårdsundervisningen: Bidrag till byggnadsarbeten vid fruktodlingsskola anvisats ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

Bestämmelser angående villkoren för ifrågavarande statsbidrag ha meddelats i kungörelsen den 22 december 1939 (nr 910), vilken ändrats genom kungörelserna nr 777/1943, 120/1945 och 622/1945, ävensom i kungörelsen nr 669/1946.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att till bidrag till byggnadsarbeten vid lantmanna- och lanthushållsskolor, jordbrukets yrkesskolor samt trädgårds- och fruktodlingsskolor måtte för budgetåret 1947/48 anvisas ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor. Styrelsen har i sin skrivelse anfört bland annat följande.

Av de medel, som ställts till förfogande för ifrågavarande ändamål, sammanlagt 9 200 000 kronor, ha redan beviljats statsbidrag till 21 skolor med tillhoppa 5 673 900 kronor. Följaktligen finnas 3 526 100 kronor tillgängliga för utlämnande av statsbidrag under innevarande budgetår. Ansökningar från 10 skolor om statsbidrag med sammanlagt 1 498 100 kronor äro för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Dessutom ha till lantbruksstyrelsen inkommit ansökningar om statsbidrag till nybyggnader m. m. från 26 skolor representerande en sammanlagd byggnadskostnad av omkring 15 800 000 kronor, av vilket belopp omkring 11 850 000 kronor skulle erfordras såsom statsbidrag. Skulle för samtliga de byggnadsarbeten, rörande vilka ansökningar inkommit, beviljas statsbidrag under nästa budgetår, komme sålunda att erfordras ett anslag av $(1\,498\,100 + 11\,850\,000 - 3\,526\,100 =) 9\,822\,000$ kronor. Därutöver kunna enligt vad styrelsen har sig bekant förväntas inkomma ansökningar om byggnadsbidrag från ett flertal skolor.

Lantbruksstyrelsen, som är väl medveten om att förhållandena å byggnadsmarknaden icke lättat och att med anledning därav en viss återhållsamhet åtminstone under innevarande budgetår måste visas vid beviljande av anslag och byggnadstillstånd för ifrågavarande byggnadsarbeten, anser sig dock böra föreslå en höjning av förevarande anslag för nästkommande budgetår. Ehuru det vore önskvärt, att samtliga de byggnadsarbeten, för vilka ansökningar inkommit, kunde komma till utförande under nästa budgetår, anser sig styrelsen dock icke böra räkna härmed utan vill föreslå, att anslaget för budgetåret 1947/48 bestämmes till 5 000 000 kronor.

Jag torde här få erinra att Kungl. Maj:t genom beslut den 24 maj 1946 uppdragit åt lantbruksstyrelsen att verkställa av 1946 års riksdag i skrivelse

den 11 maj 1946, nr 227, begärd utredning rörande sådan ändring av gällande bestämmelser angående statsbidrag till byggnadsarbeten vid lägre lantbruksundervisningsanstalter, att dylikt bidrag må kunna utgå även till anskaffande och istandsättande av s. k. skoljordbruk. I sin förenämnda skrivelse har lantbruksstyrelsen redogjort för resultaten av den anbefallda utredningen och härom anfört i huvudsak följande.

I 2 § kungörelsen den 22 december 1939 (nr 910) föreskrives att statsbidrag icke må beviljas för kostnad avseende byggnad, vilken är erforderlig för drivande av jordbruk vid berörda skolor. Lantbruksstyrelsen anser för sin del att skoljordbruket med tillhörande byggnader ur undervisningssynpunkt är nästan lika viktigt som de egentliga skolbyggnaderna och att ur denna synpunkt starka skäl tala för att statsbidrag bör utgå även till uppförande av för undervisningen nödiga ekonomibyggnader. Med de höga byggnadskostnader, som för närvarande råda, är det ganska avsevärda kostnader, som komma att belasta vederbörande huvudman för inköp av skoljordbruk, uppförande av nödiga och ur undervisningssynpunkt lämpliga ekonomibyggnader samt anskaffande av levande och döda inventarier för skoljordbruket. Dessutom har huvudmannen att svara för en fjärdedel av kostnaderna för skolbyggnadernas uppförande och hela kostnaden för anskaffande av för skolans drift erforderliga inventarier samt övrig utrustning. Ett flertal skolor äges av hushållningssällskap, stiftelser eller föreningar, vilkas ekonomiska ställning är så svag, att det ofta vållar stora svårigheter att anskaffa det ganska avsevärda kapital, som utöver statsbidraget erfordras för upprättande av en modern och välutrustad lantbruksundervisningsanstalt.

Många lantmanna- och lanthushållsskolor sakna fortfarande skoljordbruk och flera av ifrågavarande skolors huvudmän — särskilt föreningar och stiftelser — sakna tillräckliga medel icke blott för inköp av skoljordbruk utan även för uppförande av nödiga ekonomibyggnader och för skoljordbrukets utrustande med levande och döda inventarier. Längre och mera praktiskt betonade kurser vid lantbruksundervisningsanstalterna måste eftersträvas, om undervisningen skall giva önskat resultat, men en förutsättning för en sådan utveckling är att skoljordbrukens areal är relativt stor, vilket dock medför större kapitalutlägg för huvudmannen både för inköp av gård, för uppförande av ekonomibyggnader och för anskaffande av inventarier för skoljordbruket.

Med hänsyn härtill och då det visat sig att statsmakterna icke konsekvent kunnat fasthålla vid den standpunkten, att lantmanna- och lanthushållsskolornas jordbruk skola bära kostnaderna för uppförande av undervisningslagårdar synes det lantbruksstyrelsen i hög grad befogat och önskvärt, att gällande bestämmelser rörande statsbidrag till nybyggnader m. m. vid vissa anstalter för lantbruksundervisning ändras så, att statsbidrag med intill 75 procent av de av Kungl. Maj:t godkända byggnadskostnaderna måtte få utgå även för uppförande av nödiga ekonomibyggnader vid lantmanna- och lanthushållsskolor samt jordbrukets yrkesskolor. I de fall, där vederbörande huvudman inköpt skoljordbruk med försvarliga och tillräckliga ekonomibyggnader, synes statsbidrag till byggnadernas förvärv böra utgå med 75 procent av det byggnadsvärde, som fastställts vid särskild värdering av därtill utsedda sakkunniga personer.

Förenämnda kungörelse äger icke avseende å byggnadsverksamhet vid lantbruksskola. Då det emellertid visat sig förenat med stora svårigheter att få till stånd tidsenliga skollokaler vid vissa av lantbruksskolorna, vill styrelsen föreslå, att landsting, hushållningssällskap, förening eller stiftelse, som

uppehåller lantbruksskola, måtte såsom ägare till den egendom där skolan är förlagd kunna erhålla statsbidrag med intill 75 procent av de utav Kungl. Maj:t godkända byggnadskostnaderna för uppförande av för dylik skola erforderliga lokaler, däri inbegripet bostäder för lärare och elever, för om- eller tillbyggnad av sådana lokaler eller till förvärv av byggnad för skolans behov. Däremot synes statsbidrag icke böra utgå till uppförande av ekonomibyggnader vid lantbruksskolor eller till förvärv av sådan byggnad.

Statskontoret har i remissutlåtande den 23 september 1946 erinrat, att föredragande departementschefen vid anmälan av propositionen nr 109/1939 angående den lägre lantbruksundervisningens ordnande anförde, att byggnadsbidrag icke syntes böra utgå för byggnadsarbeten vid lantbruksskolor, enär skolbyggnaderna vid nämnda skolor finge anses ingå som en del av de för skolorbrukets drift erforderliga byggnaderna och att kostnaderna för dessa sålunda skäligen borde kunna bäras av jordbruket. Med hänsyn härtill har statskontoret icke utan att det genom utredning visats att ändring i räntabiliteten i fråga om de till lantbruksskolorna knutna jordbruket sedermera inträffat ansett sig kunna tillstyrka bifall till lantbruksstyrelsens förslag i denna del. Av samma skäl har ämbetsverket icke kunnat biträda förslaget om ändring av gällande bestämmelser angående statsbidrag till byggnadsarbeten vid lägre lantbruksundervisningsanstalter.

Till frågan om ändrade bestämmelser rörande bidrag för byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter är jag för närvarande icke beredd att taga ställning. Med hänsyn till att jordbruket vid ifrågavarande undervisningsanstalter liksom ock skolbyggnaderna vid lantbruksskolorna måste anses tjäna även ett ekonomiskt intresse och sålunda i bidragshänseende icke böra behandlas på samma sätt som skollokalerna vid de i kungörelsen nr 910/1939 avsedda skolorna, torde innan förevarande fråga upptages till slutlig prövning resultaten av nu pågående utredningar rörande yrkesutbildningen och trädgårdsundervisningen böra avvaktas.

*Departements-
chefen.*

Vad beträffar medelsanvisningen under förevarande anslag för nästa budgetår har lantbruksstyrelsen föreslagit, att densamma måtte bestämmas till 5 000 000 kronor. Även om det vore önskvärt att förbättrings- och utvidgningsarbeten vid ifrågavarande skolor kunde komme till stånd i den omfattning en dylik medelsanvisning skulle medgiva, torde emellertid förhållandena å arbetsmarknaden och den rådande knappheten på byggnadsmaterial icke tillåta en i sådan utsträckning stegrad byggnadsverksamhet för ändamålet. Medelsbehovet synes med hänsyn härtill icke böra bestämmas till högre belopp än som kan förväntas bli erforderligt för att möjliggöra sådana byggnadsarbeten, som med större grad av säkerhet kunna beräknas komma till utförande under nästa budgetår. Med anledning härav vill jag förorda att ett belopp av 4 000 000 kronor ställes till förfogande. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter* för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 4 000 000.

[45.] **Trädgårdsundervisningen: Lärlingsutbildning.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 12 000 kronor.

Enligt vad jag inhämtat torde kunna förväntas, att en reservation av omkring 20 000 kronor kommer att förefinnas å förevarande anslag vid ingången av nästa budgetår. Någon ytterligare medelsanvisning för ändamålet synes med hänsyn härtill icke erforderlig för budgetåret 1947/48. Jag har emellertid här velat anmäla spörsmålet för att bereda riksdagen tillfälle att taga del av anslagsfrågans läge.

[46.] **29. Reseunderstöd för studier på jordbrukets område, reservationsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

Under anslagstiteln Trädgårdsundervisningen: Stipendier för högre utbildning i trädgårdsfacket är för innevarande budgetår uppfört ett reservationsanslag av 1 200 kronor. I fråga om bestämmelserna rörande användningen av sistnämnda anslag hänvisas till statsliggaren s. 761.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att anslaget Reseunderstöd för studier på jordbrukets område med hänsyn till nuvarande höga kostnader för resor och vistelse utomlands och den sannolikt stora efterfrågan å understöd för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår måtte upptagas med ett till 35 000 kronor förhöjt belopp och att anslaget Trädgårdsundervisningen: Stipendier för högre utbildning i trädgårdsfacket måtte uppföras med ett belopp av 2 400 kronor för att möjliggöra utdelandet av två stipendier å vardera 1 200 kronor.

*Departements-
chefen.*

Till resebidrag och stipendier för studier inom jordbrukets och trädgårdsnäringens områden ha under flera år anvisats särskilda reservationsanslag, nämligen Reseunderstöd för studier på jordbrukets område samt Trädgårdsundervisningen: Stipendier för högre utbildning i trädgårdsfacket. Beträffande dessa anslag gäller, att de avse att möjliggöra studier i utlandet på jordbrukets respektive trädgårdsnäringens område. Med hänsyn till anslagens närbesläktade ändamål torde de i fortsättningen böra beräknas under den gemensamma anslagstiteln Reseunderstöd för studier på jordbruksnäringens område.

I betraktande av de nuvarande höga kostnaderna för utlandsresor och då någon reservation å de för innevarande budgetår anvisade medlen knappast torde kunna påräknas vill jag förorda, att anslaget för nästa budgetår upp-

föres med 35 000 kronor. Av anslaget torde ett belopp av 1 200 kronor böra ställas till lantbruksstyrelsens förfogande för utdelande av ett statsstipendium för högre utbildning inom trädgårdsfacket. Den närmare dispositionen av anslaget i övrigt synes i likhet med vad tidigare varit fallet böra ankomma på Kungl. Maj:t.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Reseunderstöd för studier på jordbrukets område*
för budgetåret 1947/48 anvisa ett *reservations-*
anslag av kronor 35 000.

[47.] **30. Undervisning och studieresor för i det mindre jordbruket deltagande män och kvinnor.** För innevarande budgetår är för detta ändamål uppfört ett anslag av 138 500 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 761.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte uppföras med ett till 230 700 kronor förhöjt belopp. Vid skrivelsen har fogats en framställning från *Föreningen lantbruks- och skogsbruksfilm*, vari föreningen anhållit, att för budgetåret 1947/48 måtte anvisas ett anslag av 30 000 kronor att användas till upptagning av undervisningsfilmer och bildserier på jordbrukets, trädgårdsodlingens och skogsbrukets områden.

Jag torde i detta sammanhang även få anmäla, att *jordbrukets upplysningsnämnd* i skrivelse den 30 oktober 1946 hemställt, att ett belopp av 12 000 kronor måtte anvisas för upptagande av kortfilmer rörande forsknings- och försöksverksamhet samt att *lantbruksstyrelsen* i skrivelse den 20 maj 1946 föreslagit ändrade bestämmelser rörande statsbidrag till studieresor för i det mindre jordbruket deltagande män och kvinnor.

De med förevarande anslag avsedda ändamålen föreslås av lantbruksstyrelsen och jordbrukets upplysningsnämnd skola tillgodoses på sätt framgår av följande tablå, i vilken till jämförelse upptagas för budgetåret 1946/47 beviljade belopp.

	Beviljat för 1946/47	Föreslaget för 1947/48
Hushållningssällskapens undervisningskurser ..	80 800	165 000
Studieresor	25 000	40 000
Annan undervisning	700	700
Undervisningsfilm och bildserier	20 000	25 000
Kortfilmer rörande forsknings- och försöks- verksamhet	12 000	12 000
Summa kronor	138 500	242 700.

Lantbruksstyrelsen har i förenämnda skrivelser anført i huvudsak följande.

För 1945 års undervisningskurser hade hushållningssällskapen författningsenligt ägt erhålla statsbidrag med omkring 73 900 kronor men på grund av anslaget otillräcklighet uppburit endast 59 300 kronor. Alltjämt förelåge stort behov av upplysning och undervisning rörande olika detaljer av jordbruksdriften, framför allt i vad avsåge förbättrande av de enskilda jordbruksföretagens ekonomiska bärighet. Genom ökad upplysning och undervisning syntes även kunna åstadkommas en större förståelse för de rationaliseringsåtgärder, som måste vidtagas för erhållande av en förbättrad lönsamhet hos jordbruket. Ett större antal maskinskötkurser och bokföringskurser borde även anordnas genom hushållningssällskapens försorg. Stort behov förelåge också av undervisning på det husliga området. En förutsättning för att hushållningssällskapen skulle kunna utvidga och intensifiera sin undervisningsverksamhet vore emellertid, att tillräckliga anslagsmedel funnes tillgängliga för ändamålet. Enligt gällande bestämmelser finge statsbidrag utgå till täckande av endast halva kostnaden för den undervisning, hushållningssällskapen anordnade i enlighet med reglementet den 17 juni 1938 (nr 464) för med statsmedel understödd undervisning för i mindre jordbruk deltagande män och kvinnor. Detta hade i hög grad hämmat sällskapens undervisningsverksamhet. Därest sällskapen skulle kunna utvidga och intensifiera sin undervisningsverksamhet, vore det enligt lantbruksstyrelsens mening angeläget, att bidragsbestämmelsen ändrades så att statsbidrag kunde utgå till täckande av hela undervisningskostnaden. I fråga om specialkurser, anordnade enligt nämnda reglemente, finge statsbidrag utgå till halva kostnaden för kursdeltagares resa i billigaste klass å tåg, båt eller med omnibus från deltagarens hemstation till platsen för kursen. För att underlätta deltagandet i dessa specialkurser borde statsbidrag få utgå till täckande av hela resekostnaden. Därest dessa förslag godkändes, syntes anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 till hushållningssällskapens undervisningsverksamhet under år 1947 böra beräknas till 165 000 kronor.

I fråga om studieresor utginge statsbidrag enligt gällande bestämmelser till täckande av hela kostnaden för resor å tåg eller båt eller med biltrafik anordnad av staten men endast till täckande av halva kostnaden för resor med annat färdssätt, för så vitt icke Kungl. Maj:t beträffande resa med motorfordon medgivit att statsbidrag finge åtnjutas för hela resekostnaden. Med hänsyn till utvecklingen på trafikmedlens område syntes statsbidrag böra få utgå till täckande av hela kostnaden för resor å tåg eller båt eller med reguljär linjetrafik med motorfordon samt för resor med annat färdssätt under förutsättning att detta prövades ändamålsenligt jämväl med hänsyn till kostnaderna. Då studieresor kunde anordnas för kvinnor, syntes bland studieobjekten även böra medtagas lantbruk. Vid utseende av deltagare i studieresor borde icke, såsom i gällande bestämmelser föreskreves, hänsyn tagas till den areal odlad jord vederbörande ägde eller brukade utan det vore enligt lantbruksstyrelsens mening tillräckligt, att en föreskrift meddelades av innehåll att till deltagare i studieresor finge antagas endast den, som hade sin huvudsakliga utkomst av mindre jordbruk eller förestode hushåll vid mindre jordbruk eller vore huvudsakligen sysselsatt med jordbruksarbete eller arbete i lantbruk. Med hänsyn till dessa förslag och då samtliga hushållningssällskap torde komma att under år 1947 anordna studieresor, syntes anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 böra beräknas till 40 000 kronor.

Filmer och bildserier utgjorde ett viktigt hjälpmedel i undervisnings- och upplysningsverksamheten på lantbrukshushållningens område. Då hushållningssällskapen och lantbruksundervisningsanstalterna ej kunde erlagga så höga hyresavgifter, att dessa avgifter täckte kostnaderna för filmernas framställning, kopiering och distribution, samt Föreningen för lantbruks- och skogs-

bruksfilm saknade egna medel för filmproduktion och icke kunde påräkna ekonomiskt stöd från annat håll, syntes det erforderligt att föreningen kraftigare än hittills understöddes av det allmänna. Med hänsyn härtill borde föreningen för budgetåret 1947/48 erhålla ett bidrag av 25 000 kronor.

I likhet med vad förhållandet varit före budgetåret 1939/40 syntes förevarande anslag enligt lantbruksstyrelsens mening böra uppföras såsom reservationsanslag.

Statskontoret har i remissutlåtande den 23 september 1946 anfört bland annat följande.

Vid anmälan av hushållningssällskapsutredningens betänkande med förslag angående hushållningssällskapens organisation och verksamhet m. m. (prop. nr 172/1944 s. 94) tillstyrkte föredragande departementschefen en överflyttning å statsverket av huvudsakliga delen av kostnaderna för ifrågavarande undervisningsverksamhet. Såsom motivering härför anfördes, att, då flertalet hushållningssällskaps inkomster till väsentlig del utgjordes av statsanslag, det i realiteten innebure, att kostnaderna redan då till huvudsaklig del bestredes av statsmedel. Statskontoret vill icke motsätta sig, att gällande bestämmelser angående statsbidrag till undervisning för i mindre jordbruk deltagande män och kvinnor ändras på sätt lantbruksstyrelsen föreslagit. Härvid förutsätter ämbetsverket likväl, att en mot den på grund härav uppkommande ökningen av medelsbehovet å ifrågavarande anslag svarande reduktion sker av anslaget till Bidrag till hushållningssällskapen. Under sådana förhållanden har statskontoret icke något att erinra mot storleken av de av lantbruksstyrelsen för nästkommande budgetår beräknade anslagsposterna till hushållningssällskapens undervisningskurser och studieresor.

Med hänsyn till den uppräknig med 10 000 kronor av anslagsposten till undervisningsfilm och bildserier, som innevarande budgetår ägt rum, anser sig statskontoret för nästa budgetår icke kunna tillstyrka en ytterligare höjning av denna anslagspost.

Med anledning av lantbruksstyrelsens hemställan, att förevarande anslag för nästa budgetår måtte uppföras i riksstaten såsom reservationsanslag får statskontoret erinra, att föredragande departementschefen i 1939 års statsverksproposition (IX H. T. s. 119) i anslutning till vad chefen för finansdepartementet i samma proposition anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslagit, att anslaget skulle upptagas såsom oobtecknat anslag, samt att anslaget allt sedan dess uppförts såsom sådant.

I övrigt har lantbruksstyrelsens framställning icke givit anledning till erinran.

Jag torde slutligen få anmäla, att *lantbruksstyrelsen* den 4 oktober 1946 framlagt utredning med förslag angående utbildning för skötsel av jordbruksmaskiner, vari styrelsen hemställt, bland annat, att hushållningssällskapens kursverksamhet rörande maskinskötsel skulle utökas. De sammanlagda kostnaderna för denna verksamhet ha av styrelsen beräknats till 185 000 kronor.

I likhet med lantbruksstyrelsen anser jag det angeläget, att hushållnings-
sällskapen utvidga och intensifiera sin undervisningsverksamhet. För detta ändamål synas sällskapen, som för närvarande bestrida hälften av kostnaderna för ifrågavarande kurser, i olika sammanhang böra beredas ekono-
Departements-
chefen.

misk lättnad. Med hänsyn till den förstärkning som nyligen företagits av anslaget till hushållningssällskapens allmänna verksamhet anser jag mig dock icke kunna förorda att medel beräknas till täckande av mer än tre fjärdedelar av sällskapens kostnader för här berörda kurser. Jämväl i fråga om resekostnaderna vid av hushållningssällskapen anordnade specialkurser synes en ökning av statsbidraget till tre fjärdedelar vara till fyllest. För hushållningssällskapens nuvarande undervisningsverksamhet torde med beaktande av det anförda böra beräknas en medelsanvisning av 125 000 kronor. Till lantbruksstyrelsens förenämnda förslag angående utbildning för skötsel av jordbruksmaskiner är jag icke beredd att för närvarande taga slutlig ställning. För att bereda hushållningssällskapen möjlighet att redan nu öka sin verksamhet på detta område vill jag emellertid tillstyrka, att ett belopp av 100 000 kronor ställes till förfogande för anordnande av kurser i maskinskötsel. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande dispositionen av detta belopp. Med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen anført finner jag mig kunna biträda styrelsens förslag om ändrade bestämmelser angående statsunderstödda studieresor. Detta innebär bland annat, att statsbidrag bör utgå till täckande av hela resekostnaden dels för resor å tåg eller båt eller med anlitande av reguljär linjetrafik med motorfordon, dels ock för resor med anlitande av annat färdssätt under förutsättning att detta prövas ändamålsenligt jämväl med hänsyn till kostnaderna. Då redan enligt gällande bestämmelser statsbidrag efter Kungl. Maj:ts medgivande i flertalet fall må kunna erhållas för hela resekostnaden, torde de av mig förordade ändringarna i bidragsgrunderna endast böra föranleda en ökning av medelsanvisningen med 5 000 kronor till 30 000 kronor. För annan undervisning ävensom för framställning av undervisningsfilm och bildserier samt för upptagande av filmer rörande forsknings- och försöksverksamhet på jordbrukets och trädgårdsodlingens områden torde böra beräknas oförändrade belopp av respektive 700 kronor, 20 000 kronor och 12 000 kronor. Med beaktande av vad sålunda anförts synes förevarande anslag för nästa budgetår böra upptagas med $(125\,000 + 100\,000 + 30\,000 + 700 + 20\,000 + 12\,000 =)$ 287 700 kronor. Anslaget torde böra uppföras såsom obetecknat anslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undervisning och studieresor för i det mindre jordbruket deltagande män och kvinnor* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 287 700.

E. Hästavel och boskapsskötsel m. m.

[48.] **1. Statens hingstdepåer och stuteri: Avlöningar, förslagsanslag.** Detta anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 342 300 kronor. Kungl. Maj:t har för statens hingstdepåer och stuteri fastställt dels den 26 maj 1939 personalförteckning, dels ock den 10 maj 1946 avlöningsstat (statsliggaren s. 762).

Då jag har för avsikt att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att för 1947 års riksdag framlägga vissa förslag angående åtgärder för hästavelns befrämjande, vilka förslag torde inverka på medelsberäkningen under anslagen Statens hingstdepåer och stuteri: Avlöningar, Omkostnader och Byggnadsarbeten samt Hästavelns befrämjande, torde nämnda anslag i riksstatsförslaget böra upptagas med allenast beräknade belopp. Jag hemställer under förevarande punkt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens hingstdepåer och stuteri: Avlöningar* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 400 000.

[49.] **2. Statens hingstdepåer och stuteri: Omkostnader, förslagsanslag.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 153 600 kronor. Kungl. Maj:t har den 10 maj 1946 fastställt omkostnadsstat för statens hingstdepåer och stuteri (statsliggaren s. 763).

Med hänvisning till vad jag under nästföregående punkt anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens hingstdepåer och stuteri: Omkostnader* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *förslagsanslag* av kronor 250 000.

[50.] **3. Statens hingstdepåer och stuteri: Byggnadsarbeten, reservationsanslag.** För detta ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 58 000 kronor.

Med hänvisning till vad jag under punkten 48 anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens hingstdepåer och stuteri: Byggnadsarbeten* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av .. kronor 150 000.

[51.] **4. Hästavelns befrämjande, reservationsanslag.** För innevarande budgetår är för ändamålet upptaget ett reservationsanslag av 450 300 kronor. Beträffande föreskrifter rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 765.

Under återopande av vad jag under punkten 48 anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Hästavelns befrämjande* för budgetåret 1947/48 beräkna ett *reservationsanslag* av kronor 1 400 000.

[52.] **5. Nötboskapsavelns befrämjande: Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 300 000 kronor. Beträffande bestämmelserna rörande ifrågavarande verksamhet hänvisas till statsliggaren s. 766.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att anslaget för budgetåret 1947/48 måtte uppföras med 335 000 kronor. Härvid har styrelsen beräknat 290 000 kronor till tjurföreningsverksamhet, 35 000 kronor såsom bidrag till avelsföreningar för nötboskap för stamboksföring samt 10 000 kronor till bekämpande av ofruktsamhet hos svensk kullig boskap. Den föreslagna höjningen av anslaget, 35 000 kronor, hänför sig till en ökning av medelsbehovet för tjurföreningsverksamheten.

*Departements-
chefen.*

De i lantbruksstyrelsens skrivelse avsedda ändamålen torde även under budgetåret 1947/48 böra tillgodoses inom en kostnadsram av 300 000 kronor. Från reservationsanslaget till Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar ha under en följd av år anvisats medel för utlämnande av bidrag till inköp av tjurkalvar åt mindre jordbrukare, som på grund av isolerat läge eller andra liknande omständigheter icke med fördel kunna ansluta sig till statsunderstödd tjurförening. Medel för detta ändamål synas emellertid i fortsättningen böra beräknas under förevarande anslag. Ett belopp av 2 000 kronor torde böra avses härför. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid utfärda närmare föreskrifter rörande användningen av detta belopp. Med beaktande av vad jag sålunda anfört synes anslaget böra upptagas med $(300\,000 + 2\,000 =)$ 302 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nötboskapsavelns befrämjande: Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 302 000.

[53.] **6. Nötboskapsavelns befrämjande: Understöd åt kontrollföreningsverksamhet.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 333 000 kronor, varav 5 000 kronor avsetts till löneförbättring under tiden den 1

januari—den 30 juni 1946 åt de hos kontrollnämnden anställda överkontroll-assistenterna. Beträffande bestämmelserna i övrigt rörande anslagets användning hänvisas till statsliggaren s. 767.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen* angivit anslagsbehovet för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1947/48 till 345 800 kronor. Härvid ha beräknats ett från 255 000 kronor till 263 000 kronor förhöjt belopp till bidrag för år 1947 till kontroll av nötkreatursbesättningar genom besök av kontrollassistent eller genom provmjölkkningsring och ett från 18 000 kronor till 27 800 kronor förhöjt belopp till övervakning av kontrollföreningsverksamheten genom kontrollnämnden. Till bidrag för år 1947 till hushållningssällskapens övervakning av verksamheten genom överkontrollassistenter, till utarbetande och utgivande av berättelse över kontrollföreningsverksamheten samt till kostnader för sammanträde inför kontrollnämnden med överkontrollassistenterna ha beräknats oförändrade belopp av respektive 43 500 kronor, 9 000 kronor och 2 500 kronor. Vid anslagsberäkningen har *lantbruksstyrelsen* förutsatt, att även för budgetåret 1947/48 finge för kontrollnämndens verksamhet disponeras intill 12 000 kronor ur fonden för svenska hornboskaps- och fåravelns förädling.

Rörande de förhållanden, som föranlett *lantbruksstyrelsen* att beräkna ett till 345 800 kronor förhöjt anslag för ifrågavarande ändamål, har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Av de till *lantbruksstyrelsen* inkomna redogörelserna över den med statsmedel understödda kontrollföreningsverksamheten framginge, att hushållningssällskapen under sistförflutna kontrollår haft utgifter för kontroll av nötkreatursbesättningar genom besök av kontrollassistent eller genom provmjölkkningsring av beskaffenhet att författingsenligt kunna gäldas av statsmedel till i runt tal 263 000 kronor. För ändamålet hade för samma kontrollår allenast 255 000 kronor stått till förfogande. Då kontrollföreningsverksamheten vore av grundläggande betydelse för en lönande mjölkproduktion, vore det enligt styrelsens mening angeläget, att den ökning av verksamhetens omfattning, som ägt rum under senaste år, vidmakthölles och om möjligt förstärktes genom att kontrollföreningarna och provmjölkkningsringarna i full utsträckning erhöles statsbidrag till verksamhetens upprätthållande. *Lantbruksstyrelsen* funne sig därför böra föreslå, att för budgetåret 1947/48 statsbidrag för ändamålet beräknades med samma belopp som under sistförflutna kontrollår författingsenligt kunnat utgå eller i runt tal 263 000 kronor.

Vid anvisande av anslag för budgetåret 1946/47 till övervakning av kontrollföreningsverksamheten genom kontrollnämnden beräknades medel för möjliggörande av en höjning från och med den 1 januari 1946 av de hos kontrollnämnden anställda överkontrollassistenternas arvoden med 1 000 kronor till 4 000 kronor jämte därå belöpande tilläggsarvode, motsvarande 15 procent av nämnda arvode. Då denna löneförbättring enligt *lantbruksstyrelsen*s mening måste anses vara av samma art som den löneförbättring, vilken inträdde för en tjänsteman, då hans tjänst uppflyttades från en lägre till en högre lönegrad, syntes ifrågavarande tjänstemän icke på grund av nämnda lönehöjning böra utestängas från sådant tillfälligt lönetillägg och provisoriskt lönetillägg, som vid 1946 års riksdag beslutats för vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. *Lantbruksstyrelsen* föresloge därför, att ett belopp av 9 800 kronor beräknades för nästa budgetår för utbetalande av till-

fälligt lönetillägg å 300 kronor för budgetåret 1945/46 och provisoriskt lönetillägg å 660 kronor för ettvarit av budgetåren 1946/47 och 1947/48. Det sammanlagda medelsbehovet för övervakning av kontrollföreningsverksamheten genom kontrollnämnden uppginge därför till $(18\,000 + 9\,800 =) 27\,800$ kronor.

Statskontoret har i remissutlåtande den 23 september 1946 förklarat, att ämbetsverket i betraktande av att de hos kontrollnämnden anställda överkontrollassistenterna nyligen erhållit en icke obetydlig avlöningsförstärkning icke ansåge sig kunna tillstyrka en ytterligare arvodeshöjning under innevarande budgetår. Med hänsyn till den allmänna lönereglering för statliga befattningshavare, som avsåges skola tillämpas från och med den 1 juli 1947, ville ämbetsverket emellertid icke motsätta sig en förhöjning av assistenternas löneställning från och med nämnda dag. Denna förhöjning borde ske i enlighet med de principer, vilka bleve vägledande vid den reglering av statliga arvoden, som kunde förväntas i samband med löneregleringen.

I skrivelse den 14 oktober 1946 har *lantbruksstyrelsen*, med överlämnande av framställningar från Stockholms läns och stads hushållningssällskaps förvaltningsutskott, Svenska kontrollföreningarnas riksförbund, Avelsföreningen för svensk röd och vit boskap samt Sveriges agronom- och lantbrukslärarförbund, hemställt, att till övervakning av kontrollföreningsverksamheten genom kontrollnämnden för budgetåret 1947/48 måtte beräknas 17 740 kronor. Styrelsen har därvid uttalat, att styrelsens beräkning av medelsbehovet i skrivelsen den 31 augusti 1946 grundade sig på förutsättningen att den av 1944 års riksdag i princip beslutade omorganisationen av hushållningssällskapen icke skulle komma till stånd under budgetåret 1947/48 men att styrelsen numera kommit till den uppfattningen, att en omorganisation av hushållningssällskapen vore möjlig att genomföra från och med den 1 januari 1948. Av lantbruksstyrelsens skrivelse den 14 oktober 1946 må här i övrigt återgivas följande.

I och med genomförandet av hushållningssällskapens omorganisation skall enligt det vid 1944 års riksdag fattade principbeslutet hushållningssällskapens nuvarande möjlighet att uppdraga anordnandet av övervakningen åt kontrollnämnden upphöra. Styrelsen har därför funnit sig böra beräkna medelsbehovet särskilt för första hälften av budgetåret 1947/48 och särskilt för återstoden därav. I anslutning härtill och med tillämpning av vad styrelsen anfört i skrivelsen den 31 augusti 1946 har styrelsen beräknat medelsbehovet för första hälften av budgetåret 1947/48 till 16 740 kronor. Styrelsen har därvid räknat med att till överkontrollassistenterna skulle utbetalas tillfälligt lönetillägg å 300 kronor för budgetåret 1945/46 samt provisoriskt lönetillägg å 660 kronor för budgetåret 1946/47 och å 330 kronor för första hälften av budgetåret 1947/48. Rörande medelsbehovet för senare hälften av nästkommande budgetår har lantbruksstyrelsen anfört, att ladugårdskontrollen från och med den 1 januari 1948, då den nya organisationen av hushållningssällskapen avsåges träda i kraft, borde göras till föremål för en mera ingående övervakning än den som kunde komma att utövas av hushållningssällskapen samt att kontrollnämnden för utövande av ledningen av denna kontroll enligt styrelsens mening måste ha tillgång till tre överkon-

trollassistenter. Kostnaderna för avlöning samt resekostnads- och traktementsersättning till dessa tjänstemän ävensom övriga kostnader för nämndens verksamhet under senare hälften av budgetåret 1947/48 har styrelsen beräknat till 19 000 kronor. Med hänsyn till att under denna tid liksom under tiden den 1 juli—den 31 december 1947 ett belopp av intill 6 000 kronor borde få disponeras ur fonden för svenska hornboskaps- och fåravelns förädling samt hushållningssällskapens bidrag till nämnden för kalenderåret 1947, vilka bidrag kunde uppskattas till sammanlagt 24 000 kronor, till hälften komme att anlitas för nämndens verksamhet under tiden den 1 januari—den 30 juni 1948, har styrelsen funnit anslagsbehovet för senare hälften av budgetåret 1947/48 kunna begränsas till $\left(19\,000 - 6\,000 - \frac{24\,000}{2} = \right) 1\,000$ kronor. Sammanlagda anslagsbehovet för budgetåret 1947/48 till kontrollnämndens verksamhet skulle alltså uppgå till $(16\,740 + 1\,000 =)$ 17 740 kronor.

Mot de av lantbruksstyrelsen beräknade beloppen av 263 000 kronor till bidrag till kontroll av nötkreatursbesättningar genom besök av kontrollassistent eller genom provmjölkkningsring, 43 500 kronor till bidrag till hushållningssällskapens övervakning av verksamheten genom överkontrollassistenter, 9 000 kronor till utarbetande och utgivande av berättelse över kontrollföreningsverksamheten samt 2 500 kronor till kostnaderna för sammanträde inför kontrollnämnden med överkontrollassistenterna har jag icke något att erinra. *Departementa-
chefen.*

Även om den av 1944 års riksdag i princip beslutade omorganisationen av hushållningssällskapen skulle kunna genomföras från och med den 1 januari 1948, torde prövningen av frågan om ändring av kontrollnämndens verksamhet och i anslutning därtill skärpning av ladugårdskontrollen böra uppskjutas i avvaktan på ställningstagandet till de förslag, som kunna komma att framläggas av utredningen rörande ladugårdskontroll m. m. På grund härav bör medelsbehovet för kontrollnämndens verksamhet beräknas enligt samma grunder som hittills för hela budgetåret 1947/48. Till nämndens verksamhet har för innevarande budgetår beräknats ett från 8 000 till 18 000 kronor förhöjt belopp, varigenom möjliggjorts en höjning av de hos nämnden anställda överkontrollassistenternas arvoden med 1 000 kronor till 4 000 kronor jämte därå belöpande tilläggsarvode. Jag anser mig därför icke kunna tillstyrka, att dessa tjänstemäns arvoden ytterligare uppräknas för sistförflutet eller innevarande budgetår. Däremot torde i överensstämmelse med vad statskontoret anfört en förbättring av assistenternas löneställning böra ske från och med den 1 juli 1947 i samband med genomförandet av den allmänna löneregleringen för befattningshavare i statens tjänst m. fl. Arvodena synas därvid böra uppräknas till 5 000 kronor, varå tilläggsarvode icke synes böra utgå. Medelsbehovet för nästa budgetår för kontrollnämndens verksamhet torde med tillämpning härav böra upptagas till 20 400 kronor.

Med beaktande av det anförda synes förevarande anslag för budgetåret 1947/48 böra beräknas till $(263\,000 + 43\,500 + 9\,000 + 2\,500 + 20\,400 =)$

338 400 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nötboskapsavelns befrämjande: Understöd åt kontrollföreningsverksamhet* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 338 400.

[54.] **7. Diverse åtgärder på husdjursavelns område m. m.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 109 000 kronor. Beträffande bestämmelserna angående anslaget användning hänvisas till statsliggaren s. 768.

I skrivelse den 31 augusti 1946 har *lantbruksstyrelsen*, med överlämnande av en framställning från Sveriges fjäderfäavelsförening om statsbidrag till föreningen med 42 000 kronor, hemställt, att anslaget för budgetåret 1947/48 måtte uppföras med 138 400 kronor. Härvid har *lantbruksstyrelsen* för främjande av svin-, får-, get- och fjäderfäaveln samt biskötseln beräknat respektive 46 500, 39 900, 2 000, 42 000 och 8 000 kronor. I förhållande till medelsanvisningen för innevarande år innebär beräkningen en ökning av beloppet för svinavelns främjande med 11 500 kronor, för fåravelns främjande med 8 900 kronor, för fjäderfäavelns främjande med 6 000 kronor och för biskötseln främjande med 3 000 kronor. Ökningen av anvisningen för svinavelns främjande är föranledd av ett av *lantbruksstyrelsen* med skrivelse den 23 februari 1946 överlämnat förslag till svinstamkontrollens organisation m. m. Detta förslag innebär bland annat, att överinseendet över svinstamkontrollen skulle handhas av *lantbruksstyrelsen* genom en särskild nämnd, kallad nämnden för svinstamkontroll, medan de för ändamålet behövliga kontrollstationerna, till antalet fyra, liksom hittills skulle stå under ledning av husdjursförsöksanstalten vid *lantbrukshögskolan*. Enligt förslaget skulle kontrollstationerna såvitt möjligt förläggas till sådana i statens ägo befintliga egendomar, där försöksstationer för svin finnes. Uppräkningen av beloppet till fåravelns främjande beror till ett belopp av 8 000 kronor på en ökning av antalet baggföreningar och fårsambetesföreningar och till ett belopp av 900 kronor på ökat medelsbehov för institutets för husdjursförädling forsknings- och försöksverksamhet på fåravelns område. Höjningen av bidraget till fjäderfäavelns främjande har motiverats med bland annat större medelsbehov för den av Sveriges fjäderfäavelsförening bedrivna verksamheten. I fråga om biskötseln har *lantbruksstyrelsen* framhållit, att en ökning av medelsanvisningen syntes motiverad bland annat med hänsyn till biskötseln betydelse för växtodlingen och såsom biinkomst för stora befolkningsgrupper.

Jag torde i detta sammanhang även få anmäla, att *lantbruksstyrelsen* med skrivelse den 8 oktober 1946 överlämnat en framställning från *Svenska fåravelsföreningen*, vari föreningen hemställt om statsbidrag med 12 000 kronor till avlöning och reseersättning åt en assistent hos föreningen under budgetåret 1947/48. Föreningen har anfört, att föreningen under åren 1941—1945 genom bidrag huvudsakligen från textilindustrien satts i stånd att anställa två assistenter samt att assistentverksamheten därefter upprätthållits med

anlitande av sparade medel. Då dessa medel beräknades vara förbrukade i början av budgetåret 1947/48 och då assistentverksamheten visat sig i synnerlig grad medverka till en tekniskt och ekonomiskt bättre inriktad fårskötsel, hemställde föreningen, att medel måtte anvisas för budgetåret 1947/48 med 8 000 kronor till avlöning åt en assistent och med 4 000 kronor till reseersättningar åt denne.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelsen den 8 oktober 1946 erinrat, att Kungl. Maj:t den 27 september 1945 från reservationsanslaget till Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar beviljat Svenska fåravelsföreningen ett bidrag av 9 500 kronor, varav 7 000 kronor avsetts till främjande av föreningens allmänna verksamhet och 2 500 kronor till avlöning och reseersättning åt en assistent hos föreningen, samt att Kungl. Maj:t den 26 juli 1946 från samma anslag beviljat föreningen ett bidrag av 7 000 kronor till främjande av föreningens allmänna verksamhet. Styrelsen har i övrigt anfört.

Den verksamhet, som utövas av ifrågavarande befattningshavare, är otvivelaktigt väl ägnad att främja fårskötselns utveckling. Det bör dock icke förbises, att även hushållningssällskapen bedriva en liknande verksamhet på området. I detta sammanhang torde det även böra erinras därom, att hushållningssällskapsutredningen i sitt den 8 juli 1942 avgivna betänkande med förslag angående hushållningssällskapens organisation och verksamhet m. m. föreslagit inrättande hos hushållningssällskapen av särskilda instruktörsbefattningar på husdjursskötselns område. Då detta förslag i princip redan vunnit riksdagens gillande, anser lantbruksstyrelsen sig för närvarande icke kunna taga slutgiltig ställning till frågan om fortsatt understödande av föreningens assistentverksamhet.

Det torde emellertid få anses angeläget, att de goda resultat, som hittills uppnåtts på området, icke äventyras genom ett avbrott i verksamheten. Styrelsen vill därför föreslå, att föreningen tills vidare beviljas bidrag till fortsatt upprätthållande av en assistentbefattning. De assistenter, som för närvarande äro anställda hos föreningen, ha icke avlagt agronomexamen och det torde vara osannolikt att till den assistentbefattning, vartill statsbidrag nu söks, kan förvärvas person med dylik examen. Med hänsyn härtill synes det årliga arvudet till denne assistent icke böra beräknas till högre belopp än 6 600 kronor. Härtill kommer resekostnads- och traktamentsersättning, som med hänsyn till befattningshavarens vidsträckta verksamhetsområde torde böra beräknas till ett årligt belopp av 3 400 kronor. För befattningens upprätthållande under budgetåret 1947/48 skulle sålunda erfordras ett sammanlagt belopp av $(6\,600 + 3\,400 =) 10\,000$ kronor.

Med anledning av vad sålunda anförts får lantbruksstyrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t måtte från reservationsanslaget till Befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar tilldela Svenska fåravelsföreningen statsunderstöd med 10 000 kronor för fortsatt upprätthållande under budgetåret 1947/48 av en assistentbefattning hos föreningen.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1945 har min företrädare i ämbetet tillkallat särskilda utredningsmän för verkställande av utredning rörande organisationen av försöksverksamheten på jordbrukets område m. m. Med hänsyn till att de förslag, som denna utredning kan komma att fram-

Departements-
chefen.